

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

FLAVII IOSEPHI ANTIQUITATVM IVDAICARVM

LIBRI XX. ADIECTA IN FINE APPENDICIS

loco Vita Iosephi per ipsum conscripta, à Sigismundo Gelenio conuersi.

Comparavit

Sig

Jobian

DE BELLO IVDAICO, libri VII. ex collatione Græcorum codicum per Sig. Gelenium castigati.

CONTRA APIONEM libri II. pro corruptissimis antea, iam ex Græco itidem non solum emendati, sed etiam suppleti, opera eiusdem Gelenij.

DE IMPERIO RATIONIS, siue DE MACHABÆIS liber unus, à DES. ERASMO Roterodamo recognitus.

Cum Indice accuratissimo.

Waltersmyster

Nimrita Rats

BASILEAE M D LIX.

Cum gratia & priuilegio Cæsareo
ad quinquennium.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises
ici volontairement.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IVDÆI

CO LIBRI VII. INTERPRETE RVFINO AQVILEIENSI,
ad Græcum collati & emendati per Sigismundum Gelenium.

PROLOGVS.

NONIAM bellum, quod cū populo Romano gessere Iudæi, omniū maximū quæ nostra ætas uidit, quæq; auditu percepimus, ciuitates cū ciuitatib. gētes ue cōmisissē cū gentib. quidā, nō q̄ reb. interfuerint, sed uana & incōgrua narrantiū sermones aurib. colligētes, oratorū more perscribūt: qui uero preſto fuerūt, aut Romanorū obsequio, aut odio Iudæorū cōtra fidē rē rū falsa cōfirmant: scriptis aut eorū partim accusatio, partim laudatio cōtinetur: nusq; uero exacta fides reperitur historiæ: idcirco statui, quæ retro barbaris antea missi, patria lingua digesta, Græce nūc his qui Romano Imperio regūtur exponere, ego Iosephus Matathiaæ filius Hebræus genere, sacerdos ex Hierosolymis: qui & initio cū Romanis cōsiliis, posteaq; gestis, quia necessitas exegit, interfui. Nā cū hoc, ut dixi, bellū grauissimū exortū est, Romanorū quidē populū domesticus motus habebat: Iudæorū aut, qui ætate ualidi, & ingenio turbulēti, erāt, manu simul ac pecunia uigētes adeo tēporib. insolēter abusi sunt, ut p̄ tumultus magnitudine, hos possidendarū spes, illos amittendarū partiū Oriētis metus inuaderet. Quoniā Iudæi quidē cūctos etiā qui trās Euphratē essēt, gētiles suos, secū rebellaturos esse crediderāt. Romanos aut & finitimi Galli irritabāt: nec Germani quiescebāt: dissensionūq; plena erant omnia post Neronē: & multi quidē temporū occasione Imperiū affectabāt: lucri aut cupidine exercitus rerū nouandarū cupidi erāt. Itaq; indignū esse duxi, errantē in tātis reb. dissimulari ueritatē: & Parthos quidē, ac Babylonios, Arabumq; remotissimos & ultra Euphratē gentis nostræ incolas, itēq; Adiabenos, mea diligentia uere cognoscere, unde cōepisset bellū, quātisq; cladib. cōstitisset quoue modo desisset: Græcos uero & Romanorū aliqui qui militiā secuti nō essent, figmētis siue adulationib. captos, ista nescire. Atqui historias audent eas inscribere, qui præter hoc (ut mihi quidē uidetur) q̄ nihil sani referunt, etiā de proposito decidunt. Nā dum Romanos uolūt magnos ostendere. Iudæorū res extenuant, & in humilitatē deijciunt. Non aut intelligo, quonam pacto magni esse uideatur, qui parua superauerint. Et neq; lōgi temporis eos pudet, quo bellum tractum est: neq; multitudinis Romanorū, quā in ea militiā labor exercuit: neq; ducū magnitudinis: quorū profecto gloria minuitur, si cū multum pro Hierosolymis desudauerint, reb. per eos prospere gestis aliquid derogetur. Nec tamen ego contentione Romanas res extollentium, gentiles meos amplificare decreui: sed facta quidem utrorunque sine ullo mendacio prosequar: dicta uero de factis reponam, dolori atque affectioni meæ in desendis patriæ cladibus indulgens. Nam quod domesticis dissensionibus est euerſa, & in templum sacrosanctum inuitas Romanorum manus atq; ignē Iudæorum tyranni

ni traxerē, testis est qui eam uastauit, ipse Cæsar Titus: per omne bellum miseratus quidē populum, quod à seditionis custodiretur: sæpe autē cōsulto differri passus ciuitatis excidiū, protracto obsidionis spacio, dum modo belli poeniteret autores. Quod si quis me aduersus tyrānos eorūq; latrociniū accusatorie loqui putet, uel patriæ miseris ingementē calūniari præter legē historiæ, dolori ueniam tribuat. Ex omnibus enim, quæ Romano Imperio parent, solā nostrā ciuitatē contigit ad summū felicitatis fastigium euadere, eandem q; in extremū miseræ deniq; Deniq; omniū post condita secula res aduersas, si cū ludæorū calamitatibus conferantur, superatū iri non ambigo. Et horum auctor nullus externus est: unde nec fieri potest, ut à questibus tēperetur. Siquis autem durior misericordiæ sit iudex, res quidē tribuat historiæ, lamēta uero scriptori: quanquā merito Græcorum disertos increpauerim, qui tantis rebus sua memoria gestis, quarū cōparatione præterita olim bella exigua reddūtur, iudices residēt aliorū facundiæ detrahentes: quorū & si doctrinam superāt, proposito uincuntur. Ipsi uero Assyriorū & Medorū gesta perscribunt, ueluti minus recte à scriptoribus antiquis fuerint exposita: cū in scribēdo tantum eorū uiribus cedant, quantū sententiæ. Erat enim unicuiq; studium, quæ uideret facta, cōscribere: quoniā & interfuisset rebus gestis, & efficaciter quod promittebat, impleat: mētiriq; apud scientes, inhonestū esse uideretur. Enim uero noua quidē neq; ante cognita memoriæ tradere, sui q; tēporis res cōmendare posteris, laude ac testimonio dignum est. Industrius autē habetur, nō qui alienam dispositionē atq; ordinem transfert, sed qui noua dicendo etiam corpus propriū conficit historiæ. Sed ego quidē sumptu ac labore maximo, qui cum sim alienigena, Græcis simul & Romanis gestarū rerum memoriā repono. Ipsi autē indigenis, ad quæstum quidem ac lites, ora patent, linguæq; solutæ sunt, ad historiam uero, in qua uerum dicendū est, summāq; ope negocia colligenda sunt, obmutescunt: cōcessa infirmioribus neq; scientibus licentia scribēdi res à principibus gestas. Honoratur itaq; apud nos historiæ ueritas, quæ à Græcis negligitur. Ab origine quidē ludæos repetere, qui fuerint quō uē pacto ab Ægyptiis discesserint, quasq; regiones errando peragrauerint, & quas uel quoties incoluerint, & quemadmodū inde migrauerint, neq; huius esse temporis, & præterea superuacaneum existimaui: quoniā multi ante me ludæorum de maioribus huius gentis uerissima composuerunt: & nonnulli Græcorum, quæ illi scripserāt, patria uoce prosecuti nō multum à ueritate deuiarunt: ex eo autē historiæ principiū sumam, quo scriptores eorū & prophetæ nostri deserunt. Et bellum quidem meis temporibus gestum, latius quaq; potuero diligentia referam: quæ uero ætate mea sunt antiquiora, summatim breuiterq; percurram: Quomodo Antiochus cognomento Epiphanes, deuicta penitus Hierosolyma, cum triennium sexq; menses eam tenuisset, ab Asamoniæ filijs expulsus est. Deinde quod eorū posterī de regno dissentientes, ad res suas occupandas populum Romanum Pompeiūq; traxerunt: quomodoq; Herodes Antipatri filius eorum potētiae finem fecerit, auxilio Sosij. Tum, quomodo Herode mortuo, plēbis in eos orta seditio est, Augusto quidem imperante Romanis, Quintilio autē Varo prouinciā obtinēte. Quodq;

bellum

bellum anno duodecimo imperij Neronis eruperit: quamque multa per Cestium acciderint: quantaque ad primos impetus armis Iudaei peruaserint: quomodo modo accolae permunierint: & quod Nero propter acceptas Cestij ductu clades summæ rei metuens, Vespasianum bello preposuerit: & quod is cum maximo filiorum Iudæam intrauerit, quantumque Romanorum exercitum ducens: quantaque manus auxiliorum per omnem cæsa fuerit Galilæam: & quod eius ciuitatum quasdam ui ceperit, alias deditione. Vbi etiam Romanorum in bello disciplinam curamque rerum, & utriusque Galilææ spatia, & naturam finesque Iudææ, necnon & peculiarem terræ qualitatem, lacusque & fontes, captarumque ciuitatum mala, cum fide sicut uidi, aut pertuli, expediam. Nec etiam miseras meas cælauerim, cum scientibus eas relaturus sim. Deinde, quod iam fessis rebus Iudæorum, Nero quidem mortem obierit: Vespasianus autem in Hierosolymam properans, imperij causa retractus sit: quaque signa de hoc ei contigerint, Romæque mutationes: & quod inuitus à militibus, Imperator declaratus sit: & quod eo disponendæ reipublicæ gratia in Ægyptum digresso, Iudæorum status seditionibus agitatus sit: quoque modo tyrannis succubuerint, eorumque inter se discordias mouerint. Et quod ex Ægypto Titus reuersus, bis Iudæorum fines ingressus sit: quoque modo exercitum, & quo in loco, congregauerit: uel qualiter, & quoties ciuitatem affecerit ipso præsentem seditione. Aggressus quoque numerosos & quantos erexerit aggeres: triumque murorum ambitum & magnitudinem, siue mensuram, & munitionem ciuitatis: & fani templique dispositionem: ad hæc aræ spacium, mensuramque uerissime dicam: festorum quoque dierum mores aliquos, septemque lustrationes, & munia sacerdotum. Itemque pontificis uestes, sanctaque templi cuiusmodi fuerint, sine aliqua dissimulatione uel adiectione memorabo. Narrabo deinde tyrannorum in suos gentiles crudelitatem, Romanorumque in alienigenas humanitatem: quotiesque Titus, ciuitatem simul ac templum seruare cupiens, ad concordia fœdera dissidentes prouocauit. Differam uero populi uulnera, & calamitates: quamque multa mala nunc bello, nunc seditionibus, nunc fame perpessi, postea capti sint. Nec uero aut perfugarum clades, aut captiuorum supplicia prætermittam: uel quemadmodum templum inuito Cæsare conflagrauerit. quamque multæ opes sacræ flamma raptæ sint: ac totius, quæ reliqua erat, ciuitatis excidium: & quæ præcesserant portenta, atque prodigia, uel tyrannorum captiuitatem, uel qui seruitio abducti sunt, multitudinem: aut cui quisque fortunæ sit distributus: & quod Romani quidem belli reliquias persecuti sunt, deuictorumque munimina funditus eruerunt, Titus uero peragrata regione cuncta restituit: eiusdemque reditum in Italiam, ac triumphum. Hæc omnia septem libris comprehensa, adnexus ne uituperationem à rerum scientibus & qui bello interfuerunt sustineam, studiosis ueritatis magis quam uoluptatibus perscripsi. Narrandi autem initium faciam hoc ordine, quo capitula sunt digesta.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IYDAICO

LIBER PRIMVS.

De uastatione Hierosolymæ ab Antiocho.

Cap. I.

¶ **V**M potentes Iudæorum inter se dissiderent eo tempore, quo de tota Syria cū Ptolemæo Sexto Antiochus, qui Epiphanes dictus est, ambigebat (erat autē illis cōtentio de potētia, q̄ honoratus quisq̄ grauius ter ferret similibus subiugari) Onias quidā ē pontificib. postq̄ præualuit, Thobia filios expulit ciuitate. Illi autē supplices ad Antiochū cōfugerūt, petētes ut ipsis ducib. in Iudæā irrūperet. Idq̄ regi persuasum est, iam pridē sic animato. Quarecū magnis militum copijs egressus, & ciuitatē fortiter expugnatā capit, & maximā eorū multitudinē, quib. Ptolemæus carior erat, interfecit. Dataq̄ passim militib. prædandi licentia, ipse & templū spoliauit, & q̄tidianæ religionis assiduitatē per annos tres, sexq̄ menses inhibuit. Pontifex autē Onias effugit ad Ptolemæum: accēptoq̄ ab eo in Heliopolitana præfectura solo, ibi oppidū condidit Hierosolymis simile, templumq̄ ædificauit: de quibus iterum opportune referemus. Veruntamē Antiocho neq̄ præter spem deuicta ciuitas, neq̄ populatio, neque tantæ cædes satis fuere: sed intēperantia uitiorū, eorumq̄ memoria quæ in obsidione pertulerat, Iudæos cogere cœpit: ut abrogato more patrio, nec infantes suos circūciderent, porcosq̄ super aram immolarent. quibus omnes quidē aduersabant, optimus uerō q̄sq̄ propterea trucidabatur. Et Bacchides præsidij ab Antiocho præpositus, ad naturalem crudelitātē suam præceptis impijs obsecundans, omnimodā iniquitatē excessit: cum & singulatim uiros honorabiles uerberaret, & cōmuniter q̄tidie speciem captæ urbis exhiberet: donec eos atrocitate incōmodorū, qui ea patiebantur, ad uindictæ audaciam irritauit. Denique Mathathias Asamonæi filius, unus ex sacerdotibus, ex uico cui nomē Modin est, cum manu domestica (nam quinq̄ filios habebat) siccis armatus, Bacchidē occidit: et statim quidē præsidiorū multitudinē ueritus, in mōtes refugit. Multis uerō ex populo sibi sociatis, recepta fiducia descendit: cōmissioq̄ prælio, superatos duces Antiochi ex Iudææ sinib. exegit. Secūdis autē rebus potentiā nactus, suisq̄ uolētibus, q̄ ab alienigenis eps liberasset, imperans, moritur relicto Iudææ principatu, q̄ filiorū suorū natu maximus erat. Ille autē (nec em̄ cessaturū existimabat Antiochū) & indigenarū cōflauit exercitū, & cum Romanis primus amicitia pepigit: Antiochumq̄ Epiphanē iterum in fines suos ingredientē uehemētissima percussus plaga repressit. Adhuc autem feruēte uictoria, in præsidia ciuitatis impetū fecit: necdū enim celsa fuerant: habitoq̄ cōflictu, milites de superiori ciuitate, quæ pars sacra dicitur, ad inferiorem cōpellit. Fano autē potitus, & locū purgauit omnē, muroq̄ cinxit: & uasa noua diuinis reb. curādis fabricata, in templū intulit, ueluti prioribus profanatis: aramq̄ aliā ædificauit, & religionib. dedit initiū. Sacro autē

Ioseph.

Cc ritu

Ant. lib. 12.
cap. 6.

Ant. lib. 13.
cap. 4.

Ant. lib. 12.
cap. 7.

Ant. lib. 1.
cap. 7. 8.

Ant. lib. 13.
cap. 14. 15.

ritu uix ciuitati reddito, moritur Antiochus. Regnū autē eius, & in Iudæos odiū filius Antiochus hæres existit. quare coactis pedītū millibus L, equitū autem prope V millibus, LX X X uerò elephātis, montana Iudææ p partes aggreditur. & Bethsurā quidē oppidū capit. in loco uerò cui Bethzachariē nomē est, quā transitus erat angustior, Iudas cū suis copijs occurrit. & prius q̄ cōgrederētur agmina, Eleazarus frater eius, prospecto præter alios excelso elephante, turricip maxima & munimētis aureis ornato, illic Antiochū esse ratus à suis prōcul excurrit: ruptaq̄ hostili acie ad elephantū usq̄ peruenit. sed illū qdē quē regē esse opinabatur, cōtingere, q̄ multū supemineret, minime potuit. beluā uerò in aluo percussam super se deiecit, & obtritus interiit: nulla alia re gesta nisi q̄ magnū opus aggressus, uitā glorię posthabuit. qui tñ regebat elephantum priuatus erat. & si casu in eo fuisset Antiochus, nihil plus Eleazaro præstitisset audacia, q̄ ut sola spe p̄clari facinoris mortē uideretur optasse. hoc autem fratri eius totius prælii prælagiū fuit. nam fortiter quidē Iudæi diuq̄ de certarūt: sed à regijs secūda fortuna usis, numeroq̄ præstantib. superati sunt: multisq̄ interfectis Iudas cū cæteris in Gophniticā toparchiā refugit. Antiochus autē ad Hierosolymam profectus, ibiq̄ dies paucos cōmoratus, penuria utensiliū abstitit: relicto quidē ibi p̄sidio, quantū satis esse arbitrabatur: cætera uerò multitudine ad hyemandū deducta in Syriā. discessu autē regis Iudas nō quiescebat, sed accessione multorū suæ gētis animatus, aggregatis etiā quos ex prælio receperat, apud uicū Adasa cū Antiochi ducib. cōgreditur: factisq̄ fortib. in prælio cognitus, multis hostib. interfectis occubuit. & in dieb. paucis frater eius Ioānes occiditur, insidijs eorū captus q̄ cū Antiocho sentiebāt.

Ant. lib. 12.
cap. 18.

De successionibus principum à Ionatha usque ad Aristobulum. Cap. II.

Ant. lib. 13.
cap. 1.

QVAM autē successisset ei frater Ionathas, & in alijs q̄ ad indigenas pertinerēt, cautius se ageret, suamq̄ potentiā Romanorū amicitia corroboret, Antiochi quidē filio recōciliatur. nō tñ horū ei quicq̄ profuit ad depellendū periculū. Namq̄ Tryphon tyrannus, Antiochi quidē filij tutor, sed insidijs eū captans, & præter hoc amicis nudare cupiens, Ionathan cum ad Antiochū paucis comitatus Ptolemaida uenisset, dolo cōprehendit. eoq̄ uincto cōtra Iudæam mouit exercitū. unde repulsus à Simone Ionathæ fratre, quodq̄ ab eo superatus esset, iratus eundē Ionathan interfecit. Simon autē fortiter regēdis reb. intētus, Zara quidē & Ioppen, & Iamniā capit, Euerat autē & Accaron subactis præsidijs: aduersusq̄ Tryphonē Antiocho auxiliū præbuit, qui Doram ante expeditionē quam in Medos fecit obsidebat. Sed regis auuiditatē satiare nō potuit, quamuis neci Tryphonis suam quoque operā adhibuisset. Nō multo em̄ post Antiochus Cendebeū ex ducib. suis ad uastandā Iudæā opprimendūq̄ seruitio Simonē cum exercitu misit. Ille autē, quanq̄ senior erat, bellum tamen iuueniliter administrabat: & filios quidem suos cū ualidissimis præmisit, parte uerò multitudinis comitatus alio latere aggreditur: multisq̄ per multa loca insidijs etiā in montana dispositis, in omnibus superat. clarissimāq̄ potitus uictoria, pontifex declaratur: & ducentos septuaginta post annos Iudæos liberat à dominatiōe Macedonū. sed & ipse periit in cōuiuio, captus insidijs Ptolemæi generi sui: qui eius coniuge, duobusq̄ filijs in custodiā conclusis, certos misit, ut Ioannē tertiu, cui etiā Hyrcanus

Ant. lib. 13.
cap. 9.

Ant. lib. 13.
cap. 14.

nus nomen fuit, interficeret. Cognito aut impetu qui parabatur, adolescens ad ciuitatē pperabat, multo populo fretus, & propter memoriā paternae uirtutis, & q̄ iniquitas Ptolemei cunctis esset inuisa, uoluit aut Ptolemæus etiā alia porta ingredi ciuitatē, sed à populo reiectus est, qui maturius Hyrcanū susceperat. & is quidē statim recessit in quoddā ultra Hierichunta castellum quod Dagon uocatur. Hyrcanus autē paternum honorē p̄tificis assecutus, postq̄ Deo sacrificia reddidit, uelociter Ptolemēū petit & matri simul & fratrib, adiūmēto futurus: castellūq̄ aggressus, alijs quidē rebus superior erat, iusto aut dolori cedebat. Ptolomæus enim q̄ties premeretur, matrem eius fratres q̄ in murū productos, palām ut possent conspici, uerberabat: eosdemq̄ præcipitandos, nisi q̄ primū recederet, minabatur. Vnde Hyrcanū quidē plus timor ac misericordia, q̄ iracundia cōmouebat. Mater uerō eius nihil plagis aut intentata nece perterrita, manus protendens, filiū precabatur, ne uel suis fractus iniurijs, parceret impio: siquidē ipsa sibi mortē à Ptolemæo propositam immortalitate duceret meliorē, dummodo ille p̄enas eorū, quæ in domū suam cōtra fas admisisset, expenderet. Ioannes autē nunc obstinationē matris cogitans, ac preces eius audiens, ad irruendū impellebatur: modō uerberari eam lacerariq̄ conspiciens, effoeminabatur: totusq̄ plenus doloris erat. Ob hæc autem diu tracta obsidione, feriatu annus aduenit: quem septimo quoq̄ circuitu redeuntē, apud Iudæos cessare moris est, exemplo septimorū dierum. Et in hoc Ptolemæus obsidionis requiē nactus, fratribus Ioannis unā cū matre occisis, ad Zenonē confugit, qui Cotylas cognominatus est, Philadelphie tyrannum. Antiochus autē ob ea quæ per Simonē passus fuerat, iratus in Iudæam ducit exercitum: ibiq̄ assidens Hierosolymis, Hyrcanū obsidebat. Ille autē patefacto sepulchro Dauid, qui regū ditissimus fuerat, ablatisq̄ inde pecuniæ plus q̄ tribus millibus talentorū, & Antiocho persuasit, datis ei trecentis talentis ab obsidione discedere, primusq̄ Iudæorū priuatis opibus alere peregrina coepit auxilia. Rursusq̄ tamen quando Antiochus contra Medos bello suscepto tempus ei uindictæ præbuit, confestim aduersus ciuitates Syriæ perrexit, uacuas propugnatoribus esse ratus: quod & uerū fuit. Medabā quidē & Samæam cū proximis, necnō & Sichimam, & Garizim ipse cepit, & super his Chuthæorū gentē, adiacētia fano loca incolentiū, ad exēplū eius q̄ est Hierosolymis, ædificato. Cepit autē & Idumææ nō paucas alias ciuitates, & præterea Doreon, & Marisa. In Samariam uero usq̄ progressus, ubi nunc est Sebaste ciuitas ab Herode rege condita, ex omni eā parte cōcludit: filiosq̄ suos Aristobulū & Antigonū obsidioni præfecit. Quibus nihil remittentib, ad hoc famis penuria qui erant intra ciuitatē uenerunt, ut etiam insuetam carnem cogerentur attingere. Igitur Antiochū adiutorē sibi aduocant, Spondiū cognominatū, qui cum prompta eis uolūtate paruisset, ab Aristobulo & Antigono superatur. & ille quidē ad Scythopolim usq̄ persequentib, eum, memoratis fratribus effugit: hi uero in Samariam reuersi, & multitudinē iterum intra murum cōcludunt, & expugnata ciuitate ipsam diruunt: & habitatores eius captos abducunt. Prospere aut gestis ita cedentibus, alacritatem refrigerare non sinebant: sed cum exercitu Scythopolim usque progressi, & ipsam peruaserunt, & agros intra Carmelum omnes, inter se partiti sunt.

Ioseph.

Cc 2

De

Ant. lib. 13.
cap. 15.Ant. lib. 13.
cap. 16. 17.

ECVNDARVM aut rerū Ioannis & filiorū eius inuidia seditionem gentiliū concitauit, multiq; aduersus eos collecti nō quiescebant, donec aperto bello deuicti sunt. reliquū uerō tempus Ioannes cum fortunatissime uiueret, & optime rebus per annos xxx & tres administratis, & quinq; filijs relictis moritur: uir plane beatissimus, & qui nullam dedisset occasionē, cur eius causa de fortuna quispiam quereretur. Deniq; tria uel maxime praeipua solus habebat. nam & gentis princeps, & pontifex erat, & praeterea propheta: cum quo deus ita colloquebatur, ut futurorum nihil penitus ignoraret. quinetiam de duobus maioribus filijs suis, q; rerum domini permanfuri non essent, prauidit atq; praedixit. quorū uitę quis fuerit exitus, narrare non indignū uidetur, quantumq; à paterna felicitate diuerterint. Patre namq; mortuo maior Aristobulus translato in regnū principatu, diadema sibi primus imposuit: quadringentis & octogintauno annis ac trib. mensibus, postq; populus in eam terram deuenit seruitio quod apud Babylonios sustinuit liberatus. Fratrem uero à se secundū Antigonū (namq; illum diligere uidebatur) in honore pari producebat: alios autē uinctos custodię tradidit. Matremq; itidē colligauit, ausam aliquid de potestate contendere. nāq; hanc rerū dominā Ioannes reliquerat. Eoq; crudelitatis processit, ut uinctam fame necaret. Horū aut facinorū poenas Antigoni fratris morte persoluit, quē plurimū amabat, quemq; regni participē habebat. nam & hunc interemit, adductus criminationibus per maleuolos regni cōpositis. Itaq; primo quidē Aristobulus dictis fidem nō habebat, qui & fratrem magnipenderet, & pleraque illuore fingi arbitraretur. Sed cum Antigonus ex militia clarus redisset, festis diebus, quos tabernaculis positis deo celebrare mos patrius exigebat, euenit eodem tempore ut aduersa ualetudo Aristobulum corripere. Antigonus uerō circa festorum solenniorū finem armatis comitatus templum ad orādum quammaxime petiuit, plusq; in honorem fratris ascēdit ornatus. Tumq; delatores nequissimi regem adeuntes, & armorum pompam, & Antigoni arrogantiam priuata fortuna maiorem esse criminabātur: quodq; maxima caterua stipatus, ut illū interficeret eō uenisset: nec enim perpeti honorē solū ex regno habere, cui regnū ipsum liceat obtinere. His paulatim, quamuis inuitus tamen credidit Aristobulus. ac ne uel suspicari quicquā uideretur, pspiciens, & ut incerta praeueneret, suos quidē satellites in quendam subterraneū & tenebrosū locū transire iubet. Ipse aut iacebat in castello, Bari antē, post autē Antonia cognominato: & ut inermi quidē parcerēt, occiderent aut Antigonom. precepit, si cū armis adiret. necnō & ipsi Antigono q; preciperent misit, ut inermis ueniret. ad hęc regina satis callidū cum insidiatoribus consiliū capit. namq; his qui ad eum misi fuerant persuadet, ut mandata quidē regis taceant, dicant uerō Antigono, q; frater audisset, arma sibi eum pulcherrima in Galilaea ornatūq; bellicū fabricasse: quā ne singulatim inspiceret, morbo impeditū fuisse: nunc aut, praesertim cū aliō discessurus sit libenter eū uideret armatū. His auditis, Antigonus (ne qd em male suspicaretur, fratris suadebat affectus) cum armis uelut ostentatū se ueniens, properabat. Sed ubi ad obscurū transitū, qui Stratonis pyrgus uocabatur, accessit, à satellitib. interemptus

Ant. lib. 13.
cap. 18.

ptus est: certumq; documentū præbuit, omnem beneuolentiam, iusq; naturæ calumnijs cedere, nullamq; optimarū affectionum tantum ualere, ut inuidiæ perpetuo possit obistere. In hoc autē etiam ludam quis non recte miretur? Essæus erat genere, qui nunquā diuinando aberrauit, neq; mentitus est. Is Antigono transeunte per templū, mox ut eum uidit, ad notos qui aderant exclamauit (non paucos autē discipulos siue consultores habebat) Papè, nunc mihi pulchrum est mori, quando ante me ueritas interiit, mearumq; prædictionum aliquod mendaciū deprehensum est. Viuit enim iste Antigonus, qui hodie deberet occidi. Locus autē neci eius apud Stratonis pyrgū fato fuerat destinatus. & ille quidem sexcentorū abhinc stadiorū interuallo distat. Horę uerò diei sunt quatuor: sed & uaticinationē tempus effugit. Hæc locutus senior, mœsto uultu & mēte sollicita secū multa reputabat. & paulo pōst interfectus Antigonus nunciatur, in loco subterraneo, qui eodē nomine quo maritima Cæsarea, Stratonis pyrgus appellabatur: & hoc fuit quod uatē fefellit. At uerò Aristobulo confestim sceleris poenitudine morbus ingrauescit: semperq; facinoris cogitatiōe sollicitus, perturbato animo tabescebat, donec mororis acerbitate uiscerib; laceratis subitō sanguinē uomeret. Hunc ergo unus ē seruulis eius ministerio destinatus foras efferens, prouidentia numinis errauit: & ubi Antigonus erat occisus, super extantes adhuc cædis maculas cruorem interfectoris effudit. Ululatu autē eorū qui id conspexerant cōtinuo sublato, tanq; puer de industria sanguinē illic libasset, clamor ad aures regis peruenit, causamq; requirebat: & cū eam prodere nullus auderet, ad rescindendum magis ardebat. ad extremū uerò minitanti, uimq; adhibenti, uerū q; erat indicauerunt: atq; ille cū lacrymis opplesset oculos, quantūq; poterat ingemisset, hæc dixit: Sperandū certē nō erat, ut maximū dei lumē facta mea nefaria laterent. nā citō me ultrix cognatæ cædis iustitia persequitur. Quā diu ō corpus improbū fratri matricq; damnatam animā detinebis? q; diu paulatim illis libabo sanguinem meum: simul totū accipiant: neq; iam meorū uiscerum inferias fortuna derideat. His dictis ilico moritur, cū nō plus anno regnasset. Vxor uerò fratrem eius uinculis dissolutis regē cōstituit Alexandrū, qui ætate maior erat, & modestia præstare uidebatur. Sed ille potestatem adeptus, fratrem quidē alterū regnū appetentē occidit: alterū autē priuata uita cōtentū ablatis rebus secū habebat. Præliū etiā cum Ptolemæo cognomento Lathyro cōmittit: qui oppidū Asochin ceperat, & multos quidē peremit hostium, sed uictoria in Ptolemæi partes propensior fuit. Postea uerò q; ipse pulsus à matre Cleopatra discessit in Ægyptū, & Gadarā obsidione capit Alexander, & castellū Amathuntis, omniū maximū quæ trans Iordanē sita erant, ubi preciosissima quæq; bonorū Theodori filij Zenonis habebantur. At Theodorus repentē superueniens, & pprias res recipit, & sarcinas regis aufert, Iudæorūq; ferē decem millia interficit. Verū Alexander receptis post cladē uiribus, aggressus maritimas regiones Raphiam capit, & Gazā, itemq; Anthedonē, quæ postea ab rege Herode Agrippias nominata est. His autē seruitio domitis, concitatur in eum festo die populus Iudæorū. Nam plerūq; epulæ seditiones accendūt. nec uidebatur insidias posse cōprimere, nisi cōductitios haberet auxilio Pistas & Cilicas: nam Syros mercenarios respuebat, ppter ingentē cū Iudæo-

Ioseph.

Cc 3 rum

Ant. lib. 13.
cap. 19

Ant. lib. 13.
cap. 20

rum gente discordiā. Cæsis aut supra octo milibus ex turba rebellū, Arabiæ bellum intulit. Ibiq; Galaaditis ac Moabitis subactis, tributoq; his imposito, ad Amathunta regressus est. Cūq; Theodorū metus eius secundis successib. perculisset, castellū sine præsidio repertū funditus eruit, mox autē congressus cum Oboda rege Arabū, qui locū fraudi opportunū in Galaadēsi regione occupauerat, captus insidijs totū amisit exercitū in uallē altissimā cōpulsū, atque obtritū multitudine camelorū. Ipse uero elapsus in Hierosolymam, olim sibi gentē infensam ad nouarū rerū motus magnitudine cladis accēdit. Fit autē tem etiā tunc superior, crebrisq; prælijs nō minus quinquaginta milibus ludæorū per sex annos interfecit: nequaq; tamen uictorij lætabatur, quoniā regni sui uires cōsumeret. Vnde armis omisis, sermone placido cū subiectis redire in gratiā conabatur. Illi aut inconstantia eius morumq; uarietate intantū oderāt, ut percontanti, quonam pacto eos sedare posset: dicerēt, si moreretur, nā uix etiā mortuo daturus ueniā, qui tā multa scelerate fecisset. simul etiā Demetrii auxiliū, cui cognomen Acæro, accersuerūt. qui cum his maiorum præmiorū spe facile paruisset, uenissetq; cum exercitu, miscetur auxilijs eius ludæi circa Sichimam. Vtroq; tñ Alexander mille quidē equitibus, sex autē peditū mercenariorū millibus excepit, cum haberet ex ludæis quoq; prope ad decē millia bene sibi cupientiū, aduersæ aut partis essent equitum tria millia, peditumq; millia quadraginta. Et prius q̄ ueniretur ad manus, intercedentib. nūcijs & præconibus, reges transfugia tentabant: Demetrius quidē Alexandri mercenarios, Alexander aut ludæos qui Demetriū sequerentur, obtēperatos sibi sperantes. Sed cum neq; ludæi sacramēta, neq; fidē Græci contemnerent, armis iam cōminus decernebant. Superatq; prælio Demetrius, quāuis Alexandri mercenarij multa & animose & fortiter gessissent. Euentus aut pugnae præter spem cedit utriq;. nam neq; hi qui Demetriū acciuerāt, in partib. uictoris permanserūt: & immutatae fortunæ misericordia, sex ludæorū milia se ad Alexandrū, qui in mōtes effugerat, cōtulerunt. Huius inclinationis momentū Demetrius ferre nō potuit: sed Alexandrū iam quidē collectis uiribus prælio sufficere ratus, omnē uerò gentē ad eum transire existimās, mox inde digressus est. non tñ reliqua multitudo ob abscessum auxiliorū simulates deposuit: bello autem asiduo tam diu cū Alexandro decertabat, donec plerisq; interfectis cæteros in Bemefelim ciuitatē cōpulit, eaq; subacta in Hierosolymam captiuos abduxit. Verū immoderata fecit iracūdia, ut crudelitas eius ad impietate usq; procederet. Octingentis em̄ captiuorū in media ciuitate crucifixis, mulieres earūq; filios in conspectu matrum necauit, atq; hæc potans, & cum suis concubinis recubans, prospectabat. Tantus autē populum terror inuasit, ut etiā diuersæ partis studiosi proxima nocte octo millia hominū extra totam ludæam profugerent: quorum exilij mors Alexandri finis fuit. Cum eiusmodi factis tandem ægreq; regni otium quæsisset, ab armis requieuit.

De bello Alexandri cum Antiocho & Arcta, deq; Alexandra & Hyrcano.

Cap.

IIII

RVRVS autē fit ei turbarū initiū Antiochus, qui etiā Dionysus dictus est, Demetrii quidē frater, sed eorū nouissimus qui Seleucum generis autorē habebant. hunc enim timēs qui Arabas parato bello pulsarat, totum quidem super Antipatrida mōtibus proximum, & inter loppes littora

littora spaciū, fossa altissima diremit. ante fossam uerò murum ædificauit excelsum, turresq; ligneas, ut faciles aditus obstrueret, fabricauit; nec tamen Antiochū arcere ualuit. Exustis enim turribus fossisq; repletis, cum suis copijs transgressus est. Vindictaq; posthabita, qua deberet eum à quo prohibitus est ulcisci, protinus contendit in Arabas. Horum autē rex in loca suæ nationi cōmodiora cedens, mox ad pugnā cum equitatu reuersus (habebat autē numerum decē millium) imparatos ex improviso Antiochi milites inuadit. Valido autem prælio commisso, quā diu quidē supererat Antiochus, durabat eius exercitus, quamuis eum passim Arabes trucidarēt. Vbi uerò procubuit (succurrendo enim uictis semper in periculis aderat) omnes terga dederunt: maximaq; pars eorum cum in acie, tum in fuga absumitur. Reliquos autē in uicū Cana delapsos, alimentorū penuria perire cōtiguit, præter admodū paucos. Hinc Damasceni Ptolemæo Minnæi filio infensi Aretā sibi sociant: Syriæq; cœles regem constituunt, qui bello illato Iudææ, postq; pugna uicit Alexandrum, pactione discessit. Alexander autē Pella capta Gerasam petiuit rursus opum Theodori cupidus: tripliciq; ambitu circumdatis defensoribus, locum expugnauit. Necnō & Gaulanen & Seleuciā, & eam quæ Antiochi Pharanx dicitur, sub iugū mittit. Ad hæc autē capto Gamala castello ualidissimo, eiūsque præfecto Demetrio multis criminib. inuoluto, in Iudæā regreditur, expleto in militia triēnio: lætusq; à gentilib. ob res prosperè gestas excipitur. Belli autē requiē secutū est morbi principiū. Et quoniā quartano febriū recursu fatigabatur, depulsum iri ualetudinē credens, si rursus animū negotijs occupasset, intēpestiue militię sese dedit; & ultra uires corpus laborib. uexās, inter ipsos tumultus trigesimo & septimo regni anno moritur: idq; Alexandræ coniugi suæ reliquit: Iudæos eius uel maxime dicto obediētes fore non dubitās: quod lōge ab eius crudelitate discrepans, & iniquitati resistēs, beneuolentiā sibi populi cōparasset. Neq; spes eum fefellit. Namq; opinione pietatis obtinuit muliercula principatū. Quippe quæ morem gentis patrium probe norat, & qui sacras leges temerassent ab initio detestabatur. Cū autē duos filios Alexandro genitos haberet, natu quidē maximū Hyrcanum, & propter ætatem declarat pontificē, & q; præterea segnior esset q; ut potestate regia molestus cuiquam uideretur, regem constituit; minorem autē Aristobulū, priuatū uiuere maluit, q; feruentioris esset ingenij. Iungit autē se eiūsde mulieris dominationi quædam Iudæorū factio, Pharisei: qui præter alios pietatē colere putarentur, & peritius leges interpretari: ob eam causam magis eos suspiciebat Alexandra, diuinæ religioni superstitione deseruiēs. Illi autē paulatim fœminæ simplici insinuati, quosuis pro sua libidine summouendo, deponendo, itemq; uinciendo, ac soluendo, iam procuratores habebantur: prorsus ut ipsi quidē regijs commodis fruerentur, expensas uero ac difficultates Alexandra perferret. Sed eadē mire callebat res administrare maiores: itaq; augendis copijs semper intenta, duplicem conflauit exercitū: neq; pauca mercenaria parauit auxilia, quibus non modò statum suæ gentis roborauit, sed etiā metuentam se reddidit externæ potentiae. Imperabat autē alijs, uerū Phariseis ipsa ultro parebat. Deniq; Diogenem quendam insignem uirū, qui Alexandro fuerat amicissimus, interficiūt, eius factū cōsilio criminati, ut octingēti (quos

Ant. lib. 13.
cap. 22.

suprà memorauī) regis iussu tollerentur in crucem. nihilominus autē Alexandræ suadebant, ut & alios, quibus autorib. Alexander in eos fuisset concitatus, occideret. Cumq; his nimia superstitione nihil abnuendū putaret, quos sibi libuisset ea specie trucidabant, donec optimus quisq; periclitantiū ad Aristobulū confugeret, atq; ille matri persuasit, ut his propter dignitatē parceret, ciuitate autē pelleret quos nocentes existimaret. Igitur illi quidē data sibi copia per regionē dispersi sunt, Alexandra uero in Damascū misso exercitu; quoniam Ptolemæus sine intermissione ciuitatē premebat, illam quidem nulla rememorabili gesta cepit. Regem autem Armeniorum Tigranem, qui admoto Ptolemaidī milite, Cleopatram circumfedeat, pactiōibus donisq; sollicitat. Sed illum domesticarum barbarum metus, ingresso in Armeniam Lucullo, iam dudū inde retraxerat. Inter hæc Alexandra morbo laborante, minor eius filius Aristobulus, cum famulis suis quos multos habebat, omnesq; pro ætatis fauore fidissimos, uniuersa castella obtinuit: & pecunia quam ibi reperit conductis auxilijs regē se declarauit. Ob hæc miserata querelas Hyrcani mater, coniugē Aristobuli cū filijs includit apud castellū quod à septentrione fano adiacens, Baris antea uocabatur ut diximus, postea uerò Antonia cognominata est, imperante Antonio; quemadmodū de Augusti & Agrippæ nomine Sebaste & Agrippias aliæ ciuitates appellatæ sunt. Ante tñ Alexandra moritur, q̄ in Aristobulū fratris eius Hyrcani contumelias uindicaret: quē deijci regno curauerat, quod ipsa nouē annos administrauit. Et hæc res quidē omniū sit Hyrcanus, cui regnū etiā uiua commiserat. Verū Aristobulus uiribus atq; autoritate præstabat. Habito aut̄ inter eos circa Hierichuntā de rerū summa conflictu, pleriq; Hyrcano relicto transeunt ad Aristobulum. Hyrcanus aut̄ cum reliquis fuga peruenit in castellū Antoniam: ibiq; salutis obfides nactus (erat enim ibi in custodia, ut præmisimus, coniunx Aristobuli cum filijs) prius q̄ grauius aliquid accideret, ea lege in concordia rediit, ut regnū quidē Aristobulus haberet, ipse uerò cederet, quasi frater regis alijs honorib. contentus. Hoc modo in fano reconciliati, cū in conspectu circumstātis populi benignissime alter alterū cōplexus esset, domus permutant & Aristobulus quidē discedit in regiā, Hyrcanus aut̄ in Aristobuli domum.

Ant. lib. 14.
cap. 1.

De bello Hyrcani cum Arabibus & expugnatione Hierosolymæ.

Cap. V.

Ant. lib. 14.
cap. 2.3.4

METVS uerò & alios eius inimicos præter spem dominātis occupat, & maxime Antipatrū iam dudū Aristobulo inuisum. Erat autem genere Idumæus, & nobilitate ac opibus gentis suæ princeps. Is igitur & Hyrcanum ut ad Aretam regem Arabiæ confugeret, eiusq; auxilio regnū repeteret hortabatur, & ipsi Aretæ ut Hyrcanum susciperet atq; in regnum deduceret suadebat, multum obrectans Aristobuli moribus, multisq; Hyrcanum laudibus prædicans, simulq; admonebat q̄ eum deceret regno clarissimo præsentē, iniquitate oppressis manū porrigere: Hyrcanum autem iniuriā pati, qui principatu iure successiōis sibi debito excidisset. Sic instructis & præparatis ambobus, nocte cū Hyrcano ex ciuitate profugit: citatoq; cursu in oppidū quod Petra dicitur saluus euasit: ea est Arabiæ regia. Ibi postq; Hyrcanū in manū regis Aretæ tradidit, multis dictis multisq; muneribus ut auxiliū præberet, quo in regnū deduceretur, effecit. Erant autē peditū equitūq;

tumq; millia quibus nequaquā restitit Aristobulus: sed primo impetu su-
 patus, in Hierosolyma fugere cogitur: atq; omnino captus esset, nisi dux Ro-
 manorū Scaurus aduersis horū temporib. imminens soluisset obsidionem.
 namq; is ex Armenia quidē in Syriā missus erat à Pompeio Magno qui cum
 Tigrane bellū gerebat. Sed ubi Damascū uenit. recens à Metello & Lollio ca-
 ptam reperit: his inde submotis, cognitoq; in Iudæa quid ageretur, illuc ue-
 lut ad quæstū cucurrit. Deniq; mox ut fines ingressus est, Iudæorū legati ad
 eum ueniunt à fratribus, utrisq; ut sibi potius adiumento essent orantibus.
 Sed trecentis talentis quæ Aristobulus ei miserat, iustitia posthabita est. Tot
 enim acceptis Scaurus ad Hyrcanum & Arabes legatos misit, Romanorum
 eis & Pompeij nomen intentans, nisi ab obsidione desisterent. Itaq; & Areta
 ex Iudæa in Philadelphiam recedit metu percussus, & Scaurus Damascū re-
 dit. Aristobulus aut q; captus non esset, satis sibi esse non credidit: sed omni-
 bus quas haberet copijs collectis, persequabatur hostes: & circa locū quē Pa-
 pyrona uocant prælio cōmisso, supra sex eorū millia cædit: in quibus erat &
 Cephalon frater Antipatri. Hyrcanus uerò & Antipater Arabū priuati auxi-
 lio, spem in aduersarios transtulerunt. & cum Pompeius Syriā ingressus Da-
 mascū peruenisset, ad ipsum cōfugiunt. multisq; muneribus ei datis, eadem
 illa quibus ad Aretam usi fuerant allegantes, magnopere precabantur ut Ari-
 stobuli uiolentia damnata, regno Hyrcanū restitueret, cui tam grate q; morib.
 deberetur. sed nec Aristobulus sibi defuit, corruptione Scauri fretus. Vene-
 rat aut quantū potuit ornatus cultu regio: deinde offensus obsequijs, neq; fe-
 rendum existimans abiectius q; regem deceret utilitati seruire, à Diospoli re-
 grediebatur. Ob hoc iratus Pōpeius, etiā Hyrcano eiusq; socijs hoc precan-
 sibus, Aristobulū petit, & Romano simul exercitu & Syrorū instructus au-
 xilijs. Cū uero Pellam & Scythopolim prætergressus Coreas uenisset, unde
 Iudæorū fines incipiunt per mediterranea loca subeuntibus, cognito Aristo-
 bulū in Alexandriū confugisse (castellū est magnifice structū, in mōte præcel-
 so sitū) mittit per quos eum iuberet inde descēdere. Ille aut decreuerat, quia
 pimperio uocaretur, periclitari potius q; parēre, sed populum uidebat horre-
 scere: & amici monebant ut Romanā uim cogitaret, quam sustinere non pos-
 set. Itaq; horū consilijs obediens, descēdit ad Pompeiū: quodq; iuste regna-
 ret, multis p se dictis in castellū redijt. & cum iterū descendisset prouocatus
 à fratre, ac de suo iure cum eo disceptasset, denuo regreditur non prohibente
 Pompeio. Erat autem inter spem timoremq; medius: & ueniebat quidem ue-
 lut exoraturus Pompeiū ut sibi cuncta permitteret, ad montem uerò reuerte-
 batur, ne quid regiæ dignitati derogare uideretur. quia tamen castellis eū Pō-
 peio cedere placebat, hisq; præpositos monere literis ut decederent, quibus
 præceperat ut nō nisi manu sua scriptis epistolis obtēperarent: iussa quidem
 facit: sed in Hierosolymā cum indignatione discessit: belloq; iam cōgredi cū
 Pompeio cogitabat. Ille autē, nec enim tempus apparatui dandum putauit,
 statim eū insequitur. multū quippe alacritati eius addiderat, circa Hierichun-
 tem Mithridatis mors nunciata. Vbi pinguisima Iudææ regio & palmarum
 plurimū ac balsamū nutrit: cuius inciso lapidibus acutis robore stillantem la-
 crymā ex uulnerib. colligūt. Cumq; illic pernoctasset, mane in Hierosolymā
 prope-

Ant. lib. 10.
cap. 6. 7.

Ant. lib. 14.
cap. 7. 8.

properabat. Itaq; hoc eius impetu perterritus Aristobulus, supplex occurrit; pecuniamq; pollicitus, quodq; semetipsum ei cū ciuitate permetteret, Pompeium mitigat sœuientē. Nec tamen quicq; eorum quæ promissit effectū est. Gabiniū enim qui ad suscipiendā pecuniā missus fuerat, ne in oppidū quidē Aristobuli socij receperunt. His cōmotus Pompeius, Aristobulum in custodiam collocat: ad ciuitatē uero profectus, explorabat qua ex parte faciliore esset accessus. nam & murorum eius firmitatē oppugnari posse facile nō uidebat: uallēq; pro moenib. horribilē, fanūq; illic cernebat proximum, adeo tutissima munitiōe circumdatū, ut etiā si ciuitas caperetur, secundū esset hostibus in eo refugiū. Hoc autē diu quid faceret hesitante, seditio intra ciuitatē orta est: Aristobuli quidē socijs bellū geri potius regēq; liberari dignū esse censentibus: qui uerō cum Hyrcano sentirent, Pōpeio portas aperiri. Metus autē hos plures faciebat, Romanorū constantiā reputantes. Deniq; uicta pars Aristobuli cōcessit in templū: & ponte qui ab eo ciuitati iungebatur abscisso, ut ad ultimū usq; resisteret, instruebatur. Cū autē alij Romanos recepissent in ciuitatem, hisq; domū regiam tradidissent, adhæc obtinenda Pompeius unū ē ducebatur suis Pisonē cum militib. intromittit. isq; præsijs in ciuitate dispositis, quia nemini eorū qui in templū confugerāt pacē persuadere poterat, omnia quæ circū erāt oppugnationi parabat: Hyrcano eiusq; amicis ad cōsilia conferenda, & ad efficiēda quæ iuberet alacriter animatis. Ipse uerō ad partes septentrionales fossamq; uallēque replebat omni genere materiæ per milites cōportato, cum per se opus esset difficilimū, propter immensam altitudinem, & præterea ludæi modis omnib. desuper obisterent, mansissetq; labor imperfectus, nisi Pompeius obseruatis diebus septimis, quibus ludæos religio ab omni opere manus abstinere cōpellit, p̄ eos aggerē cumulare præcepisset, inhibitis à prælio militibus. Pro solo em̄ corpore ludæis etiā per sabbata pugnare licet. Iḡitur iā ualle repleta, & impositis aggeri turribus, admotisq; machinis Tyro allatis, mcenia tētabat. Desuper obstantes lapidib. repellēbātur, cum diu turres obsidentū magnitudine simul & pulchritudine præstantes, uim repugnantū sustinerent. Veruntamen Romanis tunc plurimū defatigatis, Pompeius ludgorū tolerantia & in alijs admiratus est: & præcipue, quod nihil ceremoniarum inter media tela uersantes intermiserunt. sed uelut in alta pace ciuitas ageret, quotidie sacrificia & uictimas, omnēq; dei cultū diligentissime celebrarunt, nec uel in ipso excidio cū ad arā in dies singulos trucidarentur. legitimis religionis suæ munerib. abstinerūt. Mēse igitur obsidionis tertio uix una turre deiecta, in fanū irruptū est. Primus autē murum transcendere ausus est Syllæ filius Faustus Cornelius, & post eum cēturiones duo Furius & Fabius cum suis cohortibus. & circūsepto undiq; fano, alios aliō cōfugiētes uel etiā paulisper repugnātes interficiūt. Vbi plurimi sacerdotū, quāquā hostes strictis gladijs irruentes uidebant, intrepidi tñ in peragēdis rebus diuinis perseuerabant: & in ipso libandi templūq; adolēdi ministerio mactabantur, salutē quoq; præferentes religionis obsequiū. Multos autē sui gentiles aduersæ partis studiosi trucidabant, plurimi sese in rupes præcipitabāt. nonnulli furibundi cunctis quæ circa murum erant in desperatione succensis, pariter cōflagrabant. Itaq; ludæorū quidē milia duodecim occubuerūt: Romanorum

norū uerō perpauci: sed plures fauciati sunt. Nihil aut̃ grauius in illa clade Iudæorū genti uisum, quā sanctū illud arcanū, neq; cuiquā prius uisum alienis esse detectū. Deniq; Pōpeius unā cum suis comitibus in templū ingressus, ubi neminem præter pontificē adesse fas erat, quæ intus erant candelabra cum lychnis & mensis in quib. libare atq; adolere moris est, & uascula ex auro cuncta spectauit: congestamq; pigmentorum molem, sacræq; pecuniæ ad duo millia talentorū. Nec tñ uel hæc uel aliud quicq; de sacrosanctis opibus siue instrumētis attigit: sed postero die post excidiū purgare templū ædituos insit, & solennia sacra celebrare. Ipse aut̃ Hyrcanū pontificem declarauit: q̃ se & in alijs rebus alacrem obsidionis tempore præbuisset, promptamque ad bellum agrestiuū multitudinē ab Aristobulo reuocasset: per quæ sicut imperatorē bonū decuit, beneuolentia potius q̃ timore plebem sibi cōciliauīt. Inter captiuos etiā cōprehensus Aristobuli focer idemq; patruus tenebatur. & illos quidē qui maxime belli causa fuissent, securi percussit. Faustū uerō & qui unā fortiter operā nauauerant præclaris præmijs donat & Hierosolymis tributū indicit, ablatas aut̃ genti etiam quas in Coelesyria cœperāt ciuitates, Romano qui tunc erat præsidi parere iussit: proprijsq; tantū finibus circūclusit. Instaurauit aut̃ in gratiā cuiusdā ex libertis suis Demetrii Gadarenensis, etiā Gadaram, quam Iudæi subuerterant. Mediterraneas præterea ciuitates ab eorū imperio liberauit, quas præuenti non exciderant, Hippon, & Scythopolim, & Pellam, & Samariam, & Marisam: itemq; Azotū, & Iamniā, & Arethusam: necnon & maritimas, Gazam, & Ioppen, & Doram, & quæ pridē Stratonis pyrgus uocabatur, post aut̃ ab Herode rege clarissimis ædificijs transformatā, Cæsarea nominata est: easq; omnes indigenis ciuib. redditas prouinciæ Syriæ coniunxit. Huius aut̃ & Iudææ, cunctorumq; administratione ad Ægypti usq; fines & flumen Euphratē cum duabus legionibus Scauro permissa, Romam ipse per Ciliciā properauit, captiuū ducēs Aristobulū cum familia. Erant aut̃ filia duæ, totidemq; filij: quorū unus Alexāder ex itinere fugit, minor autem Antigonus cum sororibus Romam uectus est.

De bello Alexandri cum Hyrcano & Aristobulo.

Cap. VI.

INTEREA Scaurus in Arabiam ingressus, ad Petram quidē regionū saperitate prohibebatur accedere: quæ aut̃ circum erant, omnia uastabat, multis & in hoc malis afflictus. nam exercitum fames premebat: cui tñ Hyrcanus per Antipatrū uictui necessaria suppeditabat. quē uelut Aretæ familiarē etiam Scaurus ad eum legauit, ut bellū pactione deponeret. Itaq; persuasum est Arabi, ut ccc talenta daret: atq; ita Scaurus ex Arabia transduxit exercitū. Alexander aut̃ Aristobuli filius qui Pompeium fugerat, magna manu medio tempore congregata, Hyrcano grauis imminēbat, Iudæamq; depopulabatur. quem quidē maturē debellare posse credebatur: quoniam niam disturbatū quoq; à Pompeio murū Hierosolymis renouatū esse confidebat: nisi Gabinius in Syriam missus qui Scauro successerat, quum in alijs, fortem se præbuisset, tum etiam in Alexandrū mouisset exercitū. Huius autē ille impetum ueritus, & ampliorem militum manum congregabat: donec facta sunt decē millia peditū, & mille quingenti equites: locaq; opportuna muris, hoc est, Alexandriū & Hyrcaniū, & Machærunta non longe ab Arabiæ montibus

Ant. lib. 14
cap. 9.Ant. lib. 14
cap. 10.

montibus, muniebat. Igitur Gabinius cum parte copiarū præmissō M. Antonio, ipse cum toto exercitu sequebatur. Lecti autē Antipatri comites, aliāq; ludæorum multitudo, quorū Malichus & Pitholaus principes erant: iūctis cū M. Antonio uiribus suis, Alexandro obuiā processerūt: neq; ita multo post aderat cum suis copijs Gabinius. Alexander autē q̄ tum in unū confertam hostium multitudinē sustinere non poterat, abscessit. Cumq; Hierosolymis appropinquasset coactus prælio decertauit: amisissq; sex milibus, quorū tria uiua capta sunt, tria uero prostrata, cū reliquis effugit. Gabinius autē ubi Alexandrium castellum uenit, quia multos deseruisse castra cognouit, promissa delictorū uenia conabatur eos ante præliū sibi coniungere. Cū autē illi nihil mediocre cogitarēt, plerisq; interfectis, reliquos in castellū cōcludit. In hoc prælio dux M. Antonius multa præclare gessit: & quāuis semper & ubiq; uir fortis apparuisset, tamē nunc etiam suū uicit exemplū. Gabinius autē relictis qui castellū expugnarent, ipse ciuitates adire, & intactas quidem cōfirmare, subuerfas autē erigere curabat, deniq; iussu eius & Scythopolis habitari cōcepit, & Samaria, & Anthedon, & Apollonia, & Iamnia, & Raphia, & Marisa, & Dora, & Gadara, & Azotus, aliāq; multæ, lætis ciuib. atq; incolis ad eas concurrentibus. His autē recte dispositis regressus Alexandriū, uehementius urgebat obsidiū. Qua re territus Alexander, omnibus desperatis legatos ad eum misit, & ignosci delictis orans, & quæ sibi parerent castella Machæruta & Hyrcaniū tradere nō dubitans: quinetiā Alexandriū eiusdem potestati permisit. Quæ quidē Gabinius omnia consilio matris Alexādri funditus eruit, ne rursum belli alterius receptaculū fierent. Aderat autem, quo suis Gabinium palparet obsequijs, uiro suo cæterisq; captiuis metuens, qui Romā fuerāt abducti. Post hæc ergo Gabinius Hyrcano Hierosolymam deducto, eiq; fani curam mandata, cæteris reip. partibus optimates præfecit. Omnemq; ludæorum gentem in conuentus quinq; diuisit: uno Hierosolymis, altero Doris, itemq; tertio ut apud Amathunta respondeat, destinatis: quarto Hierico, & quinto Sephoris Galilææ ciuitas attributa est. Singulari autē unius dominatione ludæi liberati, libenter ab optimatib. regebantur. Veruntamen nō multo post euenit, ut barbarū his fieret initiū elapsus Roma Aristobulus: qui magna iterum ludæorū manu cōflata partim cupida mutationis, partim quib. olim dilectus erat, primū occupat Alexandriū: idq; recingere muro tentabat. Deinde cognito q̄ Gabinius Sisennā & Antoniū & Seruiliū duces cōtra se cū exercitu misit, in Machærunta concedit: uulgicq; imbellis onere deposito, solos armatos prope ad octo millia militū secū duxit: inter quos & Pitholaus erat secundarū partiū rector cum mille uiris ex Hierosolymis profugus. Romani autē sequebantur, habitoq; conflictu, aliquandiu cum suis Aristobulus fortiter dimicando perseverabat, donec ui Romanorū subacti, cæsa sunt uirorum v. m. propè uerò ad duo millia in quendā tumultū confugerūt. cæteri q; mille cū Aristobulo, perrupta Romanorū acie, in Machæruta coacti sunt. Vbi rex cū in ruinis prima uespera tetendisset, sperabat quidem aliā se manū per inducias belli posse cōtrahere, castellūq; bene munire. Impetū autē Romanorū superā poterat, per bīduum remoratus postremo capitur: & cū Antigono filio qui Romæ secū fuerat uinctus, ad Gabiniū atq; inde Romam perductus est.

Sed

Ant. lib. 14.
cap. 11.

Ant. lib. 14.
cap. 12.

Sed illum quidē senatus carceri inclusit, filios autē eius in Iudæam transmissit, quia Gabinus scripserat per epistolas, id pro traditionē castellorū coniungi Aristobuli spondidisse. Parato autē Gabinio bellum Parthis inferre, Ptolemæus impedimento fuit. Qui reuersus ab Euphrate, petebat Ægyptū, Hyrcano & Antipatro amicis usus ad omnia quæ militiæ necessitas exigebat. nā & pecunijs & armis eum & frumento Antipater & auxilijs adiuit. Et Iudeis in ea parte uias quæ Pelusiū ducerent obseruantibus, transmittere Gabiniū persuasit: alia uerò Syria discessu Gabini cōmota, & Iudæos iterū Alexander Aristobuli filius ad defectionē reduxit: & maxima multitudine conflata, Romanos omnes qui per eam terrā degerēt obtruncare decreuerat. Quam rem Gabinius metuens (iam em̄ ex Ægypto redierat) hoc tumultu instante, nonnullis dissidentium præmissis Antipatro concordiam persuasit. Cum Alexander autē millia triginta remanserant, & ille ad bellum promptus erat. Itaq; ad pugnam egreditur. Occurrunt autē Iudæi, & circa montem Itaburium congressi, decē millia sternuntur: cæteram uerò multitudinem fuga disperfit. Et Gabinius ad Hierosolymam reuersus (id enim Antipater uoluit) temp. eius cōposuit: deinde hinc profectus, Nabathæos pugna superat, & Mithridatem & Orfanem à Parthis perfugas clam dimittit: eosq; militibus aufugisse dixit. Interea Crassus ei successor datus Syriā suscepit. Is in Parthicæ militiæ sumptum, & omne aliud aurū templi quod Hierosolymis erat, abstulit, & à quib. Pompeius tēperauerat, duo millia talentorum. Euphratem uerò transgressus & ipse perit & exercitus eius: de quibus nō est huius temporis cōmemorare. Post Crassum autē Parthos in Syriam properantes irruere Calsius inhibuit, receptus in prouinciam. Eius autē fauore quæsito, in Iudæam festinabat: captisq; Taricheis, prope ad tria millia Iudæorū abducit in seruitium. Occidit autē etiam Pitholaum, seditiosos Aristobuli colligentē, cuius necis suasor erat Antipater. Huic aut nupta fuit ex Arabia nobilis fœmina nomine Cypris: unde filios quatuor, Phasaelum, & regem Herodem, & Iosephum, & Pheroram, & Salomē filiam habebat. Cum autem omniū qui ubiq; potētes essent, amicitiam hospitij familiaritateq; conquireret, præcipue regem Arabū per affinitatem sibi sociauit: eiusq; fidei cōmendans filios suos ad eū misit: quoniam bellum cum Aristobulo gerendum suscepit. Calsius autem compulso ad otium per conditiones Alexandro, ad Euphratem reuersus est, Parthos transitu prohibiturus, de quibus alio loco referemus.

Ant. lib. 14
cap. 13

De Aristobuli morte, & bello Antipatri contra Mithridatem.

Cap. VII.

CÆSAR autem post senatus & Pompeij fugam trans mare Ioniū, rebus omnibus Romaq; potitus, solutum uinculis Aristobulum cum duabus cohortibus uelociter ad Syriam misit: & hanc facillimē & cuncta Iudææ proxima per illum subijci posse ratus, uerum & spem Cæsaris, & Aristobuli alacritatem præuenit inuidia. Nam ueneno peremptus à Pompeij studiosis, aliquandiu etiam sepultura in solo patrio carebat, corpusque mortui seruabatur melle conditum, donec ab Antonio Iudæis missum est in monumentis regalibus sepeliendum. Occiditur autem Alexander quoq; filius eius, à Scipione securi percussus Antiochiæ, secundum Pompeij literas, accusatione eius pro tribunali prius habita super his quæ in Romanos admi-

Ant. lib. 14
cap. 14

Ant. lib. 14
cap. 14

Ioseph.

Dd ferat.

ferat. Ptolemæus autem Minnei filius, qui Chalcidem sub Libano tenebat, captis eius fratribus, filium suum Philippionem, qui eos arcesseret, mittit Ascalonem: atque ille abstractum ab Aristobuli coniuge Antigonum, eiusque sorores adducit ad patrem. Amore autem captus, minorem earum coniugio suo copulat, ob eamque postea causam à patre occiditur. Accepit enim Ptolemæus in matrimoniū Alexandram perempto filio: huiusque affinitatis gratia fratres eius propensiore cura tuebatur. Antipater autem Pompeio mortuo in diemtelam Cæsaris se cōtulit, & quia Mithridates Pergamenus ab accessu Pelusi prohibitus, cum exercitu quem ducebat in Ægyptum, apud Ascalonem morabatur, non solū Arabas quamuis hospes esset, auxiliū ferre persuasit: uerū & ipse armata Iudæorū tria circiter millia secū mouit. Excitauit autem præsidio Syriæ quoque potentes, & incolam Libani Ptolemæum, & Iamblichū, & Ptolemæū alterum, quorum gratia ciuitates illius regionis alacri animo bellum pariter inchoarunt. Iamque fretus Mithridates auctis propter Antipatrū copijs, Pelusiū profiscitur. Et quia transire uetaretur, ciuitatē obsidebat: Antipater uerò in hac oppugnatione clarius enituit. Effracto enim ex parte sua muro, primus in ciuitatem cum suis insiluit, & Pelusium quidem captum est: ulterius autem eos progredi non sinebant Iudæi Ægyptij, terrarum incolæ, quæ appellantur Oniæ. Quibus tamen Antipater non modò ne obstarent, uerumetiam ut uictui necessaria præberent militi persuasit. Vnde factum est, ut nec Memphitæ ad manus uenirent, ultroque sese traderent Mithridati, atque ille Delta iam peragrato pugnam cum cæteris commisit Ægyptijs, in loco cui nomen est Iudæorum Castra: eumque in acie omni dextro cornu liberauit Antipater, circumgressus fluminis ripam. Leuum enim cornu contra se positum superabat. Facto autē in eos impetu qui Mithridatem persequerentur, multos occidit: tamque diu reliquos fugientes agebat, donec etiam castris eorum potitus est, octoginta tantum de suorum numero amissis. Octingentos autem ferè Mithridates cum fugeret perdidit. Præter spem uerò seruatus ex prælio, uacuis inuidia, testis rerū ab Antipatro gestarum fuit apud Cæsare. Vnde ille tunc quidem Antipatrū spe & laudibus incitatum ad subeūda pro se pericula reddidit promptiorem. In quibus omnib. bellator audacissimus comprobatus est, multaque perpeffus uulnera, toto corpore gerebat signa uirtutis. Post autē quando rebus in Ægypto cōpositis, ad Syriam redijt, & Romana eum ciuitate simul & immunitate donauit: alijsque rebus honorando, amicissimèque tractando, dignum æmulatione reddidit: eiusdemque gratia etiam pontificatum confirmauit Hyrcano.

De accusatione Antipatri apud Cæsarem, de pontificatu Hyrcani & Herode bellum mouente. Cap. VIII.

ODEM uerò tempore Antigonus quoque Aristobuli filius cum uenisset ad Cæsarem, maioris præter opinionē felicitatis causam præbuit Antipatro. Nam qui de patris morte queri deberet, propter inimicitias Pompeij ueneno, quantum putabatur, perempti, & crudelitatis in fratrem accusare Scipionem, nullumque inuidiæ dolum admiscere miseris, ultra hæc Hyrcanum & Antipatrum criminabatur, ueluti se patrio loco cum fratribus iniquissime pellerent, multisque gentem iniurijs afficerent

cerent, dummodo satiarentur: quodq; in Ægyptum auxilia ipsi Cæsari non beneuolentia, sed timore ueteris discordiæ miserint, & ut amorem Pompeij deprecarentur. Ad hæc Antipater, ueste proiecta, multitudinem uulnerū demonstrabat. & qua fide quidem Cæsarem coluisset, uerbis non esse opus dixit: nam corpus etiam se tacente clamare: Antigoni aut mirari audaciam, qui cū hostis Romanorū sit filius, & fugitiui Romanorū, & nouarumq; rerū studiū uotumq; seditiosum patris habeat, apud Romanorū principem alios accusare conetur, boniq; aliquid adipisci tentet: quem hoc solū oportere contentum esse q; uiueret. Namq; nunc eum non propter inopiam desiderare facultates: sed ut in eos qui dedissent, Iudæorum seditiones accenderet. Quæ ubi Cæsar audiuit, Hyrcanū quidem pontificatu digniorem esse pronunciauit: Antipatro autē cuius uellet potestatis detulit optionem. Qui permissio dignitatis modo ipsi qui daret, Iudææ procurator declaratus est, & præter hoc impetrauit, ut subuersa patriæ moenia renouare sibi liceret. Et hos quidē honores Cæsar incidendos in Capitolium misit, ut iustitiæ suæ uirtutisq; signū Antipatri memoriæ traderetur. Antipater uero ubi de Syria Cæsarem persecutus est, in Iudæam reuersus, ante omnia patriæ muros à Pompeio dirutos reparabat: omniaq; lustrando, ne quid in illis regionibus turbarum esset, nunc interminando, nunc etiam suadendo curabat: unumquemq; admonens, qd si cum Hyrcano sentirent, in otio atq; opulentia uicturi essent, fortunisq; suis & cōmuni pace potituri: sin spe uana duceretur eorū qui priuati quæstus gratia res nouas optarent, se quidem non procuratorem, sed dominū omnium, Hyrcanū uero tyrannum pro rege, itemq; Romanos & Cæsarem hostes pro amicis & rectoribus habituri: nec enim passuros huius potestatem labefactari, quem ipsi regem constituissent. Sed quamuis hæc diceret, tamen etiam per se, quoniam Hyrcanum segniorem uideret, neq; tam efficacem q; regni posceret sollicitudo, statum prouinciæ cōponebat. Et Phasaelum quidē natu maximum filiorū suorum militibus præpositū, Hierosolymæ eiusq; territorio præfecit: Herodem uerò ætate posteriorem, nimisq; adolecentem, Galilææ destinat, similia curaturum: qui cū natura strenuus esset, citò materiam ubi animi magnitudinē exerceret, inuenit: captumq; latronum principem Ezechiam, quē prædari maximo agmine continentia Syriæ deprehendit, ipsum aliosq; latrones multos interfecit. Ea q; res adeo grata fuit Syris, ut per uicos atq; oppida caneretur Herodes, ueluti per eum pace reddita, & possessionib; restitutis. Ex huius deniq; operis gloria, Sexto etiam Cæsari propinquo magni Cæsaris, & Syriam tunc administratū est cognitus. Quin & Phasaelus fratris indolem contentione bona superare certabat, augendo erga se beneuolentiam Hierosolymis habitantium: atq; illam quidem ciuitatem possidens, nihil autem contumeliose per insolentiam potestatis admittens. hinc & Antipater obsequijs regalibus ab ea gente colebatur, & honores ei tanq; rerū domino omnes habebant. Nec tamen ipse, ppter ea minus fidelis aut beneuolus Hyrcano fuit. Verū fieri non potest, ut liuorem quisquam in secundis rebus effugiat. Namq; Hyrcanus, quāuis & antea tacitè sua spōte mordebatur adulescentium gloria, maximeq; rebus ab Herode gestis, & crebris nuncijs laudes eius per singula facta prædicantib; angereetur: à multis tamē inuidis, qui re

Ioseph.

Dd 2

gias

Ant. lib. 14
cap. 16

gias infestare solēt, quibusq; Antipatri eiusq; filiorū probitas officiebat; instigabatur: dicentibus q; Antipatro & filijs eius rebus traditis, solo contentus & hac potestate uacuo regis nomine sederet. Et quā diu sic errabit, ut in se reges pducatur? Nec em̄ eos uel simulare iam procurationē, sed certe esse dominos ipso reiecto: cuius nec mandatis nec epistolis prāter Iudæorū legem tantam multitudinem peremisset Herodes: illumq; nisi regnet, sed adhuc priuatus sit, ad iudiciū uenire debere, rationem tam ipsi regi q; patrijs legib. redditurum, quā indēnatos occidi nō sinerent. His paulatim accendebatur Hyrcanus. Ad extremū autem iracundia prodita, causam dicturum Herodem iubet accersiri: atq; ille & patris monitu, & q; ei fiduciam res gestæ darent, firmata prius Galilæa præsidijs, ad regem proficiscitur. Ibat autem cum forti ceterua, ne uel derogare uideretur Hyrcano, si plures duceret, uel inuidiæ nudus pateret. Sextus autem Cæsar adolescenti metuēs, ne quid apud inimicos deprehensio mali fieret, ad Hyrcanum mittit, qui ei manifeste denunciarent, ut homicidij crimine liberaret Herodem. Hyrcanus autē qui eum diligeret, per se quoq; id cupiens, absolutionem decernit. Atque is inuito rege euasisse ratus, Damascum recessit ad Sextum, nequaquam paratus obedire, si denuo fuisset accitus. Rursumq; ab improbis irritabatur Hyrcanus, qui dicerēt iratum Herodem abijsse, & ut se contra ipsum strueret, properasse. Hæc autem rex uera esse existimans, quid ageret nesciebat: quoniam potentiorē inimicum uidebat. Cum uerō à Sexto Cæsare dux militum per Syriam itemq; per Samariam declaratus esset Herodes, neq; solū propter gentis fauorem, sed etiam uiribus suis terribilis putaretur, in timorem extremū incidit, iam iamq; illum cōtra se credens cum exercitu esse uenturum. Neq; opinione deceptus est. Namq; Herodes intentatæ sibi accusationis iracundia, conflata militū multitudinem in Hierosolymam ducebat, ut Hyrcanum regno deponeret. Idq; fecisset, ni pariter egressi pater & frater fregissent eius impetum, deprecantes ut & ipse uindictam minis tantum, solaq; indignatione metiretur: regi autem parceret, sub quo ad hoc potentia processisset: ac si propterea quod in iudiciū uocatus esset, indignaretur: quia tamen absolutus est, gratias ageret, neque tristibus quidem paria referret, saluti uerō esset ingratus. Quod si etiam momenta bellorum reputanda uiderentur, iniquitatem militiæ consideraret: neque omnino de uictoria bene speraret, qui cum rege congressurus esset domestica consuetudine iuncto, & de se bene merito: sæuo autem nunquam, nisi quod maleuolorū consilijs impulsus, umbram ei tantum iniquitatis intentasset. Paruit his Herodes, qui speratis putauerat posse sufficere, suasque uires demonstrare nationi. Et inter hæc discordia Romanorum circa Asiam bellum, que domesticum oritur: quoniam Cæcilius Bassus fauore Pompeij Sextum Cæsarem dolo necauerat, eiusq; militem occupauerat. Alij uerō Cæsaris duces, mortis eius ulciscendæ gratia, cunctis uiribus Bassum petebant. Quibus tam interempti quā superstitis Cæsaris causa, quod amobus esset amicus, Antipater per filios suos misit auxilia. Cum autem bellum traheretur, ex Italia successor antè dicti Sexti uenit Marcus.

ODEM tempore magnum bellum inter Romanos cōflatur, dolo Calsij & Bruti Cæsare interfecto, postq̃ triennium septemq̃ menses tenuit principatum. Maximo aut̃ motu cædis eius gratia concitato, & optimatibus inter se dissidentibus, propria spe quisq̃ ducatur ad id quod existimabat esse commodius. Itaq̃ Calsius Syriam petit, occupaturus militem, qui Apamiam circumsidebat: ubi & Marcū & dissidentes cohortes Basso cōcilauit, simulq̃ obsidione liberauit Apamiam. Ipse uerò exercitū ducens stipendiū ciuitatibus indicebat: nec modus erat exactio- num. Cum autem Iudæos quoq̃ septingenta talenta iussisset conferre, minas eius ueritus Antipater, filijs suis & alijs amicis mature pecuniæ cogendæ curam distribuit, & inter eos Malicho cuidam ex amicis: adeò necessitas urgebat. Primus aut̃ Herodes Calsij fauorem promeruit, qui ex Galilæa parte sua, talenta centū attulit, proptereaq̃ inter eximios amicos numerabatur. At uerò cæteros tarditatis arguens Calsius, ipsis ciuitatib. irascebatur. Eoq̃ Gophnam & Ammauntem, & duas alias ciuitates ex uilioribus depopulatus, ibat quidem quasi Malichū interfecturus, q̃ remissior in exigendo fuisset. Verū & huius & cæterarum ciuitatū interitum repressit Antipater, centum ilico talentis Calsio delinito. Nequaquam tñ Malichus post abitū Calsij, beneficiorum Antipatri memor fuit. Sed illi ipsi, quem sæpenumero memorabat sui seruatorē fuisse, periculū moliebatur, iniquitatis suæ impedimentum abolere festinans. Itaq̃ Antipater & uires eius & calliditatē metuens, flumen transit Iordanem, ad ulciscendas insidias collecturus exercitum. Deprehensus autē Malichus Antipatri filios impudentia superat. Nam & Phasaëlū apud Hierosolymam præsidij appositum, & Herodem, qui custodiam curabat armorū multis excusationibus & sacramentis circumuentos impellit, ut ipsis intercedentibus reconciliaretur Antipatro: atq̃ ita denuo per Antipatrum exorato Marco, tunc in Syria militem regente, seruatus est: qui Malichū statuerat occidere, q̃ nouis rebus studuisset. Cæsare uerò adolescente & Antonio cum Bruto & Calsio bellū gerentibus, Marcus & Calsius exercitu de Syria cōflato, q̃ magnū momentū, ubi usus poposcit, Herodes fuisset, ipsum quidem totius Syriæ procuratorem præficiūt, equitū illi manu peditumq̃ attributa: si autem bellum desisset, regnum quoq̃ Iudææ Calsius se eidē delaturū esse pollicitus est. Euenit autē, ut Antipatro & spes & fortitudo filij, causa mortis fieret. Horum enim metu Malichus, ministro quodam regio pecunia corrupto, mixtum ei ueneno poculum dari persuadet. Atq̃ ille quidem iniustitiæ Malichi præmium fuit post conuiuiū mortuus, uir & aliàs strenuus rebusq̃ administrandis idoneus, & qui regnum recuperatum conseruasset Hyrcano. Malichus autem infensum propter suspicionem ueneni populum, negando placabat: simulq̃ ut ualidior esset, armatorum sibi copias conquirebat. Nec enim Herodē cessaturum arbitrabatur, quin etiam mox cum exercitu necis paternæ ultor adueniret. Sed Phasaeli fratris consilio, qui eū palàm minimè persequendum esse dicebat, ne uulgi seditio concitaretur, & purgantē se tūc Malichum patienter admisit, & suspicione liberum esse concedens, clarissimas paterno funeri celebrauit exequias. Cōuersus aut̃ in Samariam, & ciuitatem

Ioseph.

Dd 3 com

composuit seditione turbatā, perq̃ dies festos in Hierosolymam remeabat, prēmisis ac comitantibus armatis: cui Hyrcanus, ita suadente ob metū Malicho, denunciat, ne alienigenas superinducat indigenis festū pure castēq̃ celebrantibus. Herodes autē, & ipso qui praeceperat, causāq̃ contēpta, nocte ingressus est. Iterumq̃ Malichus ad eum ueniens, Antipatrū flebat. Contra q̃ ille se falli, cum uix animi dolorem premeret, simulabat: & tñ de nece patris apud Calsiū per epistolas questus est, cui propterea Malichus inuisus erat. Ita que non modò ut mortem patris ulcisceretur, ei rescripsit: sed etiam tribunis quibus praeerat, ut in causa iusta Herodi opem ferrent, occulte praecepit. Et qm̃ capta Laodicia, undiq̃ ad Herodē conuenerant optimates cum muneribus & coronis, ipse quidem hoc ultioni tempus destinauerat. Malichus autē id Tyri fore suspicabatur: & filiū suū tunc apud Tyrios obsidem, statuit subducere, & ipse in Iudæam fugam parabat. Salutis autē desperatio stimulabat, ut etiam maiora cogitaret: nam & Iudæorū gentem contra Romanos excitaturū se credidit, dū bello aduersus Antoniū Calsius occupabatur, deiectōq̃ Hyrcano facillime regnaturū. Sed profecto irridebat eius spes fatale decretum. Etenim quò intenderet animū suspicatus Herodes, & ipsum & Hyrcanum ad coenam uocat. Deinde seruorum quendam instruēdi conuiuij specie mittit. Sed res erat, ut tribunis praeliceret ad insidias egredi: atque illi praep̃torū Calsij memores, ad littus ciuitati proximum armati gladijs occurrunt, ibiq̃ circumseptū Malichū multis uulneribus interficiunt. Hyrcanus autē statim concidit stupore dissolutus: uixq̃ anima recepta, Herodē percontabatur quis Malichū occidisset. Et cum ē tribunis unus respondisset, Calsij praep̃tum: planē, inquit, & me & patriā meā Calsius seruat incolumē: qui amborum insidiatorem peremit. Vtrū autē ex animo dixerit, an quod timore factū probaret, incertum est. Sed enim Malichum hoc modo ultus est Herodes.

De Herode accusato & uindicato.

Cap. X.

Ant. lib. 14.
cap. 20

POST QVAM uero Calsius excessit ē Syria, iterū Hierosolymis orta seditio est, cum Felix in Phasaelum mouisset exercitum, & in Herodem, fratris poena uellet necem Malichi uindicare. Casu autem Herodes cum Fabio Romano duce apud Damascum habitabat: & ne cupiens auxilio foret, morbo impediēbatur. Interea Phasaelus etiam sine cuiusquam auxilio superauit Felicem: probrumq̃ ingrati obijciebat Hyrcano, qui & Felici studuisset, fratremq̃ Malichi castella occupare permisisset. Iam enim multa tenuerat, omniumq̃ tutissimum Massadam. Nec tamen ei quicquam contra uim Herodis potuit sufficere, qui mox ut conualuit, & alia recepit, & illum ex Massada supplicem dimisit, & Marionem Tyriorum tyrannum ex Galilæa pepulit: tria enim castella possederat. Tyrijsque quos ceperat, uitam concessit omnibus: nonnullos etiam donatos abire iussit, unā & sibi ciuitatis beneuolentiam, & tyranno comparans odium. Marion autem à Calsio quidem meruerat tyrannidem, qui tot Syriae tyrannos praefecerat: sed ob Herodis inimicitias etiam Antigoni Aristobuli secum ducebat, & Ptolemæum, propter Fabium, quem Antigonus sibi pecunia sociatum, adiutorem incepti habebat. Cuncta uero socer Ptolemæus Antigono subministrabat, Contra quos Herodes instructus, in aditu Iudææ commisso praelio, uictoria potitur

potitur: fugatoq; Antigono, redit in Hierosolymā, pro merito gestæ rei omnibus charus, ut etiam quibus antea despectus erat, tunc in eius familiaritatē sese dederint, propter Hyrcani affinitatem. Namq; is Herodes iam pridem ex indigenis habuerat uxorem non ignobilem, quæ Doris uocabatur, & Antipatrum ex ea susceperat filium. Tunc autem duxerat Alexandri, cuius pater fuit Aristobulus, filiam Mariamnen, Hyrcani neptem ex filia, atq; inde regi familiaris erat. Sed ubi Cassio circa Philippos interfecto, Cæsar in Italiam, & Antonius in Asiam discesserunt: legatis ab alijs ciuitatibus ad Antoniū missis in Bithyniam, etiam Iudæorū optimates accusatū ueniunt Phasaelū & Herodem; q; illis rerū summam ui possidentibus, nomen tantum honorabile superesset Hyrcano. Ad quæ Herodes qui præsto erat magna pecunia placatū sic Antonium affecit, ut ne uerbū quidem inimicorum eius pateretur audire. Et tunc quidem ita digressi sunt. Quum autē denuo Iudæorum primates centum uiri, Antiochæ proximam Daphnen ad Antoniū uenissent, amoris Cleopatrx iam seruientem, delecti à cæteris, qui eloquētia & dignitate præstabāt, aduersus fratres accusationē proponunt. Respōdebat autē Messala, causæ defensor, astante etiam propter affinitatem Hyrcano. Auditis deinde utriusq; partibus, Antonius percontabatur Hyrcanum, quinam essent regendis rebus aptissimi. Cumq; is Herodem, eiusque fratres alijs prætulisset, uoluptate repletus (nam & hospes eorum paternus erat, humanissimēq; ab Antipatro susceptus, eo tempore quo in Iudæam cum Gabinio uenerat) tetrarchas ambos declarat, totius eis Iudææ procuratione permitta. Legatis autem id ægre ferentibus, quindecim eorum correptos, carceri tradidit, quos etiam penē occidit. Cæteros autem reiecit cum iniuria: unde maior tumultus Hierosolymis excitatus est. Deniq; mille legati iterum Tyrum missi sunt, ubi cōmorabatur Antonius in Hierosolymam paratus irruere. Et contra eos uociferātes, magistratus Tyriorū directus est, data ei licentia, ut quos comprehendisset, occideret: præceptoq; ut eorū potestatem confirmare curaret, qui tetrarchæ ipsius essent Antoniū suffragio constituti. Ante hæc autē Herodes usq; ad littus cum Hyrcano progressus, multis eos admonebat, ne & sibi interitus, & patriæ belli causa fierent, dum inconsiderate contendunt. Illis autē tanto magis id indigne ferentibus, Antonius missis armatis, multos occidit, multos etiam uulnerauit. quorū & saucios cura, & mortuos sepultura Hyrcanus dignatus est. Non tamen ideo qui effugerant quiescebant: perturbando enim ciuitatē, Antonium irritabant, ut etiam quos in uinculis haberet, occideret.

Ant. lib. 14
cap. 21

De bello Parthorum contra Iudeos et fuga Herodis ac fortuna.

Cap. XI.

BARZAPHARNE autem Parthorum satrapa Syriam biennio post cū regis filio Pacoro detinēte, Lyfaniās patris sui mortui successor Ptolemæi Minnæi filij, mille satrapæ talēta pollicitus, & mulieres quingentas, ei persuadet ut Antigonom in regnum inducerent, Hyrcanumq; deponerēt. Impulsus igitur ab eo Pacorus, ipse quidem per maritima loca perrexit, Barzapharnem autem itinere mediterraneo iussit irrumperē. Sed maritimorum Tyrj Pacorum excluderunt, cum Ptolemaidenses eum & Sidonij recepissent. Ille autem quendam regium pincernam, cognominem suum, equitatus ei parte attributa, ad Iudæā iussit accedere, & exploraturū hostium

Ant. lib. 14
cap. 21

consilium, & ubi usus exegisset, præsidio futurū Antigono. quibus Carmelū populantibus, multi Iudæi ultro ad Antigonom confluunt, ad expeditionē alacriter animati. Ille autem ad locum qui Drymos dicitur, occupandum eos præmittit: ubi commissa pugna, depulsisq; hostibus & effugatis, Hierosolymam cursu petebant: auctiq; multitudine, usque ad regiam processerunt. Excepti autem ab Hyrcano & Phasaelo, forti acie in foro configūt. Ibiq; hostes in fugam uersos pars Herodis in fanū concludit: custodesq; his sexaginta uiros apponit, per ædes proximas collocatos. Sed hos quidē in sensus fratrib. populus, igne consumit. Herodes autē iracundia peremptorum congressus cum populo, multos obtruncat: inq; dies singulos inuicē sese per insidias incursantibus, assiduæ cædes erant. Instante uerō die festo, qui Pentecoste uocatur, omnia circā templū, totaq; ciuitas plebe rustica repleta est, & pleraq; armata. Et Phasaelus quidē muros, Herodes autē cum paucis domū regiam custodiebat. Inuasiscq; de improviso hostibus in suburbano, cōplures quidem peremit, omnes autē in fugam uertit. & hos in ciuitatem, alios in fanū, alios in extremum uallum includit. Interea pacis arbitrum Pacorum Antigonus petit admitti. Exoratus autē Phasaelus & ciuitate & hospitio cum quingentis equitibus Parthum recepit, prætextu quidē componendæ seditionis uenientē, re aut uera ut adiuuaret Antigonū. Deniq; Phasaelū dolo perpulit, ut ad Barzapharnem legatus de pace proficisceretur: quamuis multa dissuadente Herode, atq; ut insidiatorē occideret, ne uel se eius fallacijs dederet, admonente: natura enim Barbaros fidē negligere. Exiit etiā Pacorus cum Hyrcano, quo minus suspectus esset: nonnullisq; relictis equitibus apud Herodem, quos Eleutheros uocant, cum cæteris Phasaelum prosequabatur. Sed ubi ad Galilæam uenerunt, indigenas quidē dissidentes atq; armatos offendunt: satrapā uerō conueniunt satis callide & officijs amicitiae dolos tegentē. Deniq; postquam dona eis dedit, redeuntibus insidias posuit. Illi autē in maritimū quendam locum deducti, cui nomen est Ecdippon, fraudem intelligunt. Ibi enim de promissis mille talentis audierunt: & quod Antigonus plerasq; mulieres ex his quas ipsi haberent, inter quingentas Parthis deuouisset: quodq; sibi semper à Barbaris præstruerentur insidiæ, ac olim capti essent, nisi mora fuisset, dum Hierosolymis caperetur Herodes, ne sibi præsciis quæ de his agerentur, caueret. Hæc iam non uerba erant solū, nam & custodes haud procul abesse conspiciebat. Et tamen Phasaelus Hyrcanū deferere non sustinuit, quamuis eum sæpius moneret Offilius ut fugeret: cui Saramalla Syrorū tunc ditissimus dixerat, quemadmodū essent omnia de insidijs constituta. Sed conuenire satrapam maluit, atq; in os exprobrare, qd se insidijs appetisset: ac maxime quia pecuniæ causa talis extitisset, cum plus ipse pro salute daturus esset, quam p regno promississet Antigonus. Ad hæc Parthus subdola satisfactione iureq; iurando suspicionē deprecatus, perrexit ad Pacorum: statimq; à Parthis qui remanserāt, quibusq; iussum erat, Phasaelus atq; Hyrcanus comprehenduntur, periuriam simul ac perfidiam execrantes. At interim pincerna ad hoc missus, Herodē capere moliebatur: eumq; fallere, ut extra murū procederet, sicut sibi mandatū fuerat, conabatur. Ille autē suspectos habere solitus Barbaros, & tunc minime dubitans in hostes incidisse literas quæ insidias indicarent, pro
dire

dire nolebat: quanq̃ satis idoneam causam Pacorus obtēderet, epistolas portantibus obuiam ire debere: nec enim ab hostibus esse captos, aut quicq̃ de insidijs, sed quæ Phasaëlus gessisset, his contineri. Iam dudū aut̃ ab alijs audierat Herodes, fratrē suum Phasaëlū esse correptū: & Hyrcani filia Mariamne prudentissima fœminarū, multis eum precib. ne prodiret orabat: ne uē se crederet manifestis iam conatibus Barbarorū. Adhuc aut̃ Pacoro cū socijs deliberante, quoniam modo clam patraret insidias, nec em̃ fieri posse ut tantæ sapientiæ uir ex aperto circumueniretur, nocte Herodes cū propinquisimis sibi ad Idumæā ignaris hostib. proficiscitur. Eo cognito, Parthi eum persequerantur. Et ille matrem quidē fratresq̃ suos, desponsatamq̃ puellam cū matre, minimoq̃ fratre prætere dēre iter iussit, ipse aut̃ caute cum famulis suis Barbaros retentabat: multisq̃ per omnes conflictus interēptis, ad castellū Massada properabat. Grauiiores aut̃ in fuga Parthis Iudæos expertus est. Qui cū semper molesti fuissent, à sexagesimo tamen ciuitatis stadio aliquandiu etiam acie decertauerunt. Vbi Herodes uictoria potitus, cum multos interfecisset, ipsumq̃ locū in memoriā præclari facinoris ædificatū, locupletissima exornauit regia, arcemq̃ in eo munitissimā cōdidit, ac de suo nomine Herodion uocauit. Et tunc quidem cum fugeret, multos sibi adiungebat. Postea uerò q̃ Thresam Idumææ peruenit, occurrit ei frater Iosephus, turbamq̃ sequentiū diminui persuadet: nec enim capacem esse tantæ multitudinis Massadam. Erat autem supra quàm nouem milliū multitudo. Itaq̃ paruū Herodes eius cōsilio, & impares quidem necessitati per Idumæam dimisit cum uiatico, leuissimos autē maximeq̃ necessarios tenuit, atq̃ ita in castellum receptus est. Deinde octingentis ibi relictis, qui mulieres defenderēt, itemq̃ commeatu, qui satis esset obsessis, ipse in Petram ciuitatē Arabiæ perrexit. Parthi autem apud Hierosolymam in prædam uersi, in fugientiū domos ac regiam irruerant, solis Hyrcani pecunijs abstinētes: quæ trecēta talenta superabant, aliorum uerò spe minores inueniebantur: quoniam Herodes iam pridem Barbarorum perfidiam suspicans, quicquid in opibus pretiosum, in Idumæā multo antē comportauerat: eiusq̃ sociorum itidem quisq̃ fecerat. Veruntamen postquā præda potiti sunt Parthi, ad hoc iniuriæ processerunt, ut omnem terram illam bello implacato replerent, Marisa quoq̃ ciuitate uastata: nec solum Antigonū regem constituerent, uerum etiā Phasaëlum & Hyrcanū uinctos ei traderent uerberandos. At ille Hyrcani quidē aurículas dentibus truncat, ut ne solutus quidē mutatis rebus unquā pontificatū recepiat: ab integris enim celebrari sacra oportet. Phasaëli uerò uirtute præuentus est Antigonus. Qui cū nec ferri copiam, nec manus liberas haberet, ad saxū fracto capite interiit: atq̃ ita probato, q̃ uerus Herodis frater esset, Hyrcanusq̃ degenerasset, uiriliter moritur: dignum antea cta uita obitū assecutus. Fertur tñ & aliud, q̃ ex illa quidē plaga resipuerit, sed ueluti curandi eius causa, missus ab Antigono medicus, uenenis malis uulnus expleuerit, eoq̃ illū pacto peremerit. Virū uis aut̃ uerius sit, præclarū habet initiū. Deniq̃ aiūt eū prius q̃ efflaret animā, cognito ex quadā muliercula, q̃ Herodes euasisset, dixisse: Nunc bono animo discedam, qui ultorem inimicorū reliquerim. Ille quidē hunc exitum habuit. Parthi autē, quanquam mulieribus caruerint, quas maximè cupiebant, rebus tamen

tamen cum Antigono apud Hierosolymam cōpositis, uinctū in Parthiā Hyrcanum ducunt. Herodes autē obstinatus in Arabiam, uelut adhuc uiuo fratre suo festinabat: ut pecunias ab rege acciperet, quib. solis exorātū iri pro Phasaelo sperabat auaritiā Barbarorū. Etenim cogitabat, si Arabs minus memor fuisset paternæ amicitiae, animoq. liberali parcior, uel mutuum ab eo sumere, quod redemptionis causa praeberet: pignori opposito ipsius filio quem redimeret. Secum enim habebat fratris filium, septem annos natū: trecentaq. talenta dare decreuerat, interpositis precationi Tyrijs. Sed profecto studium fortuna pręuenerat: & Phasaelo mortuo nequicq. fratrem diligebat Herodes. Non tñ uel apud Arabas saluam amicitiam reperit. Deniq. Malichus rex eorum, premisis qui hoc admonerent, quamprimū reuerti eum ex finibus suis iubet, simulatione quidē Parthos per legatos petisse, ut Herodē Arabia pelleret: certa uero causa fuit, q. uicē Antipatro debitā negare proposuerat, neq. pro beneficijs ab eo perceptis aliquid eius filijs gratiae rependere, consolationis egentibus. Impudentiae uero suasores habebat, qui Antipatri uellēt abius rare deposita. Erant autē circa eum potētissimi. Proinde Herodes ubi Arabas ex ea sibi causa hostes esse deprehendit, unde amicissimos existimabat, eaq. respondit nuncijs, quæ dolor imperauit, Ægyptum uersus recedit. & prima quidē uespera in quoddam agreste fanū, dum post se relictos reciperet, diuertit. Postero autē die cum Rhinocoluram peruenisset, fratris ei mors nūciatur. acceptoq. tanto luctu, quantum curarū æstum deposuit, ibat ulterius. Itaque Arabem sero facti poenituit: & qui reuocarent eum, quem contumeliose tractauerat, uelociter misit. Herodes autē in Pelusium peruenerat: ibiq. transitu prohibitus ab eius rei speculatoribus, rectores adit: & illi famam uiri dignitatemq. reueriti, Alexandriam eum prosequuntur. Ingressus autē ciuitatē, à Cleopatra honorifice susceptus est, ducem sibi militū fore eum ad ea quæ parabat, existimante. Posthabitis autē reginæ precibus, neq. hiemis asperitatē, neq. marina discrimina, quo minus nauigaret Romam, extimuit. Circa Pamphyliam uero periclitatus, maiore oneris parte reiecta, uix in Rhodū uehemēter bello Calsij uexatam, saluus euadit. Amicorū autē suorū, Ptolemæi & Saphinij receptus hospitio, licet rei pecuniariae premeretur inopia, maximam tamen ædificat nauim triremem: eaq. cum amicis delatus Brundisium, atque inde cōtinuo Romam profectus, familiaritatis paternæ gratia primū conuenit Antonium: eiq. tam suas q. totius generis clades exponit: quodq. affinib. suis in castello relictis, atq. obsidione cinctis, ad eum hieme supplex nauigasset. Itaque tantæ miserationis casum miseratus Antonius, & memoria quidē iuncte cum Antipatro dexteræ, tum uerò ipsius qui aderat contēplatione uirtutis, etiam tunc eum regē constituere proposuit Iudæorū, quem ipse tetrarcham antea fecerat. Non minus autē q. fauore Herodis, odio ducebatur Antigoni. Hunc enim & seditiosum, & Romanis inimicum esse arbitrabatur. Cæsarem quidem habebat multo q. ipse paratius renouātem Antipatri expeditiones, quas in Ægypto cū eius patre pertulerat: & hospitium & in rebus cunctis beneuolentiam: cum præter hæc ipsius quoq. Herodis strenuitatem cerneret. Veruntamē & senatū conuocabat, ubi Messala, & post eū Atratinus, astante Herode, patris eius merita, & ipsius circa populum Romanum fidem professuebantur.

Ant. lib. 14.
cap. 13.

quebantur, quo simul hostē Antigoni demonstrarent: non solū q̄ intra breue tēpus is disfidere cōpisset, uerum etiā q̄ antea quoq̄ populo Rom. despecto, Parthorū suffragio regnū curauisset accipere. His autem cōmoto senatu, cum Antonius etiā bello contra Parthos gerēdo utile esse diceret Herodē regem creari, omnes assentiunt. Dimissoq̄ senatu, Antonius quidē & Cæsar egrediebantur, medium stipantes Herodem. Consules autem cum alijs magistratibus antecedeabant, cæsuri hostias, decretūq̄ senatus in Capitolio reposituri. Primo autem die regni Herodis, apud Antonium cōnatum est.

De bello Herodis ē Roma redeuntis, pro Hierosolyma & contra latrones.

Cap. XII.

HODEM uerò tempore Antigonus apud Massadam inclusos obsidebat, alijs quidem uictui necessarijs abundantes, aquæ autem inopes.

*Ant. lib. 14.
cap. 23.*

Vnde Iosephus quoque frater Herodis cum ducentis familiaribus suis ad Arabas confugere cogitabat: audito quòd eorum quæ in Herodem commiserat, Malichum pœniteret: castellumq̄ reliquisset, nisi circa noctem, qua exiturus erat, plurimum imbrium contigisset effundi. aqua enim repletis puteis, fugiendi causa non erat, adeo ut etiam ultro in Antigoni militem eruptiones auderent: multos que nunc aperto prælio, nunc insidijs neci darent: non tamen illis omnia pro uoto cedebant, sed ipsi quoq̄ interdum cum aduerso casu reuertebantur. Interea dux Romani militis Ventidius, prohibitū missus Parthos à Syria, post illos in Iudæam uenit: uerbo quidem ut Iosepho & qui unā obsidebantur, ferret auxilium: re autem uera, ut pecunias auferret Antigono. Itaq̄ cum non longe ab Hierosolymis tetendisset, quæstu expletus, ipse quidem cum maxima exercitus parte discessit, Silonem uerò cū paucis, ne furtum deprehenderetur, si omnes abduxisset, reliquit. Antigonus autem sperans iterum Parthos sibi adiumento fore, Silonem interim placabat: ut pendente spe, nihil inquietaret. Iam uerò naui ex Italia in Ptolemaidem deuectus Herodes, nō parua manu coacta externorum atq̄ gentilium, per Galilæam aduersus Antigonom properabat, Ventidij & Silonis fultus auxilio: quibus Gellius ab Antonio missus, ut Herodem in regnum deducerent, persuasit. Horum autē Ventidius quidem turbas in ciuitatibus, quæ propter Parthos euenerant, cōponebat. Silonem uerò Antigonus in Iudæa mercede corruerat. Non tamen Herodes opis egebat: in dies enim singulos, quo magis iter promouebat, augebantur eius copiæ. nam præter paucos omnis ei Galilæa consensit, & propositū habebat præmium necessarium Massadam, ut primum affines suos obsidione liberaret, sed impedimēto fuit Ioppe. Hæc enim prius, q̄ hostilis esset, eximenda uidebatur: ne dum ipse peteret Hierosolymam, receptaculū à tergo aliquod inimicis relinqueretur. Silo autem iungit agmina, inuenisse gaudens resistendi occasionem, quòd eum persecutio premeret Iudæorum. Hos autē Herodes paruę manus excursionem perterritos, mature in fugam uertit: & Silonem male repugnantē, periculo eripit. Deinde capta Ioppe, suos liberaturus ad Massadam festinabat: dum indigenarū alios amicitia paterna sibi sociaret, alios ipsius gloria, nōnullos utriusq̄ beneficijs debita uicissitudo: plurimos tñ spes, ut à rege certissimo. Iamq̄ ualidissimas quæsierat militū copias: sed Antigonus iter eius impediebat, loca insidijs opportunè præoccupans, unde nullū aut minimū afferebat hostib, detrimentū.

*Ant. lib. 14.
cap. 24.*

Herod.

Herodes autē facile receptis ex Massāda pignoribus suis & rebus, à castello in Hierosolymā perrexit. Cui se Silonis milites & multi ex ciuitate iunxerūt, uirium eius timore perculsi. Castris autē positis ad occiduam regionem oppidi, custodes eius partis ipsū sagittis & iaculis impetebāt: ab alijs uero per cuneos excurrentibus primæ frontis acies tentabantur. Herodes autē primo circa muros præconis uoce declarati iussit, populi se bono & saluti ciuitatis aduenisse: pœnasq̃ ab nullo quamuis manifesto inimico repetiturū, sed discordissimis etiā offensarū obliuionē daturū. Deinde cum allocutionib. contrarijs pars Antigoni obstaret, quo minus aut præcones exaudire, aut uoluntatem mutare quispiā posset, quod reliquū erat, suis imperat murorum defensores deturbare: atq̃ illi statim sagittis cunctos ex turribus in fugā uerterunt. Ibiq̃ tunc Silonis detecta corruptio est. Multis enim militū subornatis, qui rebus egere se necessarijs acclamarent, pecuniamq̃ alimentis poscerent, atq̃ hyemandi gratia in loca opportuna dimitti (nam ciuitati proxima deserta erant, ita omnib. ab Antigono antē prouisis) & incitabat exercitū, & ipse recedere conabatur. Herodes autē nō solum duces qui Siloni parerent, sed etiā milites ubi plurimi essent conueniendo, rogabat ne se destituerent, quem scirēt à Cæsare & Antonio & senatu deductū, in uno die pollicitus eos penuria soluere. Deinde hæc precatus ipse agros adit: tantamq̃ his exhibuit copiā comæatus, ut Silonis omnes accusationes perimeret. simulq̃ prospiciens, ne uel in posterū ministrare desinerēt, accolæ Samarię per epistolas admonebat (nā ciuitas eius se clientelæ dederat) ut alimenta & uinū & oleū & pecora in Hierichunta deferrent. Hoc ubi audiuit Antigonus, statim qui frumentatu hostes prohiberēt, atq̃ insidijs opprimerēt, per agros dimittit. Illi q̃ iussis obediunt, & magna iam manus armatorū super Hierichunta fuerat congregata. Discreti autē montibus insidebant, siqui exportarent uictui necessaria speculantes. Non tñ Herodes otiosus erat, sed decē cohortibus comitatus, quinque Romanorū, & quinque Iudæorū, quibus permixti erant etiam mercede conducti trecenti, præterea paucis equitibus Hierichunta peruenit: & ciuitatem quidē uacuum habitatoribus reperit, quingentos uero cum mulierib. ac familiarib. montium occupasse cacumina. & hos quidē captos dimisit: Romani autē in reliquam ciuitatem irruūt, eamq̃ diripere, cum plenas domos offendissent omnigenis opibus. Rex autem apud Hierichunta præsidio collocato, reuersus est: Romanumq̃ militem in his quæ sibi acceperant ciuitatibus, hoc est Idumæa, & Galilæa, & Samaria, hyematurū dimisit. Antigonus quoq̃ Silonis corruptione meruit, ut exercitus partē Lyddenses susciperent in Antigoni gratiam. Et Romani quidem armorū cura soluti, rebus omnibus abundabant. Herodes autē non quiescebat, sed Idumæam duobus millibus pediatum, & quadringentis equitibus, misso etiam fratre suo Iosepho, cōmuniuit, ne quid noui cum Antigono tentaretur. Ipse autē, matre cū alijs quos ex Massāda liberauerat affinibus suis in Samariā translata, ibiq̃ tutissimè collocata ut cætera Galilææ subuerteret, atq̃ Antigoni præsidia expelleret, proficiscitur. Cūq̃ Sephorim, licet uehemētissime ningeret, peruenisset, facillimè ciuitatē capit, custodib. eius ante aggressionē fuga dilapsis: ibiq̃ suis militibus, quos hyems fatigauerat, recreatis (erat em̃ magna copia cōmeatus) aduersus latrones

Ant. lib. 14.

cap. 24

nes in speluncis degentes direxit animū: qui pleracq̃ illius regionis incurſantes, non minoribus q̃ belli cladibus incolas afficiebant. Præmiſſis aut̃ tribus peditum cohortibus, unaq̃ ala equitū in uicum Arbelā, ipſe diebus quadraginta poſt cū reliqua manu ſuperuenit. Nec tamen eius incurſum hoſtes extimere, ſed armati obuiā pcedebāt, peritia bellatoris fiſi, & ferocitate latronis. Deinde prælio cōmiſſo, dextro ipſorū cornu, ſiniſtrū Herodis in fugā pellitur. Ille aut̃ de ſuo dextro circūgreſſus, uelociter ſubuenit. & ſuos quidē à fuga retrahit: irruēdo aut̃ in hoſtes, impetū perſequentiū refrenabat, donec à fronte pugnantes uiolentiæ cōceſſerunt: qui tamen eos uſq̃ ad Iordanē cædendo perſequebatur: & magna fugientiū parte perēpta, cæteri trans fluuiū diſiecti ſunt: & Galilæa metu eſt purgata, niſi q̃ in ſpelūcis latitantes reliquerant, eorumq̃ cauſa diutius ibi remorandum fuit. Quamobrē primum laboris fructum militibus rependebat, centū quinquaginta argenti drachmas ſingulis diuidendo: eorūq̃ ducibus multiplicatā ſummā ad hybernā mittendo. Pheroræ aut̃ fratri minimo ſcripſit, ut & foro uenaliū cōſuleret, muroq̃ caſtellum Alexandriū cingeret: quæ ab illo curata ſunt. Interea circū Athenas uerſabatur Antonius. Ventidius aut̃ ad bellum cōtra Parthos Silonem atq̃ Herodem accerſit: mandato eis per epiſtolas, ut Iudææ ſtatum ante cōponerent. Sed Herodes, libenter ad Ventidiū Silone dimiſſo, ipſe aduerſum latrones in ſpeluncis habitantes mouet exercitū. Iſtæ autē ſpeluncæ in præruptis montibus erant, undiq̃ inaccessæ, tranſuerſoſq̃ tantū ac peranguiſtos aſcenſus habebant: ſaxumq̃ ab earum fronte uſq̃ ad fauces altiſſimas pertingebat, rectū uallibus imminens, ut aliquādiu quidem rex pro loci difficultatē quid ageret, incertus eſſet. Poſtremo aut̃ placuit, ut molimine uteretur ſatis incauto. Etenim ualentiffimus quiſq̃ demiffus arculis, exponebatur in oſtia ſpelūcarum. Hiq̃ cum familijs eos maſtabant, ignēq̃ repugnantibus inijciebant. Cumq̃ aliquos ex his cōſeruare uellet Herodes, ut ad ſe accederēt, uocē præconis edixit. Sed illorū neq̃ uoluntarius ſe quiſq̃ ei tradidit: ſed & quos uis coegerat, multi mortē captiuitati prætulerunt. Vbi etiā ſenior quidā, ſeptem filiorū pater, orātes cum matre pueros, ut egredi ſibi ad ſcœdera permitteret, occidit hoc modo: luſit exire ſingulos, ipſe ad oſtium ſtabat, & prodeuntē quēq̃ filiorū trucidabat. Herodes autē è ſpecula hæc proſpiciens, & dolore cōſciebatur: & ut filijs parceret, ſeni dexterā cum precibus porrigebat. Ille autē dictis eius nequaq̃ mitior factus, inſuper humilem animū Herodi exprobrauit. & poſt filios occidit uxore: deiectisq̃ de ſuper mortuis, poſtremo ſemetipſum præcipitem miſit. Speluncis igitur & qui in his erāt ita ſubactis, Herodes relicta exercitus parte, quantū ne quis rebellare tentaret ſatis eſſe arbitrabatur, eiſq̃ parti Ptolemæo præpoſito, in Samariā redijt: ſcutatorū quidē tria milia, ſexcētos uerò equites in Antigonum ducens. Tuncq̃ propter eius abſceſſum naſti licentiā, quibus Galilæam turbare mos erat, Ptolemæū quidē ducem aggreſſi, nec opinantē interficiunt. Agros aut̃ uſtabant, in paludes atq̃ in abdiſſima loca refugientes. Quibus cognitis Herodes maturē ſuccurrit: & magnā quidē eorum multitudinē morte cōſumit. Omnibus aut̃ tem caſtellis obſidione liberatis, huius mutationis cauſa multā exegit à ciuitatibus pecuniā, centum talenta, iam uerò Parthis expulſis, occiſo etiā Pato

Ioseph.

Ee ro

Ant. lib. i. 4.
cap. 25

ro, Ventidius Antonij literis monitus, equitū mille auxilia duarūq; legionū, aduersus Antigonū mittit Herodi. eorū autē ducē Machærā, ut se adiutū ueniret, per epistolas rogauit Antigonus, & de iniuria Herodis multa cōquestus, & pecuniā dare pollicitus. Sed is: nec enim ad quos missus fuerat, negligēdū putabat, cū præsertim plura daret Herodes: in proditione quidē ei nō paruit, simulata uero amicitia res Antigoni exploratū perrexit, nō admissio Herodis cōsilio, dissuadentis id fieri. Antigonus autē, quia præsensit quid cogitaret, ciuitatē ei clausit, & tanq̃ hostem arcebat à mœnibus, donec Machæram incepti puduit, & in Amathuntē ad Herodē recessit. Iratus autē q̃ res aliter cesserat, quoscunq; Iudæos offendisset interficiebat, ut nec uel Herodianis parceret: sed ut Antigonianis omnib. abutebatur. Hæc cū ægre ferret Herodes in Machæram quidem uindicare uoluit, tanq̃ in hostē: iracundiā uero repressit, & ad Antonium properabat, apud eum accusaturus Machæarē iniquitatem. Ille autem delicta sua reputans, uelociter regem cōsequitur: utq; in gratiā secū redeat, multis precibus efficit. Neq; tamen Herodes à proposito suo reuocatus est quo minus ad Antonium pergeret. Sed cum audisset eum magnis uiribus oppugnare Samosatam, iuxta Euphratem ualidissimā ciuitatem, acrius festinabat, opportunum hoc tempus esse perspiciens demonstrandæ uirtutis, & ut magis magisq; placeret Antonio. Deniq; mox ut ad eum uenit, finē attulit obsidioni, multis Barbaris interfectis, magnaq; prædæ parte sibi destinata: ut Antonius quidem, quanquam eius uirtutem antea mirabatur, tamen etiam tunc magis eandem opinionem haberet, multum que ad honores eius spemq; regni adderet. Antiochus uero tradere Samosatam cogeretur.

De morte Iosephi, & obsidione Hierosolymæ per Herodem, & Antigono occiso. Cap. XIII.

Ant. lib. 14.
cap. 25

IN hęc agerentur, res Herodis in Iudæa fractæ sunt. Reliquerat em̃ Iosephū fratrem suū, qui omnia procuraret, cū mandatis huiusmodi, ut nihil ante reditū suū aduersus Antigonū moueret, quia nō firmū esset auxiliū Machæræ, quātū ex delictis superiorib. appareret. Verū Iosephus, ubi fratrem pcul abesse cognouit, immemor præceptorū, Hierichūta cū cohortibus à Machæra secū missis petit, ut maturo messiū tēpore frumēta diripiāt. Incurso autē hostiū per montana atq; aspera loca oppressus, & ipse cadit, magnā uiri fortis in ea pugna gloriā cōsecutus, & omēs Romani milites perunt. Recēs autē lectæ de Syria cohortes erāt, nec ueteranorū quenq; permixtū habebāt, qui belli imperitis opitulari posset. Antigonus autē uictoria minime cōtentus fuit, sed eò pcesit iracundiæ, ut mortuū quoq; Iosephū uerberaret. Deniq; nactus corpora mortuorū, etiā caput eius abscidit, quous talēta Pheroras frater pretiū redēptionis offerret. tanta uero nouitas post Antigoni uictoriā Galilææ res occupauit, ut qui partibus eius magis fauerent, productos primates Herodis studiosos lacu submergerēt: multaq; in Idumæa quoq; mutarentur, ubi Machæra castelli cuiusdā instaurabat mœnia, cuius nomē est Githa. nechorū quicq; Herodes audierat. Captis enim Samosatis Antonius, & præposito Syriæ Sosio iusso ut Herodē quoq; aduersus Antigonū adiuuaret, discessit in Ægyptū. Sosius autē duab. cohortib. in Iudæā præmissis, quarū Herodes uteretur auxilio, ipse cū cætera manu militū sequebatur. Herodi autē degenti prope Daphnen Antiochiæ, mortē fratris somnia manifesta significabant

cant. Cumq; turbatus profiluisset è stratis, ecce nunci cladis intrabant: quare præ dolore paululū questus, maxima parte luctus dilata, in hostes pperabat, ultra vires iter accelerās, & ubi ad Libanū uenit, octingētos mōtis accolat as-
sumit auxilio, unāq; his iungit Romanorū cohortē. cum quibus nō expecta-
ta luce, Galilæā ingressus est, hostesq; obuios in eū quē reliquerāt locū auer-
tit. & asidue quidē castellū oppugnare tentabat: sed prius q̄ id caperet, asper
rima hyeme coactus, in uicū proximū recepit exercitiū. paucis autē dieb. post,
auctus etiā alterius cohortis præsidio, quā Antonius miserat, tanto hostibus
terrori fuit, ut castellū nocte desererēt. iamq; per Hierichūta pperans ibat, ut
q̄ primū interfectores fratris sui posset ulcisci, ubi etiā mirabilis ei mōstriq; si-
milis casus euenit: unde præter spem liberatus, opinionē q̄ deo charus esset
adeptus est. nā cū multi honorati uespera illa apud eū ccenauissent, postq̄ di-
misso cōuiuio omnes egressi sunt, cōfestim coenaculū cōcidit. Id aut cōmune
sibi tam periculorū q̄ salutis prælagiū, quantū ad futurū bellū pertineret, esse
cōijciens mane primo castra mouet: hostiūq; sex circiter milia de montibus
decurrētes, prima tentabāt agmina. & manū quidē cū Romanis cōserere non
satis fidebāt: lapidibus aut ac telis eos, dūmodo plurimos sauciarent, eminus
appetebāt. ubi Herodes quoq; ipse præteriēs, latus iaculo uulneratur. Anti-
gonus aut se nō solū audacia suorū, sed etiā multitudine superiorē uideri cu-
piens, Pappū quendū ex cōtubernalibus suis cum manu militū in Samariam
mittit, quibus quidē Machæra erat præmiū uictorię. Herodes uero terrā per-
uagatus hostilē, quinq; municipia capit, duoq; habitatorū milia cōsumit. exu-
stisq; domibus, ad exercitiū redit, circa uicū qui appellatur Cana tendentē. In
dies aut singulos magna ei multitudo ludæorum uel ex ipsa Hierichunte, uel
ex alijs regionibus accedebat: cum hos odiū moueret Antigoni, alios ipsius
Herodis præclara facinora. Enimvero multos ratiōe carētes, mutationis cu-
piditas impellebat. hoc aut cōgredi festināte, Pappi milites neq; multitudine
hostiū, neq; impetu perterriti, acriter ad pugnā ex altera parte procedunt. sed
ubi agmina cōflixerūt, ceteri quidā paulisper restiterūt. Herodes aut fraternę
cēdis recordatiōe periculosius dimicās, dūmodo eius ulcisceretur autores, ad
uersam aciē facillime superat. deinde semper integros aggrediēdo, uniuersos
in fugā uertit. erat em plurima occumbentiū strages. cū aliq; quidē in uicū un-
de uenerāt cōpellerētur. nouissimus aut ipse instaret, atq; infinitos occideret.
postremo ruēs inter fugiētes hostes in uicū irrupit: cū omnes domus armatis
essent refertæ, plenaq; ppugnatorū desuper tecta: & quoniā foris deprehen-
sos facillime superabat, disturbando ædes intus abditos extrahebat, alios cō-
uulsis obrutos tectis, multos simul necabat. si quis aut subterfugisset ruīnam,
eum gladijs armati milites excipiebāt. tantaq; cadauerū per omes uias multi-
tudo coaceruata est, ut etiā uictorib. ipsis trāsitus obstrueretur. hanc plagā ho-
stes adeò nō tulerūt, ut cōfluentiū turba, cōspectis qui in uico perissent, fuga
discederēt. statimq; successu fretus Herodes ad Hierosolymā perrexisset, nisi
eum hyemis asperitas phibuisset. Hæc em perficiendæ uictoriæ fuit impedi-
mentū, & ne penitus opprimeretur Antigonus obstitit, qui ciuitatē iā desere-
re cogitabat. Herodes aut ad uesperā, cū lassos amicos reficiendi corporis gra-
tia dimisisset, ipse adhuc ab armis calidus, more militis lauatū ibat. Siquidem

Ioseph.

Ec 2

unus

unus tantum puer eum sequebatur. Et prius quam in balneum perveniret, obuius
 ei quidam ex hostibus, gladio armatus occurrit, deinde alter & tertius & plures.
 Et hi confugerant armati ex acie in balneum, sed perculsi etiam tum metu ac latitan-
 tes ut regem viderunt, illum quidem stupore debilitati ac tremescentes, cum iner-
 mis esset prætereunt: exitus uero quæ fugeretur cursu petebant. Itaque cum alius casu,
 qui eos comprehenderet nullus adesset, Herodi autem nihil pati satis fuisset,
 omnes effugiunt. Postero autem die Pappum quidem, Antigoni militum ducem,
 abscisso capite obruat: idemque Pheroræ magistro exercitus fratri suo mittit in
 perempti fratris ultionem. namque Pappus erat qui Iosephum interfecerat. Vbi autem
 rigor hiemis celsit, Hierosolymam repetiit: murisque admoto milite (annus autem
 tertius agebatur, ex quo Romæ rex fuerat declaratus) pro templo castra posuit,
 quæ facilior erat expugnatio, & antea Pompeius ceperat ciuitatem. Exercitu autem
 in opera distributo, suburbanisque diuisis, tres quidem leuare aggeres, & super
 eos turres ædificare iubet, relictis autem qui operibus instaret impigerrimis ami-
 corum, ipse in Samariam vadit, uxorem accepturus, Alexandri filii Aristobuli filiam,
 sibi desponsatam, ut diximus: & dum obsidet, subcisiua opera nuptias curatur:
 quippe iam hostes despiciebat. igitur ubi eam duxit, ad Hierosolymam redit,
 auctus militum copiis: eique Sosius cum magna manu equitum peditumque socia-
 tur: qua mediterraneo itinere præmissa, ipse per Phœnicem iter fecit. uniuerso
 autem exercitu congregato, ad peditum legiones undecim, equitumque sex milia, præ-
 ter auxilia Syrorum, non per minima parte ducenda, prope à septentrionali muro
 castra collocarunt: Herodes quidem senatusconsulto fretus, quo rex fuerat des-
 claratus: Sosius uero Antonio, à quo milites quibus præerat, sciret missos He-
 rodi auxilio, Iudæorum autem intra ciuitatem agentium populus uarie turbatus
 erat. Nam circa templum infirmior multitudo conueniens furore agebatur mul-
 taque ueluti diuinitus de temporibus dictitabat: & qui audaciores essent, in ca-
 teruas congregati, multis modis latrocinebantur: maxime ex locis oppido pro-
 ximis uictui necessaria diripientes, neque aut equis aut uiris alimenta relinque-
 bant. bellatorum autem constantiores obsidentibus oppositi, è muris opus aggerum
 prohibebantur, & contra instrumenta oppugnantium, semper nouum aliquod obsta-
 culum moliebant. In nulla re autem æque ac in cuniculis superabant. Rex autem
 aduersus latrocinia quidem occultas excogitauit militum insidias, quibus eorum res
 primerentur excursus: inopia uero alimentorum longinquis transuersionibus
 adiuuari disposuit, ac pugnae intenti, quamuis omnem modum audaciæ super-
 grederentur, Romanorum tamen peritia uincebantur. nihilominus aperte cum
 his, certa morte proposita, confligebant. Ex improviso autem Romanis per cu-
 niculos intermedios emergentibus, prius quam muri aliqua pars dirueretur, alte-
 ram eius uicem muniebant. Prorsus autem neque manibus, neque machinis deficiebant,
 quoniam usque ad ultimum repugnare decreuerant. denique tanto exercitu circun-
 sidente, per quinque menses obsidium tolerauerunt: donec quidam ex his quos le-
 ctos habebat Herodes, ausi murum transgredi, ciuitatem irrupere, & post eos
 Sosii centuriones. Igitur ante omnia fano proxima capiebantur: & infuso exerci-
 tu plurima ubique mors erat: Romanis quidem propter obsidionis moras ira-
 tis: Herodis uero manu Iudaica summo intento studio, ne quis penitus ex ad-
 uersariis euaderet. Mactabantur autem quamplurimi, & per angustiores uicos
 oppidi

Ant. lib. 14
 cap. 12

oppidi, & in domos compulsi, etsi ad templum etiā confugissent: nec ulla erat aut senectutis aut muliebris infirmitatis miseratio. Deniq; licet rex ubiq; mit- tens rogaret ut parcerent, nemo tamen dexterā continuit: sed ueluti furentes, omnem persequabantur ætatem. Ibi tunc etiam Antigonus, neq; priorē neq; presentem fortunā cogitans, domo descendit, & ad pedes Sosij prosternitur. Ille autē nihil eum tantæ mutationis causā miseratus, & intemperanter deris- sit, & Antigonom appellauit: neq; tamen etiā custodia liberum dimisit ut foe- minam. Itaq; ille quidē uinctus asseruabatur. Herodes autem cum iam hostes uicisset, ut externa quoq; auxilia cōpesceret prouidebat. Visendi enim tem- pli, sanctorumq; eius studio, omnis multitudo peregrina fuerat incitata. Ob eamq; rem, hos minis, alios precibus, nōnullos armis etiam refrenabat: acer- biorem, quā si uictus fuisset, existimans sibi fore uictoriam, si quod uideri nefas esset, culpa sua uisum fuisset. mox autem etiam rapinas in ciuitate prohi- buit, multa inuectus in Sosiū, si uacuefacto uiris & pecunijs oppido, Roma- ni regē se solitudinis reliquissent: qui pro tanta ciuiū cæde, totius orbis terræ imperium, uile pretiū iudicaret. Illo autem iustum esse dicente, ut pro labore obsidionis prædandi licentiā milites haberent: ipse de suis facultatibus mer- cedem singulis distributurum se asseuerauit. Atque ita redemptis patriæ reli- quijs, promissa cōpleuit. Nam & militum quenq; liberaliter, & pro merito, duces, ipsumq; Sosiū regia largitate donauit, ut nemo egens pecunijs abiret. Post hæc Sosius aurea corona deo dedicata, ex Hierosolymis remeauit, An- tonio uinctū Antigonū ducens. & illum quidē uana spe uitæ cupidū usq; ad ultimum diem, ignauia digna securis excepit. Rex autē Herodes discreta mul- titudine ciuitatis, suarum quidem partium studiosos, quo magis beneuolos, sibi faceret, honorifice tractabat: Antigonianos autē neci tradebat, & quum pecunia defecisset, diuiso quicquid ornamentorum haberet, Antonio eiusq; comitibus misit. nō tamen omnino ne quid pateretur redemit. Iam enim An- tonius Cleopatæ amore corruptus, in omni re cupidini cesserat. Etenim Cle- opatra, ubi tanta cognationē suam sæuitia persecuta est, ut neq; propinquus sanguine superesset, cædis rabiem cōtulit in extraneos: Syrorumq; optima- tes apud Antonium criminando suadebat eos interfici, ut eo modo cuiusque possessiones dominio suo facilius quereret. Postea uerō q̄ in Iudæos atq; A- rabes usq; extendit avaritiā, ut reges eorum Herodes & Malichus interirent, occulte moliebatur. Cui cū uerbotenius annuisset Antonius, occidere quidē bonos uiros tantosq; reges iniustum esse duxit: uerū inter amicos ultra non habuit: sed multa terra ex eorum præcisa finibus, & quod erat in Hierichūte palmetum in quo balsamum gignitur, & ciuitates præter Tyrum & Sidonē cunctas intra flumen Eleutherū ipsi dedit; Quorum potita dominio, ad Eu- phratem usq; Parthis bellum inferentē profecuta Antonium, per Apamiā & Damascum in Iudæā uenit. Atq; hic Herodes, licet magnis muneribus in- fensum eius animum mitigasset, tamen ducentis talentis annuis abscissas re- gno suo possessiones impetrat sibi locari: ipsamq; omnib. obsequijs placans, Pelusium usq; deducit. Nec multum interea tempus & Antonius ex Parthis aderat. captiuumq; Artabazen Tigranis filium dono Cleopatæ ducebat. Nam cum pecunijs omnib; præda, Parthus illi statim condonatus est.

Ioseph.

Ee 3

De

Ant. lib. 15.
cap. 1

De insidijs Cleopatrae in Herodem, & Herodis praelio contra Arabes, & ingenti terremoto. Cap. XIII.

Ant. lib. 15
cap. 5

ONCITATO autem bello Actiaco, Herodes, quidē cum Antonio proficisci paratus erat, & alijs per Iudaeā turbis liberatus, & Hyrcania potitus, quē uicū Antigonī soror tenebat: uerūtāme à Cleopatra callide ne periculorū Antonij particeps fieret, interclusus est. Regib. enim, ut diximus, insidias tendēs, bellū in Arabas ut Herodi cōmitteret, persuadet Antonio. quos si uicisset, Arabiae: sin aut uictus esset, Iudaeae domina constitueretur: alterūq; potentū per alterum pessundaret. Sed hoc eius consiliū Herodi feliciter celsit. nā primū in Syros hostes ducens, magnū quē conflauerat equitatum, circa Diospolim in eos mittit, & quāuis fortiter resistentes, superauit. qui cum iam uicti essent, magno motu Arabes suscitantur: & infinita manus in Syriae coeles Canathā congregati, expectabāt Iudeos. ubi rex eos Herodes cum exercitu aggressus, bellū consultius administrare tentabat, castraq; muro cingi praecipiebat. nō tamē ei paruī multitudo, sed priore uictoria freti Arabas impetūt. & prima coitione in fugā uersos urgebant: in persecutione uero insidijs periclitatur Herodes, Canathensibus ab Athenione immisis, qui ex Cleopatrae ducib. semper ei fuerat inimicus. Namq; horū incurſu recreati Arabes, pugna repetūt: iunctisq; agminibus circa saxosa loca & deuia, Herodis militē fugāt, plurimis caede prostratis. Qui uerō ex praelio seruati sunt, in uicū Ormizam confugiunt. ubi etiam castra eorum cum hominibus circumuenta Arabes, sicut erāt plena ceperūt. Neq; multo post accepta clade, Herodes aderat cū auxilijs, serius q; usus poposcit. Huius ei uulneris causa fuit, praepositorū militibus contumacia, q; iussis obedire noluerūt. nō em̄ repentino cōmisso praelio ullum Athenio insidiandi tempus habuisset. rursus tamē uictus est Arabas, assiduīs fines eorū incurſionibus infestans: quodq; semel uictus est, saepe rependit. Sed dum inimicos persequitur, incurrit ei diuinitus alia calamitas, septimo regni anno & Actiaco bello feruente. nanque ueris initio terra mota, infinita quidem pecorū, triginta uerō hominū milia peremit, cū exercitus mansisset incolumis, quoniā sub diuo tendebat: ibiq; Arabas in maiorem audaciā fama sustulit, tristibus nuncijs grauius semper aliquid affligens. unde uelut omni subuersa Iudaea, terrae obtinendae spe, quia neminē superesse credebant, in eā irruunt, legatis prius interfectis, qui ad se uenerant à Iudaeis. Herodes aut aduentu hostium perterritā suorū multitudinē, tam magnitudine q; assiduitate calamitātū fractam, ad repugnandum incitare tentabat: hāc dicens: Rationē habere nō uidetur, cur uos praesens formido perculerit. nam diuinā quidē indignationis plagas mœrori uobis esse non miror. Ignauū aut est perpeti idē, etiā cū incurſus hominū repellendi sunt. Ego enim tantū abest ut hostes post terrae motū pertimescā, q; magis putauerim deum hanc illis illecebrā immisisse, ut poenas redderent. nō enim tantum manu armisq; freti, quantū nostris calamitatibus, ueniunt. Fallax aut spes est, quae nō suis uiribus nititur, sed alienis aduersis. Neq; uerō uel secundae res uel contrariae, apud homines certae sunt: sed in utrāq; partē uideas fortunā nutare uicissim, ut exēpla uobis ppria demōstrabunt. Nempe praelio superiore uictores, post ab hostib. uicti sumus. & nūc ergo, quantū aestimare licet, illi capiuntur: uictores se fore credentes. Nimis em̄ confidens incautus est: metus aut prouidentiam

Ant. lib. 15.
cap. 6

dentiam docet. Itaq; mihi quidem hoc ipsum quod timetis, fiducia suggerit. Nam cū ferociore q̃ opus erat fuistis, & præter uoluntatem meam in hostes egressi estis, Athenion insidiandi tēpus inuenit. nunc autē uestra cūctatio, & minus alacer animus, ut uidetur, certā mihi uictoriā spondet. Conuenit tamē ante præliū sic esse affectos, in ipso autem operē uirtutem exereret: conscleratisq; hostibus planum facere, quod neq; humanum aliquod malum, neq; ira cælestis unquā deprimit fortitudinē ludæorum, donec spiritum uitæ ducūt, uel eorum quisquā in bonis suis Arabas dominari patietur, quos aliquoties penē captiuos abduxit. nihil aut uos terreat rerū anima carentiū metus: neq; arbitremini, terræ concussione, alicuius futuræ cladis esse portentum. Naturalia nanq; sunt elementorū quoq; uitia: nullūq; damnū inferunt, nisi quod ex ipsis euenerit. nā pestilētiæ quidē, uel famis, uel terræmotus signū aliquod tardante malo. fortasse præcesserit: ipsa uero cum extiterint, sui magnitudine finiuntur. Cæterum quid nobis amplius q̃ terræ cōcussio, bellum nocere poterit etiā uictis? Imō enim uero maximū imminentis excidiī monstrum, spon te sua, neq; alienis manibus inimicis accidit, qui legatos nostros præter om nium hominū leges crudeliter mactauerūt, talesq; deo pro belli euentu hos tias ceciderunt. Non enim effugient maximum eius lumen inuictāq; dexte rā, sed continuo pœnas dabūt: si patrio repleti spiritu, in uindictā uiolati fœ deris animos excitemus. pergite quisq; nō pro coniugib. neq; pro liberis aut pro patriæ periculis pugnaturi, sed legatorū cædis ultores. Illi melius q̃ nos qui uiuimus exercitū regēt: uobisq; mihi obedientibus, periclitabor ipse pro cæteris. Pro certo em̃ sciatis, fortitudinē uestrā sustineri nō posse, nisi temeritate lædatur. His adhortatus milites, ubi eos alacres uidit, sacra deo celebra uit: deinde cum exercitu Iordanē fluuiū transgressus est. Castris autē Philadel phiæ positis, haud procul ab hostibus, quasi de interiacente castello contēde ret, pugnā eminus irritabat, quamprimū cupiens congredi, nā & hostes præ miserant, qui castellum occuparēt. Sed illos quidē regnī facile repulerunt, col lemq; tenuerūt. ipse uero quotidie producto ad prælium milite, instructaq; acie, Arabes laceſſebat. Cum aut nemo cōtra procederet (quædā enim eos ue hemēs formido tenebat, & ante multitudinē dux Althemus timore obrigue rat) uallū eorū disturbat ipse aggressus: eoq; modo coacti ad pugnā confusis ordinibus, mixtiq; cum equitibus pedites egrediuntur: etsi multitudine supe riores, ludæis tamen alacritate impares, quāuis audaciores eos faceret uictoriæ desperatio. & quādiu quidē restiterūt, nō magna eorū cædes facta est: ubi uero terga nudauerūt, multi à ludæis, multi uero à semetipsis cōculcati perierūt. Deniq; milia v. in fuga ceciderūt, cæteraq; multitudo intra uallū compul sa est, eosq; statim circūseptos obsidebat Herodes. & licet armis pp̃e adesset excidiū, tamen aquæ penuria uehemēter urgebat. Cumq; rex arrogātius eo rū legatos despiceret, & talenta quinquaginta pro redēptione offerentibus, magis instaret: deniq; ardescēte siti, cæteruatim exeuntes, ultro se ludæis tra debant, adeo ut quinq; dieb. quatuor milia uincirentur, sexto reliqua multitu do ad pugnā desperata salute procederet. Quibus congressus Herodes, ite rū septē milia circiter sternit: & tā magna plaga ultus Arabiā, extincto uiro rum eius spiritu, tantum profecit, ut eius patronus ab ea gente optaretur.

Ant. lib. 15
cap. 7

Mox autem illum excepit desueta rerum sollicitudo propter amicitiam Antonij, post uictoriam Cæsaris apud Actium. Veruntamen plus timoris habebat, quam ipse patiebatur. Nec enim Cæsar uictum iudicabat Antonium, donec Herodes cum eo superesset. Itaque rex periculis decreuit occurrere: Rhodumque transmissus, ubi Cæsar eo tempore morabatur, adiit eum sine diademate, ueste quidem cultuque priuato, sed fastu regio, neque dissimulata ueritate coram eo hæc dixit: Ego quidem, Cæsar, rex factus ab Antonio, fateor utilem me fuisse regem Antonio. Necque dissimulauerim, quod omnimodo armis quoque me grauem expertus esses, nisi Arabes prohibuissent. Veruntamen & auxilia ei pro uiribus meis misi, & multa frumenti milia: sed nec accepta apud Actium plaga, bene de me meritum deserui. Nam cum auxilij minus commodarem, optimum ei consilium dedi, unam esse dicens Cleopatrae mortem aduersorū correctionē, quam si occidisset, & pecunias ei, & muros ad tuitionem, & exercitum, & memetipsum belli contra te focium pollicebar. Sed profecto eius aures Cleopatrae amores, & deus qui tibi uictoriā donaret, obstruxit. Vnā ergo cum Antonio uictus sum, & diadema cum eius fortuna deposui. Ad te autē ueni, spem salutis de uirtute præsumens: & ut in examen adduceretur properans, qualis amicus alicuius fuerim. Ad hæc Cæsar: Imò uerò saluus esto, inquit, & nunc regnato certius. Nā meritis es qui plurimos regas, cum amicitiam tanta fide tuearis. Experire autem, ut etiam felicioribus fidus permanes: siquidem ego præclarissimā spem de tua magnanimitate mihi promitto. Recte tamen fecit Antonius, qui magis Cleopatrae, quam tibi paruit. Te namque lucrati sumus propter eius amentiam. Prior autem ab officijs coepisti, quantum apparet, quem aduersus eorum gladiatores idonea auxilia misisse Ventidius perscribit. Quare interim tibi decreto firmitatē regni præbeo. Experiar autem ipse quoque bene tibi aliquid facere, ut non desideres Antonium. Huius sermonis humanitate regem ne quid de amicitia sua dubitaret hortatus, & diadema illi imposuit, & indulgentiam decreto consignat: in quo multa magnifice in eius laudem cōmemorauit. Ille autem prius cum muneribus delinitum rogabat, ut Alexandrū quendam supplicem, ex amicis Antonij, iuberet absolui. Sed uicit iracundia Cæsaris, multa illū & grauiā pro quo rogabatur admisisse dicentis, quibus repulit deprecantem. Postea uerò ad Ægyptum euntem per Syriam Cæsarem, Herodes cunctis accepit regni diuitijs, tumque primum cum eo milites recensente, circa Ptolemaidem es quo uectus est, coenāque illi cum omnibus amicis exhibuit, atque insuper exercitus eius epulis cūcta distribuit. Prospexit etiā ut per arida loca proficiscens tibus ad Pelusium, atque inde redeuntibus aquarum copia non deesset. Nec fuit quicquam utensilium, quod desideraret exercitus. Pro his denique meritis paruum esse Herodi regnum, tam Cæsar quam milites existimabant. Ideoque postquam uenit in Ægyptum, iam Cleopatra & Antonio mortuis, non solū cæteros eius honores auxit, uerum etiam regno partē finitū ad didit, quā Cleopatra dempserat. Et præterea Gadara, Hippon, Samariam: maritimarumque insuper ciuitatū Gazam & Anthedonē, & Ioppen, & Pyrgū Stratonis: & ad hæc satellites quadringentos Gallos ei donauit, quos antea Cleopatra stipatores

iores habebat, nulla aut̃ res magis liberalitatem Cæsaris incitabat, q̃p magnus animus accipientis. Post primā uero Actiada, etiā regionē quæ Trachon uocatur, eius ditioni subdidit, eiq̃ cōtinentem Batanæam, itemq̃ Auranitin, ex huiusmodi causa. Zenodorus qui domus Lysaniæ conductor erat, non cessauit unq̃ ex regione quæ Trachon dicitur, latrones Damascenis immittere. Illi autem ad Varum tunc rectorem Syriæ confugerunt, eum que deprecati sunt, quo suas miseras Cæsari declararet. Cæsar aut̃ his cognitis ei rescripserat ut latrocinii penitus curaret extinguere. Varus autē milite aggressus loca suspecta, expurgauit latronibus terram, ipsamq̃ Zenodoro abstulit: quam Cæsar, ne latronum denuo cōtra Damascum receptaculū fieret, Herodi dedit, eumq̃ præterea totius Syriæ procuratorem constituit. Et decimo anno reuersus iterū in prouinciā, ne quid eo inconsulto procuratoribus liceret administrare præcepit: ac Zenodoro mortuo terram omnem quæ inter Trachonem & Galilæam erat, eidē attribuit. Quod autē maius his omnibus existimabat Herodes, à Cæsare quidem post Agrippam amabatur, ab Agrippa uero post Cæsarem. Hinc ad summū felicitatis euectus, & ad maiorē subleuatus animum, maximam prouidentiae partem obsequio pietatis impendit.

De urbibus & edificijs instauratis & conditis ab Herode, deq̃ munificentia qua usus est erga exteras gentes, eiusq̃ felicitate. Cap. XVI.

ITAQUE anno regni sui quintodecimo, & templum instaurauit, & duplum terræ spatiū quàm fuerat circa templum, muro amplexus est, ingenti sumptu & magnificentia singulari. Argumento erant in ambitu fani magnæ porticus, eiq̃ iunctum à septentrione castellum. Et illas quidem à fundamentis erexit. Hoc autem nulla re minus, quàm regni sedes largis opibus renouatum, Antoniam uocauit, in honorē Antonij. Quin etiam domo sibi regia in superiori parte ciuitatis extructa, duas aedes in ea maximas atque pulcherrimas, quibus ne templum quidem usquam conferri posset, ædificauit: easq̃ amicorum uocabulis unam Cæsaream, Agrippium alteram nominauit. Nec uero solis tectis memoriam eorum & cognomina circumscripsit, sed in totas etiam ciuitates studium liberalitatis extendit. nam in Samaritica regione oppidum muro pulcherrimo per uiginti stadia circumdatum, Sebaften appellauit, deductis eo sex milibus colonorum, terraq̃ foecundissima his attributa: ubi templum quoq̃ maximum inter ædificia, & circum id aream trium & semis stadiorū Cæsari dedicauit, eiusdēq̃ oppidi habitatoribus præcipua legū beneficia præstitit. Ob hæc alterius terræ adiectiōe donatus à Cæsare, aliud ei templū circa Iordanis fontem candido marmore posuit, qui locus appellatur Paniū. Vbi montis quidam uertex in præcelsum editus, propter subiecti lateris uallē specus aperit umbrosum, quā profundæ altitudinis rupes, ad immensum liquentis guttę receptaculū concauatur, ut stagnantis aquæ copia demittentibus aliquid, donec terrā inueniant, longitudo nulla sufficiat. Foris autē è speluncę radicibus oriuntur fontes: & (ut quidā putant) hoc est Iordanis principium. Sed ueri fidem in posterioribus indicabimus. Quin & apud Hierichunta, inter castellū Cyprum & priores domos regias, meliores alias, & quæ cōmodiorē usum præberēt aduenientib. fabricas, eorundē amicorū nominib. uocitauit. Prorsus nō est idoneus regni locus

An. li. 15. ca.
10. 12. 13. 14.

cus, quē honore Cæsaris nudum reliquerit. Postea uero quæ fines suos templis repleuit, in prouinciā quoque honores eius effudit, & in multis ciuitatib. templa quæ Cæsaria uocantur, constituit. Cum autē inter maritimas ciuitates uisisset unam uerustate iam fessam, quæ Stratonos pyrgos uocabatur, & pro loco natura munificentiae suae capacē, totam eam candido saxo reparatam, clarissima regia decorauit, & in ea maxime innatam sibi animi magnitudinē demonstrauit. Nam inter Doram & Ioppen, quarum media ciuitas sita est, omnis ora maritima adeo fuit importuosa, ut omnes qui ad Ægyptum ex Phoenice nauigarent, in salo fluctuare cogerentur, minas Africi metuentes: cuius etiam mediocris aura, tantas undarum moles ad scopulos erigit, ut remeante æstu gurgitis, per aliquantum spatium maris feritas augeatur. Sed rex liberalitate ac sumptibus deuicta natura, Piræo maiorem portum fabricauit, & in eius penetralibus alias nauibus stationes fecit altissimas. Et quantum totus ei locus aduersabatur, tamen ita cum difficultate certauit, ut firmitas quidē structuræ nequaquam mari cederet: pulchritudo uero tanta esset, quasi nulla res ardua præpedisset ornatum. Metitus enim quantum diximus portui spatium per uiginti ulnas in profundum saxa demisit, quorum pleraque pedum quinquaginta longitudinis, & altitudinis nouem, & latitudinis decem, nonnulla uero etiam maiora fuerunt. Expleto autem spatio quod unda cælabat, in ducētos pedes murum dilatauit. Ex quibus centum repellendis erant fluctibus ante constructi, unde etiam procymia dicebantur: cæteri autē saxeo portus quo cingitur muro subiecti sunt, magnis turribus interpositis, quarum maxima atque pulcherrima ex nepote Cæsaris Drusum cognominata est. Crebri autem fornices ad deducenda quæ portus haberet: proque fornicibus & circum eos crepidio saxea, & lata, quæ naues egredientes exciperet, deambulatio. aditus autē septentrionalis erat. Ventorum enim pro situ loci placidissimus est boreas. ad ostium uero colossi tres, utrinque fulti columnis: quarum à leua quidē intransitibus stantes solida turris sustinet: dextra uero duo proceri lapides iuncti, & partis aduersæ turris magnitudinē superantes, domus autē portui cōnexa, candido itē lapide: parique mensura spatiorū, ciuitatis uiae tendentes in portum. Cōtra ostium uero portus, in colle, Cæsaris templum magnitudine simul & pulchritudine præcipuum: in eoque Cæsaris colossus non minor quam Iouis apud Olympiā, cuius ad exemplar factus est, Romano autem par, & Iunoni quæ Argis est. Oppidum autē prouinciæ dedicauit, rebusque aduecticijs portum, Cæsari uero conditoris honorem, unde ciuitati nomen Cæsareæ imposuit. Quinetiā & cætera opera, forum, theatrum, amphitheatrū, digna uocabulo collocauit: & quinquennali certamine instituto, nomen ei Cæsaris donauit. Primusque ipse in centesima nonagesima & secunda Olympiade maxima præmia proposuit: ut non solum uictores, sed & proximi & tertij successores eorum regalibus diuitijs potirentur. Anthedona quoque renouatā, quā bella subuerterant, Agrippiū uocauit: nimiaque beneuolentia, nomen amici etiā portæ inscripsit, quā ipse in templo ædificauit, sed nec parētes suos ita quisque dilexit, nam & patri monumentum optimo regni campo ciuitatē condidit, fluminū arborumque ditissimā, eamque Antipatridē nuncupauit. & super Hierichunta castellum natura tutū, & pulchritudine præcipuum, muro cinxit, atque in honorem

Ant. lib. 15
cap. 10. 12. &
lib. 17. cap. 5

nōrē matris Cyprum uocauit: frātrīq; Phasaelo turrim cognomine Phasaelidem Hierosolymis ædificauit, cuius ambitus & in magnitudine liberalitas postea declarabitur. Aliamq; ciuitatē in regione quæ à Hierichunte in boreā tenditur, Phasaelū nominauit. Cognatis aut & amicis æternæ gloriæ traditis, ne sui quidē fuit immemor: sed castellū cōtra montē Arabici lateris propugnaculo permunitū, de suo nomine Herodium uocauit: tumulumq; in mammæ formam manufactum, qui stadiorum sexaginta spatio ab Hierosolymis aberat, similiter nominatū, munificentius accurauit. Etenim rotundis quidē turribus cacumen eius amplexus est. Ambitum autem cōpleuit ædibus regijs liberalissime exornatis; ut non solum interna membrorum facies clarior esset, uerum etiam foris parietes ac maceriæ tectaq; largis infusa diuitijs elucerent. Aquā etiam plurimā ingenti sumptu ex longo interuallo induxit, perq; ducentos gradus marmoris candidissimi fabricauit ascensum. Erat enim totus collis manu factus, & uehementer excelsus. Quin & aliā circa radices eius regiam, ac diuerforia, quæ & sarcinas & amicos recipere possent, ædificauit: ut pro rerū quidē omniū copā ciuitas esse uideretur castellum: circumscriptiōne uerō, domus regalis. Tantis autē constructis ædificijs, animi sui magnitudinem in plurimis etiā externis ciuitatibus demonstrauit. Namq; apud Tripolim & Damascū & Ptolemaidem, publicas balneas quæ gymnasia dicunt: Bibli autem murum, exedras uero & porticus, foraq; & templa Beryti ac Tyri: necnon & apud Sidonē, & Damascum theatra condidit. Maritimis autem Laodicensibus aquæ ductū: apud Ascalona uero Nymphaea siue lacus ornatisimos, & balneas, itē peristylia, tam opere q; magnitudine miranda constituit. Sunt quibus etiā lucos portusq; præstitit. Multæ ciuitates ab eo, tanquā regni sociæ, agris quoq; donatæ sunt. Ad exhibitionē uero thermarum alijs redditus annuos ac perpetuos delegauit, quemadmodū Cois, ne quando beneficij gratia deficeret. ad hæc frumēta cunctis ministrauit egentibus: & Rhodijs ad instruendam classem pecunias sæpe multisq; in locis præbuit, incensumq; Pythium in meliorem formam reparauit sumptibus suis. Quid dicam eius in Lycios aut Samios liberalitatem: perq; omnem Ioniam eorū quæ desiderasset quisque, largitiones? Nōne etiā Athenienses & Lacedæmonij, & Nicopolitani, & in Mysia Pergamus, Herodis sunt plena donarijs? Nōne Antiochenis Syriae plateam, cum plena cœni ab omnib. uitaretur, per uiginti stadia prolixā, strauit prolito marmore: declinandisq; imbribus, quāmlōga esset porticibus ornauit? Sed hæc quidem propria quis dixerit illorum, quibus ea detulit, populorū. Quod autem Elidensibus præstitit, non solum Achaia cōmune, sed etiam totius orbis terræ munus uidetur, per quē Olympiaci certaminis gloria diffunditur. Nam cū hoc deficere sumptuum uideret inopia, quodq; solū ex ueteri Græcia restabat collabi, non solum agonothesia ipse factus est, eo lustro, quod cum Romā nauigaret, offendit: sed etiā perpetuos pecuniarū redditus instituit, ut nuncq; eius memoria agonothesi munere fungi desineret. Inextricabile opus fuerit, debitorū siue tributorū remissiones exponere, sicut Phasaelitas & Balaneotas, aliq; circa Ciliciā municipia leuauit annuis pensionibus: licet multū eius animi magnitudinem timor fregerit, ne quā pateretur inuidiā: uelut maius aliquid aucuparetur, si beneficijs amplior

amplioribus afficeret ciuitates, q̄ qui eas haberēt. Quin & corpore usus est, quod animo cōueniret. cūq̄ summus uenator esset, in hoc tamē ipso equitādī peritia quē cuperet assequebatur. Deniq̄ uno die quondā quadraginta feras subegit. Est aut̄ aprorū altrix illa regio, sed magis ceruis & onagris frequenter. Bellator aut̄ erat, qui sustineri non posset. itaq̄ multos etiā in exercitiōe terrebat: quib. & torquēdo iaculo directissimus, & sagittarū librator uidebatur egregius. Præter animi aut̄ corporisq̄ uirtutē, fortuna quoq̄ secūda usus est. Raro enim cōtra uotū eius, belli celsit euētus. & si quando id accidit, non ipsius culpa, sed aut proditiōe quorundā, aut temeritate militū factum est.

De disidio Herodis cum filijs Alexandro & Aristobulo.

Cap. XVII.

*Ant. lib. 15
cap. 3. 8. 9. &
lib. 16. ca. 13.*

AT uero publicam ei felicitatem mœrores inuidere domestici, & aduersi casus ex muliere cœperunt, quā maxime diligebat. Nam quia regis meruit potestatem, repudiata quam prius acceperat uxorem ex Hierosolymis genus ducentem, quæ Doris uocabatur, Mariamnen sibi coniunxit, Alexandri filiam Aristobuli filij: unde domus eius in discordiam uenit, & antea quidem, maxime uero postquā Roma regressus est. nam primum Antipatrum ex Doride filium, eorum causa quos ē Mariamne suscepserat, expulit ciuitate: solis festis diebus eō cōmeandi facultate concessa. Deinde auum coniugis Hyrcanum, ex Parthis ad se reuersum propter insidiarum suspicionem peremit: quē captum quidem, occupata Syria, Barzapharnes abduxerat: miserati uero gentiles liberauerant, qui ultra Euphratē colebāt. Et si monitis eorum paruisset, ne ad Herodē transiret, nō interisset. Verum mortis eius illecebra, fuit neptis matrimoniū. hoc em̄ fretus, multoq̄ amplius patriam desiderans, uenit. Herodem autem cōmouit, non q̄ regnum affectaret, sed q̄ ipsi iure deberetur. Quinq̄ autem filiorū quos ex Mariamne suscepserat, duæ fœminæ, cæteri mares erant. horūq̄ minimo Romæ in studijs mortuo, duos maiores natū, & propter matris nobilitatē, & q̄ iam regnanti sibi fuissent geniti, regie producebat. Sed enim fortior amor his Mariamnes suffragabatur: qui in dies singulos proficiens, adeo succendebat Herodē, ut eorum nihil sentiret quæ propter dilectā sibi dolerent. Tantum namq̄ in eum Mariamnes erat odium, quantum ipse illam amabat. Habens igitur ex rebus quidē ipsis inimicitiarū probabiles causas, ex amore uerō fiduciam, in os ei, quæ Hyrcano auo suo fecisset obijciebat, quæq̄ in fratē Aristobulum egisset. Nec enim uel huic, quanq̄ puer erat, parcebat: quem pontificē in decimo septimo ætatis anno creatum, post honorem statim occidit. Atq̄ ille quidem cum sacra ueste amictus ad arā accessisset festo die, populus omnis illachrymauit: & tamen noctu missus in Hierichunta, ibi sicut mandatum fuerat, lacu submersus à Gallis interiit. Hæc igitur Herodi Mariamne probro dabat, sororemq̄ eius & matrē maledictis atrocioribus dehonestabat. Sed ille quidē amore mutus erat. Graui aut̄ indignatione mulieres sæuebant: & quo maxime cōmoueretur Herodes, insimulabāt eam adulteriū: præter alia multa, quæ uerisimilia fingerētur, hæc accusantes, q̄ in Ægyptum imaginē suam misisset Antonio: proq̄ immoderata libidine, absente se properasset ostendere uiro mulierum cupidine insanienti, & qui uim posset inferre. Id ueluti fulmen aliud quod emissum perturbauit Herodē, maxime quidē amoris causa zelotypia succens

succensum, deinde etiā cogitantē Cleopatraz sœuitiā, cuius gratia & Lyfianias rex & Malichus Arabs erant perempti. Non enim coniugis amifsione, sed morte sua periculum metiebatur. Itaque profecturus Iosepho Salomes sororis suæ uiro, quem fidum habebat, & pro affinitate beneuolum, cōmendabat uxorem: mandato ei clām, ut eam interficeret, si etiam se occidisset Antonius. Verum Iosephus nō maligne, sed regis amorem mulieri cupiēs demonstrare, q̄ ab ea nec mortuus pateretur diuelli, secretum ei sermonem aperit. Et illa re uerso Herode, multa q̄ inter fabulas de affectu iurāte, quod q̄ nuncq̄ esset alterius mulieris amore captus: ualde, inquit, amor erga nos tuus mandatis Iosepho cōprobatuſ est, quibus ut me occideret præcepisti. His auditis quæ occulta credebat, amens erat Herodes ilico: nec unquā Iosephum mandata sua proditurū fuisse ratus, nisi eam corrupisset, præ dolore insaniebat. Cūq̄ stratis exiluisset, in regia spatiaſtur: ibiq̄ tunc Salome soror eius arrepto tempore criminandi, suspiciōē de Iosepho confirmauit. Vnde Herodes immoderata zelotypia furēs confestim utrūq̄ iussit interfici. Deinde pœnitudo sequebatur infaniā: & postquam iracundia concidit, amor iterum caleſcebat. Tanta uis autem cupidinis erat, ut ne mortuā quidem putaret eam, sed præ ægritudine tanquam uiuam alloqueretur: donec processu temporis funere cognito, mœroris magnitudine eum quo superstitē dilexerat æquauit affectū. Maternæ autem iracundiæ succedunt filij, & immanitatē sceleris reputātes, non aliter suspectum patrem q̄ si hostis esset, habebāt: idq̄ & antea, quā diu Romæ in studijs erāt, & multo magis postquam in Iudæam reuersi sunt. Siquidem cū ætatibus eorum, mentiū quoq̄ roborabatur affectio. Iam uerō maturi coniugio, unus amitæ suæ Salomes, quæ matrem amborum accusauerat, filiam duxit: alter Archelai Cappadocum regis. Vnde accessit etiam libertas odio, & occasiones ex eorū confidentia delatoribus collatæ sunt. Itaq̄ apertius quidam cum rege colloquebantur, q̄ ei per utrūq̄ filium struerentur in ſidiæ: & alter quidem ultrices materni exitij simul cum fratre armaret manus: alter uero, hoc est Archelai gener, focero fretus etiam fugā pararet, ipsum apud Cæsarē accusaturus Herodem. His igitur criminationibus repletus Herodes, ueluti propugnaculo sibi futurum aduersus filios, adducit Antipatrū ex Doride susceptū: hisq̄ illum præponere modis omnibus cœpit. Qui cum hanc mutationem tolerabilem non putarent, ac priuata matre æditū proficiētem uiderent, indignationem cohibere pro sua nobilitate nō poterant: sed in singulis quibus offenderentur, iram prodebāt. Et illi quidem in dies singulos magis magisq̄ negligebantur. Antipater autē etiam sui causa fauorabilis erat: nam & patri blandiri callide nouerat, & uarias in fratres suos calumnias conferebat, quædam ipse dictitās, amicos uero suos ad alia diuulganda submittens, donec omnino spem regni abſcidit fratribus suis. In testamento em̄ ipse aperte quoque iam successor fuerat declaratus. Denique tanquam rex etiam ad Cæsarē missus est, cultuq̄ regio & cæteris obsequijs præter diadema utebatur. Tempore autem uoluit etiā suam matrem in cubile Mariamnes inducere: duobusq̄ armorū generibus in fratres usus, blanditijs & calumnijs regi obrepſit ut etiā de filiorum morte cogitaret. Quapropter Alexandrum quidē secū Romam pater abstractum, ueneni sibi dati reum apud Cæsarem

Ioseph.

Ff

postuſ

Ant. lib. 16.
cap. 4

postulauit. Ille autē uix deplorandi copiam nactus, & licet apud imperitissimum iudicē, tamen Herode & Antipatro prudentiorem, delicta quidem patris uerecunde suppressit: in se uero delata crimina fortiter diluit: periculorum que socio fratre purgato, mox de Antipatri calliditate, & de suis iniurijs questus est: cum præter innocentiae conscientiam eloquentia iuuaretur. erat enim acerrimus in dicēdo. postremo prolocutus q̄ eos pater libēter occideret, crimen illi obiecit. & lacrymas quidē cunctis excussit: uerū Cæsarē sic affecit, ut eorū accusationibus spretis. Herodē statim reuocaret in gratiā. Hac autē lege reconciliatio facta est, ut adolescentes quidē patri in omnibus obedirent, ille autē relinqueret regnū cui uellet. Postea rex Roma reuersus, licet soluissē criminibus filios uideretur, nondū tamen erat suspicionibus liberatus: quoniā argumentū odij sequebatur Antipater, etsi uerecundia reconciliatoris palām proferre inimicitias non auderet. Cum autē Ciliciā præternauigans Elæusam delatus esset, suscepit eum benignissime Archelaus, pro salute generi gratiam referens, & redintegratae cōcordiae causa lætus: quippe nihil moratus amicis Romae scripserat, ut in causa dicenda suffragarētur Alexandro: & usq̄ ad Zephyriū deduxit talētis xxx donatū. Postea uero q̄ Hierosolymam peruenit Herodes, populo cōuocato, tribusq̄ filijs prope altatib. causam reddit profectionis: multasq̄ deo gratias agit, multas etiā Cæsari, qui domus sue perturbationem sedasset: & quod regno maius esset, concordiam filijs præstitisset, quam ego, inquit, arctius copulabo. Nam ille quidē me regni dominū & successorum iudicem constituit. Ego autē cum mea commoditate illi gratias refero, tresq̄ filios meos reges designo, huiusq̄ sententiae meae socium primum deum fieri precor, deinde uos. Namq̄ huic ætas, illis nobilitas successionem regni conciliat, & quidem magnitudo eius etiam pluribus sufficit. Quos autē Cæsar iunxit, & pater instituit obseruate: nō iniustus eos, neq̄ disparibus, sed meritis colentes honoribus. Nec em̄ tanta quis afficiet eum lætitia, cui præter ætatē obsequitur, quantum ei, quem despiciet, doloris infliget. Quos autē singulis cōiunctos esse oporteat propinquos atq̄ amicos ego distribuam, & cōcordiæ sponsores illos constituā: pro certo sciens, seditionū contentionumq̄ causas ex contubernaliū nasci malitia: hosq̄ si boni fuerint, affectiones tueri. Rogo autē ut non solū isti, sed etiā primates ordinū exercitus mei, in me solo spem habeant in præsentia. Non enim regnū, sed regni honorē filijs meis tradō: & iucunditate quidē quasi rectores potentur, pondus autē rerū tametsi non lim, meum est. Consideret autē quisq̄ uestrum ætatem meam, uitæq̄ institutum, necnō etiā pietatē. nam neq̄ senex adeò sum, ut de me citò desperetur: neque uoluptatib. assuetus, quæ adolescentiū quoq̄ uitam spacio breuiore concludunt. Diuinitatē uerò ita coluimus, ut in longū nos æuū progressuros esse credamus, q̄ si quis in contemptū meū filijs meis placere maluerit, etiā pro illis mihi supplicium dabit. Ego em̄, non q̄ inuideā ex me genitis, honorifice eos haberi ueto: sed quia noui hæc studia adolescentib. ferociæ nutrimenta suggerere. Itaq̄ si cogitēt qui ad eos se applicant, bonis quidem apud me paratū esse præmiū, seditionis uerò apud ipsos etiā quibus lenocinabantur, instructuam fore malignitatem, omnes profecto mecum, hoc est, cum filijs meis sentiant. Namque ipsis expedit me regnantem, me que his esse concordem. Vos autem

autē, o boni filij, sacra primū retinētes mente naturam, cuius affectiones inter
 feras bestias saluæ sunt, deinde Cæsarē qui nos reduxit in gratiam, meq; ter-
 tium qui ea quæ iubere liceat rogē: fratres permanete. Iam nunc autem uobis
 & uestimēta & obsequia dabo regalia: deumq; oro ut cōseruet iudiciū meū,
 si cōcordes eritis. Hæc locutus, singulos benigne cōsalutauit, populumq; di-
 misit; alios cōuenientia dictis eius optantes: qui uero mutationis erant cupi-
 di, ne audisse quidem se quicq; simulātes. Fratres autem dissensio nō reliquit,
 sed peiora suspicantes alius de alio digressi sunt. Namq; Alexander & Aristo-
 bulus ægre ferebant confirmatum esse Antipatro meritum, Antipater autem
 succensebat uel secundo loco fratres haberi: sed tamen ille pro uarietate mo-
 rum, & reticere secreta nouerat, & quanto sibi essent odio multa fraude cela-
 bat. His autē pro nobilitate generis, in lingua erat quicquid uenisset in mentē.
 Et multi quidē his instigandis operā dabant, plures autē amicorū sese explo-
 randi causa insinuabant. Itaq; omne quod dictū esset apud Alexandrum, sta-
 tim apud Antipatrū erat, & ab Antipatro ad Herodē cum adiectione defere-
 batur. Nec uel simpliciter aliquid prolocutus, adulescēs innoxius habebatur,
 sed cuncta eius uerba in crimina uertebantur: maximāq; minimis affingeban-
 tur, sicubi liberior paulo fuisset. Semper autē qui eum iritarēt submittebat An-
 tipater, ut mēdacia sua ueras occasiones haberent: multisq; falso uulgatis, unū
 quid cōprobatum fidē omnibus faceret. Sed huius quidē amicorum quisque
 aut natura taciturnus erat, aut muneribus parabatur, ne quid occultum expro-
 meret: nec errasset aliquis, si Antipatri uitā malitiæ dixisset arcanum. Alexan-
 dri uero familiares, aut pecunia corruptos, aut impulsos blanditijs, quib. ex-
 pugnauit omnia, fures ac proditores eorum quæ contra se dicerentur siue age-
 rentur, effecerat. Cum autem caute uniuersa cōmitteret, astutis etiam crimina-
 tionibus aditus ad Herodem moliebatur: fratrisq; personam gerens alijs dela-
 toribus subornatis utebatur. Si quid in Alexandrū nunciaissent fauore simu-
 lato, id quod primo reprehendisset, mox otiose astruendo, regis iracundiam
 prouocabat: omniaq; ad insidias referebat, & ut necē patris Alexander opta-
 re uideretur. nihil enim maiore fidē calumnijs suggerebat, q̃ si eum purgaret
 Antipater. His accensus Herodes, quantū in dies singulos de affectu adule-
 scentium detrahebat, tantū adiciebat Antipatro. In eandem uero partē incli-
 nati sunt etiam qui regno parebant: hi uolentes, alijs pro imperio, sicut Ptole-
 mæus amicorū clarissimus, regisq; fratres, ac tota progenies, omnia namq; in
 Antipatro sita erant: & quod Alexandro fuit acerbissimū, cuncta in eorum
 perniciem, matris Antipatri consilio gerebantur. Nouerca enim sæuior erat,
 multoq; plus q̃ priuignos oderat, quos regina mater ediderat. Sed quanq;
 omnes, ut Antipatro magis obsequerentur, spes inducebat: nō minus tñ præ-
 cepta regis quenque ab adolescentibus separabant: qui charissimis edixerat,
 ne quis ad Aristobulum uel eius fratrem accederet, aut se ad eos applicaret. nō
 solum autē regalibus erat formidini, uerum etiam externis amicis. Nulli enim
 regum tantum potestatis Cæsar dederat, ut fugitiuos suos quāuis ex ciuitati-
 bus non subiectis ei liceret educere. Adulescentes autem delata in se facinora
 nesciebant, hisq; propterea capiebantur incautius. Nullus enim palam incusa-
 batur à patre: sed affectu refrigescēte paulatim intelligētes, aduersus dolorem

Ioseph,

Ff 2

aspe

asperius excitabantur. Eodem autem modo etiam Pheroram patrum; & Salomen amitam, contra illos commouit Antipater, assidue uelut cum uxore sermocinando quibus in eos instigaretur. Huius autem inimicitias augebat Alexandri quoque uxor Glaphyra, multa de sua nobilitate commemorans, cunctarumque se quae in regno uiuerent dominam esse dictitans: paternum enim genus à Temeno, maternum autem à Dario Hystaspis filio ducere, multumque ignobilitatem despiciens sororis & uxorum Herodis: quarum quoque propter formam, non propter nobilitatem esset electa. Namque multas ei fuisse diximus uxores: quod liceret Iudaeis more patrio plures habere, quodque rex pluribus oblectaretur. Omnibus igitur propter superbiam & contumelias Glaphyram inuisus erat Alexander. Salomen autem Aristobulus, & si focrus eius erat, ipse inimicam sibi reddidit, & ante quidem propter maledicta Glaphyrae saeuientem: frequenter enim humilitatem generis obiebat uxori: quodque ipse priuatam, reginam uero frater suus duxisset Alexander. Hoc Salomes filia cum fletu matri nuntiavit. Addebat autem, quod aliorum quoque fratrum matres idem Alexander & Aristobulus, si regnum obtinuissent, textrices cum ancillis facere minitarentur, ipsos quoque uicorum scribas, scilicet irridentes, quod literarum studiis operam darent. His commota Salome, quod iracundiam cohibere non posset, Herodi cuncta indicauit. Satis autem idonea uidebatur contra generum dicens. Et praeter haec alia quaedam criminatio diuulgata est, quae succendit animum regis. Audiuit enim Alexandrum & Aristobulum crebro matrem implorare, casumque eius cum gemitu atque imprecationibus conqueri: ac saepe illo quaedam ex Mariamnes uestimentis posterioribus diuidente coniugibus, minitari solitos esse, quod cito pro regalibus deliciis nigris uestibus indueretur. His de causis Herodes licet constantem animum adulescentium formidaret, tamen ne spem correptionis absunderet, ad se eos uocauit: Romam enim migraturus erat: & quasi rex pauca interminatus, pluribus quasi pater monuit: rogauitque ut fratres diligenter, promissa priorum peccatorum uenia, si post haec meliores fierent. Illi autem criminationum inuidiam deprecando, fictas eas esse dicebant, purgationisque suae fide rebus ipsis posse constare: uerum ipsum quoque debere, omissa facilitate credendi, aditum maledictis obstruere. nunquam enim calumniatores defore, dum cui persuadeatur extabit. Cum his eum mature placauissent, ut patrem, praesenti metu reiecto, de futuris morere coeperunt. Et enim cognouere Salomen sibi esse inensam, & patrum Pheroram: uterque autem saeuus & graues erant: sed amplius Pheroras, qui totius quidem regni praeter diadema socius esset: proprios autem redditus haberet centum talentorum, totiusque trans Iordanem terrae fructus ipse caperet, à fratre sibi dono datae. Quinetiam tetrarcham eum fieri beneficio Caesaris, idem Herodes impetrauerat: regali quoque coniugio dignatus erat, sorore uxoris suae nuptum ei collocata. Et post illius mortem, desponderat ei filiarum suarum maximam, trecentis talentis in dotem datis. Sed regale matrimonium Pheroras, ancillae amore captus, refugerat. quam ob rem iratus Herodes, filiam nuptum dedit fratris filio, qui post à Parthis occisus est. Mox autem morbo Pherorae uenia data, indignationem remisit. De hoc autem erat uetus opinio, quod etiam uiua regina Herodem opprimere uoluisset ueneno. Sed tunc plurimis delatoribus aditus erat, ut quauis amantissimus

Ant. lib. 16.
cap. 7

simus fratris esset Herodes, fide tamen eorū quæ audisset, adduceretur ad me-
tum. Itaq; de multis qui suspecti erāt habita quæstione, postremo ad Phero-
ræ amicos uenit, quorū nulla quidē fuit de maleficijs aperta confessio, sed q̃
cū amica subrepta in Parthos cogitasset effugere prodiderūt: huius aut̃ con-
siliij & fugæ cōscium esse Aristobulum Salomes maritum: cui rex eam tradi-
dit, postquā superior adulterij causa peremptus est. sed nec Salome crimina-
tione libera manserat. nā & hāc frater Pheroras accusabat, q̃ cū Syllæo procu-
ratore Obodæ regis Arabum de nuptijs cōstituisset, quem inimicissimū He-
rodes habebat. Conuicta aut̃ & in hoc, & in omnibus quæ Pheroras detule-
rat, indulgentiā meruit: itaq; ipsum etiā rex Pheroram criminibus soluit. Do-
mus uero tēpestas in Alexandrum transijt, totaq; capiti eius incubuit. Tres e-
rant eunuchi regis charissimi, & ex genere famulatus neminem id latebat. Va-
ni enim uinū ministrare fuit cura, alteri cœnam apponere, tertius aut̃ dormi-
tum eum collocabat, & cum ipso cubabat: hos muneribus maximis Alexan-
der cupiditati suæ subiecerat. Itaq; postquā regi hæc sunt indicata, ui tormen-
torum coacti, & stuprū statim cōfessi sunt, & quibus essent ad hoc promissis
inducti aperuerunt: quomodo eos fefellisset Alexander, nullā in Herode sp̃e
habendam esse, improbo sene, commemorans, & qui capillos inficeret, ut ob
hoc etiam eum iuuenem putarent: uerum se coli oportere, qui etiā inuito eo
regni esset futurus successor: neque multo post ab inimicis pœnas repeteret,
fortunatosq; amicos suos beatosq; faceret, ac præ cæteris ipsos. Quin & ob-
sequia potentiū Alexandro clām parere, militūq; rectores, itēq; ordinū prin-
cipes occulte ad eū cōuenire dixerūt. Hæc Herodes adeo pertimuit, ut nō au-
deret statim delata proferre, sed exploratores die noctūq; submittens, dicta
factaq; singula scrutabatur: & de quib. suspicio esset, ilico trucidabat. Itaq; re-
gnū eius acerbissima iniquitate repletū est. Nā pro suo quisq; odio uel inimi-
citijs, calumnias finxere, multiq; regis iracundia cædis cupida cōtra aduersa-
rios abutebantur. & mendacio quidē confestim fides habebatur: erant aut̃ cri-
minationibus ipsis uelociora supplicia. Deniq; accusabatur qui modo accu-
sauerat: & cū eo qui ante se cōuictus esset, ducebatur ad pœnā. De uita namq;
periculū regis quæstiones breuiore cōpendio terminabat. Ad hoc aut̃ sæui-
tiæ processerat, ut nec eorū quenquam humanius aspiceret, qui accusati non
essent: uerum etiā amicis immitissimū sese præberet. Itaq; multis etiam regno
interdixit, & in quos potestātē nō habebat, in eos dictis asperis sæuiebat. Ac-
celsit malis Antipater collectaq; propinquorū caterua, nullū criminationis
genus omisit. Tantus aut̃ ineptia sua regē cōmentisq; delatorū timor inuasit
ut stricto instare sibi gladio uideretur uidere Alexandrū. Deniq; subito & ip-
sum correptū in uincula cōiecit, & in amicorū eius tormēta perrexit: multi aut̃
tacite moriebātur, nulla uoce supra cōscientiā prodita. alij uero quib. menda-
cium impatiētia doloris extorsit, de patris eū insidijs cū fratre Aristobulo co-
gitasse dixerunt: tēpusq; obseruare, ut illo dum uenaretur occiso, Romā pro-
fugerēt. His tametsi uerisimilia non erant, sed necessitate cruciatus ex tēpore
fingebātur, libenti tamē animo rex credebat, pro cōsolatione accipiēs uincti
filij, ne id fecisse uideretur iniuste. Verum Alexander quoniam suspicionem
patris nullo modo aboleri posse arbitrabatur, ultro malis assentiendum puta-

Ioseph.

Ff 3

uit

Ant. lib. 17
cap. 8.

Ant. lib. 16
cap. 8. 9

uit: ac digestis aduersus inimicos quatuor libris, fatetur insidias, earūq; se plurimos socios habere perscribit: ante oēs aut Pheroram & Salomen. Hāc enim etiā stupro sibi quondā esse mixtā, cum uim noctu addibuisse inuito. Iam q; libri in manib. erāt Herodis: multa & grauiā de optimatib. clamantes, cū mature in Iudaeā Archelaus uenit, metuēs genero simul ac filiā, quib. etiam pro uidentissimo cōsilio succurrit, regisq; minas arte dissoluit. Mox enim cum eo congressus, ubinam est, clamat, exitiabilis gener meus: aut ubi parricidale caput aspiciā, quod meis manib. ipse lacerabo: addamq; filiā meā bono merito nouo: nam etsi cōsiliū particeps nō est, quia tamē eiusmodi uiri cōiunx fuit, in quinata est. Miror aut patientiā tuā, cuius periculū agitur, q; adhuc uiuit Alexander: ego namq; ita ex Cappadocia properās ueniebam, ut qui & illum reperirem olim dedisse suppliciū, & de filiā quēstionē tecum haberē, quam tui tuāq; dignitatis cōtemplatione illi desponderā. At nunc de utroq; nobis cōsulendum est: licet nimiū pater sis, & ad puniendū insidiatorem filium minus fortis. Permutemus dexterās, & alter alterius iracundiā uicarij succedamus. Talibus increpans, quāuis pertinacē fallit Herodē. Itaq; ille quos Alexander perscriperat libros, legendos ei præbet, singulisq; capitulis insistentes, cum eo deliberabat. Vnde occasione sui consilij nactus Archelaus, paulatim causam in eos qui scriptis cōtinebantur, & in Pheroram cōtulit. Cum autē sibi credere regē uideret, cōsiderandum est, inquit, ne forte adolescentulus tot nequissimorum insidijs circumueniatur, nō tu ab adolescentulo, nec enim apparere causam, cur in tantum ruerit scelus, qui & nunc regno potiretur, & successiorem regni speraret, nisi aliquos haberet huius persuasionis autores, qui ad deteriorē partē lubricū ætatis impellerent. Ab eiusmodi namq; hominib. nō solum adolescentulos falli, uerū etiam senes, domosq; clarissimas totāque regna solere subuerti. Cōsentiebat dictis Herodes, iramq; paulatim remittebat in Alexandro, & in Pherorā excitabatur. namq; hic erat librorū quatuor argumentū, qui ubi propensiorē esse regis animū sensit, & in omnibus apud eum amicitia Archelai præualere, quā honeste non posset, ex impudentia salutem quæsiuit, relictoq; Alexandro, cōfugit ad Archelaum. & ille negat se uidere. quō pacto eximat tot criminib. inuolutum, quibus manifeste conuinceretur regem insidijs uoluisse decipere, omniumq; malorum præsentium adolescenti causa fuisse: nisi malit omisissis artibus callidis, & negandi pertinacia, de quibus insimularetur omnia confiteri, & à fratre, præsertim cui dilectus esset, ueniam petere. namq; ad hoc ei modis omnib. se quoq; opem laturum. Paruit Archelao Pheroras, atraq; ueste cum lacrymis ut q; miserabilis appareret, instructus, ad pedes Herodis accessit: ueniāq; meruit postulans. & se quidē sceleratum esse fatebatur: namq; omnia quæ sibi obijcerentur fecisse, horum autē causam esse diminutionē mentis atq; insanitiā, ex mulieris amore conceptam. Itaq; postq; stetit Pheroras suimet ipse accusator ac testis, tunc eū iam Archelaus excusando, Herodis iracundiam mitigabat, proprijs usus exemplis: etenim se quoque à fratre multo grauiora perpeßum, naturale ius dicebat anteposuisse uindictæ. Quippe in regnis, uelut in magnis corporibus, semper aliquam partem pondere ipso tumescere: quam recidi quidem non oportere, leniter uero curari. Multa in hunc modum locutus Archelaus, Herodem

rodē quidē Pheroræ placidū reddidit. ipse autē Alexandro tādīu manebat iratus, filiāq; ab eo distractā secū abducturū se aiebat, donec Herodē cōpulit ultro pro adulescētulo deprecari, ut iterū ei filiā despōderet. Satis autē grauatim Archelaus cui uellet eam præter Alexandrū collocari permisit: maximi enim pendere, quo iura inter se affinitatis inuiolata permaneant. Rege autē sibi filiū ab eo donatū affirmāte, nisi matrimoniū diremisset, q; & liberos iam haberēt, uxor quoq; ab adulescēte diligeretur: quē si remaneret, peccatorum foret obliuio: si uerō discederet, causa de omnib; desperandi: molliorem nanq; fieri audaciā, si domesticis affectionib; distrahatur: uix tandē celsit, unaq; & ipse redijt cū adulescēte in gratiā, & patrē eius reduxit. Procul dubio tamē eum Romam mitti debere ait, cum Cæsare collocaturū: de omnib; enim sese literas ad eum fecisse. Vastrū igitur Archelai cōsiliū, quo generū periculo liberauit, per actum erat, & redintegrata cōcordia in epulis & humanitate cōuictus familiariter uersabatur. Abeuntē autē munerib; talentorū septuaginta, folio quoq; aureo gemmis ornato, & eunuchis, & concubina donat Herodes, quæ Pannychis uocabatur: itēq; amicorū eius quenc; pro merito. quin & cognati regis omnes, iussu eius Archelao dona splendidissima dederunt: eūq; tam ipse q; optimates Antiochiā usq; persecuti sunt. Non multo post quidā in Iudæā uenit, Archelai cōsilijs multo potentior: qui nō solum reconciliationē gratiæ Alexandro quæsitā fecit irritam: uerum etiā causa fuit ut periret. Laco erat genere, nomine Eurycles, ad regni desideriū amore pecuniæ corruptus. Iam enim luxū eius regia tolerare non poterat. Is amplissimis donis Herodi oblati, uelut eorū quæ aucuparetur illecebra, cum statim multiplicata recepisset, immaculatam liberalitatē nihil esse ducebat, nisi regum sanguine cōparasset. Itaq; regem adulatione falsisq; de ipso laudibus, & sermonis calliditate circumuenit: maturēq; perspecto eius ingenio, dictis simul & factis quæ illi placerent, inter primos eius amicos habetur. Nam & rex & oēs eius comites libenter ciuē Spartæ patriæ causa, præcipuo dignū honore ducebant. Ille autē postquam fragilitatē domus animaduertit, fratrumq; inimicitias & quemadmodum pater in singulos esset animatus, Antipatri quidē hospitio præuentus erat. Simulata uerō amicitia fallebat Alexandrū, olim se & Archelai socium esse mentitus, quo etiam citius quasi probatus obrepit. Moxq; ab eo fratri quoq; Aristobulo cōmendatus est. Pertentatis autem personis omnibus, aliam alio modo subibat: ac primum fit Antipatri mercenarius, & Alexandri proditor: illum exprobrando castigans, q; quum fratrū sit maximus, spei suæ negligat insidiatores: Alexandrū uerō, q; regina creatus, & regiæ uir coniugis, filium priuatæ mulieris pateretur regno succedere, præsertim quum haberet magnam occasionē Archelaum: quæ quidē adulescenti bona fide suadere uidebatur, q; amicitiam simulasset Archelai. Vnde nec Alexander quicquam metuens, & de Antipatro quæ se mouerent apud eum querebatur: & quod nihil mirū faceret Herodes, si cum matrē illorū interemit, ipsis quoque regnū eius auferret. quorū causa Eurycles & miserari eos & condolere simulans, etiam Aristobulum ad ea dicenda pellexit: atq; ita querelis in patrem utroq; deuincto, referens ad Antipatrū secreta discedit: afflicto quoq; insidiarum mendacio, quas ei fratres parasse affirmabat, ac penē iam strictis gladijs

Ant. lib. 16
cap. II

in eū irruere. Ob hæc aut multa pecunia donatus ab Antipatro, laudator eius erat apud patrē: & ad extremū necis Alexādrī & Aristobulī redempta opera, ipse accusatoris partibus fungitur. Cumq; adisset Herodē, uitā ei se rependere pro beneficijs sibi delatis, & lucē referre dixit pro hospitio: olim Alexandrū exacuisse in eum gladiū, & cōfirmasse dexterā: uerum sceleri tanto fuisse impedimento, q̃ societatē facinoris alsimulasset. Alexandrū enim dicere, non bene se cum Herode actum putare, q̃ regnum obtinuisset alienū, & post matris eorum necem principatū eius dilacerasset, nisi etiam degenerē cooptaret hæredem, auitumq; ipsorum regnum Antipatro spurio traderet. Proinde semet Hyrcani manes & Mariamnes ultum ire. Nec enim decere successionem regni ab huiusmodi patre sine cæde suscipere: multis autē rebus ad hoc excitari quotidie, quia nihil sibi omnino loqui sine calumnia liceret. Nam si de nobilitate aliorū fiat mentio, sine ratione se cōtumelijs affici, patre dicēte, solus generosus Alexander, & cui pater sit pro ignobilitate dedecori. In uenationibus quoq; offendere, si taceat: si uero laudet, cauillatorem appellari, & prorsus imitem sibi patrem inueniri, soli q̃ Antipatro indulgentē: ob quæ uel emori non recusare, nisi ex uoto insidiæ successissent: sin eū occidisset, primum salutis occasionē fore Archelaum socerum suum, ad quem facile possit effugere: deinde Cæsarē, qui nunc usq; ignoraret mores Herodis. nec enim sic ei adstaturum ut antea, patris præsentia formidando, nec de suis tantum criminibus locuturū, sed primū totius gentis ærumnas, & quod ad necem usq; tributis opprimeret uulgaturū. deinde in quibus delicijs, quibusq; actibus partæ sanguine pecuniæ consumptæ sint, & qui uel quales ex illis fuerint locupletati, quæ causa ciuitatis afflictæ: ibi autē lamentaturū & aui & matris necem, omniaq; scelera regis resecturum: quib. cognitis nemo se iudicauerit patricidam. His Eurycles in Alexādrū falso delatis, Antipatri laudes prosequabatur, illū solum qui patrem diligeret esse confirmans, quicq; adhuc insidias retardasset. Rex aut nondum præteritæ suspicionis dolore cōpresso, intolerabilis iracundiæ feritate perturbatur. Iterumq; hoc tempus nactus Antipater, alios accusatores fratribus subornauit, qui eos dicerent cū lucundo & Tyrannio clām colloqui solitos esse, equitū regis olim principibus, tunc uero propter quasdam offensiones ordinibus motis. Hac deniq; indignatione succensus, confestim eos tormentis Herodes subdidit. Illi autē nihil eorū se quæ crimini darentur, scire cōfessi sunt. Sed oblata est quædā uelut ad præfectū castelli Alexandrij ab Alexandro scripta epistola, deprecante ut cū Aristobulo fratre se in castellum reciperet, si patrem interfecissent: tamq; armis q̃ alijs subsidijs eos uti permetteret. Hanc Alexander Diophanti cōmentū esse dicebat, qui regis erat notarius, homo audacissimus & cuius libet manus literas imitari percallidus. Itaq; multis sæpe falso cōscriptis, ob hoc postremo occisus est. torto aut castelli præfecto, nec eius indicio quicq; Herodes eorū quæ delata erant uerū esse cognouit. Sed quāuis nullum documentū ualidū proferretur, filios tamen asseruari præcepit. Euryclem uero domus suæ pestē, ac totius sceleris fabricatorem, bene de se meritum datoremq; salutis appellans, talentis quinquaginta donauit. Ille autē prius quàm certa fama nunciaret, ad Archelaum properat: aususq; dicere, q̃ Herodem recōciliasset Alexandro, ab illo quoq;

pecu-

pecunias capit. deinde in Achaiā transgressus, ad similia facinora male quæ sitis abusus est. Postremo apud Cæsarē accusatus, q̄ dissensionibus repleuisset Achaiā, & ciuitates spoliaret, in exiliū mittitur atq̄ hoc eū modo poenæ Alexandri & Aristobuli persecutę sunt. Hoc loco dignū est Coum Euaratū huic Spartiatę conferre. Namq̄ is cum amicissimus esset Alexandro, eodem que tempore quo Eurycles ibidē erat, aduenisset, percontanti regi super his quæ ille insimularet, iuratus nihil se ab adulescentib. audisse affirmauit. nec tamen id quicq̄ miseris profuit apud Herodē, solis maledictis aures paratissimas aperientē: eumq̄ gratiosissimū sibi iudicantē, qui secū eadē crederet: iisdemq̄ moueretur. Incitabat præterea Salome crudelitātē eius in filios. Nam ad hāc Aristobulus, quo periculis inuolueret, quam & socrū habebat & amitā, monitū miserat, ut salutē suā consuleret: quasi rex eam decreuisset occidere, iterū insimulatā, quorū ante fuerat accusata: q̄ Syllæo Arabi nubere cupiens, quē sciret eius inimicum, occulte illi secreta regis nunciaret. Et hoc fuit extremum quo tanq̄ tempestate oppressi adulescentes, non secus ac turbine pessundati sunt. Salome enim protinus cōtendit ad regē, eiq̄ monita Aristobuli prodit: atq̄ ille ulterius durare nō passus, utrunq̄ filium uinxit, & separatos asseruari præcepit. Deinde Volumniū militiæ magistrū, & ex amicis suis Olympū descripta ferentes iudicia, proficisci iussit ad Cæsarē: qui postq̄ Romam nauī delati, regis literas reddiderūt. uehemēter quidē Cæsar ob adulescētes indoluit, uerū potestātē in filios à patre auferendā nō duxit. Deniq̄ rescribit ei, ut ipse sui dominus esset arbitrij: melius tamē facturum dicēs, si in cōmuni consessu propinquorū suorū prouinciæq̄ rectorum de insidijs quæreretur: eosq̄ si delato crimini reperiret astrictos, occideret. si uero fugā tantum esse meditato, mediocri supplicio cōtentus esset. Paret scriptis Herodes: cumq̄ Berytū quō Cæsar iusserat, peruenisset, cogit iudiciū. Præfederunt autē rectores, quibus à Cæsare scriptū fuerat, Saturninus & Pedanius legati, & cum his Volumnius procurator, itēq̄ propinqui regis & amici, necnon & Salome & Pheroras, & post hos optimates Syriæ, præter Archelaū regem: namq̄ hunc Herodes, q̄ Alexāndri focer esset, suspectū habebat. Sed filios quidem satis prouido consilio in iudicium nō produxit: sciebat enim q̄ si tantum uisi fuissent, omni modo ad misericordiā cunctos impellerēt: si uero etiā dicendi copiam nacti essent, facillime Alexander obiecta dilueret. Igitur illi quidē custodiebatur in Platane, uico Sidoniorū. Exorsus autē rex, ueluti cum præsētib. ageret, cōmouebatur. & insidias quidē timide obijciebat: nā probatiōib. desiciebat. maledicta uero & pbra & iniurias, & peccata plurima in se admissa, psequēbatur: eaq̄ morte grauiora esse cōfessorib. demonstrabat. postremo cū nemo cōtradiceret, semetipsum argui miserabiliter questus, acerbamq̄ uictoriā uincere, singulos sentētiā proferre rogat in filios. & primus Saturninus cōdemnandos esse adulescēculos, sed nō morte pnunciauit. Nec enim fas esse cū tres ipse astātes habeat filios, mortē alienis decernere. Idem etiā duobus legatis uisum est, eosq̄ nōnulli alij secuti sunt. Tristē uero sententiā primus Volumnius dixit, cunctiq̄ post eū Herodis æmulatione, uel odio: neq̄ indignatione quisquā necandos esse adulescentes iudicauit. Tum autē uniuersa Iudæa & Syria, suspēsa quidē operiebatur huius tragœdiæ finem: sed nemo existia

Ant. lib. 16
cap. 12

Ant. lib. 16
cap. 13

existimabat Herodis crudelitatem ad parricidiū usq; processuram. Ille tamen filios Tyrum traxit: atq; inde naui Cæsareā deuectos, quo mortis genere perimeret cogitabat. Interēa uetus quidā regis miles, Tiro nomine, qui & filiū habebat Alexandro assuetum atq; amicum, & ipse diligebat adulescentulos: præ nimia indignatione mentis postremo circūiens clamitabat conculcatam esse iustitiā, ueritatem periisse, naturam esse confusam, uitamq; hominum iniquitatis esse plenam, & omnia quæ dolor cōtemptori uitæ dictasset. Deinde ipsum etiā regem ausus adire: mihi uero, inquit, omnium uideris esse infelicitissimus, qui cōtra charissimos nequissimis credas. Siquidē Pheroras & Salome fidē apud te aduersus filios tuos habent, quos sæpe ipse mortis supplicio dignos esse iudicasti: neq; aduertis hoc eos agere, ut iustis successorib; destitutis, cū solo remaneas Antipatro, capi facile regē optantes. Veruntāmē cogita, ne ille quoq; militibus odiosus sit, propter cādē omniū fratrum. Nullus enim est, qui nō adulescentiū misereatur, principum aut plurimi etiam palām grauius ferūt. hæc dicēs, simul eos quibus res indigna uideretur nominabat. Rex autē statim illos & ipsum cū filio cōprehendi iubet. Ibiq; tum alius quidam regius tonsor, nomine Tryphō, nescio qua exagitatus insania, semetipsum indicans p̄silit: ac mihi quoq; Tiro, inquit, iste persuasit, ut occasione tōdēdi nouacula te occiderē: magnaq; inde Aléxandrū daturū munera pollicebatur. His auditis, Herodes & Tironē eiusq; filiū, & tonsorē subdidit quæstioni. Cumq; illi pernegarent, tonsor autē amplius nihil diceret, Tironem uehementius torqueri iussit: tumq; filius eius, patris miseratione commotus, cuncta se regi, si eum sibi cōdonasset, indicaturū p̄misit. Eoq; relaxato, ipsius occidendi patrē suum habuisse uoluntatē dixit, impulsus ab Alexandro. Hoc autē quibusdam fictum ab adulescente uidebatur, quo tormentis eriperet patrem, nonnulli uerum esse affirmabant. Herodes tamen & militum principibus & Tirone pro concione accusatis in eos armauit populum, ut ibidē cum tonsore lignorum & lapidū ictibus interirēt. Filios uerō in Sebasten missos, quæ non longo à Cæsarea interuallo distaret, præfocari iubet: eaq; re mature perfecta, in castellum Alexandrium mortuos asportari, cum Alexandro materno auo sepeliendos. Hic finis Aristobulo & Alexandro uitæ fuit.

De conspiratione, Antipatri contra patrem.

Cap. XVIII

Ant. lib. 17
cap. 21

NTIPATRV M uerō, cum iam sine controuersia successionem regni speraret, intolerabile gentis excepit odium, cunctis scientibus, illum omnes fratribus suis conseruisse calumnias: nihiloq; minus timor eum non mediocris sollicitabat, crescente sobole peremptorum. Erant enim Alexandro ex Glaphyra filij duo, Tigranes & Alexander: itemq; Aristobulo ex Berenice Salomes filia, Herodes & Agrippa & Aristobulus, filiaq; Herodias & Mariamne. Sed Glaphyram quidem Herodes cū dote sua in Capadociam dimisit, postquam Alexandrum interfecit: Berenicen autem Aristobuli coniugem, auunculo Antipatri nuptum dedit: ut enim Salomē, quā infensam habebat, sibi reconciliaret Antipater, istas nuptias excogitauit. Idē uerō etiam Pheroram muneribus alijsq; obsequijs, atq; amicos præterea Cæsaris ambiebat, magnas Romam mittendo pecunias. Saturninum enim cum alijs omnibus apud Syriam donis expleuerat. Hoc autem magis inuisus erat

erat cunctis, quo plura donabat, uelut opes tantas nō munificētia largiretur, sed metu cōsumeret. Itaq; eueniebat, ut nec accipientium beneuolentia quicquā profecerit: quibusq; nihil dedisset, acerbiores inimicos haberet. In distributionibus autē munerū quotidie largior erat, cum præter spem uideret orbos pueros ab Herode curari: quantūq; illum peremptorū cædis pœniteret, prolis eorum miseratione significari. Conuocatis enim propinquis atq; amicis suis, & pupillis astantibus cū lachrymis opplesset oculos, dixit: Horū quidem mihi patres fortuna quædā tristis eripuit, ipsos autē orbitatis misericordia cū natura commendat. Experiar itaq; ut etsi pater infortunatissimus fui, auus tamen sim prouidentior, & à quibus post me regantur, amicissimos mihi relinq̃a. Despondeo igitur filiam tuam Pherora maximo filiorū Alexandri, ut ei curator sis necessarius: tuo uero Antipater filio, Aristobuli filiā: eris eī hoc modo pater orbata. Sororē uero eius meus Herodes accipiet, ex pōtifice auo materno prognatus. Et de his quidē hoc sit iudiciū meum, neq; id quisquā dirimat, qui me amabit. Precor autē etiam deum bono regni mei, meorūq; nepotū copulare nuptias, atq; hos pueros placidioribus, q̃ patres eorū oculis aspicere. Postquam hæc locutus est, fleuit, & puerorum dexterās iunxit, benignissimēq; cōsalutatis singulis dimisit conciliū. Statim dirigit Antipater, quantoq; dolore affectus esset neminē latuit pupillorum. namq; honorem apud patrem quoque sibi derogatum existimabat: iterumq; de rebus cunctis periculū fore, si Alexandri filijs præter Archelaum etiam Pheroram tetrarchā adiutorem habere licuisset. Ad hæc reputabat odium suum, & orbitatis miserationē, qua tota gens flecebatur, quanto uiuentium puerorum studio, & quanta memoria mortuorū ipsius scelere tenerētur Iudæi. Itaq; omnimodo dirimere sponsalia statuit, & callide quidē patri surrepere timuit, sæuienti acriterq; uigilāti ad suspiciādum. palām uero eum supplex adire ausus est, coramq; deprecari, ne se honore priuaret, quo dignum esse iudicasset, nudumq; regis nomen habere uellet, regni autem substantiam penes alios esse. Nec enim posse rerum obtinere dominatū, si præter auum Archelaū, etiam Pheroras Alexandri filijs socer esset adiunctus. Instātissime uero precabatur quia numerosa esset regia pgenies, nuptias permutari. Nouē nāq; regi uxores erant, sed harū septem unde filios susceperat, ipsum Antipatrum ex Doride, Herodem autem ex Mariamne pōtificis filia: itemq; Antipam & Archelaum ex Malthace Samaritide, filiāq; Olympiadē, quam frater eius Iosephus habuerat, ex Hierosolymitide uero Cleopatra Herodem & Philippū, necnō ex Pallade Phasaelum. Habebat autē filias quoq; alias, Roxanen & Salomen, unam ex Phædra, & alteram ex Elpide: duasq; uxores sine filijs, consobrinā & fratris filiā: & præter has Alexandri & Aristobuli sorores duas ex Mariamne. Cum igitur tanta prolis copia superesset, aliter nuptias iungi postulabat Antipater. Rex autē perspecto eius animo, quid de pupillis cogitaret, uehemēter iratus est: quippe filiorū quos interfecerat casum reputās, uerebatur ne etiam hi quādoq; criminationū Antipatri premiū fierent. Sed tunc quidem sæuioribus dictis eum protelat. Postea uero blanditijs eius adductus, sponsalia reformauit: ac primum ipsi Antipatro Aristobuli filiam collocat, filium uero eius iungit filiæ Pheroræ. Hinc licebat aduertere: quantum Antipatri ualuerit

ualuerit adulatio, quod idē in simili causa impetrare Salome nō potuit. hanc
 em̄ quamuis soror esset, atq; hæc sæpe intercedente Iulia uxore Cæsaris po-
 stulasset, Arabi Syllæo nubere nō passus est: sed inimicissimam sibi fore iura-
 uit, nisi ab hoc studio destitisset. posteaq; inuitā Alexæ cuidā ex amicis suis in
 Ant. lib. 17
 cap. 3. matrimonium dedit: eiusq; filiarum unam Alexandri filio, alteram Antipatri
 auunculo tradidit. Natarū autē Mariamnes una, sororis filium habebat An-
 tipatrum, altera fratris Phasaelū. Sic interrupta pupillorum spe Antipater, &
 pro sua cōmoditate affinitatibus iunctis, expectatione certa nitebatur: adie-
 ctāq; malignitati fiducia, nequaq; erat tolerabilis: nam quia singulorū odium
 uitare nō poterat, securitatem sibi ex terrore quærebat: cum præterea Phero-
 ras ei ueluti iam confirmato regi obsecundaret. Quin & mulierum cōflata in
 aula cōflictio, nouas turbas excitabat. Etenim Pheroræ uxor cū matre ac so-
 rore sua, necnō & matre Antipātri, multa in regia insolēter agebat, ausa etiam
 duas regis filias cōtumeliose tractare: cui rei maxime ab Antipatro erat obie-
 cta. Itaq; cum illi inuisæ essent, alias quidē morigeras habebant: sola uero Sa-
 lome aduersabatur eorū concordia: quodq; nō bono regis coirent, apud ip-
 sum insimulabat. Cognita uerò eius delatione mulieres, quodq; Herodes æ-
 gre tulisset aperto quidē conuentu & familiaritate abstinerunt, contrā ue-
 rò & discordare inter se rege audiēte simulabant: cū his adeo colluderet An-
 tipater, ut palām Pherorā minime dubitaret offendere: occultos autem cœ-
 tus & nocturnas comestationes agebant: earumq; consensionem fecit obser-
 uatio firmiorem: cum horū nihil ignoraret Salome, sed Herodi cuncta nun-
 ciaret. Ille autē ardens iracundia, maximeq; aduersus Pheroræ coniugem, q̄
 Ant. lib. 17
 cap. 4. eam præter cæteras accusaret Salome, aduocato cognatorū amicorūq; con-
 cilio, & alia multa mulieri & filiarū contumelias crimini dedit, quodq; Pha-
 risæis mercedē contra se præbuisset, fratremq; sibi hostem reddidisset expu-
 gnatum uenenis. Postremo conuersus ad Pheroram, utrum, ait, se fratrem, an
 uxorem uellet optare? Cumq; ille se citius uita dixisset q̄ cōiuge cariturū, in-
 certus quid ageret, ad Antipatrum sermonem cōtulit: ac ne cum Pherora, uel
 eius cōiuge, aut quouis alio, qui ad eam pertineret, unquā colloqueretur edi-
 xit. Verū ille palām præcepta custodiēs, in occulto cū his pernoctabat: me-
 tuensq; obseruationem Salomes, per amicos in Italia degentes, ut Romam
 proficisceretur, effecit ipsorum perlatis literis, ubi Antipatrum aliquāto post
 tempore ad Cæsarem mitti oportere perscriberent. Igitur Herodes nihil mo-
 ratus, eum misit: cunctis quæ usui forent, magnāq; pecunia liberaliter instru-
 ctum, testamentūq; unā ei portandū dedit, in quo rex ipse Antipater inscri-
 ptus erat, & Antipatri successor Herodes, ex Mariamne pontificis filia pro-
 creatus. Quin & Syllæus Arabs itidē Romam, neglecto Cæsaris præcepto,
 nauigauit: de his cum Antipatro certaturus, de quibus cum Nicolao causam
 ante dixerat. Non leue autem cum Areta rege suo certamē habebat, cuius &
 alios amicos interfecerat & Soemum in Petra oppido potentissimū, redem-
 ptoq; Fabato procuratore Cæsaris fautore utebatur etiam in Herodem. Sed
 maiore pecunia data Herodes Fabatū à Syllæo alienauit: ac per eum quæ Cæ-
 sar iusserat exigebat. ille autē cum nihil dedisset, accusabat apud Cæsare Fabatū,
 dispensatorem esse dicens, non quæ ipsi, sed quæ Herodi expedirent.

Qui

Quibus cōmotus ad iracundiam Fabatus, adhuc autē apud Herodē in honore maximo habebatur, secretorum Syllæi proditor factus est: regiq; indicauit, q̃ Syllæus Corinthū eius satellitem pecunia corrupisset, eumq; asseruari oporteret. Neq; rex id facere dubitauit: quoniam Corinthus iste, licet in aula regis esset educatus, ex Arabia tamen fuerat oriundus. Igitur mox non illum solum corripī, sed etiā duos alios Arabas iussit apud eum repertos, unū Syllæi amicum, alterum Phylarchum. Qui subditi quæstioni, magna pecunia Corintho ut Herodem occideret, persuasisse confelsi sunt: atq; etiam à Saturnino Syriæ rectore interrogati, Romam transmissi sunt.

De ueneno Herodi parato, & quomodo compertum sit.

Cap.

XIX.

AT Herodes Pheroræ uehementius imminēbat, ut repudiaret uxorem: neq; quomodo mulierem plecteret inueniebat, cum multas in eam odij causas haberet, donec ipsum etiam fratrem cum ea supra modum indignatus eiecit. Pheroras autem æquo animo accepta iniuria, in trarchiam suam recessit, iuratus unum sibi exilij finem fore mortem Herodis, neq; ad eum reuersurum esse dum uiuerit. Deniq; nec ægrotum quamuis sæpe accitus fratrem inuisere uoluit, cum quibusdam mandatis eum quasi moriturus uellet instruere. Sed ille quidē præter spem conualuit. Postquam autē Pheroras in morbum incidit, tum Herodis patientia demonstrata est. Nam & uenit ad eum, & humanissimē curatum uoluit: sed morbum superare non quiuuit: intra dies enim paucos est mortuus. Quem licet usq; ad ultimum uitæ diem dilexisset Herodes, tamen quod illum quoq; ueneno peremisset, fama uulgatum est. Verū eius corpore in Hierosolymam deportato, luctum maximum cunctæ genti denunciauit, clarissimaq; funus sepultura dignatus est. Vnus quidem interfector Alexandri & Aristobuli, hunc exitum uitæ sortitus est. Transijt autem in Antipatrum auctorē pœna sceleris, ex interitu Pheroræ nacta principium. Quidam enim ex eius libertis, cum regem tristes adijssent, fratrem ipsius Pheroram ueneno interceptum esse dicebant. nam quendam ei cibum obtulisse coniugem suam, & non eo quo solebat modo conditum: eoq; sumpto illum morbo protinus esse correptum. Venisse autem ante biduum, matris ac sororis eius accitu quandam ueneficam mulierculā ex Arabia, ut uenenum Pheroræ conficeret amatorij: & pro amatorio dedisse mortiferum Syllæi consilio: namq; illi notam fuisse. Percussus igitur plurimis suspicionibus rex, ancillas & nōnullas libertinas quæstioni subiecit. Ibiq; tum exclamat aliqua doloris impatiēs: Deus cæli terræq; rector, in matrē Antipatri, quæ horū nobis malorū causa est, uindictet. Hoc rex initium nactus, persequēbatur ulterius indaginē ueritatis. Mulier uerò & matris Antipatri familiaritatē cum Pherora eiusq; mulieribus, & occultos eorū conuētus aperuit: quodq; Pheroras & Antipater redeuntes à rege, tota cū illis nocte potare soliti essent, seruis omnib. exclusis & ancillis. Vna quidem libertinarum hæc indicauit. Cum autē ancillæ separatim singulæ torquerentur, patuit omniū dicta congruere, qua de causa Romam quidē Antipater ex composito, Pheroras uerò trans flumen secedere curauisset. Nam sæpe illos in sermone dixisse, q̃ post Alexandrum & Aristobulum ad ipsos eorumq; coniuges trāsiturus esset Herodes. Neq; alicui posse parcere, qui Mariānæ eiusque filijs minimē

Ioseph.

*Ant. lib. 17
cap. 5*

Gg

peper-

pepercisset: ideoque melius esse, ab hac belua quàm longissime fugere. Sæpe aut dixisse matri Antipatrum conquerentem, quod cum ipse iam canus esset, pater in dies singulos iuuenesceret, seque fortasse prius quam regnare incipiat moriturum: aut si unquam ille decesserit (quando autem istud futurum?) uoluptatem sibi successione omnino fore breuissimam. Pullulare præterea hydræ capita, hoc est Alexandri & Aristobuli filios: sibi autem filiorum quoque spem ademptam esse patris iniuria: qui non eorum quenquam post mortem suam regni successorem, sed Mariamnes filium scripserat hæredem. Qua quidem in re prorsus eum senectute delirare, si testamento suo standum arbitraretur, se namque ut ex eius progenie nemo superesset curaturum. Quinetiã cum omnes patres, quibus inuisi unquam filij fuerunt, odio uincat: plus tamen eum etiam fratres odisse. Denique nuper sibi ne cum Pherora colloqueretur, centum talenta donasse: atque cum Pheroras diceret, quid enim per nos lædebat? respondisse Antipatrum, utinam cunctis ablati nudos se dummodo uiuos relinqueret. Verum hoc nequaquam fieri posse, ut tam pestiferam bestiam quisquam effugiat, sub qua nec amicis esse palam liceret. Denique nunc occulte, inquit, conuenimus: licebit autem aperte, si uirorum spiritum manusque habeamus. Hæc in tormentis ancillæ prodiderunt, & quod Pheroras cum illis Petram fugere cogitasset. Vt omnibus autem dictis Herodes crederet, centum talentis effectum est. De his enim soli Antipatro dixerat. Igitur ante alios in Doridem Antipatri matrē furor eius erumpit: eamque omni ornatu, quem illi donauerat, spoliatum, multis comparato talentis, expellit. Deinde ira deposita, Pheroræ mulieres à tormentis recreabat. Timore autem pauidus erat, & ad omnes suspiciones excitabatur: multosque innocentes, metu ne quem nocentium prætermitteret: in tormenta ducebat. Hinc ad Samaritam se conuertit Antipatrum, qui procurator erat Antipatri, & ex illius tormentis comperit, necandi sui causa ex Ægypto Antipatrum uenenum malum petiisse, per quemdam Antiphili amicum: idque ab eo Antipatri auunculum accepisse Theudionem, ac Pheroræ tradidisse: cui mandasset Antipater ut Herodem occideret, dum ipse Romæ abesset, ac suspicione careret: Pheroram uero uenenum uxori suæ dedisse seruandū. Itaque hanc euocatam, statim rex quod acceperat asferre iubet. Illa uero quasi allatura egressa, de tecto se præcipitem dedit, ut eo modo probationes & regis tormenta præueniret. Sed dei prouidentia, sicut apparet, quæ ab Antipatro poenas repeteret, non in caput, sed in diuersam delatam partem, periculum mortis euasit. Portataque ad regem, ubi resipiscere potuit (nam casus eam perturbauerat) quam obrere se præcipitasset interrogata, adiurante rege, quod uera dicenti remitteret omne supplicium: si falsa promere maluisset, corpus eius tormentis absumeret, neque sepulturæ quicquam relinqueret: paulisper tacuit. Deinde: quid, inquit, secreta custodio, cum Pheroras obierit, Antipatro qui nos omnes perdidit seruitura? Audi rex, & tecum deus testis mihi ueritatis, qui falli non potest. Cum Pheroræ morituro lachrymans asiderem, tunc ille me ad se uocauit: En multum, inquit, coniunx de fratris erga me animo sum deceptus. Nam qui sic me diligeret, inuisum habui, & necare cogitauit: qui tanto nunc mei, quamuis necdum mortui, dolore confunditur. Sed ego quidem impietatis precium fero: tu uero quod in eum seruas,

reli-

relictum nobis ab Antipatro uenenū, huc affer propere, meq; uidente cōsumme, ne ad inferos quoq; ultricē huius sceleris conscientiam deferam. Ita ut iussit attuli: & magnam quidem ueneni partem sub obtutibus eius in ignem effudi: modicum uero mihi propter dubios casus, & quæ te metuerem, reseruauī. His dictis, illa quidem omnino paululum quiddam ueneni habentem pyxidem profert: rex uero in matrē fratremq; Antiphili contulit quæstionem. Verū hi quoq; Antiphilum ex Ægypto attulisse pyxidē fatebātur, illumq; uenenū à fratre apud Alexandriam exercente medicinam accepisse dicebant. Totū autem regnum circūmeuntes Alexandri & Aristobuli manes, ipsi erāt incertarum rerū exploratores atq; indices, & à suspicionibus remotissimos ad probationes trahebant. Deniq; etiam pontificis filiam Mariamnen, consciam esse maleficiorum patuit. Hoc enim tortis eius fratribus demonstratum est. Rex autē matris audaciam filij quoq; pœna coercuit. Nam quem illa pepererat Herodem, patri successorem scriptum ex testamento deleuit.

De Antipatri in Herodem malignis studijs deprehensis & ultis.

Cap. XX.

POST hęc etiam Bathyllus, nouissima consiliorum Antipatri fides documentis accessit. Namque is erat quidem libertus eius: aliud autem uenenum ferens, hoc est, aspidum uirus, aduenerat, aliorum quæ serpentum succos: ut si prius fuisset inualidum, hoc se Pheroras cum sua coniuge in regem armaret. Idem uero præter susceptam contra salutem patris audaciam, uelut operam subcisiuam, habebat epistolas aduersum fratres compositas ab Antipatro. Erant autem Romæ in studijs Archelaus & Philippus, iam adolescentuli, magniq; animi, regis filij, quos Antipater uelut imminentes spei suæ remouere festinans, quasdam in eos literas ipse finxit, amicorum nomine Romæ degentium. Nonnullis autē corruptis scribere persuasit, quod multis patrem maledictis carperent, ac de Alexandri & Aristobuli nec manifeste quererentur, sedq; accitos esse grauitè ferrent: iam enim pater eos redire præceperat, id quæ maximè sollicitabat Antipatrum. Quinetiam prius quàm proficiscerentur, in Iudæa constitutus Antipater, eiusdem modi contra eos Romæ literas mercabatur: patremq; adeundo uitandæ suspicionis causa, fratres purgare simulabat: quædam falso scripta, quædam uero adolescentiæ peccata esse commemorans. Quo quidem tempore scriptoribus epistolarum, quas in fratrum perniciem simulabat, plurimis pecunijs datis, sumptuū confundere tentabat indicia, uestem preciosam uariq; stragula, poculaq; argentea necnon & aurea comparando, aliq; plurima instrumenta, ut preciorum magnitudine mercedes falsarijs erogatas cæaret. Deniq; ducenta talēta retulit expensa, & eorum maxima fuit occasio causa Syllæi. Vniuersis autem malis tunc minoribus maiore contextis, cum omnia quidem tormēta de paricidio, epistolæ uero de iteratis fratricidijs conclamarēt, nemo tamen ex Iudæa uenientium, quo loco fortunæ domus essent ei nunciauit, quamuis inter scelus probatum & ipsius reditum septem mensium interualla fluxissent. Ita erat inuisus omnibus. Fortasse autem etiam quibus indicandi uoluntas fuit per interfectorum fratrum manes obmutescēbāt. Deniq; Roma literas misit, continuo se uenturum esse, quodq; honorifice dimissus esset à Cæsare nuntiāns. Rex autē insidiatorem manibus tenere desiderans: timensq; ne si quid Ioseph.

Gg 2 præ

*Ant. li. 18
cap. 8*

præscisset, forte caueret, ipse quoque literis benevolentiam simulans, & alia familiarissime scripsit, & ut reuersionem suam maturaret orauit. Nam si prosperasset, matris suæ quoque offensionem posset componere, quam expulsam esse non ignorauit Antipater. Primam quidē iam de morte Pheroræ susceperat epistolam apud Tarentū, eumque uehementer luxerat: id autem nonnullis de patruo laudabiliter uidebatur: sed quātū intelligi datur, causa doloris erat, quod insidiæ pro uoto nō cesserant: neque tam Pheroram flebat, quæ maleficiorum ministrum. Paterea metus eum quidam ob ea quæ confecerat occupabat, ne quando fortē deprehenderetur uenenum. Tunc autem in Cilicia patris epistola sibi reddita quam supra memorauī, statim quidem festinabat: sed postquam in Celenderin delatus est, subit eum quædā materni casus cogitatio, animam iam per semetipsam diuinante. Et amicorū quidem prudentiores ei suadebāt, ne prius patrem conueniret, quæ pro certo cognosceret, quibus ex causis matrem suam repudiasset: namque timere, ne fortē criminibus matris adderetur. Minus autem prudentes, & uisendæ patriæ cupidi magis, quæ quid Antipatro esset utile cōsiderantes, ut properaret monebant, ne ex ipsa mora & patri causam prauæ suspicionis, & occasionem præberet calumniantibus. Nunc enim si quid motum est, in absentem esse factum: nec enim præsentē illo quēquā id ausurum fuisse. Absurdum autem uideri, propter suspiciones incertas certis bonis carere, neque mature se patri reddere, ab eoque regnum accipere, quod solo ipso niteretur. Paruit his Antipater, impellente fortuna, transmissusque in Sebastum Cæsariæ portum defertur. Occurrit autem illi præter opinionem maxima solitudo cum omnes eum deuitarent, nullusque auderet accedere. Nam etsi semper æque inuisus erat, odio tamē ut proderetur tunc data libertas est. Multos autem auertebat ex rege formido, quoniam cunctas iam ciuitates de Antipatro fama repleuerat, solusque de se quid ageretur Antipater ignorabat. Nec enim uel clarius eo quisquam deductus est, cum Romam nauigaret, uel ignobilius inde susceptus est. Enimuero clades ille domesticas intelligēs, caliditate cælabat, metuque penē mortuus, uultu confidentiam simulabat. Et neque fugæ spes ulla erat, neque circumstantibus malis emergere poterat: certumque nihil ei de domo, ne ibi quidē nunciabatur: id enim regis interminatio prohibuerat. Vnde interdum etiam spes eum pertentabat hilarior, aut nihil esse deprehensum, aut si quid esset, hoc sese impudentia sua diluturum, ac dolis, quæ sola instrumenta salutis haberet. Itaque his armatus, sine amicis in regiam uenit, qui à prima ianua cum iniuria sunt repulsi. Fortē autem Varus Syriæ rector intus aderat. Ingressus inde ad patrem, confirmatusque audacia, uelut eius salutandi causa, propius accedebat: cum ille obiecta manu, & capite declinato, exclamat: Et hoc parricidæ est, ut me amplexari uelis, qui tot maleficis inuolutus sis. Dispereas, impium caput: neque me attingas, prius quæ criminibus te exuas. Dabo enim tibi iudiciū & iudicē, qui opportune præsto est, Varum. Abi, & quemadmodū te purges in diem crastinum meditare. nam & tempus indulgeo calliditatibus tuis. Ad hæc metu obstupefactus Antipater, quia respondere nihil potuit, reuersus est. Cum autem ad eum uenissent mater & uxor, cunctas ei probationes exposuerunt. Tumque recepta mente, quo pacto sese defenderet cogitabat. Postero autē die rex adhibito propinquo-
rum

rum atq; amicorum concilio, Antipatri quoq; amicos uocat. Ipse autem cum Varo residens, cunctos indices iussit adduci, in quibus erant etiam serui matris Antipatri quidam pridem cōprehenſi, qui ab ea literas ad eum deportauerunt huiuscemodi: Quoniam illa omnia patri tuo cognita sunt, caue ne ad eum uenias, nisi aliquod auxilium à Cæsare impetraueris. Itaque his unâ cum alijs introductis, ingreditur Antipater. Cumq; pronus ante pedes patris cecidisset: oro, inquit, pater, ne quid de me præiudices, sed integras aures satisfactioni meæ præbeas. Demonstrabo enim me innoxium, si tu uelis. Ille autem magna uoce imperato ei silentio, ad Varum locutus est: Quod & tu Vare, & quiuis iustus iudex, Antipatrum morte dignum iudicauerit, certo scio. Vereor autem ne mea quoque tibi sit inuisa fortuna, omniq; calamitate dignum deputes, qui tales filios genuerim. Atqui hoc tibi magis miserandus uideri de beo, q̃ erga tam scelestos indulgentissimus pater fui. Nam illis prioribus adhuc adolescentulis regnum detuleram, eosq; Romæ educatos amicos Cæsaris feceram: sed quos alijs inuidendos regibus æmulandosq; cōstitui, meæ salutis hostes inueni, quorum tamē interitus Antipatro magis profuit. Isti enim q̃ iuuenis & successor meus futurus esset, maxime securitas quærebatur. at uerò hic belua, patientia mea suprâ q̃ satis erat expletus, in me satietatem suam profudit: eiq; diu uiuere sum uisus, meamq; senectutem grauiter tulit, rex q̃ fieri non nisi parricidio passus est. quæ quidē profectò noui qua ratione cogitauit: quod eum ex agro abiectum reduxerim, & exclusis quos mihi regina pepererat filijs, regni mei uicariū declarauerim. Equidem tibi Vare confiteor meæ mentis errorem. Ego illos contra me filios irritaui, qui Antipatri gratia spes eorum iustas abrupi. Quid enim tantum de illis, quantum de isto bene sum meritus? cui uiuus etiam potestatem meam penè concessi: apertè autem regni successionem testamento reliqui, & præter destinatos ei separatim quinquaginta reditus talentorū, sumptum passim mea pecunia subministraui: ac nuper Romam quoq; nauigaturo dedi trecenta talenta, quemq; solum ex omni familia mea, tanquam patris seruatorem, Cæsari commendauī. Aut quid illi tantum sceleris, quantum Antipater admiserunt? quod ue de his habui indicium, quale demonstraui huius insidias? etiam approbo, quia ausus est aliquid parricida, rursusq; ueritatem dolis sperat obtegere: tibi Vare cauendum. nam ego istam beluam noui: & q̃ sit uerisimilia dicturus, iam nunc prospicio, fletusq; simulatos. Hic est qui me quondam monebat, ut uiuum Alexandrū cauerem, neq; meum corpus omnib. crederem. Hic est qui usque ad cubile meum solebat ingredi, & circumspicere, ne quis mihi forte parasset insidias. Hic somni mei custos erat, & securitatis dator, qui consolaretur luctum peremptorum, & uiuentium fratrum beneuolentiam dñdicaret: hic propugnator & satelles meus. Quum eius calliditas Vare in mentem uenit, & quemadmodū singula simulasset, uix me credo uiuere, tamq; grauē insidiatorem quo pacto effugerim miror. Veruntamen quia fortuna quædam excitat contra me domum meam, mihiq; amicissimi semper infensi sunt, ego quidem factorum iniquitatem flebo, & mecum ipse solitudinē gemam. Nemo autem qui meum sanguinem sitierit elabetur, etiam si per omnes filios meos indicia uentura sint. Hæc dicens, ipse quidē interrupto sermone tacuit, dolore

Ioseph.

Gg 3 con

confusus. Nicolaum autem unum ex amicis probationes iussit exponere. Inter hæc autem Antipater sublato capite, cum prostratus ante patris pedes maneret, exclamat: Tu pater meas partes defendisti. Nam quomodo ego parricida, quem tu semper seruatore te habuisse commemoras? Aut si ficta, ut dicis, simulataque mea pietas fuit, cur in alijs tam callidus, in hoc adeo demens fui, ut non intelligerem, quod si homines lateret tanti sceleris cogitatio, caelestem latere iudicem omnino non posset, qui ubique praesto esset, & cuncta conspiceret? An fratrum exitus ignorabam, quos ob id deus ultus est, quia tibi male cogitauerant? Quid autem fuit cur me tua salus offenderet? Spes regni? Sed regnabam. Odij suspicio? Sed diligebam. An ex te metus aliquis? Quin tui seruans, alijs timendus eram. Fortassis egestas causa fuit? Multo minus. Quis enim magis expensarum habuit potestatem? Si autem omnium hominum perditissimus essem, immanisque bestiae animum gererem, certe mansueti patris beneficijs uinceretur: quem, sicut tu dixisti, reduxeris, totaque filijs anteposueris, uiuusque regem declaraueris, aliorumque bonorum magnitudine reddideris inuidendum. O me miserum, acerbissimamque peregrinationem meam, quam longum liuori tempus magnumque insidiantibus spatium praebui. Sed tamen tibi pater tuisque rebus abieram, ne Syllæus tuam contemneret senectutem. Roma mihi testis est pietatis, & princeps orbis terræ Cæsar, qui me patris amatorem sepe uocitabat. Accipe pater has eius literas, hæc fictis in me criminationibus ueriores. his me defendo. hæc affectus erga te mei argumenta certissima. Recordare quod inuitus hinc nauigauerim, latentes in regno contra me inimicitias non ignorans. Tu pater imprudens me perdidisti, tu copulisti ut darem accusandi tempus inuidiae. Verum ad indicia ueniam. Ecce adsum, terra marique nihil usquam parricida perpeffus. Sed nondum me hoc argumento diligas, nam & apud deum, & apud te pater, condemnatum me esse scio. Condemnatus autem deprecor, ne aliorum tormentis fidem habeas: in me feratur ignis, per uiscera mea pergant instrumenta poenarum, ne parcas scelesto corpori. Nam si parricida sum, tormentorum expers mori non debeo. Talia cum lacrymis ac eiulatu uociferans, & omnes alios, & Varum ad misericordiam prouocauit: solum autem Herodem, quo minus fleret, iracundia continebat, documentis ueris intentum. Ibi autem Nicolaus, iussu regis multa de Antipatri calliditate praefatus, & misericordiae spem abstulit, & atrocissimam accusationem instituit, cuncta quidem regni maleficia ascribens: maxime uero fratrum interitum, quos ipsius calumnijs interfectos esse demonstrans, etiam superstitibus eum insidiari quasi successionis captatoribus affirmabat. Nam qui patri uenenum parasset, multo minus a fratribus abstineret. Cum autem ad ueneni probationem uenisset, per ordinem proferebat indicia, etiam de Pherora crimen exaggerans, ueluti illum quoque Antipater fratricidam fecisset, corruptisque regis amicissimis, scelerare omnem domum repleuisset. Atque ita multis alijs dictis & probatis perorauit. Varus autem cum respondere iussisset Antipatrum, & ille nihil amplius elocutus, quam, deus testis est innocentiae meae, silensque iaceret, uenenum petijt, idque cuiusdam damnatorum capitis ex custodijs bibendum dedit: eoque statim mortuo, quaedam in secreto cum Herode sermocinatus, gesta in consilio Cæsari scripsit: posteroque die inde discessit. Nihiloque minus rex Antipa-

tro uinculis tradito, cladis suæ nuncios ad Cæsarem misit. Post hæc Salomen appetisse insidijs arguebatur Antipater. Quidā enim ē seruis Antiphili Romæ uenerat, epistolas ferens cuiusdā Acmes nomine, ancillæ Iuliæ: quibus ad regem scriptis, indicauerat Salomes epistola inter literas Iuliæ reperta, clam ei beneuolentiæ causa misisse. Ipsius autē Salomes epistolis & maledicta in regē acerbissima, & accusatio maxima continebantur. Sed hæ ab Antipatro erant fictæ: isq; Acmen pecunia corruptam, ad Herodē eas mittere persuaferat. Epistola enim eiusdem mulierculæ ad ipsum scripta id prodidit, cuius uerba hæc sunt: Sicut uoluisti patri tuo scripsi, & alias epistolas misi, certo sciens, regem sorori suæ minime posse parcere, si eas recitauerit. Bene autē facies, si consummatis omnibus, pollicitationū tuarum memor fueris. Hac epistola & quæ in Salomen sunt composita deprehensis, regē subiit cogitatio, ne fortē etiā Alexander falsis epistolis fuisset oppressus: quodq; penē sororē propter Antipatrum occidisset, anxius erat. Itaq; non est ultra cunctatus, quo minus ab eo sumeret omnium causa supplicium: sed ne propositis satisfaceret, graui morbo impeditus est. De Acme tamen ancilla, & in Salomē fictione conflata, dedie literas ad Cæsarem. ac propterea testamēto mutato, exemit nomē Antipatri, regemq; scripsit Antipam, præteritis Archelao & Philippo natu maioribus. nam & hos Antipater insimulauerat. Cæsari autē post alia pecuniaria munera mille talenta, & uxori eius ac filijs, itemq; amicis & libertis, propē quinquaginta: cæterisq; omnibus agrorū & pecuniarum non parum distribuit, ac sororē Salomē luculentissimis donis honorauit. In testamēto quidē ista correxit.

De aquila aurea, morteq; Antipatri & Herodis.

Cap. XXI.

MORBUS autem ingrauescebat, quod eum senectus pariter ac moror urgeret, & annos iam septuaginta natus esset: & filiorum cladibus animum adeo habebat afflictum, ut nec bona ualetudine quiesquam iucunditatis admitteret. Acriorem autem faciebat ægritudinem, quod Antipater uiueret. Hunc enim non obiter & aliud agens, sed cum ipse conuallisset, cogitabat occidere. Ad has ei calamitates accidit etiam populi quidam tumultus. Erant in ciuitate sophistæ duo, qui summe scire leges patrias uidebantur: & propterea per omnem gentem maxima gloria prædicabantur: ludas filius Sepphoræi, & alter Margali Matthias. Hos non pauci adolescentium sectabantur, cum leges exponerent, & in dies singulos puberum exercitum congregabant. Qui cum regē audissent morore ac morbo tabescere, apud notos loquebantur, opportunum iam tempus esse, ut deus uindicaretur, fabricatq; aduersus leges patrias opera destruerentur. Siquidem in templo nefas sit, imagines, aut uultus, aut cuiuslibet animalis cognomine simulachrum haberi. Hoc propterea dicebatur, quod supra maximam portā templi aquilam collocauerat auream. Eumq; tunc monebant sophistæ ut tollerent: pulchrum esse dicentes, etiam si quod inde periculum immineret, pro legibus patrijs mori non recusare: sic enim decedentibus, & animam immortalē, & bonarum rerum sensum perseverare perpetuo: minus autem fortes, & sapientiæ suæ nescios amare animam imperitia: magisq; morbo cupere, quā uirtute defungi. Dum hæc illi differerent, rumor subito peruagatur, regem ferē iam mori: unde etiam confidentius adolescentes coronā adorti sunt: ipsiq;

Ant. lib. 17
cap. 8

Ant. lib. 17
cap. 9

meridie, quum plurima multitudo uersaretur in templo, crassis demissi funibus, aquilam ex tecto auream securibus abscidebant. Qua re statim regis duci nunciata, nō parua ille manu comitatus ad templum cucurrit: & propē ad quadraginta iuuenes comprehēsos, regi exhibuit. Qui primum interrogati, an aquilam ipsi auream concidere ausi essent, fecisse cōfessi sunt: deinde quos iubente, lege patria responderunt. Cum uero, quid exultarēt tantum, quibus mors immineret, ab his quæreretur: quia post mortē bonis plurimis frui sperarent, asseruerunt. His itaq; rex cōmotus, magnitudine iracundiæ morbum superat, atq; in concionem procedit. Deinde multum in eos quasi sacrilegos inuectus, & quod occasione legis patriæ quædam maiora tētassent, uelut impios supplicio dignos esse iudicauit. Populus autem metuens, ne per multos quæstio iret, precabatur, ut primum facinoris suasoribus, deinde in eo deprehensis pœnæ subditis, cæteris indignationē remitteret. Tandem igitur exoratus, & ipsos rex qui funibus demissi erant cum sophistis uiuos incendi, & reliquos qui unā comprehensi sunt, obtruncados carnificibus tradidit. Hinc totum eius corpus morbo occupatum uarijs doloribus differebatur. nam febris quidem non mediocris erat: prurigo autem intolerabilis habebat omnem corporis superficiem. Alsidiuis aut uexabatur coli tormentis, pedesq; tanquā ex intercutis uitio tumuerant. Quin & inflatio uentriculi, putredo que uirilisi membri uermiculos generans, ac præterea creber anhelitus, & irrupta eum suspiria, membrorumq; omnium contractio fatigabat: ut qui hæc ad diuinitatem referrent, ultionem eam esse dicerent sophistarum. Ille autem, quamuis cum tot morborum cruciatibus luctaretur, uitę tamen cupidus erat, & remedijs excogitatis salutem sperabat. Deniq; Iordanem transgressus, apud Calliæ roen aquis calidis utebatur, quæ in lacū feracē bituminis, qui Asphaltites uocatur, effluentes, præ dulcedine potui sunt. Ibi autem corpus eius, quod medicis oleo calidiori foueri placuerat, in solum plenum demersum ita dissolutum est, ut etiā lumina quasi mortuus resoluta torqueret. deinde perturbatis qui eum curabant, ad clamorem quidem illorū respicere uisus est. desperata uero salute, militibus quinquagenas drachmas, multamq; pecuniam rectoribus atq; amicis diuidi iussit. Cum autem rediēs ad Hierichunta uenisset, atriam bili correptus, & penē ipsi morti minabatur, factumq; nefarium excogitauit. Collectos enim cuiusq; uici ex omni Iudæa nobiles, in locum cui nomē est Hippodromus, concludi præcepit. Deinde Salome sorore & Alexamario eius ad se uocatis: scio, inquit, mortem meam festis gaudijs celebraturos esse Iudæos. Verum per alios lugeri potero, & præclarissimos honores sepulchræ assequi, si quæ præcipio feceritis. Hos uiros qui habentur in custodia, cum animam efflauero, statim militibus circūdatos occidite: ut etiam inuita omnis mihi Iudæa, omnisq; domus illacrymet. Et simul his mandatis, legatorum quos Romam miserat, epistolæ sunt allatæ, quibus Acmen ancillā Iulix iussu Cæsaris interemptam, & Antipatrum morte damnatum esse indicabatur. Quin & si pater eum in exilium dare mallet, id quoq; permisisse Cæsarem, scriptum erat. Herodes autem paululum hoc nuncio recreatus, doloribusq; rursum uictus (nam inedia tussisq; pariter uiolentia distendebatur) factum præuenire conatus est: sumptoq; malo, etiam cultellū poposcit: sectum enim

enim comedere consueuerat. Deinde circumspēctō ne quis arbiter impediret, tanq̃ se percussurus dexteram sustulit. Cum uero Achiabus consobrinus eius accurrisset, manumq̃ cōtinuisset, ululatus maximus in regia statim, quasi rex mortuus esset, excitatus est. Eoq̃ propere audito, Antipater fiduciā recepit: lætusq̃ iam custodes promissa etiam pecunia, rogabat, ut se soluerent, atq̃ dimitterent: quod eorū princeps non solum ne fieret obstitit, sed etiam regi uelociter nunciāuit. Ille autē fortius exclamans, quā uires ægrotantis ualebant, continuo satellitibus missis occidit Antipatrū: mortuūq̃ sepeliri præcepit in Hyrcanio. Deinde rursus corrigit testamentum, & successorem quidem Archelaum natu maximū Antipæ fratrem scripsit, tetrarcham uero Antipam. Post interitum autē filij quinq̃ diebus exactis moritur: annos quidem trigintaquatuor, ex quo interfecit Antigonum, regno potitus: triginta uero septem, postq̃ rex à Romanis declaratus est. Et in alijs quidē omnibus, secunda fortuna usus est, si quis alius. Regnum enim quod priuatus sibi quæsierat, tanto conseruatum tempore, filijs suis reliquit. In rebus autem domesticis infelicissimus fuit. Salome autem, antequam resciret mortem regis exercitus, cū marito progressa, uinctos absoluit, quos occidi mandauerat: ipsum dicens mutasse consilium, & unumquemque iussisse domum dimitti. Atq̃ ita post horum abitum militibus indicatur. Quibus in concionem cum alia turba in amphitheatrum apud Hierichūta collectis, Ptolemæus anuli regis custos, quo signare solitus erat, & fortunatum illum cœpit dicere, & multitudinem cōsolari. Relictamq̃ ab eo militibus epistolam recitauit, in qua multum rogabat, ut beneuolo animo successorem suum fouerent. Deinde post epistolam testamentum legebat, in quo Philippum quidem heredem Trachonis, proximorumq̃ regionum: tetrarcham uero, sicut supra diximus, Antipam: regem autem Archelaum scripserat: eidemq̃ anulum ad Cæsarem ferre mandauerat, assignatamq̃ regni administrati notitiam. Omnium namq̃ dispositionū suarum dominum & confirmatorem Cæsarem esse uoluit, cætera uero seruari iuxta superius testamentum. Quo perlecto, confestim clamor secutus est omnium Archelao gratulantium: militesq̃ per cuneos & populus adeuntes, suamq̃ promittebant, deiq̃ beneuolentiam precabantur. Hinc ad sepeliendum regem operam contulerunt. Nihil autem munificentiae prætermisit Archelaus, sed omnem ornatum extulit regium in funeris pompa ducendum. Lectus quippe totus erat gemmis auroq̃ distinctus, thorax autem purpura uariatus, corpusq̃ super eum uelatum itidem purpura. Capiti autem diadema erat impositum: corona uero desuper aurea, sceptrumq̃ in dextera, & circa lectum filij cum propinquis, præterea satellites agmenq̃ Thracium, Germaniq̃ & Galli, uelut ad bellum instructi omnes antecedeabant. Cætera uero militum manus armata, ducesq̃ suos ordinumq̃ principes sequebantur decenter. Quingenti autem serui ac liberi odores ferebant: corpus autem per ducenta stadia portatum est in castellum Herodion: ibiq̃ secundum ipsius regis mandata sepultum est. Et Herodis quidem regis hic finis fuit.

Ant. lib. 17
cap. 10

Ant. lib. 17
cap. 12

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER SECVNDVS.

De successoribus Herodis, & ultione direpte auree aquile.

Cap. I.

*Ant. lib. 17
cap. 12*

*Ant. lib. 17
cap. 12*

VRBARVM autem nouarum principiū fuit, Archelao Romam proficiscendi necessitas. Diebus enim septem in lugendo patrem consumptis, epulisq; feralibus prolixè populo exhibitis (Hic autem mos apud Iudæos necessario multos ad inopiam redegit: nam qui eum neglexerat, impius æstimabatur) candida ueste indutus p̄cedit ad templū. Ibiq; uarijs fauorib. exceptus à plebe, ipse quoq; in excelsō tribunali, solioq; aureo residens, humanissime uulgus admisit: eisq; & quòd sepulturam patris sedulo curauissent, gratias egit, & qd̄ sibi quasi certo iam regi, magnos honores habuissent. Verū se tamen ait non potestate solū interim, sed etiam ipso regis nomine temperare, donec à Cæsare sibi confirmata fuerit successio, qui etiam testamēto rerum esset omnium dominus constitutus. Idcirco enim se apud Hierichunta uoluntati exercitus restitisse, cum sibi diadema uoluisset imponere. Cæterū pro alacritate ac beneuolentia, æque militibus ac populo plenam se uicissitudinem relaturum, si ab his quorū etiam esset imperiū, certus rex declaratus fuisset: studiumq; sibi esse, ut erga illos rebus omnib. patre melior appareret. His gauisa multitudo, statim eius mentē magnis tentare petitionibus cœpit. Namq; alij tributa leuari, alij uestigalia tolli, quidam solui custodias acclamabant. Cunctis aut̄ postulatis, in gratiam populi facile annuebat Archelaus. Deinde celebratis hostijs, cum amicis erat in epulis. Ecce aut̄ subito post meridiem congregati nō pauci nouarum rerum studiosi, ubi cōmunis luctus de rege cessauit, propria lamenta suscipiunt, flentes eorū casum, quos propter abscisam ex porta templi aquilam auream Herodes morte damnauerat. Dolor autem nō occultus erat, sed clarissimis questibus, fletuq; iusto & planctu ciuitas personabat, uirorum causa uidelicet quos pro templo ac legibus patrijs interisse dicebant. Eorum autem mortis p̄enas, ab illis quos Herodes pecunia donasset, repetēdas esse clamitabant: ac primū, quem is constituerat pontificem reiiciendum, aliumq; pietate præstantem, magisq; purū optari debere. Quibus etsi mouebatur Archelaus ad ultionem, tamen eum profectionis festinatio continebat, metuentē, ne si sibi multitudinē reddidisset inimicā, motu eius impediretur. Quamobrem monendo magis q̄ ui experiebatur sedare turbatos: misso que magistro militum, ut quiescerent, eos rogabat. Sed illum seditionis authores, ubi ad templum uenit, prius quàm uerbum faceret, lapidibus proturbarunt: & alijs post eum mulcendi sui gratia missis, multos enim legabat Archelaus, iracunde omnia responderunt: neque si numero aucti fuissent, otiosi fore uidebātur. Itaq; instante azymorū die festo, qui apud Iudæos Pascha uocatur, plurima uictimarū copia plenus, infinita quidem ad templum ex agris multitudo

tudo religionis causa descendit: cum illi qui sophistas lugebant in templo cōsisterent, nutrimēta seditioni quærētes. Hoc autē metu Archelaus, anteq̃ omnem populū morbus iste corrumpere, cohortē militū & tribunū qui etiam seditionis principes cōprehenderent, eō dirigit: cōtra quos omne vulgus excitatū, multos lapidū ictibus interfecit: saucius uero tribunus uiuē elabitur. Et illi quidē statim, ueluti nihil mali actum esset, ad celebrāda sacra cōuersi sunt. Sed Archelao sine cēde iam multitudo cōprimi nō posse uidebatur. quamobrem totū illis immisit exercitū, pedites per ciuitatē simul omnes, equitesq̃ per campū: qui cum sacrificijs occupatos singulos inuasissent, propē ad tria millia hominum occidunt: reliquā uero manum per montes proximos disiecerunt. præcones autē sequebantur Archelaū, iussu eius unumquemq̃ ut domū recederet admonendo. Itaq̃ cuncti neglecta diei festiuitate, abiēre, ipse autē cū matre, necnō & Popla, & Ptolemæo, & Nicolao amicis, ad mare descendit: relicto Philippo regni pcuratore, itemq̃ rerum familiariū curatore. Vnā uerō egressa est cum filijs suis Salome, fratrisq̃ regis filij, generq̃, specie uelut Archelao ad obtinendam successionem adiumento futuri: certa uero causa, quæ contra leges in templū admissa fuerant, delaturi. Interea fit illis Cæsareæ obuiam Sabinus Syriæ procurator, ad Iudæā ueniens, ad pecunias custodiēdas Herodis. quē ulterius progredi Varus inhibuit, multis accitus Archelai precibus, intercedēte Ptolemæo. Et tūc quidē Sabinus in gratiā Vari, neq̃ ad arces uenire properauit, neq̃ thesauros paternæ pecuniæ clausit Archelao: sed usq̃ ad cognitionē Cæsaris se otiosum esse pollicitus, apud Cæsaream cōmorabatur. Postea uerō quā sibi obstantiū unus Antiochiam petijt, alter, hoc est, Archelaus Romā nauigauit, mature profectus in Hierosolymā, regiā tenet: custodumq̃ principibus, itemq̃ dispensatoribus euocatis, rationes pecuniarū discutere conabatur, & arces occupare tentabat. Non tamē immemores Archelai mandatorū custodes erant, sed in obseruando singula quæque perseuerabant, causam custodiæ magis Cæsari q̃ Archelao tribuētes. Ad hoc autē Antipas quoq̃ de regno certabat, posteriore superius Herodis testamentū firmitus esse defendens, in quo rex ipse Antipas fuerat scriptus: eiq̃ se tā Salome q̃ multi alij cognati, qui cū Archelao nauigarant, suffragio fore promiserant. Ducebat autem secum matrem, fratremq̃ Nicolai Ptolemæum, in quo pro fide apud Herodē probata, nonnihil uidebatur esse momenti. Namq̃ illi fuerat amicorū charissimus. Oratori autē Irenæo ppter dicendi acrimoniam plurimū confidebat. unde etiam qui se monuerāt, ut Archelao pro ætatis merito & secundi testamenti uoluntate cederet, audiendos esse non censuit. Romæ uerō migrauerunt ad eum cunctorum studia propinquorum, quibus inuisus erat Archelaus, quiq̃ præcipuē liberi omnes sui q̃ iuris esse cupiebant, & aut Romano magistratu administrari, aut si hoc nō impetrarent, Antipam regē habere. Ad hoc etiā Sabini ope nitebatur Antipas, qui Archelaum per epistolas accusauerat apud Cæsarē, Antipam uerō multū laudauerat. Itaq̃ digesta crimina Salome & cæteri q̃ cū ea sentirēt Cæsari tradiderūt, & post eos Archelaus gestorū suorū perscripta capitula, patrisq̃ anulū per Ptolemæum, rationesq̃ administrationis intromisit ad Cæsarem. Ille autē secum præmeditans ea quæ ab utraq̃ parte dicerentur, ubi & regni magnitudinē, multitudinēq̃

Ant. li. 17
cap. 13

nemq̃; redditum animaduertit, atq̃; insuper Herodis familiā numerosam, per lectis etiā Vari ac Sabini literis, optimates Romanorum ad conciliū uocat, in quo tunc primū ex Agrippa ac filia sua natū Caiū sedere iussit, filium adopti- uum: atq̃; ita partibus prosequendi copiam dedit. Igitur Salomes filius Antipater (namq̃; is erat orator acerrimus eorū qui aduersabantur Archelao) accu- sationē proposuit, in simulās Archelaū, quasi uerbis quidem de regno uidere- tur cōtendere, re autē uera iam dudū rex esset effectus, & apud aures modo Cē- saris cauillaretur, quē iudicē successionis expectare noluisse. Nam post He- rodis mortem, quibusdam ut diadema sibi imponerēt subornatis, regis eum more in solio aureo residentem, partim ordines militiæ permutasse, partim condonasse promotiones: & insuper his omnia annuisse populo, quę uelut à rege impetranda petiisset: maximorumq̃; reos criminū, quos pater suus uin- xerat, absoluisse: qui cum ista fecisset, modo regni umbram à dño postulatus uenisset, cuius sibi corpus ipse rapuisset, ut non rerū sed uocabulorū do- minū esse Cæsarē demonstraret. Ad hæc ei, q̃; etiam luctū patris alsimulasset, obijciebat: cum interdū quidē personam cōponeret in mœrorem, noctu ue- ro ad comessationes usq̃; potaret. Deniq̃; seditionē uulgi ex hac indignatiōe conflata esse dicebat. Totius epim orationis suæ uires, eorū multitudine qui circa templū cæsi fuerant, astruebat. Hos enim ad diem festū quidem uenisse: ad hostias uero, quas ipsi mactandas uenerāt, crudeliter esse iugulatos: tātūm que in templo funerum esse congestum, quantū nullum ab externis illatū bel- lum implacabile congelsisset. Itaq̃; huius crudelitatis Herode præscio, ne spe quidem regni unq̃; eum dignū esse uisum, nisi cum sanæ mentis inops erat, a- nimo deterius ægrotante q̃; corpore, & quem in secundo testamento succes- sorem scriberet, ignorabat: præsertim qui priore testamēto successorē scriptū incusare nihil posset, q̃; incolumi corpore, omniq̃; uitio purgata mente fecis- set. Vt tamē quis firmitus esse ponat morbo laborantis arbitrium, ipsum se Ar- chelaū abdicasse regia dignitate, multis in eam cōtra leges admisis. Nam qua- lem fore si acciperet à Cæsare principatū, qui anteq̃; acciperet, tantū populū peremisset: Multa in hunc modum prosecutus Antipater, multis ex numero circumstantiū propinquorū in singula crimina testibus exhibitis perorauit. Surrexit autē Nicolaus defensor Archelai, & ante omnia cādē in tēplo nece- sario factam esse perdocuit: nam quorū necis argueretur, nō regni solum, sed etiā ipsius iudicis, id est, Cæsaris hostes fuisse: aliorū autē criminū suosores ad- uersarios ipsos demonstraui. Secundū uero testamentū idcirco ratū mane- re postulabat, q̃; Herodes in eo successoris sui firmatorē Cæsarem constitui- set, nam qui tantum sciret, ut rerum domino potestate sua cederet, nec un- quam in hæredis errasse iudicio, sed sano corde quem constitueret elegisse, qui per quem constitui deberet non ignorauit. Cum autē omnibus expositis, etiam Nicolaus perorasset, in mediū progressus Archelaus, ad genua Cæsa- ris accidit ocyus. Quo perbenigne Cæsar erecto, q̃; paterna quidē successio- ne dignus esset, ostendit: certū uero nihil pronunciauit. Sed illo die dimisso concilio, secum ipse de cognitis deliberabat, utrum ex his qui testamēto con- tinerentur, aliquem regni oporteret constitui successorem, an toti familiæ di- stribui principatū. Multitudo enim personarum egere subsidio uidebatur.

SED antequam de his quicquam statueretur à Cæsare, mater Archelai Malthace morbo correpta moritur. Et uariæ literæ de Syria perlatæ sunt, Iudæos defecisse nunciantes: quod Varus fore prospiciens, in Hierosolymam postquam Archelaus nauigarat, ascendit, ut incensores seditionis prohiberet. Et quia multitudo cessatura non uidebatur, ex tribus quas ex Syria duxerat secum legionibus, unam in ciuitate reliquit: atque ita in Antiochiam ipse remeauit. At Sabinus cum postea in Hierosolymam uenisset, causas nouarum rerum Iudæis præbuit: modo uim custodibus, ut sibi arces traderent, adhibendo, nunc maligne regis exquirendo pecunias. Non autem solis relictis à Varo militibus fretus erat, sed etiam seruorum suorum multitudine, quos etiam omnes armatos auaritiæ ministros habebat. Festo autem quinquagesimo die, quæ Pentecoste à Iudæis uocatur, septies septem diebus exactis rediēs, ex eorum numero uocabulum nacta, non religionis solennitas populū, sed indignatio congregauit. Deniq; concursus infinitæ multitudinis ex Galilæa, itemq; Idumæa & Hierichunte, transq; Iordanem positis regionibus, factus est: cum indigena ex ipsa ciuitate populus Iudæorū, & numero simul & alacritate præstaret: & tripartita manu ternā castra collocauerunt, una in septentrionali regione templi, altera in meridionali Hippodromum uersus, tertiāq; in occiduo prope regiam tractu, circumfessosq; Romanos undiq; obsidebant. Sabinus autem multitudine pariter, eorumq; spiritū perterritus, crebris quidem Varum nūcijs precabatur, ut q̄ mature ferret auxilium, quasi occasione delenda legione, si quid moræ interuenisset. Ipse uero in altissimam castelli turrim, quæ Phasaclus uocabatur, euadit, fratris Herodis cognominem, quem Parthi necauerunt. Hinc legionarijs ut in hostes irruerent, signum dabat. Nam præ timore nec ad eos quibus ipse præerat, descendere audebat. Eius autē præcepto milites obediētes, in templum uolant, uehementiq; cum Iudæis pugna confligunt: in qua dum nemo desuper adiuuaret, imperitos belli peritia superabant. Postea uero q̄ multi Iudæi porticibus occupatis, à uertice telis eos appetebant, plurimi conterebantur: & neq; ex alto iaculantes ulcisci facile poterant, neque cominus dimicantes ferebant, ab utrisq; tamen afflicti succendunt porticus, opere, magnitudine atque ornatu mirabiles. ibiq; tum multi flamma subito comprehēsi aut ea cōsumebātur, aut in hostes defiliētes ab ipsis occidebantur: alij retrorsum cedentes præcipitabantur ex muro: nōnulli desperata salute, incendijs periculū suis gladijs præueniebant. Qui tamē ex mœnibus obrepēdo in Romanos fecissent impetū, metu attoniti nullo negotio subigebātur, donec omnibus aut interemptis, aut timore disiectis, thesauro dei defensoribus destituto manus milites attulerūt, & XL ex eo talēta diripere: quorum quæ furto sublata non sunt, cōquisiuit Sabinus. At Iudæos multo plures, magisq; pugnaces, tā uiro rum q̄ opum interitus in Romanos contraxit. Obsessaq; his regia minitabatur exitium, nisi quā primum inde secederent: Sabino, si uellet, unā cum legione abeūdi copiam pollicentes. Quibus opitulabantur regionum plurimi, qui ad eos sponte transfugerant. Pars tamē bellicosior erat, Sebastenorū tria millia, hisq; Rufus & Gratus præpositi, unus peditum rector, at uero equi

Ioseph. Hh tum

Ant. lib. 17
cap. 15

tum Rufus: quorum uterque ui corporis atq; prudentia, etiam si nullam manum obedientem haberet, magnum tamen momentum belli Romanis addidissent. Itaq; Iudæi quidem instare obsidioni, simul & castelli moenia tentantes, & ad Sabinum clamantes ut discederet, neu impediret habituros tanto post tempore patriam libertatem. Sabinus autem quamuis optaret, eua-
dere, fidem tamen pollicitationibus non habebat: sed eorum lenitatem, insidiarum esse illecebram suspicabatur: simulq; auxilium Vari sperans, obsidionis periculum perferebat. Eodem tēpore per Iudæam plurimis locis tumultus erat, multosq; ad regni cupidinem tēpus impulerat. Nam in Idumæa quidem duo millia ueteranorum, qui sub Herode militauerāt, cōgregati, armisque instructi cū regijs decertabant: quibus Achiab. regis consobrinus, ex uicis munitissimis repugnabat, campestre prælium declinādo. In Sephori autem Galilææ, Iudas filius Ezechie latronum principis, ab Herode quondā rege capti, qui tunc illas regiones uastauerat, nō parua multitudine collecta, ruptisq; regijs armamentarijs, & omnibus quos circa se habebat armatis, contra potentia cupidos manus mouebat. Trans flumen quoque Simon quidam ex regijs seruis, pulchritudine simul & uastitate corporis fretus, imposito sibi diademate, cum latronibus quos congregauerat ipse circuiens, & apud Hierichunta regiam, & multa alia magnifica diuersoria igni corrupit, facilem sibi prædam ex incendio comparans. Omnesq; habitationes, quib. aliquid decoris erat, cōcremasset, nisi Gratus regionum peditum rector ex Trachone sagittarios, itemque Sebastenorum pugnacissimos ducens, properasset occurrere. Vbi peditum quidem in pugna multi consumpti sunt: ipse autem Simonem cōpendio præuenit, ardua ualle fugiētem, & ex trāuerso percussus in cervice deiecit. Incensæ sunt autem & quæcunque Iordani proximæ fuerunt sedes regiæ, apud Betharantes, quorundam aliorum manu conflata ex locis ulterioribus. Tunc enim pastor quidam, cui nomen Athrongeus, regnum affectare ausus est: quod ut speraret, ui corporis animæque fiducia mortem contemnentis impulsus est, ac præterea fratrum quatuor sibi similium robore, quorum singulis tanquam ducibus & satrapis attributa manu armatorum, ad incursum utebatur. Ipse autē ueluti rex maiora negotia procurabat. Et tum quidē etiam diadema sibi imposuit. Non paruo autē post tēpore, cum fratribus suis uastando territoria, & occidendo præcipue Romanos, itemq; regios perseuerauit: cū nec Iudeorum quisquam effugeret, qui lucrum aliquod ferens uenisset in manus. Ausi sunt etiam apud Ammauntē repertum Romanorum agmen circumuenire, qui frumenta legioni atque arma portabant. Vbi Arium quidem centurionem & quadraginta fortissimos iaculis confecere: cæteri uerò in eodem periculo constituti, auxilio Grati qui cum Sebastenis aduenit, elapsi sunt. Multis in hunc modum contra indigenas, itemque alienigenas per omnes bellum gestis, post aliquod tempus tres ex his comprehensi sunt: natu quidē maximus ab Archelao, duo uerò qui ætate sequebantur, in manus Grati ac Ptolemæi delati. Nam quartus Archelao pactione concessit. Sed hic finis eos postea secutus est. Tunc autem latrocinali bello cunctam inflammabant Iudæam.

VARVS autem acceptis Sabini & principū literis, toti legioni metu-
 ens, opem his ferre properabat. Itaq; cum duabus reliquis legionis
 bus, & quatuor alis equitū, in Ptolemaida profectus, eodem regum
 atq; optimatum auxilia conuenire iussit. Ad hæc à Berytijs etiam, cum per eo-
 rum transiret oppidū, mille & quingentos accepit armatos. Vbi uero in Pto-
 lemaidē tam cætera manus auxiliorū, q̃ propter Herodis inimicitias Aretas
 rex Arabum non cū exiguo nūmero equitū peditumq; peruenit, statim exer-
 citus partē in Galilæā, quæ Ptolemaidī propinqua erat, dirigit, amici sui Gal-
 li filio his rectore præposito. Qui mox & aduersus quos ierat, omnes in fu-
 gam uertit: & Sephori ciuitate capta, ipsam quidē incendit, incolas uero eius
 seruitio subiugauit. Varus autē ipse cum omni exercitu Samaria potitus, ciui-
 tate quidem abstinuit, q̃ inter aliorū turbas nihil eam mouisse deprehendit:
 castris autem ad uicum positis, qui appellatur Arun, Ptolemæi possessionem
 propterea direptā ab Arabis, qui & amicis Herodis infensi erant, inde ad Sap-
 pho progreditur; alterū uicū turisimum: quem similiter, omnesq; reditus ibi
 repertos depopulati sunt. Cædis autē ignisq; plena erant omnia, nec præda-
 tionī Arabū quicq; obstabat. Exusta est & Ammaus iussu Vari, necem Arijs
 cæterorumq; indigne ferentis, habitatoribus eius fuga dispersis. Hinc pro-
 gressus ad Hierosolymā cū exercitu, solo uisu Iudæorum castra disiecit: & alij
 quidem per agros abiere fugientes: qui uero intra ciuitatē degebāt, suscepto
 eo, seditionis causas in alios conferebant, nihil quidem se penitus mouisse di-
 centes, sed propter diem festum receptam necessario multitudinem, in ciuita-
 te obsessos esse potius cum Romanis, q̃ cum dissidentibus conspirasse. Ante
 uerò obuiam ei uenerant Iosephus, Archelai consobrinus, & cum Grato Ru-
 fus, ducentes exercitū regiū, & Sebastenos, & Romanos milites ornatos ha-
 bitu consueto. Sabinus enim nec in os Vari uenire ausus, iam dudum ex ciui-
 tate ad mare discesserat. Varus autē dispartitū aduersus autores tumultus per
 agros dimisit exercitū: multisq; sibi exhibitis, quos minus turbulentos inue-
 nisset, custodiæ tradidit: maximè uerò nocentiū propè ad duo millia cruci suf-
 fixit. Adhuc autē circa Idumæam superesse decem armatorū millia nunciato,
 confestim Arabas domū abire iubet: q̃ eos non auxiliantiū more uti militia,
 sed pro sua libidine, & supra quàm ipse uellet, agros uastare perspexit: suis
 autem comitatus agminibus, in aduersarios properabat. Verum illi se Varo
 prius q̃ in manus ueniretur, Achiabi consilio tradiderunt. Varus autē multi-
 tudini uenia data, duces eius interrogandos misit ad Cæsarem. At ille cum
 ignouisset cæteris, in nōnullos regis cognatos (erant em̃ quidā inter eos He-
 rodis propinqui) animaduertit, q̃ omnino contra regē suum arma cepissent.
 Varus autē hoc modo rebus apud Hierosolymā cōpositis, eademq; legione,
 quæ dudum in præsidio ciuitatis fuerat, ibi relicta, Antiochiam rediit.

ROMAE autem Archelao alia rursus cum Iudæis causa cōflata est: qui
 ante seditionem permissu Vari, legati exierant, ius genti suæ libe-
 rum petitori. Erant autem numero quinquaginta qui uenerant, &
 astabant eis plus quàm octo millia Iudæorum Romæ degentium, itaq; con-
 Ioseph.

uocato à Cæsare optimatum Romanorum amicorumq; concilio in Palatini Apollinis templum, quod priuatum ipsius erat ædificium admirandis opibus exornatū, multitudo quidem Iudæorū cōstitit cum legatis, contraq; Archelaus cum amicis. Cognatorū autē amici ab utraq; parte secreti erant, nam & cum Archelao stare propter odium atq; inuidiam recusabant, & cum accusatoribus conspici pudore Cæsaris prohibebantur. Inter quos erant etiā Philippus Archelai frater, beneuolo animo duabus ex causis præmissus à Varo, ut & Archelao subueniret, & si regnū Herodis nepotibus eius distribui placuisset, partē aliquam mereretur. Iussit autē accusatoribus exponere, quæ nam contra leges fecisset Herodes: primum non se regem, sed omniū qui usquam fuissent, tyrannorū crudelissimū tolerasse dicebant. Deinde multis ab eo trucidatis, ea pertulisse superstites questi sunt, ut beatiore mortui putarentur. Non enim tormentis solū eum lacerasse corpora subiectorum, sed etiam gentis suæ ciuitatibus deformatis exteris ornauisse, populisq; alienis Iudææ sanguinem condonasse. Pro antiqua uero felicitate ac patrijs legibus, nationem suam tanta egestate simul ab eo atq; iniquitate repletam, prorsus ut plures ex Herode paucis annis clades sustinuerint, q̃ omni quo maiores sui, postquam ex Babylone discessere, perpessi sunt, Xerxe tūc regnante ad discordias concitati. Verū se tamen ad modestiam ex aduersæ fortunæ cōsuetudine profecisse, ut etiam successionem uoluntariam acerbissimæ seruitutis subirent: qui & Archelaum tanti tyranni filium, patre mortuo regem appellassent nihil morati, & unā cum eo luxissent mortem Herodis, ac pro eius successore uota celebrassent. Illum autem quasi metueret, ne non certus eius filius uideretur, à cæde trium millium ciuium regni sumpsisse primordia: & quia principatum meruerit, tot immolasse deo hominum uictimas, tot festo die templum cadaueribus impleuisse. Recte igitur eos qui de tātis malis superessent, aliquando respexisse calamitates suas, & belli lege cupere uulneribus excipien-
dis ora præbere: atque ab Romanis precari, ut Iudææ reliquias misericordia dignas existimarent: ne uē quod ex ea natione restaret, his obijcerent, à quibus crudelissime lacerabatur: sed patriam suam coniungi Syriæ finibus, ac per iudices Romanos administrari decernerent: hoc enim modo probatum iri, Iudæos qui nunc ueluti turbulenti ac belli cupidi reprehenduntur, moderatis rectoribus obedire nosse. Iudæorum quidem accusatio eiusmodi petitione conclusa est. Cum autem surrexisset contra Nicolaus, primum criminibus quæ in reges erant proposita, dissolutis, nationem cœpit arguere: quia neq; gubernari facilis esset, natura q; regibus uix parēret, unā etiam propin-
quos Archelai, qui se ad accusatores contulerant, insimulabat. Sed tum quidem partibus Cæsar auditis, conuentū diremit. Paucis autem diebus post, mediam regni partem sub ethnarchiæ nomine dedit Archelao: etiam regem, si se dignum præbuisset, facturum esse pollicitus. Reliquam uerò dimidiam in duas tetrarchias diuisit, duobusq; alijs Herodis filijs attribuit: unam Philippo, alterā Antipæ qui cum Archelao de regno certauerat. Huius parti cesserat trans flumen regio, & Galilæa: quarum ducenta talenta redditus erant. Batanæa uero & Trachon, & Auranitis, & quædam partes domus Zenonis, circa Iamnam, Philippo destinatæ sunt: quæ talentorum centū redditus minis-
tra-

strabant. Archelai uerò ethnarchia Idumæam, omnemq; Iudæam, & Samariam habebat quarta tributorum parte leuatam, pro munere quia non rebellasset cum cæteris. Ac ciuitates quib; imperaret ei traditæ sunt, Stratonis pyrgus, & Sebeste, & Ioppe, & Hierosolyma. Cæteras autem, Gazam & Gadaram & Hippon, regno auulsas, Syriæ Cæsar adiecit. Erant autem redditus Archelai, quadraginta talenta. Quin & Salomen præter illa, quæ testamento regis ei relicta erant, Iamniæ dominam, & Azoti, & Phasaelidis idem Cæsar constituit: regiamq; apud Ascalonem largitus est: ex quibus omnibus talentorum sexaginta redditus colligebantur. Domum uero eius ethnarchiæ subdidit Archelai. Quum autem cæteris quoq; Herodis propinquis testamento relicta solauisset, duas eius filias uirgines extrinsecus quingentis millibus pecuniæ donauit: easq; nuptum Pheroræ filijs collocauit. Diuiso aut Herodis patrimonio, etiam sibi relictas ab eo facultates ad mille talenta eis distribuit: exceptis suo nomine quibusdam rebus utilissimis propter honorem defuncti.

De subditicio falsoq; Alexandro eoq; deprehensio.

Cap.

v.

INTEREA quidam iuuenis natione Iudæus, apud quendam libertinum Romanorum in Sidoniorum oppido educatus, illum se formæ similitudine, quem Herodes necauerat, Alexandrum esse mentitus, fallendi spe Romam uenit. Huius autem facinoris habebat socium quendam gentilem suum, omnes regni actus optime scientem: à quo instructus affirmabat eorum se misericordia, qui sui atq; Aristobuli occidendi causa missi fuerant, similibus corporibus subditis, morti esse subreptos. Denique his multos iam Iudæos fefellerat, in Creta degentes: ac liberaliter illic acceptus, Melumq; inde transmissus, ibiq; ampliore quæstu cumulatus, etiã hospites suos magna uerisimilitudine Romam secum nauigare pellexerat. postremo delatus Dicæarchiam, multisq; muneribus ab Iudæis eius loci donatus, quasi rex à paternis amicis deducebatur. Ad hoc enim fidei processerat formæ similitudo, ut qui Alexandrum illum uiderant, planeq; nouerant, hunc eum esse iurarent. Igitur omnes etiã Romæ Iudæi, uisendi eius studio circumfusi properabant: & infinita multitudo per uicorum angustias, quocuncq; ferebatur, conueniebant. Tanta namq; dementia multos ceperat, ut illum sella portarent, ac regale obsequium proprijs ei sumptibus exhiberent. Sed Cæsar Alexandri uultum optime sciens (accusatus enim apud eum fuerat ab Herode) & si prius quàm uideret hominem, fallaciam similitudinis aduerterat, hilariori tamen animi spei nonnihil indulgendum putauit: & Celadum quendam, qui Alexandrum bene cognosceret, misit, ut ad se adolescentem deduceret. Qui illo conspecto, statim personæ differentiam coniectura deprehendit. Maxime uerò, ubi corporis eius durtiam, & seruilem formam considerauit, intellexit omne commentum. Valde autem commotus est dictorum eius audacia: de Aristobulo enim percontantibus, saluum quidem illum esse commemorabat: consulto uerò non adesse, quia apud Cyprum degeret cauendo insidias: minus enim se circumueniri posse disinctos. Itaq; ab alijs ei separato uitam dixit à Cæsare præmium fore: si tantæ fraudis prodidisset autorem. Id autem se facturum ille pollicitus, ad Cæsarem sequitur: & Iudæum indicat, qui formæ suæ similitudine abusus esset ad quæstum. Tanta enim dona ex ciuitate

Ioseph.

Hh 3 tibus

*Ant. lib. 17
cap. 18*

tibus eum singulis abstulisse docuit, quanta uiuus Alexander non accepisset. Risit his Cæsar: & falsum quidem Alexandrum, propter habitudinem corporis, remigum numero inseruit, suasorem uero eius interfici iussit. Melijs autē sumptuum detrimentum pro amentiae precio satis esse iudicauit.

De Archelai exitio.

Cap.

VI.

Ant. lib. 17
cap. 19

ETHNARCHIA uero suscepta, memor discordiae superioris Archelaus, non solum Iudæis, sed etiam Samaritanis crudeliter abusus est. Non oporteret principatus sui anno legatis contra se ab utrisque ad Cæsarem missis, ipse quidem in exiliū pellitur Viennam Galliae ciuitatē: patrimonium uero eius fisco Cæsaris adiudicatur: quē quidē prius quā euocaretur ad Cæsarem huiusmodi somnium uidisse commemorant: Nouem spicas plenas & maximas à bobus comedi somniauerat: accitos deinde uates, Chaldaeorumque nonnullos, quidnam illo putarent indicari somnio, consuluerat. Alijs autē aliter interpretantibus, Simon quidam Essenus genere, dixerat spicas annos arbitrari, bouesque rerum mutationes: eo quod agros arando uerterent ac mutarent. Ideoque regnaturū quidem illū esse tot annos, quot significasset numerus aristarum: uarias autē rerum mutationes expertū, esse moriturū, Hisque auditis, Archelaus quinque diebus post ad causam dicendam est euocatus. Dignū autem memoria duxi, etiā coniugis eius Glaphyræ somnium, Archelai filiae Capadocum regis referre: quam cum Alexander prius habuisset uxorem, frater huius de quo loquimur, Herodis filius regis, à quo ille interfectus est, sicut iam designauimus, post illius mortem Iudææ regi Libyæ nuptam, eoque defuncto domum reuersam, domicilium apud patrem in uindictate degentē, Ethnarches Archelaus ubi conspexit ad hoc amoris accensus est, ut eam statim repudiata coniuge sua Mariamne, sibi copularet. Hæc igitur breui tempore postquam in Iudæam rediit, uidere uisa est superstantē sibi Alexandrum dicere: Satis fuerat tibi Libycum matrimonium: sed tu illo non contenta, rursus ad meos penates reuerteris audacissima uiri tertij, & quod grauius est, mei fratris iuncta matrimonio. Equidem non dissimulabo contumeliam, teque licet inuitam recupero. Atque hoc exposito somnio, uix biduum superuixit.

De Simone Galileo, de tribus sectis apud Iudeos.

Cap.

VII.

Ant. lib. 18
cap. 12

GITVR Archelai finibus in prouinciam redactis, procurator Coponius quidam eques Romanus missus est, ea sibi à Cæsare potestate mandata. Hoc disceptante, Galilæus quidā, Simon nomine, defectio nis arguebatur: quia indigenas increparet, si tributum Romanis pendere paterentur, dominosque post deum ferre mortales. Erat autē propriae sectae sophista, nulla in re similis alijs. Etenim tria sunt apud Iudæos genera philosophiae, Horum unum Pharisei profitentur, alterum Sadducei, tertium uero, quod etiā probabilius habetur, Esseni colunt, gente quidem Iudæi, uerum inter se mutuo amore coniunctissimi: & qui praeter ceteros uoluptates quidem quasi maleficia uitarent: continentiam uero seruare, neque cupiditati succumbere, uirtutem maximam ducerent. Itaque nuptias quidē fastidiunt, alienos uero filios, dum adhuc molles sunt, eruditioni traditos, pro cognatis habentes, suis moribus diligenter instituunt: non quia coniugia uel humani generis successionē censeant perimendam: sed quia cauendam putent intemperantiā foeminarum, nullam

lam earum uni uiro fidē seruare credentes. Quin & diuitiarū contemptores sunt, rerumq; apud eos cōmunicatio admirationi habetur, neq; inuenias alteri alterū opulentia præstare: legemq; sibi dixerunt, ut qui disciplinam suam sectari uellent, bona contubernio publicarent. Ita enim fore, ne uel paupertatis humilitas, uel diuitiarum dignitas appareret: sed permixtis facultatibus, uelut inter fratres, unū esset omnīū patrimonium. Probros autē ducunt oleum, & si quis uel inuitus unctus fuerit, munditijs corpus absterget: quoniā squallorem decorem putant, dummodo semper in ueste sint candida. Designatos autem communium rerum procuratores habēt, & ad usus omnium singulos indiuisos. Non est autē illis una ciuitas certa, sed in singulas multi domicilia transferunt, & aliunde aduenientibus sectæ suæ professoribus, quicquid habeant promptū exhibent quasi proprium. Deniq; tanquam cōsuetissimi ad eos ingrediuntur, quos nunquam antē uiderunt. Hinc est, quod cum peregrinantur, propter latrocinia tantum armantur, neq; præterea quicquam ferant. In singulis autē ciuitatibus, ex eodem collegio specialis curator hospitū constituitur: qui eorū uestimenta cæteraq; usui necessaria tueatur. Amictus autem cultusq; corporis omnibus pueris, in metu & sub cura magistri agentibus, par est. Nec uero uestitum siue calceos mutant, nisi aut omnino conscissis prioribus, aut longi temporis usu consumptis. Nihil autem inter se mercantur aut uendunt: sed egenti quisque quod habet præbens, refert ab eo quod ipse non habet: quamuis etiam sine permutatione cunctis libera sit facultas, à quibus libuerit accipiendi quod opus sit. Præcipue circa deū religiosi sunt. Namque ante solis ortum nihil profani loquuntur, sed ei patria quædā uota celebrant, quasi ut oriatur precantes. Deinde ad quas uenerunt singuli artes, à curatoribus dimittuntur. Cumq; ad horam quintam studiosè fuerint operati, rursus in unum congregantur: linteisq; præcincti uelaminibus, ita corpus aquis frigidis abluunt. Atq; hac lustratione facta, in eadē secreta coeunt, quoniam neminē alterius sectæ hominē aspirare concessum est, ipsiq; purificati, uelut in sanctū quoddam templum in coenaculum ueniunt: quibus ibi cum silentio residentibus, pistor quidem panes ordine, unum autem uasculum ex uno pulmento singulis cocus apponit. Deinde uoce cibum sacerdos anteuenit: neq; gustare quenquam fas est, nisi prius deo celebretur oratio. Post finem quoq; prandij uota repetunt. Nam & cum incipiunt, & cum desinunt, quasi datorem uictus, deum laudibus canunt. Tunc ueluti sacris illis depositis uestimentis, in opere usq; ad uesperam uersantur. Similiterq; inde reuersi coenant, confidentibus, etiam hospitibus, si quos fortē interuenisse repperint. Neq; uero clamor unquā tectum illud, neq; tumultus inquietat: cum etiam loquendi ordine alijs alijs cedant: eorumq; silentium, extra tectum constitutis arcanum quoddam uideatur uenerabile. Cuius quidem rei perpetua sobrietas causa est, quodq; apud eos edendi aut potandi modus saturitate definitur. Sed quamuis aliarū rerum nihil sine præcepto faciunt curatoris, tamen in his duobus, hoc est iuuādo & miserēdo sui iuris sunt. Nam & subuenire dignis, cū opus est, suo arbitrio cuiq; licet, & indigētibus alimēta porrigere. Sane cognatis dare aliquid sine curatoribus, interdictū. Iidē iracundiæ moderatores iusti sunt, indignationē cohibēt, fidē tuētur, paci obsecundāt: & omne q;

dixerint, iureiurando fortius habent. Ipsum autē iusiurandum quasi periurio deterius uitant. Iam enim mendaciū condemnatū arbitrantur, cui sine deo nō creditur. Summum autem studium ueterum scriptis adhibent: ea maxime inde, quæ animæ & corpori expediant eligentes. Hinc illis morborū remedia, stirpes medicæ, quemq; uim propriam singuli lapides habeant, rimantibus conquiruntur. Sectæ uero suę studiosis nō statim cū eis una collectio, sed per annum integrum extrinsecus commoranti cuiq; eundem uictus ordinem tribuunt: dolabellam quoq; & quod prædictum est perizoma, & albam uestē tradentes. Cum uero processu temporis experimentū continentiae dederit, accedit etiam ad cōmunem cibum: & purioribus, ob castificationem scilicet, aquis participat: neq; tamen in conuictum assumitur. Post ostensionē quippe continentiae, duobus annis alijs mores eius probantur. Cūq; dignus apparuerit, tunc demū in consortium assumitur. Prius uerò quàm incipiat cōmunem habere cibum, magnis execrationibus adiurat se primum quidem colere deum, deinceps quoque erga homines seruare iustitiam, & neque propria sponte nocere cuiquam, neq; ex præcepto obesse: quin imo iniquos omnes odisse, & collaborare semper iustitiæ sectatoribus, fidem omnibus seruare, maxime uero principibus. Neque enim absque uoluntate dei, cuiquam posse principatus potentiam contingere. Si uero ipse cæteris præsit, nunq; se abusurum uiribus potestatis ad contumeliam subiectorū, sed neq; ueste aut ambitioso aliquo ornatu reliquis eminere, ueritatem semper diligere, & habere propositū conuincere mentientes. Manus uerò à furto, & animā puram seruare ab iniustis cōpendijs: & neq; aliquid de mysterijs consecratos celare, neq; profanis eorū quippiam publicare, etiam si intentata quispiā morte compellat. Super hæc aut addunt, nihil se de dogmatibus aliud q̃ ipsi susceperint, tradere. Fugere aut latrocinia, & conseruatū ire simul & dogmatis sui libros & angelorū nomina. His quidē execrationibus explorant, & quasi præmuniant accedentes. Deprehensos uero in peccatis à sua congregatione depellunt: & qui taliter fuerit cōdemnatus, miserabili plerunq; morte consumitur. Illis quidē sacramētis ac ritib. obligatus, neq; capere ab alijs oblatū cibū potest. herbās uero pecudū more decerpens, & fame exesus per membra corrumpitur. Ob quod etiam plurimos plerunq; miserati, extremū spiritū agentes receperunt: sufficientē pro peccatis eorū quæ usq; ad mortē adduxerit, poenam luisse censentes. In iudicijs uero sunt diligentissimi atq; iustissimi. Disceptant aut nō minus q̃ centū in unū coacti: q̃ autē his decretū fuerit, immobile manet. Veneratio quoq; apud eos post deū magna legislatoris est: ita ut si quis eū blasphemauerit, morte dānetur. Senibus uero obedire & pluriū quorūq; decreto, probabile arbitrantur officium. Cum simul deniq; sederint decē, nullus unus nouē loquitur inuitis. Expuere quoq; in medium eorū, uel in dexteram sui partem, quisq; deuītat. Sabbatis quoq; operationē aliquā contigisse, omnibus ludæis diligentius cauent: neq; cibū sibi solum pridie præparant, ne uidelicet illo die ignē accendant: sed neq; uas aliquod transponere audēt, imò nec aluū purgant. Alijs aut diebus fodientes foueam uno pede altā *οὐρανὸν*, hoc est, illa dolabella quā tradi nuper accedētib. diximus, dimissa ueste sese diligentissime contegentes, ne scilicet splēdori diuino iniuriam faciant, in eadem

eadem fouea ab onere uentris leuantur, ac deinceps terrā quam effoderāt reducunt: idēq; ipsum faciunt in locis secretissimis: & cum naturalis sit ista purgatio, nihilominus tñ solenne habent, ut quasi ab immunditia diluantur. Discernuntur autem inter se, secundū susceptæ abſtinentiæ tempora, in ordines quatuor: tantumq; hi qui iuniores sunt, inferiores præcedentibus æſtimantur, ut si aliquos eorū contigerint, quasi à contrectatu alienigenæ diluantur. Viuunt autem quā longissimè, ita ut plurimi eorum usq; ad centenariam proferantur ætatem, propter simplicitatem uictus, ut equidem puto, & institutionē bene in omnibus ordinatam. Sunt etiam cōtemptores aduersorum: cruciatus siquidem uincunt firmitate consilij. Mortem uero, si cum decore obeunda sit, iudicant etiam immortalitate meliorem. Prodidit autē eorum in omnib. negotijs animos, bellū quod gestū est cum Romanis. Tunc siquidem per artuum confractiones & ignes, ac per tormenta omnigena tranſeunt, ut uidelicet uel in legislatoris aliquid loquerentur iniuriam, uel ciborū quipiam quod non solent ederent, ad neutrū horum potuerunt cōpelli: sed neque deprecari suos tortores, aut inter ipsa flere supplicia: in medijs quinimo cruciatibus subridentes, & eis qui tormēta admouerant illudentes, constanter animas cum quadam hilaritate reddebant, scilicet quasi qui eas essent de nouo recepturi. Opinio quippe apud illos firmata consistit, corruptibilia quidem esse corpora, materiāq; eorū non esse perpetuā: animas autē immortales semper manere, & de æthere subtilissimo cōmeantes, quasi carceribus ita corporib. implicari, uelut quas illecebra naturalis attraxerit. Quum uero fuerint à carnalibus releuatæ uinculis, quasi de seruitute longissima liberatas, ita illico lætari eas, sublimesq; ferri. Et quidem bonas, cōcinentes in hoc Græcorum sententijs, pronunciant ultra Oceanū degere, ubi eis sit reposita perfructio: illic quippe esse regionē, quæ neq; imbribus, neq; niuib. neq; æstibus aggrauetur: sed quam Oceano oriens Zephyrus, & leniter aspirans amœnet. Malis autē animabus procellosa loca & hyberna delegant, plena gemitibus exercendarū sine fine pœnarū. Videntur autē mihi secundum hanc ipsam intelligentiam Græci quoq; fortibus suis, quos Heroas & semideos uocauerunt, beatorū insulas sequeſtrasse: improborū autē animabus locum apud inferos impiorum: in quo etiam cruciari quosdam cōmentati sunt, Sisyphos uidelicet, & Tantalos, & Ixiones, & Tityos: principio quidē immortales esse animas existimantes, ob adhortationem utique uirtutis, dehortationemq; nequitiae: bonos quippe fieri in huius uitæ cōseruatione meliores, per spem bonorū etiam post lucē redhibendorū: improborum autē impetum retardari æſtimantes: quoniā etsi in huius uitæ spatio latuerint, post obitum tamē sint immortalia tormēta passuri. Hæc sunt ergo quæ Esseni de diuinitate animæ philosophantur, planè illecebram ineuitabilē eis qui semel de eorum sapiētia gustauerint, reponētes. Sunt aut in eis qui etiam futura nosse promittant, sacris uidelicet libris, & uarijs sanctificationibus, prophetarūq; dictis à primis ætatib. adhærētes: raro aut accidit ut prædictiones eorū frustratio cōsequatur. Est aut aliud etiā Essenorū collegiū, cibos quidem & mores legesq; similes cū priorib. habens, distans uero opinione de cōiugio. Maximā siquidem uitæ hominū partem, successionem scilicet, amputare eos qui abstineant nuptijs

nuptijs arbitrantur: quippe si in eandem uelint omnes ire sententiam, defectu-
rum confestim genus humanū. Nihilominus aut cum tanta ipsi moderatio-
ne conueniunt, ut per trienniū explorent ualetudinē scēminarū: & si constan-
ti purgatione apparuerint idoneæ partui, ita eas in matrimonia asciscunt. Ne-
mo tamen eorū cum pręgnante concumbit: ut ostendant, q̄ nuptias nō uo-
luptatis, sed liberorū causa inierint. Lauantibus aut scēminis, ita ut uiris peri-
zomatum inest amictus: Tales sunt mores huius collectionis. Duorū autem
priorū ordinū, Pharisei dicuntur, qui certiorē legalium ritū notitiā profiten-
tur: & hi primū dogma habent, ut fato & deo uniuersa deputent: & quidem
uel agere quæ iusta sunt, uel negligere, secundū maiore partē esse in homini-
bus profitentur: adiuuare tñ in singulis & fatū. Animam aut omnem quidem
incorruptā esse, transire aut in alia corpora solas bonorū, improborum uero
interminabili supplicio cruciari. Sadducei porro, secundus ordo, fatum om-
nino negant: & deum extra omnem mali patrationem inspectionemq̄ con-
stituunt. Aiūt autē electioni hominū uel bonū uel malū esse propositū: & se-
cundū uoluntatē propriā, alterutrū unicuiq̄ contingere. Animarū aut gene-
raliter uel supplicia denegant uel honores. Et Pharisei quidē sociales, & qui
studeant se mutua dilectione cōplecti: Sadducei uero & inter se feris mori-
bus discrepantes, & conuersatio eorū circa exteros inhumana. Hęc sunt quæ
de Iudæorum philosophis dicenda reperi: nunc ad inceptum reuertor.

De Pilati regimine.

Cap.

VIII.

Ant. lib. 18
cap. 5

RCHELAI ethnarchia in prouinciam redacta, reliqui, id est, Philip-
pus & Herodes, qui cognominabatur Antipas, tetrarchias suas rege-
bant. Salome enim moriens Iulie Augusti coniugi toparchiam quā
rexerat, & Iamniā, & in Phasaelide palmeta testamento reliquit. Delato au-
tem ad Tiberium Iulie filium Romano Imperio post mortem scilicet Augu-
sti, qui pręfuit rebus annis septem & quinquaginta, mensibus sex, diebus
duobus. manentes in tetrarchijs suis Herodes ac Philippus: hic quidem iuxta
fontes ipsos, ē quibus Iordanis flumen exoritur, in Paneade condidit ciuita-
tem, quam Cæsaream uocitauit: aliamq̄ in inferiore Gaulanitide, quam Iulia
dem nominauit. Herodes uero in Galilæa Tiberiadem, in Peræa autem co-
gnominem Iulie. Missus autem à Tiberio in Iudæam Pilatus, cum curandam
accepisset regionem, nocte intempesta opertas in Hierosolymam intulit ima-
gines Cæsaris, quæ res post triduum ingentem inter Iudæos suscitauit tumul-
tum: nam qui aderant stupore permoti sunt, quasi iam profanatas leges suas
uiderent. Nullum enim fas esse collocari in urbe simulachrum. Ad querelam
autem eorum qui in ciuitate erant, subito etiam ex agris multitudo confluit.
Euntes autem ilico Cæsaream ad Pilatum, intentissime deprecabantur, ut ab
Hierosolymis auferrentur imagines, & eis iura patriā seruarentur. Pilato au-
tem supplicantibus abnuente, circa domum eius proni corruerunt: & immo-
biles quinq̄ diebus continuis noctibusq̄ mansere. Post autem Pilatus tribu-
nal ascendens, studio magno conuocat multitudinē Iudæorum, quasi qui eis
uellet dare responsum: cum subitō milites accepto signo (sic enim iam fuerat
pręparatū) armati circumsteterunt Iudæos: circumdataq̄ triplici acie, Iudæi
quidē stuporis erant pleni, uidentes insperatā rerū faciem. Tūc Pilatus denū-
cians

Ant. lib. 18
cap. 7

cians trucidaturum se omnes, nisi imagines Cæsaris susciperent, annuit militibus ut educerent gladios. Iudæi autē quasi uno cōsilio omnes subito corruerunt, & ceruices nudatas excipiendis ictibus pararunt, uociferantes uniuersos se interfici magis uelle q̃ legē profanari. Tunc Pilatus circa religionē studium populi demiratus, cōfestim de Hierosolymis statuas iussit auferri. Deinde uerò conturbationē alteram commouebat: Est apud eos sacer thesaurus quem Corban dicunt, hunc ad inductionē aquarū iussit expendere, erat autē inducēda aqua ab stadīs trecentis. ob hoc itaq; uulgi oriebantur querelæ: ita ut etiā Pilati qui Hierosolymā uenerat, cum clamore circumdarent tribunal. Ille autē præuiderat tumultū eorū: siquidem populo permiscuit armatos milites, qui tunc essent priuatorū uestibus induti: præcepitq; ut gladijs quidē nō uterentur, fustibus autē acclamantes ferirent. Sicq; cōpositis rebus, dat ex tribunali signū, cōfestimq; cædebantur Iudæi: quorū multi quidē plagis, multi uero se inuicem conculcantes, in fuga misera contritione perierunt. Tunc ad calamitatē interfectōrū stupens multitudo conticuit: atq; ob hoc accusator Herodis tetrarchæ Agrippa, qui fuit filius Aristobuli, quem pater Herodes interfecit, ad Tiberiū uenit. Illo autē non suscipiente accusationem, resistens Romæ & reliquorū quidē potentiū notitias ambiebat: maximis autē colebat officijs Germanici filiū Caium, cum adhuc esset priuatus. Et quodam die inter copiosum epularū apparatū, quibus eum demerebatur, ad ultimum extensis manibus, aperte deum cœpit precari, celeriter illum mortuo Tiberio dominū cunctōrū uidere. Hoc cum quidam ē familiarib. eius Tiberio nunciasset, statim cōcludi iussit Agrippam, qui sub grandi ærumna, usq; ad mortem Tiberij, in carcere per menses sex tenebatur. Sed defuncto eo, post regnū annorū duorū & uiginti, sex mensium, trium dierum, succedens in imperium C. Cæsar absoluit Agrippā uinculis, & tetrarchiam Philippi (iam enim is decesserat) ei tradidit, regemq; appellauit. Cum uenisset autē in regnū Agrippa, Herodis tetrarchę cupiditates per inuidiā suscitauit. Irritabat autē eū maxime in spē regni Herodias uxor, exprobrās ei socordiā, & dicēs, quia per id quod noluerat ad Cæsarem nauigare, careret potestate maiore. nam cum Agrippā ex priuato regē fecisset, quomodo dubitaret illū ex tetrarcha eodem honore donare? His adductus Herodes, uenit ad Caium, a quo ob auaritiam uehementer increpitus, ad Hispaniam fugit: secutus eum quippe fuerat accusator Agrippa, cui etiam tetrarchiam illius C. Cæsar adiecit. Atq; ita Herodes quidē in Hispania, peregrinante secum etiam uxore, decessit.

Ant. lib. 19
cap. 14

De superbia Caij, & Petronio preside.

Cap.

IX.

CAIVS uerò Cæsar intantum contumeliose abusus est fortuna, ut etiam & deum se putaret, & uellet uocari. Patriam quoq; suam multorum nobilium cæde truncauit. Extendit autem impietatem suam etiam in Iudæam: Petronium deniq; cum exercitu Hierosolymam misit, præcipiens ut in templo statuas eius locaret: quas nisi susciperent Iudæi, contra dicentes quidē ex his interficeret, reliquam uero multitudinem captiuaret. Permovebat autem hoc profecto deum. Et Petronius quidē cum tribus legionibus, multis que ē Syria auxiliariis properabat in Iudæam ex Antiochia, Iudæorū uerò quidam non credebant famæ bellum nuncianti. qui uerò

Ant. lib. 15
cap. 15

credes

credebant, nihil de resistendo poterant comminisci. Celeriter autē in omnes peruadit metus, nam iam Ptolemaidem peruenerat exercitus. Est autem hæc ciuitas Galilææ littore in magno campo sita: circumdatur autē montibus ab oriē tali plaga per sexaginta stadia disparatis, sed ad Galilæam pertinentibus: à meridiana autē Carmelo, qui abest stadijs centum uiginti: à septentrionali quoq; monte qui est altissimus, quē uocant incolæ Scalam Tyriorum: & hic autē distat stadijs centum. Ab ea autem urbe distans duobus stadijs præterlabitur fluuius, quem uocant Beleū, exiguus prorſus: cui prope est sepulchrum Memnonis, habens iuxta se centum ferē cubitorum spaciū, sed admiratione dignissimum. Est enim specie uallis rotundæ, uitream emittens arenam: quā cum exhauserint multæ naues, pariter accedentes, locus idem rursus impletur. Venti siquidem quasi dedita opera, conuehant illuc de circumstantibus supercilijs arenam istam, utiq; cōmunem. locus autē metalli, statim in uitrum quod suscepit mutat. Mirabilius quoq; mihi illud uidetur, quod iam conuersæ arenæ in uitrū, quæcuncq; pars super margines loci ipsius fuerit iacta, in uulgarem arenam denuo conuertitur. Igitur loci quidē illius natura talis est. Iudæi autē cum mulierib. & filijs collecti in campū, in quo est sita Ptolemais, Petronio supplicabant, principio ob patrias leges, deinceps uero etiam pro suo statu. Ille autem ob multitudinem precantium & precum inflexus, exercitum quidem & statuas in Ptolemaide reliquit: procedens autē in Galilæā, & conuocans in Tiberiadem tam populum Iudæorum q̃ omnes eorum nobiles, & uim Romani exercitus cœpit exponere, & minas Cæsaris: his addēs, q̃ & contumeliosa esset supplicatio Iudæorum: cum omnes siquidem gentes quæ parerent imperio Romano, in suis urbibus inter reliquos deos, imagines quoq; Cæsaris locauissent, soli Iudæi istud abnuerent. hoc siquidē quasi ab imperio deficere esset, etiam cum iniuria præſidentis. Illis uero contra hæc legem moresq; patrios allegantibus: & quia ne dei quidem simulachrum, ne dum hominis, nec solū in templo, sed neq; in profano aliquo totius regionis loco fas sibi esset locare: arripiens dictum Petronius, respondit: Sed & mihi mei domini lex seruanda est. si eam quippe transgrediar, uobisq; parcam, iuste animaduersionem subibo. Impugnabit sanē uos non Petronius, sed ille à quo sum missus. nam & ipsi æque ac uos cogor implere quæ iussa sunt. Ad hæc tota multitudo unanimiter succlamauit, ante legis temerationem omnē se libenter subire perniciem. Sedato autē eorum clamore, Petronius ait: Pugnare ergo aduersus Cæsarem estis parati? Responderunt Iudæi, pro Cæsare quidē & populo Rom. se per dies singulos offerre sacrificia: si autē in templo imagines æstimet collocandas, debere eum totam Iudæorū gentē prius immolare: præbere se quippe iugulos cum mulieribus & paruulis ei, qui interficere uoluisset. Ad hæc admiratio Petroniū miseratioq; peruasit, intuentem & insuperabilem religionē uirorū, & tantū uulgus ad mortē constanter paratum. Et tunc quidē infectis omnib. recesserunt. Postridie autē ac deinceps summates eorum priuatim uiritimq; compellans, populum quoque publice alloquens, nunc quasi consulens admonebat, interdum etiam minabatur, extollens & uirtutē Romanam & indignationē Cæsaris: inter hæc etiam suam necessitatem, cui essent exequenda præcepta. Sed illis ad nulla horum expert

menta

menta cedentibus, cum uideret etiam sementē regionis intercipi (ipsum quidem anni tēpus erat, & quinquaginta penē cōtinuis diebus multitudo in urbe otiosa morabatur) ad ultimū cōuocatis omnibus, ait, sibi met periculosam rem se uelle aggredi. Aut enim, inquit, deo cooperante placabo Cæsarem, ac uobiscum saluabor libenter: aut illo in ultionē irritato, pro tanta multitudinis impendā animā meam. Atq; ita dimissis turbis, multa pro eo uota facientibus, Antiochiam ab Ptolemaide reuocauit exercitū: atq; illinc confestim misit ad Cæsare, referens & quo apparatu in Iudæam irruisset, & q̃ tota gens supplicasset: quibus si abnuendū putaret, nosset cum uiris etiam prouinciam esse perdendam. Seruare siquidē ipsos legē patriā, & nouis præceptis uehementer obistere. His epistolis respondit Caius immodice, cōminans Petronio mortē, quoniā iussionū suarum segnis executor fuisset. Sed scriptorū talium uectores per tres continuos menses contigit aduersa tēpestate retineri: alij aut exitium C. Cæsaris nunciantes, prospere nauigauerunt: deniq; ante septem & uiginti dies epistolas Petronius accepit, finem Cæsaris indicantes, q̃ illi peruenirent, qui comminantiā scripta portabant.

De imperio Claudij & regno Agrippæ ac mortē.

Cap. X.

CAIUS per dolum interēpto, qui regnauerat annis tribus, mensibus sex, rapitur in regnū ab eo exercitu qui Romæ erat, Claudius. Senatus autem, referentibus cōsulibus Sentio Saturnino & Pomponio Secundo, mandat tribus cohortibus urbanis ut essent præsidio ciuitati, & ipse frequens in Capitolium conuenit: & propter immanitatem Caij, bellum agi cum Claudio decernebat, uolens imperiū ad optimates reducere: ut sicut olim, ad regendū dignissimi eligerētur. Accidit interim ut Agrippa adueniret: quem cum & senatus in concilium & in castra Claudius euocasset, ut scilicet eo strenuo adiutore uteretur in quibus res posceret, uidēs Agrippa Claudium iam esse opibus Cæsarem, ad eum perrexit: quē ille ilico legatum ad senatum misit, indicantem suum propositum, quoniam primo quidem inuitus ab exercitu raptus sit, & iniquum esse, si militū erga se studia tam religiosa defereret, imō tutam aliter suam non esse fortunam: iam enim ad inuidiā satis fore, quod in regnum uocatus sit. deinde administrare paratum esse rempublicam non ut aliquis tyrannus, sed ut princeps benignus: sufficere sibi quippe honorē nominis. De singulis autē negotijs cōmunem omnium stare sententiam. nam & si non natura esset modestus, locuples tamen moderandæ potestatis exemplum Caij morte esse propositum. Quæ cum detulisset Agrippa, respondit senatus, quasi qui militi suo bonisq; consilijs fideret, nolle se subire uoluntariam seruitutē. Sed accepto patrum responso, Claudius rursus misit Agrippam, nunciantē eis, se nō posse adduci ut eos proderet, quorum consensu in imperium esset accitus. Inuitum autē se initurum esse pugnam aduersus eos, cum quibus configere minime uellet: proinde eligendum esse locum extra ciuitatem in quo configerent. neq; enim fas esse, propter illorum peruiaciam, patriam ciuili cæde foedari. Et Agrippa quidem ista senatui nūciauit. Inter hæc unus ex illis militibus, qui cum patribus erant, educens gladium: Commilitones, inquit, quibus perturbati causis parricidia perpetrare cupimus, & concurrere aduersus propinquos nostros Claudij secutos: maxime Ioseph.

Ii cum

Ant. lib. 19
cap. 3

Ant. lib. 19
cap. 4

cum habeamus Imperatorē quē in nulla re culpāre possimus. & ad quem cū iustis magis allegationib. q̄ cum armis egredi debeamus. Hæc dicēs, per mediam egressus est curiā, omnib. se militibus consecutis. Hoc exemplo optimates deserti, in magno metu esse cœperūt. ac deinceps uidentes sibi aduersationem tutam nō esse, secuti milites, ad Claudiū transierūt. Occurrebant autē eis pro muris strictis gladijs hi, qui fortunæ regis ambitiosius adulabātur: & penē accidit ut progressi quinq̄ interficerētur, ante scilicet q̄ militū impetū Cæsar agnosceret: nisi accurrens Agrippa, imminētis ei facinoris periculū nunciasset: dicens q̄ nisi coercuisset exercitū, iam in sanguinē ciuium furentē, confestim amissurus esset omnes per quos conspicuū esset imperium, fieretq̄ solitudinis Imperator. Hæc audiens Claudius, continuū militū impetum. Suscepit autē in castris aduenientē senatum, & iudulgenti honore cōplexus, egressus cum patribus confestim obtulit deo hostias, ut mos est pro Imperio supplicari. Agrippam quoq̄ protinus donat regno paterno uniuerso, adijciens ei etiam illam quæ Augustus Herodi donauerat, Trachonitidē scilicet & Auranitidem: præter hæc aut aliud quoq̄ regnum, quod Lysaniæ uocabatur. Et Ant. lib. 19 cap. 5 populo quidem donationē hanc per edictum indicauit. Patribus aut præcepit, ut incisam æreis tabulis in Capitolio collocarēt. Donat aut etiam fratrem eius Herodem, qui gener eiusdem erat, iunctus Berenicæ reginæ Chalcidis. Opinione autē celerius Agrippæ dati regni census maximus affluebat: quæ sanē pecunia, non ille in rebus exiguis abutebatur, sed talem murum Hierosolymis circumdare cœpit, qualis, si potuisset absolui, irritam prorsus obsidionem Romanis oppugnātibus effecisset. Sed antequam impleteret opus, decessit in Cæsarea. Regnauit aut annis tribus. Ante quoq̄ cum tetrarchiam regeret, alijs tribus annis tenuerat potestatem. Reliquit filias tres ē Cypride natas, Berenicen, Mariamnen atq̄ Drusillam: filium aut ex eadem ipsa cōiuge, nomine Agrippam, qui cum admodum paruulus esset, Claudius regnū in prouinciam redegit, in cuius procurationem missus est Cestius Festus: post hunc autem Tiberius Alexander: qui nihil de cōsuetudine patria immutantes, gentem in pace tenuerunt. Post hæc uero & Herodes, qui regnabat in Chalcide, decessit, relinquens ex fratris quidē filia Berenice filios duos, Berenicianum & Hyrcanum: ex priore aut Mariamne Aristobulum. Alius quoq̄ eius frater Aristobulus mortuus fuerat priuatus, relicta filia Iopata. Hi quidem erant (sicut diximus) liberi Aristobuli, qui fuerat Herodis filius: Alexander aut & Aristobulus nati fuerant Herodi ē Mariamne, quos ipse parens occidit. Alexandri autem posterī in maiori Armenia regnauerunt.

De uarijs tumultibus in Iudæa & Samaria.

Cap.

XI.

POST obitum autem Herodis, qui regnauit in Chalcide, Claudius Agrippam filium Agrippæ in patrum sui regno constituit. Alterius autem prouinciæ suscepit curam post Alexandrum Cumanus, sub quo oriri cœperunt tumultus, & denuo Iudæos calamitas cōprehendit. Cōueniente quippe multitudine ad diē festū azymorū in Hierosolymam, stante cohorte Romana super porticū templi (armati quippe milites semper custodiebant festos dies, ne quid cōuenientes populi nouare auderēt) unus ē militibus reductis turpiter uestimentis inclinans posteriora sua uertit ad faciem Iudæos

Iudæorum: & ad hunc habitū uocem emittens similē succlamauit. Ob quod factum tota coepit multitudo conqueri, ita ut circumstarent Cumanū, ad supplicium militē deposcētes. Ex his autē inconsulti iuuenes, & quasi natura apti ad seditiones mouendas, in rixam grauissimā p̄siliabant: cōtinuo quippe saxa rapientes, percutiebant milites. Tūc ueritus Cumanus, ne totius in eū uulgi impetus fieret, plures euocauit armatos: qui cū essent porticib. immissi, metus grauis incidit Iudæis. statimq; in fugam uersi, relicto tēplo refugere coeperunt. Tanta autē per egressus de cōstipatione obtritio facta est, ut conculcatione mutua super decē milia hominū cōsumpta sint. Facta est autē uniuersæ genti luctuosa festiuitas, & planctus per dōmos singulas personabat. Successit autē huic calamitati latrocinatiū tumultus. Iuxta Bethoron quippe, per uia publicam, Stephanus quidē seruus Cæsaris suppellectilē quandam uehebat, quæ ab irruentibus latronibus direpta est. Cumanus autē ad inquisitionē mittens eos qui in proximis uicis essent, uinctos ad se adduci iussit, obijciēs q̄ latrones illos non cōprehendissent: qua occasione quidam militū in uico quodam libros sacræ legis offensos discidit atq; cōbulsit. Iudæi autē quasi totam religionem inflāmatam uiderent, undiq; confluxerūt: & uelut machinamento aliquo, ita ui superstitionis attracti, oēs ad unam euocationem ad Cumanum Cæsaream concurrunt: precantes ut militē qui tantam contumeliam deo legiq; eius intulisset, non relinqueret impunitum. Ad hæc ille (uidebat enim multitudinē nequaquā quieturam, nisi aliqua esset satisfactio sedata) ad iudicatum militem per medium populum ad supplicium iussit abduci: sicq; Iudæi placatis animis recesserunt. Denuo autē Galilæorum & Samaritanorum cōflictus exoritur. In uico em̄ quem Geman uocant, qui est in magno Samariæ campo situs, quidā Galilæus de numero Iudæorū ad festiuitatē ascendēs interficitur. Ad quod factum multi ex Galilæa regione concurrerunt, ut cum Samaritanis confligerent. Horū autē nobiliores conuenerunt ad Cumanum, rogantes ut anteq̄ grauis calamitas oriretur transiret in Galilæā: & in eos qui autores essent homicidij uindicaret. Cumanus uero his negotijs quæ habebat in manib. postponens illorum petitiones, sine effectu precatores remisit. Nūciato igitur homicidio Hierosolymā, omnis multitudo cōmota est: & relicta diei solēnitate, in Samariā uulgus impetū fecit, sine ullo duce, nec cuiquā principum suorū retinenti acquiescentes. Latrocinij autē eorum & tumultus, quidā Dinæi filius Eleazarus, & Alexander, principes erant: qui in Acrebatæ regioni cōterminos irruentes, promiscuā edidere cædem, & à nullius ætatis exitio tēperantes, uicos etiā inflammauerūt. Cumanus autē hæc audiēs, adduxit secum unam equitū alam, quæ uocatur Sebastenorum, ut auxilio his qui uastabantur esset: sicq; eorum multos qui Eleazarum erāt secuti, comprehendit, plures quoq; interfecit. Ad reliquam autē multitudinē, qui in uastandos Samaritanorū fines irruerant, principes gentis de Hierosolymis occurrerunt: opertiq; cilicijs, & aspersis cinere capitibus precabantur, ut ab incepto desinerent: nec propter exercendam in Samaritas ultionē, ad Hierosolymæ perniciē Romanos cōmouerent: misererentur autē patriæ suæ atq; tēpli, filiorumq; & coniugum propriarum: neq; omnia pariter in discrimen adducerent, neq; ob unius Galilæi uindictam cuncta disperderent. His acquiescen-

Ioseph.

li 2 tes

tes Iudæi, à negotio recesserunt. Multi autē per idem tēpus in latrocinia cōspirabant: sicut ferē solet insolentia crescere rebus quietis: per quæ in omni regione agebantur rapinæ, & audacissimus quisq; reliquis uim afferebat. Tunc Samaritarū primates ad Numidiū Quadratum, qui Syriam procurabat, Tyrū uenerunt, uindicari de his qui regionē eorū deprædati fuerant postulantes. Præsto autē fuerāt etiam Iudæorū nobiles: & Ionathas filius Anani, princeps sacerdotū, obiecta diluēs allegabat, initium quidē tumultus Samaritas fuisse, qui primi homicidiū perpetrassent: causam tamen calamitatū postea secularū præbuisse Cumanū, qui inter principia autores cædis noluisse ulcisci. Tunc Quadratus utranq; partem interim distulit, dicens se cū ad ipsas regiones uenisset, diligenter singula inquisiturū: deinceps uero progressus Cæsareā, eos omnes quos Cumanus uiuos ceperat, in crucē sustulit. Inde cū Lyddam uenisset, denuo audiuit Samaritanorū querelas, & accitos Iudæorum decem & octo uiros, quos cognouit pugnæ fuisse participes, securi percussit. Duos autem principes sacerdotū, Ionatham & Ananiā, eiusq; filiū Ananum, & nonnullos alios Iudæos nobiles ad Cæsarem misit: similiter autē & Samaritarum nobilissimos quosq;. Præcepit etiā Cumano, & Celeri tribuno, Romam nauigare, reddituros Claudio rationē pro his quæ in regione gesserāt. His ita cōpositis à Lydda ascendebat Hierosolymā: & inueniens multitudinē festiuitatem azymorū celebrantē sine ulla conturbatione, Antiochiam redijt. Romæ autē Cæsar auditis allegationibus Cumani & Samaritanorū (aderat autē etiā Agrippa, Iudæorū causam magna cōtentione defendens: siquidem & Cumano multi potentīū aderant) pronūcians aduersus Samaritas, tres eorum nobilissimos iussit interfici: Cumanum autē in exilium deportari. Celerem autē tribunum uinctū Hierosolymā missum, Iudæis ad suppliciū tradidit, ut per urbem tractus, capite plecteretur. Post hæc Felicē Pallantis fratrem misit ad Iudæos, qui & eorū prouinciā cum Samaria & Galilæa curaret. Agrippam uero de Chalcide in regnū maius trāstulit, tradēs ei illam quoq; prouinciā, quæ Felicis fuisset. Erat autē ista Trachonitis & Batanæa & Gaulanitis. Addidit autē regnum etiā Lysaniæ, & tetrarchiā quam Varus rexerat. Ipse autē per annos tresdecim, menses octo, dies triginta administrato imperio, decessit, successorem regni Neronem relinquens, quem suadelis Agrippinæ uxoris suæ in imperium cooptauerat, & quidem cum legitimū haberet filium Britannicum ex Messalina natum, priore scilicet coniuge, & Octauiam filiam, quam ipse priuigno collocarat Neroni. Susceperat autē ex Agrippina Antoniam. Et Nero quidem, quemadmodum per magnitudinem felicitatis & opum, abusus sit fortuna: & qualiter fratrem suum, atque uxorem, matremq; interfecerit, post quos in omnes proximos immanitatem suam conuertit, atq; ut ad ultimum per amentiam ad histrionum opera scenamq; peruenerit, quoniam scio esse narratione molestum, silentio præterire melius puto.

De tumultibus in Iudæa sub Felice.

Cap. XII.

Ant. lib. 20
cap. 11

ONVERTAR autem ad narranda quæ ab eo aduersus Iudæos gesta sunt. Minorem igitur Armeniam regnandam Aristobulo dedit, Herodis filio. Regno autem Agrippæ quatuor urbes addidit cum agris ad singulas pertinentibus: in Peræa scilicet regione, Abilam &

& Iuliadem: in Galilæa aut Tarichæam & Tiberiadem. Reliqua autē Iudææ Felici procuranda dedit. Hic principem latronū Eleazarū, qui per uiginti annos regionē fuerat deprædatus, aliosq; cū eo multos cepit, uinctosq; Romā misit: aliorūq; quos in crucē sustulit, latronum uel in cōmunionē sceleris deprehensorum popularium, fuit penē innumerabilis multitudo. Sic autē regione purgata, aliud genus latrocinantiū in Hierosolymis oriebatur. Hi autē sicarii uocabantur, diē claro & in media ciuitate passim quosq; interficientes. Potissimum uero diebus solēnitatē festiuis immiscebantur uulgo, sicas sub ueste gestantes. His inimicos interficiebant: ac deinceps collapsis hominibus, illi inter reliquos de scelere querebātur: qua fraude extra suspiciōnē manebāt, diūq; latuerūt. Primus igitur ab eis Ionathas pōtifex interficitur. Post hūc autē quotidie plurimi cædebātur, atq; ipsis calamitatibus molestior timor ciuitatem premebat: sicut enim in medio bello per singula momēta oēs mortem operiebantur. Circumspiciebant autem eminus quosq; appropinquantēs: & neq; amicis suis fidere poterant, dum tamen in medijs suspiciōnibus atq; custodijs nihilominus interficerentur. Tanta erat latrocinantium temeritas, & ars quædam latendi. Ad hæc autē alia etiam malorum collectio facta est, cæde quidem abstinentium, sed consilijs magis impiorum quæ pars nō minus q̃ sicariorum felicitatem urbis statimq; corrumpit. Seductores namque hominēs & circumuētores, sub specie religionis nouis rebus studentes, uulgo insannire fecerunt. nam in solitudines egrediebantur, promittētes deum signa eis ostensurum libertatis. Contra quos Felix (uidebātur quippe semina defectiōnis esse) mittens equites atq; pedites armatos, magnam multitudinē interfecit. Maiore autē plaga Iudæos afflixit Ægyptius quidā pseudopropheta. Ad ueniens quippe in prouinciam, magus cum esset, prophetæ opinionem sibi arrogans, triginta fermē milia hominum congregauit, quos uana seductione deceperat. Et circumducens eos de solitudine in montē qui uocatur Oliuarum, inde ad Hierosolymā nitēbatur ascendere: depulsoq; Romanorū præsidio, in populares exercere dominationē. Vtebatur autē stipatoribus, qui ad id facinus conuenerant. Præuidit sanē eius impetū Felix, & occurrens cum ipsis Romanis armatis, quos etiā Iudæorum reliqua multitudo iuuabat, inijt cōflitum. Et Ægyptius quidē cum paucis fugit. Plurimi autē qui cum ipso fuerant comprehensi atq; uinculis traditi sunt. Reliqua uero multitudo in regiones proprias dispersa est. Compresis uerò his etiam, sicut ferē in ægro corpore, rursus pars altera tumescebat. Magi enim quidam & latrones collecti, multis afflictionem inducebant: & quasi ad libertatē uocabant, mortem apertissimā comminantes his qui Romanorum principatui obedire uoluissent: ut uel reluctantes auerterent eos, qui spontaneam ferrent seruitutē. Dispersi ergo per totam regionem diripiebant quorumq; potentiū domos, eosq; insuper trucidabant: inflammabant etiam uicos, ita ut desperatione eorum tota Iudæa protinus impleretur. Et hoc quidem bellum indies ingrauescebat. Alter autem tumultus ortus est circa Cæsaream, inter Iudæos scilicet qui ibi permixti habitabant, & Syros, seditionē commota. Hi siquidem postulabant, ut eorum fieret ciuitas, Iudæum eius fuisse conditorem dicentes: erat autem rex Herodes. Æmuli uerò conditorem quidē consitebantur Iudæum,

Ioseph.

li 3

ipsam

Ant. lib. 20
cap. 12.Ant. lib. 20
cap. 12.

ipsam uero ciuitatē fuisse gentiliū uindicabant. Neq̃ enim illic statuas & fana potuisse cōstitui, si ad Iudæos eam conditor pertinere uoluisset. Ob has ergo causas inter se populus uterq̃ iurgabat. Procebat aut̃ usq̃ ad arma contentio: & quotidie ad confligendum audaces quicq̃ partis alterutræ profiliabant. Neq̃ enim Iudæorum seniores cohibere tumultus gentis suæ poterāt: & Græcis turpissimū uidebatur, Iudæis inferiores uideri. Præstabant autē hi quidem diuitijs & corporum uiribus. Græci uerò auxilio militum: magna si quidem pars Romanę manus, de Syria illò fuerat cōgregata: & quasi cognati, ad auxiliandum parati erant Syris. Præfecti aut̃ militum curabant comprimere tumultum: & pugnaces quosq̃ comprehensos, taureis ulciscabantur ac uinculis. Nec tamen supplicia comprehensorum, impedimentum aut timorem reliquis inferebant: imò magis hoc ipso in seditionis iritabantur augmentum. Tunc demum Felix minaci edicto præcepit cōtumaces quosq̃ urbe discedere: non parentiū autem immisis militibus interfecit non paucos, quorum etiam bona direpta sunt. Manente autem seditione, nobiles utriusq̃ partis electos, legatos misit ad Neronem, de iure disceptaturos. Successit autem ei Festus, & hos qui maxime infestabāt prouinciam solícite persecutus: latronum plurimos comprehendit atq̃ interfecit.

De presidibus Iudææ Albino & Floro.

Cap. XIII.

Ant. lib. 20
cap. 15

ERV M successor huius Albinus non eodē modo negotijs præfuit, neq̃ enim fuit aliqua malignitatis species, quam ille præterierit. Deniq̃ non solum causis ciuilibus furabatur & diripiebat bona singulorum, neq̃ solum tributorum additamentis in commune gentem grauabat: sed etiam quos ob latrocinia decuriones ciuitatū comprehenderunt, uel qui à prioribus iudicibus in custodijs erant relictī, accepta à cognatis eorū pecunia, liberauit: & is solum qui nō dedisset, in carceribus quasi nocentissimus remanebat. Per idem tempus, eorum quoq̃ qui res nouare cupiebant, in Hierosolymis crescit audacia. Ex quibus sanè qui erant opulenti Albinum largitione redimebant, ut eis tumultum mouentibus non indignaretur: pars autem popularis quæ non satis gaudebat quiete, Albini participibus iungebatur. Vnusquisq̃ ergo improborum cohorte propria circumdatus, ipse quidem inter cæteros quasi princeps latronum & tyrannus eminebat: stipatoribus uerò suis ad direptionem mediocrium abutebatur. Ita fiebat, ut hi quidem quorum uastabātur domus, tacerēt: illi autem qui extra incommodum stetissent, metu ne similia paterentur, etiam officijs ambirent eos, quos constabat dignos esse supplicijs. In commune autem omnium fuit intercepta fiducia. & erat tunc multiplex dominatio, & semina captiuitatis futuræ iam ab illo tempore spargebantur. Cum sanè eiusmodi morum fuisset Albinus, tamen succedens ei Gelsius Florus, optimum eum per cōparationem sui fecit uideri. Ille siquidē plura occulte & cum fraude nocuerat: Gelsius uero iniquitates suas in uniuersam gentem, tam palàm quasi gloriaretur exercuit: ac uelut non ad regendam prouinciā, sed ad damnatorum poenas carnifex missus, neq̃ rapinarum ullum morem, neq̃ afflictionum prætermisit. In miseris autem crudelissimus erat, in turpibus uero impudentissimus. Neq̃ enim quis illo amplius offendit fallaciā ueritatem, neq̃ commentus est callidiores nocendi uias.

Ant. lib. 20
cap. 1

Huic

Huic siquidem utritim illatis dispendijs lucra quærere exiguum uisum est: sed totas simul despoliabat urbes, & labes populis inferebat, tantum non uoce per totam regionem edicens, liberum esse omnibus latrocinari, dum ipse prædandum acciperet portionem. Denique ob illius avaritiã contigit totam penè deseri regionem, ita ut plurimi sedes patrias relinquentes, ad externas prouincias commigrarent. Donec autem in Syria Cestius Gallus prouinciã regebat, neque ausus quispiam Iudæorum est aduersus Florum ad eum mittere legatos. Cum uero instante azymorum solennitate ipse Hierosolymam uenisset, occurrens multitudo, quæ facile tricies centenorum milium fuit, precabatur, ut gentis suæ calamitatibus subueniret, & pestem illam prouinciæ Florum ut eijceret clamitabat. Qui tamen cum sub populi ore esset, & Gallo assisteret, non solum nihil mouebatur sed uoces illas etiã deridebat. Cestius tamen cõpescens impetum populi, & edicens quod deinceps placatiorem eis Florum redderet, regressus est Antiochiam. Deduxit autem eum usque ad Cæsaream Florus, illudens mēdacijs, & Iudæorum genti bellum sedulo cõminiscens, quo scilicet solo iniquitates suas occultari posse credebat. Pace siquidem permanēte, habiturum se apud Cæsarem accusatores Iudeos: uerum si defectionem negotiatus fuisset, maiore utique malo abducendam à se esse inuidiam peccatorum minorum. Igitur ut gens ab Romano abrumperetur imperio, sedulo indies augebat calamitates. Per idem tempus apud Neronem Cæsarienses gentiles uictores extitere, decretumque istud contestantes literas attulerunt: perque hoc bello Iudaico dabatur exordium, duodecimo scilicet anno regni Neronis, septimodecimo autem regni Agrippæ mense Maio.

De Floro seuiente in Iudæos Cæsarienses & Hierosolymitas.

Cap.

XIII.

Ad magnitudinem autem excitatorum de eo malorum, nequaquam idoneas causas habuisseprehenditur. In Cæsarea siquidem habitantes Iudæi, habebant synagogam prope locum, cuius erat dominus gentilis quidam Cæsariensis. & frequenter quidem egerant, ut ad eorum ius illa possessio iungeretur, multis partibus maius precium quam res meruerat offerentes, dominus autem loci preces eorum despexisse non contentus, ad maiorem dolorem ædificauit in loco tabernas, ita ut angustum eis transitum & prorsus coarctatum relinqueret. Primum igitur feruentiores aliqui iuuenum prosiliētes, ædificationem uetabant. Cum uero Florus hos à prohibendo cohiberet, non habentes Iudæorum nobiles quid agerent, inter quos erat etiã Ioannes publicanus, inflantur Florum oblatione octo talentorum, ut ædificationem uetaret. Ille autem ob capiendum tantummodo, promittens se cuncta facturum, accepta pecunia statim de Cæsarea egressus est, uenitque in Sebasten, seditioni tribuens facultatem, quasi qui pugne spatium Iudæorum summatibus uendidisset. Sequenti autem die, Iudæorum sabbato, cum plebs ad synagogam coisset, seditiosus quidam Cæsariensis uas Samium ante ingressum eorum ponens, alites immolabat. Hoc factum Iudæos incoercibiliter accendit, & legem suam quippe contumeliam pertulisse, & locum ipsum dicebatur fuisse pollutum. pars autem Iudæorum quæ erat constantior atque moderatior, denuo apud iudices esse conquerendum rebatur. Seditiosi autem & iuuentute turgentes Iudæi, effundebantur in rixam. Stabant autem ad cõfligendum parati etiam Cæsariensium tumultuosiores. Ex composito quippe missus fuerat, qui pro synagogæ foribus immolaret:

*Ant. lib. 20
cap. 15*

sicq̃ continuò est pugna cōmissa. Interueniens aut̃ lucundus, qui ad prohibendum erat relictus, præfectus equitum, uas illud quidem quod positū fuerat iussit auferri, & tumultum sedare pergebat. Cum uerò superatus esset præ Cæsariensium uiolentia, Iudæi statim libros legis rapientes secesserūt in Nabata: regio quædam eorū hoc nomine appellatur, dirempta à Cæsarea stadijs sexaginta. Primates autē eorum duodecim, cum Ioanne in Sebasten ad Florum uenerunt, de his quæ acciderant conquerentes, & ut auxilio esset rogabant, quamuis reuerenter, tamen eum & de octo talentis admonentes. Ille uerò ilico cōprehensos eos uinciri iussit, arguens cur leges de Cæsarea auferre ausi fuissent. ob hoc igitur apud Hierosolymitas grauissima indignatio nascatur: ueruntamē adhuc iram suam frenabāt. Florus uerò, quasi ad hoc operam suam locasset, ut bellū inflammaret, misit ad sacrum thesaurū, ut inde decem & septem talenta auferrentur, quasi eam pecuniam impensæ Cæsaris flagitaret. Tunc uerò statim inuasit populum multa confusio: concurrentes ad templum, maximis uocibus nomen Cæsaris appellabant, ut à tyrānide Flori liberarentur orantes. Quidam autem seditioforū in Florum maledicta iaciebant ultima: & canistrum circumferentes stipem eius nomine postulabant, quasi inops & miserrimus talibus indigeret auxilijs. His autē omnibus nihil est à cupiditate deterritus, sed multo magis ad deprædandum irritatus est. Deniq̃ cum deberet Cæsaream ueniens ignē belli illic nascentis extinguere, causasq̃ tumultuū submouere, pro quo etiam mercedē acceperat pactus: tamen cum exercitu equitū atq̃ peditū Hierosolymam contendit, ut Romanis armis ad quod uolebat uteretur, ac timore & minis urbē circumdaret. Tunc populus lenire eius impetum uolens, obuiam militibus processit, cum solitis utiq̃ fauoribus, & Florū honorare officijs paratus. Ille uerò præmittens cum equitibus quinquaginta centurionē, nomine Capitonem, discedere eos iussit: Ne ue eū, in quē tam grauiā maledicta iecissent, falso denuo honore deluderēt. Oportere quippe eos, si uiri sunt fortes, animiq̃ cōstantis, etiā in præsentem effundere cōtumelias: nec solū in uerbis, sed etiā in armis amorem libertatis ostendere. His dictis exterrita multitudo, simul etiā militibus qui cū Capitone uenerant, in mediū uulgus irruentibus, diffugerunt, anteq̃ Florū salutarent, aut militib. officia cōsueua redderent. Discedētes igitur in domos, cū metu atq̃ humilitate peruigilē duxere noctē. Florus autē tūc quidē deguit in regia, postridie autem aduersum eos extructo tribunali sublimius resedit: cōuenientesq̃ sacerdotū principes, & ciuitatis uniuersa nobilitas, astiterunt tribunali. His præcepit Florus, ut oēs qui maledicta in eū succlamassent, protinus dederēt: edicēs in ipsos esse, nisi reos produxerint, uindicandū. Ad hæc respondēt Iudæi, populū quidē pacifica quæq̃ sentire, illis uerò qui errauissent in uerbis, ueniā conferendā postulabāt. In tanta siquidē multitudine, nihil esse mirandū, offendi aliquos temerarios, & per etatē insipientes: esse autē impossibile eorū qui deliquerint, discrimē agitari, cū & singulos nimirū pœniteat, & præ timore ad negandū sint parati, debere tamē illū si cōsuleret gētis quieti, & uellet Ro. imperio seruare urbē, magis ppter multos innoxios dare ueniā etiā paucis delinquentib. q̃ propter paucos improbos perturbare multitudinē tantā bonorū. Ad hæc uerò ille magna indignatione inflammatus,

mili-

militibus exclamauit, ut forū rerū uenaliū, quod erat in superiori parte ciuitatis, diriperēt, ac pāssim obuios trucidarēt. Illi uero ad lucri sui cupidinē addita autoritate rectoris, nō solū illū diripuerunt locū in quē fuerant immīssi, sed in uniuersas insiliētes domos, interficiebāt habitatores. Fuga autē erat per angustā porta omnia, & cædes eorū qui cōprehēdebantur: direptiōis quoq; nulla species præteribatur. Multos autē etiā nobiliū cōprehēdentes adduxerūt ad Florum, quos ille uerberib. laniatos in crucē sustulit. Deniq; omnis numerus illo interfectorum die cū paruulis & mulierib. (neq; enim uel lactantibus pepercerant) fuit sexcenti & triginta. Grauiorē autē faciebat calamitatē uideri nouitas Romanæ calamitatis: quod enim nemo unq; prius, tunc Florus ausus est, ut uiros scilicet equestris ordinis pro tribunali flagellis cæderet, ac patibulis affigeret: quorum etsi origo ludæa, tamen Romana dignitas erat.

De alia oppreſſione Hierosolymorum dolo Flori.

Cap. XV.

PER idem tēpus rex quidē Agrippa Alexandriā erat pfectus ut Alexandrum, qui Ægyptum procurabat missus à Nerone, iure hospitis cōueniret. Germanā autē suā Berenicen, Hierosolymis inuentā, & iniquitatem militum uidentem, grauis ob hoc angor inuaserat. & frequenter quidem præfectos equitum suorum, custodesq; corporis mittens ad Florū precabatur, ut à cæde desineret. Ille uerò neq; in multitudinē interfectorū, neq; in nobilitatē precatricis, sed tantū in lucra sua, quæ de rapinis congregarentur, aspiciens, contempsit annuere: impetus autē militū etiam aduersum regiam efferatus est. Nō solum quippe sub oculis eius obuios quosq; mulcābant atq; trucidabāt, sed etiā ipsam, nisi cōfugisset in aulam, interfecissent. Ibi autē peruigilē noctē cum intenta custodia egit, uerens utiq; irruptionem militum. Venerat autē Hierosolymā, ut uota deo solueret. His em̄ qui morbo uel alijs necessitatibus implicātur, mos est orare per triginta dies, antequā immolent hostias: abstinere quoq; uino, & capillos radere. Quem morē Berenice regina illis exercens diebus, nudipes etiam ante tribunal stetit, deprecans Florum: & præter quod nihil honoris habitū est, etiam de uita sua periclitata est. Hæc autē facta sunt sextodecimo die mensis Maij. Postridie autē conueniens multitudo in forum, quod erat in superiori parte ciuitatis, magnis clamorib., de his qui interfecti fuerant, querebantur: potissimum autē inuidiosæ in Florum uoces erant: quod ueriti primates quicq; & pōtiffices, disruptis uestibus, & uiritim singulos comprehendentes, postulabant, ut ab his uerbis, quorum causa tanta mala pertulerant, desisterent, neq; in maiorem indignationē Florum mouerent. Sicq; sedata est multitudo, tam reuerentia precantium, quā spe quod nequaquam Florus ultra in eos sæuiret. Ille autem uidens multitudinis tumultum fuisse compressum, angebatur, & denuo eam inflammare cupiens, pontifices cum nobilibus aduocauit. Itaque unum ait argumentum fore, quod nihil ulterius de nouandis rebus cogitaret, si populus obuiam procederet militibus de Cæsarea uenientibus: ueniebant autem duæ cohortes. Qui cum conuocasset populum ad occurrendum, mandat centurionibus ut nullam salutationem redderent obuiantibus ludæis. Ad quod si offensus petulanter quippiam essent locuti, statim in eos uterentur armis. Pontifices ergo collecta multitudine in tēplo, precabantur ut occurrerent Romanis, &
ante

ante graue incōmodū cohortes solenniter salutarēt. His hortationib. seditio si quicq̃ abnuebāt, & ob interfectōrū dolorē reliqua multitudo iūgebatur audacibus. Tunc uero oēs sacerdotes omnesq̃ leuitæ sacra uasa proferentes ornatumq̃ tēpli, citharistæ etiā & cantores cū musicis organis p̃cidebant ante multitudinē, & obnixissime precabantur, ut illum tēpli honorē custoditū esse uellent, neq̃ ad direptionē uasorum sacrorū Romanos cōtumelijs incitarēt. Erat aut̃ uidere ipsos sacerdotū principes sparsis cinere capitibus, & pectora disrūptis uestib. nuda mōstrātes, nominatim singulos quosq̃ nobiliū cōpellare, ac denuo in cōmune multitudinē precari, ne ob modicū peccatū patriam suam proderent his, qui direptioni eius inhiarēt. Quam em̃ utilitatē uel militibus esse de Iudæorum salutatione tribuendā, uel illis quæ acciderant correctionem, si in præsenti p̃cedere cessarēt. At contrā, si officiose susciperent solenniter uenientes, auferri Floro occasionē pugnæ: ipsos uero saluare patriam suam, & p̃uidere ne quid ultra t̃p̃ pertulerāt, experirentur. His addunt, q̃ paucis seditiosis si tanta multitudo iungatur, hoc magis ad pacificū consiliū suam deberēt autoritatē trāsferre. Tali hortatu multitudinē inflectentes, etiā ipsos seditionis autores quosdam quidē minis, quosdam aut̃ sui reuerentia mitigauerunt: ac deinceps præcedentes cum quiete omni populo sequente, militibus obuiam prodierunt. Iamq̃ cominus factos salutauerunt: illis autem nihil respondentibus, seditiosi Iudæorū aduersum Florum, cuius hæc fierent consilijs, succlamauerunt. confestimq̃ milites cōprehendentes eos, cedere fustibus adorti sunt: atq̃ in fugam uersos persequētes equites proculcabant. Coruebant aut̃ multi quidem cum à Romanis cæderentur, plures aut̃ cum se mutuo propellerēt. In ipsis aut̃ portis grauis facta est cōpressio, & uno quoq̃ alterum præuenire cupiente tardior fuga cunctis fiebat. Collabentiū uero durus erat interitus. Suffocatu enim atq̃ conculcatu miseri disperibant, & neq̃ ad sepulturam quisquā proximis suis cognoscendus remanebat. Irruebant autē etiā pariter milites immoderate, eos quos cōprehendissent cædentes: & per ingressum qui Bezetha uocatur detrudebant multitudinē, transire cupientes ut Antoniā & templum obtinerent. Quos etiā Florus consecutus, eduxit de regia eos qui secum erant, & in arcem transire nitebatur. Frustratus tamen est eius impetus. Cōuersus quippe aduersum eos populus repugnauit, & per tecta euadētes obruebant saxis Romanos. Qui cū superne uenientibus sagittis uincerentur, nec possent defendere multitudinē quæ per angustos arcibus batur ingressus, ad reliquū se exercitū qui erat in regia receperunt. Seditiosi aut̃ uerentes, ne superueniēs denuo Florus tēplum occuparet, per Antoniā ex templo ascendentes, porticus à tēplo ad Antoniā continētes interciderūt, quatenus auaritiā Flori desperatione cōpescerēt. Nam cū diuinis inhiaret thesauris, proq̃ his in Antoniā trāsgradi niteretur, ubi intercisas porticus uidit, ab impetu cōquieuit, & cōuocans sacerdotū principes atq̃ curiā, se quidem ait urbe digredi, præsidiū tamen apud eos relinquere quantū ipsi uoluissent. Ad hæc illis respondentibus, nihil nouandū fore, si unam tantū relinqueret apud eos cohortē, dum tamen nō illam quæ cū ciuib. paulo ante conflixerat: ob ea siquidem quæ pertulere populum illis militibus infensum esse: cohorte sicut precabantur mutata, cū reliqua manu Cæsaream regressus est.

De Politiano tribuno, & oratione Agrippæ ad Iudæos, ad obediendum
Romanis hortantis.

Cap.

XVI.

ALIVD autem denuo pugnae consilium comminiscens, retulit ad Cestium, & Iudæos defectionis criminatus est: impudenti mendacio illos perpetrasse dicens, quæcunque eos pertulisse constabat. Nec sane principes Hierosolymorum quæ gesta fuerant, tacuerunt: sed & ipsi & Bernice ad Cestium de his quæ Florus inique in urbe egerat, retulerunt. Ille autem susceptis literis partis utriusque, quid facto opus esset cum principibus deliberabat. Et quibusdam quidē uidebatur, cum exercitu in Iudæā Cestiū ire debere, & aut uindicare defectionem, si fuisset admissa, aut magis fidos reddere Iudæos eorumque accolas. Ipsi tamē magis placuit aliquem de suis præire, qui & negotia & consilia Iudæorum posset ei fideliter nūciare. mittit ergo tribunum Politianum, qui ab Alexandria reuertenti Agrippæ circa Iamniā occurrēs, & à quo fuisset missus, & ob quas causas indicat. Quo loci Iudæorum etiā pontifices, & reliqui nobiles, eorumque curia adesse curauerant, ut circa regem scilicet officia nouarent. Postea uero quæ illum congrua humanitate coluerunt, cōquesti sunt quæ potuerūt flebiliter de calamitatibus proprijs, & inhumanitatē Flori explicauerunt. Quā licet argueret Agrippa, uasre tamen inuectionē suam in Iudæos transtulit, quorum maxime miserebatur, uolens scilicet frenare eorum motus: ut per hoc ipsum quod uiderentur nihil perpessi iniuriæ, ab ultionis desinerent appetitu. Ad hæc ergo quicunque egregij erant, & propter sua prædia desiderabant quietē, intelligebāt regis redargutionē esse plenam benignitatis. Populus autē Hierosolymorum sexaginta stadijs obuiam progressus, officiose Agrippam & Politianū suscepit. Lamentabantur tamen interfectos cōiuges mulieres: quarū plangoribus reliquus quoque populus ad lamenta conuersus, precabatur Agrippam ut genti cōsuleret. Succlamabant etiam Politiano, ut ingrederetur urbem, uideret que quæ essent à Floro gesta: & ita ostendebant forum desertum domosque uastatas. deinceps uero per Agrippā suasere Politiano, ut is cum uno tantū famulo ad Siloam usque totam circuiret ciuitatem: quatenus ipsis cognosceret oculis, Iudæos omnibus quidem alijs parēre Romanis, soli autē Floro aduersari propter magnitudinem in eos factę crudelitatis. Ille igitur cum circuisset urbem, & mansuetudinis populi sufficiens documentum teneret, ascendit in templum, quod etiam multitudinē conuocauit: & cum plurimis uerbis fidem eorum circa Romanos collaudasset, multa etiā ad conseruationē pacis hortatus, adorauit deum eiusque sancta: in eo tamen consistens loco, in quo licebat per religionē: sicque regressus ad Cestium est. uulgus autē Iudæorum, ad regem pōtificesque conuersus petebat, ut legati aduersum Florum ad Neronem mitterentur, neque de tanta cæde tacentes suspicionem suæ defectionis præberent: uisum iri quippe eos principes capiendorū armorū fuisse, nisi præuenientes ostendissent illum esse qui dedisset exordium. constabat autē multitudinē non esse quieturā, si legationem aliquis impedisset. Ad hæc Agrippa, ordinari quidē legatos, qui Florū accusarent, inuidiosum putabat: despiciere autem Iudæos in bella commotos neque sibi expedire cernebat. aduocata igitur concione in xystum, & in suggesto constituens germanam suam Berenicen, in Asamonæorum domo (ea si quidem

quidem xyſto imminebat contra ſuperiorē partem urbis : nam xyſto templū erat ponte coniunctū) huiusmodi orationem habuit : Si quidē uiderē uos omnes ad pugnandū cum Romanis eſſe incitatos , neq; populi puriorē ſynceriffimamq; partē pacē uelle ſeruare , neq; proceſſiſſem ad uos , neq; conſulere cōſiſus eſſem : ſuperuacua quippe de utilib. oratio eſt , quādo omniū auditorum conſpirat ad deteriora conſenſus. Quoniā uero aliquos quidē ætas , maiorum belli neſcios facit , quōſdam uero incōſiderata ſpes libertatis : non nullos uero auaritia ſuccendit , & in cōfuſione rerum capiendum de inferioribus lucrum : quemadmodum ipſi ab hoc errore corrigantur , & nō per paucorum improba conſilia etiam boni diſpereant , exiſtimaui oportere , ut omnib. uobis in unū coactis ea exponerē , quæ arbitror expedire. Obſtrepāt autē nemo , ſi non ea audierit quæ ipſius fert libido. His ſiquidē qui ſunt ad defectionē irreuocabiler incitati , licebit etiā poſt meos monitus manere in priſtina uoluntate , mea autē etiam ad illos qui audire cupiunt intercipientur oratio , niſi ab omnibus uobis ſilentium præbeatur. Noui quidē quod multi & iniurias procurantiū prouincias , & præconia libertatis quaſi tragice proſequantur. Ego autem priuſquā diſcutiam qui ſitis , & cōtra quos bellū ſuſcipere tentetis , primum ſeparabo cauſas , quas cōnexas putatis. Si enim uiolatores ueſtros cupitis ulciſci , cur libertatē magna laude attollitis ? Si uero iſtud ipſum ſeruire intolerabile ducitis , ſuperflua eſt aduerſum rectores querela . illis ſiquidem uel moderatiſſime agentibus , nihilominus turpe erit ſeruire . Cōſiderate autē ſingillatim , & uidete q̄p̄ exigua ſit materia bellorum . Et primum quidem ipſa rectorum conſideranda ſunt crimina . Colere ſiquidem officijs , non exaſperare oportet iurgijs poſteſtatē . Cum uero modicorū peccatorū exprobratiōes maximas facitis , aduerſum uos proſecto eos quibus infertis contumelias irritatis . Relinquentes quippe & quod antea clanculo & cum quadā uerecundia nocebant , palām uos confidenterq; populantur . nihil autē ita plagas coerces ut patientia , & uiolatorū quies uiolantibus inſcit pudorē . Fac autē eos , qui à Romanis in prouincias mittuntur , eſſe grauiter moleſtos , nō tamen etiam Romanis oēs uiolant uos , neq; ipſe Cæſar , aduerſum quem pugnare uultis . Neq; enim ex præcepto illorū improbus ad uos quiſquam uenit : neq; poſſunt illi , quæ in oriente geruntur , poſiti in occidente conſpicere . ſed neq; facile ea quæ hic ſunt , illic audiuntur . eſt autē importuniſſimū , & propter exiguas cauſas , tantis , & ea de quibus querimur neſcientibus , uelle conſligere . Et quidē noſtrorum criminum cito erit futura correctio . neq; enim unus atq; idem prouinciæ ſemper curam tenebit , & ſucceſſores eius credibile eſt modeſtiores futuros . Motum autē ſemel bellum , neq; deponere facile eſt abſq; magnis calamitatibus , neq; ſuſtinere . Libertatis uero bona ſitientibus prouidēdum atq; certandum eſt , ut principio non ea careant . moleſta enim eſt nouitas ſeruitutis : quam ne utiq; ſubeas , iuſtū ſuſcipi certamen uidetur . Qui uero ſemel ſubiectus eſt , & deinceps deficit , cōtumax magis ſeruus q̄p̄ amator libertatis oſtēditur . Tunc igitur oportuit omnia agere , ne ſuſciperentur Romani , cum in prouinciā Pompeius intraret . Maiores uero noſtri eorūq; reges , pecunia , corporibus , animis multo uobis meliores , exiguæ parti potentiæ Romanæ obſiſtere nequiuerunt , uos autē qui hæreditariam obedientiam ſuſcepitiſ ,

rebus

rebus autē omnibus illis qui primi paruere longe inferiores estis, contra omne Romanum regnum obistere posse arbitramini: Et Athenienses quidem, qui ob Græcorum libertatē patriam suam quondam ignibus tradere, qui superbissimum illum Xerxem per terram nauigantē, per mare uerò ambulatē, & cuius classem non caperet amplitudo pelagi, latiore autem Europā, duceret exercitum, hunc inquam cum una naue fugientem gloriosissime persecuti sunt: circa paruam autē Salaminam, qui tantas opes Asiæ confregere, nunc tamen seruiunt Romanis, & illam regiā Græciæ ciuitatē administrāt Italiæ iussiones. Lacedæmonij quoq; post Thermopylas, & Plateas, & Agesilauum Asiam perscrutatum, eosdem dominos uenerantur. Macedones uero qui adhuc penē imaginantur Philippum uidere cum Alexandro promittentem sibi orbis imperium, ferunt tamen rerum mutationem, & adorant eos ad quos fortuna migravit. Aliæ quoq; multæ gentes ad libertatē fiducia subnixæ, & multo maiores, cesserunt tamen & obediunt: uos autē soli seruire dedignamini his, quibus uidetis uniuersa esse subiecta. Quibus exercitibus, quibus cōfiditis armis? Vbi est classis uestra, quæ peruagetur Romanorū mariæ? Vbi autē qui expensis possint sufficere thesauri? Contra Ægyptios fortē aut Arabas existimatis uos bellum mouere. Non circumspicitis Romanorū imperium? Non metimini uestram imbecillitatē? Nōne scitis uestrā ciuitatem à conterminis gentibus frequenter esse superatam? illorum autem uirtus per totum orbem inuicta percurrit, imò etiam hoc orbe plus aliquid quæsierunt. Neq; enim sufficit eis ad orientem quidem totus Euphrates, ad septentrionem Ister, neque in meridie solitudine tenus perscrutata Libya, neq; in occidente Gades: sed ultra oceanum alium quæsierunt orbem, & usque ad Britannias, inaccessas prius, arma & exercitum transtulerunt. Quid ergo? Vosne ditiores Gallis, fortiores Germanis, prudentiores Græcis? postremo plures estis omnibus in toto orbe degentibus? Quæ uos fiducia aduersum Romanos erigit? Sed dicet aliquis, seruire molestissimū est. At quāto magis id Græcis, qui uniuersis sub sole habitantibus uidebantur præstare nobilitate: & tam la tam quondam prouinciā possidentes, nunc bis ternis fascibus Romanorum obediunt. Totidem autem etiam Macedones obsequuntur, qui certe multo uobis iustius deberent libertatem tueri. Quid autem quingentæ Asiæ ciuitates? nunquid non absq; ullo præsidio, uni tantummodo rectori parent, & fascibus cōsulis obsequuntur? Quid autem pergam enumerare Heniochos, & Colchos, & Taurorum gentem: Bosphoranos quoq; & habitātes circa Pontilittora nationes, Mæoticasq; gentes: apud quas nimirum olim neq; domesticus aliquis dominus noscebatur: nunc uerò militum subiiciuntur tantum tribus milibus, & quadraginta naues longæ, innauigabile prius mare in pace custodiunt. Quanta autem Bithynia, & Cappadocia, & Pamphyliorum gens, Lydi quoq; & Cilices pro libertate dicere ualerent? tamē nunc sine armis tributa pendūt. Quid autē Thraces? quinq; quidem diebus in latum, septem autem in longum commeabilem prouinciā possidentes, asperioresq; multo quā uestra est, ac multis partibus fortiores, altissimōq; gelu eos qui irrue rint retardantē, duobus milibus Romanorum in præsidio manentibus obsequuntur. Post hos Illyrici usq; ad Dalmatiā, & Istro tenus incolentes, duas

bus tantum legionibus obediunt: cum quibus & ipsi impetus cōpescunt Dacorum. Ipsi quoq; Dalmatæ, qui tam multa pro libertate conati, sæpiusq; capti, rursus cum maioribus opibus rebellarunt, nunc sub una Romanorum legione agunt quietē. Veruntamen si aliquos magnæ causæ ad defectionem incitare deberent, Gallos potissimū oporteret assurgere, quos uidelicet tantis munimentis natura cinxisset: ab orientali plaga Alpiū montibus, à septentrionali Rheno flumine, à meridie Pyrenæis montibus, ab Occidente uero Oceano. sed tali munitione gaudentes, trecentis & quindecim gentibus. numerosis, fontes autē (ita ut dixerim) felicitatis domesticæ habētes, omnibusq; bonis totū penē orbē irrigantes, ferunt nihilominus uestigiales esse Romanorū, ac felicitatem suam in eorum felicitate reponere: idq; sane ipsum, non per animorum molliem, nec propter ignobilitatē parentum (quippe qui per octoginta annos pro libertate pugnaverunt) sed Romanorum admirati sunt horueruntq; cum uirtute fortunam, qua illi plura sæpe obtinuere q̃ bellis, denique sub mille & ducentis militibus seruiunt, quibus penē plures habuerunt ciuitates. Neq; Hispanis nascens in agris aurū, pro libertate bella gerentibus profuit, neq; tanto terrarū marisq; spatio à Roma diremptæ gentes, Lusitani scilicet & pugnaces Cantabri: nec uicinus Oceanus, etiā accolis suis fragore terribilis: sed ultra columnas Herculis prolatis armis, & per ipsas nubes Pyrenæorū montiū eluctati uertices, ditioni suæ hos quoq; subdiderunt Romani: atq; ita bellicosissimis gētib; tantoq; (ut dixi) spatio diremptis, legio in præsidio una satis est. Quis uestrū non audiuit multitudinē Germanorū, uirtutem quoq; & magnitudines corporū (ut arbitror) sæpe uidistis. siquidem ubiq; Romani earum gentiū captiuos habent. Sed illi ita ingentē spatijs regionem incolentes, spiritus autē maiores corporibus gerentes, & animā quidē contemptricem mortis, indignationes autē uehementiores feris, nunc Rhenū limitē habent, & octo Romanorū legionibus domantur: & seruiunt quidem qui capti sunt, reliqua autē eorum gens uniuersa salutē in fuga non in armis reponit. Considerate autē etiam Britannorū muros, qui Hierosolymæ confiditis muris. Illos siquidem circumdatos Oceano, & penē non minorem q̃ noster orbis est habitātes, Romani nauigantes redegerūt in ditionē suam: quatuorq; legiones tantæ magnitudinis insulam tuentur. Et quid opus est plura dicere: quando etiam Parthi, bellicosissimū genus, tantis prius populis imperantes, & tam magnis opibus circumdati, obsides tamē mittūt Romanis: estq; cernere, sub specie pacis seruientē in Italia præcipuam Orientis nobilitatē. Vniuersis penē qui sub sole incolūt, Romanorū arma uenerantibus soli bellum geritis: Neq; Carthaginiensium considerabitis finem, qui magnū illum Hannibalem iactantes, & ex nobili Phœnicū stirpe uenientes, tamen sub Scipionis dextera corruerunt: Sed neq; Cyrenæi Lacedæmone oriundi, neq; Marmaridarū genus usq; ad inaquosās solitudines protentū, neq; terribiles etiā audientibus Syrtes, Nasamones quoq; & Mauri, & innumerabilis multitudo Numidarū uirtutes impediere Romanas. Sed tertiam partē orbis terrarū, cuius ne numerare quidē nationes facile est, quæ scilicet sub Atlantico mari & columnis Herculis usq; ad rubrū mare infinitos numero & locis Æthiopas continet, totam tamen ceperunt armis: & præter fruges annuas quib; Roma

nam

nam multitudinē octo mensibus pascunt, alia quoq; uectigalia pendunt, expensas quoq; deuotissimi imperio ministrant, nihil de his quæ iubetur, sicut uos, contumeliosum putantes. & quidem una cum illis tantū legio cōmoratur. Sed quid opus est longe petitis exemplis potentiam explicare Romanā? cum eam possitis de uicina uobis Ægypto diligenter inspicere. Hæc em̄ cum usq; ad Æthiopias porrigatur, opulentamq; Arabiā, contigua quoq; sit Indiā, quinquaginta & septingētas myriadas incolarū habens, præter Alexandrinorū plebem, tamen uectigalia, quorū magnitudinē de censu singulorum capitū æstimari licet, deuotissime penditās, Romanū non dedignatur imperium: & certe q̄ magnum stimulū defectionis habens, Alexandriam scilicet, multitudine & diuitijs abundantem, magnitudinē quoq; non imparem. Habet siquidem in longitudine stadia xxx, in latitudine uero non minus q̄ decem, tributorū uero multo amplius per mēses singulos infert, q̄ uos toto anno penditis: & præter pecuniam, quatuor mensū Romanæ plebi annonā ministrat. Munitur autē undiq; aut incōmeabili solitudine, aut importuoso mari, aut fluminibus, aut cœnosis paludibus, quorū tamen omniū nihil Romanæ fortuna fortius fuit. Duæ enim legiones ciuitati insidentes, profundā Ægyptum cum illa Macedonū nobilitate frenant. Quos igitur in bella de solitudinibus aliquibus socios assumetis? Siquidē omnes qui in orbe habitabili degunt, Romani sunt: nisi fortē quis uestrum spes suas ultra Euphratem porrigat, & Adiabenorū regionem gentiles suos æstimet adiutores. Porro nec illi propter irrationabilē causam tanto se bello implicabunt: nec si tam probroso operi assensum darent, Parthus tamen sineret. Est quidem ei cura tuendæ cum Romanis amicitiae, & arbitrabitur fœdus esse temeratum, si quis de his qui subiecti sunt eius imperio, aduersum Romanos in bello procedat. Superest igitur ad diuinū cōfugiatur auxiliū. uerū & hoc apud Romanos est. si ne deo quippe impossibile esset imperiū tale cōsistere. Cōsiderate autē quēadmodū hæc ipsa erga ipsam religionē immoderatio, etiam si cum longē inferioribus bellū geratis, tamen ad dispensandū sit uobis difficillima, atq; eadem transgrediendo offendatis deum, per quæ eum auxiliaturū putatis. Si enim seruetis sabbatorum consuetudinē, & ad nullum actum moueamini, facile profecto capiemini. Sic quippe etiā maiores uestri experti sunt, hos maxime dies Pompeio ad bellum destinante: in quibus scilicet hi qui oppugnabātur, otia gerebant. Transgredientes autē in bello legem patriam, nescio propter quid in reliquum dimicetis. Vna siquidem nunc uobis intentio est, ne quid de patria institutione soluatur. Quemadmodū autem aduocabitis in adiutorium deum, si cultum ei debitum sponte uioletis? Assumunt autem singuli quicq; bellum, uel diuinæ uirtuti, uel humanis opibus confidentes. Cum uero utraq; hæc, quantū ad ipsam pertinet consequentiā, deseruntur, in manifestam utiq; captiuitatē uolētes pugnare profiliūt. Quid autē prohibet proprijs manibus filios uestros coniugesq; laniare, & hanc pulcherrimā inflammare patriam? Erumpentes siquidē in furorē, lucrabimini uel ignominiam superatorem. Bonū est, o amici, bonū est, dum adhuc stat naus in portu, præcauere tempestatem futuram, & non eo tempore, quo in medias irrueris procellas trepidare. His siquidē qui in improuisa mala inciderint, superest ut digni uel

Ioseph.

Kk 2 mise

miseratione uideantur: qui uero se in apertum discrimen iniecerint, etiam exprobrationib. onerentur. Nisi forte aliquis uestrū æstimet secundū pacta cōfictū ire Romanos, aut postq̃ uicerint, moderate uobiscū acturos, & non in exemplū aliarum gentium sacram hanc urbem inflammaturos, interfecturos autē uniuersum genus uestrū. Neq̃ enim qui superfueritis armis, usquā locū fugæ habebitis, uniuersis scilicet gentibus uel iam habentibus Romanos dominos, uel habere metuentibus. Periculum aut non solū uos manebit, sed etiam in reliquis ciuitatib. habitātes Iudæos. Neq̃ enim est in toto orbe populus, in quo nō uestra portio sit: quos certe omnes uobis rebellantibus, cæde crudelissima diuersi quicq̃ conficient, & propter paucorū uirorū praua consilia, uniuersæ urbes Iudaico sanguine redundabūt. Manet autē uenia eos qui talia patrauerint, q̃ sint nimirū uestro uitio coacti. Si uero eadem exequi superfederint, considerate q̃ impiū sit, aduersum tam benignos arma mouisse. Subeat aut uos misratio, & si non filiorum uestrorū atq̃ coniugum, saltem istius ciuitatis, quæ mater urbiū uestre regionis uocatur. Parcite mœnib. sacris, parcite uenerabilibus adytis, tēplumq̃ uobis & sancta sanctorum seruate. Neq̃ enim ulterius uictores Romani his abstinebunt, quibus primo parentes nullam receperunt gratiam. Ego testor quidē sancta uestra, sacros que angelos dei, patriamq̃ communem, quod nihil eorum consiliorum, quæ uobis uiderim expedire, subtraxerim. uos aut decernentes quæ oportet, mecum in pace degeris: si uero protuleritis iras, absq̃ me periculis subdemini. His dictis, astante etiam sorore lacrymauit, & multā partē de eorū impetu lacrymis infregit. Succlamabant autē, non se aduersum Romanos, sed aduersum Florum ob ea quæ pertulissent, bellum gerere. Ad quos rex Agrippa: Sed opera uestra, inquit, talia sunt, qualia aduersum Romanos pugnantium. Neq̃ enim Cæsari uectigal dedistis, & Antonianas porticus incendistis. Sopiētis autem causam defectionis, si & porticus denuo cōstruatīs, & tributa reddere maturētis. Neq̃ enim Flori hoc præsidiū est, aut pecuniam Floro dabitīs. His consultis populus acquieuit, & cum rege ac Bernice ascendentes in templum porticus ædificare adorti sunt. Per uicos autem & regiones principes quicq̃ decurionesq̃ dispersi, uectigal colligebant: celeriterq̃ x l. talenta (tantum enim erat reliquum) redacta sunt. Et belli quidē imminentes minas, eo tunc more Agrippa compescuit. Deinceps uero persuadere populo tentabat, ut parerēt Floro, donec successor ei à Cæsare mitteretur. Ad quam orationē multitudo accensa, nec à uerborū in regem contumelijs tēperauit, sed protinus eum urbe pepulerunt: ausi que sunt nonnulli seditiosorum etiam saxa in eum iacere. Rex autem uidens tumultuantium irreuocabilem impetum, & conquerendo quod contumelijs esset affectus, principes quidem eorū unā cum alijs potentibus misit ad Florum Cæsaream, ut ipse ex eis eligeret, qui de tota regione uectigal exigerent. ipse uero discessit in regnum.

De cœpta rebellionē Iudeorum contra Romanos.

Cap. XVII.

PER idem tempus quidam eorum qui bellum maxime mouebant, congregati irruebant in quoddam præsidiū, quod uocabatur Massada: & occulte eo peruasō, Romanos omnes interfecerunt: alios autem de suis posuerunt custodes. In templo quoque Hierosolymorum Eleazar

Eleazarus quidā, filius Ananiæ pōtificis, iuuenis audacissimus, dux illo tempore militum, persuasit his qui sacrificijs ministrabant, ut nullius munus aut hostia, qui non esset de Iudæorū gente susciperetur. Id autē erat Romani belli seminariū atq; materia. Reiecit siquidē hostias Cæsaris, quæ pro Romano populo offerri solitæ erant. Plurimum autē super hoc pontificibus, alijsq; nobilibus deprecatis, ut non præterirent eum morē, quo supplicabatur pro regibus, nihil tamen acquieuerunt, non parū quidē & suæ multitudini confidentes: robur siquidē omne res nouare cupientīū, eorū uolūtates iuuabat: maxime autē aspiciebant Eleazarum, qui per idem tempus, ut dixi, princeps erat. Conuenientes igitur potentes quicq; cum pontificibus, & Phariseorum nobilissimis, & uidentes q̄ grauib; malis pergerent subijcere ciuitatem, decreuerunt seditiosorum animos experiri: & ante portam quæ ærea uocatur, concionem aduocantes (erant autē interiore parte templi posita, quæ respicit ad solis exortū) ac primo quidē multa de temeraria eorum defectione conquesti, & q̄ tam graue bellum patriæ commouērent: deinceps irrationabilitatē causæ ipsius arguebant, dicentes, maiores quidem eorū ornasse templum ex magna parte de muneribus gentium, semperq; eorum qui foris essent populorum munera suscepisse: & non solum non prohibuisse aliquorū hostias (id siquidem esse impiissimum) sed etiam eas quæ uiserentur permanerentq; ad præsens usque tempus, oblationes eorum in templi cultibus collocasse. At nunc eos qui Romanā arma iritarent, & desponderent eorum bella, nouum statuere morem religionis, atq; cum periculis etiam ream facere ciuitatem impietatis uideri: siquidem ea sit, in qua præter solos Iudæos, nullus alius immolet externus, neq; ad orandum sinantur accedere. Et si quidē circa unius alicuius priuati personam lex ferretur eiūsmodi, posset nimirum iure nos inhumanitatis arguere: nunc autem despiciuntur Romani, & iudicatur Cæsar profanus. Vnde uerendum esse, ne qui immolandas pro illis hostias repellunt, ipsi in reliquum etiam pro se sacrificia prohibeantur offerre: fiatq; uere extra principatum ciuitas, nisi celerius resipiscences reddiderint hostias, ac prius quàm ad eos, in quorū contumeliam id tentatum est, huius ausus perueniat fama. Simul autem ista dicentes, producebant in mediū scientissimos morum patrum, sacerdotes quoq; narraturos quomodo omnes eorū maiores exterarum gentium semper sacrificia suscepissent. Attendebat autē nemo res nouare cupientium his quæ dicebantur, sed neq; procedebant in mediū altaris ministri, ut belli materiam præparantes. Vidētes igitur nobiles quicq; seditio nemi eò iam processisse, ut eorum non posset autoritate compesci, & Romanorum armorū periculum se primos esse sensuros, in quantū poterant consulentes, amoliri causas parabat. & legatos quidem alios ad Florum miserunt, quorum erat princeps filius Ananiæ Simon: alios autem ad Agrippam, inter quos nobilissimi Saulus, & Antipas, & Costobarus erant, qui etiam regem propinquitate tangebant. Precabantur autē utrunq; ut cum exercitu ascenderent in ciuitatem, & seditionem opprimerent, prius q̄ ea intolerabilis fieret. Et Floro quidem malū istud quasi bonus nuntius fuit, uolensq; inflammare bellū, nihil respondit legatis. Agrippa autē pariter utrisq; parcens, scilicet deficientib; & ijs aduersum quos bellū mouebatur, uolensq; & Romanis

conseruare Iudæos, & Iudæis templū atq; patriam, ad hæc aut nec sibi condere talem conturbationē sciens, misit in auxiliū populo equites ter mille, Auranitas scilicet, & Batanæos, & Trachonitas sub præfecto equitū Dario, duce uerò Philippo Iachimi filio. His ergo ueniētibus, optimates quicq; cū pontificibus & omni multitudine quæ optabat quietē, superiorē occupant ciuitatem: inferiorē siquidē & templum, seditiosorum manus tenebat. Missilibus igitur & fundis indefinenter utebantur, & continua erat emissio sagittarum ex utraq; scilicet parte. erat aut quando ex insidijs procurrentes cominus dimicabant. Præstabant aut audacia quidē seditiosi, belli uero scientia regij. Et his quidē erat propositū maxime templum obtinere, profanatoresq; eius expellere. Seditiosis uero qui cum Eleazaro agebant, ut præter ea quæ obtinebant, etiam superiorē inuaderēt urbē. Per septem igitur dies grauis utriusque partis cædes fiebat, & neutri de eo loco quem tenuerant depellebantur. Deinceps uero adueniente ea festiuitate, quæ Xylophorias dicitur, in qua mos est omnib. grandē lignorū materiā conuehere ad templū, quatenus nuncq; ignis deficiat esca (semper em̄ inextinguibilis perseverat) aduersarios quidē à cultu religionis excluderunt. inter infirmiore autē uulgū irrumpētes multi sicario rum (sic enim uocant latrones, gladios in sinibus gerentes) recepti audacissime prosequabantur opus quod adorti erant. Regij autē audacia & multitudine uincebantur. Ita superiore ciuitate cesserunt, cum isti protinus irruētes, Ananias pontificis domum, & Agrippæ ac Berenices palatiū inflammauerunt: post quod ignē archiuo intulerunt, uolētes omnia creditorum documēta dis perdere, ne esset unde ratio creditæ pecuniæ pateret, utq; omnem sibi debitorum adiungerent multitudinē, & aduersum locupletes egenis præberēt in surgendi facultatē liberā. Fugientibus uero chartarū publicarum custodib. ignē ædibus iniecerunt: atq; ita incensis ciuitatis neruis, in hostes irruebant. Quo loco pontificū atq; nobiliū quidā in cloacis latuerunt, quidam cū regijs in superiorē regiam confugerunt, portas celeriter obserantes. Inter quos Ananias pontifex, & Eleazarus frater eius erant: & illi quos apud Agrippā functos legatione diximus. Tunc ergo uictoria & inflammatione contenti cessauerunt. Postridie aut, quintadecima scilicet die Augusti mensis, fecerunt impetum in Antoniam: & omnes in eo præsidio agētes, per biduum obsessos, ceperunt atq; interfecerunt, præsidiūq; incenderunt. postea uero transferunt in regiā, ad quā confugere Agrippæ milites: & in quatuor partes agmen suū diuidētes, muros euertere moliebātur. eorum uero qui intus erant, erumpere nullus audebat, ppter multitudinē oppugnantium: sed distributi per propugnacula & turres, subeuntes interficiebant, ac frequētes omnino latrones sub muris cadebant. Nec die autē conflictus nec nocte cessabat: seditiosis uidelicet existimantib. in desperationē cogi eos qui in præsidio erāt, ppter inopiam uictus: regijs uero credētib. oppugnatores suos cessuros labori. Interea Manahemus quidā, filius Iudæ Galilæi, callidissimi illius sophistæ qui quondā sub Cyrenio exprobrauerat Iudæis q; post deū subijcerentur Romanis: assumptis quibusdam nobiliū, perrexit in Massadam, ubi armamentariū Herodis regis erat. eoq; perrupto populares aliosq; latrones diligēter armauit, hisq; utens stipatoribus, ueluti rex Hierosolymam reuertitur: factus q; princeps

ceps seditionis, oppugnationē disponebat. Machinarū autē inop̄sa erat, nec poterat palām suffodere muros, superne hostibus tela iacentibus. cuniculum igitur longe cceptū sub unam turrim agentes, suspenderūt eam materie subiecta: ac postea in sustinētia ligna igne immisso egressi sunt. Sicq̄ subijcibus exustis, turris quidē extemplo emota est, alter aut̄ murus intus ædificatus apparuit. Regij quippe molitiones eorū præsentes, fortē etiā de concussione turris, alium sibi murum celerius ædificauerunt. Inter hæc autē hi quidem qui oppugnabāt, & statim se uictores credebāt, cum uidissent alium murum stupore defecti sunt: regij tamen ad Manahemū aliosq̄ seditionis principes mittebant, precantes ut eis discedere liceret. Quod cum solis regijs eiusq̄ religionis reliquis Manahemus annuisset, protinus dicefferunt. Romanos autē qui soli relictī erant, grandis animi occupauit defectus. Neq̄ enim ui contra tantam multitudinē pares erant: & precari ut exire liceret, ignominiā iudicabant: quanquā & si permitteretur, nequaquā tutum putabant. Derelinquentes igitur inferiorem locum, qui Stratopedon uocabatur, quippe quasi capi facilem, in turres regias confugerunt: quarum una appellabatur Hippicos, alia Phasaelus, tertia Mariamne. Hi uero qui cum Manahemo erāt, protinus irruentes in ea loca ē quib. milites fugerant, si quos eorum comprehenderent trucidantes, omnem reliquum apparatus diripientes, Stratopedum incenderunt. Hæc igitur acta sunt sexto die mensis Septembris.

De cæde Ananiæ pontificis, Manahemi, & militum Romanorum.

Cap. XVIII.

SEQVENTI autem die pontifex Ananias circa Euripos regiæ domus latens capitur, & à latronib. interficitur cū Ezechia fratre. Circumfidentes autem etiam turres seditiosi, custodiebant ne quis militem posset effugere. Manahemum autem & munitorū locorum destructio, & pontificis Ananiæ mors, in crudelitatem erexit: & neminem parem sibi in negotijs arbitrans, intolerabilis erat tyrannus. Insurrexerunt autem duo de socijs Eleazari: & mutuo collocti, quod nō decet à Romanis desiderio libertatis deficientes, eandē populari suo prodere, dominumq̄ ferre, & si non uolentum, tamen seipsis humiliorem. nam si oporteat cunctis aliquem præesse, quemuis magis alium quā illū decere: atq̄ ita pacti, adoriuntur eū in templo. magno enim fastu adoraturus accesserat, regali habitu indutus, & studiosos sui in armis habebat. Cum igitur hi qui circa Eleazarū erant, in illum profuissent, reliquus quoq̄ populus rapiens saxa lapidauit sophistam: existimantes q̄ illo interempto tota seditio solueretur. Paululum aut̄ stipatores Manahemi resistētes, postq̄ uiderunt totam aduersum se multitudinē irruere, quisque quō potuit diffugit. Et cædes quidem erat eorum qui comprehensi sunt, perscrutatio autē latentiū sequebatur: pauciq̄ ex eis clam in Massadam perferunt: cum quibus & Eleazarus filius lairi, propinquus genere Manahemo, qui postea etiam in Massada tyrannidem egit. Ipsum autem Manahemum cum fugisset in locum qui Ophlas uocatur, atque illic humiliter delitesceret, capientes extraxerunt in publicum, multisq̄ tormentis excruciatum interfecerunt. Similiter aut̄ sub eo agentes principes, præcipuumq̄ tyrannidis eius adiutorem Absalomon nomine. Et populus quidē, sicut dixi, in his adiutor fuit, suspicans aliquā totius seditionis correctionem futuram. Hi uero non ut

comprimerent bellū, sed ut cum maiori licentia gērent, interfecerunt Manahemum. Deniq; cum populus multum precaretur, ut oppugnationē militum relaxarent, uehementius insistebant, donec ulterius resistere non ualentes, Metilius Romanorum p̄fectus & reliqui mittunt ad Eleazarum, precātes ut solam eorū pacisceretur uitam: arma autē & reliqua quæ haberēt, ipsis tradentibus sumeret. Qui precationē ilico arripientes, remittunt ad eos Gorionem Nicodemi filium, & Ananiam Sadducæum, & Iudam Ionathæ, scilicet eis dextras & sacramētum daturus. Quibus actis, deducebat milites Metilius: sed quandiu Romani armā retinebant, nemo aduersus eos seditioforum fraudis aliquid molitus est. postea uerò q̄ secundum pactiones omnes scuta gladiosq; posuerunt, neq; quicq; ulterius suspicātes discedebant, facto in eos impetu stipatores Eleazari, comprehēsos trucidabant, neq; resistentes, neq; supplicantes, solas autē pactiones & iuramenta quæ dederant inclamantes. Et hi quidem ita crudeliter interfecti sunt, præter Metiliū. Hunc enim deprecantem, & usq; ad circuncisionē Iudaizare se promittentē, seruauerunt solū. Detrimentum autē Romanis quidem erat leue: ex copijs siquidem amplissimis pauci fuerunt interempti: Iudæorū autē captiuitatis illud exordium uidebatur. Videntes autem graues iam instare causas bellorum, urbem autem tali facinore fuisse respersam, ex quo nimirum diuina indignatio imminabat, etiam si à Romanis nulla ultio timeretur, lugebant publice, & tristitia ciuitas premebatur. moderati autē quicq; quasi pro seditiosis causas reddituri, turbabantur. siquidem sabbato illam cædem contigerat perpetrari, quo scilicet diē propter religionem à sanctis quoq; operibus agunt quietem.

De Iudæorum maxima strage Cæsare & in omni Syria.

Cap. XIX.

ODEM autem diē, eadem q̄ hora, quasi aliqua cælesti prouidentia Cæsarienses quoq; Iudæos apud se habitantes trucidauerunt: ita ut uno tempore super uiginti millia hominum caderentur, & cunctis Iudæis uacuata Cæsarea remāneret. Nā & eos qui effugerant comprehendēs Florus, uinctos in arenam deduxit. Post Cæsariensem uero cladem tota gens efferata est. Diuisi quæ Iudæi, Syrorum uicos ac finitimas ciuitates protinus uastauerunt. id est, Philadelphiam, & Gebonitin, & Gerasam, & Pellam, & Scythopolim. Deinceps uero irruerunt & in Gadaram & Hippon & Gaulanitidem: & alia quidem subruentes loca, alia uero inflammantes, etiam in Cæsariam Tyriorū & Ptolemaidē, Gabā quoq; Cæsareāq; tendebāt. Obstitit autem eorū incursum neq; Sebaste, neq; Ascalon: sed his quoq; flamma uastatis Anthedona & Gazā euerterunt. Multa autē circa fines harum ciuitatum diripiēbantur, uici scilicet & agri, eorumq; qui capiebātur uirorum immensa cædes fiebat. neq; tamen Syri minorē numero multitudinē de Iudæorum gentē uastabant, sed etiā eos qui in ciuitatibus erant, comprehensos disperdebant: non solū ob uetus odium, sed ut discrimen imminens præuenirent. Grauis et go conturbatio totam Syriam peruaserat, & omnis ciuitas in binos diuidebatur exercitus: unaq; alterutris salus erat, si præuenissent alteros cæde faciendā: & diē quidem ducebātur in sanguine, noctes autē molestiores formido faciebat. Nam licet uiderētur amoliri Iudæos, tamen etiam aliarum gentiū Iudæizantes cogebantur habere suspectos: & ob hoc ipsum quod in eis uidebatur ambi-

ambiguum, neq; temere eos placebat interfici, & rursus ob ipsam religionis cōmixtionem quasi penitus externos timebant. Prouocabat autem ad cædes aduersæ partis, etiā illos qui prius fuerant mansueti, avaritia. siquidē substantias cæsorū passim diripiebant: & quasi uictores eorū prædā quos trucidauerant, in domos alias transferebant. Gloriosior autē erat qui plura collegisset, quasi scilicet plures uirtute superasset. Erat aut cernere ciuitates plenas cadaueribus insepultis, & inhumatos passim iacere cum paruulis senes, foeminas autē neq; pudenda cōtectas. Et omnis quidē prouincia plena erat inenarrabilem calamitatū. maiorum autē metus q̄ quæ peracta erant, facinorū imminēbat. Et hactenus quidē ludæis aduersum alienigenas conflictus erat. Incurrentes autē in Scythopoleos fines, etiam ludæos qui illic habitabant, experti sunt hostes. Hi enim cū Scythopolitis cōspirantes, & consanguinitatem utilitati propriæ postponētes, aduersum ludæos cum gentilibus dimicabant. Suspecta tamē eorū ipsa belli fuit aueritas. Deniq; Scythopolitæ ueriti ne ciuitatem noctu adirent, & magna sua calamitate ciuib. excusarent defectionē, edixerunt eis, ut si uellēt inter eos firmare consensum, & circa alienigenas ostendere fidē, transirent cum omnibus filiis suis in lucū. quibus quæ fuerant iussa sine suspitione facientibus, diebus quidē secutis duobus quieuerūt Scythopolitæ. tertia uerò nocte exploratores, alios incautos, alios uero dormientes inuadunt, subitoq; omnes interfecerunt, qui fuerunt numero tredecim millia: postq; eorū bona diripuerunt. Dignum autē etiā uidetur, Simonis interitum enarrare. Hic enim Sauli cuiusdam non ignobilis uiri filius erat, fortitudine quoq; corporis & audacia animi insignissimus: quibus utrisq; ad incommoda suæ gētis abusus est. Multos siquidē ludæorū propinquos Scythopoli, quotidie obtruncabat, & frequenter integros cuneos fudit, ita ut totius aciei momentū solus existeret. Comprehendit autē eum digna ciuili cede poena. Nam cum Scythopolitæ circumfusi ludæis, passim per lucum eos iaculis configerent, educto Simon gladio, in nullū quidem hostiū impetū fecit. Nihil enim se in tanta multitudine promoturū uidebat. Exclamans aut miserebilibiter: digna, inquit, Scythopolitæ his quæ gessi patior: quippe qui tam multa cæde ciuium meorū, benignitati erga uos nostræ fidē feci. Digne enim nobis extera gens infida est, qui in nostrū genus tāta impietate deliquimus. maior ego quasi profanus proprijs manibus: neq; enim decet hostili manu cadere. Iste autē ipse finis mihi & sceleris digna poena, & idoneū uirtutis decus erit: ut nemo scilicet hostium de meo interitu gloriatur, neq; insultet cadenti. Hæc dicens, miserantibus simul ac furentibus oculis circumspicit omnem familiam suam. erat autē ei uxor & filij, & prouecti in senectutem parentes. Ille igitur primum quidem patrem à cæsarie comprehendens, & super eum stans ense penetrauit: post quem non sane inuitam matrem suam interfecit. super hos autē coniugi & filiis intulit ferrum, singulis sanè horum penè occurrentibus gladio, & hostes præuenire cupientibus. Cum uerò omnem suam necessitudinem trucidasset, cæsis superstans extulit dexteram, ut neminē posset latere, & totum in uiscera sua ensē demersit: dignus quidem miseratione iuuenis propter robur corporis atq; animi firmitatem, cæterum quantum ad fidem, quam alienigenis præstitit, digno sine consumptus.

De

Ad eadem autem quæ in Scythopoli facta est, reliquæ quoque urbes in Iudæos apud se habitantes irruebant: & duo millia quingentos Ascalonitæ, Ptolemais autem duo millia interfecit. Vinxerunt quoque non paucos Tyrîi: multosque trucidauerunt: plures autem eorum uinctos custodijs tradidere. Hippeni quoque & Gadaræses similiter audacissimos quidem amoliebantur, terribiles autem solcite adseruabant. Reliquæ quoque urbes aduersum Iudæos singulæ, prout habebant, uel timore uel odio mouebantur. Soli autem Antiocheni, & Sidonî, & Apameni, suis cohabitatoribus pepercerunt, & neque interfecere quempiam Iudæorum, neque uinculis tradiderunt, forte autem & propter multitudinem suam despexerunt eorum si qui motus fuissent. mihi autem uidetur magis erga eos miseratione moti, quos utique nihil moliri uidebatur. Geraseni autem neque in eos qui apud se remanere delegerunt, quicquam gesserunt mali: & egredi uolentes usque ad fines suos deduxerunt. Excitata est autem etiam in regno Agrippæ aduersum Iudæos pernicies. Ipse quidem perrexerat ad Cestium Gallum Antiochiæ, relicta administratione cuidam ex amicis, nomine Varo, Sohemo regi genere propinquo. Venerunt autem de Batanæa regione septuaginta numero uiri & nobilitate & prudentia ciuium suorum præstantissimi, poscendi præsidij gratia: ut si qui scilicet apud eos quoque motus fierent, haberent idoneam custodiam, per quam possent insurgentes quosque comprimere. Hos Varus, quosdam armatos de regijs præmittens, interfecit in itinere omnes. Ausus autem est tale facinus præter consiliū Agrippæ, & propter nimiam auaritiam impie in gentiles suos agere non recusans, regnum omne corripuit, perseverans post tale scilicet principium in totum genus exercere iniquitatem: donec discussis Agrippa rebus animaduertere quidē in eum ueritus est, propter propinquitatem Sohemi, procuradā tamen eum regione summouit. Seditiosi autem capto præsidio, quod appellatur Cyprus imminens finibus Hierichuntis, custodes quidem interfecerunt, munimenta autem destruxerunt. Per eisdem dies etiam in Machærite multitudo Iudæorum persuadebat in præsidio relictis Romanis, deferere castellum, eisque tradere. Illi autem quod rogabatur cogi metuētes, pacti sunt cum eis discessionem suam: & accipientes fidem, tradunt præsidium, quod diligentibus coeperunt Machærontij custodijs obtinere.

Iudei Alexandria occisi.

Cap.

XXI.

In Alexandria autem semper quidē erat incolis aduersum Iudæos seditio, iam ab illo tempore, ex quo strenuus Alexander contra Aegyptios usus Iudæis, præmiū societatis tradidit eis, & habitandi apud Alexandriam facultatem, & ius ciuitatis æquale cum gentibus: permanebat autem eis honor iste apud successores quoque Alexandri: denique & in parte urbis locum cum eis propriū deputauerunt, quatenus haberent conuersationem per omnia mundiorē à cōmunionē scilicet gentium sequestratam: præstiteruntque eis, ut etiam Macedones appellarētur, deinceps uero cum in ditionē Romanorum Aegyptus uenisset, neque Cæsar primus, neque post eum quispiam, honores quos Alexander Iudæis decreuerat minuit. conflictus autem eorum aduersus Græcos penē cōtinuus erat: & iudiciis in multos quotidie ab utraque parte animaduertentibus, seditio accēdebatur. Tūc uero cum & apud alios turbata res esset, illic magis

gis exarsit tumultus. Nam cum Alexandrini in concionē uenissent, ut ordi-
narent pro certis negotiis legationē ad Neronē ferendam, occurrerūt in am-
phitheatrū permixti Græcis plurimi ludæorū. Quos quum uidissent æmuli,
extemplo clamare cœperūt, ludæos hostes & exploratores esse: ac deinceps
insilientes intulerunt eisdē manus: & reliqui quidem fugientes dissipati sunt,
tres uero ex his cōprehensos, trahebant quasi uiuos incensuri. Cōmoti sunt
autē uniuerſi ludæi ad opem ferendam: & primū quidē in Græcos saxa iacie-
bant, postea uero etiā facibus raptis in amphitheatrū impetū fecerunt, com-
minantes quod in ipso loco tantū simul populum concremarent: & penē mi-
nas impleſſent rebus, nisi iras eorū compressisset Tiberius Alexander, magia-
stratus ciuitatis. Nec tamē ipse coercendi principiū ab armis sumpsit, sed no-
biles eorū quosq; submittens, hortabatur ut desinerent, neq; aduersum se mi-
lites Romanos cōmouerent. Seditiosi autē benignā deprecationē ridētes, Ti-
berium cōtumelijs appetebant. Qui postq; uidit absq; magna calamitate tu-
multuosos non posse cōpesci, immisit in eos duas Romanorū legiones, quæ
in ciuitate erant: & cum his alios quinq; millia milites, casu ad ludæorum in-
teritū de Libya uenientes: præcepitq; ut non solū interficerent, sed etiam bo-
na eorum diriperent, domosq; inflammarent. Qui protinus concurrentes in
locū qui uocatur Delta (illic quippe erat ludæorū multitudo collecta) exeque-
bantur strenue iussa, nec sanē sine cruenta uictoria. Conglobati em̄ ludæi his
quos melius armatos habebant, in fronte positos, aliquandiu quidem restite-
runt: semel uero in fugā uerſi mactabantur: nec unus erat exitij modus, cū aliq;
sub diuo atq; in campo deprehenderentur, in ædes autē aliq; cōcluderentur, &
eas quoq; succenderēt Romani, unā etiā diripiendo quæ in his reperissent: cū
neq; illos aut infantum misericordia, aut reuerētia senectutis moueret, sed in
omnes ætates pari cæde sæuissent. Vnde totus quidem ille locus sanguine re-
dundabat: quinquaginta uero cōgesta sunt millia mortuorū: nec tamē saltē re-
liquiæ remansissent, nisi ad preces se contulissent, eorumq; misertus Alexan-
der Romanos iussisset abscedere. Sed illi quidē quibus erat consuetū obedi-
re præceptis, primo eius nutu necibus pepercerunt: populares autē Alexan-
drini propter odiū magnitudinē difficulter ab incepto reuocabantur, uixq; à
cadaueribus distrahebantur. Apud Alexandriam quidem talis casus euenit.

De clade Iudeorum autore Cestio.

Cap.

XXII.

ESTIO uero iam quiescendū esse non uidebatur, infensis ubiq; lu-
dæis, sed duodecimam legionem integram ex Antiochia secum du-
cens, & ex reliquis bina milia lecta peditum, & quatuor alas equitū:
insuper que regum auxilia, hoc est Antiochi duo millia equitum, & peditum
tria millia, sagittarios omnes, Agrippæ uero tantundē peditum & equitum
mille, & cum Sohemus sequeretur, quatuor millibus comitatus, quorum ter-
tia pars equitū erat, pluresq; sagittarij, Ptolemaida progressus est. Plurimi au-
tem ex ciuitatib. auxilio cōuenere, peritia quidē militib. inferiores, quod autē
scientiæ deerat, in ludæos odio, itemq; alacritate suppletes. Aderat autē ipse
quoq; Agrippa Cestio, & eorū quæ conducerent simul & itineris princeps,
Ibi cum abducta exercitus parte Cestius in ualidissimā Galilææ ciuitatē con-
tendit Zabulon, quæ appellatur uirorū, & ab ludæorū finibus Ptolemaida
discers

discernit. Cumq̃ offendisset eam ciuibz destitutam (in montes enī multitudo refugerat) omnigenū aut rerum plenam, illas quidem militibus diripiendas cōcessit: ipsum uero oppidū, quamuis admiratus esset eius pulchritudinē, quippe domus habebat similiter ut apud Tyrū & Sidonā & Berytū ædificatas, incendit. Deinde cursu territorio peragrato, quicquid inuenisset obuīam depopulatus est: inflammatis que etiam circum eam positis uicis, in Ptolemaida reuertit. Syris aut adhuc prædæ inhærentibus, & præcipue Berytijs, recepta Iudæi fiducia (Cestius enim recessisse cognouerant) repente in eos qui remanserant irruunt, & propè ad duo millia cædunt. Cestius autē ex Ptolemaide profectus, ipse quidē Cæsareā peruenit: in Ioppen uero partem præmisit exercitus cum præceptis huiusmodi, ut oppidum custodirent, si eo potiri possent: aut si oppidani impetū præsensissent, tam suum q̃ cæterorum militū præstolarentur aduentum. Illorum igitur alij mari, alij terra profecti, utrinq̃ Ioppen facillime capiunt: ita ut ne fugæ quidem habitatores copiam reperirent, nedum ad pugnam se pararent. Aggressi aut cunctos interficiunt cum familijs, direptamq̃ ciuitatem incendunt. Interfectorum autē numerus octo millia quadringenti fuerunt. Simili modo & in finitimā Samariæ Nabatenen toparchiam non paucos misit equites, qui & partem finium uendicauerunt magnamq̃ indigenarū multitudinem peremerunt: direptisq̃ patrimonijs, etiam uicos igni dederunt.

De pugna Cestij contra Hierosolymam.

Cap. XXIII.

IN Galilæam quoq̃ misit Cæsennium Gallum, ductorem duodecimæ legionis: eiq̃ tantam militum manum attribuit, quantam genti expugnandę sufficere posse credebat. eū ualidissima Galilææ ciuitas Sepphoris cum fauore suscepit. Huiusq̃ prudens consilium secutæ ciuitates aliæ, quiescebant. Qui uero seditionibus & latrocinijs operam dabant, in Galilææ montem undiq̃ medium recessere, qui est contra Sepphorim, & uocatur Asamon. Aduersus eos Gallus ductabat exercitum. Illi autem quàm diu superiores erant, facile Romanos ad se ascendētes arcebant, & ex his plures quàm ducentos interfecerunt. Vbi uerò eos uiderunt circumactō itinere ad celsiora progressos, mature uictoriam concesserunt: & neq̃ pugnam minus armati ferebant, neque, si terga dedissent, equitum poterant manus effugere: adeò ut pauci locis asperis delitescerent, amplius uero q̃ duo milia trucidarentur. Gallus igitur cum nihil iam tentari nouitatis apud Galilæam uideret, Cæsaream cum exercitu remeabat. Cestius uero cum omni manu reuersus in Antipatridem perrexit. Cognitoq̃ non paruam multitudinē Iudæorū in turrim quæ Aphæci uocabatur esse collectam qui cum his congregarentur præmisit. Sed prius quàm in manus uenirent, Iudæi metu dispersi sunt: eorumq̃ castra iam desolata milites adorti, cum uicis circūpositis incenderunt. Ex Antipatride aut Cestius in Lyddam profectus, uacuam uiris ciuitatē offendit, nam ppter scenopegiarū diēs festos, in Hierosolymam populus omnis ascenderat. quinquaginta uero quos ibi cōprehendit occisis, exusto que oppido ulterius pcedebat: perq̃ Bethoron profectus, in quodā loco, cui nomen est Gabao, castra posuit, distante ad Hierosolymis stadijs l. Iudæi uero cum iam ciuitati propinquare bellum uiderent, omīsis diērum festorum solennibus

Iennibus, ad arma properabant: satisq; freti multitudine, in compositi ad pugnam & cum clamore profiliebant, ne dierū quidē septem habita ratione feriatorum. erat enim sabbatū, quod apud eos religiōe maxima curabatur. idē aut furor qui eos ab obsequio pietatis emouerat, in prēlio quoq; superiores effecit. Tanto namq; impetu Romanos aggressi sunt, ut eorū & aciē perurum perent, uiaq; aperta cēdibus in medios ruerent: ac nisi ei militum parti, quæ necdum locū amiserat, equites ex circuitu subuenissent, quiq; nondum deserant pedites, in periculo totus Cestij exercitus fuisset. Interfecti sunt autem quingenti & quindecim Romani milites: ex quibus quadringēti pedites, ceteri equites erant: ludæi uero uigintiduo. fortissimi aut uidebantur Monobazi regis Adiabeni propinqui, Monobazus & Cenedæus, & post hos Peraira Niger, & Silas Babylonius, qui ad ludæos ab Agrippa rege transfugerat, cui pridē militabat. A frōte igitur repulsi Iudæi, ad ciuitatē reuertebantur. Romanos autē ad Bethoron ascendentes Gioræ filius Simon inuadit, multosq; postremi agminis coactores laniauit: ac multos carros cum sarcinis captos, in ciuitatē reduxit. Cestio uero in agris triduo commorante, ludæi locis superioribus occupatis, obseruabant eius transitum: neq; cessaturos eos certum erat, si Romani proficisci cōpissent.

De obsidione Hierosolymæ à Cestio, & strage.

Cap. XXIII.

TAQVE dum Agrippa, infinita hostiū multitudine montes amplexa, ne Romanos quidem à periculo tutos esse perspiceret, uerbis ludæos experiri decreuit, uel omnes sibi parituros existimans, ut bello desisterent: uel si qui aduersarentur, reuocandos qui ab eorum sentētia discreparēt. Misit igitur ex comitib. suis Borcæū & Phœbum, quos illis sciebat notissimos: ut à Cestio scēdus amicitia, certamq; pro peccatis à pop. Ro. ueniam pollicerētur, si proiectis armis, secū sentire uoluissent. Verum seditiosi metu, ne cuncta multitudo spe securitatis ad Agrippam sese conferret, legatos obtruncare statuerunt: & Phœbū quidē, priusquam uerbū faceret, peremerunt: nam Borcæus uulneratus effugit: populares aut, hoc indigne ferentes factum, cēdendo fustibus atq; lapidibus in oppidum compulerunt. Cestius uero, quia intestinam eorū discordiam, opportunū ad irruendum tempus inuenit, totū in eos duxit exercitum: inq; fugā uersos, usq; ad Hierosolymam persecutus est. Castris autē in loco positis, qui appellatur Scopus, intervallo septem stadiorum à ciuitate discedēs, nihil per triduum aduersus oppidum conabatur: sperans fortasse intus degētes aliquid remissuros. In uicos autem circa ciuitatē, non paruam militum manum ad rapienda frumēta dimisit. Quarto autē die, qui tricesimus mensis erat Octobris, ordinatum in oppidum introduxit exercitū. Populus quidē à seditiosis custodiebatur: ipsi autem Romanorum disciplina territi, exterioribus cessere partib. ciuitatis, & in partem interiorē templi refugerunt. Cestius uero transgressus Bezethā, quæ sic uocatur, & Cænopolim & forū quod appellatur materialū incēdit. deinde cum ad superiorē ciuitatē uenisset, prope aulam regiam castra posuit. Et si tunc uoluisset intra muros uiolēter irrumpere, ciuitatē ilico possedisset, belloq; finem dedisset. sed Tyrannus & Priscus præfectus castrorū & plures equitū magistri, à Floro pecunia corrupti, conatū eius auerterūt: & ludæos intolerandis Ioseph.

L1 reperi

repleri cladibus contigit. Interea plurimi populariū nobilissimi, & Ananus Ionathæ filius, Cestium quasi portas ei patefacturi, uocabant. Ille autē & ira fastidians, & q̄ non satis ei credendū putaret, tam diu id neglexit, donec prodicione cōperta, seditiosi Ananum quidē cum cæteris, de muro deiectis lapidibus feriendo, in domos suas refugere coegerunt: ipsi uero per turres dispositi, murū tentantibus repugnabant. Per dies igitur quinque Romanis undique tentantibus frustrabatur conatus. sexto autē Cestius cum plurimis selectis, itēque sagittarijs, à septentrionali tractu templū aggreditur, Iudæis ex porticu resistētib. qui frequenter quidē Romanos ad murū adeuntes auertēre, postremo autē repulsi telorū multitudine, recesserunt. Itaque Romanorum qui anteibant, scutis suis muro nixi, & qui eos sequebantur, alijs ac per ordinē alijs similiter superadiunctis, quam sic ipsi appellant, testudinē contexuerunt. unde sagittæ in eam delatæ, irritæ delabebātur: & sine aliqua noxa milites moenia suffodiebant: templique portas incendere moliebantur. Vhemēs autē seditiosos stupor inuaserat, iamque multi ex ciuitate diffugiebant, ueluti cōtinuo caperetur. His autē populus alacrior efficiebatur: & quantū nequissimi cadebāt, tantū ut ipsi portas aperirent, Cestiumque q̄ optime de se meritū, reciperēt, appropinquabant. Et profecto si paululū in obsidione perseverasset, statim ciuitatem obtinuisset. sed credo iam tunc infestus deus pessimis, eius que sancta illo die finē bello dare prohibuerunt. Denique Cestius, neque animis populi, neque obsessorū desperatiōe perspecta, repente militē reuocat, & sine ulla spei repulsa, incōsulte nimis ac iniuste discessit. inopinata uero eius fuga, latronum fiduciam recreauit: insecuti que nouissimos aliquot equitū, peditumque peremere. Et tunc quidē Cestius in castra, quæ apud Scopon munierat, tetendit: altero autē die ulterius recedendo, magis hostes prouocauit: iamque postremos affecti multos necabant, tum utraq̄ itineris parte uallata, in transuersos tela iactabant, & neque in eos se retorquere, à quibus à tergo sauciabātur, nouissimi audebant, quandam infinitā multitudinē insequi existimantes: neque à lateribus instantiū uim repellere sufficiebant: cum ipsi quidē graues essent, ordinemque interrompere formidarent: uiderent autē Iudæos leues, & ad excurrendum faciles esse, unde eueniebat, ut multa mala perpeterentur, cum nihil cōtrā inimicis nocerēt. Tota igitur uia perculsi, deiectique agmine sternebantur: donec multis occisis, in quibus erat Priscus sextæ legionis dux, & Lōginus tribunus, & Æmilius lucundus alæ præfectus, uix in Gabao peruenirēt, ubi castra prius posuerant, multis impedimētis amissis. Hic autē Cestius biduum cōmoratus, inops consilij quid ageret, cum tertio die maiore hostiū uidisset numerum, & omnia circū loca plena Iudæis, tarditatem sibi obfuisse cognouit: & si adhuc ibi maneret, plures se hostes habiturū. Itaque pro cōpendio fugæ, cuncta quæ militibus impedimento erant, amputari præcepit: occisisque mulis atque asinis, alijsque iumentis, præter illa quæ sagittas & machinas ferrēt (hæc enim uelut usui futura seruabat, maxime quia timebat ne Iudæis contra se capta prodessent) Bethoron uersus antecedeat exercitū. At Iudæi latioribus quidē locis minus instabant: cōtractos uero in angustias atque descēsus, alij ab exitu prohibebant, alij postremos agminis trudebant in uallē: fusaque omnis multitudo per itineris iuga, militē sagittis operiebat, ubi etiā peditibus, quæ pacto sibi met subuenirent

uenirēt, hæsītātibus, equitū periculū prōptius erat, nec em̄ ordinate uīā profe-
qui poterāt, obstantib. iaculis: & ne cōtra hostes irent ascēsus ardui prohibe-
bant equitantib. inuīj. iaculatorib. aut rupes ac ualles tenebantur: in quas de-
iecti qui aberrassēt cōsumebātur: nullusq; locus aut fugiēdi aut resistēdi rati-
onē habebat. Itaq; incerti quid agerēt, ad ululatus, qđ desperati solēt, fletusq;
cōuersi sunt: quib. resonabat Iudeorū exhortatio, cum clamore letantiū pari-
ter atq; sæuientiū. totusq; penē qui cum Cestio fuerat, perisset exercitus, nisi
nox aduenisset qua Romani quidē in Bethoron cōfugerunt, Iudæi uerò ob-
sessis circū omnib. locis, eorū transitus custodiebāt. Deniq; ubi Cestius aper-
to itinere desperato, iam de fuga cogitabat, lectos propē ad cccc omniū for-
tissimos milites, tectorū fastigijs imposuit. hisq; præcepit, uigilum qui in ca-
stris excubarēt, signa clamare: ut eo modo Iudæi omnē illic militū numerū ar-
bitrarētur remanere. Ipse aut cum ceteris otiose usq; ad xxx stadia progredi-
tur. Vnde mane cum Iudæi locū quo Romani tetenderāt desolatū uidissent,
in quadringētos à quib. decepti fuerant cōcurrerunt. & illos quidē sine mora
iaculis cōfecerunt: mox aut Cestiū persequi properabāt. sed ille cū nocte non
parū spatiū itineris peregisset, die uehemētius quoq; fugiebat: adeo ut me-
tu perculsi milites, machinas, siue tormēta muralia, itēq; balistas, multaq; alia
instrumēta relinquerēt: quib. tūc ablatis Iudæi rursus cōtra illos qui ea relinqui-
rāt usi sunt. Insequēdo aut Romanos, Antipatridē usq; uenerūt. Dein cū eos
assequi nō potuissēt, inde redeuntē & machinas secū asportarūt, mortuosq;
spoliarūt, & prædā quę remāserat collegerūt: & p̄ana canētes in metropolim
remearūt, suis quidē paucis amissis, Romanorū aut & auxiliariū quinq; mili-
bus peditū ac ccc. itēq; nōgentis & octoginta equitib. interēptis. Hęc quidē
Nouembris mensis v i i i die gesta sunt, anno x i i Neronis principatus.

De Damascenorum seuitia in Iudeos, deq; Iosephi studijs in Galilea.

Cap. xxv.

POST Cestij uero casus aduersos nobiliū Iudeorū multi, tanq̄ è nauī
pessum itura, ex ciuitate enatabāt. Deniq; Costobarus & Saulus fra-
tres, unā cū Philippo Iachini filio, qui princeps erat exercitus regis
Agrippæ, inde dilapsi ad Cestiū transfugerunt. Qui uerò cū his in aula regia
fuerat obsessus Antipas, fuga despecta, quēadmodū à seditiosis interēptus sit
aliās indicabimus. Cestius aut Saulū et ceteros in Achaiā ad Neronē misit, et
propriā necessitatē indicaturos, & belli causas deriuaturos in Florū. sperauit
em̄, & iram in illū excitatū iri, & sua pericula summouēda. Tūc aut Damasce-
ni, cede Romanorū cognita, Iudeos apud se degētes opprimere studuerunt:
et cū eos in publicis thermis collectos haberēt (nāq; id propter suspiciōes me-
ditabātur) facilē quidē sui conatus exitū fore putabāt. uerebātur aut mulieres
suas, ferē oēs p̄ter paucas Iudaizātes, & eorū religiōe imbutas. quare hic ma-
gna cura fuit eas celādi, quid agerēt: Iudæorū aut x milia, quippe ut in angus-
to loco, atq; oēs inermes aggressi, una hora sine metu iugulauerunt. Qui ue-
rò Cestiū fugauerāt, in Hierosolymā reuersi, quos adhuc Romanorū studios-
os inuenissent, partim uī, partim blāditijs sibi etiā sociabāt: & in templū con-
gregati, plures belli duces eligēdos esse cēsebāt. Declaratus est igit̄ Iosephus,
Gorionis filius, & pōtifex Ananus: omnia q̄ in ciuitate gerēda essent, impera-
turi: maximeq; ut ciuitatis muros erigerēt. Filiū nāq; Simonis Eleazarū, quā-
uis Rom. prædā, & ereptas Cestio pecunias, & insuper his plurima ex thesau-
Ioseph.

ris publicis in potestate haberet, tñ nullis necessitatib. p̄posuerūt: qđ & ipsum tyrānidis supbia uiderēt efferri, eiūsq; studiosos siue imitatores, satellitū more uersari. uerū paulatim Eleazarus ambitioē pecuniæ, itēq; astutia persuasit populo ut omib. parērēt. In Idumēā uerō q̄s mitterēt, alios militū duces optarūt, Iesum filiū Sapphe, unū ē pōtificib. & Eleazarū noui pōtificis filiū, Nigro aut mandauerūt, qui tūc Idumēā regebat, ex regiōe trās Iordanē posita genus ducens, unde Peraites cognominabatur, ut dūcib. obtemperaret. Sed ne alias quidē regiōes omittēdas putabāt. nāq; in Hierichuntē Iosephus filius Simonis, & trās flumē Manassēs, & Tamnā Ioānes Essæus, toparchias administraturi missi sunt. huic aut Lydda, & Ioppe, & Ammaus erāt additę. Gophnitice aut & Acrabateng regionū Ioānes, filius Ananie, rector designatus est: & utriusq; Galilæę Iosephus, Matthię filius, huius aut p̄fecturæ iūcta erat & Gamala, munitissima ciuitatū q̄ ibi fuere. Aliorū igitur rectorū, p̄ alacritate ac p̄prietatē sua, quisq; res sibi creditas administrabat. Iosephus aut cū in Galilæā uenisset, primū curę habuit, indigenarū sibi cōciliare beneuolentiā: multa sciēs ea cōfici posse, licet in alijs peccauisset. Dein cōsiderato, q̄ potētissimos quidē amicos haberet si eos participes potestatis fecisset, omnē uerō multitudinē si plerāq; p̄ indigenas & cōsuetos fieri p̄cipet, LXX de seniorib. eius gētis p̄dētissimos elegit: eosq; rectores totius Galilæę cōstituit. VII uero p̄ singulas ciuitates minorū litū iudices. nā maiōra negotia causāsq; capitales ad se referre iussit, & illos LXX. ceterū disposito per ciuitates iure q̄ inter se uterētur, etiā quēadmodū extrinsecus tuti esēt animaduertit: certusq; in Galilæā Ro. esse uētueros, oportuna loca muro cingebat, hoc est Iotapatā, & Bersabee & Selamin, necnō & Pereco, & Iapha, & Sigoph, & mōrē cui nomē est Itaburio, & Taricheas, & Tiberiada: ad hæc etiā circa Genesar lacū spelūcas in ea q̄ inferior Galilæa uocabatur muniuit. Superioris aut Galilæę Petrā q̄ Achabrorū dicitur, & Seph, & Iānith, & Mero: in Gaulanitide uerō Seleuciā, & Sogannen, & Gamalā munitiōe circūdedit. Solis aut Sepphoritis permisit, ut murū sibi metipsis fabricarēt: q̄ eos pecuniosos esse, & ad bellū prōptos etiam sine p̄cepto uideret. Similiter aut Gischalā, Iosephi iussu per se muro cinxit Ioānes Leuię filius, Ceteris aut castellis omnib. ipse Iosephus intererat, iubēdo simul atq; opē ferēdo. Quin & exercitū ex Galilæa, supra c milia uirorū cōparauit: q̄s oēs undiq; collectis armis ueterib. instruebat. Dein reputās, hoc maxime Rom. inuictā esse uirtutē, q̄ dicto esēt audiētes rectorib. suis, & armorū exercitationi operā darēt, doctrinā quidē urgēte necessitate despexit: parēdi aut facultatē ratus regēiū multitudine posse cōringere, ita ut Rom. solēt diuisit exercitū, plurēsq; fecit ordinū principes. diuersisq; militū generib. constitutis, alios decadarchis, alios centurionib. alios tribunis subdidit: & insuper his ipsis rectores, maiorū rerū administratores dedit. Docebātq; signorū disciplinas, & prouocatiōes reuocationēsq; buccinarū, & principia cornuū, & circūductiōes, & quēadmodū oporteret laborātib. succurrere fortiores, & cū defatigatis partiri pericula: quęq; ad fortitudinē animi corporisq; tolerantia peratinerent, instituebat. Maxime uero eos erudiebat ad bellū, usq; quāq; Rom. referēs disciplinā, & q̄ cum uiris essent p̄liaturi, qui & uirib. corporis, & animi obstinatione, totū penē orbē terræ superassent. His addidit, q̄ pacto belli tēpore suis essent parituri p̄ceptis, iam nūc periculū se facturū, si consuetis de-

lictis

licitis, hoc est, furtis & latrocinij & rapinis abstinuissent: sed neq; aut gētilibus fraudē facerēt, aut consuetissimorū dāna p̄priū quēstū putarēt. Illa em̄ bella optime administrari, quorū milites bonā cōscientiā gererēt: qui uero per se prauī fuissent, his nō solū inimicos, sed etiā deū hostē futurū. Multa in hūc modū admonendo perseuerabat. Et iā quidē quantū p̄lio parandū esset, cōflatū erat. Nā LX peditū milia, CCL equites, ac p̄ter hos etiā mercenarios, q̄b. maximē fretus erat, habebat IIII milia quingētos: necnō & sexcētos circa se electos custodes corporis atq; satellites. Exceptis autē mercenarijs, facile ceteri milites à ciuitatib.alebātur. nāq; singule quas enumerauimus, cū mediā sui multitudinē mitterēt in militiā, reliq; ad cōparādū eis uictū tenebāt: ut pars armis, atq; alia pars faciēdis opib. dirimeretur, et armati securitatē repēderēt suggerētib. cōmeatū.

De Iosephi periculis & euasione, & Ioannis Giscalæ militia. Cap. XXVI.

IOSEPHO autē hoc modo administrāti Galilæā, insurrexit quidā insidiator, patria Giscala ortus, Leuī filius, nomine Ioānes, callidissimus, ac dolis plenus, & neqtia quidē nobiliss. omniū, antea uero paup, & alii quādiu malitię suę impedimētū passus inopiā, facile mentiri paratus, mirusq; fidē adhibere mēdacio: & q̄ fallaciā uirtutē putaret, eāq; aduersus amicissimos uteretur: simulator humanitatis, & spe lucri appetētissimus cēdiū: qui semp qdē immoderata cōcupisset, spē uero leuiorib. maleficijs aluisset. Latro em̄ erat, sui moris, ac solitarius: deīn etiā comitatū inuenit audacię, primo quidē paruū ampliorē aut p̄ficiēs. Curę autē habebat, neminē ignauū asciscere: sed qui & habitudine corporis, & animi magnitudine, bellorūq; peritia p̄starēt, hos eligēbat: donec cccc uirorū cateruā cōgregauit, quorū plures ex Tyriorū finib. & uicis erāt. Isq; omnē Galilæā depopulabatur: & multos futuri bellī metu suspēfos lacerabat. Hūc igitur iamdudū regēdi milites cupientē, & maiora desiderātē, diu pecunię retardabat inopia. cūq; uideret Iosephū sua industria lætari, per suadet ei primū, ut fabricādī muri patrię sollicitudinē sibi cōmitteret. in qua re quæstus magnos à locupletib. fecit. Deīn callidissima fraude cōposita, uelut oleo, qd nō à gentilib. suis tractatū esset, uti cauerēt oēs apud Syriā Iudei. ut ad tōfinia oleū mitteretur depoposcit, nūmōq; Tyrio, q̄ quatuor Atticos faceret, emptis quatuor amphoris, eodē p̄cio amphorę dimidiū uenūdabat. cūq; Galilæa ferax esset olei, maximo illo tēpore magna ūbertate redūdaret, in ea loca ubi erat penuria solus multūq; mittēdo, infinitā summā pecunię cōgregauit: qua mox in eū usus est, qui hoc sibi beneficiū p̄stitisset. Deniq; existimās si Iosephū deposuisset, rectorē se Galilæę futurū, quib. p̄erat latronib. imperauit p̄dā uehemētius exercere, q̄ multis reb. nouis per eas regiones excitatis, aut insidijs alicubi rectorē perimeret, sicui ferret auxiliū: aut si latrocinia negligeret, ob hoc eū apud indigenas accusaret. Iamdudū autē rumores dissipauerat, q̄ res Galilæę Iosephus Romanis p̄dere cogitarer: multaq; in hūc modū ad eius perniciē cōparabat. Itaq; illo tēpore, cum quidā ex uico Dabaritarū, in magno cāpo custodias agētes, Ptolemēū Agrippæ & Berenices, p̄curatorē aggressi omnes quas ferebat sarcinas abstulissent, in quib. erant nō pauce uestes preciosę, plurimāq; argētea pocula, & dc aurei. neq; hāc prædam occultē administrare potuissent, omīa Taricheas ad Iosephū comportarunt. Ille autē reprehēsa uiolētia, q̄ regijs intulissent, reponi res ablatas apud aliquē eius ciuitatis potentiss. iubet: paratus eas dñs opportunē remittere, unde maximū ei periculū cōparatū Ioseph.

est. namq; raptores earū, quia praeda nullā partē accepissent, ægre ferentes, & perspicientes q; Iosephus cogitauerat laborē suū regib. cōdonare, per uicos nocte discurrūt, omnib;sq; p̄dicāt Iosephū proditorē esse: eodēq; tumultu ciuitates p̄ximas repleuerūt, adeo ut c̄ armatorū milia cōtra Iosephū prima luce cōcurrerēt. Deniq; multitudo quidē, in circo apud Taricheas cōgregata, plurima p̄iracundiā cōclamabat, partim deponi, partim cōcremari uociferās p̄ditorē: plerosq; aut incitabat Ioānes, & cū eo Iesus quidē Sapphæ filius, tūc magistratus Tiberiadis. Iosephi igitur amici & satellites, tāte multitudinis incurſu perterriti, oēs p̄ter quatuor diffugerūt. Ipse uero dormiēs, pp̄e cū iā ignis admoueretur exurgit: & monētib. eū quatuor qui remāserāt ut fugeret, neq; solitudine sua, neq; illorū qui cōtra se uenerāt copijs perturbatus, in conspectū illorū p̄siliit, ueste discissa, infusoq; capiti puluere, auersisq; post tergum manibus, suoq; ceruici gladio annexo. Hæc aut amicos ei, maxime Taricheas ad misericordiā cōmouerāt. rustica uero plebs, & finitimorū, quib. molestior uidebatur, nō sine maledictis eū iubebāt publicas p̄ferre pecunias, & facta prodicionis fateri. nam ex habitu eius opinabantur, nihil eorū de quib. nata fuerat suspicio, penitus negaturū: & impetrādæ ueniæ causa fecisse omnia q̄ misericordiā prouocaret. At illius ista humilitas cōsiliū p̄struebat: & cōtra se indignātes arte circūueniens, ut super his, unde irascerētur, inter se ipsi discordaret, oīa cōfessurū se pollicetur. Dein sibi loquēdi facultate concessa, ego, inquit, has pecunias neq; Agrippæ remittere cogitabā, neq; in p̄pria lucra cōuertere: absit em̄, ut amicū putē unq; qui uobis sit inimicus: aut quēstū ex re capiā, q̄ uos cōmuniter læderet. Sed quia uidebā ō Taricheatæ, maxime ciuitatē uestrā munitiōis egere, & ad extruēda mœnia minus habere pecuniæ, timebāq; Tiberiensem populū, & alias ciuitates raptis pecunijs inhiantes, pederētīm eas retinere decreui, ut uos muro circūdarē. Si hoc nō uidetur, p̄fero q̄ ablata sunt, & diripiēda propono. Sin recte cōsului, bene de uobis meritū coercetis. Hęc Taricheatę quidē ab eo dicta, cū fauore receperūt: Tiberiēses uero cū alijs deprauādo, insup etiā minitabātur: utriq; aut relicto Iosepho, inter se litigabāt. Ille aut fretus iam secū sentientibus (erāt em̄ propē ad xl. milia Taricheatę) cū multitudo liberius loquebatur: multūq; in eorū temeritatē inuectus, ex p̄senti quidē pecunia Taricheā ait esse muniendā. curæ aut sibi fore similiter, ut etiā cæteræ tutæ sint ciuitates, nec em̄ pecunias defore, si cōcordari uelint in eos, unde parādæ sunt, & non in eū moueātur qui parat. Itaq; tū alia quidē multitudo q̄ decepta fuerat, q̄uis irata recedebat: duo uerò armatorū milia impetū in eū fecere. cūq; se ille tecto antē recepisset, instabāt ei minitantes. Iterū aut Iosephus in hos q;q; altera fraude utitur. cūq; in summū tectū euasisset, cōpresso dextera strepitu, nescire ait se, qd peterēt sibi p̄stari: uoces em̄ se nō exaudire cōfusas. om̄ia uero q̄ iuberēt esse facturū, si aliq; intromississent, qui secū otiose colloquerētur. His auditis, ilico nobiliores cū magistratib. ad eū ingrediuntur. quos ille in intimas ædiū partes inductos, clausa ianua tādīu uerberauit, quoad omniū uiscera nudata sunt. circūstabat aut interim populus, existimās eos p̄lixis allegatiōib. cōcertare, cū subito Iosephus forib. patefactis, cruētos eos dimisit. unde tāto terrore qui minabātur affecti sunt ut proiectis armis aufugerēt. Ob hæc Ioānis etiā atq; etiā creſcebat inuidia, aliasq; nihilominus Iosepho moliebatur insidias: morboq; simulato per epistolā postulauit, ut sibi medicine gratia Tiberiēlib. aquis calidis uid-

per

permitteret. Iosephus autē, quia nondū ei suspectus erat insidiator, ad p̄fectos ciuitatis literas fecit, ut & hospitium & utēilia loāni p̄berēt. Quib. ille potitus, bi duo pōst cuius rei causa uenerat agebat: & his fraude circūuentis, alijs uerō pecunia corruptis, ut Iosephū desererēt p̄suasit. His autē cognitis Silas quem Iosephus custodiē p̄posuerat, p̄perē de insidijs ei scripsit: atq; ille accepta epistola, noctuq; itinere maturato, matutinus ad Tiberiadē puenit. Et cetera quidē multitudo obuiā ei p̄cessit. Ioānes autē, q̄uis eū contra se uenturū esse suspicaretur, t̄m misso q̄dam ex notis, infirmitate simulata, q̄ lectulo detineretur, obsequio sese defuisse mādauit. Tiberiēsi b. autē à Iosepho in stadiū cōgregatis, ut ad eos q̄ sibi scripta fuerāt loq̄retur, misis armatis Ioānes iussit eū interfici. Quos cū iam nudare gladios p̄spexisset, populus exclamauit: atq; ita conuersus ad eius uocē Iosephus, ubi ferrū p̄pē iugulo suo imminere p̄spexit, in littus desiliit ē tumulto, excelsa cubitis sex, in q̄ uerba faciēs cū populo steterat: ascēsaq; inde nauicula cū duob. satellitib. suis, q̄ illuc applicuerat, in mediū lacū refugit. milites uero eius, ilico raptis armis, cōtra insidiatores irruebant. Mox autē ueritus Iosephus ne bello intestino cōcitato, p̄pter paucorū inuidiā ciuitas cōsumeretur, nūciū suis misit, qui eos moneret, ut p̄pria t̄m saluti cōsulerent: neq; uero quenq; uel occiderēt, uel arguerēt noxiorū. Et illi quidē dicto parētes, conqueuerūt. qui uero circū ciuitatē p̄ agros habitabant, auditis insidijs, & quis earū fabricator esset, cōtra Ioannē ueniebat. sed ille prius in Giscala patriā suam fuga receptus est. At Galilaei totis iam ciuitatib. ad Iosephū cōfluebant, & cū multa essent armatorū milia cōgregata, qui se aduersus Ioannē cōmunē insidiatorē adesse clamabāt: unaq; cū eo ciuitatē q̄ illū suscepisset, ignib. tradituros: ad ea Iosephus, probare se quidē eorū beneuolentiā, impetū autē cohibendum esse dicebat: prur dētia magis inimicos uincere cupiēs, q̄ perimere. His uerō, qui de singulis ciuitatibus cū Ioanne rebellassent, nominatim exceptis, quippe alacri animo suos quisq; populus indicabat, p̄conū uoce denūciabat, intra v dies eorū qui Ioannē nō reliquissent, patrimonia diripiēda, domosq; eorū cū familijs exurendas. Et tria quidē milia statim ab eo reuocauit, qui p̄fugi ante pedes eius arma proiecerūt. cū reliquis autē Ioānes propē mille Syris fugitiuis, trāstulit se iterū in occultas insidias ex apertis: ac per nūcios in Hierosolymā clām missos, Iosephū accusabat, q̄ magnū exercitū collegisset: iamq; nisi p̄ueniatur ui, tyrannus metropoleos uēturus esset. Verū ea populus quidē p̄sciens negligebat: liuore autē potētes, nōnulliq; magistratuū clām pecunias ad cōparādos mercenarios milites misere Ioāni, ut per eos bellū cū Iosepho gereret. decretūq; inter se cōceperūt, quo idē Iosephus militū administratiōe decederet: nō t̄m id satis esse credebāt, ideoq; duo milia & v armatos, & iiii miserūt nobiles uiros, iurisperiti filiū Iozarū, & Ananiā Sadducæū, & Simonē & Iudā Ionathē filios, omnes eloquētia ualidissimos: ut eorū scilicet monitu auerteretur ab Iosepho beneuolētia multitudinis: & si quidē ipse spōte sua ueniret, paterētur eū rationē reddere: sin remanere cōtenderet, p̄ hoste haberēt. Amici autē Iosepho militē quidem ad eū uenturū esse perscripserūt, causam uerō nō indicauerūt, qm̄ secretū fuit inimicorum eius cōsiliū, unde factū est, ut quia p̄cauere nō potuit, quatuor statim ciuitates ad inimicos trāsirēt: hoc est, Sepphoris, & Gamala, & Giscala. & Tiberias: quas t̄m continuo sine armis recepit. captos autē quatuor duces cōsilijs armatorumq; fortissimos, remisit Hierosolymā: cōtra q̄s populus haud mediocri indignatio

ne cōmotus, & ipsos, & à quib. premissi fuerāt, interfecisset, nisi ante fugissent.

Tiberias à Iosepho recuperatur & Sepphoris.

Cap. XXVII.

IOANNEM uero iā intra muros Gischalæ, Iosephi timor custodiebat. Et paucis dieb. pōst iterū rebellauit Tiberias, habitatorib. Agrippā regē uocantib. Et cū ille cōstituto die ad eos nō uenisset, pauciq; Ro. equites ibi tū cōparuissēt, à Iosepho defecerūt. Hisq; apud Taricheas cognitis Iosephus qui milites frumentatum miserat, neq; sōlus egredi cōtra desertores, neq; se cōtinere patiebatur, metuēs ne dū ipse tardaret, regij ciuitatē occuparet. nec eī postero die obstante sabbato qcq; facere poterat. itaq; dolo eos q se de seruerāt circūuenire cogitabat. Et portas quidē Tarichearū claudi iussit, ne qs consiliū suū illis pderet, cōtra qs suscipiebatur. omnib. aut scaphis quas in lacu cōperit cōgregatis (ducetæ aut & xxx fuerūt, quaterniq; nautæ non amplius singulis inerāt) mature ad Tiberiadē nauigat. cūq; tanto ab eo distaret spacio, unde facile uideri nō posset, inanib. scaphis in salo relictis, septē ipse solos inermes satellites secū habēs, ppius ut cōspiceretur accessit. Quē cū inimici adhuc maledicētes ei ex muro cōspexissēt, metu pterriti, & scaphas armatorū esse plenas existimātes, arma piciūt: manusq; supplices agitantes, ut ciuitati parceret pcabātur. Iosephus aut, postq; multis eos minis & ex pbratiōib. castigauit: prium q bello cōtra po. Ro. suscepto, intestinis dissensiōib. uires suas antē cōsumerēt, inimicorūq; uota cōplerēt: deīn, q securitatis suæ curatorē de medio tollere pperaret, ciuitatēq; nō erubescerēt sibi claudere, qui eā muro cinxisset: nō repudiaturū se ait, si qui sibi satisfacerēt, quib. interueniētib. amicitia cū ciuitate firmaret. Itaq; statim ad eū decē Tiberiensiu potētissimī descenderūt. his aut in unā receptis nauiculā piscatoriā, & pcul abductis, alios l. senatores uenire iussit, maxime nobiles, uelut illi qq; fidē sibi pberē deberēt. Deīn nouas cautiones excogitās, alios insup atq; alios obtētū fœderis euocabat: utq; mature Taricheas recurrerāt, gubernatorib. nauīū repletarū imperabat: qsq; auexissēt in carcerē collocarēt: donec omnē curiā, q oc haberet uiros, duocq; milia populariū cōprehēsa in Taricheas scaphis abduxit. Reliquis aut uociferantib. Clitū quendā esse pciupū defectiōis autorē, irām q ipsius pœna illius precātib. satari, nullū quidē Iosephus uolebat occidere: suorū uero satellitū quendam Leuiā egredi iussit, qui Cliti manus abscinderet. Cū uero is p timore solū se globo inimicorū cōmissurū negaret, eaq; causa indignari Iosephū stantē in scapha uideret, ipsūmq; uelle descēdere, ac de se suppliciū sumere, ut saltē unā manū sibi cōcederet, orabat. neq; hoc abnuēte Iosepho, dūmodo alterā sibimet Clitus ipse pcideret, educto ille dextera gladio, leuiā sibi truncauit. tantus eū timor Iosephi inuaserat. Ita tūc Iosephus uacuis scaphis, & satellitib. vii populo capto, rursus Tiberiadē sibi sociauit. Paucis aut dieb. pōst, Gischalā q cū Sepphoritis defecerat, militib. depređari pmisit: omnēq; pdā cōquisitā popularib. reddidit. Similiter etiā Sepphoritis & Tiberiēnsibus. Nā & hos captos rapinarū dāno corrigere uoluit: & redhibitione rerum rursus eos ad beneuolentiam reuocare.

Quomodo Hierosolymite bello se preparauerint: deq; Simonis Gioræ tyrannide.

Cap. XXVIII.

IACTENVS apud Galilæā motus erat, iām q ab intestinis dissensionib. quiescentes, aduersus Rom. instruebantur. Hierosolymis autem Annus pontifex & potentiores, qui nō cum Romanorum parte sentirēt muros instaurare properabant: multaq; bellica instrumenta, perq; omne opus
pidum

pidū sagittę, alięq; arma fabricātur: & exercitatiōib. iussis manus iuuenū ope
rā dabat. Erātq; uniuersa plena tumultus, magnęq; tristitia moderatos occu-
pauerat: multiq; futuras clades, pspiciētes, fletū cohibere nō poterāt: infestęq;
pacē cupiētib. omīa uidebantur. Belli aut̃ incentorib. q̃ illis placerēt, ex tēpore
fingebantur: statusq; iam tūc quasi periturę ciuitatis erat, anteq̃ Rom. ueni-
rēt. Anano aut̃ apparatū belli omittere cura fuit: & seditionorū, q̃s Zelotas uo-
cabāt, amētiam ad utiliora cōuertere: qui tñ uictus est, & quis illius finis fue-
rit, in posteriorib. explanabimus. At in Acrabatena toparchiā Giore filius Si-
mō, multis nouarū rerū cupidis cōgregatis, ad rapinas cōuersus, nō solū in do-
mos locupletū irrūpebat, uerū etiā corpora uerberib. cōficiebat: iamq; tūc pa-
lām tyrannidē inceptabat. Ab Anano aut̃ missis aduersus eū militib. magistra-
tuū, ad latrones qui erant Masadę, cū his q̃s habebat, effugit: ibiq; manēs, do-
nec Ananus & alij eius inimici perēpti sunt, Idumęā cū cæteris populabatur:
adeo ut magistratus eius gētis, ppter cediū multitudinē & p̃darū afsiduitatē,
collecto milite, uicos p̃gredijs tuerentur. Et Iudęorū quidē res ita habebant.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER TERTIVS.

De Vespasiani ducis aduentu, & clade duplici Iudeorum.

Cap. I.

NERONE aut̃, ubi res apud Iudęā nō p̃sperē gestas acces-
pit, latēs quidē, q̃ necesse fuit, cū timore stupor inuadit: aper-
te aut̃ superbiā simulans ultro etiā indignabatur: magisq;
ducis negligētia, q̃ uirtute hostiū q̃ cōtigerant facta esse di-
cebat: decere se putās, ppter pōdus imperij tristiora contē-
nere, uideriq; malis omnib. superiorē animū gerere: uerū
tñ curis arguebatur mētis eius perturbatio, cū deliberaret cuinam cōmotum
crederet orientē, qui unā & Iudęos rebellātes ulcisceretur, proximasq; his na-
tiōes simili morbo correptas ante caperet. Inuenit igitur solū Vespasianū his
necessitatib. parē, & q̃ tāti belli magnitudinē suscipere posset, uirū ab adole-
scētia usq; ad senectutē bellis exercitatū, & q̃ po. Ro. iam pridē pacasset occi-
dentē, Germanorū tumultu cōcussū: armisq; ante illud tēpus incognitā Bry-
tanniā uēdicasset. unde patri q̃q; ipsius Claudio p̃stiterat, ut sine p̃prio sudo-
re triūpharet. Itaq; his omnib. fretus, ætatēq; illius cū peritia stabilē cernens
obsidēsq; fidei liberos, eorūq; florē manus esse paternę prudentię, iam tū for-
tasse de tota rep. deo aliquid ordināte, mittit eū ad regēdos exercitus in Syria
cōstitutos, multis p̃ tēpore blādimētis atq; obsequijs animatū, qualia neces-
sitas imperare cōsuevit. Ille aut̃ protinus ex Achaia, ubi cū Nerone fuerat, Ti-
tū quidē filiū suū mittit Alexandriam, ut inde quintā itēq; decimam legiones
moueret. ipse uero transmissus ad Hellespontū, terreno itinere in Syriā perue-
nit, ibiq; Romanas uires, multaq; à uicinis regib. auxilia cōgregauit. At Iudęi
post malā Cestij pugnā insperata felicitate sublati, animorū impetus cohibere
nō poterāt: sed tanq̃ fortuna eos exagitāte p̃citi, bellū ulterius p̃ducebāt. De-
niq; omī, quāta fuit, manu pugnacis. cōgregata, Ascalonē petierunt. ea est ci-
uitas antiqua, dcc & xx stadiorū spatio ab Hierosolyma distās & Iudęis sem-
per

per inuisa: q̄ res fecit, ut etiā tunc primis eorū incurſib. propior uideretur. tres aut uiros aggreſſiōis duces habebāt, & corporib. & prudētia p̄ſtantiffimos, Nigrū Peraitā, & Sylā Babyloniū, & Iohannē Eſſenū. Aſcalon uerò ualidiſſimo quidē muro cincta erat, ſed uacua penē p̄ſidijs. una em̄ cohors eā peditū, & una equitū ala tuebatur, cui p̄fectus erat Antonius. Illi igitur ira multa uelocius itinere peracto, ac ſi ex propinq̄ uenirent, p̄ſto erāt. Antonius uero (nec em̄ eorū fore impetū nesciebat) equites iā ex ciuitate duxerat, & neq̄ multitudinē ueritus uel audaciā, primas hoſtiū coitiones fortiter ſuſtinuit, murūq̄ properātes aggredi refrenauit. Itaq̄ Iudei qui cū pitiorib. imperiti, & pedites cū equitib. cū litiſſimis aut inordinati, leuiterq̄ armati cū inſtructis, pluſq̄ indignatiōi q̄ cōſilio tribuentes, cū morigeris & nutu rectoris omnia faciētib. dimicabāt, facile proſtigātur. nā ut ſemel eorū primæ ab equitib. turbatæ ſunt acies, fugā petunt: & murū uerſus ſe à tergo urgētib. incidētes, ſui metipſi hoſtes erāt, donec oēs incurſib. equitū uicti, per totū cāpū diſperſi ſunt, qui ſuit plurimus, totuſq̄ habilis equitantibus: q̄d quidē Romanos iuuat, ut magna cede Iudeos proſternerēt. nā & fugiētes p̄uertendo, curſum in eos flecībāt: & quos occupaffent, curriculo trāſſigēdo infinitos peremere. Alij uerò alios quocūq̄ ſe uertiſſent circūdatos, exagitātes facile iaculis opprimebāt. Et Iudeis quidē p̄pria multitudo, p̄ deſperationē ſalutis, ſolitudo uidebatur: Ro. uero licet ad pugnā pauci eſſent, reb. tñ ſecūdis animati, etiā ſuperfluere ſe putabāt. Et illi quidē res aduerſas ſupare certātes, dū pudet cito fugere, mutari fortunā ſperāt: Romani aut, in his q̄ proſpere agerēt minime deſaſſati, ad maiore uſq̄ diei partē pugnā p̄trahūt: donec Iudeorū q̄dē perēpta ſunt x milia duocq̄ duces Ioānes et Silas: ceteri uero pleriq̄ ſaucij, cū Nigro, qui unus reſtabat ex ducib. in oppidū Idumæe q̄ Salis dicitur cōfugēre. nōnulli in etiā Rom. in illo p̄lio uulnerati ſunt, ſed nō Iudeorū ſpiritus clade tāta ſedatus eſt, multoq̄ magis eorū dolor incitauit audaciā, & cōtemnentes quantū ante pedes mortuorū iaceret, priſtinis reb. feliciter geſtis ad cladē alterā illiciebātur. deniq̄ paruo tēpore intermiſſo, q̄ ne curādis quidē uulnerib. ſatis eſſet, cunctiſq̄ aggregatis uiribus, maiore cum indignatiōe multoq̄ plures Aſcalonē recurrebāt, eadē ſe p̄ter imperitiā aliāq̄ belli uitia, comitāte fortuna. Etem̄ cū Antonius quā trāſituri fuerāt, poſuiſſet inſidias, ex im. puiſo in eas delapſi & ab equitib. circūdati, priuſq̄ ſe ad pugnā cōponerent, iterū ſuper vii milia p̄cubuerūt: ceteri uerò oēs auſugerūt: cūq̄ his Nigro multis dum fugeret magni animi facinorib. demōſtratis, & qm̄ hoſtes inſtarēt, in turrim quandam turriſſimā cōpellūtur cuiuſdā uici, cui nomē eſt Bezedel. Antonius uero cū ſuis ne uel moras circū turrim, quæ inexpugnabilis eſſet, diu tererent, uel ducē hoſtiū fortiſſimū uiuū relinquerēt, ignē muro ſupponūt, turriq̄ inſlāmata, Ro. quidē exultantes recedūt, quaſi etiam Nigro cōſumpto: ille aut in caſtelli ſpecus intimū ex turri ſaltu demiffus euasit: triduoq̄ poſt ſocijs cum fletu eū ad ſepulturā inueſtigantib. ſe ſe oſtēdit, gaudioq̄ inſperato repleuit oēs Iudeos, tanq̄ dei p̄uidētia dux eis in poſterū ſeruatus, at Veſpaſianus Antiochiā exercitu adducto (q̄ Syrię metropolis eſt, magnitudine ſimul aliāq̄ felicitate ſine dubio tertiū inter oēs quæ in Ro. orbe ſunt locū obtinēs) ubi etiam aduentū ſuū regē Agrippam omni manu p̄pria offenderat p̄ſtolari, ad Ptolemaidē properabat. In hac aut ciuitate occurrerūt ei Sepphoritæ ciues oppidū Galilææ colena

colentes, soli mente p̄cata: qui tam suæ salutis prouidentia solliciti, q̄ Roma-
narum uirū gnari, etiam prius q̄ Vespasianus ueniret, Cestio Gallo fidē de-
derant, dextrasq̄ iunxerant, præsidiūq̄ militare susceperant. tunc quoque
benignissime duce suscepto, alacri animo etiam contra gentiles suos auxilia
promiserunt: Quibus interim Vespasianus præsidiū causa poscentibus, equi-
tum peditūq̄ tantū numerū tradidit, quantū obstare posse arbitrabatur in
cursibus, si quid Iudæi commouere tentassent. non enim minimū esse uideba-
tur futuri belli periculum, auferri ciuitatē Sepphorim Galilææ maximam &
in loco tutissimo conditam, totiusq̄ gentis futuram præsidiū.

Descriptio Galilææ, Samariæ & Iudææ.

Cap. II.

DVAE sunt autem Galilææ, quæ superior & inferior appellantur, et
asq̄ Phœnicie & Syria cingunt. Discernit uero ab occidente Ptole-
mais territorij sui finibus, & quondam Galilæorū, nunc autē Tyrio-
rum mons Carmelus: cui coniuncta est Gaba ciuitas equitum, quæ sic appel-
latur, eo quod equites ab Herode rege dimissi, coloni eō deducebantur. A
meridie autē Samaritis & Scythopolis, usq̄ ad flumen Iordanem. Ab orien-
te uero Hippene & Gadaris, sed & Gaulanitis definit, qui etiam regni Agrip-
pæ fines sunt. Septentrionalis autē eius tractus Tyro, itemq̄ Tyriorū finibus
terminatur. Inferioris quidem Galilææ longitudo à Tiberiade usq̄ ad Zabu-
lon, cui uicina est in locis maritimis Ptolemais, protenditur. Latitudine autē
patet à uico Xaloth, qui in magno campo situs est, usq̄ ad Bersaben: unde et-
iam superioris Galilææ latitudo incipit usq̄ ad Baca uicū, qui terrā dirimit
Tyriorū. Lōgitudo uero eius à Thella uico Iordani p̄ximo usq̄ ad Meroth
extenditur. Sed cum tanta sint utræq̄ magnitudine, tantisq̄ gentib. alienige-
nis cinctæ, semper tamen omnib. belli periculis restiterunt. nam & pugna-
ces sunt ab infantia Galilæi, & omni tēpore plurimi, neq̄ aut formido unquam
uiros aut eorū penuria regiones illas occupauit: quoniā totæ optimæ ac fer-
tiles sunt, omniumq̄ generum arboribus confitæ, ut etiam minime agricultu-
ræ studiosos ubertate sua prouocet, deniq̄ excultæ sunt ab incolis totæ, nec
pars ulla est earū otiosa: quin & ciuitates ibi crebræ sunt, & ubiq̄ multitudo
uicorū propter opulētiam populosa, ut qui sit minimus, supra quindecim mi-
lia colonorū habeat: prorsus ut etiam si quis magnitudine minorē Galilæam
dixerit, quam trans fluuiū regionē, uiribus tamen eam prætulerit. hæc enim
uniuersa colitur, tota fructuū ferax: at illa quæ trans flumē est, licet multo ma-
ior sit, pleraq̄ tamen aspera atq̄ deserta est, & nutriendis fructib. mansuetis
inhabilis. Perææ sanè mollicies & ingeniū fructuosum, campos habet cum
uarijs arboribus cōsitos, tum maximè oliuetis ac uineis & palmetis excultos.
irrigatur autē abunde montanis torrentibus, & fontib. aquæ perennis, quo-
ties illi Sirio æstuantē defecerint. Et longitudo quidē eius est à Machærunte
in Pellam: latitudo uero à Philadelphia usque ad Iordanem. Et Pella quidem
quā suprā diximus, septentrionalis eius est tractus: occiduus uero Iordanis:
meridianum autē Moabitis regio terminat. ab oriente autē Arabia & Silbo-
nitide, necnō & Philadelphia, itemq̄ Gerasis clauditur. Samariensis autē re-
gio, inter Iudæam quidē & Galilæam sita est: incipiens enim à uico in plani-
cie posito, cui nomē est Ginæa, in Acrabatenā definit toparchiam: sed natura
nihil

nihil à Iudæa discrepat, nam & utraq; montosæ sunt & campestres, agrosq; colendo molles atq; optimæ, nec non & arborib. plenæ: pomisq; tam syluestribus q; mansuetis abundant, eo q; natura sunt aridæ, imbriumq; satis habent, dulces aut per eas supra modum aquæ sunt, boniq; graminis copia præter alias earum pecora lactis abundant: quodq; maximè uirtutis atq; opulentiæ specimen est, utraq; uiris referta est. Harum confinium est Anuath uicus, qui etiam Borceos appellatur, Iudææ limes à septentrione. Meridiana uero pars eius, si in longitudinè metiare, adiacenti uico Arabum finibus terminatur, cui nomen est Iardan. Latitudo sanè à Iordanæ flumine usq; ad Ioppè explicatur. Media uerò eius est Hierosolyma: unde quidam non sine ratione, umbilicum eius terræ, eam urbem uocauerunt. Sed nec marinis quidè Iudæa delicijs caret, ad Ptolemaidem usq; locis extenta maritimis. In undecim aut sortibus diuisa est: quarum prima est tanq; regia Hierosolyma, præ cæteris inter omnes accolæ eminens, uelut caput in corpore. alij uero post hanc toparchiæ sunt distributæ. Gophna est secunda, & post eam Acrabata. adhuc Thamna, & Lydda, iteq; Ammaus, & Pella, & Idumæa, & Engadda, & Herodiū, & Hiericus: deinde Iamnia & Ioppe finitimis præsunt. & præter has Gamalitica, & Gaulanitis, & Batanæa, & Trachonitis: quæ etiam regni Agrippæ partes sunt. Eadem uero terra incipiens à monte Libano & fontibus Iordanis, usq; ad Tiberiadi proximū lacum, latitudine peditur. à uico aut qui appellatur Arphas, ad Iuliada oppidum longitudine tendit: & habitatur ab incolis Iudæis Syrisq; permixtis.

De auxilio Sepphoritis misso, & Romanorum disciplina militari.

Cap. III.

IN Iudæa quidem, & quibus esset cincta regionibus, quam maximè potui breuiter exposui. Quod autem Vespasianus miserat auxilium Sepphoritis, hoc est, equites mille, sexq; millia peditum, placido eos regente tribuno, castris in magno campo positus bifariam diuiduntur. Et pedites quidem in ciuitate ipsius tuendæ causa, equitatus uero in castris degerebat. utrinq; autem assidue prodeundo, & circa eam regionem loca omnia incursando, magnis incommodis Iosephum eiusq; socios, quamuis quietos, afficiebant. & præterea ciuitates extrinsecus deprædabatur: ciuiumq; conatus, si quando excurrendi habuissent fiduciam, repellebant. Iosephus tamen aduersus ciuitatem impetum fecit, sperans eam posse capere: quam ipse, antequam à Galilæis deficeret, ita muris cinxerat, ut Romanis quoq; esset inuicta. unde etià spe frustratus est, cum nec ui nec suasu Sepphoritas in suas partes pertrahere potuisset: magisq; in Iudæa bellum accendit Romanis indigne ferentibus insidias, & propterea nec die nec nocte ab agrorum depopulatione cessantibus, sed passim diripientibus. quicquid rerum in his reperissent: qui tamen cum mortem pugnacibus semper inferrent, imbelles ad seruitium capiebant: ignis uero & sanguis Galilæam totam repleuerat, nec quisquā expers eius acerbitalis aut cladis erat. unam salutis spem fugiētes habebant in ciuitatibus, quas murorum ambitu Iosephus cōmunierat. Titus aut Alexandriam transmissus ex Achaia citius q; per hyemem sperabatur, manum militum cuius causa missus fuerat suscepit: contentoque usus itinere, mature ad Ptolemaidem peruenit. Cumq; ibi patrem suum reperisset, duabus quas secum habebat legionibus (erant aut nobilissimæ quinta & decima) iunxit etiam quam ille adduxit quintamdecimam.

Eas

Has autem sequebantur decē & octo cohortes: quibus accessere ex Cæsarea
 quinq; cum una ala equitum, & alæ quinq; Syrorū equitum. Decem autem
 cohortium singulæ mille pedites habebant: in cæteris uero tredecim sexcenti
 pedites, & centeni uiceni equites erant. Satis aut̃ auxiliorum etiam à regibus
 congregatum est. Antiochus enim & Agrippa & Sohemus bina milia pedi-
 tum, & sagittarios equites mille præbuerūt: cum Arabiæ quoq; rex Malchus
 præter quinq; milia peditum, equites mille misisset, quorū pars maior erant
 sagittarij: ut tota manus computata cum regijs, sexaginta milia circiter pedi-
 tum equitumq; colligeret, præter calones: qui plurimi sequebantur, & medi-
 tationi bellicæ assueti nihil à pugnacissimis aberāt: quod tēpore quidē pacis
 dominorū exercitationibus interessent, belli aut̃ pericula cum ipsis experiren-
 tur, & neq; peritia, neq; uiribus à quoquam nisi à dominis uincerentur. qua
 quidem in re nimis admirandā quis existimauerit Romanorū prouidentiam,
 ita seruos instituentium, ut non solum uitæ ministerio, sed belli etiam neces-
 sitatibus utiles sint. Quod si quis eorum aliam quoq; respexerit militiæ disci-
 plinam, profecto cognoscet tantum eos imperium non fortunæ munere, sed
 propria uirtute quæsisse. Armis enim uti nō in bello incipiunt, neq; solum: si
 necesse sit, manus mouent, cum in pacis otio cessauerint: sed armis ueluti na-
 tura cohærentes, nullas capiunt exercitatiōis inducias, nec tēpora præstolan-
 tur. Meditationes autem eorum nihil à uera cōtentione discrepāt: sed in dies
 singulos militum quisq; omnibus armis, tanquam in procinctu positus, ex-
 ercetur: quo etiam facillime prælia tolerant. Neq; enim ordo neglectus eos à
 consueta dispositione dispergit, neq; metus stupefacit, neq; lassitudo exhau-
 rit. Vnde sequitur ut semper superent, quos non itidem cōfirmatos inuene-
 rint. Nec errauerit si quis eorum meditationes cōflictus esse dixerit sine san-
 guine, cōtraq; prælia meditationes cum sanguine. Nam ne repentino quidē
 hostium incurſu opprimi possunt: sed quocunq; in hostilem terram irrupe-
 rint, non nisi permunitis castris prælio decernunt, quæ quidem non leui ope-
 re, nec iniquo loco erigunt, nec inordinatē describunt: sed siquidē inæquale
 solū fuerit, cōplanatur: quatuor uero angulis horū dimensio designatur. Nā
 & fabrorū multitudo, & ferramentorū copia quæ usus extructionis postu-
 lat, sequitur exercitum. Et interior quidem pars castrorum tabernaculis di-
 stribuitur, ambitus autem eorum extrinsecus muri faciem præfert: ordinatis
 etiam turribus pari spatio dispositis: quarum interualla catapultis atq; bali-
 stis, & alijs machinis saxa intorquentibus, omnibusq; instrumētis missilium
 cōplent, ut cuncta scilicet iaculorum genera in promptu sint. portas autē qua-
 tuor ædificant, tam iumētis aditu faciles, quàm ipsis, si quid urgeat, intrò cur-
 rentibus latas. Intus autem castra uici spatijs interpositis dirimunt, mediāq;
 rectorum tabernacula collocant, & inter hæc prætorium diuū templo si-
 millimum: prorsus ut quasi repentina quædam ciuitas existat: forum quoque
 & opificum stationes: & sedes militum primatibus, ordinumq; principibus,
 ubi si qua sit inter alios ambiguitas iudicent. Ipse uero ambitus, & omnia
 quæ in eo sunt, multitudine simul & scientia, fabricantium opinione citi-
 us communiter. qui si res urgeat, fossa extrinsecus cingitur, depressa cubitis
 quatuor, pari que spatio lata. Armis autem septi, per contubernia cum de-

core atq; otio in tētorijs agunt: omniac; ab his ordinate etiā alia cauteq; per cōtubernia expediuntur: ueluti si ligno aquāue opus sit aut frumento. nec em̄ cœna uel prandium cum uoluerit, in potestate cuiusq; est, simul aut omnibus somnus est, excubias & uigilandi tēpora buccinæ significāt, neq; est omnino quicquā quod sine edicto geratur. Mane aut milites quidē ad centuriones, illi uerō ad tribunos conueniunt salutatum: cum quibus ad summū omniū decem uniuersi ordinū principes. Ille aut his signum aliaq; dat ex more præcepta proferenda subiectis: quibus etiam in acie circumagūtur quod opus est, ac uniuersi pariter incurrunt itemq; sese recipiūt. Cum aut castris egrediendum est, tuba indicium facit: nemoq; otiosus est. sed uel solo nutu moniti, tabernacula tollūt, omniac; ad profectiōē instruunt. deinde iterū tuba ut sint parati significat. Illi autē cum multos & iumenta sarcinis onerauerint, uelut in curuli certamine signū expectant. Castra uero incendunt: eo q; sibi alia munire facile sit, & ne quando hostib. eadē usui sint. Et tamē tertio quoq; tubæ signo indicant, ut exeatur: urgendo aliqua ex causā morantes, ne quis ordinē deserat. Dexterq; duci præco astans, si ad bellū parati sunt, uoce patria ter percōtatur. illiq; toties alacri & magna uoce paratos esse se respondēt, interrogantemq; præueniunt: & Martio quodam spiritu repleti cū clamore dextras erigunt. Deinde otiose & cū omni decore progredientes ambulant suū quisque ordinem uelut in bello custodiēs: pedites quidē thoracibus & galeis septi, & utroq; latere gladijs accincti. leuus aut gladius multo est longior, cum dexter mensuram palmæ non excedat. qui uero ducem stipant lecti pedites scuta & lanceas gestant: cætera manus hastas & clypeos longos, ferramq; & corbem & farciculum & securim, necnon & habenā & falcem & catenam, triduiq; uiaiticum, ut parum intersit inter onusta iumenta & pedites. Equitibus aut adexteram gladius est longior, & contus in manu, trāsuerfusq; ad equi latus clypeus, ternac; in pharetra uel amplius dependent lata cuspide iacula, nihil ab hastis magnitudine differentia. Calsides uero & thoracas peditib. habent similes: nulloq; armorum genere ab equitum alis discrepant lecti, qui circum ducem uersantur. Agmina autem semper cui sorte id obtigerit, antecedit. Talia quidem sunt Romanorum itinera & mansiones, itemq; armorū uarietas. Nihil uero nec in prælijs inconsultū aut subitum agunt: sed omnia semper sequuntur facta sententiam: opus'que adhibetur ante decretis. Vnde aut minime peccant: aut si peccauerint, facilis est errati correctio. Fortunæ autem successibus meliores consiliorum etiam si aliter successerit, arbitrantur euentus: quasi bonum quidem fortuitū ad rem inconsulte gerēdam illiciat: quæ uero ante cogitata fuerint, etiā si aduersus casus exceperit, bene iam meditados exhibeant ad cauendum ne idem rursus eueniat: & bonorum quidem fortuitarum non is autor sit cui cōtigerint, tristitium uero quæ præter sententiam acciderint, saltem recte consulta uideantur esse solatium. Armorū quidem exercitatione comparant, ut non modo corpora, sed animi quoq; militum fortes sint. Maior autem illis est ex timore diligentia, namq; leges apud eos non desertionis solum, uerum etiam minimæ negligentiae sunt capitales: ducesq; magis quā ipsæ leges terribiles. namque bonos honorando redimunt ne in coercendis noxijs uideantur crudeles. Tanto autem obsequio rectoribus parent

parent, ut & in pace ornamēto sint, & in acie corpus unū totius conspiciatur exercitus. sic eorū copulati sunt ordines, ita circūduci sunt mobiles: & acutis auribus ad praecepta, oculisq; ad signa, & ad opera manibus: unde facere qui dem semper strenui sunt, pati uero tardissimi. nec est ubi praeliātēs aut multitudinē hostiū, aut consilia sensere ducū, aut difficultatē regionū: sed ne fortunae quidem succubere. nam in ea certiorē putant esse uictoriā. Quorum igitur actus à consilijs incipiunt, consultaq; adeo strenuus exequitur exercitus, quid mirum si Euphrates ab oriente, & Oceanus ab occidente, itemq; à meridiano tractu Africę fertilissima regio, & à septentrione Rhēnus atq; Danubius sunt imperij limites, cū minorē esse possidentibus possessionem recte quis dixerit: Hęc ergo profecutus sum, non tam proposito laudādi Romanos, q̃ solatio deuictorū, & ut nouarum rerum cupidos deterrerē: fortasse autem & ad experientiam proderunt bonarum artium studiosis, Romanę instituta militiæ nescientibus: redeo tamen unde digressus sum.

Impetus Placidi contra Iotapatam.

Cap.

III.

ESPASIANVS quidem unā cum Tito filio in Ptolemaide interim de gens, ordinabat exercitum. At uero Galilæam peruaferat Placidus, ubi maximam eorum quos comprehendisset multitudinem, interemit: hęc autem fuit Galilæorum imbellior turba, animisq; deficiens: pugnacissimos autem ut uidit semper in ciuitates confugere, quas Iosephus cōmunierat, in Iotapatam, quæ omniū tutissima erat, impetum uertit: existimans eā repentinō aggressu facillime captū iri, magnāq; & sibi ex ea re alios apud rectores gloriā cōparandam, & illis cōmodum ad reliqua maturius explicāda, quasi metu cessuris alijs ciuitatibus, si quæ ualidissima esset, occupatam uidissent. Multum tamē opinione deceptus est: Iotapateni enim, cum eius impetum præsensissent, prope ciuitatē aduenientē excipiunt: congressiq; cum Romanis ex improviso plurimi & ad pugnam parati, necnō & alacres (quippe ut pro salute patriæ, item coniugū liberorūq; dimicantes) in fugam eos uertunt, multosq; sauciant, septē solum interfectis: quia neq; inordinate pugna decesserant, septisq; undiq; corporibus leuiter fuerant uulnerati: cum Iudæi quoq; magis eminus iaculari, q̃ manus conferere inermes cum armatis confiderent. ex ipsis autem Iudæis tres ceciderunt, paucis præterea sauciatis. Placidus igitur ab oppido repulsus aufugit.

Galilæa à Vespasiano inuaditur.

Cap.

V.

ESPASIANVS uerò ipse Galilæam cupiēs inuadere, ex Ptolemaide proficiscitur, ordinato militum itinere, sicut Romani consueuerunt. Auxiliatores enim qui leuius armati essent, itemq; sagittarios præire iussit, ad repentinōs incursus hostiū cohibendos, & ut suspectas atq; opportunas insidijs syluas scrutarentur. Hos sequebatur Romani peditatus equitatusq; pars: post quos ē singulis centurijs densā armaturam suam ferētes, menasq; castrorum. Post hos stratores uiarum ibant, qui aggeris malignā corrigerent, ac aspera cōplanarent, syluasq; obstantes præciderent, ne perplexo itinere fatigaretur exercitus. Deinde suas, itemq; subiectorum sibi rectorum sarcinas, & tutelæ causa multos cū his equites ordinauit. post quos ipse ueniebat, lectos pedites equitesq; necnō & lancearios secum ducens, equitumq; Ioseph.

Mm

præ

præterea subrum agmine comitatus. De singulis enim turmis proprios centum & uiginti equitos deputates habebat. hos sequebantur, qui expugnandis ciuitatibus machinas & cætera tormenta portarent, deinde rectores, itemque præfecti cohortibus tribuni, stipati lectis militibus. & post hos circum aquilam signa alia, quæ omnibus apud Romanos agminibus præest, quæ & uniuerfarum auium regnū habeat, & sit ualidissima. Itaque illam & principatus insignem putant, & omen uictoriæ, quoscunque bello petierint. Sacras uero signorum effigies sequebantur cornicines, & post eos acies, in latitudinē senis digesta militibus. hisque adhærebat ex more quidam cæturio, disciplinæ atque ordinis custos. Serui autem singularum legionum cuncti cum peditibus erant, multis aliisque iumentis uehentes militum sarcinas. Postremum agmen, in quo erat mercenaria multitudo, cogeant armati pedites, equitumque non pauci. Ita peracto itinere, Vespasianus cum omni exercitu ad fines Galilææ peruenit: ibique positis castris, quamuis promptos ad bellum milites continerebat, unam & ostendendo exercitum, quo hostes metu percelleret, spatiumque indulgendo penitendinis, si quis ante prælium uoluntatem mutaret: nihilominus autem murorum instruebat obsidium. Itaque multos quidem rebelliones fugere uel solus fecit ducis aspectus: metum uero uniuerfis incussit. Iosephi enim socij, qui non longe à Sepphorî castra posuerant, ubi bellum appropinquare cognouerunt, & iam iamque Romanos prælio secum congressuros, non modo ante pugnam, sed antequam hostes omnino conspicerent, fuga disiecti sunt. cum paucis autem relictis Iosephus, ubi animaduertit neque se ad excipiendos hostes sufficientem manum habere, & Iudæorum animos concidisse: ac, si fides his haberetur, plerisque libenter ad hostes defectum ire: iam tum quidem bello omni abstinebat: quam longissime autem periculis abesse decreuit: abductisque qui secum remanserant, in Tiberiada confugit.

Gadare expugnatio.

Cap. VI.

VESPASIANVS autem Gadarensum ciuitatem aggressus, primo impetu capit, quæ eam pugnaci multitudine uacuam reperisset. Deinde hinc transgressus interius, cunctos puberes interfecit, cum Romanos odio gentis, & cladis memoria, quam pertulerat Cestius, nullius ætatis misericordia commoueret. Incendit autem non solum ciuitatem, sed etiam omnes circum uicos, & oppidula quædam penitus desolata, nonnulla quorum habitatores ipse cepisset. Iosephus autem, quam tuitionis causa optauerat ciuitatem, ipse metu repleuit. Nam Tiberienles nunquam eum, nisi de omni bello desperasset, in fugam uersum iri credebant: neque in hoc eos uoluntatis eius fallebat opinio. Videbat enim res Iudæorum quorsum euaderent: unamque illos uiam salutis habere, si propositum mutauissent. Ipse uero, quamuis adhuc sibi speraret à Romanis ueniam tribuendam, mori tamen sæpe maluisset, quam prodita patria, cum dedecore administrationis sibi creditæ, apud illos feliciter agere, contra quos fuerat missus. Decreuit igitur Hierosolymam primatibus, quæadmodum sese res haberent, cum fide perscribere: ne uel minus extollendo uires hostium, timiditatis mox argueretur: uel minus aliquid nunciando, fortasse cepti etiam penitentes ad ferociam reuocaret, utque si foedus eis placeret, cito rescriberent; aut si bellandum esset, dignum ei con-

ei contra Romanos exercitum mitterent. Ille quidem hac epistola scripta, mature mittit qui Hierosolymam literas ferret.

Iotapate obsidio.

Cap. VII.

VESPASIANVS autem Iotapatam excindere cupiens (nam in eam plurimos hostium refugisse cognouerat, & præterea ualidissimū hoc eorum esse receptaculum) præmittit pedites cum equitib. qui montanum iter coæquarent, saxis asperum, ac peditibus quoq; difficile, omnino uero equitibus inuium. Et hi quidem quadriduo fecere quod iussum est, latam' que aperuere exercitui uiam. Quinto autem die, qui mensis Maij uigesimus & primus erat, prior Iosephus in Iotapatam ex Tiberiade uenit, abiectosq; Iudæorum spiritus erigit. Cum uero transitum eius Vespasiano quidam transfuga nunciasset, utq; mox ciuitatem peteret incitaret, ueluti cum ea totam Iudæam capere posset, si Iosephum subiugasset: hoc ille nuncio pro maxima felicitate percepto, dei prouidentia factum ratus, ut qui hostium prudentissimus uideretur, ultro se etiam in custodiam traderet uoluntariā: statim quidem cum equitibus mille Placidum mittit, unaq; decadarcham Ebutium, tam manu quàm prudentia uirum insignem, circumuallare ciuitatē iussit, ne clām inde Iosephus elaberetur. Postero autem die cuncta manu comitatus ipse consequitur, & post meridiem usq; acto itinere, ad Iotapatam peruenit: adductoq; in septentrionalem eius partem exercitu, in quodam tumulo castra ponit, distante ab oppido stadijs septem. Consulto autem q̄ maxime cōspici ab hostibus affectabat, ut uisu attoniti turbarentur. quod etiam factum est eosq; tantus continuo stupor inuasit, ut muris egredi nullus auderet. At Romanos tota die ambulando fatigatos, ciuitatem statim aggredi piguit: ob eam causam duplici acie circumdato oppido, tertiū extrinsecus agmen equitum posuere, omnes Iudæis exitus obstruentes. Sed ea res illos in salutis desperatione audaciores effecit: quippe in bello nihil est necessitate pugnacius. Itaq; postridie impetu in muros facto, Iudæi primo quidē locis suis manētes, Romanis castra ante muros habentibus resistebāt. postea uero quàm Vespasianus & sagittarios & funditores, omnemq; iaculatorū multitudinem adhibitam, missilibus in eos permisit uti: atq; ipse cum peditibus in aduersum collem, unde murus expugnabilis erat, niti cœpit: tunc ciuitati metuēs Iosephus, & cum eo cuncta Iudæorum profiluit multitudo: omnesq; in Romanos pariter irruentes, procul à muris eos deterruere, multa manu simul & audacia patrando facinora. Neque minora tamen patiebantur quàm faciebant. nam quantum ipsos salutis desperatio, tantum pudor incendebat Romanos. & hos quidem peritia cum fortitudine, illos autem duce iracundia ferocitas armabat. Deniq; cum tota die pugnatum fuisset, prælium nox diremit: in quo Romanorum plurimis sauciatis, tredecim interfecti sunt: Iudæorum autem cum sexcenti essent uulnerati, septem & decem ceciderunt. Nihilōq; minus, Romanis postridie iterum irruētibus occurrunt: multoq; fortius restiterūt: ex eo scilicet fiduciā nacti, quod eos pridie præter spem sustinuerant. sed eos quoq; pugnaciores experti sunt, quod eorū iracundiam pudor incenderat, uinci credentium, nisi cito uicissent. Itaq; per dies quinque Romanis minime ab aggressione cessantibus, etiam Iotapatenorū excursus agebantur, muriq;

Ioseph,

M m 3

fortius

fortius oppugnabantur. Et neque Iudæi uires hostium formidabant, neque Romanos difficultas oppidi capiendi lassabat. Etenim Iotapata paulominus tota rupes est, ex alijs quidem partibus undique uallibus immensis præceps, ut earum altitudinem oculis deprehendere cupientium aspectus ante deficiat. Ab una uero tantum Boreæ parte adiri potest, ubi per transuersum latus desinentis montis ædificata est: quod quidem ipsum muro ciuitatis Iosephus fuerat amplexus, quo inaccessa essent hostibus superiora cacumina. Alijs uero circum montibus tecta, prius quam in eam perueniretur, à nullo poterat conspici. Iotapata quidem sic erat cõmunita. Vespasianus autem & cum natura loci simul certandum putans, & cum audacia Iudæorum, incipere obsidionem acriter statuit: aduocatisque rectoribus sibi subditis, de aggressu deliberabat. Cumque aggerem fieri placuisset, qua parte murus facilis erat accessui, totum ad comparandam materiam misit exercitum: oppidoque propinquis montibus excisis, magnaque ui lignorum & lapidum comparata, cratibusque ad euitanda iacula desuper missa per uallos dispositis, his protecti aggerem construebant, nulla autem noxa uel minima telorum erat, quæ de muro iacerentur. His autem alij terram ex propinquis tumulis eruentes, sine intermissione suppeditabant: cunctisque trifariam distributis, nullus erat otiosus. At Iudæi super eorum tegmina saxa ingentia & omne telorum genus curabant immittere: quæ licet minime penetrarent: magnos tamen crepitus dabant, & horribile impedimentum erat operantibus. Tunc igitur Vespasianus machinis missiliū circumpositis (erant autem omnes centum sexaginta) in eos qui super murum astarent, iussit tela contendere: simulque ex catapultis lanceæ percurrerent, saxaque tormentis ingentia mittebantur, ignisque & sagittarum frequentissima multitudo, quæ non solum murum, sed etiam totum intra iactum earum spatium Iudæis inaccessum fecere. Arabum enim sagittariorum manus, & iaculatores, itemque funditores & omnes machinæ tela iaciebant. Neque tamen his Iudæi prohibiti, ne desuper propugnarent, quieti erant: sed excurrendo per cuneos more latronum, tegmina operantium detrahebant, nudatosque feriebant: & ubi illi celsissent, aggerem dissipabant, uallorumque munimenta cum cratibus igni tradebant: donec Vespasianus cognito, huius damni causam ex distributione operum contigisse, quod interiecta spatia Iudæi locum aggrediendi præberent, adunauit tegmina: coniunctisque pariter uiribus obreptiones hostium præpeditæ sunt. Erecto autem propemodum aggere, pauloque minus æquato propugnaculis, indignum esse ratus Iosephus, nihil contra moliri, quod oppido saluti foret, conuocat fabros, murumque altius iubet extolli. Cumque illi tam multis obstantibus iaculis minime ædificare posse affirmarent, hanc eis defensionem excogitauit. Sudibus fixis per eos bouum coria recentia extendi præcepit, quæ emissos tormentis lapides sinuata susciperent, quibusque repulsa tela cætera dilaberentur, & ignis humore languesceret. hisque ante fabros oppositis, illi murum die noctumque operando, ad uiginti cubitorum altitudinem erexerunt, crebris etiam turribus in eo constructis, minisque ualidissimis aptatis. Quæ quidem res Romanis iam intra ciuitatem se esse credentibus, magnum mœrorem comparauit, tam Iosephi molitione, quam oppidanorum obstinatione perterritis.

Obsidio

*Obsidio Iotapatenorum à Vespasiano, & diligentia Iosephi: deq; Iudeorum excursionē
in Romanos. Cap. VIII.*

At Vespasianus & calliditate cōsilij, & hostium audacia magis irritabatur: qui iam recepta ex munitione fiducia, Romanos ultro incurfabant: inq; dies singulos praelia cateruatim, & cuiusq; modi latrociniales doli, & eorū quæ casus obtulisset rapinæ, aliorum q; incendia fiebant: donec Vespasianus retento milite à pugna, statuit obsidere ciuitatem, ut eam usui necessariorum penuria caperet. Aut enim coactos inopia sibi supplicaturos, aut si ad finem usq; in eadem pertinacia durauissent, fame consumendos eius habitatores putabat: multoq; faciliores expugnatu fore, si post interual- lum rursus anxij incubuisset. Itaq; omnes exitus eorum asseruari præcepit. Illi aut frumenti quidem, aliarūq; omniū rerum intus habebant copiam, præter salem, aquæ uero penuria eos affligebat: quia neq; fons erat intra ciuitatē, & imbre cōtensis habitatoribus, rara est in illo tractu æstiuus mēlibus pluuia, quo tēpore obfessi etiam hoc uehemētius afficiebantur, quod arcendæ siti fuerat excogitatū: quodq; fieri, uelut omnis aqua iam defecisset, ægre ferebant. Iosephus enim, cum & ciuitatē uideret abundare alijs rebus, fortesq; animo uiros esse, quo longiorē Romanis obsidionem faceret, q; sperabant, iam tum potum mensura ciuibus ministrabat. illis aut cōseruari aquam penuria grauius esse uidebatur: amplioremq; cupiditatē mouebat, quod ius bibendi liberum non haberent: ac uelut ad extremam sitim peruentū esset, labori cedebāt. Hoc aut modo affecti, Romanos latere nō poterant, qui ex aduerso colle trās murum in unum eos cōfluere locum, & aquæ mensuram accipere prospectabant: quod etiam balistarum peruenientibus telis, plurimos occidebāt. Vespasianus quidem nō multo post, exhaustis puteis, ipsa sibi necessitate traditum iri ciuitatē sperabat. Iosephus aut, ut hanc eius spem frangeret, iussit q; plurimos per murorum minas dimerfa undis atq; humida uestimenta suspēdere, ut omnes repente aqua perfluere. ex quo mœror simul Romanis ac timor erat, cū tantū aquæ uiderent eos ludibrio consumere, quos potu indigere credebant. Deniq; dux belli etiam ipse, quia penuria ciuitatē posse capere desperasset, iterum consilium ad uim atq; arma conuertit: ludæis quoq; id maxime cupientibus: quod nec se nec ciuitatē saluam fore credebant, & priusq; fame uel siti perirent, mortem bello optabant. Iosephus tamen, præter hoc etiam aliud consilium, quo sibi copia pararetur, per quendā uallem deuiam, propterea q; minus curiose habitam à custodibus, excogitauit. Mittendo enim per occiduas eius partes literas ad quos uellet ludæos extra ciuitatē degentes, ab his omnia usui necessaria, & quæ in ciuitate defecerant, accipiebat: mandato cōmeantibus, ut plerunq; ad excubias reperent, terga uelleribus tecti: quo si qui eos nocte uidissent, canū similitudine fallerentur. idq; factitatū est, donec eius fraudem uigiles persenserunt, uallemq; cinxerūt. Itaq; tunc Iosephus nō diu ciuitatē sustinere posse prospiciens, suamq; pariter salutem, si uellet remanere, desperans, cum optimatibus de fuga tractabat. uerum id populus sensit, & circa eum fusus, ne sese negligeret, precabatur, in quo solo recumberent, ipsum enim saluti esse ciuitati manentem, uelut omnes eius causa alacri essent animo certaturi, quod si etiam capiantur, eundem solatio fore. decere autem

illū nec inimicos fugere, nec amicos deferere, aut quasi ex naui tempestate oppressa desilire, qui ad eam trāquillo mari uenisset. ipsum em̄ magis demersurū esse ciuitatē, cum iam nemo audebit hostibus repugnare, si discessisset cui cōfiderent. Iosephus autē q̄ sibi caueret occultans, illorum commodo se exitum parare dicebat. nam intra ciuitatem manendo, neq̄ seruatis grande aliquid se profuturū: & si caperetur, unā cum his esse frustra periturum: obsidione uerō liberatum, extrinsecus maximo eis emolumento fore. mature enim congregatis ex territorio Galilæis, alio bello Romanos ab eorū ciuitate reuocaturum, nunc autē non uidere, quid apud eos residens utilitatis afferret, nisi q̄ Romanos ad obsidionē magis incitaret, ut se caperent magnipendentes: quem si fugisse cognouissent, multū essent de obsidionis impetu remissuri. Non flexit his populū Iosephus, sed hoc circūstare se magis incendit. denique pueri & senes: itemq̄ mulierculæ cum infantibus flentes ad eius pedes accidebant, eumq̄ omnes cōplexi tenebant, & ut fortunæ socius sibi remaneret, cū ululatus supplicabant: non inuidia salutis eius, quantū ego arbitror, sed propria spe, nihil enim se mali, remanente Iosepho, existimabant esse passuros. Ille autem siquidem paruisset, hæc preces esse ratus: custodiā uero, si per uim cogere tur (multum enim propositum discessus etiā querelarum misericordia fregerat) remanere statuit. cōmuniq̄ desperatione ciuitatis armatus, & nunc tēpus esse dicens pugnā incipere, cum spes nulla salutis est: pulchrūq̄ uitam pacisci pro laude, ac forti aliquo patrato facinore in memoriā posteritatis occumbere: ad opera sese conuertit. Cum pugnacissimis ergo egressus, disiectis custodibus, usq̄ ad Romanorū castra excurrerat: & nunc pelles aggeribus impositas, sub quibus tendebant, discerpere: nunc operibus ignē immittere. posteroq̄ die similiter ac tertio & per aliquot deinceps dies ac noctes bellando nō defatigabatur. Sed Vespasianus Romanos his excursibus male affectos aspiciens (nam & terga dare Iudæis pudebat, & fugientes insequi armorum pondere tardabantur: cum Iudæi semper aliquid agentes, priusquā paterentur, in ciuitatem refugerent) armatis imperat, ut eorum impetum declinarent, ne uicini hominibus mortis auidis manū confererēt. Nihil esse fortius desperatis. Restingui autē illorum impetus, si proposito frustrentur, quasi flammam si materiam non inueniat. Ad hoc oportere Romanos cautius querere uictoriam, augendæ possessionis causa non ex necessitate pugnātes. Per sagittarios autē Arabum & Syriæ & funditores, perq̄ saxa tormētis emissa plerunq̄ repellere Iudæos, nulla enim telorū machina quiescebat. Illi autē his quidē male accepti cedebant: uerum eminus missa intra iactum subeuntes, sequius Romanis instabant: cum neq̄ corpori, neq̄ animæ parcerēt: sed per uicem utrinq̄ pugnarent, suorum quisq̄ laborantibus subuenientes.

De oppugnatione Vespasiani contra Iotapatam, ariete & alijs tormentis bellicis. Cap. IX.

GITUR Vespasianus ultro se existimans longitudine temporis, hostiumq̄ incurſibus obsideri, cū prope iam muris aggeres æquarentur, arietem admouere decreuit. Est autem aries, immensa materia, malo nauis aſsimilis: cuius summū graui ferro solidatum est, in arietis effigiem fabricato, unde etiā nomē accepit. dependet autem funibus medijs ex trabe alia, uelut ex trutina, palis utrinq̄ fultus, bene fundatis: retror-

retroſum autem magna uirorum multitudine repulſus, iſdēq; ſimul rursus impellentibus miſſus, in fronte prominēte ferro moenia percutit: nec eſt ulla tam ualida turris, aut murorum ambitus adeo latus, ut eſſi priores ictus fortiter ſuſtineret, aſiduos uincat. Ad huius periculum rei duci Romano tranſire placuit ui capere oppidum properanti: quoniā pernicioſa uidebatur obſidio, ludæis minime quieſcentibus. Itaq; Romani quidem baliſtis cæterisq; miſſilium machinis, ut facilius ferirētur qui de muris obſtare tentaſſent propius adhibitis utebātur: necq; ſagittarij aut funditores longius aberant. cū uero ea cauſa muros nemo auderet aſcēdere, ipſi arietem applicant cratibus deſuper itemq; pellibus ſeptem, tam pro ſui deſenſione quāmachinæ. Et primo quidem impetu moenia concuſſa ſunt: clamorq; oppidanorum, uelut iam capti eſſent, maximus factus eſt. Iosephus autem eūdem locum ſæpe feriri, neque multo poſt murum diſturbatum iri proſpiciēs, quo commento uim machinæ paulatim falleret excogitauit. Saccos enim paleis confertos, quā ſemper impetum arietis ferri uiderēt, demitti iuſſit ex muro: ut eo modo ſecundi ictus errarent, aut etiam excepta uulnera laxitas fruſtraretur. Quæ quidē res multum Romanis moræ attulit. nam quocunq; hi machinam conuertiffent, contrā illi qui ſuper murum ſtabant, palarum traducētes ſaccos, ictibus ſupponebant, nihilq; murus reperiſſione lædebat, donec etiam Romani aduerſus hoc aliud machinati ſunt: proceris enim contis expeditis, in his ſummis falces quibus ſaccos abſcinderent alligarunt. Cum aut hoc modo efficax eſſet opus arietis, ac murus (qui recens ædificatus erat) ictibus cederet, quod reliquum erat, Iosephus eiꝰq; ſocij ad ignis auxilium ſe contulerunt: accenſumq; totum quod aridæ fuit materiæ, tribus ex locis pariter inflammant, unaq; machinas & propugnacula Romanorum & aggeres cōcremarunt. Illi uero non ſine malo ſubueniebāt, audacia ſimul eorū territi, & ne adiumento eſſent, flammis proruentibus impediti: quæ aridum naſtæ fomitem, & prætere bitumen ac picem, necnon etiam ſulfur, opinione citius uolitabant: operaq; Romanorum multo labore curata, unius horæ ſpatio peſſum dederunt. Hic etiā uir quidam ludæus, prædicatione ac memoria dignus inuentus eſt, Samæi filius Eleazarus, cui Saab Galilææ patria fuit. Is enim ſaxum ingēs alte ſublatus, tanta ui ſuper arietem ex muro demiffit, ut machinæ caput abrumperet, idq; ex medijs hoſtibus ſaltu ad eos delatus auferret, nulloq; metu reſportaret ad murum. Poſtremo tanquam ſignum quò tela mitterent, hoſtibus propoſitus, nudo corpore quinq; ſagittarum uulneribus fixus eſt: earumq; nulla reſpecta, ubi murum aſcendit, unde iam uideri ab omnibus poterat, ſua audacia ibi cōſtitit, cōtractuſq; dolore plagarū cum ariete decidit. Poſt hunc fortiffimi extiterunt duo fratres Netiras & Philippus de uico Ruma Galilei. Qui cū ſuper milites decimæ legionis proſiliſſent, tanto impetu ui que irrue runt, ut & aciem Romanorū perrumperent, qui que aduerſum ierant, omnes in fugam uerterent. Præter hos Iosephus quoq; & cætera multitudo, raptis ignibus, machinas & refugia, cum operibus quintæ itemq; decimæ, eiꝰque terga dederat legionis, incendunt. Cæteri autem qui mox cōſecuti ſunt, & in ſtrumenta & omne genus materiæ obruerunt. Rursus aut Romani ſub ueſpe ram, erectum arietem ad eam muri partem, quæ pridem quaſſata fuerat, appu
lere

lere: ibiq; propugnatorū quidam Vespasiani plantam sagitta percussam leniter uulnerat, quia uis teli spatio defecisset. Maximā tunc id Romanis perturbationem fecit, his enim qui propē aderant uiso sanguine perterritis, per omnem fama cucurrit exercitū: relictāq; obsidione, pleriq; cum stupore atq; formidine ad ducē belli concurrebant: & ante omnes Titus aderat metuens patri. Vnde contigit ut & beneuolentia circa rectorem, & filij trepidatio cōfunderet multitudinem, facile tamen pater & timore filium, & perturbatione liberauit exercitū. superato em̄ dolore uulneris, & ab omnibus qui sui causa pertimuerunt conspici studens, bellū in Iudæos sæuius incitauit, nam uelut ultor quiscq; imperatoris omne periculū adire cupiebat: & clamore alius alium ad hortantes, murum petebant. Iosephus autē cum suis, licet alsiduis balistarum itemq; tormentorū ictibus caderent, nequaquā tamen deterrebantur à muro: sed flammis & ferro & saxis eos appetebāt, qui arietē protecti cratibus impellerent. Nihil autē aut parum proficiebāt, cum sine intermissione procumberent in conspectu hostium positi, quos ipsi contra uidere nō possent, nā & suis ignibus collucebāt, tanquam si dies esset, & certū erant hostibus signum quo tela dirigerent: machinisq; procul nō apparentibus, missilia cauere non poterant. Ergo propterea tam catapultarū q̄ iaculorū ui simul multi transigebantur: missaq; machinis saxa & murorum minas auferebant, & frangebāt angulos turrium. uirorum autē nulli tam fortiter constipati erant, ut non usq; ad extremam aciem saxi magnitudine ac uiolentia sternerentur. Sciet autē aliquis, huius machinæ uis quantum ualeat, ex his quæ illa nocte contigerunt. in muro cuidam ex circūstantibus Iosepho, saxo percusso caput auulsum est, eiusq; ad tertium stadium ueluti funda excussa caluaria. Interdiu quoq; prægnantis foeminæ transiecto utero, ad dimidiū stadium infans abactus est: tanta tormento uis fuit. Ergo machinis terribilior erat impetus & missilium strepitus. Crebri autem mortui, cum per muros deijcerentur, sonabant. & acerbissimus quidem intus excitabatur mulierum clamor: extrinsecus autem occumbentium gemitus concrepabant: totusq; ambitus muri, ad quem pugnebatur, sanguine cōfluebat: iamq; ascendi poterat cōgestione cadauerū. montes autē resonantes, multo amplius horrorem augebant: nec quicquā illi nocti defuit, quod uel auribus uel oculis terrorem posset incutere. Plurimi quidem pro Iotapata decertantes, fortiter ceciderūt, plurimi etiam fauciati, & sunt, & tamē uix circa matutinas uigilias murus alsiduis machinarum ictibus celsit. Tumq; illi quidem corporibus atque armis eam partem quæ deiecta fuerat, priusquam Romani pontes apponerent, munierunt.

De iterata impugnatione Iotapatæ norum.

Cap. X.

NANE autem Vespasianus ad occupandam ciuitatem iam ducebat exercitum, ex nocturno labore paulum recreatum. Idem que cupiens de cōuulsa muri parte alios propugnatores depellere, equitum quidem fortissimos equis depositos trifariam collocat: ut tecti armis dirutum latus undique obsiderent, contosq; prætenderent: & cum pontes admoueri cœpissent, ipsi priores introirent. Post illos autem pedites ualidissimos ordinauit. Reliquam uero equitum multitudinē secundū muri spatium per montana loca distendit, ne quis fugiens excidiū ciuitatis lateret. deinde

Deinde qui hos sequerentur constituit sagittarios, paratas sagittas habere iussos: funditores quoque similiter, & appositos machinis. Alijs autem integris muri partibus scalas applicare præcepit, ut qui hos prohibere tēassent, deiectionis partis defensionem relinquerent: cæteri quoque omnibus simul telis oppressi, uiolentiæ irrumpentiū cederent. Iosephus autē hoc cōsilio cognito, per murum integrum labore fatigatos itemque senes disposuit, quasi lædī non possent: in parte uero collapsa ualidum & potentissimū quemque: senosque ante omnes uiros, in quibus & ipse fuit, ad pericula subeunda sortitus est: hisque præcepit, ut agminum ululatibus ne metu quaterentur, aures obstruerent: contra sagittarum uero multitudinem cōmuniti protegerentur desuper scutis: paulatim quoque recederent, donec sagittarij pharetras exinanirēt. Si uero pontes à Romanis apponerētur, ipsos prosilire mandauit: atque hostibus persuasit per sua instrumenta resistere: unumquenque uero ita certare debere, non quasi conseruandam tueretur, sed quasi perditam iam patriam uindicaret: atque oculis suis proponere mactari senes ac liberos, coniugesque suas propemodum ab hostibus capi: uimque futuræ cladis iam nunc collectā in autores eius effundere. ita quidem in utroque disposuit. Ciuitatis autem uulgus imbellē, mulieres ac pueri, postquam oppidum triplici acie uidere circumdatū (nullus enim ad pugnam translatus fuerat à custodijs) strictisque gladijs ad partem muri deiectionem hostes instare, armisque montana loca omnia desuper collucere, atque Arabum quēdam sagittarijs tela suggerere, tunc extremo ululatu quasi capta urbe consonuerunt, non ut impedere mala, sed ut adesse iam crederes. Quare Iosephus mulieres, ne misericordia suorum animos effeminent, intra domos cum intermissione cōcludit, silere iussas: ipse uero ad partē muri quæ sibi obtigerat transiuit. & scalas quidē applicantibus animū non intendit, sed tantum speculabatur impetū sagittarū. Simul autem ac tubicines uniuersarū legionū cōsonuerūt, & grauiter intremuit exercitus: signoque dato, missis undique sagittis lux obscurari cœpit: Iosephi socij memores præceptorū, & aduersus clamorem obstructis auribus, & cōtra sagittarum uulnera corporibus cōmunitis, cum admouerentur pontium machinæ, ipsi eas cursu, & antequam hostes pedem in his ponerent, occupant: eosque ascendere nitentes prælio deturbant, uaria manu itemque animi facinora demonstrātes: & ne uel in extremis calamitatibus deteriores illis uiderentur, qui sine periculo fortes contra se essent, curabant, nec prius à Romanis diuellebantur, quam uel caderent uel occiderent. Itaque Iudeis perpetuo dimicantibus, cum nec unde mutarent propugnatores haberēt, defensis autem Romanorum assidue substituerentur: proque his quos uiolentia repulissent, alij succederent: inuicem se adhortati latera copulant: protectique desuper longioribus scutis, inexpugnabilis globus effecti sunt: totaque acie uelut uno corpore repellendo Iudæos, muro iam pedē ponebāt. Tum Iosephus, his rerū angustijs cōsilio necessitatis adhibito, machinis excogitandis cum desperatione stimulatur: feruentique oleo perfundi milites iubet, scutorū coniunctione defensos. id autem Iudæi multi, qui & paratum haberent, & plurimum, cito Romanis infundunt: ipsis etiam in eos ahenis missis calore bullientibus. Hæc res Romanorum ardentium aciem dissipauit, & cum dolore sæuissimo deuoluebatur à muro, siquidem facile à uertice ad pedes usque sub

sub armatura oleum per totū corpus fluebat, carnēq; non secus ac flāma depa-
scebatur: quod natura facile calefceret, seroq; pro sui pinguedine refrigeres-
cet. Thoracibus autē & galeis illigatis incendiū fuga non erat. Nunc autē salien-
tes, nunc incuruati dolore, de pontibus decidebant. Ad suos autē contraniten-
tes tutō recedere non poterant, quoniā facile ab insequentib. uulnerabantur.
Sed neq; Romanis uirtus in rebus aduersis, nec Iudæis prudentia defuit. Ro-
mani enim licet oleo perfusi mirabilia pati uiderentur, tamē in eos qui perfu-
derant ferebantur, præcedentē quisq; incurfando, tanquā ipse impetū retar-
daret. Iudæi uero progressum eorū dolo altero deceperunt, cū seeno græco
decocto pontium tabulata perfunderent: quibus illi dilabentes retrahebantur,
ut neq; fugientiū quisquā, neq; aggredientiū firmo posset eniti uestigio:
sed alij quidē resupinati per ipsas pontiū tabulas calcarentur, multi uero su-
per aggeres deijcerentur: & qui cecidissent, à Iudæis feriebantur: qui Romanis
desilientib. cōflictu iam liberi, facillime tela dirigebant. Cū autē multa milites
mala in hac perpeti pugna dux uideret, sub uesperā eos reuocat: quorū non
paucis trucidatis, plures sunt uulnerati. Ex Iotapata uero sex uiris mortuis,
plures q̄ trecenti faucij translati sunt. Hoc autē modo pugnatū est Iunij men-
sis die uigesimo. At Vespasianus eorū causa quæ acciderant, consolatus exer-
citus, postquam ira uidit accensum, neq; tam exhortationem q̄ opus depo-
scere, aggeres quidem altius tollit. Tres uero turres quinquagenum pedum
in excelsū iubet erigi, ferro undiq; tectas, ut & pondere stabiles essent, neq;
ignibus expugnarentur: easq; super aggeres collocat, iaculatorib. & sagitta-
rijs, itemq; leuiorib. missilium machinis plenas, funditorū quoq; fortissimis.
Qui cum non cōspicerentur propter altitudinem turrium & loricas, ipsi eos
qui super murum astarent facile cōspicuos, telis feriebant. at illi cum neque à
uertice uenientes sagittas facile declinarent, neq; ulcisci possent quos non ui-
derent: altitudine quidem turriū librata manu iacula superante: ferro autem,
quo erant septæ, flammis obstante: ob hæc defensionem muri deserunt: oppu-
gnationemq; tētantibus prompte occurrunt. Et Iotapateni quidē ita resiste-
bant, quāuis multi in dies singulos occūberent, neq; contra mali quicq; hosti-
bus facerent, quod eos sine periculo prohibere non poterant.

Iaphæ expugnatio à Traiano et Tito.

Cap. XL

IS autem diebus Vespasianus ad finitimam quandam Iotapatæ ci-
uitatem euocatus, cui nomen est Iapha, nouas res affectantem, &
propterea, quod Iotapatenos præter spem restituisse audierat, inso-
lescentem, mittit eō Traianum decimæ legionis rectorem, dans ei duo milia
peditum & equites mille. Ille autem cum oppidum contra expugnationem
munitissimum reperisset (nam præter naturam qua tutū erat etiam muro du-
plici cingebatur) habitatores uero eius uidisset paratos ad pugnā sibi obuios
processisse, prælium cum his committit: eosq; paulisper reluctatos, in fugam
uertit: quos uestigijs cōsecuti Romani, exterioris muri ambitū quō confuge-
rant, cum ipsis irrupunt. secundū autē murum petentibus, ciues sui claudere ci-
uitatē, metu scilicet, ne cum his rursus hostes intrarent. Profecto autē deus Ga-
lilæorum clades Romanis donabat, qui etiam tunc ciuitatis eius uniuersum
populum exclusum moenibus proprijs, ad interitum hostibus dedit audacissi-
mis

mis cædiū. Multi enim simul ruentes ad portas, multumq; nominatim præpositos inclamantes, inter ipsas preces mactabantur, quibus hostes unū murum, alterum ciues clauferant: & inter medios coacti murorum ambitus, multi quidem sociorū gladijs transfigebantur, infiniti uero à Romanis interfiebantur, ne ad ulciscendum quidem recepta fiducia, nam præter hostilem metum, etiam domestica proditio eorum animos fregerat. Deniq; moriebantur, non Romanos, sed ludæos execrando, quoad omnes interiere numero hominum, duodecim milia. Vnde Traianus uacuam esse ciuitatem pugnatoribus reputans, & si qui adhuc intus essent, nihil eos ausuros esse existimās præ timore, imperatori excidium reseruauit. eumq; per nuncios rogauit ut filium suum Titum mitteret, finem uictoriæ impositurū. ille aut laboris aliquid superesse ratus, cum milite filium misit, hoc est, quingentis equitibus, & peditibus mille. Qui mature ad ciuitatem profectos sic ordinauit exercitum, ut in leuo quidē latere Traianū constitueret, ipse uero in dextro obsidioni præesset. Itaq; militibus scalas muris undiq; applicantibus, cum paulisper desuper Galilæi obstitissent, cōtinuo moenia reliquerunt. Titus uero eiusq; comites salu demissi, mature ciuitatē obtinuerunt. Tumq; uehemens cum his qui se intus cōgregauere, pugna commissā est: nunc per angusta uiarū irruentibus ualidis simis, nunc foeminis ex tectorū culminibus, quæ forte inuenissent, tela iactantibus. Et hoc quidē modo usq; ad sextam horā sustinere conflictum. absumptis aut bellatoribus, cætera multitudo, & sub diuo, & per domos, senes pariter ac iuuenes mactabantur. Deniq; uirilis sexus præter infantes nullus remansit, qui cū mulieribus abducti sunt seruitio. Interemptorū quidem in ciuitate, & in primo cōgressu, numerus fuit xv milia: captiuorum aut duo millia cxxx. Hæc Galilæis clades contigit quinto & uigesimo die Iunij mensis.

De Samaritis à Cereale deuictis. Cap. XII.

SED ne Samaritæ quidem alieni à calamitatibus remansere. Hi namq; in monte Garizin, qui est illis sanctissimus, congregati, locis suis expectabant: belli aut minas eorū conuentus ac spiritus habere uidebatur: nec saltem uicinorū malis corripiebantur, sed inconsulta suarū uiriū infirmitate, secundis Romanorum rebus exterriti, prona in tumultum uoluntate pendebant. Vespasiano autem placebat motus antecapere, eorūq; impetus præuenire. Nam & si præsidijs tota Samaritica regio cincta erat, tamen eorū multitudo qui coierant & cōspiratio timebatur. Eaq; causa Cerealem quintę legionis tribunum, cum sexcētis equitibus tribusq; peditū millibus mittit. Ille aut ad montē quidem accedere, prælioq; congredi nequaquā tutum esse duxit, q; hostes plurimi desuper essent: milites uero circumuallatis undiq; montis radicibus, tota eos die custodiebant. Euenit aut aquæ tunc indigentibus Samaritis, etiam graues accendj æstus (erat enim tempus æstatis, neq; se rebus necessarijs uulgus instruxerat) adeo ut nōnulli quidem una die siti morerentur, multi uero eiusmodi morti seruitiū præferentes, ad Romanos transfugerent: ex quibus cognito Cerealis, illos etiam qui adhuc perseuerarent, malis infractos, montē ascendit: & circum hostes exercitu constituto, primum eos ad fœdera hortabatur, atq; ut salui esse mallent rogabat: si arma proiecissent, tutos fore pmittens: deniq; quia persuadere nō posset, aggressus eos occidit Ioseph.

Nn omnes

omnes. Erant autem undecim milia & sexcenti. Hec Iunij mensis uigesimo & septimo die gesta sunt: atque his calamitatibus Samaritae oppressi sunt.

lotapata excidium.

Cap. XIII.

IOTAPATENIS autē diu durantib. & præter spem aduersa tolerantibus, quadragesimo quidē ac septimo die, Romanorū aggeres super murorū altitudinē sunt elati. quidam uero ad Vespasianum eodem die profugus uenit, paucitatem ciuiū & infirmitatem simul eorū enuncians: quodque diuturnis uigilijs, & prælijs assiduis consumpti, minime quidē ulterius uim ferre possent, uerū dolo etiā caperētur, si quis instaret. circa extremā namque uigiliam, quā & malorum requiē habere uiderentur, & maxime defatigatos custodes matutinus somnus occupat, dormire eos dicebat, eademque hora inuadendos esse suadebat, Vespasiano autē, quia fidem nosset inter se Iudeorū, quantaque superbia pœnas contēnerent, transfuga suspectus erat: nam & antea quidam ex Iotapata captus, omne tormentorū genus fortiter pertulit, & cum ne flammis quidē coactus, quid intus ageretur, hostib. exquirentibus prodidisset, mortē deridens cruci suffixus est. Fidem tñ proditori coniectura faciebat, fortasse illū uera dicere: ipse autē nihil ex eius fallacia magnum sibi existimans esse metuendū, asseruari hominē iussit, & ad occupandam ciuitatē parabat exercitū. Hora igitur quæ fuerat indicata, silentio muros petebat: primusque incedebat Titus cum uno è tribunis Domitio Sabino, paucis ex quintadecima legiōe comitatus. Interfectis autē uigilibus, in ciuitatē ingrediuntur, & post eos Sextus Cerealis tribunus, & Placidus, subiectos sibi milites introducebant. Arce uerò occupata, cum hostes in medio oppido uersarentur, iamque plane dies esset, ne tunc quidem illi qui capti tenerentur, adhuc excidium sentiebant, multo labore somnoque pariter dissoluti. Et si quis euigilasset, nebula uisus eius hebetauit, quæ casu tūc plurima se circa oppidū fuderat, donec totus irrupit exercitus: soloque malorū periculo exuscitati sunt, morientesque demū se perisse crediderūt. Romanos autē memores quid obsidiōis tēpore pertulissent, neque parcēdi cuiquā, neque miserendi quenque tangebatur. sed ex arce plebē ad prona cōpulsam facilius trucidabāt, ubi loci difficultas pugnacibusque negaret copiam resistendi. uiarū namque angustijs pressi, ac per decliua dilabētes, fluēte desuper bello obterebantur. Id multos etiā quæ circa Iosephū lecti erant, ut manib. proprijs liberarentur incitauit. nam cū se uiderent Romanorū neminē posse occidere, ne Romanorum manibus oppeterent præuenerunt, & in extrema parte ciuitatis congregati, semet interfecerunt. Quicunque tñ uigilum primī captam ciuitatē senserant, in quandam turrim septentrionalē fuga recepti, aliquādiu quidē restiterunt. deinde circūfusi hostiū multitudine, sero dextras dedere: hisque instantibus, mortē suam æquo animo præbuerūt. Potuissent autē incruēto Romani obsidionis sine gloriari, nisi unus ex ipsis occidisset cēturio, Antonius, peremptus insidijs. Nam quidam ex his quæ ad speluncas cōfugerant (erant autē plurimi) rogabat Antoniū, dextrā sibi porrigere, ad fidē salutis ac præsidij, quo tutus ascenderet. cūque is manū porrexisset incaute, hasta ille præuentū sub inguine perculit, statimque cōfecit. Illo quidē die cōparentem multitudinem peremere Romani. postea uero secutis diebus scrutando latebras, per cuniculos & speluncas in omnē

sauiē

ſæuiebant ætatem, præter infantes ac ſcæminas. Itaq; captiui quidẽ mille ducenti cõgregati erant: quadraginta uero millia cõnumerata ſunt excidiũ tempore pugnis ſuperioribus mortuorum. At Veſpaſianus ciuitatem ipſam excindi iubet, caſtellaq; eius omnia exurit. Iotapata quidem ita deuicta eſt tertio decimo imperij Neronis anno, calendarum Iuliarum die.

Quomodo Iosephus captus uitam ſuam redemerit factis & uerbis.

Cap. XIII.

ROM. uero Iosephum requirentes, & propriæ indignationis cauſa, & quod imperatori operæ precium uidebatur (captus enim, maxima pars belli eſſet) mortuos itemq; abditos rimabatur: ille aut in exitio ciuitatis fortunæ quodã uſus auxilio, per medios ſe hoſtes ſurripuit, & in quendam profundum puteum ſaltu demiſſus eſt, cui amplum ſpecus adiunctum erat à latere, quod ſupra ſcrutantes uidere nõ poſſent: ubi XL inſignes uiros latitantes offendit, rerumq; utiliũ apparatus, qui non paucis diebus ſufficeret. Hoſtibus autem omnia cõplexis, interdium quidẽ ſe occultauit: nocte uero ſurſum aſcendens, uigilias explorabat, ut fugeret. Cũq; omnia undiq; ipſius cauſa maxime cuſtodirentur, neq; fallendi ſpes eſſet, in ſpeluncã iterũ deſcendebat: biduumq; ibi delituit. Tertia uero die, capta quodã muliere, quæ cum ipſis fuerat, indicatus eſt. Tũq; Veſpaſianus properẽ duos tribunos Paulinũ & Gallicanũ, iuſſos pacẽ dare Iosepho, & hortari eũ ut aſcenderet, mittit. Quibus tñ ille rogantibus, poſtq; ad eum uenerũt. ſidemq; pro ſalute dantib. minimẽ paruĩt. Ex his aut magis quæ pati meritis eſſet, qui plurima cõmiſiſſet, q̃ ex naturali manſuetudine rogantiũ, ſuſpicionẽ colligens, uelut ad poenam euocaretur, timebat: donec Veſpaſianus tertium quoq; tribunũ Nicanorẽ, Iosepho notũ, atq; olim conſuetũ miſit. Is aut, q̃ mite in eos Romanorũ eſſet ingeniũ, quos ſemel ſubiugãſſent, referens: quodq; ipſe Iosephus uirtutis cauſa magis admirabilis, q̃ inuiſus ducibus haberetur: eſſetq; imperatori ſtudio nũ eum ad ſupplicium ducere, quod etiam ſine deditiõne ſibi liceret exigere, ſed conſeruare potius uirum fortem: his addebat, q̃ nec Veſpaſianus, ſi quid dolo moliretur, amicum ad id mitteret, ut rem optimã peſſimã, hoc eſt, perſidiæ prætexeret amicitiam: neq; ſemetipſum illi, ut amicum falleret, obtemperaturum fuiſſe. Verũ Iosepho etiam poſt Nicanoris dicta hæſitante, milites quidẽ irati, ſpeluncæ ignẽ ſubmittere properabant. ſed retinebat eos belli ductor, uiuũ Iosephũ capere plurimi pendẽs. Nicanore aut uehementer inſtãte, ubi etiã hoſtilis multitudinis minas comperit Iosephus, nocturna ſomnia reminiſcitur: quibus ei deus & futuras Iudæorum clades, & quæ Rom. eſſent euentura principibus, oſtẽdit. erat aut interpretandis quoq; ſomnijs idoneus, & cõiectare quæ ambigue diuinitus dicerentur, ſciebat: qui & ſacros prophetarũ libros nouerat, q̃ & ipſe ſacerdos eſſet, & parentibus ſacerdotibus procreatus. Illa igitur hora quaſi deo plenus, & recentiu ſomniorũ, quæ horrẽda uiderat, ſimulacra mẽte cõplexus, occultas preces deo offert. Et quia Iudæorum, inquit, labefactari tibi rem creator placuit, fortuna uero ad Rom. tota mi grauit, animamq; meam quæ futura prædiceret, elegiſti, do quidem manus ſponte Rom. & uiuo. teſtor aut, quod non proditor, ſed tuus miniſter ad eos ibo. Simulq; his dictis, Nicanori conſentiebat. Verũ qui unã cõfugerant Iudæorũ, poſtq̃ intellexerunt Iosephum rogantib. cedere, uniuerſi circumſtan-

Ioseph.

Nn 2 tes

tes clamabant, certe plurimū ingemiscere leges patriæ. Vbi sunt, quæ Iudæis deus annuit, quibus mortem contemnentes animas indidit? Vita Iosephe caput es, lucemq; pateris intueri seruientem? q̄ cito tui oblitus es? quā multos pro libertate mori persuasisti? falsam profecto opinionem fortitudinis habebas, falsamq; prudentiæ, si salutē apud eos speras, cū quibus ita dimicasti: aut si hæc etiam certa sunt, ab illis tñ te seruari cupis. Sed quamuis te Romanorū fortuna tui obliuione perfuderit, nos tñ patriæ gloriæ consulentes, & dexteram tibi & gladium cōmodabimus: Tu uero siquidem sponte moriari, dux Iudæorū: si uero inuitus, proditor morieris. Vix hæc elocuti sunt, & intentatis ei gladijs, occidendū illum cōminabantur, si Romanis pareret. Timēs igitur impetū Iosephus, & se dei præceptorū proditorem esse ratus, si ea nō renunciaffet morte præuentus, argumentis eos philosophiæ necessario tractare incepit. Et quid enim tantoperè, inquit, ô socj proprię cedis auidi sumus? aut cur amicissimas inter se res, corpus & animam in dissensionem uocamus? mutatū me esse quispiā dicet? sed Romani hoc sciunt. Optimum in bello mori: sed lege belli, hoc est à uictoribus trucidari. Proinde siquidē Romanorum ferrū deprecor, uere meo gladio mea q; manu sim dignus: sin illi hosti suo parcendum putant, quanto iustius nos ipsi nobis pepercimus? Quippe stolidum est ea circa nos admittere, pro quibus ab illis dissensimus. Pulchrū enim esse pro libertate mori, & ipse fateor, pugnando tñ, & illorum manib. q̄ eam præripuere: nūc autē neq; prælia nobis obstant, neq; nos interficiunt. Idem autē timidus est habendus, qui mori non uult cum opus est, & qui uult cū non oportet. Præterea quis nos metus prohibet ad Romanos ascendere? nempe mortis. Ergo quæ ab hostibus dubie suspecta formidini est, eam certam ipsi nobis irrogabimus? Verū seruitutē dicet aliquis. Valde quidē nunc liberi sumus. At uiri fortis est semet occidere. Imo uerò ignauissimi, quantum opinor. Nam & gubernatorem timidissimum puto, qui tempestatem metuens, ante uim turbinis nauē sponte submergit. Quinetiā propria manu perire, à cōmunī omniū animalīū natura discrepat, eo q; modo in creatorē nostrū deū summum scelus admittitur. Nullū est animal, q̄ ex industria uel per se moriatur. Siquidē naturæ lex ualidissima, ut uelint uiuere, in omnib. sita est: idcirco & qui nobis adimendū id putant, hostes ducimus, & quos nostros insidiatores putamus pœna persequimur. Deū uerò indigne ferre nō arbitramini, cū donum eius homo despiciat? Ab illo enim accepimus ut essemus: rursumq; ut esse desinamus, illi reddendū est. Corpora quidē cunctis mortalia sunt, ex cadauca materia fabricata: anima uero semper immortalis est: deīq; particula in corporib. collocata. Si quis ergo depositum hominis surripuerit aut male tractauerit, pessimus statim ac perfidiosus habetur. Si dei depositū ex pprio corpore q̄s elegerit, eum se latuisse quē læserit æstimabit? Et seruos quidē fugientes ulcisci, iustū creditur, quāuis nequā dominos fugerint: ipsi uero deum fugientes, & optimū deū, impie facere nō uidebimur? An ignoratis q̄ eorū qui lege naturæ uita exeunt, acceptūq; deo debitū soluunt, cum id qui dedit recipere uoluerit, ppetua laus domusq; ac familia stabiles sunt? puræ autē & q̄ inuocātes exaudiāt anime, retinēt locū in coelo adeptę sanctissimū: atq; inde rursum, uolūtib. seculis, casta corpora iubentur incolere. Quorū uero manus in

seipſos inſanierunt, eorum animas tenebroſior Orcus ſuſcipit. pater autem il-
lorū deus autores iniuriæ per nepotes ulciſcitur. Hinc & deo inuiſum eſt, &
à ſapiētiſſimo legis noſtrę cōditore coercetur. Deniq; ſi q ſe occiderint, apud
nos quidē uſq; ad ſolis occaſum inſepultos abijci decretū eſt, cum etiam ho-
ſtes ſepeliri fas eſſe ducamus: apud alios aut & dextrę iubentur abſcindi eiuf-
modi mortuorum, quæ in ipſos armatæ ſunt: qm̄ ut corpus ab anima, ita ma-
num eſſe à corpore alienā exiſtimarent. Pulchrū eſt igitur, ō ſocij, iuſta ſentire
neq; humanis cladibus addere, ut creatorē omnium impietate lædamus. ſi ſal-
ui eſſe uolumus ſalui ſimus, nec em̄ ſalus aqud eos ignobilis eſt, quibus tantis
uirtutē operibus demōſtrauimus. ſin mori placet, ab his occidi perpulchrum
eſt q nos ceperint. Nō migrabo ego in hoſtiū locū, ut ipſe mei proditor ſiam.
multo enim ſtolidior ſim, q̄ qui ad hoſtes ultro profugiunt, ſi quidem illi ſalu-
tis ſuæ cauſa id faciūt: ego uero interitus, & quidē mei. Romanorū tamē inſi-
dias uotis expeto. nam ſi me & poſt iunctas dextras perimant, magno animo
paratoq; moriar, mendaci perſidiam pro uictoriæ ſolatio mecum auferens.
Multa quidē in hunc modū Joſephus ut à cæde propria ſocios dehortaretur,
dicebat. Illi aut obſtructis auribus deſperatiōe, qua ſe iam dudum morti deuo-
uerant, concitantur: & alij aliunde cū gladijs accurrētes ignauia exprobrabāt:
& quaſi eum mox percuſſurus, quiſq; adoriebatur. Ille aut cum aliū nomina-
tim uocaret, aliū uultu ducis intueretur, alterius dexterā prehenderet, alium
precibus exoraret, uaria mentis affectiōe (ut in tali neceſſitate) diſtractus, fer-
rum omnium à cæde ſua prohibebat, nō ſecus ut feræ beſtiæ circumcluſæ, ad
eum ſemper qui ſe contingeret, ora conuertens. Illorum aut, qui ducem in ex-
trema quoq; clade reuerendū putabant, debilitabātur dextræ, gladij q de ma-
nib. elabebantur: multi cū manus ei afferrent, ſpōte frameas dimittebant. Joſe-
pho aut non deſuit in deſperatione conſiliū, ſed fretus dei prouidentia, ſalutē
in periculū mittit. Et quoniā mori decretū eſt, inquit, agite, cædes mutuas ſor-
tiamur: & cui obtigerit, manu ſequētis occumbat, atq; ita omniū fortuna per-
ambulet, neq; ſua ſe quis dextera feriat. iniuſtū eſt enim cæteris interemptis,
ex alijs quenquam, ſi poenituerit, ſaluū eſſe. Viſus eſt uera dicere, & quod p-
ſuaſit agitur: ut ſors cuiq; obtigit, paratam ei qui ſequeretur necem ſuam præ-
bebat, quaſi mox etiam duce perituro. cum Joſepho enim perire, uita dulcius
æſtimabant. Remanſit aut ipſe cum altero, ſiue fortuna dici poterat, ſiue dei
prouidētia. Conſultoq; proſpiciēs, ne uel ſorte grauaretur, uel ſi nouiſſimus
ceſſiſſet, gentilis cæde pollueretur: illi quidē, fide interpoſita, ut uiueret per-
ſuaſit: ipſe uero hoc modo & Romanorum & domeſtico bello liberatus, ad
Veſpaſianū per Nicanorē ducebatur. Omnes aut Romani uiſendi eius gratia
occurrebāt: & cū ſe circa ducē premeret multitudo, uariuſ tumultus erat: his
exultantibus, q captus eſſet, alijs minitantibus, nonnullis aut propius eum ui-
dere certantibus. Et qui longius quidē aberant, hoſtē interficiendum eſſe cla-
mabant: qui uerō propius erant, facta eius reputātes, mutatiōes ſtupeſcebāt.
Rectorū aut nemo fuit, qui licet antē irāſceretur nomini eius, uiri aſpectu non
mitior factus ſit. Titū uero præter alios & fortis Joſephi animus in calamita-
tibus, & ætatis eius miſericordia capiebat: qualiſq; pridē fuiſſet in prælijs re-
miniſcenti, & qualis nunc ſit in hoſtiū manibus poſitus intuenti, ſuccurrebat

Joſeph.

Nn 3 quanta

quanta esset fortunæ potentia, quamq; uelox belli momentū. humanarū autē rerū nihil firmū atq; perpetuū. quāobrem multos ad miserationē Iosephi pertraxit: plurimāq; salutis eius pars Titus extitit apud patrem. Vespasianus tñ, quasi missurus eum Cæsari, ut cautissime custodiretur præcepit. Quo audito, Iosephus aliquid ei soli se dicere uelle ait. Summotisq; ab illo omnib. alijs præter filium Titum, ac duos amicos: Tu quidē, inquit, Vespasiane, tantum hoc putas, Iosephum te habere captiuum: ego autē maiorum ad te nuncius uenio, præmissus à deo: alioquin Iudæorū legem sciebam, & quemadmodū duces exercituū mori deceret. Ad Neronē me mittis: quid ita? quasi qui Neroni usq; ad te successuri sunt, maneant. Tu es Cæsar Vespasiane & Imperator, atq; hic filius tuus: me autē colligatum arctius tibi asseruato: nam dñs quidem non mei solius es tu Cæsar, uerumetiā terræ marisq; ac totius hominum generis. me autem ad maiore pœnam custodiri oportet, si ex tempore & subito in dominū ista confingo. His dictis Vespasianus statim quidem fidem non habere uidebatur, eaq; Iosephum existimabat salutis gratia cōminisci. paulatim uero ad credendū impellebatur, iam pridem illum excitante ad imperiū deo, sceptraq; multis præmonstrantē alijs portentis. Sed & in alijs uerū esse Iosephum deprehenderat. Altero namq; amicorum qui secretis intererant, admirari dicente, quēadmodū (nisi hæc deliramenta sint) neq; Iotapatenis de excidio, neq; sibi de captiuitate quicq; diuinasset, ut à se irā depelleret: Iosephus Iotapatenis ait se prædixisse, q; post diem septimum & quadagesimū eos merneret exitium, quodq; ipsum Romani uiuum essent in custodia retenturi. Hæc in secreto quæsitā, Vespasianus ubi uera esse comperit à captiuis, etiam quæ de se dixisset credibilia cœperat existimare: sed neq; custodiam Iosepho nec uincula remittebat: uestimentis autē alijsq; muneribus eum donare benignissimēq; fouere non desinebat, etiam Tito magnam honori eius operam cōmodante. Quarto autem die mēsis Iulij Vespasianus in Ptolemaida reuersus, inde in loca maritima Cæsaream peruenit, Iudææ maximam ciuitatem, & quæ maiorem incōlarum partem Græcos haberet. Igitur & exercitum & rectorē indigenæ omni fauore ac benignitate suscipiunt, affectu quidē quo Romanos diligerent. plus autē illorū qui excisi fuerant odio: unde etiam multi simul, ut de Iosepho suppliciū sumeret, cum clamore precabantur. Vespasianus autē de ista quidem petitione, uelut ab inconsulta multitudine oblata: nihil respondendo dissoluit. legionum uero duas quidem hyematum apud Cæsaream posuit, q; opportunam uideret esse ciuitatem. Decimam uero & quintam Scythopolim misit, ne totius exercitus molestia Cæsaream premeret. Erat autem illa quoq; aprica per hyemem, quantum æstatis caloribus æstuosa, ut in planicie sita atq; maritima.

Ioppe denuo capitur.

Cap. XV.

DVm hæc aguntur, collecta non exigua multitudo, qui uel ab hostibus seditione defecerant, uel ex ciuitatibus euersis effugerant, Ioppen sibi receptaculo renouant, quam antea uastauerat Cestius. Et quia terra quam uastauerat arcebatur, migrandum in mare censuerunt: ac piraticis nauibus fabricatis, in Syriam ac Phœnicen. itemq; in Ægyptum comēantes, plurimos latrocinijs prædabantur: omnibusq; nauigijs inuium faciiebant

iebant illarum partium pelagus. Sed Vespasianus cognito quid constituis-
sent, equites in Ioppen necnō & pedites mittit. hic nocte in ciuitatem, q̄ in
custodita erat, ingressi sunt. Eius aut̄ habitatores, postq̄ irruptionem præsē-
serant, ne tunc Romanos arcerent, metu deterriti, naues fuga petierunt: & in
his, ultra contiguum sagittæ spaciū, pernoctauere. Cum uero Ioppe natura
esset importuosa (namq̄ in asperū cæteraq̄ arduum littus definit ac summis
utrinq̄ cornibus leuiter incuruū, quæ ualde supersunt, & ingentibus procel-
lis pelagus turbant: ubi etiam nunc Andromedæ catenarū signis extantibus,
fabulæ ueteris fides ostenditur: aduersus aut̄ aquilo feriēs littora, summos in
obiectas cautes fluctus affligit, solitudinēq̄ in tutiorē efficit stationem) in eo
salo fluctuantibus Ioppenis, prima luce uiolentius, quē illac nauigantes Me-
samboreā uocant flatus incumbit: & alias quidē naues inter se, alias uero col-
lisit in scopulos, multæ aut̄ cum magna ui aduerso æstu, niterētur ad pelagus
(nam & littus saxis infestum, & hostes in eo constitutos timebant) sublata in
sublime gurgite mergebantur. & neq̄ fugæ uspiā locus erat, neq̄ manentib.
spes salutis: cum & mari uentorū, & ciuitate Romanorū uiolentia pellerētur.
Itaq̄ multi ululatus collisis nauib. audiebātur, & multi crepitus fractis: Iop-
penorū aut̄ fluctibus pars obruti, pars naufragijs implicati moriebantur. nō
nulli aut̄ ferro se interficientes, ueluti id satius esset, mare præueniebant: plu-
rimi aut̄ euecti fluctibus, scopulis carpebātur: ut & pelagus sanguine redun-
daret, omnisq̄ ora maritima cadaueribus impleretur: cū etiā ad littus appul-
sos, in eo stantes Romani milites trucidarēt. eiektorū aut̄ corporum quatuor
milia ducēta fuerūt. Ita captā nullo prælio ciuitatē Romani funditus eruunt.
Ioppe quidē hoc modo breui tēpore bis à Romanis excisa est. Vespasianus
aut̄, ne rursus eò piratæ confluerent, castris in arce munitis, ibi cum peditibus
paucis equitatū reliquit: ut hi quidem locis suis manētes, eadē castra defen-
derent: equites uero omne circū territorium peragrantes ad fines Ioppes, ui-
cos & oppidula simul exurerēt. Illi igitur p̄ceptis obedientes, in dies singulos
incurfando, excindebant totas regiones atq̄ uastabant. Vbi uero Iotapata
apud Hierosolymam casus nūciatus est, primo quidē plurimi & pro magni-
tudine calamitatis, & q̄ nemo qui se uidisse diceret quæ iactabantur aduene-
rat, nō credebant. nec em̄ uel nuncius aliquis superfuerat: sed ipsa per se fama
excidiū prædicabat, uelox nuncia tristiū: paulatimq̄ p̄ finitimos ueritas am-
bulabat, & apud omnes ambiguitate certior habebatur. quinetiā reb. gestis
plura quæ facta non erant affingebātur: & in excidio ciuitatis peremptus di-
cebatur esse Iosephus: quæ res maximo luctu repleuit Hierosolymā: & p̄ sin-
gulas domos itēq̄ cognatiōes, amissorū quisq̄ lugebatur à suis: luctus uerò
ducis publicus erat. & hi quidē hospites, alij p̄pinquos, amicos alij, nonnulli
etiā fratres flebāt: Iosephū aut̄ uniuersi, adeo ut p̄ dies xxx nunq̄ lamenta in
ciuitate cessarēt, magnaq̄ mercede cōducerentur tibicines nēnariū. Tempo-
re aut̄ ueritate reuelata, ut de Iotapata quidē ubi res habebat, fictū uero q̄ de
Iosephi morte uulgabatur, eūq̄ uiuere & cū Romanis esse compertū est, ac su-
pra captiui fortunā à ducibus honorari: tantam in eum uiuū iracundiā, quan-
tam prius cum mortuū crederent beneuolentiā, conceperunt. Et ab alijs qui-
dē ignauie, apud alios p̄ditionis arguebatur: totaq̄ in eum ciuitas plena erat

indignatione atq; cōiūtijs. Vltro aut̃ his uulneribus excitabātur, magisq; accendebantur rebus aduersis: & offensio quæ prudentibus ne similia perferāt cautionis & custodiæ causam præbet, ad alias calamitates tanq; stimulus incitabat: & malorū semper incipiebat ex fine principium. deniq; maiore in Romanos impetu ferebantur, uelut in Iosephū pariter uindicaturi. Hierosolymorum quidem habitatores eiusmodi turbis agitabantur.

Deditio Tiberiadis.

Cap. XVL

VESPASIANVS aut̃ studio uisendi regnū Agrippæ (nā & ipse rex inuitabat, rectorē cum exercitu simul paratus accipere domesticis diuitijs, ac per eos ægras partes regni compescere) motis ex Cæsarea maritima castris, in eam quæ Philippi dicitur Cæsareā demigravit: ibiq; per dies xx milite recreato, ipse quoq; rerum gestarum gratias deo referēs in epulis erat. Postq; uero Tiberiada quidē nouas res cupere, ac deficere Taricheas audiuit (ad regnū autē Agrippæ utraq; pertinebat) decreto apud se undiq; Iudæos excindere, opportunū esse credidit aduersus eos exercitum ducere, simul ut Agrippæ hospitio uicē rependeret, potestati eius ciuitatibus creditis. Igitur filiū suū in Cæsareā, ut inde militē Scythopolim traduceret, mittit. Hæc autē ciuitas Decapoleos maxima, & Tiberiadī uicina est. Quō cum ipse uenisset, ibi filiū præstolabatur. Deinde cum trib. ultrā legionibus progressus, ad trigessimū à Tiberiade stadiū, in quadā mansione conspicua nouarū rerum studiosis, cui nomen est Enabris, castra ponit: atq; hinc decadarchū Valerianū cum equitib. L mittit, qui pacifico sermone oppidanos alloqueretur, & ad fidem inuitaret. audierat enim q; pacem populus desideraret: à nōnullis autem ad bellū eum cogentibus, seditionē pateretur. Itaq; Valerianus ubi muro appropinquauit, & ipse de equo desiliit, & suos comites idē facere iussit: ne læcessendi prælii causa, potius uenisse uideretur. Sed priusq; uerbū faceret, armati excurrere in eū seditiosi, qui erant ualidiores, rectore quodam nomine Iesu, Tobix filio, latrocinialis agminis principe. Valerianus autē, neq; præter mandata ducis prælio cōgredi tutū ratus, etiam si de uictoria certus esset: pugnamq; periculosa esse, si cum multis pauci, & instructis imparati confligerent, inopinata præterea Iudæorū stupefactus audacia, & ipse pedes refugit, & quinq; alij similiter equis relictis: quos Iesus eiusq; socij, ueluti pugna non insidijs captos, læti in oppidū adduxerūt. Id aut̃ ueriti seniores, & q; eminere in populo uidebātur, in Romanorū castra profugiūt: adhibitoq; sibi rege, ad Vespasiani genua suppliciter accidūt, ne se despiceret obsecrantes: neue quæ paucorū esset, totius esse ciuitatis insaniā existimaret: sed populo parceret, q; semper amica Romanis sentiret: magisq; ultū iret defectionis autores, à quib; ipsi olim ad foedus uenire properantes, nūc usq; ne id facerent asseruati fuissent. His eorū precibus, quanq; toti ciuitati ppter equorū rapinā infensus esset, indulgit. nā & Agrippā uidebat eius oppidi causa trepidare. Fide aut̃ per eos populo data, Iesus eiusq; socij, tutū sibi nō esse rati apud Tiberiada consistere, ad Taricheas cōfugiunt. Posterorū die Vespasianus in arcē p̃mittit cum equitib. Traianū, q; multitudinē an oēs pacē cuperēt, experiretur. cognito aut̃ populū eadē sentire q; supplices, ad ciuitatē ducebat exercitū. Illi aut̃ portis ei patefactis, cū faustis ominationib. obuīa prodeūt, salutis datorē ac benemeritum

ritum acclamantes. Cum uero militem angusti aditus remorarentur, murorū partem dirui Vespasianus ex meridiano latere iussit, eoque pacto dilatauit ingressum: ut praeda tamen & iniurijs abstinerent, in gratiam regis edixit: eiusdemque causa muris pepercit, spondentis habitatores eius posthac cum reliquis fore cōcordes alijsque modis malis affectā ciuitatē ex diffensione recreauit.

Tarichearum obsidio.

Cap. XVII.

DEINDE ab ea digressus, inter ipsam & Taricheas castra posuit, murosque firmauit, belli sibi moras illic fore prospiciens: quod omnis barbarum cupiens multitudo ad Taricheas cōflueret, munitione confisa ciuitatis, & lacu qui Genesar ab indigenis appellatur. Etenim ciuitatē ita ut Tiberias sub monte positā. qua lacu nō alluebatur undique muro ualidissimo, sed minore tñ quam Tiberiada, Iosephus cinxerat. nam illam quidē in principio defectionis, pecuniarū itemque uirium copia cōmunierat: Taricheis uerō largitatis eius reliquiae profecerunt. Scaphas aut plurimas in lacu paratas habebant: ut in eas uidelicet, si terrestri prelio uincerentur, refugerēt: simulque ad nauale bellū, si opus esset, instructas. Romanis aut castra munientibus, Iesus eiusque socij neque multitudo hostiū, neque disciplina militiæ perterriti, cursu eos irruūt: primoque impetu disiectis muri fabricatoribus, ac parte aliqua aedificij dissipata, ubi armatos cōgregari uiderunt, antequā mali aliquid pateretur, ad suos refugiunt: eosque insecuti Romani, ad nauigia cōpulere. Et illi quidē tantum prouecti, unde Romanos cōtingere missilib. possent, anchoras iaciunt: & sicut acies assolēt, densatis inter se nauibus, aduersus hostes in terra constitutos, nauali praelio decertabant. Audito aut Vespasianus magnā eorū multitudinē in proxima ciuitati planicie congregatā, filiū suū cum sexcētis equitibus lectis eō mittit. Qui cū infinitū hostiū numerū reperisset, patri quidem maiorib. auxilijs opus esse mandauit. Ipse uero equitū plerosque, etiā priusquam subsidia uenirēt alacres esse uidēs, cū nōnulli eorū multitudinē ludæorū formidarēt, unde exaudiri posset cōstitit: & o Romani, ait, pulchrū est namque in principio sermonis admonere uos generis uestri, ut qui cum quibus pugnaturi simus sciatis: nostras enim manus nemo unquam toto orbe hostis ullus euasit: ludæi uero, ut etiā pro his dicamus aliquid, ad hoc usque tēpus uicti nō defatigantur: itaque oportet illis in aduersis rebus cōstanter dimicantibus, etiā nos in secūdis perseverantius laborare: aperta quidē fronte uobis plurimū alacritatis inesse cōspiciens, gaudeo: uereor aut, ne cui uestrū tanta timorē multitudine hostiū latēter incutiat. Igitur quisque iterū cogitet, qualis cum quibus decertabit: quodque ludæi, licet satis sint audaces, mortemque contemnant, incōpositi tñ bellorumque imperiti sunt, uulgus recte potius quam exercitus appellandi, de uestra uero peritia atque ordinatione referre quid opus est: Nempe idcirco soli armis exercemur, pacis etiam tempore, ut ne in bello nos cum hostibus numero conferamus. nam quod perpetuæ militiæ commodum, si pares cum rudibus cōgrediamur? Quin reputate, quod armati cum inermibus, & equites cū peditibus, & ducis tuti cōsilio cū uagis neque rectorem habentibus decertabitis: quodque nos hae uirtutes multo plures efficiant, multū autē uitia de hostiū numero detrahant. Nec sola hominū multitudo, quamuis pugnacissimi fuerint, in bello obtinet: sed etiā si uel in paucis sit fortitudo, hi enim & ordina-

ri

ri faciles sunt, & sibi met subuenire: numerosæ aut copię plus incōmodi ex se metipsis, quā ex hostib. capiūt. Itaq; Iudæos audacia & ferocitas ac desperatio siue mētis sæuitia ducūt, quæ reb. secūdis aliquantū ualent, minimis uero offensionib. extinguuntur. nos aut uirtus regit. & morigera uolūtas, itēq; fortitudo, q̄ & in prospera fortuna uiget, nec ad finē usq; inter aduersa decipitur. Ad hoc maiores nobis sunt, quā Iudeis, causæ certaminis. nam si illi pro libertate ac patria belli pericula sustinēt, quid est nobis inclyta fama præstantius? & ne post orbis terræ imperiū uideamur hostium aduersariorū loco Iudeos habere? Præterea cōsiderate, quod ne patiendi quidē alicuius intolerabilis mali metus est, multos enim eosq; in proximo adiutores habemus. Rapere aut uictoriam possumus: & quos à patre mitti nobis speramus auxilio, cōuenit antecapere, ut & maior sit & sociū nō habeat uirtutis effectus. Equidē puto nunc de me ac patre meo uobisq; pariter iudiciū fieri, si ille quidē rebus ante gloriose gestis dignus fuit, ego uero eius sum filius, uosq; milites mei. nam illi uincere consuetū est. ego uero reuerti ad eū perpetiar uictus: quo pacto aut uos non puduerit, duce uestro periculis occurrēte, nō superare? appetam em̄ pericula mihi credite, primusq; in hostes irrūpam. nemo aut uestrum à me discesserit, persuasum habēs, impetū meū sustentari ope diuina, & manifestissime præsumite, quod multo plus mixti hostib. efficiemus, quā si extrinsecus pugnaremus. Postquā Titus hæc prosequutus est, diuina quedam alacritas militibus incidit. Et quia Traianū aduenire cum cccc. equitibus ante præliū contigit, egreferebant, tanq; minueretur uictoria societate. Misit aut Vespasianus & Antonium Silonem cum duobus milibus sagittariorū: ut occupato monte, qui ex aduerso erat oppido, murorū propugnatores repellerent. Et ab illis quidē ita ut præceptū fuerat, circūuenti sunt, ex ea parte subuenire tentantes. Titus aut primus perrexerat citato equo in hostes, & post eum cæteri cū clamore, tanto spacio fusi, quantū aduersa acies occupauerat, unde multo etiā plures quā erant apparuerunt. Iudæi uero, licet incurfū eorū & disciplina conterriti, paulisper quidē primos sustinere cōgressus. Perculsi aut contis, equorūq; impetu deturbati cōculcabātur: atq; ita multis passim peremptis disperdūtur, & in ciuitatem, ut quisq; uelocitatis habebat, effugiūt. Titus aut aliquos à tergo instās alios per transitū occidebat, nōnullos cursu antecapiens, ictu ora transuerberabat. multos aut, alium super alium lapsos inuoluēs, conficiebat: omnesq; ad mœnia cōfugientes præueniens, detorquebat ad campū, donec uel multitudinis elapsi, in oppidū confugerūt. Excipit aut illos acerba dissensio. nanq; indigenis, & fortunarū suarum & ciuitatis gratia, & ab initio bellum gestū, maximeq; quod male pugnatū fuerat, non placebat. sed populus aduenarū qui plurimus esset uim adhibebat, & inter se discordantiū clamor erat, ueluti iam arma caperent. Quibus auditis, nec enim procul à muris aberat, Titus exclamauit: Hoc tēpus est, quid moramur cōmilitones? deo nobis dedente Iudæos suscipite uictoriā. Nō auditis clamores? quæ manus nostras euasere, discordāt: habemus ciuitatē, si modo properamus. Veruntamen cum uelocitate animis opus est. nihil enim magnū effici sine periculo consueuit. non solum autē hostium concordia, quos cito necessitas in gratiā reuocabit, sed etiā nostrorum auxilia præuenire debemus: ut præter uictoriam, qua tantas copias pauci sumus peramus

peramus, etiā ciuitate soli potiamur. Simul his dictis cōscendit equū, atq; ad lacū decurrit, & p eum properē ciuitatē ingreditur, quē ceteri consecuti sunt. pauor autē eius audacię murorū defensores inuasit, & pugnare quidē, uel p hibere uenientem, nemo sustinuit. relictis autē excubijs, Iesus quidē cum socijs in agros effugit: alij uero decurrētes ad lacū, in manus hostiū contrā uenientium incidebant. mactabantur autē alij cū scaphas scanderent, itemq; alij, cum iam prouēctas assequi natando conarentur: plurimaq; p ciuitatē fiebat hominum cædes, aduenarū quidē resistentiū, qui non effugissent: indigenarum uero sine pugna, qm spes eos fœderis, & cōscientia q; belli consiliū non habuerant, à prælio deterrebat, donec Titus nocentibus interēptis, miseratus indigenas ab internecione requieuit. At qui in lacū confugerant, ubi ciuitatem captam uiderunt, q; longissime ab hostibus recesserūt. Titus uero missis equitibus res gestas patri nūciat. Quibus ille cōpertis, quod necesse fuit, & filij uirtute admodū lætus, & facinoris claritudine (maxima em̄ belli pars uidebatur exempta) tum quidē statim circumdari ciuitatē custodibus iussit, ne quis ex ea subterfugeret, cædemq; euaderet. postero autē die cum descendisset ad lacum rates a duersus illos qui eō refugerāt, fabricari iussit. quæ tam materiarum q; artificum multitudine mature contextæ sunt.

De lacu Genesar, & fontibus Iordanis.

Cap. XVIII.

LACVS autē Genesar quidē à terra continente appellatur. XL uero stadijs in latitudine patens, centumq; in longitudine, aque dulcis est atque potabilis. Palustri enim crassitudine tenuiores habet latices: & undiq; in littora ac arenas desinēs, purus est, ac præter hoc tēperatus ad hauriendū, & fluuiο quidē siue fonte lenior est. semper autē frigidior, q; lacus diffusio patitur, manet: æstiuiscq; noctibus eius aque sub diuo perflata, nequaquā æstibus cedunt: id enim facere indigenis moris est. Varia autē sunt in eo pisciū genera, ab alterius loci piscibus tam sapore q; specie discreta: mediusq; fluuiο Iordane secatur. Cæterū Iordanis fons Paniū esse uidetur: sed re uera huc terra conditus fertur ex ea quę uocatur Phiale. Hęc autē est, quā in Trachonitidē ascenditur ad cxxx stadiū à Cæsarea, ad dexteram nō longe à uia. Et proprie quidē ex rotunditate Phiala dicitur lacus, rotæ speciem præferens. semper autem intra eius labra cohibetur unda, nunquā deficiens uel exuberans. Cumq; interim hoc esse Iordanis principiū nesciretur, à tetrarcha quondam Trachonitidis Philippo deprehensum est. Is namq; missis in Phialen paleis, inuenit eas apud Paniū redditas, unde antea fluuius nasci credebatur. Naturalis qdē pulchritudo Pani, regijs opibus & Agrippæ diuitijs magnificentius accurata est. Manifestum autē flumen Iordanis ex hoc antro incipiens, Semechonitis quidē lacus paludes secat cœnosas: centum autē & uiginti alijs præteritis stadijs, post oppidū Iuliada, Genesar lacū mediū transmensus, deinde multā per solitudinē in Asphaltiten lacū exit. Ad Genesar uero lacū eiusdē nominis terra prætēditur, natura simul & pulchritudine admirabilis. Nullū enim ipsa pro ubertate sui negat arbutum, totamq; plantis conseruere cultores. cæli uero temperies etiam diuersis aptissima est. nuces enim, quæ arborum maxime frigoribus gaudent, infinitæ florescunt: ubi etiam palmæ, quas nutrit calor æstiuus: has iuxta ficus & oleæ, quibus aura mollior destinata est: ut natu-

ra

rae magnificentiā hanc esse quis dixerit, uim adhibentis ut in unū conueniant inter se repugnātia, anniꝑ temporū contentionem bonam, ueluti singula peculiari studio terrae fauerent. nō enim solū nutrit præter opinionē poma uaria, sed etiam seruat, egregia quidem, & quodammodo regalia. Vuas sanē & caricas sine intermissione decē mensibus suggerit, cæteros uero fructus, anni spacio senescentes. Nam præter aeris lenitatem, & fonte quoꝑ irrigatur uber rimo, qui Capernaum ab indigenis appellatur. Eum nōnulli uenam esse Nili fluminis opinātur, ꝑ similes coracino Alexandrino generat pisces. Longitudo autē regionis secundum littora cognominis lacus xxx stadijs extēditur, & latitudo xx. Horum quidem natura eiusmodi est.

Tarichearum excidium.

Cap. XIX.

ESPASIANVS autē perfectis ratibus, imposita manu militum, quanta in eos qui lacu effugerant satis esset, unā prouehitur. Ille autē neꝑ compulsi ad terram euadendi facultatem habebant, infestis omnibus, neꝑ nauali bello pari cōditione pugnādi. nam & scaphæ par uæ, atque piraticæ aduersus rates infirmæ erant: & cum pauci singulis ueherentur, cunctis simul instantibus Romanis appropinquare metuebant. Veruntamen circum rates nauigando, nonnuncꝑ etiam propē accedendo, lapidibus Romanos eminus appetebant, aut cominus etiam irritando feriebant: plus autē ipsis utroꝑ modo nocebatur. nec enim saxis quicꝑ præter crebros sonitus agebant, quoniā cōtra septos armis iaciebantur, cōtiguicꝑ sagittis eorum efficiebantur, & si accedere propius ausi fuissent, priusꝑ facerent aliqd, patiebātur, cūꝑ ipsis nauigijs mergebantur. Multos autē uulnera inferre tantum, qui pilis contingi possent, alios desiliendo in scaphas Romani gladijs transfigebant: nōnullos, cōcurrentibus inter se ratibus in medio deprehensos, cum nauiculis capiebant. Submersorū autē qui capita sustulissent, aut sagittis præueniebātur, aut ratib. occupabantur: & si desperatione cōpulsi inimicis adnatare tentassent, eis uel manus uel capita truncabantur, plurimusꝑ passim ac uarius erat interitus eorū, donec in fugā uersi, cæteri terræ appulsi sunt, circumclusis nauiculis suis. Exclusi autē multi quidē in ipso lacu telis configebantur, multos uero in terram egressos peremerunt Rom. Mixtū autem sanguine, plenumꝑ cadaueribus cerneret totum lacum. nullus enim saluus euasit. Acerbus autē secutis diebus odor illā regionem oppressit & facies. nam littora quidē naufragijs simul plena erant, & corporibus tumidis. calescētes autē ac tabefacti mortui, cœli tractū corrumpebant, ut non Iudæis solū ille casus miserabilis uideretur, uerum etiam autoribus ipsis esset inuisus. Iste quidē illius prælii naualis exitus fuit. Perierunt cum his, qui pridem in ciuitate cecidere, sex millia & quingenti. At Vespasianus, pugna peracta, pro tribunali apud Taricheas residēs, aduenā populū ab indigenis secernebat, qui autor belli extitisse uidebatur: & an hi quoꝑ seruādi essent, cum rectorib. deliberabat. his autē affirmantibus eorū liberationem, detrimento futurā: nec em̄ demissos quiescere posse homines, qui & patrijs carerent, uimꝑ adhibere ac bellū inferre possent ad quos cōfugissent: Vespasianus salute quidem indignos esse eos, contraꝑ seruatores suos nouerat euasuros: sed de eorum mortis genere cogitabat. Nā si ibi occiderentur, nō perpeffuros suspicabatur indigenas, tot
apud

apud se supplices obtruncari: fideꝝqꝫ interposita deditis uim pigebat afferre: uerū ab amicis superabatur, nihil in ludgos non licere dicentibus: quodꝫ uti le esset, honesto debere præponi, cum utrunqꝫ obtineri nō posset. Indubitata igitur concessa licentia, solo eos itinere, quod Tiberiade duceret, exire permisit. Cūꝫ illi facile his quæ cupierant credidissent, & quod iussum fuerat comitati, necꝫ pecunijs suis quicꝫ metuentes abirent: totam ad Tiberiada usqꝫ uiam Romani, ne quis euaderet, occupauerunt: eosꝫ in ciuitatem conclusos, mox insecutus Vespasianus omnes in stadio constituit. Et seniores quidem cum imbellibus, qui mille ducenti erant, iussit occidi: iuuenum autē ualidissimos sex millia lectos, ad Isthmon Neroni transmisit. Cæteram uero multitudinem triginta millia & quadringentos uendidit, præter alios quos Agrippæ donauerat. nam his qui ex eius regno essent, facere quod uellet ipse permisit. Verum & istos rex uendidit. Reliquum uulgus erant Trachonitæ & Gaulanitæ & Hippeni, pluresꝫ Gadaritæ, seditiosi & fugitiui, & quibus proba pacis bellum conciliant. Capti sunt autem vi idus Septembris.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER QVARTVS.

Obsidio Gamalensium.

Cap. I.

VICVNQVE autem Galilæorum Iotapatis excisis à Romanis defecerant, hi se ad eos postꝫ Tarichæatę superati sunt, applicabant: omniaꝫ Romani castella & ciuitates ceperant, præter Giscalā, & qui montem Itaburium occuparant. Cum his autem rebellarat Gamala ciuitas, contra Tarichæas posita supra lacum, quæ ad fines pertinebat Agrippæ, item quę Sogane & Seleucia. Et hæ quidem Gaulanitidis regionis erant ambæ: Sogane superioris partis, cui nomen est

Gaulana: & inferioris Gamala. Seleucia uero ad lacum Semechonitem, triginta latum, & LX stadijs longum, paludesꝫ suas ad Daphnen usqꝫ tendentem. Quæ regio cum aliàs sit deliciosa, præcipue tamen fontes habet, qui minorem (quem sic appellant) Iordanē alentes sub aureo Iouis templo in maiorem deducunt. Soganen quidem ac Seleuciā colentes, in principio defectio nis Agrippa sibi foedere sociauerat. Gamala uero ei nō cedebat, freta locorū difficultate, amplius ꝫ Iotapata. Iugum namꝫ asperum, ex alto monte deductum, mediam ceruicem erigit: & ubi supereminet, in longitudinem tenditur, tantum contrā decliue, quantum à tergo, ut cameli similitudinem præferat: unde nomen etiam duxit, nisi quod expressam uocabuli significationem indigenæ seruare non possunt. Et à fronte quidem ac lateribus, in ualles inuias scinditur. Pars uerò qua de monte pendet, paululū difficultatem refugit. Verum & hanc partem per obliquum excisa fossa, indigenæ inuiam fecerunt.

Domus autem crebræ per prona erant ædificatæ, nimioꝫ præcipitio casurę

Ioseph.

O o simio

similis ciuitas intra se decurrebat, in meridiem uergens. Australis uero collis immensa æditus altitudine, usum arcis sine muro ciuitati præbebat, rupes q̃ superior ad profundam pertinens uallem. Fons aut̃ intra muros erat, in quem oppidū desinebat. Quāuis autē natura inexpugnabilis esset ciuitas, tamē etiā Iosephus cum murorum eam ambitu cingeret, fossis & cuniculis reddidit firmiorem. Eius autem habitatores, natura quidem loci confidentiores erāt, q̃ Iotapateni: sed multo pauciores, minusq̃ pugnaces: situsq̃ freti difficultate, plures se hostibus putabant, nam plena erat ciuitas, multis in eam q̃ esset tutissima, cōfugientibus. Vnde ab Agrippa quoq̃ præmissis ad obsidionem, per menses septem restitere. Vespasianus autē profectus ex Ammaunte, ubi pro Tiberiade posuerat castra (Ammaus autem, si quis nomen interpretetur, aquæ calidæ uocantur. Ibi enim eiusmodi fons est, sanandis corporum uitijis idoneus) Gamalam peruenit, & totam quidem ciuitatem, ita ut diximus positam, custodia circūuallare nequibat. quā uero fieri posset, excubias collocauit: montemq̃ occupat superiorem: in quo milites castris, ita ut assolet, muro circundatis, opus aggerum postremo aggrediuntur. Et à parte quidem Oriētis summo supra ciuitatē loco turris erat: ubi & quintadecima legio, nec non & quinta contra mediā ciuitatē operabatur. fossas autē decima repleuit & ualles. Inter hæc Agrippam regem, cum accessisset ad muros, eorumq̃ defensoribus de traditione loqui tentaret, funditorum quidam ad dextrum cubitum lapide percutit. Et ille quidem propterea familiaribus suis circumseptus est. Romanos aut̃ ira simul ob regem, suiq̃ metus ad obsidionem protinus incitauit: nullum Iudæos crudelitatis modum in alienigenas atq̃ hostes prætermisum ire credentes, qui circa gentilem suum, & eorū quæ ipsis conducerent suam forem, tam immanes fuissent. Aggeribus autē manus multitudine, operisq̃ consuetudine cito perfectis, machinas applicabant. Chares autē & Iosephus (namq̃ ipsi erant oppidanorum potētissimi) armatos licet metu perculsos ordinauere: & quanq̃ non diu obsidionem posse sustinere arbitrabantur, quibus aqua itemq̃ alia usui necessaria non sufficerent, adhortati tamen eos ad mœnia produxerunt. Et paulisper quidem machinis aduenientib. repugnauerunt. balistis enim tormentisq̃ perculsi, in oppidum recesserunt. Itaq̃ Romani tribus ex locis aggressi, murum arietibus quatunt: & qua deiectus fuerat, infusi magno cum armorum strepitu ac turbarum sonitu, ipsi quoque infusper ululantes cum oppidanis confligebant. illi autem ad primos aditus interrim pertinaces, Romanis ne ultrā progredērētur obstabāt. Cæterū ui & multitudine superati, undiq̃ ad excelsa ciuitatis loca fugiunt. deinde reuertentes instantibus sibi hostibus incumbunt: illosq̃ impingendo per decliua, locorum difficultate & angustia depresso interficiebant. Romani aut̃ cum nequē à uertice imminentibus repugnare, neq̃ in partem aliquam euadere possent, pronos eos urgentibus hostibus, in domos hostiū plano contiguas refugiebant. sed hæ repletę labeabantur, quod pondus sustinere non poterant: unaq̃ deiecta multas inferiores, itemq̃ illæ alias deturbabant. Ea res plurimos Romanorū morte consumpsit. incerti enim quid facerent, q̃uis subsidere tecta uiderent, tamen eò conuolabant. atq̃ ita multi quidē ruinis opprimebantur: non pauci uerò subterfugientes, parte corporis mulctabātur. Plurimi autem puluer

pulvere suffocati moriebantur. Sed ea Gamalenses pro se fieri existimabant: propriaq; incommoda negligentes magis instabant: hostesq; in sua tecta urgendo cōpellebant. qui uero per angustos uiarum cliuos cecidissent, eos telis desuper missis interficiebant. Et ruinæ quidem lapidum copiam, ferrum uero eis mortui hostes dabant. cæsorū enim gladios auferentes, his contra semineces utebantur. Multi iam procūbentibus tectis, semet inde proijciendo moriebantur: tergaq; dantib. ne fuga quidem facilis erat. uiarum namq; ignorantia, & caligine pulueris alius aliū non agnoscetes pererrabāt, & circa se sternebantur. Sed illi quidem uix reperto exitu, ab oppido recesserunt. Vespasianus autē qui laborantibus semper interfuit, læuissimo dolore perculsus, cum super militem reuere ciuitatē uideret, propriæ tuitionis oblitus, clām paulatim superiore in oppido locūprehendit: ibiq; inter media pericula cum paucis omnino relinquitur. nec enim aderat tūc ei filius Titus, ad Mutianū pridē in Syriā missus. Et dare quidē terga, neq; tutū neq; honestum sibi putabat. rerum autem quas ab adolescētia gesserat, ac propriæ uirtutis memoria, quasi deo repletus, corpora sociorum atq; arma condensat, & cum his bellum unā a uertice defluens sustinebat: & neq; uirorū neq; telorum multitudinem formidans manebat, donec eius animi obstinationem hostes diuinam esse reputantes, impetū remiserunt. illis autē iam infirmius oppugnantibus, ipse pedem referens, non prius terga ostendit, q̄ extra muros egressus est. Plurimi quidē Romani milites in ea pugna ceciderunt, & inter eos Ebutius decadarchus, uir non eo tantum prælio quo perijt, sed ubiq; antea fortissimus comprobatus, quiq; plurimis malis ludæos affecisset. In ea pugna centurio quidam nomine Gallus, cum decem militibus in quadam domo latuit. Eius autem habitatoribus dum cœnarent, quod in Romanos fuisset consilium populi sui, inter se fabulantibus, hoc audito (nam & ipse Syrus erat, & hi quos secum habebat) nocte illos aggreditur: omnibusq; mactatis ad Romanos saluus cum militibus euadit. Vespasianus autē mcerere exercitū aduersis casib. uidēs, quodq; nullam interim tantam experti fuerant cladem: huiusq; rei magis eos pude-re, q̄ solum ducē in periculis reliquissent, consolandos putabat: de se quidem nihil dicens, ne quem uel initio culpasse uideretur. Oportere autem inquirēs, quæ cōmunia essent fortiter ferre, naturā belli cogitantes, quodq; nusquam ueniat sine cruore uictoria, iterūq; habeat fortuna regressum. Multis tunc ludæorū millibus interfectis, exiguam pro his stipem se inimicę pependisse fortunæ. Atq; ut iactantium esse, nimis secundis reb. insolescere, ita esse ignauorum, in offensionibus trepidare. uelox enim est, inquit, in utrunq; mutatio: & ille uir fortis habetur, cuius sobrius erit animus in reb. quoq; infelicitè gestis: ut idē scilicet maneat, rectis consilijs peccata corrigens. Quantq; ea quæ nunc acciderūt, neq; mollitia nostra, neq; ludæorū uirtus effecit. nā & illis pugnae melioris, & nobis deterioris, causa fuit difficultas locorum. Qua in re nimirū quis reprehēderit alacritatis uestrae temeritatē. nam cum hostes in excelsiora loca refugissent, manus cōtinere debuistis, neq; in summo uertice constituta sequi pericula: sed capta inferiori ciuitate, paulatim eos qui refugerāt, ad tutiorem uobis & stabilē pugnā reuocare. nunc autē immoderata festinatione uincendi, quàm id incautē heret, non curastis. Inconsultus autem & furibundus

Ioseph.

Oo 2 impe

impetus belli, à Romanis alienus est, qui cuncta ordine peritia q̃ perficimus, Barbarisq̃ cōueniens, & quo ludæi maxime possidētur. Oportet igitur nos ad propriam uirtutē recurrere: atq̃ indignæ offensionī irasci potius q̃ mōerere. Optimū autem quisq̃ de sua manu solatium quærat, ita enim fiet, ut & amissos ulciscamur, & in eos à quibus perempti sunt, uindicemus. Ipse autem, ita ut nunc feci, experiar æque ac uos pugnando primus ad bella pergere, & nouissimus inde discedere. Ille quidem his dictis recreauit exercitū. At Gamalenses bene gesta re, paulisper animos erexere: quæ nulla ratione, magna magnificeq̃ prouenerat. mox autem reputantes ablatam sibi esse fœderis spem, quodq̃ minime possent effugere (iam enim uictus eos defecerat) uehementē dolebant, animosq̃ remiserant. Nec tñ quatenus ualebant, salutem suam negligebāt: sed tam disturbatas partes muri, qui erant fortissimi, q̃ integras, cæteri amplexi custodiebant. Romanis autē construentibus aggeres, iterūq̃ tantibus irruptionem, multi ex ciuitate per ualles deuias, qua nulli custodes erant, & per cloacas diffugiebant: eos qui metu ne caperentur ibi remanerēt, inopia consumebat, solis enim undiq̃ alimenta qui pugnare possent, cōgeriebantur. Sed illi quidem in huiusmodi calamitatibus perdurabant.

Itaburius mons occupatur à Placido.

Cap.

II.

VESPASIANVS autem inter curas obsidionis, subcisiuū opus aggreditur aduersus eos qui montem Itaburiū occupauerāt, inter campū magnum & Scythopolim situm: cuius altitudo quidē xxx stadiis confurgens, septentrionali tractu inaccessa est. in uertice autem, xx stadiorū planicies patet, tota muro circumdata. Hunc autem tantum ambitum quadraginta diebus ædificauerat Iosephus: & alias ei materias, & aquas suggerentibus locis inferioribus. solam enim incolę pluuialem habebant. Magna igitur in eo multitudine congregata, Vespasianus Placidum cum sexcentis equitibus mittit. Huic autē subeundi quidē montis ratio nulla erat, multos autē fœderis ac ueniæ spe hortabatur ad pacem: & descendebāt ad eū ipsi quoq̃ insidias moliētes. nam & Placidus eo studio mitissime cū his loquebatur, ut eos in planicie caperet: illiq̃ tanq̃ dictis obediētes, ad eum ueniebant, ut incautum aggredērētur. Vicit tñ astutia Placidi. cœpto em̃ à ludæis prælio, assimulat fugam: & postq̃ insequentes ad magnam partem campi pellexit, reflectit in eos equitū manus: plurimisq̃ in terga uersis, aliquos interfecit. semotā uero multitudinē cæteram, ab ascensu prohibet. Itaq̃ alij quidem Itaburio relicto, in Hierosolymam refugiebant. indigenæ autem fide accepta, quod eis aqua defecerat, & se, & montem Placido tradiderunt.

Excidium Gamale.

Cap.

III.

APVD Gamalam uero degentium audacissimi quicq̃ fuga dispersi latebant, imbelles autem fame corrumpebantur. At uerò pugnantium manus obsidionem sustinebat, donec euenit secundo & uigesimo die mensis Octobris, ut tres ex decimaquinta legione milites, circa matutinas uigilias editissimam præ cæteris turrim, quæ in sua parte fuerat, subirent: eamq̃ occulte suffoderent: cum appositi ei custodes neq̃ adeuntes eos (nox enim erat) nec postquam adire, sensissent. Iidem autem milites, cauendo ne strepitus fieret, quinq̃ saxis durissimis euolutis resiliunt: subitoq̃ turris cum magno

magno fragore decidit, unaq; custodes præcipitatur. At uero qui per alias custodias erant, perturbati fugiebant: multosq; euadere ausos, peremere Romani: inter quos etiam Iosephum, super dirutam muri partem quidam iaculo percussus, interfecit. Intus autem in ciuitate degentibus, sono concussis, multus erat pauor atq; discursus, tanq; omnes essent hostes ingressi. Tuncq; Chares ægrotus & iacens defecit, cum timoris magnitudo morbum eius plurimum iuuisset ad mortem. Romani tamen prioris cladis memores, usq; ad uigesimam & tertiam diem supradicti mensis oppidum non sunt ingressi. Titus autem (iam enim aderat) indignatione uulneris, quod Romanos se absente percussus, ducentis equitibus præter pedites lectis, otiose in ciuitatem introiuit. eoque prætergresso, uigiles quidam ubi senserunt, ad arma cum clamore properabant. cognito autem intus constituti eius ingressu, alij raptis liberis, trahentes etiam coniuges, cum ululatu & exclamationibus in arcem fugiebant: alij Tito occurrentes, sine intermissione trucidabantur. qui uero prohibiti essent in arcem recurrere, nescij quid facerent, Romanorum præsidij incidebant. ubi que autem infinitus erat morientium gemitus: perq; prona loca effusus cruor, totum oppidum diluebat. In eos autem, qui arcem occupauerant, omnem Vespasianus induxit exercitum. Erat autem saxosus & accessu difficilissimus uertex, in immensum æditus, & undiq; circum rupium multitudine præceps: unde Romanos ad se adeuntes partim telis partim saxis deuolutis arcebant Iudæi, cum ipsos in excello loco positos nullæ sagittæ contingerent. Verum ad eorum interitum diuino munere quodam, turbo exoritur, Romanorum quidem tela in eos ferens, ipsorum autem à Romanis repellens, & obliqua traducens: ut neq; in præruptis consistere propter uiolentiam flatus possent, cum nihil esset immobile, neq; hostes ad se accedentes uidere. Itaq; supergressi Romani, eos circumueniunt: alios quidem repugnantes antecapiebant, alios manus dantes. In omnes autem uehementius sæuiebant, illorum memoria quos in primo aggressu perdididerant. Multi autem undiq; circumclusi, desperatione salutis, filios & coniuges & semetipsos in uallē præcipites dabant, quæ sub arce in profundum patebat. Euenit autem, ut ipsorum in se qui capti fuerant, immanitate lenior existeret iracundia Romanorum. ab his enim quatuor milia perempta sunt: qui uero se præcipitauerunt, quinque milia sunt reperti. Neq; quisquā, præter duas mulieres saluus euasit: quæ sorores erant, Philippi filia: qui Philippus lachrimo genitus erat, insigni uiro, & qui sub Agrippa rege dux exercitus fuerat. seruatae sunt autem, qd excidij tempore Romanorum impetum latuere. nec enim uel infantibus pepercere, quorum multos singuli raptos ex arce proiciebant. Gamala quidem hoc modo excisa est, tertio & uigesimo die mensis Octobris: quæ uigesimo & primo die mensis Septembris coeperat rebellare.

Gisgala à Tito capiunt.

Cap.

IIII.

NAM QV E solū Gisgala oppidulū Galilææ restabat indomitū: cuius multitudo pacis studio tenebatur, quod erant pleriq; agricolæ, spēs suā semper in fructib. collocauerant. non paruæ autem manus latrocinialis permixtione corrupti erant, quo morbo etiam nonnulli ciuium laborabant. Hos autem ad defectionem impellebat atq; constabat Leuiæ cuiusdā filius, nomine Iohannes: homo ueneficus & fallax, uariisq; moribus, & im-

Ioseph. O o 3 modes

moderata sperare promptius, miroq; modo quæ sperasset efficiens: atq; omnibus iam cognitus, q; affectandæ sibi potentiæ causa bellum amaret. huic apud Giscala seditiosorum turba parebat: quorum causa populus etiam legatos fortasse de traditione missurus, Romanorum tamen congressum in parte belli præstolabatur. At Vespasianus cōtra hos quidem Titum cum equitibus mille, decimam uerò legionē circa Scythopolim mittit: cum reliquis autem duabus Cæsaream ipse regreditur, dandam his ex labore cōtinuo requiē putans, ex ciuitatū copijs: eorumq; corpora, itemq; animos ad futura certamina existimans esse refouendos. nec enim exiguū sibi laborem superesse de Hierosolymis præuidebat, quæ & regalis esset ciuitas, & cunctæ nationi præstaret. His autē qui ex bello fugissent in eam confluentibus, etiam naturalis munificatio, itemq; murorū eius constructio, non minimam ei sollicitudinē comparabat: cum uiroꝝ spiritum & audaciam, & sine muris inexpugnabilem esse cogitaret: ob eamq; rem milites, uelut athletas, ante certamina oportere curari. Tito autem ciuitas Giscala (equitando enim ad eam accesserat) aggressione capi facilis uidebatur: sciens tamen q; ea ui capta, passim à militib. populus absumeretur (namque satius erat ipse iam cedibus) miserans multitudinem etiā ipse sine ullo discrimine cum nocētib. intereūtem, pactione magis subigere ciuitatem uolebat. Itaq; plenis hominū muris, quorum pleriq; perditæ factionis erant, mirari se ait, quo nam freti consilio, cunctis iam ciuitatibus captis, illi soli Romanorum arma operirentur, cum uiderent multo quidem munitioniora oppida uno impetu fuisse subuersa: securos autē fortunis suis potiri, qui Romanorum dextris credidissent: quas quidem etiam nūc illis ait se porrigere, neq; ob insolentiam succensere, quia spei libertatis ignoscendū putaret: non tamē, etiam si quis impossibilia uelle perseveraret. Quod si dictis humanissimis non paruissent, fidemq; dextris non habuissent, experturos arma crudelia: iam iamq; cognituros esse, moenia sua ludū fore machinis Romanorū, quibus fidentes, soli ex Galilæis sese ostentarent arrogantes esse captiuos. His dictis, populariū quidem neminem non modò respondere. sed ne ad murum quidem licuit ascendere: quia totum latrones occupauerant: & custodes erant portis apppositi, ne quis uel ad fœdus prodiret, uel equitū quenq; in ciuitatem reciperet. Ioannes autem accipere se conditiones ait, & aut perluasurū, aut necessitatem belli renitentibus adhibiturū. Illum tamen diem Iudæorum legi oportere concedi: quoniam sicut arma mouere, ita etiam de pace conuenire nefas haberent. Nam & Romanos scire, q; ab omni cessaret opere dierū septem circuitio, quam si temerassent, non minus coactos, quā qui cogerēt, piaculum commissuros, ipsumq; Titum: nullum enim illi ex mora esse dispendium formidandum, quod unius noctis spacium propter fugæ consilium ceperit: præsertim cum id obseruare circumsedentē nemo prohibeat: sibi autem magnū esse lucrū, nulla in re despicere patrios mores. Et illū decere, qui pacem nō sperantibus indulget, legē quoq; seruare seruatis. His Titū Ioannes fallere conabatur, non tm̄ pro septimi diei religione, quantū pro sua salute sollicitus. uerebatur autem, ne statim capta ciuitate, solus destitueretur, qui totā in nocte ac fuga uitæ spē collocasset. Verū profecto dei nutu in excidiū Hierosolymorū Ioannē saluū esse cupientis, factū est ut non solū induciarū causam

tionē Titus admitteret, uerum etiam in superiori parte oppidi castra poneret, ad Cydcessam, qui mediterraneus est Tyrionum uicus ualidissimus, Galilæis semper exosus. Nocte autē Ioannes, cum nullas Romanorū excubias circa oppidū uideret, arrepta occasione, nō solum his quos circa se habebat armatos, sed etiā senioribus plurimis cū familijs abductis, in Hierosolymam fugiebat. Sed usq; ad uigesimū quidem stadiū fieri posse uidebatur, ut mulieres ac pueros, aliamq; multitudinē secum duceret, homo quem captiuitatis, itemq; salutis metus urgeret, ultra uero pcedēte eo, relinquebatur: & oriebatur atrox remanentiū fletus. quanto enim quisq; longius à suis aberat, tanto propiorē se hostibus esse credebat. Iamq; affore qui se caperent existimantes, necessario pauitabant: & ad strepitū, quem ipsorū cursus faciebat, assidue respectabant, uelut instantibus quos fugissent: multiq; simul ruebant, & circa uiam plurimos certamen præcedentiū conterebat. Miserabile autem scēinarum & infantium erat exitium. Aut si quam iactarent uocem, nonnullæ uiros aut propinquos, ut se operirētur, orabant. Sed Ioannis exhortatio superabat, ut seipsos seruantem inclamantis: eoq; cōfugerent, unde pro remanentibus etiam si raperentur, pœnas à Romanis peterent. Multitudo quidem eorum qui fugerant, ut cuiq; uiriū fuit, cito dispersa est. Luce uero facta Titus ad muros aderat, scēderis causa: populus autē portis ei patefactis, cum coniugibus occurrentes, tanq; benemerito, & qui custodia ciuitatē liberasset, acclamabāt: simulq; que Ioannis fugam significantes, ut & sibi parceret obsecrabant, & eos qui ex nouarum rerum cupidis reliqui superessent, ulcisceretur. Ille autē precibus populi postulatus, equitum partem ut Ioannē persequeretur, mittit. Sed eū quidem occupare nequiuerunt, q̃ antequam uenerant, in Hierosolymam sese receperat. unā uero fugientiū propē ad duo millia perimunt: mulieres ac pueros paulo minus q̃ tria millia circumactos reducunt. Titus autem indigne ferebat, non statim à Ioanne pœnas fraudis exactas. irato uerò animo satis esse q̃ spe deciderat ad solatium putans, captiuorū & qui trucidati fuerant multitudinem, in oppidum cum fauore ingreditur: iussisq; militibus minimam muri partem iure possessionis abruptere, minitendo magis q̃ puniendo reprimebat perturbatæ ciuitatis autores. Multos enim propter odia domestica, uel pprias inimicitias, delatores innocentiae fore credebat, si dignos pœna discerneret: meliusq; noxium relinquere metu suspensum, q̃ immeritum quenquā cum eo perdere, existimabat. Illū enim fortassis modestiorē futurū, uel metu supplicij, uel & q̃ erubesceret præteritorum criminum uenia: sine causa uero morientium pœnas, nullo modo corrigi posse. Præsidijs tamen ciuitatem circumdedit, quæ tam nouarum rerum studiosos cōpescerent, q̃ pro pace sentientes, quos ibi relicturus erat, maiore fiducia firmarent. Galilæa quidem tota, postquam multo sudore Romanos exercuit, hoc modo subacta est.

Hierosolymitani excidij initium.

Cap. V.

PVD Hierosolymam uero, ad Ioannis introitum, omnis populus erat effusus, & circa singulos qui unā confugerant, numerosa turba collecti, quas foris ciades experti essent, percontabantur. Illorū autem feruens quidē adhuc atque interruptus anhelitus, necessitatē significabat. Veruntamē in malis quoq; sibi arrogabant: nō Romanorū

uim fuisse dicentes, sed sponte uenisse, ut cum his ex tutiori loco pugnarent. Inconsultorū enim atq; inutiliū esse hominū, incaute pro Giscalis & inualidis oppidulis periclitari, cū arma uigorēq; oporteat pro metropoli suscipere, atque seruare: significando tamen excidiū Giscalorum, etiā quam dicebant honestam discessionē suam, ut multi fugam esse intelligerent, prodiderūt. Auditis autē quæ captiui pertulerē, non mediocri populū perturbatio tenuit, magnumq; id esse argumentū proprij reputabant excidij. At Ioānes eorum qui dem quos fugientes reliquerat, causā minus erubescbat. singulos autē circūiens spē ad bellum incitabat, infirmitatē Romanorū asserens. propriasq; uires extollens, & imperitorū ea cauillatione inscitā decipiens, q; etiā si pennas sumerent, nunq; Hierosolymorū mœnia transgrederentur Romani, qui p Galilæorum uicis tanta mala pertulissent, atq; in eorum muris machinas contriuisissent. His eius dictis magna quidem corrumpebatur iuuenum manus. prudentiorum autē atq; seniorum nemo erat, qui non futura prospiciens, uelut iam perditam ciuitatem lugeret. Et populus quidem in ea confusione tunc erat. At uero per territorium manus agrestium, ante seditionem quæ Hierosolymis orta est, discordare iam cœperat. Titus enim à Giscala Cæsaream, Vespasianus autē à Cæsarea Iamniā & Azotū profectus, utramq; subegit: impositisq; illic præsidijs, reuertebatur, maximam ducens eorum multitudinem qui se foedere sociauerant. Singulas autē ciuitates tumultus bellumq; intestinum exagitabat: quantumq; à Rom. respirassent, in semetipsos manus uertebant: cū inter amatores belli ac pacis cupidos esset sæua contentio: dudumq; discordiū pertinacia primo inter domos accenderetur: deinde inter se amicissimi populi dissiderēt: & ad similia uolentes quisque conueniens, aperte iam coacta multitudine rebellaret. Itaq; dissensiones quidem apud omnes erant: nouitatis autē armorumq; cupientes senibus ac sobrijs iuuentute atq; audacia præstabant. Primo autem indigenarū singuli prædari cœperūt: deinde ex composito confertis cuneis, per territorium latrocinebantur: ut quod ad crudelitatem atq; iniustitiā spectat, nihil à Romanis gentiles abessent: atq; ipsis qui uastabantur, illatum à Romanis excidiū leuius uideretur. Ciuitatum uero custodes, partim quia defatigari pigeret, partim odio natiōis, aut nulli, aut minimo erant male affectis auxilio: donec rapinarum societate undiq; cōgregati collegiorū latrocinalium principes, atq; in agmen cōflati Hierosolymis irrumpunt. quæ ciuitas à nullo regebatur: & more patrio gentiles omnes sine obseruatione recipiebant: tunc præcipue cunctis existimantib. uniuersos qui superinfluerēt, adiuuēto ex beneuolētia uenire. Quæ quidem res etiam sine dissensione ciuitatē postea pessundedit, eo q; iners & inutilis multitudo quæ pugnacibus sufficere possent, alimenta consumpsit: hisq; præter bellum etiā seditionē famemq; comparauit: alijq; latrones ex agris eō transgressi, ac multo sæuioribus quos intus inuenere sociati, nullū atrox facinus intermittebāt. Nec enim rapinis & expoliationibus metiebantur audaciā, sed usq; ad cædes ruebant: nō clam, neq; per noctē, aut quoslibet homines, uerum luce palam nobilissimos quosq; adoriendo. Nam primū Antipā regij generis uirum, & adeo potentissimū ciuiū, ut etiā publicos thesauros fidei suæ permisos haberet, cōprehensum custodiæ tradiderūt: post hunc etiam Leuiam quendā, insignem

gnem uirū, & Sopham filiū Raguellis, regalis similiter utrūq; familiæ, omnesq; præterea, qui præstare alijs uidebātur. Grauis aut̃ metus populū possidebat: & uelut capta ciuitate, salutē propriam quisq; curabat. Illi aut̃ clausorū uinculis non fuere contenti, neq; tutū arbitrabantur ea potētia uiros diutius custodire. nam & ipsos, & domos eorū non paucis uiris frequentari, ac per hoc ad ulciscendum esse idoneos, & præterea rebellaturum fortasse populū, iniquitate cōmotum. Decreto igitur eos occidi, mittunt quendam de suo numero Ioannem, ad cædes promptissimum, qui lingua patria Dorcadis filius dicebatur: eumq; alijs decem armati gladijs, secuti ad carcerē, ibi quos reperissent interficiunt. Fingebant aut̃ huius immanissimi sceleris causam, cum Romanis eos de traditione ciuitatis collocutos fuisse, cōmunisq; libertatis proditores interemisse dicebant, prorsus, ut audacia sua tanq; seruatores ciuitatis, ac bene de ea meriti gloriarentur. Euenit autem populum quidem ad hoc humilitatis ac formidinis, illos uerò insolentiæ progredi, ut in eorū esset arbitrio etiam pontificum designatio. deniq; familijs abrogatis, unde per successionem pontifices creabantur, incognitos atq; ignobiles constituebant, ut impiorū facinorū socios haberent. nam qui supra meritum summos honores adepti erāt, his obediebāt necessario, qui sibi eos præstiterāt: quoniā & dignitate præditos, uarijs machinis fictisq; sermonibus cōmittebant, opportunitatem sibi ex eorū qui se prohibere poterant, contentione captantes: donec hominum persecutione satiati, in diuinitatem contumelias transtulerunt, pedibusq; pollutis in sanctū locum introire cœperūt. Iam uerò populo cōtra eos cōcitato (namq; autor erat Ananus, æuo maximus pontificum, itemq; sapientissimus: & qui fortassis ciuitatē conseruasset, si insidiatorum manus potuisset effugere) illi templū dei aduersus populi turbam, castellū ac profugium sibi fecere, quod pro domicilio habebant tyrannidis. Acerbis autem malis admiscebatur etiam cauillatio, quæ præ ceteris eorū factis erat dolori. tentando enim quanto metu populus teneretur, suasq; uires explorando, sorte pōtifices creare conati sunt, cū his (ut diximus) ex familijs successio deberetur. huic aut̃ fraudi mos antiquus obtendebatur. nā & olim sorte pōtificatū deferri solitū fuisse dicebant. re aut̃ uera, legis erat abrogatio firmioris, per eos qui ad potentiam designandorū magistratuū licentiam cōpararent. Itaq; una sacratarū tribuū accita quæ Eniachin appellatur, pontificē sortiebantur: casuq; sors exit homini, per quē maximè eorū iniquitas demonstrata est, Phani cuidam, filio Samuelis, ex uico Aphthasi, non solū non ex pōtificibus orto, sed apertè quid esset pontificatus, propter rusticitatē penitus nescienti. Deniq; inuitum eum rure abstractū, ut in scena fieri solet, aliena ornauere persona: indutūq; sacra ueste, quid facere deberet, subito instituebant: ludumq; & iocū esse tantum nefas arbitrabantur. cæteri uero sacerdotes, procul spectātes ludibrio legem haberi, lacrymas uix tenebant, honoresq; sacrorū solui grauiter ingemebant. Populus aut̃ hanc eorum audaciam non tulit, sed omnes quasi ad deponendam tyrannidem animos intenderant. nam qui præstare cæteris uidebātur, Gorion Iosephi filius, & Simeon Gamalielis, tam singulos circumeuntes, quàm simul uniuersos in concionibus hortabantur, quo tandem aliquando libertatis corruptores ultum irent, sanctumq; locum ab hominibus sceleratis purgare prope-

perarent. Pontifices etiā probatissimi, Gamala quidem filius Iesu, Anani autem Ananus, populū frequēter in cœtib. exprobrando eius segnitiam, cōtra Zelotas excitauerunt. ita enim se ipsi uocabāt, uti bonarū profelsionū æmulī, ac non qui pessimam facinorum immanitatem superassent. Itaq; in concionem populo congregato, cunctisq; indignantib. occupationes sanctorum, itemq; rapinas & cædes, nondū autē promptis ad ulciscendū, ppter ea q; inex pugnabiles (id enim uerum erat) Zelotæ putabantur, stans inter eos medius Ananus, & ad legē crebro respectans, cum lacrymis oppleffet oculos: Equidem, inquit, mori potius deberē, quā dei domiciliū uidere tantis refertum piaculis: atq; inaccessa & sancta loca sceleratorū pedibus frequentari: uerū tamen sacerdotali ueste amictus, & sanctissimū uenerabilū nominum ferēs, uiuo: atq; animæ amore teneor, nec p senectute quidem mea mortē sustinēs gloriosam. Igitur solus ibo, & tanquā in solitudine animam meam solam dabo pro deo. nam quid opus est uiuere in populo, clades suas minime sentiente, & apud quos mala præsētia nemo prohibet? siquidē spoliari patimini, ac uerberati reticetis, & ne gemitu quidē aperto quisquam prosequitur interemptos. O acerbam dominationē. Quid de tyrannis querar? Nunquid nō à uobis uestra potentia nutriti sunt? nunquid non despectis qui primī erant, cum adhuc pauci essent, uos dum tacetis, plures eos fecistis? atq; illis armatis quiescentes, in uosmetipsos arma uertistis? cum primos eorū conatus oportuisset infringi, quando cognatos conuiuijs appetebant. Vos autem negligendo, ad depredationē noxios irritastis, quia uastatarū ædiū nulla ratio erat. Itaq; iam domini ipsi rapiebantur, eisq; cū per mediam ciuitatē traherentur, nemo erat auxilio. Illi autē à uobis proditos, etiam uinculis affecere: non dico quales & quantos, sed q; non accusatos, indemnatos, uinctos nemo adiuuit. restabat eisdem uidere trucidari. hoc etiam uidimus: uelut è grege brutorum animarū cum præcipua quæq; duceretur hostia, ne uocem quidē quisquam emisit, nedum dexteram mouit. Patiemi ergo, patiemi, etiā sancta conculcari uidentes? Cumq; omnes audaciæ gradus nefarijs hominibus subieceritis, eorū præstantiam reueremini? nunc enim profecto ad maiora procederent, si quid maius quod euerterent inueniretur. Teneretur quidē munitissimus ciuitatis locus, sanū appellatione, re arx quædam siue castellū. Tāta igitur contra uos tyrannide munita, & inimicis super uerticē positis, ut uidetis, quid cogitatis? aut quibus uestras sententias applicatis? An Romanos expectatis, ut sanctis uestris opitulentur? Ita quidē se nostræ ciuitatis habent res eo q; iam calamitatis uentū est, ut misereatur nostri etiam hostis. Non exurgetis o miserī respectisq; uulneribus uestris, quod etiā feras bestias facere uidemus, non ultū ibitis in hos, qui uos percussere? Nō suas quisq; recordabitur clades, & ante oculos positis quæ pertulerit, ad ultionē animos acuer? Perijt apud uos (ni fallor) affectionū omniū carissima, & maxime naturalis, cupiditas libertatis. seruitutis autē ac dominorū amantes facti sumus, tanquā subiugari à maiorib. didicerimus. Atq; illi quidē multa & maxima bella, ut in libertate uiuerent, pertulerūt, ne aut Ægyptiorū aut Medorū potentia cederent, dummodo ne facerēt quæ iuberentur. Et quid opus est de maioribus loqui? Hoc ipsum bellū quod cum Romanis nunc gerimus, uerum cōmode an contra in-

comē

cōmode non referam, palàm quid habet causæ, nisi libertatem? Ergo qui dominis totius orbis seruire non patimur, gentiles nostros ferimus tyrannos? Quanq̃ externis obedientes, ad fortunam semel id referunt, cuius iniuria uicti sunt. At uero p̃ssimis suorum cedere, ignauorum est, & cupientium feruendi. Ad hæc autē, quia Romanorū mentio facta est, non uos celabo, quid dum loquor interuenerit, mentēq̃ retraxerit: quod etiam si ab his capti fuerimus (absit autem huius dicti periculum) nihil acerbius experiemur, quàm isti nos affecere. Quo pacto autē non lacrymis dignum sit, illorū quidem in templo donaria cernere, gentiliū uero spolia, qui nobilitatē huius maximæ omnium ciuitatis compilauerunt: eosq̃ uiros trucidatos uideri, quibus etiam illi post uictoriam obtemperassent? Et Romanos quidem nuncq̃ transgredi ausos esse limitem profanorū, aut sacratæ quicq̃ consuetudinis præterire: sanctorum autem ambitum, quamuis procul aspectum perhorrescere: quosdam uero in his locis natos, ac sub nostris moribus educatos, & qui ludæi uocentur, inter media sancta deambulare, manibus adhuc suis gentili cæde calentibus? Quis igitur externum bellum metuat, ex cōparatione domestici? Multo nobis æquior est hostis, nam si proprie rebus sunt aptanda uocabula, fortasse reperietur, legum quidem conseruatores nobis fuisse Romanos, hostes uero intus haberi. Verū hos insidiatores libertatis exitio deberi, neq̃ facinorum eorum dignū excogitari posse supplicium, certū est: idemq̃ omnibus uobis, & ante orationem meam esse persuasum, atq̃ ipsis uos rebus quas pertulistis, in eos esse cōmotos. pleriq̃ autē fortasse multitudinem eorū, atq̃ audaciam reformidant: & præterea q̃ in loco superiore consistunt. Sed hæc ut uestra negligentia conflata sunt, ita nunc magis proficient, si morabimur, nam & numerus illorum in dies singulos alitur, eo q̃ nequissimus quisq̃ ad similes profugiat: & audaciam plus accendit, q̃ nullum adhuc eius impedimentum interuenit: locoq̃ superiore utentur, & quidē cum apparatu, & si his tēpus demus. Quod si aduersus eos ire cœperimus, humiliores erunt, mihi credite, conscientia: & celsioris loci beneficiū, reputatio scelerū perdet. Fortasse autē dei pariter spreta maiestas, in ipsos tela retorserit, suisq̃ missilibus consumentur impij. Videāt nos tantūmodo, & deiecti sunt: quanq̃ pulchrum est, ut etiā si quod periculū immineat, pro sacris ianuis moriamur: ac si non liberis & coniugibus, pro deo tñ eiusq̃ sanctis animas profundamus. Præbebo autē manū, atq̃ sententiā: & neq̃ consilium uobis ullū deerit ad cautionē, neque me corpori meo parcere uidebitis. His Ananus contra Zelotas populū hortabatur: non quidē nesciens iam expugnari uix posse propter multitudinē ac iuuentutē animorūq̃ pertinaciā, multoq̃ magis ppter conscientiā commissorū: nec enim concessum iri ueniā his quæ perpetrauerant, sperabant: ueruntamen quiduis perpeti præstabilius existimabāt, q̃ in tanta rerū perturbatione remp. negligere. Populus autē duci se clamabat in eos, cōtra quos rogabatur: & ad subeūda pericula quisq̃ promptus erat. Sed dū Ananus magis idoneos discerneret, atq̃ ordinaret ad præliū, Zelotæ cunctis conatib. eius cognitis (certos enim qui omnia sibi nunciaret habebant) in pontificem commouētur: ac modo per cuneos modo simul uniuersi p̃siliūt: neq̃ obuio cuiq̃ parcebatur. Cito autē & Ananus populum cōgregauit, multitudine quidem super

superiorem: armis uero constipatis, nō erant Zelotæ inferiores. alacritas uero, quod deerat, in utrisq; supplebat. nam & ciues armis iram conceperant fortio- rem: & qui de templo exierant, quauis multitudine maiorem audaciam. quippe illi quidem habitare se in ciuitate minime posse arbitrabantur, nisi Ze- lotas eximerent: hi uero nisi uicissent, nullum se non subituros esse supplicium. Manus autem conseruere, pro ducibus obedientes motibus animorum. Et primo quidē in ciuitate ac pro templo eminus missis lapidibus semet inuicē appetebant. si uero aliqua pars terga uertisset, uictores gladijs utebātur. cūq; plurimi fauciarentur, multæ cædes utrobicq; fiebant. Et populares quidem in domos referebantur à suis. Zelotarū autem quicumq; uulneratus fuisset, in tē- plum ascendebat, sacram humū cruore perfundens, ut solo eorum sanguine uiolatam religionē recte quis dixerit. Semper quidem latrones excurrendo in cōgressionibus præualebāt. Irati uero populares, proficiente quotidie nu- mero suo, cum desides increparent, quicq; à tergo sequebantur, nō aperiendo fugientibus uiam inuitos eos repugnare cōpellerent, uniuersos quidem suos in hostes conuertunt. illis autē, quia uim ferre non poterant, paulatim ad tem- plum recedentibus, irrumpit unā cum socijs Ananus. Vnde factū est, ut eos q; ambitu exteriori expulsi essent, metus inuaderet: ideoq; in murum interio- rem fuga recepti, mature ianuas occluderent. Verum Anano portis quidē sa- cris manus afferre non placebat, hostibus quoq; desuper tela torquentibus, nefas esse existimanti, etiam si uicisset, non lustratum prius populum introdu- cere. Ex omni autē suorum multitudine sex ferē armatorum milia sortitus, cu- stodes eos in porticibus collocat. his autē qui succederent, in excubijs alios per ordinem ponit. Multi autē honestorum ab optimatibus ad id electi, mer- cede conductos pauperes uice sua præsidijs destinabant. Fit autē his omnib. exitij causa Ioannes, quem ex Giscalis effugisse prædiximus. is enim dolis ple- nus, & uehementē dominationis cupiditatē mente circumferens, iamdudum rebus cōmunibus moliebatur insidias. Itaq; tūc eadem quæ populus sentire se simulans, aderat Anano: tam diebus cum proceribus capienti consilium, quā noctibus peragranti custodias: omniaq; secreta Zelotis renunciabat: nullumq; populi consilium non prius q̃ caperetur, inimici sciebant eius in- dicio. immoderatis uero & Ananū, & populi principes placabat obsequijs, ne in aliquam suspensionem ueniret affectans. Sed hæc eius honorificentia in contrarium uertebatur. Erat enim ex adulationū uarietate suspectior: eoq; ip- so quod etiam non accitus assiduus erat, arcanorū proditor habebatur. Etenim perspiciebat Ananus, omnia sua consilia hostes intelligere: & quæ Ioannes faceret, suspensionē proditiōis habebant. submouere aut illum non erat faci- le, neq; possibile, q; malitia præualeret: ac præter hoc multorum non ignobi- lium, qui summis rebus adhibebantur, patrociniū succinctus erat. Visum est igitur ab eo sacramentum beneuolentiæ causa peti: nihilq; dubitās, & fidē po- pulo se seruaturū iurauit, neq; factum eius inimicis ullum, neq; consiliū prodi- turum: unāq; deponendis rebellibus, & manu & uoluntate operam collatu- rū. Itaq; Ananus eiusq; socij, quoniā iurato crediderunt, nulla iam suspitione suis eum consilijs adhibebant: moxq; ab iisdem concordia causa legatus in- tromittitur ad Zelotas, curę namq; habebāt, ne fanum culpa sua pollueretur,

ne ue

ne ue quisquā in eo procūberet Iudæorū. Ille autē, quasi Zelotis ac nō contrā pro beneuolētiā iurauisset, ingressus, ad eos, medius cōstitit: & sæpe quidem se illorū causa in māgno periculo fuisse dixit, ne quid secretorum ignorarent, quæ in eos Ananus cū socijs cogitasset. nunc autē ingens cum ipsis omnibus subiturū esse discrimen, nisi diuinū quoddā præsto fuerit auxiliū. nihil enim iam morari Ananū: sed persuasisse quidem populo, ad Vespasianum legatos mittere, ut ad capiendā ciuitatē quamprimū uenire properaret, indixisse autē lustrationē postero die, ut religiōe simulata intromissi, uel etiā ui prælio manus conferrent. Se autē non uidere, q̄ diu aut obsidionem sustinebunt, aut cum tanta manu acie cōgrediētur. Ad hæc addebat, quod ipse dei prouidentia trāsactionis esset causa legatus. hanc enim spem Ananum his proponere, quo nihil suspicantes eos subito aggredieretur. Itaq̄ oportere, si quis habendam uitæ rationem duceret, aut obsidentibus supplicare, aut foris aliquod præsidii petere. Quos autē si uicti essent, ueniæ spes foueret, immemores audaciæ suæ credere, simul ac factores poenituerit admissorum, in gratiam statim eos qui perpessi sunt reddituros. Sed nocentiū quidem sæpe inuisam etiam poenitudinem fieri, læsis autem iram in licentia sæuiorem: imminere autem illis ait interfectorum amicos atq̄ cognatos, totūq̄ populum pro dissolutis legibus ac iudicijs indignatione flagrantē: ubi etiam si qua pars misericordiæ fuerit, maiori iam irascentium turbæ cessuram. Talia quidē uariabat Ioannes, terrorem incutiens multitudini. externum uerò auxiliū aperte quidem indicare quod diceret non audebat: Idumæos autem significabat. utq̄ principes Zelotarum priuatim etiam commoueret, crudelitatis Ananum arguebat, ipsis eum maxime minitari confirmans.

Idumæorum aduentus pro Hierosolymitanis ex acta.

Cap. VI.

PRANT autē Eleazarus Simonis filius, qui etiā præter alios idoneus esse uidebatur & recte cōsulare, & quæ cōsuluisset efficere, itēq̄ Zacharias filius Amphicali, uterq̄ à sacerdotibus genus ducēs. Hi præter cōmunes, etiā priuatis interminationibus cognitīs, quodq̄ Anani factio potentiae sibi cōparandæ causa Romanos accerferet (nam & hoc Ioānes affinxerat) diu quidē quid agerēt dubitabāt, angustijs tēporis cōclusi. populū em̄ haud multo post eos aggredi paratū esse cogitabant: externi uero subsidij facultatē, insidiarū sibi celeritate præreptā: priusq̄ fore ut omnia paterentur, q̄ auxiliariū quisq̄ ista cognosceret. aduocari tñ Idumæos placuit. scriptaq̄ breuiter epistola, q̄ circūuento populo Ananus uellet Romanis metropolim p̄dere: ipsi autē pro libertate dissidentes, in tēplo obsiderentur: minimūq̄ tēporis salutē sibi p̄mitteret: ac nisi mature subuenirēt, ipsos quidē Anano atq̄ inimicis, at uero ciuitatē Romanis ilico subiugādā: pleraq̄ nūcjs ad rectores Idumæorū referēda mandant. Ad hoc autē lecti sunt duo uiri strenui, & dicendi peritissimi, & ad persuadēdū satis idonei: quodq̄ his rebus esset utilius pedum uelocitate præstātes. nā Idumæos cōfestim parituros certū erat, q̄ turbarum cupiēs & incōdita esset natio, semperq̄ ad motus facilis atq̄ suspensa, & rerū mutationib. læta, minimisq̄ petentiū blanditijs ad bella prōptissima: & uelut ad festorū quandā solennitatē, sic ad prælia properans. celeritatē autem huncj exigebāt: atq̄ istis nihil deerat alacritatis, uterq̄ autem Ananias uoca-

Ioseph.

Pp batur

batur. Iamq̃ apud rectores aderāt Idumæorū. Illi aut̃ simul epistola mādatis, que attoniti, quasi furibūdi circūcurrere gentē, militiāq̃ denūciare cœperunt. Itaq̃ mox & dicto citius multitudo cōuenerat, omnesq̃ pro libertate metropoleos arma rapiebāt. Cōgregati autē propē xxx, cū ducibus quatuor Hierosolymam ueniunt: hoc est Ioanne & Iacobo Sofæ filijs, & præterea Simone Cathlæ, & Phinea Clusoth filijs. Ananū aut̃ profectio legatorum, item q̃ uigiles eius latuit, sed nō etiā impetus Iudæorū. hoc em̃ antē cognito, portas eis clausit, & muris custodes apposuit. nō tamē uisum est bello cū his congre-
 di, sed uerbis eis ante persuadere cōcordiā. Stans ergo in aduersa turri Iesus, post Ananū xuo pontificū maximus: Cū multæ, inquit, & uarię turbæ tenuerint ciuitatē, in nulla re sic miranda fortuna est, ut in eo, q̃ pelsimis etiā inopinata cōspirāt. etenim perditissimis hominib. cōtra nos auxilio uenistis, tanta cū alacritate, quanta nec in Barbaros aduocāte uos metropoli uenire decuis-
 set. Et si quidē uiderē consensionē uestrā similē esse horū hominū qui uos rogauerūt, nō existimarē impetū carere ratione. nihil em̃ æque ac morū cognatio cōcordiā firmat. Nūc uero illi quidē, si quis eorū singulos explorauerit, mille mortibus digni reperientur. nam ludibria & purgamenta totius rustice plebis, luxu absumptis patrimonijs suis, postq̃ in uicis & ciuitatibus proximis audaciā exercuere, postremo in sacrā ciuitatē clām influxere ut latrones, solūq̃ religiosum immanitate polluerūt scelerū, eosq̃ uideas sine metu inter sancta ebrios, & auditate uētris peremptorū spolia consumentes. uestra uero multitudo armatorūq̃ talis ornatus est, qualē deceret esse, si publico uos consilio metropolis inuitaret, in alienigenas latuos auxilia. quid igitur hoc esse quis dixerit, nisi fortunæ iniuriā: cum pro nequissimis conuenisse & integræ nationis uestræ arma uideātur conspirare. Iam dudū quidē reperire nequeo, quid nam fuerit quod uos tā cito cōmouerit. nec em̃ sine magna causa fieri potuisset ut arma pro latronib. aduersus cognatū populū caperetis. quid? Romanos audistis & proditionē? his enim quidā uestrum obstrepebant nunc, liberandæ metropoleos causa uenisse dicentes. unde mirati sumus præter alia, no-
 xiorum tale cōmentū. uiros em̃ natura libertatis amatores, eoq̃ cum externis hostibus pugnare paratissimos, aliter cōtra nos efferare nō poterāt, q̃ uastatæ libertatis pditione mētitā. Sed em̃ uos cōsiderare oportet, qui nos insimulauerint: fidemq̃ in nos ueritatis ex rebus cōmunibus, non ex ficto sermone colligere. Quid enim passi, nunc demū nos dedimus Romanis, cum ab initio licuerit aut ab his nō deficere, aut quia defecimus, cito redire in gratiā, priusq̃ circa nos omnia uastarentur: nāq̃ iam, ne uolentib. quidē nobis, transactio facilis est: cum & superbos eos effecerit Galilæa sub iugū missa: mortēq̃ grauiorem afferat turpitudinē, appropinquātes placare. Equidē quod in me est, pacem morti antepono. semel aut̃ bello appetitus, postq̃ pugna cōmissa est, gloriosam mortē uitæ captiui existimo potiorē. Sed utrum nos populi principes aiunt clām misisse aliquē ad Romanos, an etiā totum populū cōmuni suffragio? Siquidē nobis dicāt, quos amicos miserimus, qui serui fuerint proditoris ministri. Cum iret aliquis deprehensus est, rediens captus est, literas nacti sunt. Quemadmodū aut̃ tantam ciuium multitudinem lateremus, cum quibus omni hora uersaremur? Paucis aut̃, atq̃ his inclusis, qui de templo ne in
 ciuitate

ciuitatē quidem prodire possent, quo pacto sunt cognita, quæ occulte extra ciuitatē fierent? An uerò nunc cognouere, quando ausorum pœnæ reddendæ sunt: donec autē sine metu fuere, neminē nostrū proditorē suspicabatur? Sin ad populū causam referunt, publicū habuit nempe cōcilium, nemo aberat cōcioni: ideoq; manifestior ad uos nuncius fama citius properasset. Quid autē opus erat legatos mittere, cum certa nobis esset de trāfactione sententia? Et quis designatus sit dicant. Sed hæc quidē male periturorū, & instantes pœnas euitare cupiētū causationes sunt. Quin etiā si ciuitatē prodi in fatis esset, id quoq; ipsos qui nos criminantur ausuros opinor: quorū audaciæ unū malū uideretur deesse proditio. Vos autē oportet, quia semel cū armis adestis, primum (id quod est iustissimū) iuuare metropolim, & unā nobiscū tyrānos eximere, per quos iudicia dissoluta sunt: qui calcatis legibus iura suis gladijs permisere: deniq; nobiles uiros nō inculatos, ex medio raptos foro, primū uinculis cruciarūt: deinde nō uoce neq; prece eorū morati, neci tradiderunt. Licet autē uobis nō belli lege ingressis, horū uidere argumentū, quæ dixi, desolata domos rapinis, cōiuges in ueste lugubri ac familias peremptorū, & per totam ciuitatē ululatus & hetus. nullus enim non persecutionē expertus est impiorum. Qui ad hoc infaniæ prorupere, ut latrocinalem audaciam nō solum ex agris atq; alienis ciuitatibus in hanc, quæ & caput & facies gētis est, sed in phanum etiā ex ciuitate trāferrent. Deniq; hoc sibi & ad excursus & ad per fugium elegerunt, isq; fiscus illis est eorū quæ in nos cōparantur: & locus toti orbi terræ uenerabilis, quī que ab uniuersis alienigenis, ab extremo limite mundi ueniētibus, honoratur, per hæc quæ apud nos nata sunt portenta cōculcatur. Exultant autē rebus desperatis, populos committi populis, & ciuitatibus ciuitates, gentesq; in sua uiscera delectū habere, cū debueritis (ut dixi) quod factu esset optimum ac deceret, nobiscum nocentes eximere: atq; hanc ipsam fallaciam ultum ire, quod auxilio uos aduocare ausi sunt, quos metuere uindices debuissent. Quod si eiusmodi hominum preces reuerendas putatis, attamen licet uobis armis depositis, cognatorū habitu introire ciuitatem: mediocq; inter hostes atque auxiliares suscepto nomine, de nostris discordijs iudicare: quanquam reputate quid habebunt cōmodi, cum de manifestis ac tantis criminibus apud uos causam dicturi sunt, qui hominibus non accusatis, ne uerbum quidē facere permisere. Ferant igitur hanc ex uestro aduentu gratiā. Si uero neq; nobiscum indignari neq; iudicare uultis, tertium restat, ut relictis utrisque partibus, nec nostris cladibus insultetis, nec cum insidiatoribus metropoleos maneatis. Nam etsi maxime quēq; nostrū suspicamini Romanis collocutū, obseruare uobis itinera licet: tūq; demū tueri metropolim, cum factum aliquid huiusmodi patuerit, quale delatū est, & in autores eius, si conuicti fuerint, uindicare. Nō em̄ uos præueniunt hostes, iuxta ciuitatem sedibus positus. Sin horū nihil uobis gratū aut mediocre uidetur, ne portarū claustra miremini, quatenus arma portabitis. Hæc quidem Iesus loquebatur. Idumæorū autē multitudo nequaq; animū aduertebat, ardens iracūdia, quod non paratū habuisset introitū: proq; armis inter se duces indignabantur, captiuitatem esse existimantes, si ea quibusdam iubentibus deposuissent. Vnus autem ducum Simon filius Cathlæ, uix placato suorum tumultu, stans in eo

Ioseph.

Pp 2 loco

loco unde exaudiri à pontificib. posset, nō iā mirari se ait, si libertatis propugnatores in tēplo obsiderentur inclusi, cū illi cunctæ gēti cōmunē clauserint ciuitatē: & Romanos quidē fortasse, coronatis etiā portis recipere sint parati, Idumæos autē ex turrib. alloquantur, captāq; iubeant pro libertate arma proficere: cognatisq; non credentes custodiā ciuitatis, iudices eos discordiarū fieri uelint: & alios accusando q; indemnatos ciues occiderint, ipsi totā damnēt ignominia nationē. deniq; urbem omnib. alienigenis religionis causa patentem, nunc domesticis præclusistis. Valde em̄ contra uos festinabamus, & ad gerendum cum gentilibus bellū: qui ob hoc adesse properauimus, ut uos seruaremus liberos. Nēpe taliter uos etiā hi quos obsidetis læsere, tamq; ueris miles puto suspiciones in illos quoq; colligitis. Deinde qui reip. defensores sunt intus in custodia tenētes, genere cōiunctissimis gētib. simul uniuersis ciuitatem præclusam tyrannidē perferre dicitis, cū tam cōtumeliosis nos iubeatis obtēperare præceptis: nomenq; potentiæ alijs, qui uos tyrannos patiuntur, annectitis. Quis cauillationē uestri sermonis tulerit, cū rerum repugnantiā uideat? Etenim uobis etiam nunc Idumæos excludentibus ciuitate (namque ipsi nos à patrijs sacris arcetis) recte quis eos incusauerit qui custodiuntur in templo, q; cum ausi essent plectere proditores, quos uiros nobiles & innocentes pro societate facinoris dictitatis, nō à uobis incepterint, summāq; proditiōnis membra præciderint? Sed licet illi molliores quā res poscebat inuenti sint, nos tamen domiciliū dei seruabimus Idumæi, & pro communi patria propugnabimus: tamq; foris irruentes, q; intus insidiātes, hostes pariter ulciscemur. Hic autē manebimus pro muris armati, donec aut uos Romani respiciendo liberent, aut ipsi recuperata libertatis cura mutemini.

De clade Iudeorum ab Idumæis facta.

Cap. VII

IS dictis Idumæorū quidem multitudo clamore consensit: Iesus autem tristis recessit, cum nec Idumæos quicq; sentire moderatum, & duplici bello oppugnari ciuitatē uideret. Quippe nec Idumæorum tumor & spiritus quiescebat, indigne ferentium contumeliam q; essent ciuitate prohibiti: & q; Zelotarum uires esse firmas crediderant, erubescuntium, postq; nihil eos sibi auxiliari posse uiderēt, ut iam uenisse poeniteret. Pudor autē nulla re penitus gesta redeundi, poenitudinem superabat. Itaq; ibidē ppe murum temere tabernaculis positis, manendum esse statuere. Infinita uerò hyems nocte illa uenit, uenti que uiolenti cum imbribus orti sunt, & crebra fulgura, horrendaq; tonitrua, cōcussaq; terræ uasti mugitus: certūq; erat apud omnes, hominū exitio mundi statum esse turbatū, neq; paruum quid rerum hæc signa portēdere. Vna uerò Idumæis & oppidanis erat opinio: illis quidē irasci deū militiæ causa, existimantib. neq; se posse euadere, si aduersus metropolim arma mouissent: Anano autē eiusq; socijs, etiā sine prælio uicisse, deumq; p se bellū administrare credētib. Sed profecto falsi erant interpretes futurorū, & quæ sui passuri essent, cōtra hostes fore diuinabāt. Verū Idumæi quidē caternatim densatis corporibus inuicē sese fouebāt, scutisq; contextis protecti capita, minus pluuia lædebantur: Zelotæ autem magis illorū quā suo periculo cruciabantur: collecti que deliberabant, si quam reperire subsidij machinam illis possent. Horū autē ardentioribus uidebatur, ui armorum

rum custodes inuadere : atq; in ciuitatē impetu factō palā portas auxiliatori-
bus aperire. nā & custodes ex improviso, & q; plures inermes ac belli exper-
tes essent, facile turbatū iri, & multitudinē ciuiū difficulter colligi posse: quo-
niam domi quisq; ppter hyemē cōtineretur. quin etsi periculū aliquod inter
uenerit, quiduis subire satius q̄ negligere tot copias sui causa turpiter peritu-
ras, at qui prudētiore erāt, uim adhiberi dissuadebāt. nō em̄ sui tātū causa cu-
stodes ampliari, sed etiā ciuitatis murū uidebāt ppter Idumæos diligētius cu-
stodiri: & ubiq; adesse Ananū, omnibusq; horis inuisere custodias existima-
bant, sed hoc alijs noctib. ita habuerat, illa uero, non sua desidia requieuerat,
sed ut & ipse & custodū manus fato duce interirēt. Nāq; iam nocte prouecta,
& gliscēte hyeme, custodes in porticu dispositos opprimit somnus. At Zelo-
tis consiliū subit, ut ferris tēplo sacratīs portarū uectes secarent. affuit aut̄ illis,
ne exaudiretur crepitus, uentorū sonus, & crebra tonitrua: fanoq; egressi, ad
murū clanculo ueniūt: serratāq; portā, quę uersus Idumæos erat, aperiunt. Illi
aut̄ primū Ananū conari aliquid suspicati, unusquisq; dextrā ad gladiū, quasi
repugnaturi applicant mature: deinde his qui ad se uenerant agnitis, introi-
bant. Qui quidē, si tunc manus uertere in ciuitatem uoluissent, nihil obstabat
quo minus totus populus interiret: tāta ira ferebātur. uerū Zelotas primo exi-
mere custodia festinabāt: illis quoq; multū precātibus, qui eos receperant ne
despicerēt malis obsessos, quorū gratia uenerāt, neq; his acerbius periculum
importarent. captis em̄ custodib. facilitore illis in ciuitatē impetū fore: sed si se-
mel eos cōcitassent, iam illos cōtineri nō posse, quin si senserint congregētur,
& per ascensus nitentib. se opponāt. Idē igitur Idumæis uisum est: iamq; in tē-
plum per ciuitatē subibāt, cū suspensi Zelotæ aduentū eorū præstolarentur.
Deniq; his ingressis, etiā ipsi cōfidēter ex interiori fano progressi sunt, mixtis
que Idumæis in custodes irruerūt. Cæsis aut̄ nōnullis, quos somnus oppressē-
rat, omnis multitudo ad clamorē uigilantiū suscitata est, raptisq; armis ad re-
pugnandū nō sine stupore properabant. Ac primū quidem Zelotas solos co-
nari aliquid suspicantes, quasi eos superaturi numero cōfidebant: ubi uero fo-
ris alios circumfundi uiderent, Idumæos irrupisse sensere. Et maior quidem
pars eorū, armis pariter animisq; depositis in questibus erant, pauci uero iu-
uenum fortiter communiti, occurrēdo Idumæis, aliquandiu segniorem mul-
titudinem protegebant: aliij cladem ciuitatis habitatoribus nunciabāt. Illorū
autē auxilio uenire nullus audebat, cognito Idumæos irrupisse: sed ipsi quoq;
irrita uociferantes, cum fletibus respondebant: plurimusq; mulierū ululatus
suscitabatur, si quando custodum quisquam in periculum aliquod incidisset.
Quin & Zelotæ Idumæorum clamorē geminabant, magisq; horribiles tem-
pestas faciebat omnium uoces. Nemini aut̄ Idumæi pepercere, quod natura
crudelissimi ad cædes erant, & hyeme grauius afficiebantur, propterea q; his
qui se excluderant ut inimicis utebantur, tam supplicantibus quā repugnan-
tibus infensi. Multos enim cognationem referentes, utq; commune fanum
reuererentur orantes, gladijs transfigebant. Nullus autem fugiendi locus,
neq; spes salutis erat. Compulsi autem circa se, magis quā ui oppressi lania-
bantur, cum recedendi spatium non daretur, nec interfectores à cædibus
temperarent. Incerti autem quid agerent, in ciuitatē se præcipitabant: miseri

Ioseph,

Pp 3 ut

(ut mihi uidetur) eo quod fugiebant crudelius subeuntes exitiū, donec templum exterius sanguine redundauit. Octo autē milia & quingētos mortuos dies inuenit. Nec tamen his Idumæorū ira satiata est: sed uersis in ciuitatē manibus, omnes domos diripiebant: quemq; fortuito inuenissent, morti dabāt. Et cæteræ quidem multitudinis cædem superuacua esse ducebant: pontifices autem peruestigabāt: & in illos pleriq; ferebantur, statimq; cōprehensos obtruncabant: stantesq; super eorū cadauera, nunc Anano populi beneuolentiā, nunc Iesu quæ de muro dixerat, exprobrabant. Ad hoc autē impietatis progressi sunt, ut etiā insepultos eos abiecerint: cū præsertim Iudæis tanta sepulchræ cura sit, ut etiā iudicio cruci suffixos, ad occasum solis deponāt atq; sepe liant. Et quidem nō errauerim, si Anani mortē dixero excidij ciuitatis fuisse principium, & ex illo die muros euersos, remq; publicā Iudæorū perijsse, quo pontificem rectoremq; salutis suæ iugulatū in media ciuitate uiderunt. Erat autem & aliàs uir laudabilis atq; iustissimus, & præter nobilitatis ac dignitatis & honoris, quo erat præditus, amplitudinē, infimis amabat æquari. Libertatis autē maxime fautor erat: & is qui populi affectaret imperium. Commotis autem proprijs cōmunes semper utilitates anteponebat, super omnia pacifstudens. Sciebat em̄ Romanos nō posse expugnari: ac prospiciebat, si pacisci utiliter nequissent Iudæi, omnino eos perituros. ut autē breuiter dicam, cum Anano uiuo ad transactionem uenissent. Mirus enim erat dicere, mirus populo persuadere quæ uellet. Iam uero impediētes bellantesq; subegerat. Plurimum autem moræ sub tali duce attulissent Romanis. Huic iunctus erat Iesus, illo quidem comparatione inferior, sed præstās cæteris: ut putem deum, qui tanquam uiolatam ciuitatem perire flammis, purgariq; sancta uellet, consulto defensores eorum, & qui ea charissima ducerent, amputasse. Itaq; paulo ante sacris indumentis amictos, & toto orbe celeberrimæ religionis autores, quicq; undiq; in ciuitatem commeantibus uenerabiles habebantur, iacere nudos prædam canibus ac feris uideres. Quos quidem uiros ipsam puto genuisse uirtutem, tantum licuisse uitij flentem.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER QVINTVS.

De altera strage, & reditu Idumæorum, Zelotarumq; crudelitate.

Cap. I.

NANO quidem & Iesu eiusmodi finis euenit. Post illos uerò tam Zelotæ, q̄ Idumæi passim plebē, quæ si nefandorū animalijū gregē, irruēdo mactabāt. Et uulgus quidē in quolibet loco deprehensum necabatur: correptos autē nobiles: & adolescētes, uinctos in carcerē cōcludebāt, spe, nōnullos eorū sibi posse sociari nece dilata. Verū hæc nullū mouebāt, sed cūcti mortē præoptauerāt, dūmodo ne aduersus patriā cōmunē nequissime cōspirarēt: sæuissimā tñ ante cēdē uerō

uerbera sustinebāt, exulceratī plagis atq; tormentis. cūq; iā corpus nō suffice-
ret cruciatibus, tandē gladiū merebantur, quos autē die cepissent, eos in custo-
diā nocte ducebāt: extractosq; inde, si quos mori cōtigisset abijciebāt, ut uin-
ctis alijs locus esset. Tātus autē populū pauor occupauerat atq; formido, ut ne
flere quidē palām quisq;, siue sepelire propriū funus auderet, sed erant occul-
tæ clausorū etiā lachrymæ, & ne quis inimicorū audiret, circūspectātes geme-
bant, paria nancq; his qui lugebantur, etiā qui luxissent ilico patiebantur. exi-
guam uero nocte sublatā terrā manib. corporib. inijciebāt, & nōnunq; die, si
quis fuisset audacior. Duodecim autē milia hoc modo nobiliū periere. Illi autē
iam cædes exosi, nullo pudore iudiciū uim & cognitionis cauillādo imitaban-
tur. Itaq; cū illustriū quēdā Zachariā Baruch filiū interficere decreuissent,
(iritabantur em̄ q; nequissimis inimicus nimis erat, & p̄bis amicus, itēq; locu-
ples) neq; solū fortunarū eius direptionē sperarēt, sed etiā remotū iri uirū ad
se deijciendos potentē, septuaginta plebeiorū honestissimos ex præcepto cō-
uocant, iudiciū specie potestate carentes, & apud eos Zachariā, quasi res pro-
deret Romanis, accusant: quodq; ad Vespasianū proditiōis causa misisset.
Sed neq; argumentū, neq; ulla p̄batio criminis erat, ipsi autē misisse dixerūt,
& hoc haberi pro fide ueritatis uolebāt. Zacharias autē ubi nullā spē salutis si-
bi relictā esse uidit, per insidias nō in iudiciū sed in carcerem ductus, uitæ suæ
desperationē libertate nō priuauit: sed exorsus ueri quidē similitudinē obie-
ctorū derisit, & illata sibi crimina breuiter diluit: in accusatores autē oratione
conuersa, omnes eorū iniquitates per ordinē p̄secutus est, multaq; de pertur-
batione rerū querebatur. Zelotæ uerò obstrepentes, uix à gladijs tēperabāt,
speciē cauillationēq; iudiciū sui usq; ad finē permanere cupiētes, & præter hoc
iudices experiri, an periculoso tēpore iustitiæ memores forent. Igitur omnes
septuaginta pro eo sententiā ferūt, & pro eo mori, q; sibi ascribi eius interitū
maluere. Illo uerò absoluto Zelotarū clamor tollitur, & uniuersi quidē iudici-
bus irascebantur, qui simulationē datæ sibi potestatis non intellexerāt. duo
uero ex audacissimis aggressi Zachariā, in medio tēplo interficiunt: & illudē
do, habes, inquit, & à nobis de absolutione sententiā certiore: eumq; sta-
tim in subiectam uallem de tēplo proijciunt. Iudices uero, contumeliæ causa
uersis gladijs ferientes, tēpli ambitu pepulere. cædi em̄ eorū pepēcerant, ut
disiecti per ciuitatē, nunciū fierēt apud omnes seruitutis. Idumæos autē iam ue-
nisse pœnitebat, neq; his gesta placebant. Quibus collectis, Zelotarū quidā
secretò indicabat uniuersa: & quæcunq; hi qui eos aduocauerant scelerate fe-
cissent, omnia demonstrabat: arma quidē cepisse eos, quasi Romanis à pontifi-
cibus metropolis proderetur, reperisse autē nullum proditiōis indicium. Illos
uero qui tutari eam simularent, & belli facinora ausos & tyrannidis, ab initio
quidē prohibendos fuisse. Verū quia semel in societate intestinæ cædis inci-
dissent, finē delictis adhibendum, neq; uires hominibus suggerēdas morem
patrum destruētib. Nam etsi portas grauiter ferrent sibi atq; in oppidum
aditū esse præclusum, pœnas ab his qui prohibuerāt esse repetitas: & Ananū
quidem peremptū: unā uerò nocte populum totū penē consumptū. Quarū
rerum multos quidem suorum pœnitere sentirent: eorum autem uiderent,
à quibus rogati essent, crudelitātē immensam; ne ipsos quidem per quos sal-

ui erant erubescētū. in oculis em auxiliatorū pessima facinora cōmittere, illo rumq; iniurias Idumæis imputari, quatenus ea nō phibeāt, neq; ab his sepa rentur. Debere igitur (quoniā de pditione quæ dicta sunt, calumniā fuisse pa tuisset, nullusq; Romanorū impetus timeretur, aduersus ciuitatē uero in expū gnabilis esset potētia corroborata) illos domū recedere: malorūq; societatē uitando cuncta diluere flagitia, quorū nō sponte, sed decepti participes exti tissent. Persuasum est Idumæis. Et primū eos qui erāt in custodijs soluunt, p pē ad duo milia populariū, statimq; relicta ciuitate ad Simonē ueniūt, de quo paula post cōmemorabimus: deinde domū ex Hierosolymis abiere. Euenit aut eorū discessum utrisq; pariter inopinatū uideri. nā & populus nescius pœ nitudinis, paululū fiducia recreatus est, ueluti inimicis leuatus: & Zelotarum creuit insolentia, quasi nō auxilijs caruissent, sed ijs essent liberati, quorū pus dore ac reuerētia criminib. tēperabant. Deniq; nulla iam erat facinorū mora neq; cunctatio: sed festinatis quidē consilijs in rebus singulis utebantur: quæ uero placuissent, ipsa cogitatione citius peragebāt. Maxime aut in uiros for tes atq; insignes cædibus sæuiebāt: cū inuidia nobilitatē absumerēt metu uir tutū: unamq; cautionē putarent, nullū optimatū superesse. Itaq; occisus est cū multis alijs Gorion, dignitate simul & genere præstans, & plus posse popu lum gaudens, plenusq; spiritu, libertatis amator ut nullus alius Iudæorū, quē tamen libertas præter alias uirtutes perdidit. Sed ne Peraita quidē Niger eorū manus effugit, bellis cū Romanis gestis uir strenuus cōprobat: qui eti am sæpe uociferans, & cicatrices ostendēs, per mediā ciuitatē trahebatur. Du ctus uerò extra portas, desperata iā salute, ne sepultura careret supplicabat. Il li aut prius interminati, q; humum ei quam desiderabat concessuri nō essent, mox etiā mortē intulere. Qui tamen cū occideretur, Romanos eis ultores im precatus est: famemq; præter bellū ac pestilentia, & ad hæc omnia ipsorū mu tuas manus: eaq; uniuersa cōfirmavit apud impios deus, & quid iustissimum esset effecit, ut audaciam suam q; primum experirentur inter se dissidentes. Niger quidem occisus, quem habebant de oppressione sui metu eos leuauit, Pars aut plebis nulla erat, cui non ad interitū excogitabatur occisio. Namq; alij quod iam dudum alij ciuib. restitissent interficiebantur: qui uerò nihil offenderant, subitas pacis tēpore causas excipiebant. Et qui omnino libere eos non adissent, pro contemptoribus: qui uero obsequentes, pro insidiatori bus habebantur: unaq; maximorum criminum & mediocrium pœna, mors erat, neq; euasit quisquam, nisi aut ignobilitate aut fortuna perhumilis.

De intestina discordia Hierosolymorum.

Cap. II.

ROMANI autem omnes ad ciuitatem animos intendebant, hostium dissensionē lucrū sibi esse censentes: & Vespasianum, penes quem summa rei potestas erat, incitabant, diuinæ prouidentia dicentes auxilio in semet hostes esse conuersos: ueruntamen uelox esse momentum, & Iudæos cito in concordiam redituros, aut intestinis malis defessos, aut reda ctos in pœnitudinem. Ad quos Vespasianus ait: Plurimum eos quid fieri cō ueniat ignorare, tanquam in theatro cupientes quantum armis ac manibus possent ostētare potius cum periculo: quàm secum quid esset utile reputare. Nam si statim ciuitatē aggredierentur, ipsos causam hostibus fore concordia, ac ui

ac vires eorū etiā nunc uigentes in se prouocatu-
ribus ac moderatiorib. his uirōs domestica seditione cōsumptis. Deū nāq;
melius q̄ ipsos disponere, qui sine labore ludæos Romanis traderet, nulloq;
periculo exercitui uictoriā codonaret. Proinde manibus proprijs intereunti-
bus inimicis, maximoq; malo, hoc est seditione turbatis, debere se potius pe-
riculorū spectatores esse, q̄ cū hominib. mortē appetentibus atq; intestina ra-
biē insipientibus cōfligere. Si quis autē putauerit uictorię gloriā sine praelio
fieri uiliore, sciat, inquit, armorū incerto exitu cōmodius esse cōmode persi-
cere quod intendit. Neq; em̄ manu præclaris esse minus laudabiles; qui pa-
ria gesserint moderatione atq; prudentia. Simul autē dum hostes imminue-
rentur, etiā milites ex laboribus assiduis recreatos ualentiores ductū iri. Præ-
terea nō id esse tēpus, ut maturæ occupanda uideatur uictorię claritudo. nec
enim armis fabricandis aut muris, uel auxilijs congregandis ludæos operam
dare, atq; ideo moras differentibus nocituras: sed bello domestico ac dissen-
sione tumidos, miserabiliora pati quotidie, q̄ ipsi eos capti afficerent intro-
missi. Proinde siue quis securitatē consideret, sinendos esse qui semet absume-
rent: siue facti gloriam clariorem, nequaq; manus intestino morbo laboran-
tibus afferendas: si quidem ratione recta diceretur, non ipsorum sed discor-
dię fuisse uictoriam. Hæc Vespasianus: ei q; dicenti rectores militū cōsentie-
bāt: moxq; apparuit q̄ utile fuisset eius cōsiliū. Namq; in dies singulos multi
ad eum cōfluebant fugiēdo Zelotas. Erat autē fuga difficilis, q̄ omnes exitus
custodibus obsidebātur. Et si quis ibi qualibet ex causa deprehensus fuisset,
uelut ad Romanos ire cuperet, interficiebatur, qui tamen eis dedisset pecunia-
am, saluus abibat: & qui nō dabat, solus proditor habebatur. Restabat igitur,
pecuniosis fugam redimentibus, solos pauperes iugulari. Mortui uero per
omnes uias coaceruabantur innumeri, multiq; etiā transfugere cupientium,
rursus in ciuitate perire præoptabant. nam sp̄ sepulturæ in patriā mori tole-
rabilius uidebatur. Illi autē ad hoc crudelitatis deuiauerāt, ut neq; intus neq;
per itinera occisis humū cōcederent: sed ueluti cum patris legibus etiā natu-
ræ iura disturbare pepigissent, suaq; in homines iniustitia diuinitatē quoque
polluere, ita sub sole putrescere mortuos relinquebāt. Sepeliētibus autē suo-
rum corpora, idem quod transfugis, imminabat supplicium mortis: statimq;
sepultura indigebat, qui hanc alteri præstitisset: & ut breuiter dicā, nulla tam
bona, q̄ misericordia, perierat in illis cladibus mentis affectio: hisq; iritaban-
tur noxi, quæ miseranda uidissent, à uiuis in mortuos, à mortuis in uiuos ira-
cundiā transferentes. Modum autē excedēte metu, superstitionibus mortui ade-
pti requiē beatiores uidebantur: & qui erant in custodijs cōparatione sui cru-
ciatus, insepultos quoq; fortunatissimos demonstrabant. Omne quidē ab il-
lis ius hominū calcabatur, ridebatur etiā diuinitas, pphetarūq; respōsis tanq;
uulgaribus fabulis illudebant. Cum uero multa contempnissent de uirtute ac
uitijs statuta maiorū, etiā quæ de patria olim prædicta fuerant, uera esse exitu
probauere. Vetus enim quidam sermo ferebatur, tunc demum ciuitatem ca-
ptum iri, sancta quoq; flammis exurenda esse lege belli, cum seditio fuisset ex-
orta, sanumq; dei propriæ manus ante uiolassent. Quibus Zelotæ, nihil de
eorum fide dubitantes, ministros se præbuerunt.

De

AT Ioannes iamdudum tyrannidē affectans, parem cū ſimilib. honorem habere dedecus exiſtimabat: paulatimq; ſibi nequiores adiungens, ab eorū affectione ſeparabatur. Semper aut aliorū decretis nō obediendo, ſuaq; iubendo imperioſius, q; ſolus dominari cuperet non latebat, eiq; ſociabantur nonnulli metu, alij gratia (mirus enim erat oratione atq; fallacia perſuadere quæ uellet) multi uero propterea q; ſibi tutum eſſe ducebant, priorū delictorum cauſas uni potius aſcribi q; omnibus. Ad hæc quia manu ſtrenuus erat, & bonus cōſilio, ſatellites nō paucos habebat, etſi magna pars eum contrariæ factionis reliquerat. apud quos etiā liuor nonnihil ualebat, graue putantes ut paulo ante pari ſuccumberent. Plus autē metus eos, ne ſub uniūſ poteſtate uiuerēt, exagitabat. nec enim facile ſperabāt eum, ſi ſemel obtinuiffet, deſici poſſe: occaſionemq; in ſe habiturū timebant, quod in principio reſtituiſſent. Proinde quiſq; bello potius quiduis pati decreuerat, q; ſpōte ſeruiens mancipij loco perire. Hinc igitur ſeditio diuiditur, & Ioānes in cōtraria diſſentientibus parte regnabat. Sed inter ipſos quidē munita omnia erant cuſtodibus: nihilq; aut parum agebatur, ſi quando armis prælium laceſcebant. in populum uero uel maxime contentionē ſuſceperunt, & quis maiorem prædam caperet, utrinq; certabant. Cū tamē ciuitas trium malorū ingentium tēpeſtate laboraret, hoc eſt belli, dominationis, itemq; ſeditionis, eorū cōparatione bellum popularibus mediocrius uidebatur. deniq; relictis ſediſibus patrijs ad alienigenas profugiebant, & Romanorum beneficio ſalutem, quam inter ſuos desperauerant, aſſequebantur. Quartū uero præterea malū cōmotum eſt gentis exitio. Haud procul ab Hieroſolymis caſtellum erat ualidiſſimum, reponendis opibus ad munimēta belli, tutandiſq; corporibus ab antiquis regibus ædificatum, quod Maſſada dicebatur: id occupauerant qui uocantur ſicarij, q; à rapinis amplioribus timore continebantur. Hi cum Romanorum exercitum otioſum eſſe uiderent, apud Hieroſolymam uero Iudæos dominatione atq; diſcordia ſeceliſſe, maiora facinora aggrediuntur. Die feſto azymorum (qui apud Hebræos ad memoriā ſalutis, qua ex Ægyptiorum ſeruitio liberati, in terram patriam deueniunt, ſolemniter celebratur) nocte deceptis qui ſibi erant oppoſiti, municipium quoddam Engaddi inuaſere: ubi pugna quidem Iudæos ante præuentos atq; diſperſos, quàm arma caperent ſiue concurrerent, ciuitate pepulere. eos uero qui in fuga deſecerunt, mulieres uidelicet ac pueros, ſupra ſeptingentos interfecerunt. ædibusq; deinde compilatis, fructus quoq; iam maturos depopulati in Maſſada portauerunt, & illi quidē omnes circum caſtellum uicos, totamq; regionē populabātur, nō paruo undiq; perditorū ad eos numero in dies ſingulos confluente: ſimul aut cōcitati ſunt etiā per ſingulos Iudææ tractus in latrocinia, qui interim quieſcebāt. Ac ueluti in corpore, ſi quando principale mēbrū tumor affliccit, omnia pariter ægrotare neceſſe eſt: ita propter ciuitatis tumultū atq; diſcordiā, etiā qui foris erāt nequiſſimi prædarū inuenere licentiā. Singuli uero uicis proprijs dilaceratis, deinde in ſolitudinē recedebant. Congregati aut & caſteruatim coniurātes, exercitu quidē pauciores, plures uero q; latrocinialis cōſpiratio, in tēpla & oppida ferebātur. Et ſequebatur quidem, ut in bello fieri ſolet

solet, ab his eos male affici quos petissent. uerum præueniebatur ultio, cum mox latrones à præda refugerent: nullaq; pars erat Iudææ, quæ non unà cū Hierosolymis præcellentissima ciuitate interiret. Hæc Vespasiano à trās fugis indicabatur. nā licet omnes exitus à seditiosis custodirentur, & cū quis ad eos accessisset interficeretur, tñ erāt, qui ad Romanos clām profugerent: ducē q; Romanorū & opē ferre ciuitati, & reseruati populi reliquias hortarētur. multos enim, q; bene Romanis uellent, perisse, multos adhuc in periculo dicebant esse superstitēs. Ille autē iam tum miserans eorum calamitates, propius ad eos uelut Hierosolymā obseffurus accedit, re autē uera ut ciuitatē obsidione liberaret: spe autē ante reliqua subigēdi: nullūq; impedimētū extrinsecus obsidioni relinquēdi. Cū igitur uenisset in Gadara, trāsamnanæ regionis metropolim ualidissimā, mēsis Martij quarta die ciuitatē ingreditur. iam em̄ optimates, ignorantibus seditiosis, legatos ad eū de traditione miserant, tam pacis de siderio q; suis patrimonijs metuētes. multi em̄ apud Gadara locupletes habitabant, quorū legationē inimici nesciebāt, nisi q; Vespasiano appropinquāte id cognouerūt. Et ciuitatē quidē se retinere posse desperabāt, q; & intestinis inimicis numero inferiores erant, neq; procul abesse uidebāt à ciuitate Romanos. si uero fugere decreuissent, sine sanguine id facere, nullaq; à noxijs pœna repetita, non honestum sibi putabant. Itaq; Dolesum cōprehensum (nanq; is nō dignitate solū ac nobilitate ciuitatis princeps habetur, sed etiā legationis autor erat) interficiunt: nimiaq; iracundia mortuo uerberato, extra ciuitatem dilapsi sunt. Iam uero propius accedente Romanō exercitu, Gadarensum populus Vespasiano cum acclamationibus in ciuitatē recepto, fidei dextras ab eo accepit: equitumq; & peditum præsidia contra fugitiuorum excursus. muros em̄ prius q; id Romani peterēt, ipsi destruxerāt: ut eo sibi fides esset, q; pacem diligerent, si bellum gerere ne uolentes quidē posse uiderentur. Vespasianus autē misso Placido cum d. equitibus ac tribus millibus peditum aduersus eos qui ex Gadaris fugerant, ipse cū cæteris militū copijs Cēsareā regreditur. At fugitiui postq; equites repente à tergo insequētes uidere, prius q; in manus uenirent, in uicū quendam, cui nomen est Bethenabro, se recepere. ubi reperta non paucorū iuuenū multitudine, hisq; partim uolentibus, partim ui armatis, temere cōtra Placidum eiusq; milites prosiliūt. Illi autē primo quidē impetu paululum recesserunt, ea simul arte, ut eos à muro longius prouocarent. deinde loco opportuno circumdatos, telis agentes eminus sauciabant. Itaq; fugientes quidē ab equitibus præueniebantur Iudei, qui uero manus conseruissent, à peditibus trucidabantur, nihil plus audaciæ demonstrantes. cōdensos enim aggrediendo Romanos, armis non secus ac muro septos, ipsi quidē telis aditum non inueniebant, neq; sufficebant aciē rumpere: illorum autē transigebantur telis, & immanissimis feris similes ruebant ultro in ferrum, & sternebātur, alij gladijs ora percussi, alij ab equitibus dissipati: quoniam cura erat Placido, cursum eorū à uico intercludere: assidueq; prætercurrens ea parte, cedentesq; reflectens, unā etiam libratīs sagittarū ictibus utebatur: hisq; proximos interficiebat. metu uero lōge fugientes auertebat, donec elapsi qui fortiores erāt ad murū effugēre. Eius autē custodes quid agerent nesciebant. Nec em̄ excludi Gadarenses suorū causa patiebantur, & si eos recepissent,

pissent, unā cum his se perituros uidebāt, quod etiā cōtigat. Illis enim compul-
 sis ad murū, penē cum his Romanorū equites irrupere. Portis autē antē prae-
 clusis, admoto milite Placidus ad uesperam usq; acerrime oppugnato muro
 pariter ac uico potitus est: ibiq; tunc uulgus quidē iners occidebatur, fortio-
 res uero fugā petebāt, domus uero à militibus diripiebantur, & uicus igni tra-
 ditus est. Qui uero inde euaserāt, totā secū illam regionē ad fugā incitarūt: &
 extollendo proprias calamitates in maius, totūq; Romanorū exercitū aduen-
 tare dicēdo, metu omnes undiq; commouerūt. plurimo autē numero aucti, in
 Hierichunta secesserūt. hāc em̄ etiā tunc eorū spem salutis fouebat, q̄ esset ua-
 lida & populosa. Placidus uero equitibus, rebusq; ante prospere gestis fretus
 eos insequēbatur: & usq; ad Iordanē quidem semper quos occupabat, morti
 dabat. omnem uero ad flumen coactam multitudinē, fluminis impetu prohi-
 bitam, q̄ auctum imbribus uadum transire nō poterant, aperto praelio aggre-
 ditur. Itaq; necessitas eos ad pugnā compulit, q̄ fugā locū non haberēt: prae-
 tentiq; ad ripae longitudinē, tela equitum & incursus excipiebant. à quibus
 multi perculsi, in fluuium ceciderunt. nam qui manibus eorū cæsi sunt, tredec-
 cim milia fuerunt. alij cū uim sustinere non possent, in Iordanē sponte de-
 silierunt. erat autē numerus infinitus. & præterea capta sunt circiter duo milia
 uirorum ac ducenti, cum praeda maxima ouium & asinorum, itemq; camelos-
 rum & boum. Iudæis quidē hoc uulnus inflictū quamuis par superioribus,
 maius tamen seipso uisum est: nō solum q̄ eam totam regionē quā fugerant,
 cædes repleuerant, sed etiam q̄ refertus mortuis Iordanis peruius nō erat. &
 Asphaltites quoq; lacus repletus erat cadaueribus, quæ per multa flumina de-
 uoluta sunt. Placidus autē secunda fortuna usus, in uicos proximos & munici-
 pia cōtendit. captisq; Abila, & Iulidae, & Besemoth, omnibusq; ad lacū As-
 phaltitē usq; idoneos ex trāsfugis ubiq; collocat. deinde milite scaphis im-
 pposito, eos qui in lacum refugerant subegit. Et trans fluuium quidem tota regio
 Romanis celsit, & ubiq; omnia usq; ad Machærunta deuicta sunt.

De captis oppidis quibusdam, descriptioq; ciuitatis Hierichuntinæ. Cap. IIII.

DV M hāc autem aguntur, motus circa Galliam nunciatur, & quod
 Vindex unā cū optimatib. indigenarū à Nerone defecisset, de quib-
 us alibi diligentius scriptū est. Vespasianū uero ad impetum belli
 quæ nunciata sunt incitarunt, iam tunc futura bella ciuilia totius quæ imperij
 pericula prospicientem: cum si partes orientis ante pacasset, minus Italiae me-
 tuendum existimaret. Obstante autem hyeme, per subactos interim uicos at-
 que oppida præsidia collocabat: & decuriones ciuitatibus apponens, multa
 etiam eorum quæ uastata fuerant instaurabat. Prius tamen comitatus militū
 copijs quas Cæsareā adduxerat, in Antipatridem uenit: ibiq; per biduum ci-
 uitate composita, tertia die uastando, inflammando, omnemq; subuertendo
 circum Thamnam toparchiam, in Lyddam & Iamniā procedebat. Et cū
 sese utraque tradidisset, constitutis illic habitatoribus idoneis in Ammauna
 peruenit: occupatoq; ad metropolim earum aditu, castra muro circumdat.
 Quintaq; in his relicta legione cū cætera manu in Bethleptō toparchiam pro-
 ficiscitur: eaq; & uicina regione itemq; circum Idumæam igne consumptis,
 castella quidem locis opportunis muniuit. Captis autē duobus uicis in mediā
 Idumæa

Idumæa positis, hoc est Begabri & Caphartophan, plus q̄ decem milia hominum peremit: propè aut ad mille cepit. exactaq̄ inde cætera multitudine, non paruum militū suorum partem ibi constituit, qui omnia montana loca incursando uastabant. Ipse aut cum reliquo exercitu in Iamnam redijt: unde per Samaritidem ac per Neapolim, quæ dicebatur ab indigenis Mabortha, secundo Iunij mensis die in Coream descendit: ibiq̄ positis castris, postridie in Hierichunta peruenit: in qua unus ei rectorum Traianus quem e locis trans Iordanem ducebat militē iungit, cunctis illic deuictis. Sed ex Hierichunte quidem multitudo ante Romanorū aduentū in aduersam Hierosolymis montanam regionē diffugerat: non pauci aut qui remansere perimuntur. Desolatam uerò offenderat ciuitatē, cui in planicie sitæ nudus mōs ac sterilis imminet, idemq̄ longissimus, à septentrionali enim regione usq̄ ad Scythopolitanos agros: à meridiana uerò usq̄ ad terrā Sodomiticam & Asphaltitis lacus terminos extenditur. totus autem asper est: & quod nihil gignat, non habitatur. Huic obiacet circa Iordanē mons alius, incipiens à Iuliade ac septentrionali regione; prolixius aut in meridiē usq̄ ad Bacra, quæ Petrā disternit Arabiæ ciuitatem. In hoc est etiā Ferreus mons appellatus, ad Moabitidē usq̄ longus. Inter duos autē montes regio, quæ Magnus campus uocatur, à Gennabara uico ad lacū Asphaltitem usq̄ patens, habet ducentorū & triginta stadiorū longitudinem, latitudinem uero centū & uiginti, mediūq̄ ab Iordane diuiditur. Sūt aut illic duo lacus, Asphaltites & Tiberiēsis natura contrarij. namq̄ alter salus ac sterilis est, Tiberiensis uulgo dulcis & fœcundus. æstatisq̄ tēpore illa planicies ardore solis incēditur, & uitioso opprimitur aeris tractu, omnib. circū aridis præter Iordanē, unde euenit, ut palmæ quæ in ripis sunt magis floreat, & fertiliores sint: minus autē, quæ longe remotæ sunt. Ad ipsam uero Hiericho largissimus fons est, rigandisq̄ aruis uberrimus, iuxta ueterem scaturiens ciuitatē: quam Iesus Naue filius, Hebræorū ductor, primam in Chanæorū terra bello possederat. Hunc fontē aliquando ferunt non solum terræ atq̄ lignorū fructus, sed etiam fœminarū partū obtundere solitū, cuncta que pariter morbo ac peste corrumpere. Postea uero mansueuisse, contra que saluberrimū ac feracissimū esse factum ab Helisæo propheta: qui Helie notus fuerat atq̄ successerat. Receptus em hospitio ab Hierichuntinis habitatorib. q̄ humaniores eos expertus erat, ipsos & omnem illam regionē perpetua gratia remuneratus est: progressusq̄ ad fontē, lagenam fictilem salis plenam in profluentē aquā misit. Iuxta deinde ad coelū dexterā tendens, fontisq̄ inuergens blanda libamina ipsum quidē precabatur ut fluentia leniret, ac dulciores aquarū uenas aperiret: deū uero ut fœcundiorib. auris flumina temperaret orabat: tamq̄ ubertatē fructuum q̄ successione prolis daret indigenis, nec eos genitrix filiorū aqua deficeret, quoad iusti manerent. ad has preces ex disciplina manibus quoq̄ multa operatus, fontē immutauit: & qui antea causa erat his orbitatis ac famis, idē uictus ac fœcunditatis autor est effectus. Deniq̄ rigationis eius tanta potētia est, ut si attigerit modo terram, sapidior sit, aquis diu perseuerantibus. unde eo quæ largius abutuntur, exiguū emolumentum habēt: quæ uerò parcius, plurimū. Amplius tamen q̄ cæteri fontes spaciū rigat, & septuaginta quidē stadijs longam, uiginti aut latam planiciem permeat.

Ioseph.

Qq

opti

optimos aut in ea paradisos : & densissimos educat, palmarūq; irriguarūq; genera, tam sapore q̄ nominibus uaria: quarum pinguisimæ calcibus pressæ, plurimū mellis emittunt, non multū alio melle deterius: quanq; & mellis alatrix est illa regio, & opobalsami ferax, qui omnium carissimus est fructus ibi nascuntur. itemq; cyprū & myrobalanū gignit: ut qui diuinū esse illū tractum dixerit, non errauerit, ubi & larga & optima generantur quæ sunt carissima. Sed nec in alijs ei fructib. aliqua facile toto orbe regio certauerit: adeo multiplicatum quod satum est reddit. Cuius rei causa mihi uidetur esse aquarum uis lætia, & aeris calor: cum hic prouocet quæ nata fuerint atque diffundit: liquor aut firmis singula radicibus stringat, uiresq; suggerat æstiuo tempore: quo sic perusta est illa regio, ut nihil facile procedat ac pullulet. aqua tamen, si ante solis ortum hauriatur, auræ spiritu refrigerescit, naturamq; contrariam aeri sumit. hyeme uero contepescit, eaq; meritis mitissima efficitur. Tanta est autem cæli temperies, ut quo tempore in alia ludææ regione ningit, lino illic tantum indigenæ uestiantur. Distat aut ab Hierosolymis c. l. stadjs, & ab Iordanē stadjs lxx, totūq; habet à Hierosolymis spatiū desertū atq; saxosum: ad Iordanē uero & lacum Asphaltiten, licet humilior, æque tamē incultum ac sterile. Sed de Hiericho, quā sit fortunatissima, satis dictum est.

Lacus Asphaltites.

Cap. V.

OMMEMORATIONE autem dignū puto, Asphaltitis quoq; naturā exponere lacus. Is em̄ falsus quidē ac sterilis est: nimia uero leuitate, etiā quæ grauissima sunt, in eum iacta fluitant. demergi aut. quis in profundū nec de industria facile potest. Deniq; Vespasianus, qui eius uisendi causa illuc uenerat, iussit quosdā natandi inscios, uinctis post terga manibus, in altum proijci: & evenit omnibus, tanq; ui spiritus sursum repulso desuper fluitare. Ad hæc mirabilis est coloris mutatio, quæ ter in singulos dies superficiem uertit, & solis radijs uariata resplendet. Multis autem locis uomit nigras bituminis glebas, quæ super undam & habitu & magnitudine tauris sine capitibus asimiles natant. Ad eas aut cum lacus exercitatores accesserint, nacli quod aggestū est, ad naues trahunt: & quia lentū est, repletas eas abrumpere nequeunt: sed quasi religata scapha, pēdet à cumulo, donec mēstruo mulieris atq; urina soluatur. Est aut utile nō modō ad cōpagines nauium, sed ad corporū etiam curationē multis remedijs admiscetur. Longitudo lacus est quingentorū & octoginta stadiorū, qui ad Zoara usq; Arabiæ tenditur, latitudo aut centum quinquaginta stadjs patet. Huic Sodomitica terra uicina est: olim quidē tam fructibus q̄ diuitijs ciuitatū fortunata, nunc autem omnis exusta, ut quæ habitatorū impietate fulminibus conflagrasse memoratur. Deniq; adhuc in ea diuini reliquias ignis, & oppidorū quinq; uidere licet imagines, & renascentes in fructibus cineres: qui colore quidē sunt edulibus similes, carpentium uero manibus in fumū dissoluuntur & cinerem. Terræ quidem Sodomiticæ fabula eiusmodi fidem habet ex facie.

Gerasæ deuastatio, simul de Neronis morte, Galbæ, & Othonis.

Cap. VI.

et Vespasianus Hierosolymorū habitatores cōcludi undiq; cupiens apud Hiericho & Adidam castellis erectis, utrobq; auxiliariū pariter ac Romanorum præsidia collocat. Mittit autem Gerasam L. An
nium

nium, equitatus ei parte multisq; peditib. attributis. Qui primo aggressu ciuitate capta, mille iuuenum, qui ne fugerent preuenti erant, interficit: familias captiuas ducit, bona militibus prædari permittit. Incensis deinde domibus, proximos petijt. Erat aut fuga potentiũ & interitus infirmorũ: quodq; occu-
patũ fuisset, flammis dabatur: omnibusq; tam montanis locis quàm tota pla-
nicie bello oppressis, apud Hierosolymã degentes exeundi copiam non habebant: cum transfugere quidẽ cupientes à Zelotis asseruarentur: eos uero, qui etiam tunc à Romanis dissidebant, undiq; ciuitate uallatã cohiberet exercitus. Vespasiano aut Cæsaream reuerso, & cum omnib. copijs in ipsam Hierosolymam proficisci paranti nunciatur Nero peremptus, cum per annos tredecim & octo dies imperasset. De quo referre, quemadmodũ dehonestari imperiũ, nequissimis hominibus Nymphidio & Tigillino, & indignissimis libertorũ permissa republica: quodq; horũ captus insidijs, ab omnib. suis senatoribus destitutus, cũ quatuor libertis fidelibus in suburbanũ fugerit, ibi que semet occiderit: & q; multo post tempore, qui eum deposuerat pœnas dederint: bellumq; per Galliam quo pacto desierit: & q; Galba creatus Imperator, Romã redierit ab Hispania: & quemadmodũ incusatus à militibus, tanq; humilioris esset animi, in medio foro necatus sit, & Otho declaratus sit Imperator, militesq; suos contra Vitellij duxerit exercitũ: necnon & Vitellij turbas, & circum capitoliũ pugnam: & quemadmodũ Antonius Primus & Mutianus Vitellium interfecerint, & Germanorũ agmina bellumq; ciuile sedauerint: hæc omnia recusauĩ narrare, confidens q; à multis Græcorũ itemq; Romanorũ ea cuncta copiose perscripta sunt. ordinis aut rerũ continuandi gratia, ac ne intercisa pendeat historia, summatim singula designauĩ. Igitur Vespasianus primò quidem in Hierosolymam expeditionem differebat, expectans quoniam uergeret imperium post Neronem. deinde ubi Galbam imperare cognouit, nihil conari decreuerat, prius q; ille quoq; ad se de bello aliqd perscriberet. Mittit autẽ ad eum Titũ filium suũ & salutatũ simul, & ut de Iudæis madata acciperet. Ob easdẽ causas & rex Agrippa nauigauit ad Galbã. Sed dum Achaia, q; hyems erat, lōgis nauibus præteruehantur, interfici Galbã contigit, septẽ mensibus post & totidẽ diebus. Deinde Otho suscepit imperium, ac tres menses rempub. gubernauit. Agrippa uero nihil mutatione deterritus, Romã pergere statuit. Titus uero diuino quodã impulsu, ex Achaia ad Syriam nauigat, & mature inde Cæsaream uenit ad patrẽ. Suspensi autẽ de omnib. quasi nutante Romano Imperio, Iudæorũ militiam negligebant. patriæ quoq; metuentes, aggredi alienigenas importunum arbitrabantur.

De Simone Geraseno, noue conspirationis principe.

Cap. VII.

INTEREA tamen bellum aliud in Hierosolyma excitatur. Erat Simon Gioræ filius, patria Gerasenus, ætate iuuenis, sed calliditate posterior Ioanne, à quo iam pridem ciuitas possidebatur, uiribus autẽ corporis audaciãq; præstantior. ob quam ex Acrabatena quoq; toparchia, cuius rector erat, pulsus ab Anano pontifice, ad latrones peruenerat, qui Masfadam occupant. Is autem primo quidem ita suspectus erat, ut eum ad inferius castellum cum mulieribus, quas secum adduxerat, transire permitterent, ipsi excelsius incolentes, rursus autem propter necessitudinem morum, si-

Ioseph.

Qq 2 delis

delis esse uidebatur, nam & ductor erat prædatum exeuntibus, & cū ipsis territorium Massadæ populabatur. nec tamen eos ad maiora exhortādo metuebat. dominandi enim cupidus magnorumq; appetens, quia mortem Anani cōperit, in montana loca discessit: ac uoce præconū seruis libertate promissa, itemq; liberis præmio, cunctos qui ubiq; fuerant nequissimos congregauit. Iamq; ualidis cōflatis copijs, mōtanos uicos diripiebat. Semper autē accedentibus pluribus socijs, audebat etiā in humiliora loca descendere, & ciuitatibus quoq; iam terribilis erat: multosq; potentiū uis eius & prospere gesta sollicitabant. nec iam seruorum tantū siue latronū exercitus erat, sed multorum etiam popularium, tanq; regi, parebat obsequium. Excursus autē agabatur in Acrabatenam toparchiam, & in maiorē usq; Idumæam. Vicū enim cui nomen est Nain, muro amplexus, ad tuitionē sui pro castello habebat. In ualle autē quæ appellatur Pharan, multas quidem dilatauit spelūcas, multas uero paratas inuenit, atq; his conditorū prædæ receptaculis utebatur. Quin & direptos illic fructus reponebat, multaq; cateruq; diuersabatur: neq; dubitabatur, q; in Hierosolymam copijs & apparatu præluderet. Vnde infidias ueritū Zelotæ, ac præuenire eum qui contra se cresceret cupientes, pleriq; cum armis egrediuntur. His autē Simon occurrit, commissocq; prælio multos occidit, & reliquos cōpellit in oppidū. Nōdū autē uiribus fretus, ab obsidione deterretur. Prius autē Idumæam subiugare conatus est. Itaq; cum xx milibus armatorum ad fines eius properabat. Idumæorū autē principes maturē ex agris uiginti quinque ferē milibus pugnaciū ciuiū congregatis, pluribus autē qui sua seruarent domi relictis, propter sicariorū qui Massadæ uersabantur incursus: Simonē in finibus præstolabantur. ubi cōflictu habito, ac per totum diem tracto prælio neque uictor neq; uictus abscessit. Et ipse quidē in Nain uicū, Idumæi uero domū regressi sunt. Nō multo autē post, Simon cū maiorib. copijs eorū fines petebat: castrisq; in quodā uico cui nomē est Thecue positis, ad custodes Herodij, quod non longe aberat, de socijs suis Eleazarum misit, ut castellum sibi traderēt persuasurū: quem quidem sine mora suscepere custodes, causæ nescij cur uenisset, mox autē de traditione prolocutū, strictis gladijs persequēbatur: donec fugæ locū non reperiens, de muro in subiectam uallem se proiecit, & ille quidē hoc modo statim moritur. Idumæis autē uires Simonis formidatib. placuit, priusquam bello congredierentur explorare hostiū copias. ad hoc autem se ministrum obtulit parato animo Iacobus, unus ē rectoribus, cogitans prodicionem. Deniq; profectus ab Oluro (in hoc enim uico tunc Idumæorum collectus erat exercitus) ad Simonem uenit: primumq; se patriam suam traditurum esse paciscitur, accepta fide q; semper ei charissimus foret, mox etiā de tota Idumæa operam pollicetur. Ob quas res humanissime apud Simonē cōenatus, amplissimisq; promissis animatus, ubi ad suos redijt, primo Simonis exercitum multiplici numero mētiebatur esse maiorem. deinde rectorib. etiam paulatimq; multitudine uniuersa perterritis, ut Simonem reciperent suadebat, ei q; sine pugna rerum omnium permitterent principatum. simul autē hoc agens, & Simonem ipsum per nuncios euocabat, disiecturū se pollicitus Idumæos, quod & præstitit. Nam cum iam appropinquaret exercitus, equū primus incendit, & cum socijs corruptionis effugit. pavor autē occupa-

pat uniuerſam multitudinē, ac priuſquā ad manus uenirent, domum quiſque ſuam ſoluti ordine receſſerunt. Simon uero præter opinionem ſine ſanguine Idumæam introiuit: primūq; aggreſſus ex improuiſo Chebron municipium capit, in quo maxīma præda potitus eſt, multosq; fructus diripuit. Chebron autē indigenæ ferunt non eius terræ modò ciuitatibus, uerumetiam Ægypti Memphi antiquiorem. deniq; duo millia & trecenti eius cōnumerātur anni: hoc aut narrant Abraham quocq; parenti Iudæorū fuiſſe domiciliū, poſtea q; Meſopotamię ſedes reliquit: eiꝯq; poſteros hinc ad Ægyptū eſſe profeſtos: quorū etiam nunc monumenta extant in eadem ciuitate, per optimo marmore liberaliter fabricata. Cernitur aut ſexto ab oppido ſtadio arbor maxima terebinthus: eamq; memorant ab initio mundi creati nunc uſque durare. Hinc totam Simon peruaſit Idumæam, non modò uicos eius & ciuitates depopulando, ſed excidendo etiam territoria. nam præter armatos XL cum milia ſequēbātur, ut his ne uictui quidē neceſſaria ſatis eſſent. Ad has aut neceſſitates accedebat eius crudelitas & inſuper iracundia, quo magis uafſari cōtigat Idumæam. Et quemadmodū poſt locuſtas ſylua cerni ſolet frondib. ſpoliata, ſic etiam quā Simonis tranſiſſet exercitus, à tergo ſolitudinē relinquebat: & alia quidē comburendo, alia diruendo, & quicquid in ciuitate uel in agris natum eſſet conterendo calcibus, aut depaſcendo debebant: perq; terram cultam iter agendo, faciebant eam ſterili duriorē, prorſus ut ne ſignū quidē uafſtatis relinqueretur, q; aliquando fuiſſent. Hæc omnia rurfus Zelotas incitauerunt, & aperto quidē bello conſligere pertimere: inſidijs uero per itinera collocatis, uxorem Simonis rapiunt, eorūq; præterea quos habebat in obſequio pluri mos, deinde tanq; Simonē ipſum cepiſſent, in ciuitatē exultantes redeunt. cōtinuo namq; ſperabant, armis eū depoſitis p uxore ſibi ſupplicaturum. Illum autem non miſericordia, ſed ira coniugis raptæ peruaſerat. cumq; ad muros Hieroſolymorū ueniſſet, ut fera ſaucia quæ percussores prendere nequiſſet, ita in quos reperiſſet, effundebat inſaniā. deniq; olerū ſarmentorūq; cauſa progreſſos è porta, imberbes pariter ac ſeniores correptos uerberabat ad necem: ut animi indignatioe id ſolū abeſſe uideretur, q; non etiam ueſceretur corporibus mortuorum. multos aut abſciſſis manibus dimittebat in ciuitatē, unā perterrefaciēs inimicos, & populū reuocare cupiens à nocentibus. Hiſq; mandabat ut dicerent, iurare Simonē per deū qui cuncta regeret, q; niſi cito ſibi redderent coniugē ſuam, muro perrupto omnib. qui in ciuitate eſſent ſimiliter uteretur, neq; cuiq; ætati parceret, aut ab innocentibus diſcerneret noxiōs, donec hiſ eius mādatis non modò populus, ſed etiā Zelotæ metu percuſſi, remiſſiſſent ei mulierē, atq; ita delinitus, pauliſper ab aſſidua cede requieuit.

De Galba, Othone, Vitellio & Veſpaſiano.

Cap. VIII.

NON ſolum autem per Iudæā erat ſeditio bellumq; ciuile, uerumetiam per Italiā. In medio namq; Romanorū foro Galba perempto, creatus Otho Imperator cum Vitellio imperium affectante pugnabat: quem Germanicæ tunc legiones elegerant. Habito aut apud Bebricum Galliæ Ciſalpinæ prælio cum Valente & Cæcinna Vitellij ducibus, primo die Otho ſuperauit, altero Vitelliani: multiſq; trucidatis, & aduerſæ partis audita uictoria, Otho apud Brixellum ſemet occidit, poſtquam biduum tresque

Ioseph.

Qq 3

men

menes imperium tenuit. Accesserunt autē Vitellij ducibus Othonis milites, & ipse iam Vitellius Romā cum exercitu ueniebat: dum interea Vespasianus quinto die Iunij mensis Cæsarea profectus, eas quas nondū subegerat Iudæe partes petiuit: & in montana regione, quo primum ascendit, toparchias duas Gophniticā & Acrabatenā subegit: deinde post has Bethel & Ephrem municipia: ibique præsidij collocatis, usque Hierosolymā equitabat. multos uero tūc deprehenso necabat, multosque capiebat. Ducum autē unus Cerealis cū equitum parte ac peditū, superiorē quæ dicitur uastabat Idumæam, & Caphetrā quidem castellū ex itinere captū incendit. alterum uero quod Capharin dicitur, admoto milite oppugnabat, muro satis ualido cinctū. diutius autem ibi se moraturum speranti, oppidani subito portas aperuere, & supplices ei se tradere. Quibus subiugatis, Cerealis in Chebron alteram ciuitatē antiquissimā tendit, sitam (ut dixi) in mōtanis locis, haud procul ab Hierosolymis. Via uero irrumpens in eam, reliquā multitudinē, quam ibi offendit, cum puberibus interemit: oppidum uero ipsum exurit. Omnibusque iam captis, præter castrum Herodiū & Massadā & Machærunta, quæ a latronibus tenebantur, sola iam Hierosolyma Romanis ante oculos erat, quæ expugnanda restabat.

De Simonis gestis contra Zelotas.

Cap. IX.

SIMON autem ubi uxorem suam à Zelotis recepit, ad reliquias Idumæe tendit persequendas: & undique circumacta natione, Hierosolymam compulit plerisque fugere, cum ipse quoque ad eam sequeretur. Deinde muro eius obfesso, si quem operariorum ex agris aduentem multitudinem cepisset, interficiebat. Eratque populo foris Simō Romanis terribior: intus Zelotæ utrisque sæuiore: quos etiā Galilæi nouis inuentis & audacia factionum corrumpebant. Nam & Ioannem ad potentiam ipsi prouexerant: & Ioannes eis pro potentia quam sibi cōparauerat, uicem referens, omnia quæ desiderarent ut facerent permittebat. Insatiabilis autem rapinarum cupiditas, domorumque locupletum perscrutatio. Cædes autem uirorum & foeminarū iniuriæ, pro ludo habebantur, prædamque cum sanguine deuorantes sine aliquo metu, post satietatem muliebri libidine calecebant: comptique crines, ac foeminarum ueste induti, lotique unguentis, & ut forma placeret, oculos illiti, non solum ornatum, sed impudentiam quoque mulierum imitabantur: & obscenitate nimia nefarios coitus exigentes, ut in lupanari uersabantur, ciuitatemque totam impuris facinoribus profanabant. Effoeminantes autē uultum, dextras ad cædē promptas habebat: delicatoque incessu eneruati, subita incursione bellatores fiebant: & de paludamentis uersicoloribus, eductis gladiis, casu obuios transuerberabant. Eos autē qui Ioannē fugissent, excipiebat sæuior in cædibus Simon: quique intestinū euassisset tyrannū, ab eo qui propè erat occidebatur. Omnis autē fugæ uia transire cupientibus, ad Romanos, abscissa erat. Inter Ioannis autē copias quantum erat Idumæorum dissidebant: separati que ab alijs, aduersum tyrannum tam liuore potentiæ quam crudelitatis eius odio armantur. deinde pugna congressi, multos Zelotarum perimunt, cæterosque in aulam regiam cōpellunt, quam Grapte ædificauerat. hæc autē fuerat cognata Izatæ regis Adiabænorū. Vnā uero irrupere Idumæi, atque inde Zelotis in fauam pulsus, Ioannis pecunias prædabantur, in aula enim supradicta & ipse degerebat

bat, & tyrannidis spolia deposuerat. Inter hæc autē Zelotarum qui per ciuitatem dispersi erant, ad illos qui in templū fugerant aggregati sunt: eosq; Ioannes aduersus populū & Idumæos educere cogitabat. Istis autē non tam impetus eorū metuendus erat, cum pugna plus possent, q̃ confidentia, ne de templo nocte subreperent, sc̃q; pariter occiderent, atq; oppidum concremarent. Itaq; collecti cum pontificibus deliberabant, quo nam pacto impetū præcauerent. Sed profecto deus sententias eorū in deterius uertit, & interitu acerbius excogitabant salutis remediū, nam ut Ioannē deijcerēt, Simonem recipere statuerunt, & cum precibus alterū sibi tyrannū imponere. Itaq; decreto obtemperatur, misso que Matthia pontifice, rogant Simonem ut ad se introiret, quem sæpe timuerant, cum his autē precatores erant, etiā qui Zelotas Hierosolymis fugerant, domus quisq; suæ desiderio & fortunarum. Ille autē nimis superbe se dominū fore pollicitus, ueluti ciuitatē liberaturus ingreditur, cum salutis eum latorē ac defensorem sui populi clamor designaret. ubi uero cum suis copijs introiit, mox de ppria potentia deliberabat: nec minus eos à quibus rogatus erat, q̃ eos cōtra quos fuerat aduocatus, inimicos putabat. Ioannes autē cum multitudine Zelotarum templo exire prohibitus, amissis etiam quæ in ciuitate habebat (nam statim res eorum Simon cum socijs diripuerat), salutē iam desperabat. Templū tamen adiuuante populo Simon aggreditur. Illi autē in porticibus, perq; propugnacula stantes impetū propulsabant: multiq; ex Simonis parte oppetebant, multi sauci referebātur, quoniā Zelotæ ad dexteram superiores erant, eo q̃ ictus impenetrabiles habebant. Et quāuis loco plus possent, turres tamē quatuor maximas fabricauerant, ut ex alto uidelicet missilia torquerent, unam ad orientalem angulū, ad septentrionalē alterā, super xystrū tertiam, in angulo alio contra ciuitatem inferiorem. Quarta uero turris supra uerticē Paltophoriorū condita erat: ubi moris est unum de sacerdotibus altantem post meridiē, quod septimus quisq; dies inciperet, tuba significare: rursusq; uesperī, q̃ desineret, nūc ferias populo, nūc ut opus faciat, denunciantē. Per turres autē disposuerunt balistas saxorūq; tormenta, & sagittarios, & fundarū scientes. Itaq; tūc Simon pigrius ad impetus mouebatur, cū suorū pleriq; mollescerent: amplioribus tamē copijs fretus, pprius accedebat. machinarū enim missilia delata longius, multos pugnantium perimebant.

De Vespasiano in Imperatorem electo.

Cap.

X.

PER idem tempus Romanos quoq; sæuiores mala circumueniūt, aderat em̃ ex Germania Vitellius cū exercitu, aliā præterea ingentē multitudinē secum trahens. Et cum eum destinata militi spacia non caperent, totam urbem pro castris habebat, omnemq; domum repleuit armatis. illi autē conspectis Romanorū diuitijs oculis insuetis, & auri argentiq; stupore perfusi, uix cupidinem continebant, adeo ut in rapinas se conuerterent, & eos qui obstare conarentur occiderent. Et in Italia quidē ita res erant. Vespasianus autē postq̃ Hierosolymis p̃xima depopulatus, Cæsareā reuertebatur, audiūt Romanorū tumultus, & Vitelliū principē. Hoc autē, licet ipse imperiū pati, sicut bene imperare nosset, ad indignationē perductus est: dominumq; dedignatur eum qui ueluti desertū inuasisset imperium. Dolo autē saucius cruciatum ferre non poterat, neque alijs uacare bellis, cum patria uastaretur.

Qq 4

Veruntā

Verumtamen quantum ira impellebatur ad ulciscendū, tantū longinquitatis cogitatio reprimebat: multa enim fortunā posse noua facere, priusquā ad Italiā, præsertim hyemis tēpore ipse transiret: plusq̃ iam crescentē iracundiam cohibebat. Rectores autem cum militibus conuenientes, aperte iam de mutatione tractabant: & cū indignatione uociferantes, inculabant Romæ constitutos milites, & in delicijs agentes, qui ne famā quidē belli sustineant, quibus libuerit decernere principatū, & spe quæstus imperatores creare. Se autē laboribus tot exactis sub galeis senescentes, alijs condonare potestatem, cum apud se digniorē habeant imperio, cui si hanc amiserint, quam iustiorē, uel quando referrent erga se beneuolētiæ gratiam? Tāto autē Vespasianū quā Vitelliū iustius esse principē fieri, quanto illis qui eum declarassent ipsi præstarēt. nō enim se minora pertulisse bella, q̃ qui ex Germania uenissent: neq̃ illis qui tyrannū inde deducerent, in armis deteriores esse. Nullum aut in creando Vespasiano fore certamen. non enim senatum populum'ue Romanū, Vitellij libidines pro Vespasiani pudicitia perpeffuros: nec pro bono Imperatore crudelissimū tyrannum, aut filiū pro patre optaturos principem. Maximū enim pacis tutamen esse, ueram in Imperatore præstantiam. Ergo siue peritiæ senectutis debeat imperiū, habere se Vespasianū: siue adolescentiæ uiribus, Titum. ex amborū enim ætate quod sit cōmodum decerpturos. Nō solum autē se ministraturos declarati imperij uires, qui tres legiones, regūq̃ habeant auxilia: sed etiam totū orientē partemq̃ Europæ extra Vitellij timorem constitutam: atq̃ insuper qui essent in Italia propugnatores Vespasiani, fratrem atq̃ alium filium: quorū alteri multos dignitate præditos iuuenes sociatum iri sperabant, alteri uero etiā urbis esset cōmissa præfectura: quæ pars ad imperij principia non parū ualeret. Postremo si ipsi cessarent, senatum fortasse declaraturū eum principem, quē conseruatores milites dehonestarent. Hæc primo per cuneos milites loquebantur. deinde se adhortati inuicē, Vespasianū Imperatorē appellāt: eumq̃ ut in periculo constitutū imperiū conseruaret, orabant. Illi aut olim quidem rerum omniū cura fuit, nequaquam uero imperare uolebat, dignū quidem se factis existimans, priuatæ aut uitæ securitatem, clarioris fortunæ periculis anteponebat. Recusanti aut rectores magis instabant: & circumfusi milites cum gladijs mortē ei minitabantur, nisi uiuere uellet ut dignus esset. diu tamē reluctatus, quod renuebat imperiū postremo cum his qui se désignauerant minime dissuadere posset accepit.

Aegypti descriptio, & Phari.

Cap. XL

VITIANO autem cæterisq̃ rectoribus, qui eum ad imperium inuitauerant, & exercitu alio uociferante, ut se in hostes omnes duceret, prius res Alexandrinās procurandas putauit: sciens Ægyptum plurimam esse partem imperij. propter frumentariam functionem: eaq̃ si potius esset, ui quoq̃, si perstaret, Vitellium deijciendum sperabat. nec enim perpeffurum esse populum fame oppressum. Simul etiam duas legiones, quæ apud Alexandriā degerent, sibi cupiebat adiungere. Cogitabat etiā propugnaculo sibi fore illam regionem, aduersus incerta fortunæ. Nā & terra difficilis accessu, marisq̃ importuosa est: & ab occidente quidē aridam Libyam habet obiectā, à meridie uero limitem qui Syenē ab Æthiopia dirimit, nauibus que inuias

inuías Nili fluminis cataractas. itemq; ab oriente mare rubrū, ad Copton ciuitatem usq; diffusum. Septentrionale uero munimentū habet terrā usq; ad Syriam, & quod dicitur Ægyptiū pelagus, totū portubus carens. Hoc quidē modo Ægyptus ex omni parte tuta est. Inter Pelusiū uero & Syenē, per duo millia stadiorū porrigitur. Ex Plinthine autē ad Pelusiū, nauigatio est stadiorū trium milliū & sexcentorū. Nilus autē ad Elephantinem oppidū usq; nauibus ascēditur. nāq; ulterius progredi, ut suprà diximus, cataractæ non sinunt. Portus autē Alexādrinus etiā in pace nauibus aditu difficilis est. nam & ostiū perangustū habet, saxisq; latentibus à directo cursu deflectitur: & leua quidē pars manu factis brachijs cingitur: à dextera uero Pharos obiecta insula, turrim maximā sustinet, ad ccc usq; stadia nauigantibus igne lucentē, ut q; longissime difficultatē applicandarū nauiū præcaueant. Circū hanc autē insulā, opere instructo ingentes muri sunt: quibus afflictu pelagus, & aduersis obicibus fractū, asperiorē facit meatū, eo q; periculosum per angustia aditum. In totus tñ portus ipse tutissimus est, & xxx stadis magnus. in quē tam quæ desunt illi terræ ad beatitudinē deuehūtur: quā quæ superāt ex domesticis & indigenis, in totū orbem diuisa exportantur. Itaq; non sine ratione, Vespasianus Alexandrinarū rerum erat cupidus, ad totius imperij firmamentū. Proinde statim ad Tiberiū Alexādrū literas dedit, qui Ægyptū & Alexandriam regebat, indicans militū alacritatē: quodq; ipse (quod necesse fuit) suscepto munere principatus, operam atq; adiumentū eius assumeret. Alexāder autē, simul ut Vespasiani legit epistolam, prompto animo, & legiones eius sacramento rogauit & populū: utriq; autē libētissime paruere, uirtutē uiri ex proxima administratione scientes. Et ille quidē permissa sibi potestate, omnia quæ imperij usus exigeret, aduentui quoq; principis necessaria iam parabat.

Vespasianus Iosephum captiuitate liberat.

Cap. XII.

PINIONE uero citius declaratum in oriente Vespasianum Imperatorē, ubiq; fama nunciauit. Et uniuersæ quidem ciuitates festos dies habebant, nunciq; lætitiā pro eo simul & sacrificia celebrabant. legiones uero apud Mœsiā Pannoniamq; degentes, quæ propter Vitellij audaciam paulo antē fuerant concitatae, iusiurandū Vespasiano maiore gaudio præbuerūt. Vespasianus autē Cæsareā reuersus, item Berytum uenerat, ubi multæ quidem ē Syria, multæq; ab alijs prouincijs legationes aderāt obuiā, coronas ei & gratulatoria decreta à singulis ciuitatibus offerentes. Affuit autē rector etiam prouinciæ Mutianus, populorū alacritatē, iurataq; per ipsum principē sacramenta renunciāns. Vbiq; autē Vespasiani uotis obsecundante fortuna, rebusq; ad eum plurima ex parte inclinatis, cogitare cœpit, q; non sine dei prouidentia sumpsisset imperiū: sed iusta quædā fati ratio, ad eius potestātē circumduxisset rerū omniū principatum. Recordatus autē signa, & alia (multa enim sibi contigerant imperium præmonstrantia) & Iosephi dicta, quibus eum Nerone uiuo ausus fuerat appellare imperatorē, admirabatur uirum quē adhuc habebat in uinculis: aduocatoq; Mutiano cū amicis & rectoribus alijs, primū q; strenuus fuisset Iosephus, quantūq; Iotapatenis expugnandis ppter eum laborasset exponit. deinde uaticinationes eius, quas ipse quidē timoris causa suspicaretur esse figmenta: tempus autē diuinas fuisse rerum

rum exitus probauisset. Tumq̃ inhoneſtū eſſe ait, ut qui ſibi auguraſſet imperium, uociſq̃ dei miniſter ac nunciuſ extitiſſet, adhuc captiuū loco haberetur, fortunāq̃ ſuſtineret aduerſam: uocatūq̃ ad ſe Iosephū ſolui iubet. Hoc autē factō, alij quidē rectores ex ea gratia quam alienigenæ retuliſſet, præclara etiā de ſe ſperāda eſſe arbitrabantur. Tituſ uero, qui cum patre aderat, iuſtum eſt, inquit, pater, unā cū ferro etiā probro Iosephū ſolui, erit enim, tanq̃ nec initio uinctuſ ſit, ſi nō diſſoluerimus, ſed inciderimus catenas. namq̃ id agi ſolet in hiſ qui non recte fuerint uincti. Eadem Veſpaſiano placebāt. & quidā interueniens ſecuri catenas abruptit. Iosephuſ quidē pro hiſ quæ prædixerat, præmio famæ donatuſ, & de futuris iam dignuſ cui credendum eſſet habebatur.

De Vitellij morte & moribus.

Cap. XIII.

VEſPAſIANVſ autem reſpōſo legationib. reddito, iuſteq̃ pro meritis adminiſtrationib. ordinatiſ, Antiochiā uenit. Et quonam primum tenderet cogitantiſ, Alexandrino itinere præſtabiliuſ eſſe duxit, quæ Romæ agerentur curare. Alexandriam enim ſtabilē eſſe, Romanas autē reſ à Vitellio perturbari. Mittit igitur in Italiam Mutianū cum multis equitū peditūmq̃ copijs. qui tamē propter hyemis aſperitatē uerituſ nauigare, per Cappadocas & Phrygas ducit exercitū. Inter hæc autē Antoniuſ Primuſ adducta legione tertia ex hiſ quæ apud Mœſiam morabātur (illā em̃ regebat prouinciā) bellū gerere cū Vitellio properabat. Vitelliuſ autē cū magna manu Cæcinnam obuiam ei mittit. Iſ autē Roma profectuſ, quamprimū circa Cremonam Galliæ Antoniū conſequitur, quæ cōfiniſ Italiæ ciuitaſ eſt: ibiq̃ conſpecta hoſtiū ordinatione ac multitudine, prælio quidem congredi non audebat, diſceſſum autē periculoſum reputantiſ, de proditione deliberauit. Conuocatiſ autē centurionib. & tribunis ſibi ſubditis, ut tranſirent ad Antoniū ſuadebat: Vitellij quidē rebus detrahentiſ, Veſpaſiani autē uires extollentiſ, & alterū nomē imperij tantū, alterū uirtutem habere cōmemorantiſ: ipſiſ quoq̃ meliuſ eſſe, ſi id ſponte faciant, quod neceſſe eſt: cumq̃ ſe multitudine ſuperatum iri ſciant, uoluntate periculum præuenire. Nam Veſpaſianū quidē idoneū eſſe etiam ſine ipſiſ ad reliqua uindictanda: Vitelliū uero ne cum ipſiſ quidem præſentia poſſe ſeruare. Multa locutuſ in hunc modum quod uoluit perſuaſit: & cū milite tranſfugit ad Antoniū. Eadē uero nocte militeſ pœnitudo ſimul ac metuſ eiꝰ, ſi uiciſſet, à quo miſi fuerant, occupauit, educiſq̃ gladijſ, Cæcinnā obrūcare uoluerūt. feciſſentq̃ niſi hiſ aduoluti tribuni ſupplicaſſent. quamobrē cæde quidē ſe abſtinuerunt, uinctū autē quaſi proditorē Vitellio trāſmittendū habebant. Hiſ auditiſ Primuſ Antoniuſ cōtinuo ſuoſ mouet, eoſq̃ cū armis in defeſtores ducit, illi autē inſtructi ad prælium, pauliſ per quidē reſtiterūt. mox autē loco pulſi, Cremonā fugerunt. Primuſ autē comitatuſ equitib. curſuſ eoꝝ præuertit: & ante ciuitatē circūcluſam plerāq̃ multitudinē peremit, aggreſſuſ autē reliquos, oppidū militib. prædari permiſit, in quo multi quidem hoſpiteſ mercatoreſ, multi uero indigenæ periire, totuſq̃ Vitellij exercituſ, uirorū xxx milia & ducenti. quin & Antoniuſ eoꝝ quos de Mœſia adduxerat quatuor milia & quingētoſ amittit. ſolutū autē uinculiſ Cæcinnā, rerū geſtarum nunciū ad Veſpaſianū mittit, qui ad eū intromiſſuſ & collaudatuſ eſt, & proditoris dedecus inſperatiſ protexit honoribuſ. Romę autem

autē Sabinus ubi Antonium appropinquare cognouit, fiducia recreatus est: collectisque uigilū cohortibus, nocte occupat Capitoliū. luce uero facta multi nobiliū sociati sunt ei, & Domitianus fratris filius, pars ingens obtinendæ uictoriæ. Sed Vitellius de Primo quidē minime curabat. his autē iratus qui cū Sabino defecerant, & nobilium sanguinē pro ingenita crudelitate sitiens, immittit Capitoliū quā secū adduxerat militū manū. ubi multā ab his itemq; ab illis qui templū tenebant pugnantibus, audacter admissa sunt: postremo autē Germani, q; multitudine superabant, collē obtinuerunt. Et Domitianus quidē cum multis Romanorū uiris insignibus, diuina quadam ratione saluus euasit: reliqua uerō multitudo tota lanatur. Et Sabinus quidē ad Vitelliū ductus occiditur. milites autē direptis donarijs, templū incendunt. Tumq; postero die cum exercitu uenit Antonius, eumq; Vitellij milites excipiunt: & trifario cōmisso intra urbē prælio, omnes interiire. Procedit autē ebrius de palatio Vitellius, & ut assolet in extremis longiore luxu prodigæ mensæ refectus. tractus aut per populū, uarioq; contumeliarum genere dehonestatus, in media urbe iugulatur, octo mēses ac dies quinq; potitus imperio: quē si uiuere diutius cōtigisset, ut opinor, eius luxuriæ minime sufficere potuisset imperium. aliorū uero mortuorū supra 2 millia numerata sunt. Hæc quidem gesta sunt die tertio mensis Octobris. Postero autē die Mutianus cum exercitu Romanam ingreditur, & Antonij militib. à cæde repressis (adhuc em̄ hospitia perscrutando, & Vitellij milites, & ex populo plurimos qui cum illo senserant, occidebant, examinationis diligentia iracundia præuenientes) Domitianum productū populo rectorē insinuat, usq; ad patris aduentum. populus autem iam timore liberatus, imperatorem prædicat Vespasianum: simulq; & illum confirmatum, & Vitellium esse deiectum festa lætitia celebrabat.

Titus mittitur contra ludæos à patre.

Cap.

XLIII.

CVM autem Vespasianus Alexandria uenisset, gesta ei Romę nuntiata sunt, & legati ei ex toto orbe cōgratulātes affuerunt. cūq; maxima post Romam ciuitas esset, angustior multitudini uidebatur. Firmato autem iam totius orbis Imperio, rebusq; pop. Ro. præter spem conseruatis, Vespasianus in ludææ reliquias intendit animū. Et ipse quidem exacta hyeme, Romam proficisci parabat, resq; apud Alexandriam mature componere proponebat. filium uerō Titum cū selectis copijs ad excidendam Hierosolymam mittit. Qui terreno itinere Nicopolim usq; progressus, ab Alexandria ciuitate xx stadiorum interuallo distantē, inde militem longis nauibus imponit: Niloq; flumine post Mendesium tractum, Thmuin usq; uehitur. hinc autē egressus in terram, apud Tanin ciuitatem diuertit. unde secunda ei mansio fuit ciuitas Heraclea, & Pelusium tertia. Hic autē milite per biduum recreato, tertio die Pelusij fines transijt: unamq; mansionem profectus per solitudines, ad Casij Iouis templū castra posuit. posteroq; die apud Ostracinen, quæ mansio aquæ inops est, ob quam causam aduectitia utuntur indigenæ. Hinc apud Rhinocoluram requiescit: & inde progressus in quartam mansionē, Raphiam uenit, quæ prima occurrit Syriæ ciuitas. Gaza uero quintæ mansionis castra suscepit: & postea in Ascalonem, atq; hinc Iamnam, deinde Ioppen, & ex Ioppe Cæsareā peruenit: decreto apud se, alias militū copias congregare.

FLAVII

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER SEXTVS.

De triplici seditione apud Hierosolymam.

Cap. I.

ITVS quidem ad eum modum quem prædiximus, emensa ultra Ægyptum ad Syriam usq; solitudine, Cæsareā uenerat. ibi enim exercitum decreuerat ordinare. Illo aut adhuc apud Alexandriā unā cū patre imperium, quod nuper ei deus permiserat, disponente, contigit etiam seditionē, quæ apud Hierosolymā erat, auctā trifariam diuidi, & aliam partē in aliā uerti. quod ut in malis optimū quis dixerit, factumq; iustitiæ. nā Zelotarū quidē in populū dominatio, quæ autor erat excidiū ciuitatis, unde cœperit, & per quos creuerit, diligēter superius declaratū est. hanc aut non errauerit quisquā, dicens seditionē in seditione esse factā, ac ueluti rabida fera, externorū penuria, in sua uiscera sequere solet: sic Eleazarus Simonis filius, qui & ab initio Zelotas in tēplū à populo separauerat, uelut indignari simulās ob ea quæ in dies singulos Ioānes auderet, cū ne ipse quidē à cædibus quiesceret: re autē uera sese posteriori tyranno subiectū esse minime ferēs, summæ rei desiderio, propriæq; potētis cupiditate, ab alijs defecit: ascitis etiam Iuda Chelciæ filio, & Ezronis Simone potētissimis: præter quos erat etiā Ezechias Chobari filius, nō ignobilis. Horū singulos Zelotæ non exigui sequebantur: occupatoq; interiore templi aditu, super eius portas in sacris foribus arma ponunt, & abundare quidem se suis necessarijs confidebant. sacrarū enim rerū copia suppetebat, nihil impiū existimātibz: paucitati uero suorū timentes, pleriq; in locis suis otiosi manebant. Ioannes autē quanto superior erat uirorū multitudine, tanto loco superabatur: hostesq; habens à uertice, neq; sine metu conabatur incursum, & præ iracūdia cessare non poterat. Plus aut mali perferens, q̃ Eleazari partē afficiens, tamen non remittebat. crebri enim fiebant impetus, & missiliū iactus, totūq; polluebatur cædibus templū. Filius aut Gioræ Simon, quē rebus desperatis inuitatū, ultro sibi tyrannū spe auxilij populus introduxerat: & superiorē ciuitatē retinēs, & inferioris plurimā partē, animosius iam Ioannē eiusq; socios adoriebatur, quasi de desuper impugnarentur. subiectus aut illorū manibus erat, sicut & illi superiorū. Et Ioannē eueniebat duplex præliū perferentē, lædi pariter ac lædere: quantoq; uincebatur, eo q̃ Eleazaro esset humilior, tanto plus lædebat, Simone celsior constitutus: cum inferiores aggressus etiā sola manu sine labore prohiberet: desuper uero ex fano iaculantes, machinis deterreret. Quippe balistis & non paucis lanceis utebatur, saxorūq; tormentis: quibus non solū bellātes ulcisciebatur, sed multos etiam sacra celebrantiū perimebat. Quantq; enim ad omne impietatis genus rabidi ferebantur, tamen eos qui sacrificare cuperent recipiebant, cum suspiciōe & custodibus indigenas perscrutando. Hospites enim etiā qui exorassent eorū crudelitatem, post exituri subiciua

sua seditionis opera consumeantur. Missilia namque machinarum uel ad arā usque templūque peruenientia, in sacerdotes sacra celebrantes cadebant: ac multi qui properantes ab ultimis finibus terræ ad sanctissimū locū uenissent, ante ipsas hostias procubuerunt: aramque uniuersis Græcis & Barbaris adorandam, suo sanguine imbuere. Indigenis autē mortuis alienigenæ, ac sacerdotibus profani miscebantur: perque atria diuina, stagnū fecerat diuersorum cadauerum sanguis. Quid tantū passa es o miserrima ciuitas à Romanis, qui tua intestina scelera purgaturi flammis introire? Iam enim dei locus non eras, neque manere poteras, domesticorum funerū facta sepulchrū, & quæ sanū ciuili bello tumultū constitueras: poteris autē denuo fieri, poteris, si unquam uastatorem tui deum placaueris. Sed enim reprimenda sunt quæ dolent, lege scribendi: quando non domestici luctus, sed exponendarū rerum hoc tēpus est. Prosequar autē seditionis facinora cætera. Ergo diuisis trifariam insidiatoribus, Eleazarus quidem eiusque socii, qui sacras primitias cōseruabant, in Ioannem ebrii ferebantur. Qui uero huic parerent, plebē diripientes in Simonē rebellabant, cum ipsi quoque Simoni contra diuersæ partis seditiosos adiumento esset ciuitas. Si quando igitur ex utraque parte appetebatur Ioannes, obuertebat socios suos: & de ciuitate quidē subeuntes, missis ex porticibus telis, de templo uero iaculantes, machinis ulciscébatur. Quoties autē desuper instantiū molestia caruisset (frequenter enim ebrietate & lassitudine cessabant) liberius in Simonem eiusque socios cum pluribus irruerat. Semper autē quantū in ciuitate pepulisset in fugam uersos, ædes frumenti plenas omniumque utensiliū incendebat: idemque hoc illo regrediente, Simon insecutus agebat: ueluti consulto pro Romanis omnia corrumpere quæ ad obsidionē ciuitatis erant preparata, suarumque uirium neruos abscinderent. Denique contigit unā exuri omnia circū templū, & inter proprias acies solitudinē atque aream pugnæ fieri ciuitatem: concremari autē paulo minus omne frumentum, quod non paucis annis sufficere potuisset obsessis: denique fame capti sunt, qua minime quiuissent, nisi eam sibi met cōparauissent. Undique autē insidiatoribus & confinibus oppugnantibus ciuitatē, mediū populus uelut aliquod magnū corpus lacerabatur. Senes uero ac mulierculæ intestinis malis attonitæ, pro Romanis uota faciebant: externumque bellū, quo domesticis malis liberaretur, expetebant. Grauis autē metus ac terror fœdissimus occupauerat: & neque consilij capiendi tēpus erat, ut uoluntatē mutaret, neque pactionis aut fugæ spes cupientibus. Et enim custodiebantur omnia: dissidentesque latronū principes, quoscunque Romanos pacatos esse, uel transfugere ad eos uelle sentirent, quasi cōmunes hostes interficiebant: solumque in occidendis uita dignis concordēs erant. Et pugnantium quidē nocte dieque clamor perpetuus erat: sed metu acerbiores erant lugentium questus. Et assiduas quidē lamentatiōis causas, calamitates præbebant: timor autē includebat ululatus: atque obmutescēte dolore præformidine, tacito gemitu cruciabantur: neque iam aut reuerentia uiuis apud domesticos erat, neque mortuis cura sepulturæ adhibebatur. Quorum amborum hæc causa erat, quod de se quisque desperabat. In omni enim re animos remiserāt quod cum seditionis non erant, quasi cōtinuo modis omnibus morituri. At uero seditiosi congesti in tumultū cadauera conculcantes dimicabant: & ex mortuis hauriētes audaciā,

Ioseph.

Rr quos

quos sub pedibus cerneret, immanius sequebatur: semperque aliquid in se perniciosum excogitantes, & quod visum fuisset sine miseratione facientes, nullam cedis aut crudelitatis viam pretermiserat: adeo ut etiam sacris materiis ad bellica consicienda instrumenta Iohannes abuteretur. Nam cum olim fulcire templum populo itaque pontificibus placuisset, idque xx cubitis altius edificare, rex quidem Agrippa ex monte Libano aptas ei materias maximis sumptibus & labore deuexit: hoc est, ligna & magnitudine simul & directa proceritate spectabilia. Interuentu autem belli opere interrupto, Iohannes his sectis, quod sufficere longitudinem reperit, turres edificauit: & aduersus eos constituit, quod desuper a templo pugnarent, post muri ambitum contra exedram occidentalem admotas, quae solum poterant, quod aliae partes gradibus, ex longinquo fuerunt occupatae. Et ille quidem fabricatis ex impietate machinis subactum iri sperauit hostes. Deus uero laborem eius inutilem demonstrauit, & priusquam in his quicquam poneret Ro. adduxit. Etenim Titus, postquam partem ad se collegit exercitus, alijs uero ut ad Hierosolymam occurreret scripsit, Caesaream profectus est. Erant autem tres legiones, quae pridem sub eius patre Iudaea uastauerant, & duodecima, quae olim cum Cestio male pugnauerat, quaeque licet per id fortitudine esset insignis, tunc tamen eorum etiam memoria quae pertulerat, alacrius ad uindictam properabat. Harum quidem quintam legionem iussit sibi per Ammauta occurrere, decimam uero ascendere per Hierichunta. Ipse quidem cum caeteris egressus est, quas regum quoque auxilia plura quam dudum, multique Syri auxiliares comitabantur. Suppletum est autem quatuor legionum quantum Vespasianus selectum cum Mutiano miserat in Italia, ex his qui cum Tito accesserant. duo namque milia de Alexandrino exercitu lecta, tria milia uero ab Euphrate eum sequebantur, & amicorum spectatissimus beneuolentia simulque prudentia, Tiberius Alexander, qui antea quidem Aegyptum administrauerat, tunc autem dignus qui exercitum regeret, propterea iudicatus, quod primus incipienti fuit hospes imperio, & cum fide clarissima incertae fortunae sociatus est: idemque consultor in usus bellicos aetate ac peritia praecipuus aderat.

Titus explorator Hierosolymae periclitatur.

Cap. II

PROGREDIENTEM uero in hostilem terram Titum, antecedeant regia omniaque auxilia, post eos uiarum stratores, castrorumque metatores. Deinde rectorum sarcinae atque armati. Post hos ipse Titus, & alios lectos habens & signiferos, quorum agmen equites sequebantur. Hi uero ante machinas ibant, & secundum illos una cum lectis tribuni, & perfecti cum cohortibus. Post autem circum aquilam signa, & ante signa tubicines, deinde acies senum uirorum ordinibus dilatata. Seruile autem uulgus a tergo cuiusque legionis, & ante hos sarcinae. Omnium uero nouissimi mercenarii, eorumque custodes coactores agminis. Procedens autem deceter cum exercitu, ita ut mos est Romanis, in Gophnam per Samaritidem uenit, quae & prius ab eius patre fuerat occupata, & tunc praesidijs tenebatur. Ibi autem unam moratus uesperam, mane inde proficiscitur: peractaque diei maioratione: castra ponit in loco quem Iudei sermone patrio Acanthaulona uocitant, iuxta uicum quendam Gabath Saul nomine, quod significat uallē Saul, distantem ab Hierosolymis stadiis fere xxx. Hinc sexcentis propere lectis equitibus comitatus, perexit in ciuitatem, quam tuta esset, Iudeorumque animos exploraturus: si forte se conspecto, priusquam ad manus

manus ueniretur, metu cederent. audierat enim quod erat uerum, à seditiosis & latronibus oppressum populū desiderare quidē pacē: sed quod rebellātibus infirmior esset, nihil conari. Quandiu quidē per uiam quæ ad murū duceret equitabat, nemo antē portas apparuit: ubi uero itinere ad turrim Psephinon declinato, trāuersum agmē equitū duxit, infiniti subito prosiliūt, quā Muliebres turres uocātur: & per eam quæ contra monumentū Helenæ porta est egressi, equitatū intercidūt. atq; alios quidē etiā tunc uia currentes, ne cum his qui diuertebant sese iungerent, à fronte oppositi, prohibuerūt: Titū uero cū paucis separant. Ille autē ultrā quidem minus progredi poterat: à muro enim cuncta fossis patebant: & transuersi erant horti, multis que maceris impediti, ad suos autē in aggere constitutos recursus, intercedēte hostili manu, desperabatur. Quorū pleriq; imperatoris periculū nesciebāt: sed existimantes eum se cum reuerti, etiam ipsi fugiebant. Titus autē in sua tantū fortitudine sitam esse prospiciens spem salutis, flectit equū: & ut se sequerentur cum clamore comites adhortatus, in medios hostes irruit, uī ad suos trāsire festinans. Quo quidē tēpore maxime intelligi potuit, & belli momēta & imperatorū pericula deum curare. Tot enim aduersus Titū missilibus iactis, cum neq; galea neq; thorace septus esset (non bellator enim sed explorator, ut dixi, pcesserat) nulum in eius corpus delatū est: sed tanq; ne eum ferirēt, ex industria mitterentur, omnia præteruolabant. gladio uero semper à laterib. instantes dirimens, multosq; ante ora subuertens, super cadentes agebat equū. Illorū autē clamor erat, ppter audaciā Cæsaris, ut eū aggredērētur, cohortatio: fugaq; & discelsio repētina, quocūq; diuenteret curlum. Huic autē se periculi participes, cum à tergo & à laterib. funderētur, adiunxerāt. una enim erat unicuiq; spes salutis, uia cū Tito patefacere, priusq; circūuentus opprimeretur. Deniq; duorū ex nimis pertinacibus, alter cū equo percussus est: altero uero deiecto & occiso, equus eius abductus est. Titus uero cū cæteris in castra saluus euadit. Iudæis quidē, q; aggressionē prima superiores fuerant, incōsulta spes animos extulit: magnamq; his in posterū fiduciam momentū temporaneum comparauit.

De eruptionibus Iudeorum contra Romanos castrametantes.

Cap. III.

CAESAR autem postq; ex Ammaūte legio sibi cōiuncta est nocte, luce inde digressus ad Scopon accedit, unde iam & ciuitas & clara tēpli magnitudo conspici poterat: qua parte septentrionalem regionem ciuitatis cōtingēs locus humilior, proprie Scopos nominatus est, distans à ciuitate stadīis vii. ibiq; duabus legionibus simul, quintæ legionis uero retrorsum stadīis tribus castra muniri iubet. labore namq; nocturni itineris attritos milites progredi uisum est, ut sine formidine murum struerent. Mox autē cœpto ædificio, decima quoq; legio per Hierichunta aderat à Vespasiano præoccupatā: ubi quædam pars armatorū in præsidio fuerat collocata. His autē præceptū erat sexto ab Hierosolymis stadio castra ponere, qua in parte mons, qui appellatur Elæō, cōtra ciuitatē ab oriēte situs est, altaq; interiacente ualle discernitur, cui nomen est Cedron. Intra ciuitatē uero sine requie confligentīū dissensionem, tum primū ingens subito bellū foris interueniens refrēnauit: & cum stupore seditiosi Romanorū castra inspectantes, trifariā distributa mala, inter se iniēre concordia: rationēq; inuicē requirebant.

Ioseph.

Rr 2 quidē

quidnam expectarent, quidue perpessi, tres muros contra uitā suā paterentur opponi: belloq; tanta se fundente licentia, tanq; spectatores bonorū opertum sibiq; utilium residerent moenib; clausis, remissisq; armis ac manibus. In nos metipso profecto, exclamat aliquis, tantūmodo fortes sumus. Romanorum autē lucro ex nostra seditione sine sanguine oppidū cedit. His alios atq; alios congregantes exhortabantur: raptisq; armis, subito in legionē decimā ruunt: perq; uallem facto impetu, cum ingēti clamore murū ædificantes Romanos aggrediuntur. Illi autē in opere distributi, armis ob eam causam pleriq; depositis (nec em̄ excursum Iudæos ausuros esse credebant, & si maxime uellēt, animos eorū seditione distractū iri arbitrabantur) præter opinionē perturbati sunt: atq; opere quisq; derelicto, confestim alijs recessere: multi autem ad arma properantes, priusquā se in hostes cōuerterent, feriebantur. Plures autē Iudæis semper adijciebantur, eorū freti uictoria qui precesserāt, & quod cū pauci essent, multiplex numerus & sibi & hostibus uidebatur, quod secūda fortuna uterentur. Rom. autē maxime ordinari cōsueti, & cum decore atq; præceptis bellū gerere scientes, ex perturbatione trepidabant. unde tūc quoq; præuenti aggressionē cedebant. Si quando tñ sese conuerterent ab insequentibus occupati, & à cursu reprimebant Iudæos, & ob impetum minus cautos feriebāt: Semper uero excursionē gliscente magis magisq; turbati, postremo castris pulsi sunt: totaq; legio tunc in periculū uentura fuisse uidebatur, nisi hoc mature sibi nūciato, Titus eis tulisset auxiliū: multisq; increpans ignauia, & suos à fuga reuocasset: Iudæisq; à latere ipse cum his irruens, quos circa se habebat electos, multos quidem occidisset, plures uero sauciasset, omnes autē in fugam uertisset, atq; in uallē precipites compulisset. Illi autē proni in loco multa mala perpessi, postq; in aduersam partē euasere, flectunt se iterum, & ualle intercedente cum Romanis dimicabāt. Igitur ad mediū diē ita bellatū est. Paulo autē post meridiē, Titus his qui secū erant in subsidio collocatis, alijsq; de cohortibus aduersus excurrentes oppositis, reliquum agmen ad murum in summo montis ædificandū remisit. Iudæis autē hæc fuga esse uidebatur. Cumq; speculator quem in muro posuerant, amictu agitato signū dedisset, frequentissima multitudo tanto impetu prosiliit, ut eorum cursus immanissimis bestijs esset assimilis. Deniq; in aduersa acie stantiū nemo impetum sustinuit: sed tanquā machina percussi, continuo dissipati, pulsiq; in montem refugiunt. In ascensu autē medio Titus cum paucis relictus est: multumq; monentib; amicis, qui pro imperatoris reuerentia contempto periculo perdurauerant, ut mortem appetentibus Iudæis cederet, neque pro his in discrimen ueniret, quos ante ipsum saluos esse nō oporteret: sed potius fortunā suam reputaret, q; nō militis officio fungeretur, uerū & belli & orbis dominus esset: neue in tanta fuga subisteret, in quo omnia niterentur: hæc ne audire quidē simulans, & ad se accurrentibus obstabat: eosq; in ora feriens, cum ui obniterentur, occidebat, & prædecliue repente incumbens, multitudinē proturbabat. Illi autē & uiribus eius & obstinatione perterriti, ne tum quidē in ciuitatē fugere: sed in utrūq; latus ab eo declinantes, rursum fugientes insequabantur, quos tamē aggressus à latere, ipso quoq; impetum præpediebat. Dum hæc aguntur, etiam illos qui superiora castra muniabant, ubi fugere inferiores uidere, metus ac turba occupa-

cupat: totumq; agmen dispergitur, suspicantium excursum quidem Iudæorum ferri non posse, Titum uero in fugam uersum: nec enim unquam illo manente alios fugituros fuisse, & tanquam Panico terrore circumdati, alius aliò ferebantur: donec quidam cum in media pugna uersari imperatorem uidissent, plurimum metuentes, uniuersę legioni eius periculū cum clamore nunciauerunt. Itaq; pudore reuocati, & fuga maius aliquid sibi exprobrantes, q̃ Cæsarem deseruissent, totis uiribus in Iudæos utebātur, & semel impulsos urgebant per decliua. Illi autem paulatim recedētes pugnabant, cumq; Romani plus possent, eo q̃ superiores erant, in uallem omnes coacti sunt. Titus autem contra se positus imminabat: & legionem quidem ad muri fabricam redire iubet: ipse uero cum his quibus antea resistendo hostes arcebat. Itaq; si me nihil addentem obsequio, neq; inuidia detrahentem, uerum dicere oportet, ipse Cæsar bis totam legionem periculo liberauit, atq; ita castra muniendi copiam militibus præbuit.

De intestina pugna azymorum diebus.

Cap. IIII.

REMISSO autem paulisper bello externo, iterum intestinum seditio suscitauit. Azymorum q̃ instante die, qui est Aprilis mensis quartusdecimus (hoc enim se primum tempore opinantur Iudæi ab Ægyptijs esse liberatos) Eleazarus quidem cum socijs portam subaperiens, introire cupiebat ex populo qui templum adorare cuperent. Ioannes autem die festo ad protegendas insidias usus est: & suorum quosdam ignotiores, armis sub ueste latentibus instructos, quorum plerique impuri erant, occulte inter alios fani occupandi gratia submittit. illi autem postquam intrauere, uestimentis abiectis, subito armati apparuerunt. Magna uero statim turba circa templum ac tumultus erat, cum alienus quidem à seditione populus, omnibus sine discrimine putaret, Zelotæ uero sibimet solum insidias comparatas. Verum hi quidem relicta portarum custodia, & alij ex propugnaculis desilientes, priusquam manus confererent, in templi cloacas confugere. Populares autem ad aram delati, & circum templum appulsi conculcabantur, cum lignis passim ferroq; cæderentur. Multos autem occisorum inimici priuato odio, quasi diuersę factionis socios interficiebant. Et quicumq; antehac insidiatorem aliquem offenderat, tunc agnitus quasi Zelotes ducebatur ad mortem. Sed qui atrocitate magna innocentes afficerent, inducias concessere nocentibus, progressosq; ex cloacis dimiserunt. ipsi autem interius templum & omnes eius apparatus tenentes, confidentius oppugnabant Simonem. Seditio quidem hoc modo, quæ tripartita fuerat, in duas partes diuisa est. Titus autem castra propius ciuitatem transferre cupiens de Scopo, contra excursus quidem lectos equites ac pedites, quos satis esse arbitrabatur, posuit: alium uero exercitum iussit totum quod erat usq; muros spacium complanare. Cunctis igitur macerijs ac sepibus dirutis, quibus hortos ac prædia incolæ præmunierant, omniq; opposita quamuis frugifera sylua excisa, repletum est quicquid erat cauum & uallibus impeditum. saxorum autem eminentissimis ferro truncatis, humiliorem totum illum tractum à Scopo usq; ad Herodis monumenta fecerunt, serpentium stagnum continentia, quod olim Bethara uocabatur.

Ioseph.

Rr 3

De

His deniq; dieb. Iudæi Romanis huiusmodi insidias parauere. Seditionis audacissimi extra muliebres (quæ sic appellabantur) progressi turres, simulato q; pacis eos studiosi pepulissent, & q; timerent impetum Romanorum, ibidem uersabantur, & alter sub altero uitabundi latebant. Alij uero per muros dispositi, populumq; se esse simulantes, clamore pacem implorabant, foedusq; poscebant: portasq; se patefacturos esse pollicentes, inuitabant Romanos. Hoc autem uociferantes, unà etiam contra suos, ueluti portis eos abigerent, lapides iaciebant. illiq; se ui percurrere aditus uelle simulabant, & ciuib; supplicare. cumq; ad Rom. sæpissimè ire conarentur, reuersi perturbatis similes uidebantur. Verum hæc eorum calliditas, apud milites quidem fide non carebat, sed tanq; hos quidē in manibus haberent paratos ad suppliciū, illos uero ciuitatem sibi aperturos sperarent, opus aggredi festinabant. Tito autem suspecta erat inuitatio, quia rationem non haberet. pridie namq; prouocatos eos ad pactionē per Iosephū, nihil mediocre sentire cognouerat, etiā tunc igitur milites manere loco suo præcepit. Iam uero quidam operibus appositi, raptis armis ad portas excurrere cœperunt. Hi autem qui expulsi uidebātur, primo quidē cedebāt: deinde ubi ad turres portæ propinquabant, cursu eos circumueniunt, & à tergo persequiebantur. qui uero in muro stabant, lapidū his multitudinē, omnigenūq; telorū simul infundunt: adeo ut multos quidē necarent, plurimos uero sauciarent. nec enim facile erat à muro diffugere, alijs retro uiolenter instantibus. & præter hoc pudor q; rectores peccauerant, itemq; metus, in delicto perseuerare suadebat. Quamobrem cum hoste diu decernentes, multis uulneribus acceptis, neque paucioribus redditis, postremo eos à quibus circumuenti fuerant repulere. quos tamē recedentes usq; ad Helenæ monumentū, Iudæi urgendo iaculis sequebātur. deinde insolenter fortunę maledicentes, & Romanos uituperabāt fraude pellectos: scuta q; alte sublata crispantes tripudiabant, & cum lætitia uociferabātur. Milites aut interminatio principū, & Cæsar iratus, huiusmodi oratione corripuit: Iudæi quidē, quos sola regit desperatio omnia cum deliberatione faciūt atq; prudentia, fraudes & insidias componendo, eorūq; dolos fortuna psequitur, q; sunt morigeri, sibiq; inuicē beneuoli ac fideles: Romani uero, quibus ob disciplinam & consuetudinē obediendi rectorib; fortuna famulatur, nunc contrā peccant, & intemperantia manūū debellantur: q; omnium est pessimum, præsentē Cæsare, sine rectore dimicantes. Certe, inquit, plurimum ingemiscēt militiæ leges, plurimū pater, cum hoc uulnus audierit. ille quod cum bellando senuerit, nunq; isto modo peccarit. leges autē, si cum in eos qui minimū quid præter ordinē mouerint, morte uindictent, nunc totum desertorē exercitū uideant. Modo aut scituros esse eos ait, qui arroganter egere, quod apud Romanos etiam uincere sine præcepto ducis, infamiæ est. Hæc Titus ad rectores locutus cum indignatione, certus erat, qua lege in omnes erat usus. Et hi quidē abiecerunt animos, quasi iam iamq; iuste morituri: circumfusæ uero legiones Titū pro commilitonib; obsecrabāt: paucorumq; temeritatē condonari cunctorū obedientiæ precabantur: emēdaturos enim peccatū præsens, futuræ cōpensatione uirtutis. Placatus est Cæsar utilitate

tate simul ac precibus. namq; unius hominis animaduersionē usq; ad factum promouendam putabat, multitudinis uero ad ueniā. Militibus quidē reconciliatus est, multū monens ut post hęc prudentius agerent. ipse uero, quēadmodum Iudęorū ulcisceretur insidias, cogitabat. interuallo aut, quod usq; ad muros ciuitatis erat, per quatrīduū coæquato, sarcinas aliamq; multitudinē cupiens tutō traducere, militum ualidissimos à septentrionali tractu in occīduum septēplici ordine cōtra murū prætendit, peditibus in fronte, ac post eos equitibus acie terna dispositis, medijsq; inter utrosq; sagittarijs. Excursibus autē Iudęorū tanto præsidio præclusis, impedimenta trium legionum, itemq; alia multitudo sine timore transijt. Ipse quidē Titus cum propē duobus stadijs abesset à muro, ad anguli eius partem contra turrim quæ appellatur Psephinos, castra ponit: ad quā muri ambitus ex aquilone pertinēs, flectitur ad occidentē: altera uero pars exercitus eā turrim uersus, quæ appellatur Hippicos, muro circumdatur, duūm stadiorū spacio similiter à ciuitate discedens, decima tamen legio in Elæon montē, ubi erat, manebat.

Descriptio Hierosolymorum.

Cap. VI.

C IUITAS autem trino muro circumdata erat, nisi quā uallib. inuijs cingebatur, ex ea namq; parte, unius muri habebat ambitum. & ipsa quidē super duos colles erat condita, contrarijs frontib. semet inspicientes, interueniēte ualle discretos, in quam domus creberrimæ desinebant: collium uero alter, quo superior ciuitas sedet, multo est excelsior, & in prolixitate directior: adeo ut quoniā tutus erat, castellū à Dauid quondam rege uocaretur (is pater Salomonis fuerat, qui primus templum ædificauerat) à nobis autem forū superius. alter aut, qui appellatur Acra, inferiorem sustinet ciuitatē, & undiq; decliuus est. Contra hunc autē tertius collis erat, natura humilior q̃ Acra, & alia lata ualle antē diuifus. uerū postea qua tēpestate Asmonæi regnabant, & uallē aggeribus repleuerūt, ut tēplo cōiungerent ciuitatē, & Acræ altitudinē cæsam humiliorē fecerunt, ut ex ea quoq; fanū supereminens cerneretur. Vallis aut quæ Tyropœon appellatur, qua diximus superioris ciuitatis collē dirimi ab inferiori, usq; ad Siloam pertinet. ita enim fontem, qui dulcis est ac plurimus, uocabamus. Foris autē ciuitatis duo colles profundis uallibus cingebantur, & utrinq; obstantibus rupibus, nulla ex parte adiri poterant. Triū uero murorū uetustissimus quidē, ppter ualles imminētēq; his desuper collē quo erat cōditus, facile capi nō poterat. ad hoc autē q̃ loco præstabat, etiam firmissime structus erat, Dauid & Salomonis, aliorum que interea regū largissimis impensis operi insumptis. Hac autem parte incipiens à turri, cui nomen est Hippico, ad eam quæ dicitur Xystus pertinens: dein de curiæ coniunctus, in occīduam templi porticū desinebat. parte autē altera ad occidentē ex eo loco ductus, per eum qui uocatur Betiso descēdens in Esfenorū portā: deinde supra fontē Siloam in meridiē flexus, atque inde rursus in orientem uersus, qua stagnum Salomonis est, & usq; ad locum pertinens, quem Ophlan uocant, cum orientali porticu templi coniungitur. Secundus autem murus, à porta quidē habebat initium, quam Genath appellabant. hęc autē fuerat muri prioris. septentrionalem uero tantummodo tractū ambiēs; usq; ad Antoniā ascendebat. Tertio muro turris Hippicos principiū dabat:

Rr 4 unde

unde ad Boreæ tractū pertinens, deinde ad Psephinam turrim ueniens, cōtra munimentū Helenæ, quæ Adiabenorum regina fuerat, Izatæ regis mater, & per speluncas regias in longū ductus, à turri quidē in angulo posita flectebatur contra Fullonis quod dicitur monumentū. cū uetere autē ambitu iūctus in Cedron uallē, quæ sic dicitur, definebat. Hoc muro eam partē ciuitatis, quam ipse addiderat Agrippa cinxerat, cum esset omnis antē nuda, exuberans enim multitudine, paulatim extra mœnia serpebat: tēpliq; septentrionali regione colli proxima ciuitati adiuncta non paululū processerat, quin & quartus collis incolebatur, cui nomē est Bezetha, situs quidē ex aduerso Antonia, fossis autē altissimis separatus: quæ de industria ductæ sunt, ne Antonia fundamentis colli cohererentibus, & accessui facilis sit, & minus edita: unde etiā fossæ altitudo plurimū turribus celsitudinis adijciebat. Nominata est autē pars addita ciuitati uoce indigena Bezetha, quod latino sermone dicitur noua ciuitas. Eius autē partes incolis protegi desiderantibus, pater huius regis eodem nomine Agrippa, murū quidē ita ut prædiximus inchoarat, ueritus autē Claudiū Cæsarem, ne magnificentia constructionis ad nouarū rerum ac discordiæ suspicionem traheret, fundamētis tantummodo iactis, ab opere destitit. Nec enim expugnabilis esset ciuitas, si perfecisset muros ut cœperat. Saxa enim xx cubitis longa, & decē lata contexebantur: quæ neq; ferro facile suffodi possent, neq; machinis dimoueri: hisq; murus dilatabatur. pfecto autem altitudinis quoq; plus habuisset, si eius magnificentia qui ædificiū aggressus erat, minime fuisset inhibita. Rursus autē idē murus, etiā Iudæorū studio fabricatus, ad xx cubitos creuit. & minas quidem binis cubitis, propugnacula uero trinis habebat: totaq; altitudo ad xxv cubitos erigebatur. Murum autē supereminabant turres, uiginti quidē cubitis in latitudinem, uiginti uero in altitudinem, quadratis angulis structæ, & sicut ipse murus plenæ ac solidæ, præterea structura ac pulchritudo saxorū nihil erat tēplo deterior. post altitudinem uero turris solidam, uiginti cubitis elatam, cellæ desuper ac cœnacula erant, aquarumq; pluuialiū receptacula, & tortuosi latiq; singularū ascensus. Eiusmodi quidē turres nonaginta tertius murus habebat: earū autem interualla cubitos ducentenos. medius uero murus in quatuordecim turres, & antiquus in sexaginta, diuisi erant. omne autē ciuitatis in gyro spaciū trigintatribus stadijs finiebatur. Cū autē totus admirabilis esset tertius murus, admirabilior Psephina turris ad septentrionē occidentem q; surgebat in angulo, qua parte Titus castra posuerat. ex ea namq; per lxx cubitos ædita, sole orto Arabia prospici poterat, & usq; ad mare, itemq; ad ultima finium Hebræorū. Erat autē octo angulis. Contra eam uero turris Hippicos, & iuxta dug, quas Herodes rex in antiquo muro ædificauerat: quæq; magnitudine siue pulchritudine ac firmitate, uniuersis quæ toto orbe essent, præstabant. nam præter naturalē animi liberalitatē, rex pro amore ciuitatis, operū excellentiā proprijs affectib. indulgebat: personisq; tribus charissimis, quarū nominib. turres appellauit, fratri & amico, & cōiugi memoriā dedicando: huic quidē, ut dixi, amoris causa peremptæ, ijs autē bello amissis, cū fortiter decertassent. Hippicos quidē turris, amici uocabulo dicta, quatuor angulis erat. Singulæ autē xxv cubitos in latitudine iteq; longitudine habebāt, & excelsæ xxx cubitos erant, nusquam inanes

inanes. supra soliditatē uero saxisc̃p̃ adunitatē compaginē puteus x x cubitis altus erat imbris excipiēdis: super hanc aut̃ duplici tecto domus, x x v cubitis alta, inq̃ uaria membra diuisa: & desuper eam minae quidem binis, propugnacula uero ternis cubitis ambiebant: ut omnis altitudo ad octogintaquinq̃ cubitos numeraretur. Secūda uero turris, quam fratris nomine Phaeolon appellauerat, eque lata fuerat ac longa, cubitis quadragenis: per totidem autem cubitos in pilae modum facta & solida eius altitudo surgebat. & super hanc decem cubitis aedita porticus erat, instructa brachijs, itemq̃ propugnaculis septa. In media uero porticu supereminens alia turris stabat, in membra magnifica & balneas diuisa, ne quid regalis ei usus uideretur deesse: in summo aut̃ propugnaculis minisc̃p̃ erat ornata, cum omnis eius celsitudo propē ad xc cubitos tolleretur. & specie quidē uidebatur assimilis Phari turri, quē Alexandriam navigantibus ignem procul ostendit: ambitu uero ampliore dilatabatur, tunc autem tyrannicum domicilium exhibebat Simoni. Tertia uero turris Mariammes (sic em̃ regina uocabatur) usq̃ ad xx cubitos facta, p̃ xx alios cubitos in latitudinē tendebat, & magnificentiora cæterisc̃p̃ ornatiores diuerforia sustinebat: cum id propriū, sc̃p̃ dignū esse rex putauisset, ut uxoris nomine appellata turris, plus haberet pulchritudinis, q̃ quæ uiroꝝ nominibus uocitatae sunt: sicut illæ hac munitiores erant, cui fœmina nomen dederat, & cuius omnis altitudo per l v cubitos erigebatur. Sed quanq̃ tres turres tantæ magnitudinis erant, ex loco tamen, quo erant sitæ, multo uidebantur esse maiores, nam & ipse antiquus murus, in quo erant, excelso loco fuerat cōditus, & ipsius collis uelut quidam uertex alius propē ad xxx cubitos eminebat, supra quem turres positæ multum sublimitatis assumpserant. Mirabilis etiam fuit lapidū magnitudo, nec enim ex uulgaribus saxis, aut quæ homines ferre possent, uerum lecto marmore candido, & singulis per xx cubitos longis, latisq̃ decem, ac per v altis erant ædificatae, quæ ita inter se copulata erant, ut singulae turres, singula saxa uiderentur: sic aut̃ manib. artificum in faciē angulosq̃ formata, ut nusquā iunctura cōpaginis appareret. His autē in septentrionali parte positis, intus aula regia cōiungebatur: narratiōe omni præstantior. Nec enim magnificentia uel structura operis, aliqua ex parte superari poterat: sed tota quidē muro p̃ xxx cubitos edito cincta erat. æqualis aut̃ distantia turribus ornatissimis ambiebatur, ornata uiroꝝ receptaculis & coenaculis lectorū centū capacibus. Inenarrabilis aut̃ fuit marmorū uarietas in ea, collectis ibi plurimis quæ ubiq̃ rara uidebantur, & fastigia simul p̃ceritate trabiū & ornamentorū claritudine mirabilia. membrorū etiam multitudo, & innumeratae species ædificij, plenāq̃ omnia supellectilis, cū pleraq̃ in singulis ex auro essent, atq̃ argēto. adhæc multæ porticus, aliā p̃ aliā in circulū flexæ, colūnaeq̃ in singulis, & quæ inter eas sub dīo patebāt spacia, cum essent utiq̃ uiridarijs syluisq̃ uariata. tū, plixas ambulationes habebat, altis eu ripis cinctas, cisternas ubiq̃ signorū æneorū plenas, quib. aqua effundebatur multasq̃ turres mansuetarū circū latices columbarū. Sed enim neq̃ p̃ merito exponi regia, qualis fuerit, potest: habetq̃ memoria cruciatū, referēs, quantas res latrocinialis flāma cōsumpserit. nec em̃ hæc à Ro. incēsa sunt, sed ab insidiatorib. intestinis, ut supra memorauimus in principio dissensionis, & ab Antonia

nia quidē omnia corripuit ignis: trāsit aut in regiā, triumq; turrium tecta corripuit. Fanū aut conditū erat, ut dixi, supra durissimū collē. Et initio quidem uix templo atq; areæ sufficiebat, iacēs in summo planicies, quod undiq; præceps erat atq; decliuīs. Cum aut rex Salomon, qui etiam templū edificauerat, muro eius partē ab oriente cinxisset, una porticus aggeri est imposita: & manebat ex alijs partibus nudū, quoad seculis posterioribus, semper aliqd aggeris accumulāte populo coequatus collis latior effectus est. Perrupto aut septētrionali quoq; muro, tantū assumpsere spaciū quantū postea totius fani ambitus incluserat. Triplici aut muro colle circūdato, spe maius opus extructum est: in quo longa secula cōsumpta sunt, omnesq; thesauri sacri, quos toto orbe missa deo munera repleuerant, tam in superiore ambitu, q̄ inferiore tēplo ædificatis: cuius quod humilimū fuit, trecētenis cubitis munierāt, in quibusdam uerō locis pluribus. nō tñ omnis altitudo fundamētorū uideri poterat, multū uallibus obrutis, ut angustas uias oppidi coequarēt. Saxa uero quadragenū cubitorū magnitudinis erant: nam & pecuniarū copia, & populo largitas, maiora dictu conabatur: q̄d q̄ nunc p̄ posse p̄fici sperabatur, diuturnitate ac perseuerātia explicabile uidebatur. Tantis aut fundamentis digna erāt opa imposita. Duplices porticus omnes, quas columnæ sustinebant quinīs & uicenis cubitis altæ, de singulis faxis marmore candido, & laquearia cedrina p̄tegebāt. quorū naturalis magnificētia, quodq; ligno rasili erant, apteq; coherabant, operæ precium spectantib. exhibebāt: nulloq; aut pictoris aut sculptoris opere extrinsecus ornabatur. Latē aut per xxx cubitos erant: omnisq; gyrus earū, sex mensura stadiorū cum Antonia cōcludebatur. Totū aut sub dio spaciū uariabatur: omniū quidē generū lapidib. stratū: quā uero ad secundum templū ibatur, cancellis septū saxets ad tres cubitos altis, nimiūq; grato opere factis: ubi æquis depositæ interuallis colūnæ stabant, legē castimonix p̄monētes aliæ Græcis, aliq̄ Latinis literis, in locum sanctū transire alienigenas non debere. Sanctū enim uocabatur alterū fanū, & quatuordecim gradibus ascēdebatur à primo: quadratūq; sursum erat, & proprio muro circundatū, cuius exterior celsitudo, quamuis xl cubitis surgeret, tamen gradibus tegebatur. interior aut xxv cubitorū erat: quoniā in altiori loco per gradus ædificata nō tota pars interior cernebatur, colle obtecta. Post xiiii aut gradus, spaciū erat usq; ad murū ccc cubitis planum. Hinc rursum aliq̄ quinq; gradus, & scalæ ad portas ducebant: à septentrione quidē ac meridie octo, quaternū utrinq; uidelicet, duæ uerō ex oriente. Necessario nāq; p̄prius locus, religionis causā mulierib. destinatus, muro discernebatur: altera quoq; porta opus esse uidebatur. Cōtra primā uerō, secreta erat ex alijs regionib. una porta meridiana, & una septētrionalis, quib. ad mulieres introibatur: per alias em̄ trāsire ad mulieres nō licebat. Sed nec suam portā interiecto muro transgredi licebat. Patebat em̄ locus ille pariter indigenis & hospitibus foeminis, religionis causā ueniētib. occidua uerō pars nullā portā habebat, sed perpetuus ibi murus erat extructus. Inter portas autē porticus, à muro intro propē à thesauro aduersæ, magnis & pulcherrimis colūnis sustinebātur. erant aut simplices. ac p̄pter magnitudinē nulla re ab inferioribus aberāt. Portarū aut, aliæ quidē auro & argēto undiq; tectæ erant, iteq; postes ac frōtes: una uero extra templū
ere

ære Corinthio, quæ multū argento inclusas & inauratas honore superabat.
 Et binæ fores quidē in singulis ianuis erant tricenis cubitis altæ, quinisdenis
 etiam latæ, post introitū uerò, ubi latiores fiebāt, tricenis utrinq; cubitis ex-
 dras habebant: exēplo quidē turriū longas & latas, supra uero q̄ uiginti cu-
 bitis celsas. singulas aut binæ columnæ duodenūm cubitorū crassitudine su-
 stinebant. Et aliarū quidem portarū magnitudo par fuit. quæ uero supra Co-
 rinthiā posita, quò mulieres cōueniebant, ab oriente aperiebatur, porta tēpli
 sine dubio maior erat, quinquaginta enim cubitis surgens, quadraginta cubi-
 torum fores habebat, ornatumq; magnificētiorem: qm crassiori argento atq;
 auro uestiebatur: quod quidē nouē portis infuderat Tiberij pater, Alexāder.
 Gradus aut quindecim à muro, qui mulieres segregabat, ad maiorem portam
 ducebant. namq; illis qui ad alias portas iter dirigerent, quinq; gradibus erāt
 breuiiores. Ipsum uero templū in medio positū, hoc est, sanum sacro sanctum,
 duodecim gradibus ascendebatur. Et à fronte quidem altitudo eius & latitu-
 do, centenos cubitos habebat: pone aut XL cubitis angustius erat, aditus em̄,
 uelut quibusdam humeris, utrinq; uicenum cubitorum producebantur. Pri-
 ma uero eius porta LXX cubitis alta erat, & XXV lata, neq; fores habebat. cœ-
 lum enim undiq; conspicuum lateq; patens significabat. erantq; totæ frōtes
 inauratæ: ac prima ædes omnis perlucebat extrinsecus: auroq; circum interi-
 orem fani partem splendida cuncta cernentibus occurrebant. Cum autem in-
 terior eius pars contignatione intersepta esset, adiacens ei prima ædes pate-
 bat in altitudinem perpetuam: perq; nōnaginta cubitos tollebatur, cum lōga
 XL cubitos esset, ac XX transuersa. Interior uero porta tota inaurata erat, ut di-
 xi, & circū eam auratus paries. desuper aut habebat aureos pampinos, unde
 racemi statura hominis pendebant. & quia contignatio intercedebat, tem-
 plum exteriore humiliter uidebatur: & fores habebat aureas, quinquaginta
 & quinq; cubitis altas, sexdecim uero latas. adhæc aulæum longitudine parit:
 hoc est, uelum Babyloniu, hyacintho, & bysso, & cocco, & purpura uariatū,
 mirabili opere factum, neq; contemplationis expertis colorum permixtione,
 sed uelut omnium rerum imaginem præferens. cocco enim uidebatur ignem
 imitari, & bysso terram, & hyacintho aerem. ac mare purpura, partim quidem
 coloribus, bysso autem ac purpura origine: quoniam byssum quidem terra,
 mare autem purpuram gignit. eratq; in eo perscripta omnis cæli ratio, præter
 signa. Introgressos aut inferior pars excipiebat: cuius altitudo quidē habebat
 LX cubitos, & longitudo totidem, ac latitudo XX. rursus autem LX cubiti di-
 uisi erant. Et prima quidem pars ad XL cubitos auulsa, hæc tria mirabilia &
 prædicanda opera cunctis hominibus habebat, candelabrum, & mensam, &
 thuribulum. Septem uero lucernæ, stellās errantes significabant: tot enim ab
 ipso candelabro oriebantur. Duodecim uero panes in mensas positi, signo-
 rum circulum, atq; annum. Thuribulum autem per tredecim odores, quibus
 replebatur, ex mari & inhospito & inhabitabili, designabat oīa dei esse, deoq;
 seruire. Intima uero templi pars, XX cubitorum erat, discernebatur aut simili-
 ter uelo ab exteriore, nihilq; prius in ea erat positū: inaccessa uero, & inuisi-
 lata, & inuisibilis omnibus habebatur, sanctiq; sanctū uocabatur. Circa latera
 uero inferioris tēpli, multa erant membra peruia, triplici tecto suspensa: & ad
 utrunq;

utrumq; latus, ad ea introitus à porta patebat. Superior aut pars eadē mēbra non habebat, quo minus erat angustior, celsior aut XL cubitis, nec ita ut inferior ambitiosa. Colligitur enim centū cubitorū celsitudo uniuersa, cum in solo XL cubitos habuerit. Exterior aut facies, nihil quod animus aut oculi mirarentur non habebat, crustis em aureis grauissimis undiq; tecta, ultra primos ortus igneo splendore lucebat: ut cum intuerentur contendentiū oculi, quasi solis radijs auerterentur. Hospitibus quidem adeuntibus, procul mōti niueo similis uidebatur. nam ubi deauratū non erat templum, candidissimum erat. In summo aut aureis uerubus horrebat acutissimis, ne ab insidentib. auibus pollueretur. Nonnullorū aut saxorū eius, longitudo XLV cubitorū erat, altitudo quinq; & latitudo sex. Ara uero pro templo, x v cubitis alta, lata uero & longa cubitis quadragenis, quadrataq; stans, ueluti cornutis angulis eminebat, & à meridie ascensus in eā clementer arduus resupinabatur. sine ferro autem constructa erat, nec unquam eam ferrū tetigerat. Templū autem aramq; cingebat ex pulcherrimo saxo lorica gratissima, usq; ad cubitū surgens, quæ populū à sacerdotib. segregabat. Gonorrhoeos, hoc est, semine fluētes, itēq; leprosos tota ciuitas arcebat, & foeminis menstrua soluentibus clausa erat. p̄dictū aut limitē, ne puris quidē mulieribus transgredi permittebatur. Viri autem, qui non per omnia casti fuissent, ab interiori aula, & qui puri essent, à sacerdotibus prohibebantur. Qui uero ex origine sacerdotū genus ducentes, cæcitatē causa munere non fungebātur, cum incolumibus intra limitē aderāt partesq; generis consequebantur: uestib. tantū utebantur plebeijs: quoniam sacerdotali solus qui sacrā celebrabat amiciebatur. Ad altare uero templūq; accedebant carētes omni uitio sacerdotes, ueste quidem amicti byssina: maxime uero mero abstinentes, ac sobrii religionis metu, ne quid rem diuinā faciendo peccarent. Pontifex aut cum ipsis non tamen semper ascendeat, sed diebus quibusq; septimis, & per singulos menses Calendis: uel si qñ patria festiuitas atq; annua ab omni populo agebatur. Et sacrificabat uelamine præcinctus, eoq; tectus femora usq; ad genitalia: lintheū uero habens intrinsecus demissum usq; ad pedes, & hyacinthinū desuper indumentū rotundū, ex quo simbriz pendebant, alternis nodis aurea tintinnabula, malacq; granata sustinentes: tintinnabulis quidē tonitrua, malis uero fulgura designantibus. Pectoris aut uestimentum uittæ cingebant, quinq; uariatæ coloribus: hoc est, auri, purpuræ, cocci, byssi, & hyacinthi: quibus etiā uela tēpli diximus esse contexta. iisdem aut habebat etiā epomidem temperatā, in qua plus auri erat: & habitu quidē indumento thoraci similis uidebatur: duab. aut fibulis aureis, aspidum specie uinciebatur: quibus inclusi erant optimi, maximiq; sardoniches, scripta tribuū gentis ludææ nomina præferētes. ex altera uero parte, duodecim pendebant alij lapides, in quatuor partes terni diuisi. hoc est, sardius, topazius, smaragdus: carbunculus, iaspis, sapphirus: achates, amethystus, lyncurium: onyx, beryllus, chrysolitus. quorū singulis singula item cognomina erant scripta. Caput autem byssina tiara tegebat, hyacinthis coronata. Et circa eam alia corona erat aurea, scriptas ferens sacras literas, quæ sunt quatuor elementa uocalia. Ea quidē ueste nō semper, sed alia ambitiosa utebatur, illa uero si qñ adyta introibat, solus autem atq; semel in anno intrabat, quo die cunctos

ctos ieiunare deo mos erat. Sed de ciuitate ac tēplo & moribus & legibus iterum diligētius referemus. nō em̄ pauca super his exponēda sunt: cāterū Antonia in angulo quidē duarum porticuū sita erat prioris tēpli, quę ad occidētem septētrionemq̃ spectarent. in saxo aut̄ fuerat extructa, quinquaginta cubitis alto, & undiq̃ prærup̃to: quod opus Herodis regis fuit, ubi maxime ingenij sui magnificentia demōstrauit. Primū em̄ à radicibus saxū ipsum leuib. crustis obtegebatur, quo & decus adderet operi, & facile dilaberētur, qui uel ascendere uel descēdere tentauissent. deinde ante turris ædificium murus erat cubitorū trium. intra hunc omne spatiū Antonia in quadraginta cubitos erigebatur. Intus aut̄ regię latitudinē ad descriptionē habebat, diuisam in omnē usum habitationū & speciē, id est, atria, & balnea, & aulas castris aptissimas: ut quantū ad usum necessariū pertinet, ciuitas uideretur, magnificentia uero palatiū. instar uero turris toto habitu formata, quatuor alijs per angulos turribus cingebatur: quarū ceterę quinquaginta cubitis erant altę: quę uero ad meiridianū orientālēq̃ angulum sita erat, lxx. cubitis eminebat, ut ex ea totum tēplum uideri posset. Quā uero porticibus iungebatur, utrinq̃ descensus habebat, unde custodes cōmeabant. semper nāq̃ in ea Ro. milites residebant: & cū armis appositi custodes, ne quid populus festis diebus noui cōmitteret obseruabant. castrū enim erat impositum oppido quidē templum, templo uero Antonia. In hac aut̄ porticu custodes erant, & superioris ciuitatis aliud castellum, regia Herodis erat. Bezetha autem collis, ut ita dixi, ab Antonia separabatur: quī cum omniū esset altissimus, etiam parti nouę ciuitatis coniungebatur, temploq̃ septentrionali solus obstabat. De ciuitate quidem, ac muris eius, iterum scribere plenius cupiens, in præsētia satis dixi.

Deditionem Iudei recusant, & Romanos adoriuntur.

Cap. VII.

P VGNACISSIMA autem maximeq̃ dissentiens, multitudo circa Simonem erat, hominū decem milia, præter Idumæos: quinquaginta uero decem milia duces, quibus ipse quasi dominus omniū præerat. Idumæi aut̄ qui erant eius partiū, cum essent numero quinq̃ milia, duces decem habebāt. Horū aut̄ principes uidebātur, Sosæ Iacobus, & Cathlē filius Simon. Ioannes aut̄ qui tēplum occupauerat, sex armatorū milia habebat, quos uiginti duces regebant: tunc aut̄ illi accesserant etiam Zelotarū, depositis discordijs, duo milia quadringenti: qui Eleazaro, quem ante habuerant, & Simone Arini filio utebantur ducibus. His autem (ut diximus) bellum inter se gerentib. populus erat præmiū: & plebis pars, quę nō eadem quę illi cōmitteret, ab utrisq̃ diripiebatur. Tenebat aut̄ Simon quidem superiorem ciuitatē, murumq̃ maiorem usq̃ ad Cedronem, & antiquioris muri, quantum à Siloa fluitur ad orientē, & usq̃ ad Monobazi aulam descendit. Is rex erat Adiabeng gentis, ultra Euphratē habitantis. Tenebat etiam montem Acræ, quę inferior est ciuitas, usq̃ ad Helenæ regiam, quę Monobazi fuerat mater. Ioannes autem, templum & circum templum aliquatenus, itemq̃ Ophlam, & uallē quę Cedron appellatur. & alijs quę interiacebant incensis, medium bello quod inter se gerebant spacium aperuere. Nec enim castris Romanorū prope murum positis, intra ciuitatem seditio quiescebat: sed ad primum eorum impetum paulisper sanitate recepta, mox ad pristinum morbum rediere. Rur

Ioseph.

Ss

suscip

susq; discreti, p sua quisq; parte pugnabat: omnia faciēdo, quæ obsidētes op-
 tarēt. nihil em̄ acerbius à Romanis passi sunt, q̄ ipsi se tractarūt: neq; post il-
 los ciuitas aliqd nouæ calamitatis experta est. Sed illa quidē grauiores prius
 casus pertulit, anteq; subuerteretur. qui uero eā debellarūt, maius aliquid per-
 fecere. Dico em̄, q; seditio ciuitatē, Romani uero seditionē cepere, quæ multo
 erat moenib. tutior. & res quidē aduersas suis, iusticiā uero recte quis Roma-
 nis ascriberet. intelliget aut̄ quod dies cuiq; suggesserit. Veruntamē his intra
 ciuitatē ita se habētib., Titus cū lectis equitib. foris circuiens, quā muros ag-
 grederetur explorabat. Hæsitātī aut̄, quia nec ab ea parte adiri poterat pedib.
 quā ualles erāt, & ab alio latere, prior murus machinis firmior uidebatur, pla-
 cuit ad Ioānis pōtificis monumentū (hic em̄ tantūmodo & primus humilior
 erat, nec secūdo muro cōiungebatur) inuadere. neglecta em̄ fuerat munitio,
 propterea quia nō satis noua ciuitas frequentabatur. Sic in tertiū murū faci-
 lis aditus illac erat: per quē, superiorē ciuitatē, & per Antoniam, tēplum capi
 posse cogitabat. Hæc eo collustrāte, quidā ex amicis eius, Nicanor nomine,
 ad humerū læuū sagitta percutitur: cū propius unā cū Iosepho accessisset: pa-
 cemq; in muro stantibus (dicendi em̄ peritus erat) suadere tentaret. Vnde co-
 gnitis eorū conatibus Cæsar ex eo, quod nec ad salutē se hortantib. abstinue-
 re, excitatur in obsidionē: simulq; suburbana militib. uastare permittit. colle-
 ctāq; omni materia, iubet aggerē construi. Tripartito aut̄ exercitu ad opera,
 medios in aggeribus iaculatores & sagittarios cōstituebat, & ante eos ballis-
 tas, aliasq; machinas atq; tormēta: quib. & excursus hostiū in opera prohibe-
 ret, & qui ex muris obstare tentarent. Cæsis aut̄ arboribus, momento subur-
 bana nudata sunt: Collectis aut̄ lignis in aggeres, cū totus operi intētus esset
 exercitus, nec Iudæi segnes erant. populū quidē in rapinis ac cædibus cōstitu-
 tū fiducia tunc habebat, quod respiraturus esset: illis aduersus hostes distra-
 ctis, existimantē pcenas se ab noxijs repetiturū, si Romani superassent. Ioānes
 aut̄ quāuis in externos focj sui irrūpere properarēt, metu tamē Simonis ma-
 nebat. Verū Simon nō quiescebat, proximus em̄ erat obsidioni, missilib. per
 murū dispositis, quæ pridē Romanis abstulerat, quæq; apud Antoniam capta
 fuerāt. Sed horū possessio, propter imperitiā plerisq; nō erat utilis. pauci autē
 à transfugis docti, male utebantur instrumētis. Sed cū lapidib. & sagittis agge-
 rem iacentibus militib. imminebant, perq; cuneos excurrentes, manus etiam
 cōserebāt. Operātes aut̄ crates super uallum oppositæ ptegebāt, omnibusq;
 legionib. contra excursus erant machinæ cōparatæ mirabiles. præcipue uero
 decimæ legionis ballistæ uehemētiores, & tormēta saxorū, quib. nō solum ir-
 ruentes, sed etiā super murum stantes auertebantur. nam & singula saxa talēti
 pondus æquabāt, & ultra stadij modū torquebātur. ictus aut̄ nō solū primis
 quos offendisset, sed aliquādo posteriorib. quoq; intolerabilis erat. Iudæi sa-
 nè cauebant à lapidibus, quod erāt candidi: nec tantū sono ac fremitu nosce-
 bantur, sed etiam claritudine prospiciebātur. deniq; speculatores in turribus
 præsidētes, prædicebant, quādo impelleretur machina, saxūq; ferretur: patria
 lingua clamātes, filius uenit. itaq; præsciebāt, in quos ueniret, atq; ita uitabāt:
 & hinc eueniebat, ut illis declinātib. lapis irritus intercideret. Proinde Roma-
 ni excogitant, atramento decolorare lapides. tunc enim missi, non similiter
 incere

incertos ictus habebāt, multosq; simul unius impetu corrūpebāt. Sed ne male quidē affecti ludæi, aggeris instruēdi Romanis copiā dabāt. omni uerō eos molitione atq; audacia, diē noctūq; prohibebāt. Perfectis autē operibus, plūbo & lino ab aggerib. iacto, fabri quod erat ad murū spaciū metiuntur. nec enim alioqui id fieri poterat, quoniā desuper telis petebātur. Cūq; pares inter uallo arietes inuenissent, eos applicant: propiusq; dispositis machinis, Titus, ne ex muro arietes prohiberentur, ex tribus partibus murū pulsari iubet. Sonitu autē circūstrepente ciuitatē, clamor ingens ciuiū sublatu est, itēq; seditiones pauor inuasit. Et quia periculū cōmune utrisq; uidebatur, cōmuniter iam repugnare cogitabāt. uociferātib. inter se discordibus, quia omnia pro cōmoditate hostiū facerent: cum si non perpetuā concordia sibi deus præbeat, saltē in præsentia cōtra Romanos oporteat cōspirare. Simon autē præcone misso, uolentibus ex tēplo ad murū egrediendi copiā dedit: idemq; & Ioannes, licet minus crederet, permisit. Illi autē obliti odiorū, ac discordiarū suarum, in unū corpus coeunt: murūq; amplexi, facēs inde quāplurimas iaciebant cōtra machinas Romanorū, cōtraq; impulsores arietum: eosq; sine intermissione telis petebant. audacissimi uero cateruatim p̄silientes, machinarū tegmina dissipabant: hisq; appositis irruentes, peritia quidē pauca, plura uero audacia perficiebant. Semper autē aderat adiumento laborantib. ipse Titus: & iuxta utraq; machinas equitib. ac sagittarijs ordinatis, ignē quidē ferentes, phibebat: iaculantes uero à turribus, reprimebat, nocēdi tempus arietibus faciens: & tamen murus ictibus non cedebat, nisi quod quintæ legionis aries cōmouit angulū turris: murus autē stabat incolumis. nec em̄ statim cum turri periculum sensit, quæ multo altius eminebat, nullāq; partē muri secum trahere poterat in ruinā. Cū autē ab excursib. paululū quieuiissent, obseruato Romanos per opera & castra esse dispersos, quia labore & formidine ludæos discessisse arbitrarētur, excurrūt omnes quā turris erat Hippicus, porta latenter: ignēq; operib. inijciūt. Vsq; ad castrorū quoq; munimēta, in Romanos animati p̄cedebāt. Horū autē periculo mature, & qui erant, p̄pius excitati sunt, & qui procul aberāt cōuenere. Romanorū autē disciplina uincebat audaciā ludæorū: & quos prius offenderant in fugā uersis, alijs qui colligerētur instabant. Grauis autē circum machinas pugna cōmissa est, illis incēdere, his incendiū phibere certantibus, incertusq; clamor utrinq; tollebatur, & multi qui in fronte steterāt, ceciderūt. Sed ludæi cōfidentia superiores erant, ignisq; opera tetigerat, incensāq; omnia cū instrumentis penitus essent, nisi lecti de Alexandria restitissent pleriq;, præter opinionē sui uiriliter dimicātes. nam gloriosissimis in hoc bello prelati sunt, donec Imperator equitum ualentissimis comitatus, in hostes irruit: & ipse quidē duodecim repugnatores peremit: metu autē cladis eorū cætera multitudinem in fugam uersa omnes cōpulit in ciuitatē, eoq; modo aggeres liberauit incendio. In hac autē pugna, unum ex ludæis uiuū capi contigit, eumq; Titus crucifigi pro muro iussit, si forte reliqui uel hoc spectaculo territi cōcederent. Post eius uero discessum, etiam dux Idumæorū Ioannes, dum ante muros cum noto milite loquitur, à quodam Arabe pectus sagitta percussus, continuo periit: magnumq; & ludæis luctum, & seditionis mœrorē reliquit. nam & manu promptus erat, & sapientia nobilis.

Ioseph.

Ss 2 De

NOCTE uero quæ secuta est, incredibilis tumultus Romanis incidit. Nam cū tres turres Imperator Titus quinquagenū cubitorū constructui præcepisset, ut his per aggeres singulos positis, hinc hostes in muro stātes facilius in fugā uerteret, una earū sponte sua nocte intēpesta lapsa est. ingēti uero sonitu factō, metus occupauit exercitū. Conari autē aliquid ludæos suspicati, ad arma currebant, eaq̃ re turba in legionib. ac tumultus erat, cūq̃ nemo quid accidisset referre posset, diu queruli alius aliud opinabantur: nullisq̃ interuenientib. hostibus semetipsos timebāt: signūq̃ diligēter singuli à proximis requirebat, tanquā ludæi iam castra possiderēt. Panicōq̃ terrore capti uidebantur, donec Titus, cognitis quæ res erāt, uerū cunctis indicari iussit; tandēq̃ tumultus eo nuncio cōquieuit. ludæi quidē cætera fortiter sustinentes, male turribus affecti sunt. machinis em̃ leuioribus, & iaculatoribus, ac sagittarijs, saxorūq̃ tormētis inde feriebantur. Sed neq̃ harū equare ipsi poterant celsitudinē, & turres excidēdi spes nō erat, cūq̃ neq̃ eueri propter grauitatē, neq̃ incēdi propterea quod ferro tegebantur, facile possent, ultra iactū teli fugiētes, arietū impetus nō uetabant: qui sine intermissione ferientes, paulatim aliquid p̃ficiebāt. Itaq̃ muro iam cedēte magno arieti Romanorū, quē ludæi Nicona uocabant, q̃ omnia uinceret, quāuis & antea defessi erant pugna & uigilijs, cū longē ab oppido pernoctarent: tamen etiā negligētia, uel q̃ male cōsulerent, murū sibi superuacū esse credentes, quibus alia duo munimenta superessent, lassatiq̃ plurimi recessere. cū autē Romani, quā primū murum Nicon perruperat, ascēdissent, ad secundū omnes ludæi relictis custodijs refugerunt, portis autē Romani qui trāsierunt patefactis, exercitū recepere. Et hi quidē hoc modo potiti muro, quinto nonas Maij, & partē eius maximā diruunt, & septētrionalē ciuitatis regionē, quā ante Cestius uastauerat. Titus autem notato quā Assyriorū castrū est, militem transfert, occupato omni quod inter Cedrona fuerat spacio: & ultra sagittę iactū à secūdo muro separatus, oppugnationē statim aggressus est. Tūc igitur partiti murū ludęi, fortiter restiterunt. Et Ioannes quidē, eiusq̃ socij ex Antonia & septētrionali porticu tēpli ab Alexandri monumēto pugnabāt. Simonis autē manus iuxta monumentū Ioannis aditū clauserant, usq̃ ad portā, qua in Hippicon turrim aqua inducebatur. Sæpe autē p̃siliētes ē portis, cominus dimicabant: cōpulsisq̃ intra muros in conflictu quidē Romanorū disciplina, propter imperitiā uincebantur: in murali autē certamine superabāt. eos em̃ fortuna atq̃ sciētia, ludęos uero audacia, quā timor aleret, sustentabat: q̃ natura erant in calamitatibus duri. Ad hæc autē, & istis suberat spes salutis, & Romanis citæ uictoriæ. neutros autē lassitudo fatigabat: sed aggressiones, murorūq̃ oppugnationes, & excursus crebri per cuneos, diebus totis agebātur: nullaq̃ præliorū species aberat, cū à prima luce incipiētia utrisq̃ infomnis & die grauior nox dirimeret: his quidem occupatū iri murū continuo metuentibus, illis uero ne ludæi castra peruaderent. Itaq̃ in armis pernoctantes, prima luce utriq̃ pugnæ parati erant. Et ludæi quidē certabant, quis esset prōptior ad periculū, eoq̃ modo gratia emereret apud duces suos. maxime uero Simonis eos metus ac reuerentia cōmouebat, eoq̃ modo illū singuli subiectorū colebant, ut ad semet quoq̃ interficiē-

ciendos parati essent, si hoc ille iussisset. Romanos aut ad uirtutē hortabatur cōsuetudo uincendi, & quia uinci nō assueuerāt, crebræq; militiæ, exercitatio nesq; perpetuæ, & imperij magnitudo: ante omnia uero Titus semper ubiq; præsens. nā & inertia, spectāte atq; opitulante Cæsare, grauissimū facinus uidebatur: & ei qui bene decertasset, testis aderat, qui repēderet præmiū. præterea fructus erat, uel cognosci solū principi uirū fortē: idcirco multorū maior uirib. alacritas demonstrata est. Deniq; istis ipsis diebus, ualidissima ludæorū acie instructa pro mœnibus, telisq; utrinq; missis, quidā Lōginus de numero equitū ex acie Ro. progressus, in mediā aciem ludæorū irruit: hisq; disiectis, hoc impetu duos fortissimos perimit, unius obuiā tendentis ore percussos, alterius eodē telo quod priori extraxerat, transfixo latere refugientis: & ex medijs hostibus ad suos primus occurrit. Ille igitur ob uirtutem insignis erat: æmuli aut eius fortitudinis multi extiterunt. Et ludæi quidē negligentes quid pateretur, tantūmodo qualiter afficerent cōsiderabant: morsq; his leuissima ducebatur, si quo interfecto hoste cecidissent. Titus autē nō minus saluti militis, q̃ uictoriæ cōsulebat: & temerarios impetus desperationem dicēs, solā uero esse uirtutē, si quis prudenter & caute sine proprio incōmodo fortiter faceret, in ea re potius, quæ periculum non haberet, uiros esse præcipiebat.

De Castore Iudæo Romanis illudente.

Cap. IX.

ITaque à septentrionali parte, mediæ turri applicat arietē: in qua Iudæus quidā uersutus ac subdolus, Castor nomine, cū decem alijs militib. suis delituerat, fugatis cæteris formidine sagittarū. Hi cū pauidi sub loricis aliquādiu quieuissent, cōcussa turri surgunt. extentisq; manib. Castor ueluti supplex Cæsarē implorabat: & uoce miserabili, ut sibi parceret, obtestabatur. Cui Titus pro simplicitate sua credulus, iamq; ludæos existimans belli pœnitere, arietes quidē impulsione cessare iubet, ac sagittarios supplicib. prohibet. Castori aut quid uellet eloqui permittit. Cūq; ille respōdisset, ad fœdus uelle descēdere: Titus gratulaturū se ait, si omnes eadē sentire uoluissent: paratoq; animo fidē pacis etiā ciuitati daturū. Sed cū ex illis decē Castoris socijs quinq; itidem supplices esse simularent, cæteri nūq; se Romanis seruituros clamant, dum mori liberis liceat. Deniq; illis super hoc ambigentib. cessabat expugnatio. Castor aut interea Simonē per internuncios admonebat, ut dum uacuum esset tēpus, de rebus urgentibus cōsiliū caperet: paulisper enim se illudere imperatori Romano. Simul aut hoc agēs, ad pacē hortari contradicentes socios uidebatur, illi autē uelut ægre ferentes, in thoracas nudos fixere gladios: hisq; percussis uelut interfecti ceciderūt. Titus uero eiusq; socijs obstupere tanta eorum pertinacia, cum ex inferiori loco quod factum erat, uere uidere non potuissent: mirabanturq; simul audaciā, & calamitatem miserabantur. Interea Castorem ad natem quidam sagitta percutit. tumq; ille telum extractū Imperatori ostendēs, iniqua se perpeti querebatur. At Titus incusato qui hoc emiserat, astantē Iosephum mittit, ut Castori dexteram porrigeret. uerum is neque se iturum, nihil enim sanum supplices cogitare respondit, & amicos qui uoluere ire prohibuit. Cum uero quidem ex perfugis Æneas, iturum sese dixisset ad eum. inuitante Castore, ut etiam secum in quo ferret argentum aliquid susciperet: ad hæc ille studiose aperto sinu accurrit: alter uero Ioseph.

super eum saxum demisit. Et ipsum quidē, quoniā præcauerat, ferire non potuit: sed alium militē qui aderat, uulnerauit. Cæsar uero fallaciā reputans, intellexit misericordiā in bello nocere. minusq; decipi calliditate sæuitiā: arietisq; impulsione, iracūdia fraudis, uehementius utebatur. Castor autē eiusq; socij turrim ictibus iam cedentē incendūt: perq; flammās in eiusdem missi cuniculos, iterū magni animi opinionē apud Romanos habuere, tanquā se ignibus tradidissent. Capita autē hac parte murū Titus, die quinto postquam primū ceperat: fugatisq; inde Iudæis, intro cum lectis mille transiit, quos circa se habebat, armatis: ubi noua ciuitasq; lanæ uenditores erant, fabriq; ærarij, uestiūq; mercatus, & ad murum angustæ uiae transuersæ tendebant. Enim uero si uel statim muri disturbasset maximā partem, uel quæ ceperat lege belli uastasset, nullum credo damnum uictoriæ fuisset admixtum. nunc autē Iudæos exoratum iri sperans, cum liceret capere facilem discessionē aditum dilatauit. nec enim quibus consulebat, insidiaturos sibi putabat.

De secundo muro bis obtento à Romanis.

Cap. X.

DENIQUE postquam ingressus est, neq; occidi quenquā permisit eorum qui cōprehendebantur, neq; domus incendi: sed tam seditiosis, si pugnare uellent, sine populi detrimento copiā dabat, q̄ ipsi populo fortunas proprias se redditurum pollicebatur. Plurimi nāq; petebant sibi ciuitatē seruari, templum uero ciuitati. At enim populum quidē ad ea quæ hortabatur & antea paratū habebat, bellicosi autē pro inertia ducebant humanitatē: Titūq; imbelli animo, quod cæterā ciuitatē tenere non posset, has proponere cōditiones putabant. mortē autē populo denunciātes, & si uerbum quisquā de traditione fecisset, pacem uel nominasset, mox interficiendū eum esse minitantes, Romanis qui introire, alij per uiarū angustias obstabant, alij exedibus: alij murū per superiores portas egressi, pugnare cœperant. quibus rebus perturbati custodes, de muro sese demiserunt, relictisq; turribus in castra recesserūt. clamor autē audiebatur militū intra ciuitatem, quod ab hostib. cingerentur: foris autē degentiū clausis cōtubernalib. metuentiū, crescente autē numero Iudæorum, & propter locorū peritiā uiarūq; scientiā præualente, multi Romanorū trucidabantur, & ab incumbentibus pellebantur, cū magis necessitate resisterent. nec enim multis simul fugiendī copia per angustias muri patebat: omnesq; penē qui trāsierant, perempti fuissent, nisi Titus eis opem tulisset. Dispositis em̄ per summa uiarū sagittarijs, & ubi plus erat multitudinis astans, missilibus hostes abigebat, & cum eo Domitius Sabinus, uir bonus etiā in illo prelio cōprobat: durauitq; tam diu, sagittis eos prohibēs irruere, donec omnes milites recessere. Romani quidē ita secūdo muro potiti, ad extremū pulsi sunt. Oppidanis uero qui pugnaces erant, spiritus creuit, & secūdis rebus amentes erant, neq; Romanos aufuros esse ad ciuitatē accedere suspicātes, neq; uinci se posse, si ad præliū processissent. nam quia iniqui erāt, officiebat eorū sententijs deus: & neq; Romanorū uim, multo maiore illa quæ pulsa fuerat, superesse cernebant: neq; famem, iamiamq; serpentē. adhuc enim malis publicis alebātur, & sanguinē ciuitatis bibebāt. boni autē iam dudū inopia laborabant, & penuria uictus iam multi defecerāt. populi tamen interitū, seditiosi pro leuamine sui ducebant: & solos eos qui pacem uon probarent, saluos

saluos esse cupiebāt, quicūq; uiuere contra Romanos optarent. cōtrariam uero multitudinē, uelut onus quoddā, cōsumi gratulabātur. & ita quidē circa suos affecti erant. Romanos autē, quod ciuitatē iterum ingredi conabantur, armati prohibuerunt, disiectis muri partibus obiectu corporum præmunitis: ac per triduū sustinuerē fortiter dimicantes. Quarto autē die, Titum uehemētius aggressum nequaquam ferre potuerunt: sed ui coacti, rursum quò antea refugerunt, ille autē interim muro potitus, totam eius septētrionalem partem statim deposuit: in meridiana uero per turres præsidia collocauit.

De aggeribus in tertium murum, & oratione proluxa Iosephi pro deditione faciendā, & fame obfessorum. Cap. XI

IAM QVE tertium murum Titus aggredi cogitabat. Videbatur autē breuissimū tēporis eius obsidio: spaciūq; cōsiliū seditiosis esse dādū, si quid disturbance secundi muri aut famis metu remitterent, nec enim diutius eis prædas posse sufficere: ipse ocio cōmode utebatur. Nam cū dies aduenisset, quo militibus oportebat alimenta distribui, in cōspicuo hostibus loco ductis, iussit duces ordinato exercitu pecuniam singulis numerare. Illi autē prolatis armis ex inuolucris muniti procedūt, equitib; ornatos equos ducentibus: locaq; suburbana per multū spaciū auro argentoq; lucebant. Illo autē spectaculo nihil aut iucundius suis, aut horribilius hostibus uidebatur. spectantib; enim & uetera plena erant mœnia, & septētrionalis regio. quin & domos refertas intuentibus cernerēs, nullāq; ciuitatis partē quam non infusa multitudo tegebat. metus autē quamuis audacissimos ceperat, omnem simul exercitū armorūq; pulchritudinē conspicientes, & ordinationē uirorum. Et fortasse ad illam speciem seditiosi animos mutauissent, nisi malorum immanitate, quæ in populum commiserāt, dandā sibi ueniā à Romanis desperassent: imminente autē, si destitissent, morte supplicij, bello mori præstabilius esse ducebant. præualebat etiā fatū, quod innocentes cū nocentibus, & ciuitatē cū seditiosis perire decreuerat. Quatriduo per singulas legiones alimenta cōsecuti sunt. Quinto autē die, cum omnia faciens Titus, nihil ludæos pacatum cogitare sensisset, bifariam diuiso exercitu, Antoniā uersus ad Ioannis monumentū aggeres inchoauit: ista parte superiorē ciuitatē captum iri cogitans, & per Antoniam templum, nanq; hoc nisi cepisset, ne oppidum quidē tutū erat obtinere. In utraq; autē parte duo aggeres erigebātur, à singulis legionib; singuli. Et iuxta monumentū quidē operantes, à ludæis & Simonis socijs infestantibus prohibebantur: ad Antoniā uero ab Ioannis socijs cum multitudine Zelotarum, nō solum quia de superiore loco pugnabant, uerum etiā quia machinis iam uti didicerāt. paulatim enim usus quotidianus aluit peritiā. Habebāt autē balistas trecentas, & quadraginta tormēta saxorū, quibus difficiliorē aggerū extruccionē Romanis efficiebant. Titus autē sibi saluā fore fortunam sciens, & periturā esse ciuitatē, unā & obsidioni uehemēter instabat: nec pœnitudinem ludæis suadere cessabat: consiliūq; factis admiscens, & orationē sæpe armis efficaciorē cognoscēs, tā ipsos ut saluari uellēt rogabat, tradita sibi ciuitate, quæ iā capta uideretur, q̄ & Iosephū allegabat, patria lingua uerba facturū, sperās eos hominis gētilis monitu aliquid remissuros. Itaq; Iosephus murū circuiēs, simul'que extra teli iactum stans, unde exaudiri facilius posset, multis orabat.

ut sibi ac populo parcerēt, tēplo ac patriæ, ne'ue cōtra hæc fierent alienigenis duriores. Romanos em̄ sancta reuereri, cum quibus nulla sibi societas esset, manus'que suas ad hoc usq; cohibere. ipsos uero in his edoctos, cum seruare possent, sponte ad eorū interitū ruere. quin potius uiderent muros concidisse firmiores, excisis uero infirmiores superesse: Romanorumq; uires cognoscerent sustinere nō posse, hisq; seruire nō esse nouū, neq; inexpertū ludæis. Nā licet pulchrū sit pro libertate pugnare, tamē id in principio decere fieri. Semel autē subditū, qui multo tēpore paruisset Imperio, iugū excutientē, malæ mortis cupidū, nō libertatis amatorē uideri. Debere autē dedignari dominos humiliores, non quorū in potestate sunt omnia. Nam quid Romanos effugisse, nisi quod propter æstus aut frigora esset inutile? imò uero trāsisse ad eos undiq; fortunā, deumq; per singulas nationes ducentē imperiū, nunc esse in Italia. Hanc autē ualidissimā legē, tam feris bestijs q̄ hominib. esse præfinitā, potentiorib. cedere: apud eosq; esse uictoriā, apud quos robur fuerit armorū. Id circo etiā maiores eorū, quanquā multū & animis & corporibus & alijs subsidijs meliores, celsisse Romanis: quos nisi deum scissent illis fauere, nunquā perpelsi fuissent. ipsos uero qua tunc re fretos resistere, cū ex magna parte capta sit ciuitas: ciues autē etiam si muros integros haberent, excidio pariter affecti sint. Nec enim latere Romanos, quæ fames teneat ciuitatē: & modo quidē consumi populū, continuo uero etiā bellatores interituros: nam etsi Romani deserint, & ab obsidione cessauerint, neq; ciuitatem strictis gladijs irruerint, ludæis tamē inexpugnabile bellū intus alsidere, quod horis singulis aleretur: nisi forte cōtra famē quoq; arma caperent ac dimicarent, soli q; possent etiam infortuniū superare. His addebat, optimū esse ante intolerabilē calamitatem mutare sententiā: dū q; liceret, salutare cōsiliū sequi. Nec enim antea gestorum causa succensere Romanos, nisi ad finem usq; insolētes essent: natura eos esse in imperio māsuētos, atq; iracundiæ præferre quod utile est. Vtile autē putare, neq; ciuitatē uacuam uiris, neq; desertā habere prouinciam: idcirco uelle imperatorē cum his dexterā iungere: nec enim cuiquā salutem daturū si uicēperit ciuitatem, præsertim qui nec in extremis ei cladib. rogati paruerint. Breui autem murum quoq; tertium captum iri, priores qui capti sunt, fidem facere. & quāuis perrūpi tutamina non possint, famē pro Romanis pugnaturam. His monentem Iosephū multi in muro stantes uituperabāt, multi uero cōuicijs, nōnulli etiā iaculis appetebant. Ille autē cum manifestis eos calamitatibus minime flecteret, ad gentiles trāsit historias: O miseri, uociferans, uestrorū q; auxiliatorū immemores, armis & manib. cum Romanis bellum geritis, quasi quem aliū sic uicerimus. Quādo autē non deus omnium conditor, ludæorum defensor est, si lædantur? Nō resipietis? Vnde progressi pugnat, quantū q; auxiliatorē uiolatis? Non recordamini opera diuina parentum, atq; hunc sanctum locū, quāta bella nobis aliquādo peremit? Ego autē facta dei narrare auribus indignis horresco: sed tamē audite, ut cognoscatis nō solū uos Romanis, sed etiā deo resistere. Nechias, qui tū erat rex Ægyptiorum, idēq; Pharaon uocabatur, cum infinita manu descendit, reginamq; Saram materni nostri generis rapuit. Quid igitur uir eius Abraham proauus noster? Armis credo ultus est iniuriam? Atqui ccc & xviij præfectos habebat, quorum singulis infis

infinita multitudo parebat. An ipse quidē quiescere maluit absente deo? puras autē manus ad hūc locū tendens, quē uos polluistis, inuictū sibi auxiliatorē ad militiā legit? Nōne secunda uespera incorrupta regina remissa est ad maritum? Adorās autē quē uos gētili cæde cruētaſtis locū, ac tremens nocturnis somnijs Ægyptius exagitatus aufugit, auroq; & argēto amatissimos deo donauit Hebręos. Dicā translata in Ægyptū maiorū nostrorum domicilia. Qui cū annos quadringētos tyrānis an regib. alienigenis subiacerent, armis ac manibus ulcisci possent, semetipsos deo potius permisere. Quis nescit Ægyptū repletā omī genere serpentū, omniq; morbo corruptā? Quis terrā infructuosā? quis Nili defectionē, & cōtinuas decē plagas? & ob hoc parētes nostros cum præsidiō incruentos, & sine periculo deduci, quos deus sibi sacerdotes ducebat? An nō ab Assyrijs raptam nobis sanctā arcam, Palæstina & Dagon simulacrū gemuit, & tota gens quæ rapuerat? corruptis uero occultis corporum, ac per ea cū cibo uisceribus exhaustis, cymbalorū ac tympanorum sono manibus noxijs reportauerūt, sanctū placationibus expiantes? deus erat qui hæc parentib. administrabat, propterea quod omīssis armis ac manibus, eius se iudicio permisere. Rex Assyriorū Senacherib cum totam ducens Asiā, ad hanc urbem castra posuisset, num manibus humanis cecidit? nōne ab armis quiescentes in uotis erant, & angelus dei in una nocte infinitū deleuit exercitum? posteroq; die excitatus Assyrius cLxxxv. milia reperit mortuorū, atq; ita cū reliquis Hebręos inermes, nec persequentes fugiebat? Scitis etiā in Babylone seruitiū, ubi per annos Lxx. populus exulans, nō ante libertatē recepit, q̃ eam deo Cyrus donaret: qui eos etiā est proſecutus, iterūq; auxiliatori suo sacerdotū more seruebant. Breuiter dicam, nullū est operæ precii quod armis parentes nostri fecerint, aut nō sine armis deo permissa potestate impetrauerint. Domi autē manentes, ut placebat iudici superabant. Pugnantes uero, semper de spe deciderūt. Nam ubi rege Babyloniorū urbē obsidente, contra Hieremiæ prædicationē Sedechias rex noster cum eo congressus est, tam ipse captus est, q̃ cū tēplo ciuitatē uidit excindi. Atqui uidete, quanto ille rex uestris ducib. eiusq; populus uobis erat moderatior. Deniq; Hieremiā uociferantē, inuisos esse eos deo propter delicta quæ in eum cōmiserant, captū iri autē nisi traderēt ciuitatem, neq; rex neq; populus interfecit. Sed uos (ut intus gesta prætermittā, neq; digne possum iniquitates uestras exponere) me, qui uobis salutē suadeā, querimini, telisq; appetitis irati, q̃ uos uestrorum cōmonefacio peccatorū, nec dici ea toleratis, quorū quotidie facta cōmittitis. Idem tūc fuit, cū Antiocho qui dictus est Epiphanes obsidente ciuitatē, multis modis offensa diuinitate, maiores nostri cū armis p̃gressi, ipsi quidem in pugna perēpti sunt, oppidū uero ab hostibus direptū est: sanctūq; per trienniū sexq; menses penitus desolatū est. Et quid pluribus opus est? Ipsos Romanos quis cōtra Iudæorū gētes ad militiā prouocauit? nōne indigenarū impietas? Vnde seruire cœpimus? Nōne à seditione maiorū, quando Aristobuli & Hyrcani furor, & inter eos cōtentio, Pompeiū intulit ciuitati, & Romanis deus in dignos libertate subiecit? Deniq; tres menses obsessi, quantū nihil quale uos in sanctum leges que deliquerant, & maioribus ad bellum subsidijs utebantur, sese tradiderunt. Antigoni autē filij Aristobuli nescimus exitum? quo re-
 gnum

gnum obtinente, deus iterū captiuitate persequeretur populū delinquētem. Et Herodes quidē Antipatri filius, Sosium & Romanū adduxit exercitū, circundati uero per sex mēses obsidebātur, donec capti peccatorū suorū supplicia pependērūt: direptaq; est ab hostib. ciuitas. Ita nunq; genti arma data sunt. Oppugnationi uero sine dubio cohæret excidium. Oportet ergo, ut opinor, sacri loci possessores iudiciū deo de omnib. permittere: manusq; tunc humanas cōtemnere, cū à superno ipsi iudice nō recedāt. Vos autē quid ex his, quæ legis cōditor bene dixit, egistis? Quid, quod is execratus est, prætermisistis? Quātū autē illos qui cito periere, impietate superastis: nō occulta dedignātes peccata, hoc est furta, insidiasq; atque adulteria, rapinis, cædibus certatis, nouasq; maleficiorū excogitastis uias. Sanctū uero tēplū, factū est omnīū receptaculum: & indigenarū manib. pollutus est locus, quē Romani ex tam longinquo adorabant, multa per legē nostrā de suis moribus derogantes. Deinde post hæc in quē fuistis impij, hunc auxiliatorē speratis? Valde quidē iusti estis, supplices, purisq; manib. adiutorē uestrū rogatis. Talibus rex noster precibus aduersum Assyriū supplicauit, cum magnū illum exercitum deus una nocte pstrauit. Similia uero Assyrijs Romani cōmittunt, ut etiā similē ultionem speretis? Nam ille quidē ab rege nostro accepta pecunia, ut uastitati parceret ciuitatis, neglecto iureiurando ad incendiū tēpli descēdit: Romani autē solenne poscunt tributū, quod parentes nostri eorū parentib. pensabant. Et si hoc impetrauerint, neq; populantur ciuitatē, neq; sancta omnino tangunt. Concedunt autē uobis familias liberas & possessiones tenere, sacrasq; leges saluas manere patiūtur. Infania est profecto, sperare deum talem circa iustos fore, qualis iniustis apparuit: præsertim qui statim ulcisci nouerit cum oportet. Deniq; Assyrios prima nocte, qua castra ciuitati admouerāt, fregit. Quod si etiā uestrā progeniē liberaret, Romanos uero dignos pœna iudicaret, confestim eis illo tēpore sicut Assyrijs irasceretur, quo genti manus Pompeius attulit, quo post illum Sosius ascēdit, quo Galilæā Vespasianus excidit, postremo non nunc Titus ciuitati appropinquaret. Sed neq; Magnus, neq; Sosius quicq; passi sunt, & ciuitatem uictoria ceperunt. Vespasianus autem ex bello quod nobiscum gessit, etiā imperiū adeptus est. Nam Tito quidē etiā fontes nunc uberiores profluunt, qui prius uobis aruerant. Deniq; ante eius aduentum scitis & Siloam & oēs extra ciuitatē fontes adeo defecisse, ut ad utrūq; aqua mercaretur, nunc autē ita hostib. nostris largi sunt, ut nō modo ipsis & iumentis eorū, sed etiā hortis sufficiant. Deniq; huius prodigij & ante periculū factum est in excidio ciuitatis, quando supra memoratus Babylonius rex cū exercitu aduenit, qui & captā ciuitatē incēdit & tēplum: quāuis ut opinor nihil tunc illi tantū, quantū nos impie nūc, cōmisissent. Itaq; sanctis relictis, deum fugisse putauerim: hisq; nūc adesse, quib. cū bellū geritis. An bonus quidē uir domū flagitiosā fugiet, & domesticos oderit? Deū uero malis uestris inherere arbitramini, q; etiā occulta cōspicit, & audit omnia quæ tacētur? Quid autē apud uos tacetur? quid celatur? quid nō etiā inimicis planū factū est? Iniquitates em̄ uestre uelut in prōptu neminē latent: inq; dies singulos, q; peior sit, certamē habetis, atq; ita nequitiam, ut uirtutem demonstrare contenditis. Veruntamen reliqua salutis uia est, si uelitis, & diuinitas confessis ac pœnitentibus

tentibus solet sese placabilis offerre. Arma pręcite, pudeat uos patrię iam diru-
 tæ. cōuertite oculos, & aspiciate eius quā proditis pulchritudinem, quale oppi-
 dū, quale tēplū, q̄ multarū gentiū munera. Quis in hæc flāmas adducit? quis
 hæc iam nō esse desiderat? Et quid est hoc quod saluū esse debeat dignius? ō
 duri & lapidib. stupidiore. Si hæc nō ueris luminib. cernitis, saltē familiarū
 uestrarū miseremini. Versentur in conspectu cuiusq̄ filij, cōiuges, & parētes,
 quos paulo post aut bellū aut fames absumpserit. Scio quia unā cū his pericli-
 tabitur mihi mater & cōiunx, & familia nō ignobilis, domusq̄ olim clarissī-
 ma. Et fortasse propterea me quisq̄ hæc suadere crediderit. Interficite illos, ac-
 cipite mercedē salutis uestrę sanguinē meum. Ipse quoq̄ mori paratus sum, si
 post me respiscitis. Hæc Iosepho uociferāte cū lacrymis, seditiosi quidē neq̄
 animos flexerūt, neq̄ tutā sibi mutationē fore iudicauerūt. Populus uero ad
 profugiendū cōmotus est, & alij possessionib. suis, alij rebus charissimis exi-
 guo precio uenundatis, aureos, ne latrones eos deprehēderent, transglutie-
 bant. quū uero ad Romanos elapsi fuissent, exonerato uentre habebāt usui ne-
 cessaria. Titus em̄ plerosq̄ per agros, quō uellet quisque pergere, dimittebat:
 idq̄ magis eos ad perfugiū horrabatur, quod & intestinis malis carebant, nec
 Romanis seruebant. Ioannes aut̄ & Simon cū socijs, ne his magis pateret exi-
 tus, q̄ Romanis aditus, obstruebant: & qui uel umbrā suspicionis dedisset, cō-
 tinuo necabatur. Ditiorebus quidem manere etiā sicut profugere, par causa
 erat pereundi: nam quasi trāsugere uoluisset, propter patrimoniū quisq̄ oc-
 cidebatur. Cum fame aut̄ crescebat desperatio seditiosorū, & in dies singulos
 utrumq̄ malū amplius accendebatur. Et palām quidē nulla erant frumēta, ir-
 rumpentes aut̄ scrutabantur domos. Et si quidē inuenissent aliquid, eos qui ne-
 gauerant uerberabāt: si uero nihil inuenissent, quasi diligētius celauissent, tor-
 mentis itidem afficiebant. Habendi aut̄ argumento erāt corpora miserorum,
 cum ea quæ solidis uiribus starēt, abundare cibo putarētur. Tabidi aut̄ trans-
 figebantur: nec rationis esse uidebatur, statim fame morituros occidere, mul-
 ti uero clām uniuerſa bona sua uno frumētī modio, qui ditiores essent, itemq̄
 pauperes ordeī permutarūt. Inclusi deinde int̄mis edium tectis, quidam sum-
 ma penuria infectū triticiū comedebant. panem alij conficiebant, ut necessitas
 metuſq̄ monuisset. Et mensa quidē nusquā apponebatur, sed incoctum sub-
 trahentes igni cibū diripiebāt. Miserabilis aut̄ erat uictus, dignūq̄ lachrymis
 spectaculum, cum potentiores quidē plus haberent, infirmiores aut̄ iniuriam
 deplorarent, quippe cum fames super omnes clades haberetur. Nihil enim sic
 perdit hominem ut pudor: nam quod reuerentia dignum est, in fame negligi-
 tur. Deniq̄ uxores uiris, & filij parentibus, & quod miserrimum, matres ci-
 bum infantibus ex ipso ore rapiebant: & marcescentibus inter manus charissi-
 mis nemo parcebat, quin uitę guttas auferret. Edētes uero talia non latebant,
 sed ubiq̄ aderant qui ista diriperent. Nam sicubi clausam domum uidissent,
 eos qui intus erant, cibū capere hoc suspicabantur indicio: statimq̄ ruptis fo-
 ribus irruebant, uictūq̄ iam cōtusum dentibus, ex gutture penē reuocabant,
 ipsos faucib. strāgulantes. Pulsabantur aut̄ senes ne cibū defenderēt: lacerabā-
 tur mulieres, ea quę haberēt in manib. oculētes: nullaq̄ miseratio uel cani es-
 rat capitis, uel infantia: sed abstractos pueros & ex bucella pendentes, humo
 allide-

allidebant. Si quis autem incurrentes anteuenisset, quodque rapturi fuerant deuorasset, tanquam læsi cruentiores erant. Acerbissimos autem cruciatus excogitabant, dummodo alimēta reperirēt; nunc excruciatēs genitālīū uias, nunc uirgis acutis podices trāsfīgēdo. horrendaque etiā auditu quis patiebatur: in unius panis cōfessionē, & ut unū pugnū farinæ abditū indicaret. Tortores autem nec esuriebāt (minus enim crudele uideretur, quod necessitas impetraret) exercētes autem demētiā suā, sexque sibi dierum cōmeatum pręparantes, hisque occurrentes, qui per Romanorū custodias agrestis oleris herbarūque gratia colligendarū nocte erepsissent, cū iam se hostes euasisse credebant, quę attulissent eripiebāt: multūque supplicantibus, & horribile dei nomen implorantibus, ut aliquā partem sibi cōcederent eorū, quę cū periculo sibi collegissent, nihil penitus dabant: gratumque uidebatur, si spoliati nō perirent. Hęc quidē humiliores à satellitib. patiebantur. Honorati uero ac diuites ad tyrānos perducebantur, quorū alij insidiarū falso accusati occidebantur, alij quia Romanis proderent ciuitatē. Et plerumque delator subornatus indicabat, quod profugere uoluissent. Si uero quē Simō expilasset, eum ad Ioannē remittebat: & quē Ioannes expoliasset, eū Simō excipiebat: sibi que inuicē propinabāt sanguinē populariū, miserorūque cadauera partiebantur. Et dominandi quidē causa erat in utroque dissensio, scelerum uero cōcordia. Nā qui ex alienis malis partē alteri, sibi totū uendicās, nō dedisset, nequissimus uidebatur. Et qui nō accepisset, uelut boni alicuius dāno dolebat, quia crudelitatis parte caruisset. Singillatim quidē iniquitates eorū explanare nō potero: ut autem breuiter dicā, neque aliā ciuitatē unquā taliā per pessam puto, neque ullam nationē post hominū memoriā malicia ferociorem fuisse. Postremo etiā genti Hebræorū maledicebāt, ut minus impij uiderētur in alienos. Veruntamē, quod erant, & seruos se, & cōuenas & degeneris gentis abortiones esse cōfessi sunt. Denique ciuitatē ipsi euertere, & Romanos inuitos hęc tristē admittere uictoriā coegere: tardiusque uenientem in templum ignem penē traxere. Denique cū hi ardere superiorē ciuitatē uidissent, neque doluere, neque illachrymauere: sed apud Romanos qui hęc paterentur inuenti sunt. Verum hęc quidem suo loco postea cum rerum documentis dicemus.

De Iudeis crucifixis et aggeribus combustis.

Cap. XII.

TITO autem aggeres proficiebāt, quāuis à muro milites male afficerentur: parte uero equitatus missa, iussit per ualles ad alimēta cōportanda exeuntib. insidias tendi. Erāt autem in his nōnulli etiā pugnatores, quib. iam minime praeda sufficeret: maior uero pars ex populo pauperes, quos pfugere deterrebat p affectib. suis metus. nec clamē seditionis fieri posse sperabāt, ut cū cōiugib. ac liberis diffugerēt: eosque latronib. relinquere nō patiebātur uice sua iugulādos. Audaciores autem faciebat ad exeundū fames, restabatque iam latitantes egredi, & ab hostib. capi. Deprehensi autem necessitate repugnabant: metu supplicij, seroque uidebantur supplicare: post pugnam itaque uerberati, & ante mortem modis omnibus excruciatī, contra murum cruci suffigebantur. TITO quidem miserabilis uidebatur ista calamitas, cum Iudæi in dies singulos quingenti, nonnunquam etiam plures caperētur. Sed neque captos dimittere tutum erat, tantamque asseruare multitudinem custodum uidebat esse custodiam: maxime uero propterea nō prohibuit

habuit, citius eos existimans ea facie remissuros, tanq̃ similia passuros, nisi se dedidissent. Milites aut̃ diuersis modis suffigebāt, ira & odio & ludibrii causa: & propter multitudinē quā cepissent, iam spaciū crucib. deerat, & corporibus cruces. Seditiosis uero tantū defuit, ut ea clade mouerentur, quod etiā in contrariū eis celsit, ad deterrendā reliquā multitudinē. Transfugarū enim familiaribus ad murū tractis, & si qui erāt populariū prouiores ad pacē, & quæ paterentur qui ad Romanos profugerēt, demonstrabāt: & qui cōprehensti tenebantur, eos supplices nō captiuos esse dicebāt. Ea res multos perfugere cupiētū, donec uerū cognosceretur inhibuit. Fuerūt aut̃ qui statim dilapsi sunt, quasi ad uerū suppliciū properantes. Illatā enim ab hostibus mortē, comparatione famis requiem esse ducebant. Multis aut̃ captiuorū Titus etiā manus ab scidi præcepit, eosq̃ ad Ioannē & Simonem intromisit, ut propter calamitatem nec uiderentur profugī, nec crederentur: saltē nunc desinerent admonēs, ne uē se cōpellerent ad excidiū ciuitatis: sed lucraretur in extremis mutata uoluntate, & proprias animas, & patriā tantam & tēplum, cuius participem non habebant. simul aut̃ aggeres circūeundo, operantes urgebat, ueluti factis uerba non multo post secuturus. Ad hæc in muris stantes, & ipsi Cæsari, & patri eius maledicebant, mortemq̃ se contemnere clamabant, eamq̃ seruituti recte præferre, multa uero mala Romanis facere dum sperant, nec se nec patriā curantes, ut ipse diceret, perituros: mundūq̃ deo tēplū hoc melius esse: quam uis & id seruaturus sit qui incolet: quem ipsos quoq̃ auxiliatorē habentes, omnibus interminationibus illusuros. quibus facta non adfore: finem enim dei esse. Talia conuicijs admiscentes uociferabantur. Et inter hæc Antiochus quoq̃ aderat Epiphanes, multos alios armatos secum ducens, & præterea ceterua stipatus qui Macedones appellabātur, omnes ætate pares & paulo maturiores adolescentibus, more Macedonū instructi armis & eruditi, unde etiam nomen habebant, pleriq̃ tamen famā gentis æquare non poterant. Omnium enim regū qui Romanis parebant, felicissimū Comagenum fieri contigit, prius q̃ fortuna mutaretur. Ostendit aut̃ ille quoq̃ in senecta ætate, nullum ante mortē beatū dici oportere. Cæterū filius eius adhuc eo uigente præsens se mirari aiebat, quidnā esset quod Romanos adire pigebat muros. erat enim bellator ipse naturaq̃ promptissimus, tantusq̃ uiribus, ut multū peccaret audacia. Cū uero Titus ad hoc subrisisset, laboremq̃ cōmunē esse dixisset, sicut erat Antiochus cū Macedonibus in murum impetū fecit. & ipse quidē pro uiribus suis ac peritiā cauebat tela ludæorū, sagittis eos appetens: adolescentes aut̃ omnes præter paucos attriti sunt. Nā pudore pmissiōis diutius pugna certauerant, & ad extremum multi sauci recessere: hoc reputantes, quod etiā uiris Macedonibus uincere cupientib. fortuna opus sit Alexandri. A Romanis enim duodecimo die mensis Maij aggeres inchoati, uix nono & uigesimo perfecti sunt, cū totos dies septem & decē laborassent: ingentes enim quatuor iacti sunt. & unus quidē qui erat ad Antoniam, & à quinta legione fuerat extructus, contra medium stagnum, quod Struthium uocatur: alter uero à duodecima uiginti cubitis distans. Decima uero legio, quæ supra memoratis præstat, in septentrionali parte opus erexerat, ubi stagnum est quod appellatur Amygdalon. Ab hoc autem quintadecima legio triginta disce-

Ioseph.

T t

dens

dentem cubitis aggerē fecit ad pontificis monimentū. Iam uero ad motis aggeribus, Iōannes sub fossa intus terra usq; ad aggeres Antoniā uersus, dispositis per cuniculū sudibus, opera suspēdit: illataq; sylua pice ac bitumine illita, igni immittit. succensis autē fulcimentis, fossa repēte subsedit, cūq; magno sonitu in eam aggeres decidēre. ac primo quidē cū puluere fumus ex alto excitatus est, cū ignē ruina cōcluderet. perēsa uero materia qua premebatur, flāma iam clārior apparebat. Et Romanos repētini quidē facti stupor occupat: molitionē uero Iudæorū ægre ferebāt, iamq; se uicisse credentiū & spes eo casu refrixit, & in posterū subuenire aduersus ignē minus utile uidebatur, etiā si esset extinctus semel aggerib. deuoratis. Biduo uero post, alios etiā aggeres Simō cū socijs aggreditur. illa enim parte Romani ad motis arietibus cōcutere murū cōperant. Tephthæus autē quidam ex Garsi ortus, ciuitate Galilææ, & Megassarus ex regalibus famulis Mariamnes, cūq; his Adiabenus quidā, filius Nabatæi, nomē habēs ex fortuna Agiras, cuius est interpretatio claudus, raptis facibus in machinas euolarunt. hisq; uiris neq; audaciores in illo bello extra ciuitatē apparuere, neq; magis horrendi. nam uelut in amicos, non in agmen hostium excurrerent, nihil cunctati sunt aut subistere: sed per medios inimicos facto impetu, machinas incendēre. acti autē missilibus, & gladijs detrusi, non prius à periculo demoti sunt, q̃ ignis instrumēta corripere. Sublata uero iā flamma, Romani quidē cōcurrentes è castris, auxilio properabant: Iudæi uero ex muro eos prohibebant, manusq; cū his cōferebāt, qui flāmas extinguere conarentur, proprijs corporibus nullo modo parcētes. Et illi quidē arietes igni subtrahere, cum eorū tegmina cremarentur: Iudæi uero etiā per flammās eos retinere certabant. & quāuis feruens nacli essent ferrum, tamē arietes nō amisere. Hinc autē flāma transijt in aggeres, & auxiliantes præueniebat incendium. Itaq; Romani flamma circumdati, quoniā seruare posse opera desperabant, in castra discedūt. Iudæi uero magis instabant, cū semper eorū numerus cresceret, ex ciuitate accedentibus adiumentis, minusq; cautos haberent impetus, freti uictoria. progressi autē usq; ad munimenta castrorū prælio cum eorū custodibus decertabant. Est enim statio pro castris per uices succedentium armatorū, & acerbissima in eos sanctio Romanorū, ut qui loco de qualibet causa celsisset, occideretur. hi poenali exitio gloriosa morte prælata, steterunt fortiter: eorumq; necessitate simul ac pudore, plurimi fugientium redierunt: balistisq; in muro dispositis, ex ciuitate accedentē multitudinē prohibebant, nihil pro cautione siue tutamine suorū corporū prouidentem. nam quoscunq; obuios habuissent, cū his cōgrediebantur Iudæi: & in spicula irruentes incaute, ipsis corporibus inimicos feriebant. Sed neq; hi actis magis q̃ fiducia superabant, & Romani plus audaciæ q̃ quod male tractarentur, cedebant. Iam uero Titus aderat ab Antoniā, quō secesserat, locum alijs aggeribus prospiciēs: multūq; increpatis militibus, si cum hostium muros obtinerent, in suis periclitaretur, & uelut ex carcere cōtra se dimissis Iudæis, obsessorū pateretur ipsi fortunā, ipse cū electis militibus hostes à latere circūuenit, illi autē cū in ora ferirentur, contra eum conuersi durabant. mixta uero acie, puluis quidem lumina, clamor uero aures exuperabat, neq; aut amicum quisquam internoscere poterat aut inimicum. Iudæis autem nō tam uisum fiducia, quantum salutis despes

desperatiōe perseuerātibus, etiā Romanos pudor armōrū & glorię & presentia periclitātis Cæsaris reddidit fortiores. Itaq; putauerim eos ad extremū nimia ferocitate animorū, uel totā multitudinē Iudæorum fuisse rapturos, nisi præuento pugnæ momento, in ciuitatē se recepissent. Corruptis aut aggerib. Romani mœrore tenebantur, quod tam longū laborē una hora perdidere, & multi quidem solutis machinis captum iri ciuitatem iam desperabant.

De muro extructo ab exercitu Romano circum Hierosolymam triduo.

Cap. XIII.

TITVS autem cum ducib. quid fieret deliberabat. Et callidiorib; qui dem placebat, omni admoto milite ui muros experiri: adhuc em Iudæos cum exercitus parte dimicasse, uniuersi uero militis imperū tolerare nō posse, uerū sagittis esse obruendos. Prudentiores autem rursus aggeres fieri suadebāt: alij & sine aggerib. assideri, egressus eorū tantūmodo obseruando, ac ne uictus intro ferretur monebant, & ciuitatē fami relinquere, ne que cū hoste manu cōfligere: nec em expugnari eorū confidentiā posse, quib. optatum est ferro procūbere, uel etiā sine hoc interficere, quæ sauior est cupiditas. Ipsi aut Tito, cessare quidē prorsus tanto cum exercitu, honestū non uidebatur: & pugnare cum his superuacuum, qui semetipsos perdituri essent. Aggeres autē fieri, impendiorū penuria operosum iudicabat, egressus uero ciuitatis obseruari, operosius. Nec em circumdari eam propter magnitudinem locorumq; difficultatē, ab exercitu posse, & præterea ad excursus incautum: cōtra manifestā enim uiam obseruatam, occultas uias excogitatuos Iudæos, tam necessitate q; locorum scientia. Si quid aut clām esset illatum, diutius obfidionem trahendam, uerendumq; ne uictorię gloriā diminuat temporis longitudo. Hæc enim cuncta quidē effici posse, sed celeritatē ante gloriā duci: debere tamen si celeritate uti uelit & cautione, totā muro cingere ciuitatem. Hoc enim modo omnes exitus posse præcludi: & Iudæos aut omnib. modis salute desperata, ciuitatē tradituros, aut fame uictos facillime capiēdos. aliter enim se nō posse quiescere. Verū & aggeres curaturū esse, cum infirmiores habeat qui prohibeant. Quod si cuiquam magnū opus & inextricabile uideatur, eum considerare debere, quod neq; paruum opus Romanos decebat facere: & sine labore magnū quid perficere, ne deo quidē facile sit. His dictis duces exhortatus, iubet eos exercitus in opera distribuere. Diuinus autē quidam impetus militibus incidit: ambitūq; partiti, non solum rectores inter se, uerum ipsi etiam ordines certabant. Et miles quidem decadarcho, decadararchus autē hecatontarcho, isq; chiliarcho placere properabat: chiliarchorum uero ostentatio ad duces usq; pertinebat, ducum uero certamina Cæsar ipse dijudicabat. In dies enim singulos circuiēs, opus sapissime inspiciebat. Cœptum em à castris Assyriorū, ubi ipse tendebat, ad inferiorē Cænopolim murum duxit. Hinc per cedronē ad Eleōn montem reuertens, à meridie montem cōplectitur, usq; ad saxum quod Peristereonos uocatur, eiq; proximum collem, qui super uallem imminet Siloam, ac inde ad occidentem flexo ædificio, ad uallem fontis descendit. Hinc subiens ad Anani pontificis monumentum, circumdato monte, ubi Pompeius castra posuerat, ad septentrionalem redit regionem. Et cum præcessisset ad uicum, cui nomen est Erebinthonicus, post illum Herodis monumentum ab oriente clausum castris suis cōiun-

Ioseph.

Tt 2 xit

xit, unde cœperat. Murus quidē uno minus XL. stadiorū erat. Ad hoc autē foris castella tredecim edificata sunt: eorū gyros denis stadijs numerabatur. Totum autē opus triduo cōstructū est, ut id quidē dignū mensibus uideretur, celeritas uero fide careret. Muro autē circūclusa ciuitate, per castella custodibus collocatis, primā quidē uigiliā noctis ipse circuiēs explorabat: secūdam uero Alexandro permiserat: tertia uero obtigit legionū ducibus. Somnos autē uigiles inter se fortiebantur, totaꝑ nocte per castellorum spacia circuibant.

De fame Hierosolymorum et secundo aggere extructo.

Cap. XIII.

IVDÆIS autē cum exeūdi facultate, omnis etiā spes salutis adēpta est: auctaꝑ iā fames, totas domos ac familias depascebatur. Et tecta quidem plena erant mulierib. exanimatis, atꝑ infantibus: uiarū autē angusta senibus mortuis. Adolefcētes autē ac iuuenes turgidi, uelut umbræ mortuorū, per fora uersabātur: & ubi quē casus occupauerat, decidebāt. Sepelire autē funera, neꝑ poterāt præ labore, & eos quibus aliqua uis supererat, pigebat, & propter multitudinē mortuorū, & quod de ipsis erat incertū. Deniqꝑ super eos quos sepelierāt, multi moriebātur. Multi autē ad sepulchra, priusquā fati dies ueniret, & uiui properabant: neꝑ luctus in illis calamitatibus, neque fletus erat, sed fame superabantur affectus. Siccis autē oculis, & corruptis oribus, qui tardius morerētur, eos qui ante se requiescerēt, tuebātur. Aliū uero si lentū ciuitatē, plenāꝑ mortuis nox cōprehenderat, & latrones his acerbiores. domos enim, quæ tū sepulchra erant, & cadauera spoliabant, & uelamina corporibus detrahētes, cū risu egrediebātur, hisꝑ gladiatorū mucrones probabant: nōnullosꝑ iacentiū adhuc spirātes, ferro experiendi causa transuerberabant. Si quis autē manum rogasset aut ferrū sibi cōmodari, quo famē euaderet, superbissime negligebatur. Animas uero efflantiū quisꝑ, in morte tēplū obtutibus intuebatur, cū uisus relinqueret seditiosos. Illi autē, primo quidem sumptu publico iubebant mortuos sepeliri, cum fœtorem ferre non possent: deinde quod non sufficebant, in ualles eos ex muro præcipitabāt. Quas circuiens Titus ubi plenas cadaueribus uidit, altāꝑ saniem tabefactis corporibus defluentē, ingemuit: & extentis manibus deum testabatur, factū illud suū non esse. Ciuitas quidē ita erat affecta. Romani uero, cum iam nemo seditionis forū auderet excurrere (nam etiā eos moror, famesꝑ tangebāt) dies lictos agebant: frumētī, aliarūꝑ rerum necessariarū habētes copiam, de Syria proximisꝑ prouincijs, multi autē iuxta murū stantes, magnāꝑ alimētōrū abundantiam demonstrantes, satietate sui famem hostium incēdebant. Seditiosis autē nihilo magis calamitate cedētibus, Titus reliquias populi miseratus, & prosperans saltem hoc liberare quod superest, iterū aggeres inchoabat, quāquam difficulter materiā reperiret. omnes enim ciuitati proximas syluas, opera prima consumpserant. à nonagesimo uero stadio milites alias cōgerebant: & ad Antoniam solam ex quatuor partibus, maiores prioribus aggeres struebantur. Cæsar autem agmina circuiens, atꝑ opus urgēs, quod in manibus eos haberet latronibus ostendebat. Sed illis poenitudo planē perierat: & anima ac corporibus separati, utrisꝑ uelut alienis utebantur. Nec enim uel animas affectio mansueta, uel corpora dolor tangebāt, qui etiam mortuam plebē, quasi canes lacerabant, replebantꝑ languentibus carcerem.

De

DENIQUE Simon Matthiā, per quē obtinuerat ciuitatē, excruciatū peremit. Boethi filius erat, ex pontificib. populo maxime fidelis & charus. Is, cū à Zelotis male populus tractaretur, quib. iam Ioānes accesserat, ut adiutorē Simonē reciperet, populo persuasit: nulla cū eo prius habita pactione, nec aliquid mali metuens. Ingressus autē ille, postq̃ obtinuit ciuitatē, inimicū eum eque atq̃ alios esse dicebat, qui pro se consiliū dederat, uelut hoc simplicitate suasisset: productūq̃ eum & accusatū, q̃ cū Romanis sentiret, morte damnauit, ne purgationis quidē ei facultate concessa, cū tribus filijs suis. quartus enim ad Titum ante profugerat. Prius autē se occidi, q̃ filios obsecrantem, atq̃ hanc pro illa, quod ciuitatē ei aperuisset, gratiā postulātem, ut augetet eius dolorem, nouissimū iussit interfici. Ille quidem super cæsos in conspectu suo filios iugulatur, coram Romanis productus: ita enim Simon Anano Bamadi filio præceperat, qui erat eius satellitū crudelissimus, cauillatus si quid eum iuuarent, ad quos exire uoluisset. corpora uero sepeliri prohibuit. Post hos Ananias quidam, pontifex, filius Masbali, nobilis, & scriba curiæ, uir fortis, ex Ammaunte genus ducēs, & cū his quindecim ex populo clariores necantur. Iosephi uero patrē cōclusum asseruabant: missosq̃ præcone denunciant, ne quis in ciuitate degentiū uel colloqueretur cum eo, uel in unum ueniret, prodicionis metu proposito: & eos qui hæc cū illo deflerent, ante quæstionē perimebant. Ista uidens quidā ludas filius ludæ unus ex numero præfectorū Simonis, qui turrim ab eo sibi creditā custodiebat, fortasse quidem nonnihil etiā misericordia crudeliter pereuntium, magis autem sui prouidentia, cōuocatis decem fidissimis cōtubernalium: quousq̃ tandem, inquit, hæc mala sustinebimus? quam uē salutis spem habemus, seruantes pessimo fidem? Ecce iam fames oppugnat. Romani uero penē intus sunt. Simon autē bene quoq̃ meritis infidelis est: metusq̃ etiā apud eū pœnæ, & apud Romanos certa fœderis dextera. Ergo age, tradito muro & nosmet seruemus & ciuitatē. Nihil autē graue Simon patietur, si cum de se desperauerit, pœnas citius pendet. His ubi decem assensi sunt, mane cæteros quos subiectos habebat, per diuersum dimittit, ne quid eorū quæ cogitauerat proderetur. ipse uero de turri hora tertia Romanos inuocabat. illorum autē alij præ superbia contemnebant, alij non credebant, alios etiam pigebat, uelut mox capturos ciuitatem nullo periculo. Interea uero, cum Titus ad murum cum armatis succederet, ante rem Simon cognouit, turrimq̃ uelociter occupat: Romanisq̃ eos inspectantib. custodes peremit, & per murū proiecit corpora mortuorū. Ibiq̃ circuiens Iosephus (nec enī rogare cessabat) caput uulneratur lapide, statimq̃ attonitus cadit. Excursus autē ad eius casum factus est ludæorum: abreptusq̃ esset in ciuitatē, nisi Cæsar misisset qui eum protegerent. Illis autē pugnantib. Iosephus quidē tollitur, parum quod ageretur intelligens. seditiosi uero, tanquam interfecto quē maxime cupiebāt, cum lætitia cōclamauerūt. Spargitur autē hic rumor per ciuitatē: ex quo residuā multitudinem mœror tenuit, uere perisse credentē, cuius fiducia profugere cogitabāt. Audito autē Iosephi mater in carcere, mortuum esse filium suum, ad custodes quidē, ex Iotapatis hoc ait certo se credere, nec enim uiuo potiri. Secreto autem flens, ad ancillas;

Ioseph.

Tt 3

hunc

hunc, inquit, scœcūditatis recepisse fructū, quod ne sepelire quidem sibi filiū li-
cuisset, à quo sepeliri sperasset. Verū ne illā quidē mendaciū diutius cruciatur;
necq; latrones refecit. Cito em̄ curato uulnere Iosephus resipuit; progressus q;
clamabat, illos sibi nō multo post uulneris pœnas daturus. populū autē rur-
sum ad fidē hortabatur. unde populo quidē fiducia, seditiosis uero stupor in-
cidit eius aspectu. Profugorū autē alij statim de muro necessitate profiliebāt;
alij uelut ad pugnā cū lapidibus progredi simulantes, mox ad Romanos pro-
fugiebant. Hos autē sœuior ea q; intus pertulerant fortuna cōsequebatur; & fa-
me, quā domi reliquerāt, uelociorem apud Romanos inueniebāt ad exitium
satietatē. aderant nanq; inflati ex inedia, & uelut morbo intercutis aquæ tur-
gidi, deinde uacuata replentes corpora disrumpebantur: nisi qui periti dese-
ria cohibuissent, paulatimq; cibum desueto corpori obtulissent. Verū & eos
qui hoc modo seruarētur, alia plaga suscepit. Quidā apud Syros ex trāsugia
deprehenditur, ē fimo uentris aureos colligens. Transglutientes autē (ut suprā
diximus) eos ueniebant, quod cunctos seditiosi scrutabantur: & maxima uis
auri fuerat in ciuitate: deniq; duodecim atticis cōparabant, quod antea uigin-
ti quinq; ualebat. Verum hac arte per unum detecta, totis castris fama percre-
buit, quod auro transfugæ pleni uenirēt. Arabum autē multitudo & Syri, scilicet
sis uentribus suppliciū minitabantur. Et hac ego clade nullā credo sœuiorē cō-
tigisse Iudæis: una deniq; nocte duorū miliū patefacta sunt uiscera. Et hac Ti-
tus iniustitia cognita, penē iussisset autores circūfuso equitatu iaculis appeti,
nisi magna fuisset multitudo noxiorū multoq; plures puniendi, q; qui fuerāt
interempti. Cōuocatis autē auxiliariū ducibus, itemq; militū Romanorū (nam
etiam militum quosdā hæc tangebatur inuidia) utrisq; iratus dicebat: si qui mili-
tum suorū hæc committerent lucri causa incerti, nec arma propria quisquam
erubesceret auro argentoq; facta: Arabes autē & Syri. primo in alieno bello li-
center calamitates inferrent: deinde crudelitātē in cædibus & in Iudæos odia
Romanis ascriberent. hac em̄ quosdā suorū milites infamia participare. & his
quidē mortē interminatus est, si quis in eadē postea repertus fuisset audacia.
ad legiones autē mandata dedit, ut suspectos inuestigarēt, atq; ad se deferrent.
Verum profecto auaritia contemnit omne suppliciū, sœuisq; hominib. lucrā-
di amor innatus est: nullaq; omnino calamitas plus habēdi cupidini cōpara-
tur. Imò uero hæc aliās, & modū habēt, & metu subiugātur. Deus autē, qui dā
nauerat populū, omnē uiam salutis ad interitū uerterat: deniq; id quod cum
pœna interdixerat Cæsar, occulte in profugos admittebatur. Et si quis trāsfu-
gisset, circūspectantes ante ne quis Romanorū uideret, eos scindebant, & ex
uisceribus quæstū nefarium trahebant. in paucis autē reperiēbatur, & plerosq;
sola spes consumebat. Hic quidem casus multos transfugarum reduxit.

De sacrilegio circa templum & relictis ex urbe cadaueribus & fame.

Cap. XVI.

I O A N N E S autem, ubi rapinæ ex populo defuere, ad sacrilegiū sese cō-
uertit: multa q; donaria templi retinens, multa q; uasa diuinæ rei min-
isterio necessaria, crateras, & lances, & mensas, ne urceolis quidem
abstinuit, quos Augustus eius q; uxor miserat. Romanorum quidem impe-
ratores honorauerunt semper templum atq; ornauerunt: tunc autem Iudæus
etiam alienigenarū dona distrahebat, ad socios autē dicebat, sine metu diuin-
nis

nis abuti debere, qui pro deo, qui p̄ tēplo militarēt, & ex ipso ali. Propterea q̄ sacrū uinū, & oleū, quod sacerdotes sacrificijs referuabant, tutū erat effudisse. nāq̄ in tēplo & multitudini distribuit, & illi sine horrore ungebantur & potabāt. Nō equidē recusabo dicere, quæ dolor iubet. Puto si Romani cōtra noxios uenire tardassent, aut hiatu terræ deuorandā fuisse ciuitatem, aut diluuiū periturā, aut fulminū ac Sodomæ incendia passurā, multo em̄ magis impiam progeniē tulit, q̄ quæ illa pertulerat. deniq̄ cum eorū pertinacia desperata, totum populus interiit. Et quid opus est singulatim narrare clades? Mannæus Lazari filius, trāsgressus ad Titum, per unā portā quæ sibi credita fuerat centum & quindecim milia & octoginta dixit elata cadauera, ex quo die castra pp̄ ciuitatē posita sunt, ex die quartadecima mensis Aprilis, usq̄ ad calēdas Iulij. hæc aut̄ immēsa est multitudo: nec tamē ipse fuit appositus portæ, sed publicam mercedē diuidens, mortuos ex necessitate numerabat. cæteros enim propinquit̄ sepeliiebāt. sepultura aut̄ fuit, elatos ex oppido proijcere. Post hūc aut̄ nobiles profugī, omnia mortuorū egenorum sexcenta milia portis eiecta nunciabant: aliorū uero numerū minime posse cōprehēdi: cum autē pauperibus efferendis non sufficerent, congesta in maximis ædibus cadauera esse inclusa, & frumenti quidē modiū uenisse talento. post aut̄ ubi muro circumdata ciuitate, ne herbas quidē legere iam liceret, ad hoc necessitatis quosdā fuisse cōpulsos, ut cloacas rimarentur, boum q̄ ueterem fimum alimentum haberent. sterqus q̄ collectum, quod ne uisui quidem tolerabile fuerat, cibus erat. Hæc Romani quidem audientes miserati sunt: seditiosos aut̄ ne uidentes quidem poenitebat, sed patiebantur usq̄ ad ea progredi. fatum enim eos reddiderat cæcos, quod iam & ipsis imminebat & ciuitati.

FLAVII IOSEPHI

DE BELLO IYDAICO

LIBER SEPTIMVS.

De suffossione murorum, succensione aggerum & Sabino oppugnante murum. Cap. I.

CLADES quidem Hierosolymorū in peius quotidie procedebant, cū & seditiosi magis accenderētur aduersis inclusi, post q̄ populū fames ipsos q̄ iam possederat. Quin & multitudo cōgestorū in ciuitate cadauerū, & uisū horrēda erat, odorē q̄ pestiferū emittebat, cū excursus etiā pugnantiū moraretur. Nā ueluti per aciē ruerent, plurima cæde excitata: cōculcare mortuos coge bātur: & qui super eos pedē ponerent, neq̄ miserabātur, neq̄ horrebāt: nec saltē sibi auxilio fore putabāt cōtumeliā mortuorū. Gētili aut̄ cæde polluti, dexteras ad externū bellū præparabāt, tanquā exprobrantes deo (ut mihi uidetur) supplīcij sui tarditatē. non enim spe uictoriæ maior pars eorū, sed desperatione salutis ferocius ferebatur. Romani autem quamuis plurimū in aggreganda materia laborarent, tamen intra uiginti & unum dies aggeres erexerunt, atton-

sis omnibus ad nonaginta usq; stadia circa oppidū lucis. Erat aut miserabilis
 terræ facies. nam quæ antea arborib. & paradisis ornata fuerat, ea tūc deserta
 præcisis undiq; arborib. cernebatur: nec ullus qui pridē Iudæā uiderat alieni
 gena & suburbana pulcherrima ciuitatis, cū eius solitudinē tunc uideret, con-
 tinere lacrymas poterat, uel nō gemere mutationē quantū pristinis derogas-
 set. Omnia nanc; insignia pulchritudinis, bellum deleuerat: nec si quis subito
 aduenisset, qui locū prius scierat, eum cognosceret, sed præsens quæreret ci-
 uitatē. Romanis aut ac Iudæis, finitum opus aggerum, par faciebat timoris ini-
 tium. nanc; hi, nisi eos quoq; exurerent, captum iri ciuitatē putabant: Roma-
 ni, aut, fortasse nec uoluntatē sibi fore illis incensis alios parare. nam & mate-
 riæ defecerant: & labori quidē corpora militū, crebris uero offensionibus a-
 nimi cesserant. Verū ciuitatis cladibus tristius Romani q̃ ciues in ea degētes
 afficiebantur. ad mala enim quæ hinc accidebant, etiā pugnatoribus nihilo se-
 gnioribus utebātur. sed eorū spes frangebatur, cum aggeres insidijs, maching
 soliditate muri, manus uero cōflictus audacia repugnantū superaretur: & præ-
 cipue, quod cū seditione fameq; ac bello totq; malis præstantiores Iudæorū
 animos inuenirent, uirorū quidē inexpugnabiles esse impetus arbitrabātur,
 inuictam uero animorū magnitudinē quæ calamitatibus aleretur. nam quis
 eos in rebus secūdis sustineat, qui malis ad uirtutē incitarentur? Illi quidē pro-
 pterea cautius custodias præparabāt. Ioannis aut factio apud Antonia, simul
 & quæ futura timebantur, si disiceretur murus cauebat, & antequā arietes ad
 mouerentur operibus instabat: nisi quia conatus eorū irritus fieret. Aggres-
 si enim cū faucibus aggerū, spe decepti remeauere. Nam primū ne concordas-
 re quidē eorū uidebatur cōsiliū, paulatim & per intervalla, & cōtanter, non
 sine metu prosilientū, neq; Iudæorū more, ut breuiter dicā, deerant enim quæ
 propria gentis essent, audacia, cursus, & omniū simul impetus: & ut non sine
 offensione recederent. Languidiores uero progressi q̃ solebant, etiā Roma-
 nos solito prōptiores offendere: qui corporibus quidē atq; armis ita undique
 aggeres sepsere, ut nusquam igni aditum relinquerent: animū uero ita confir-
 mauerunt, ne quis loco antequā occūberet moueretur. nam præter omniū re-
 rum desperationem si etiā illud opus esset exustū, acerbissimus pudor milites
 occupauerat, si aut calliditati uirtus cederet, aut arma temeritati, aut peritiā
 multitudini, aut Iudæis Romani. Simul aut missilia pro illis faciebāt in p̃siliē-
 tes delata: & qui cecidisset, posteriores impediabat, ac periculū antecedentis
 molliores eos efficiebat. Qui uero intra teli iactum uenire properassent, alijs
 disciplina hostiū & densitate perterriti, alijs confixi hastis retrocedebant: & ad
 extremū alius aliū timiditatis arguens, re infecta reuertebantur. Calēdis aut lu-
 lijs tentata fuerat expugnatio. Iudæis aut inde digressis, Romani machinas ad
 mouere: quāuis ab Antonia saxis atq; igni ferroq; peterentur, & quodcunq;
 hostibus telum necessitas attulisset. nam licet multū mœnibus Iudæi cōfide-
 rent, machinasq; cōtemnerent, tamē eas applicare prohibebāt Romanos. Illi
 aut Iudæis studiū esse rati, ne murorū infirmitate Antonia læderetur: & fragi-
 libus eam fundamentis suspicantes, contra certabant. Nec tamen quod ferie-
 batur, ictibus obediebat: sed ipsi quidē crebris in se missilibus iactis, cū nullis
 periculis desuper uenientibus lassarentur, arietum opus urgebant. cum uero
 infe-

inferiores essent, ac lapidib. frangeretur, alijs scutis super corpora cōcameratis, fundamēta manib. & uectibus suffodiebāt. Itaq; saxis quatuor obstinato labore cōcussis, quietē utriusq; nox attulit: & in ea murus arietib. labefactatus, ex qua parte prioribus loānes aggeribus insidiando murū suffoderat, subsidente cuniculo repente labitur. Verū prater spē utrorūq; animi affecti sunt. Nam Iudæi quidē quibus mœrorem esse oportebat, quod ruina prater spem acciderat, & aduersus eam præcauti nō fuerant, tanquā maneret Antonia confidebāt. Romanorū autē inopinatā lætitiā ex celeri subuersione natam, cōspectus alius murus, quē intrinsecus loānes ædificauerat, cito restinxit. Verū tamen priore facilior oppugnatio uidebatur. Tūc enim & ascensum per ruinas promptiorē, & Antonia esse infirmiorē murū qui recens erat, citōq; destrui posset arbitrabatur. Nemo tamen eum audebat ascēdere: quod ei qui primus id tentauisset, certissimū esset exitiū. Titus uero spe atq; oratione putans alacritatem pugnantium excitari, & adhortatione atq; promissis sæpe quidem periculorum nasci obliuia, interdum autē mortem solere contemni, in unum congregatos fortissimos experiebatur dicens: Cōmilitones, hortari quidem ad ea quę periculum nō afferūt, aperte & ipsis qui rogātur, & qui eos rogant, ignauia reprehensionē parit. exhortatione autē opus est in solis rebus ambiguis: quippe illa per se quęq; gerere dignum est. Itaq; difficilē uobis in murum esse ascēsum ipse profiteor: quod aut uel maxime oporteat glorię cupidos pugnare cū difficillimis rebus, pulchrūq; sit cū laude mori, nec erit infructuosum si qui primi fortiter fecerint, prosequar. Primū quidē uos illud hortetur, quod nonnullos fortasse deterreat, Iudæorū patiens animus, & in aduersis rebus dura cōstantia. Romanos enim eosq; milites, quib. in pace bella discere, in bello autē uincere cōsuetū est, à Iudæis manu uel animo superari turpissimū est: idq; in fine uictorię, cū etiam dei nitamur auxilio. nāq; offensiones nostrę, Iudæicę desperatiōes sunt. Illorū autē clades, fauore dei uestrisq; uirtutibus crescūt. Et enim seditio, fames, obsidio, murorūq; sine machinis casus, quid sit aliud q̃ in illos ira dei, nostrumq; adiuuētum. Igitur non solum deterioribus inferiores uideri, sed etiam diuinū præsidium prodere, uobis non conuenit. Quo pacto autē non turpe uideatur, Iudæos quidē quibus nō magni pudoris est uinci, qui seruire didicerint, quo minus in posterum id patiantur, mortem contemnere: atq; in nos medios frequenter excurrere, non uictorię spe, sed ostentationis gratia: nos autē totius penē terrę marisq; uictores, quibus etiam nō uincere probro habetur, ociosos sedentes, ne semel quidem in hostes aliquid audaciter expertos, famem ac fortunam cum his armis operiri: maxime cum paruo discrimine totum possitis efficere. Deniq; in Antoniam si ascenderimus, habebimus ciuitatē. Nam & si pugnandū sit aduersum intus positos, quod nō arbitror, attamē capiti ac respirationi hostium insedere uictoriam nobis plenissimā repromittit. Equidem prætermissa nūc eorum laude, qui in bello cecidere, & immortalitate, qui Martio furore pstrati sunt, ex morbo pacis tempore mortem aliter sentientibus imprecor, quorum anima cum corpore sepultura damnatur. Quis enim uiroꝝ fortium nescit, quod animas in acie ferro corporibus absolutas, purissimum elemētum æther hospitio receptas inter sidera collocat: manesq; se bonos ac propitios heroas, uidet

uidendos offerunt posteris suis? Quas uero morbus corporis tabesq; cōsum-
 pferit, & si maxime probris ac piaculis purgata sint, subterraneæ tenebræ o-
 periant, altaq; obliuio suscipit, corporis simul & uitæ ac memoriæ sine circun-
 scriptas. Quod si necessario mors homini decreta est, ad hoc autem omni mor-
 bo leuius est, ferri ministerium, cui non uideatur ignauum negare usui, quod
 debito redditurus sit. Et hæc quidem ueluti seruari nequeant, uel qui conati
 fuerint, persecutus sum, est autem salutis spes in maximis quoq; periculis qui
 uirilem animum gerunt. Primum enim quod decidit patet incessui: deinde to-
 tum quod edificatum est, facillime dissolui potest. Vosq; plures hoc opus ag-
 gredientes, alius alij pro adhortatione fietis atq; subsidio: uestraq; obstinatio
 breui animos hostium franget: ac fortasse nobis, si eam tantum cœperimus, in-
 cruenta res efficietur. Etenim ascendentes quidem nos prohibere scilicet cona-
 buntur. si uero clām, uel etiam per uim aliquid egerimus semel, quamuis pau-
 cos non sustinebunt. Me autem profecto pudeat, nisi qui primus hoc fecerit,
 inuidendum remunerationibus fecero: & qui uixerit quidem nunc æquali-
 bus præsit: beatissima uero præmia sequantur occisos. Talia dicente Tito, cæ-
 tera quidem multitudo periculi magnitudinem timuit: eorum uero unus, qui
 in cohortibus militarent, Sabinus nomine, genere Syrus, uir & manu simul
 & animo fortis apparuit: licet si quis eum ante uidisset, quantum ex habitu
 corporis, ne specie quidem militem esse credidisset, erat enim colore nigro, exi-
 lis habitudine: sed anima quædam heroica in macro corpore, atq; angustiore
 uiribus suis habitabat. Cum primus itaq; surrexisset, dedo me, inquit, tibi ala-
 cri animo Cæsar, & ante omnes in murum ascendo: atq; opto quidem, ut ui-
 res ac uoluntatem meam sequatur fortuna tua. quod si cœpto calus inuiderit,
 scito me non præter spem, quod res aliter cesserit, sed quod sic decreuerim,
 pro te moriturum. His dictis, & scutum læua manu capiti prætendens, stri-
 ctōq; dextera gladio, circa horam diei sextam murum petebat. sequebantur
 autem ex alijs, qui soli eius uirtutis æmuli esse cupiebant, undecim uiri. Mule-
 to autem omnes antecedeat diuino quodam impetu excitatus, cum de mu-
 ro custodes iaculis & sagittis undiq; infinitis appeterent, atq; ingentia saxa de
 uoluerent, quæ nonnullos de undecim deiecerunt. Sabinus autem missilibus
 occurrens, licet obrueretur sagittis, non tamen ante impetum cohibuit, quàm
 summa muri prehenderet, hostesq; in fugam uerteret. uiribus enim eius atq;
 animi pertinacia territi, pluresq; ascendisse rati non steterunt. Qua in re fortu-
 nam quis ueluti uirtutibus inuideat, semperq; præclaris facinoribus officiat
 non incusauerit? Siquidem hic uir neq; ab incepto errauit, & offensione lapi-
 dis cum maximo crepitu pronus decidit. Vnde factum est, ut ludæi reuerſi,
 ubi solum & iacentem uidere, ex omni eum parte iaculis peterent. Ille uero ge-
 nibus nixus, & scuto protectus, primo quidem ulciscabatur hostes, multosq;
 ad se appropinquantés sauciauit: uulnere autem multitudine remisit dexte-
 ram: & ad extremum priusquam redderet animam sagittis est obrutus, uir di-
 gnus pro fortitudine qui meliori fortuna uteretur. pro mensura uero cœpti
 facinoris cecidit. Cæteri autem tres penè iam summa tenentes, obtriti lapidi-
 bus perierunt, & octo sauciati detracti, & in castra relati sunt. Hæc quidem ter-
 tia die mensis Iulij gesta sunt.

Roma

Romani Antoniam inuadunt, & à Iudeis repelluntur.

Cap. II.

BIDV δ' autem post, uiginti de numero excubantiū per aggeres mili-
tū cōgregati, signiferū ordinis sui, & duos quosdā ex ala equitū, & tu-
bicinē unū ad se uocant: nonaꝝ noctis hora per ruinas ad Antoniā
ociole procedunt. occisis aut primis custodibus somno oppressis, murū ob-
tinent, ac buccina signū dari præcipiūt: quo cæteri quidem uigiles subito exu-
scitantur, & fugiunt priusquā multitudine quę murum ascenderat, cernerent.
nam & timor illis, & tuba imaginem quandā, ut magnum hostiū numerum
ascendisse crederent, ostendit. Cæsar aut signo audito, propere armat exerci-
tum: & cū ducibus primis licitorum caterua comitatus, ascendit. Cū aut Iudæi
ad templum interius confugissent, ipsi quoꝝ per cuniculū irruperunt, quē Io-
annes aduersum Romanorū aggeres aperuerat. Dispositiꝝ amborū agmi-
num seditiosi, tam Ioannis q̃ Simonis, arcebant eos summa ui atꝝ alacritate
repugnandi, siquidē excidij finē putabant, locū sanctū penetrasse Romanos,
quod & his uictoriæ principiū fuit. Ad ipsum aut adytum ualidissima pugna
cōmittitur: his quidem tēplū ui occupare certantibus, Iudæis uero Antonia-
m uersus eos repellentibus. Et sagittæ quidē ac hastæ utriusꝝ inutiles erant,
strictis aut ensibus dimicabant. Neꝝ cōflictu discerni poterat, ex qua parte
quisꝝ pugnaret, permixtis uiris & propter angustias permutatis, cū & uocis
intellectum magnitudo cōfunderet, multaꝝ mors esset utrinꝝ, armaꝝ simul
& cadauera iacentiū cōculcata frangerent præliantes. Semper aut si bellū flu-
ctuans grauasset alteram partē, potiōrū exhortatio & inferiorum conquestio
nascebatur. Neꝝ aut fugæ aut persecutioni locus erat: sed propinquæ muta-
tiones cōfligentiū, & inclinationes permixte fiebant exercitus. Qui uero in-
ter primos steterant, aut occidēdi aut moriendi necessitatem habebāt, quod
refugere nō dabatur. nam & posteriores utriusꝝ partis, suos in frontē urges-
bant, nullūꝝ inter dimicantes bello, uacuū interuallum reliquerāt. Cū autem
Iudæorū animi Romanorū peritiā uincerēt, iamꝝ omnino tota acies pelle-
retur (à nona enim hora noctis ad septimā diei usꝝ pugnant) hi quidem si-
mul omnes excidij periculum pro nutrimēto uirtutis habebant: Romani ue-
ro exercitus parti (nondū em̃ ascenderant legiones, illisꝝ spes pugnantū nū-
tebatur) satis esse uisum est in præsentia, Antoniam obtinere.

De Iuliano Romano milite insigni fortitudine.

Cap. III.

IULIANVS uero quidā ceturio ex Bithynia nō ignobilis, quē in illo
bello & armorū peritiā & uiribus corporis & animi spiritu omniū
fortissimū ipse cognoui, ubi Romanos iam cedere & male repugna-
re conspexit (propter Titum aut apud Antoniā stabat) subito prosiliit, iamꝝ
Iudæos uincētes solus ad interiorem usꝝ templi angulum persecutus est.
Fugiebat autē uniuersa multitudo, neꝝ uim eius neꝝ audaciam hominis
esse opinantes. At ille per medios ruens, quos alios aliò disiecerat, ipsos
quos occupasset interficiebat: eaꝝ facie nihil Cæsari admirabilius, aut alijs
horribilius uisum est. Verū & ipsum pfecto fata persequēbantur, quæ ab ho-
mine uitari nō possunt. Calceos nanꝝ habens, creberrimis atꝝ acutis clauis,
ut cæteri solent milites, fixos, dū strato saxeis crustis solo curreret, labitur: ma-
gnoꝝ cum armorū sono deiectus, in tergum fugientes reduxit. Et Romano-

rum

rum quidē clamor ex Antonia sublatuſ eſt, ſaluti eiꝯ metuentiũ: ludæi uero multi ſimul gladijs & haſtis undiqꝫ feriebāt. Ille autē multā quidē ferri uim ſcuto excipiebat: ſæpe autē conatuſ erigere ſe, percutientiũ multitudinē reuolutuſ eſt, & iacens tamen gladio multoſ perculit. nec enim cito peremptuſ eſt, quando galea & thorace omnia mēbra neci opportuna ſeptuſ erat. nancꝫ diu ceruicē cōtraxerat, donec conciſiſ alijs eiꝯ mēbris remiſit uires, cum ei nemo auderet ſuccurrere. Nimiꝯ autē dolor Cæſarem tenui, ubi tātæ fortitudinis uirum in conſpectu tantæ multitudinis uidit occidit: & qꝫ locuſ ſe quidē intercludebat auxiliũ ferre cupientiē: alioſ autē: ne poſſent, metuſ impediēbat. Iulianuſ igitur diu cū morte luſtatuſ, cū non paucos interfectoꝝ ſuorũ ſaucioſ reliquiſſet, ægre peremptuſ eſt: magna ſui gloria, non apud Romanos tantũ & Cæſarē, uerũ apud hoſteſ quoqꝫ relicta, ludæi uero etiā mortui raptu corpore, Romanos in fugā uerſoſ, in Antoniā concluſere. Fortiter autē in eo prælio decertauere, Alexas quidē & Gyphthæuſ, ex agmine loāniſ: ex parte uero Simonis, Malachiaſ, & Mertonis filiuſ Iudaſ, & Soſæ filiuſ Iacobuſ, dux Idu mæoroꝝ: Zelotæ uero fratreſ duo filij Iairi Simon & Iudaſ.

Iosephi oratio pro deditione Iudeorum, & profugium eorum.

Cap. IIIL

ITVS autem militib. ſuiſ imperat Antoniæ fundamēta diruere, ſacilemꝫ aſcenſum cuncto exercitui præparare. Ipſe uero Iosepho ad ſe uocato (nāqꝫ audierat eo die qui erat mēſiſ Iulij ſeptimuſ decimuſ, diuinā obſeruantiā, quæ entelechiſmoſ uocatur, uirorũ penuria deſuiſſe, eaqꝫ re populũ nimis dolere) iterũ dici loāni præcepit quæ ante mādauerat: quod etiam ſi quiſ eũ pugnandi ſeuuſ amor teneret, cum qua placeret ei multitudine, ad bellũ progredi liceret: dum modo non unā ſecum & ciuitaſ interiret ſimul & tēplum: ſanctũ tamē locũ uiolare deſineret, ne ue in deum neſaſ admitteret. Poſteſtatē autē haberet ſi uellet, ſacra intermiſſa celebrare per ludæoſ qꝫ ipſe delegiſſet. Itaqꝫ Iosephuſ, ne ſoli loāni hæc intimarētur, ſed etiā pluribuſ, unde exaudiri poſſet conſtitit, & mandata Cæſariſ Hebraico ſermone diſſeruit. Multũ autē eoſ quo patriæ parcerēt precabatur, ignēqꝫ depellerēt iam tēplo contiguũ, deoꝫ uota redderent conſueta. Hiſ dictiſ populuſ triſtitia ſimul & ſilentio tenebatur. Multis autē cōuicijs tyrannuſ Iosepho cū execrationib. lacerato, poſtremo addidit, nuncꝫ ſibi excidiũ eſſe metuendũ quoniā dei ciuitaſ eſſet. Atqꝫ cū exclamatione: ſanē uero, inquit Iosephuſ, eam purā deo cōſeruati, inuiolataqꝫ ſancta manſere: nec in eiuſ cuiuſ ſperuſ auxiliũ, quicqꝫ impiuſ deliquiſti: ſed ſolēnia ſacra conſequitur. Et ſi quidē tibi quiſqꝫ quotidianuſ auferat cibum, impiũ eum hoſtem putabiſ: deũ uero, quem perpetua religione priuaueriſ, belli auxilio ſperuſ futurũ? Et Romanis peccata impuſtaſ: qui noſtraſ legeſ etiā nunc tuentur: & quæ ipſe interciditiſ ſacra, deo reddi cōpellũt. Quiſ nō inopinatæ mutationiſ cauſam gemat, ac deſſeat ciuitatē? cum alieni quidē, hoſteſqꝫ impietate tuā corrigant: tu uero ludæuſ, & inter legeſ educatuſ, illiſ quoqꝫ in haſ ſæuior inueniaris. Atqui Ioanneſ etiā poenitere malorũ, non eſt turpe in rebus extremiſ, bonũqꝫ tibi exemplum patriā ſeruare cupienti propoſituſ eſt, Iechonias rex ludæoroꝝ: qui quondam Babyloñiſ belluſ ſibi inferentibuſ, ſponte ciuitate priuſquam caperetur exceſſit, & cum cognatione ſua uoluntariam captiuitatem ſuſtinuit, ne hæc ſancta hoſtiſ

hostibus proderet, deique domum uideret exuri. Ob hoc sacra Iudæorum commemoratione laudatur: eumque memoria transmissa per secula semper noua immortalem posteris tradidit. Bonum igitur Ioannes exemplar, & si periculum praesto sit: ego autem ueniam quoque tibi a Romanis spondeo, dum memineris, quod gentilibus moneam, & Iudæis ista promittam, spectarique oporteat, quis sit author, & unde consilium. Absit enim unquam me ita captiuum uiuere, ut genus aut leges patrias obliuiscar. Rursum indignaris & clamas, mihi quoque maledicis. Etiam acerbiora mereor, qui hæc aduersus fata suadeo, deique sententia condemnatos seruare contendo. Quis ignorat scripta ueterum prophetarum, & responsum impendens miserrimæ ciuitatis? Iam tunc enim eius excidium prædixere, cum quis hominibus gentile coepisset. Vestrorum autem cadauerum non ciuitas tantum, sed etiam templum omne repletum est. Deus planè, deus ipse cum Romanis ignem sibi lustrationis infert, totumque scelerum plenam exurit ciuitatem. Hæc Iosepho cum fletu & lacrymis prosequente, uox eius singultibus interrupta est. Et Romani quidem miserati dolorem, admirati sunt. Ioannes autem eiusque socii magis contra Romanos irritabantur, illum quoque capere cupientes. Nobilium tamen plurimos commouit eius oratio. Et nonnulli quidem seditionum custodias formidantes, locis suis manebant, iam dudum certi de suo pariter & ciuitatis exitio. Fuerunt autem, qui capto discessionis tempore, ad Romanos confugere: in quibus erant pontifices Iosephus & Iesus. Filii uero pontificum, tres quidem Ismaelis, cui apud Cyrenen fuerat caput abscisum, & Matthiæ quatuor: alterius uero Matthiæ unus, qui post interitum patris aufugerat, quem Simon Giorge cum tribus filiis, ut supra dictum est, interemit. Multi autem nobiles cum pontificibus defecerunt: eosque imperator cum per alia humane suscepit, tum sciens in alienigenis moribus illis uersari molestum esse, in Gophnam dimisit, ut ibi maneret interim, multas etiam pollicitus possessiones cuique peracto bello se redditurum. Illi quidem in destitutum municipium læti cum omni cautione discedunt. His autem in ciuitate non uisus, rumor seditionis iterum diffamatus est, quod Romani transfugas occidissent, ut hoc metu uidelicet à fuga reliquos deterrent. Et paulisper quidem hæc calliditas eorum, sicut antea, ualuit, timor autem profugere cupientes inhibuit. Rursus autem postquam eos Titus reuocatos à Gophna cum Iosepho murum circumire, & populo conspici iussit, multi ad Romanos fugiebant. In unum uero congregati, & ante Romanos stantes, cum lacrymis atque ululatu seditiones rogabant, primo quidem ut in ciuitatem Romanos susciperet, patriamque seruaarent si hoc displiceret, saltem de fano exirent, templumque sibi liberarent. Nec enim ausuros sine maxima necessitate Romanos ignem fanatis immittere. His illi magis aduersabatur, multaque in transfugas uociferati conuitia, supra sacras portas iacula & balistas & saxorum disposuere tormenta, ut omne quidem circum fanum spacium multitudine mortuorum sepulchro, templum uero ipsum castello simile uideretur. In loca uero sancta & inaccessa, cum armis adhuc & manibus gentili cæde calentibus insiliebant: & ad hanc processere legis iniuriam, ut quam Iudæos indignationem oporteret exercere si hæc Romani admitterent: ea tunc in Iudæos propria sacra temerantes, uterentur Romani milites. Nemo sanè fuit eorum, qui non cum honore Ioseph.

templū aspiceret, atq; adorare latronesq; optaret, antequā in medicabilem malum contingeret, poenitere. Titus autē dolens uicem eorum, iterum Ioannem eiusq; socios increpabat, dicens: Nonne uos, o sceleratissimi, cancello, sanctū locum protexistis? Nonne literis Græcis ac nostris incisas tabulas constituitis, quibus ne septa cuiquam transgredi liceret edicatur? Nonne eos qui transissent, quamuis Romanus quis esset, uobis necare permittimus? Quid igitur in eo etiam mortuos conculcastis, o nocentissimi? Aut cur templum & externi & gentilis sanguinis confusione polluistis? Testor ego patrios deos, & si quis unquam hūc locum antē aspexit (nunc enim neminem credo) itemq; testor & exercitū meū & Iudæos qui apud me sunt, & uos ipsos, quod non ego uos uiolare hæc cōpellam: quin & si locum acies uestra mutauerit, neq; accedet ad sancta quispiam Romanorū, nec quicquā in eorū contumeliam faciet. seruabo autem uobis etiam templum nolentibus.

De iterata pugna, extructis aggeribus, & excussis Iudeorum.

Cap. v.

Iosepho internūciantē principis dicta, latrones ac tyranni exstimantes non beneuolentia, sed timiditate hos sermones fieri, in superbiam tollebantur. Titus autē, qui neq; seipsum miserari eos, neq; templo parcere prospiciebat, rursus bellum gerere decreuit. Sed uniuersum quidem his militē, quod locus eum non caperet, inferre non poterat. Tricenis autem de singulis centurijs, uiris fortissimis lectis, etiam chiltarchis singulis millenos attribuit: hisq; duce præposito. Cereali, hora noctis nona iubet in custodias impetum fieri. Cum autē ipse quoq; in armis esset, unaq; descendere statuisset, amici eum propter periculi magnitudinem ducumq; dicta cōtinuerunt. plus enim operis eum in Antonia præsidem militum certamini facturum esse dixerunt, quā si periculum subisset: omnes enim fore sub oculis imperatoris optimos bellatores. His dictis paruit. Deinde ob hoc solum se manere locutus ad milites, ut de eorum uirtute iudicaret: ne aut fortis quisquam indonatus abiret, aut contra impunitus ignauus lateret, sed omnium spectator ac testis fieret ipse, qui & ulciscendi & remunerandi esset dominus: illos quidem ad aciem hora qua supra memoratum est, dimisit. Progressus autem ad speculam in Antonia quid fieret expectabat. Verum hi qui missi fuerant, nō ita, ut sperabāt, somno oppressos inuenere custodes: sed coortis cum clamore, confestim manus cōseruere, excubitorum autem tumultu excitati ceteri carteruatim excurrere. Itaque primorum quidem impetum excipiebant Romani: qui autem illos sequerentur, in agmen proprium incidebant, multisq; suorum uelut hostibus utebantur. Vocis namq; agnitionem confusus partium clamor, oculorū autem singulis nox ademerat: cum præterea quosdam furor cæcos, alios iracundia, alios timor efficeret: idcirco obuiū quemq; sine discretionē feriebant, Romanis quidem scutorum coniunctione septis, & per globos prosilientibus, ignoratio minus nocebat: signi enim sui quisq; meminerat. Iudæi uerō disiecti, tam impetus quā recessus temere facientes, sæpe imaginem inter se hostium alijs alijs demonstrabant: cum reuertentem suum quisq; per tenebras, quasi Romanum agredientem exciperet. Deniq; plures a suis quā ab hostibus sauciati sunt, donec orto die, uisu iam pugna discerneretur: & in acie stantes ordine, sagittis atque telis uterentur. Neutri uero

uero cedebant, neq; labore fatigabatur. Sed Romani quidem & sigillatim, & multi simul in conspectu imperatoris de uirtute certabant: illumq; diem sibi quisq; promotionis initium fore putabat, si fortiter dimicasset. Iudæis autem & proprium cuiusq; periculum, & quod templo metuerent, ministrabat audaciam: quod tyrannus stans hos rogaret, alios uerberaret, & ad pugnam interminationibus incitaret. Cominus autē plerumq; pugnatū est, sed cito & breui momēto prælia mutabatur. neutra enim pars prolixum fugæ spaciū uel persecutionis habebat. Pro suorū autē euentu ex Antonia tumultus erat, & cōfidere superantibus, & stare si fugerent, acclamantiū: eratq; ueluti quoddam belli theatrum. nec enim uel Titum uel alios, qui unā erant quicquā eorum quæ in pugna gerebantur latebat. Postremo nona hora noctis cœpto prælio, quinta diei dissoluti sunt, cum neutri eo loco unde pugnā iniere certa fuga celsissent, uerū mediā in ancipiti prælio uictoriam reliquissent. Romanorum quidem plurimi nobiliter decertarūt. Iudæorum uero partis quidē Simonis, Iudas Mertonis filius, & Simō Iosifæ: Idumæiq; Iacobus, & Simon, hic Cathlæ filius, Iacobus autem Sofæ: de Ioannis autem socijs Gyphthæus & Alexas: & de Zelotis, Simon filius Iairi. At Romanorū reliqua manus, die septimo subuersis Antoniaē fundamentis, latam uiam usque ad templum fecit. ad motaq; muro legiones, mox aggeres inchoabant: unum contra interioris templi angulum, qui ad septentrionem orientemq; spectabat: alterum contra exedram, ad aquilonis partem inter duas portas ædificatam. aliorum duorū unum contra porticum occidentalem templi exterioris, alterum contra septentrionalem. Magno tamē opus cum labore ac miserijs proficiebat, cum materias à centesimo usq; stadio deportarent. Interdum autē insidijs lædebantur: cum ipsi quidē uincendi facultate minime cauerent, Iudæis uero propter desperationē salutis audacioribus uterētur. Nōnulli enim equitum, quoties ad ligna siue fœnū colligendū exissent, interea dum id facerent, equos suos frenis exutos pasci sinebant: quos Iudæi per cuneos erumpentes rapiebant. Itaq; cum id crebro fieret Cæsar existimans, quod erat uerū, negligentia suorū magis quā Iudæorū uirtute rapinas contingere, tristi animaduersione ceteros ad equorum custodiam reuocare statuit: unoq; milite qui equum perdidit morte damnato, eo metu equos suos cæteris conseruauit. Nunquam enim eos posthac in pascua dimittebāt, sed tanquā natura his connexti ad necessitatē egrediebatur. Illi quidē templū oppugnabant, aggeresq; erigebant. Altera uero die post eorū ascensum, multi seditiosorum, quos rapinæ defecerant & fames urgebat, congregati, in præsidia Romanorum, quæ Eleôn montem uersus collocata erāt, circa undecimam diei horam impetum faciunt. sperabant enim primo quidem inopinatos, deinde curandi corporis causa quiescentes, facile decipi posse. Verū cognito illorum conatu, Romani de proprijs custodijs celeriter collecti obstabant eis, murum transcendere ac perumpere uiolenter ambitum conatis. Conflato autem uehementi prælio, & alia multa ab utraq; parte fortiter gesta sunt: cum Romani præter fortitudinem etiam bellandi peritia, Iudæi uerò immoderato impetu & effrenatis animis uterentur. Dux autē his pudor erat, illis necessitas. nam & amittere Iu-

Ioseph.

Vu 2 dæos

daeos, ueluti laqueis irretitos, Romanis turpissimum uidebatur: & illi unam spem salutis, si murum ui perrumpere possent, habebant, & quidam ex ala equitū, Pedanius nomine, ludæis in fugam uersis, atq; in uallem coactis equo in aduersum montem à latere incitato præteruectus, rapit unum ex hostibus fugam petentem, iuuenem & grauem corpore, & armis undiq; septum, talo comprehensum, Tantum se inclinauit equo currente, tantamq; dexteræ uim itemq; cæteri corporis, & equestris peritiæ demonstrauit. Iste quidem tanquam munus aliquod rapuisset, captiuum ferēs, ad Cæsarem uenit. Titus autem uires eius qui ceperat admiratus, & captiuo, quia murum aggredi tentauerat supplicio tradito, ipse templi oppugnationē curabat, usq; aggeres mature fierent perurgebat. Inter quæ ludæi aduersis prælijs male tractati, tumescere paulatim bello & in templi serpente perniciem, sicut in putrefacto corpore assolet, membra peste occupata, præuenientes ne ulterius procederet, abscindebant. Porticus enim parte, quæ ab Aquilone in orientem pertinens Antonia iungebatur, incensa, deinde ad xx ferè cubitos abrupte, immisso sanctis incendio manibus suis. Biduo autem post, prædicti mensis uicesimo & quarto die, Romani porticum inflammauerunt: & usq; ad quartūdecimum cubitum igne progresso, ludæi similiter culmen abijciunt, neq; omnino recedentes ab operibus, & Antonia continentia dirimentes, cum liceret eis ac deberent incendium prohibere. Itaque immisso igne, cursum eius otiose pro sua utilitate metiebantur. Circa templum autem nunquam prælia cessauere: sed frequens erat paulatim contra se excurrentium pugna. Iisdem autem diebus, quidam ex ludæis, uir & corpore breuis, & uultu despicabilis, tamq; genere quàm rebus alijs uilissimus, Ionathas nomine, progressus ad Ioānis pontificis monumentum, cum alia multa superbe ad Romanos prolocutus est, tum quem fortissimum haberent ad singulare prælium prouocauit. At qui contra steteret, multi quidem dedignabantur: erant autem inter eos (ut assolet) etiam qui timerent: quosdam uero non inconsulta mouebat ratio, cum mortis cupido non debere conflagrare. Nam qui de salute desperassent, eos neque cautos impetus habere, neq; deum uereri: & cum his in discrimen uenire, quos neq; uincere magnum sit, & uinci cum dehonestamento periculosum, non fortitudinis sed ferocitatis uideri. Quum autem diu nemo procederet, multaq; ludæus eorum timiditati illuderet, homo arrogans & superbus, Romanus ex ala equitum nomine Pudens, insolentiam eius exosus, fortasse autem etiam corporis breuitate sublatus, inconsulte prosiliit: & cæteris commissa cum eo pugna risum præbuit, à fortuna proditus. Lapsus enim Ionathas interfecit: deinde pede supra mortuum posito, læua scutum, dextraque cruentum gladium coruscabat: armisq; cum fremitu concussis, exercitui & iacenti insultans, spectantes Romanos increpabat: donec eum tripudiantem & uana iactantem, Priscus centurio sagitta transfixit: eoq; facto, & ludæorum & Romanorum clamor uariis excitatus est. Ille autem dolore in uertiginem tortus, supra corpus hostis incubuit: belliq; felicitatem ratione carentē quàm uelox ultio sequeretur ostendit.

Romani

Romani flammis perueni dolo Iudaico, et de Artorio quodam.

Cap. VI.

EDITIOSI uero templum tenentes aperte quidem & quotidie militibus in aggeribus positis repugnabant. Vicesimo autem septimo die prædicti mensis, huiusmodi dolum excogitant. Occidentalis porticus spacium, quod inter culmē & trabes erat uacuum, syluis aridis, itēq; sulfure ac bitumine repleuere. Deinde uelut oppressi cedebant. Quare multi quidem temerarij fugientibus instabant, & in porticum ascendere positis scalis nitebantur. qui uero prudentiores erant, nullam fugæ causam Iudæis fuisse cogitantes, locis suis manebant. Verum porticu repleta his qui ascenderant, ignem immittunt Iudæi, excitataq; undiq; subito flamma Romanos & qui extra periculum steterūt ingens stupor inuasit, & desperatio quos incendium ceperat occupauit. flammis enim cincti semetipsos retrorsum in opidum, alij uero in hostes præcipitabant: multi spe salutis desilientes in puteos, ilico debilitabantur: alios, dum conantur, præueniebat incendium: alij ferro flammam anteueriebant. statim uero & alios fugientes ignis comprehendebat, plurimū peruagatus. Cæsarem uero licet morientibus indignaretur, q; iniussi porticum ascenderant, misericordia tamē eorum tetigit. Cumq; nemo prohibere posset incendium, hoc erat tamen solatio pereuntibus, quia uidebant eius dolorem, pro quo ipsi animam perderent. Vociferans enim, et ante alios profiliens, & comites suos quā possent auxilium ferre obsecrans, cernebatur. Eiusq; uoces & affectiones quisq;, uelut aliquā præclarissimam sepulturam, secū auferens moriebatur. Nonnulli tamen recepti in partem porticus latiore, flammarum quidem periculū euasere, obsessi autem à Iudæis, cum diu faucij restitissent, postremo uniuersi cecidere. Post omnes autē quidam iuuenis, nomine Longus, toti huic ornamento fuit calamitati: & quamuis sigillatim digni sint memoria qui periire, omnium tamen fortissimus demonstratus. Quem Iudæi quidem, & quia fortis erat, & quia interficere eū cupiebant, ad se descendere promissa fide hortabātur. Frater uero eius Cornelius, qui ex altera parte stabat, ne gloriam suam Romanamq; militiam dehonestaret orabat: cui magis obtemperauit, sublatoq; altius gladio, ut ab utrisq; partibus cerneretur, semetipsum occidit. Eorum autē quos ignis obsederat, Artorius quidam, calliditate seruatus est. Appellato enim clara uoce Lucio quodam, commilitone & contubernali suo: hæredem te, inquit, relinquo totius patrimonij mei, si me exceperis. Cum autē ille prompto animo accurrisset, ipse quidem qui se in eum proiecerat, uixit: Lucius uero pondere oppressus, constratoq; lapidibus solo allisus, cōtinuo moritur. Ea calamitas paulisper quidem Romanis tristitiam comparauit, in posterū tamen cautiores effecit, & aduersus Iudæorum insidias iuuat, quibus plerūq; loca moresq; hominum nescientes lædebantur. Exusta est uero porticus ad turrim usq; Ioannis, quam ille belli tempore quod cum Simone gerebat, supra postes qui in Xystum ducerent ædificauerat, reliquum uero Iudæi, postquam consumpti fuerant qui ascenderant, absciderunt. Postero autē die Romani quoq;, porticum quæ in Boreæ parte fuit, ad orientalem usq; totam incendunt: continentē angulos eius, quæ appellatur Cedronos, super uallem ædificata: unde etiā profunda erat & horribilis eius altitudo.

Ioseph.

Vu 3 De

CIRCA templum quidem ita se res habebant. Eorum uero qui per ciuitatem fame corrumpebantur, infinita multitudo moriebatur. Inenarrabiles autem clades eueniebant. Per singulas namque domos sicut aliqua uestigia cibi apparuissent, bellum ilico gerebatur: & amicissimi inter se ad manus ueniebant, miseris diripientes animis uaticum. Fides autem penuriae nec morientibus habebatur: sed etiam quos uiderent expirare, scrutabantur latrones: ne quem forte cibum sinu occultans quispiam, moreretur. Ipsos autem spes egestate uictus hiantes, ueluti canes rabidos decipiebat: & impingentes in ostia, tanquam ebrii ferebantur, easdemque domos bis ac ter eodem momento desperatione inquietabant: omniaque dentibus necessitas subigebat: & ea colligentes quae nullum, quamuis sordidissimum mutorum animalium, non horreret, comedere patiebantur. Denique nec cingulis nec calciamentis abstinuere, coriaque scutis detracta mandebant. Quin etiam sceni ueteris lacramenta uictui habebantur: cuius nonnulli exiguum pondus quatuor Atticis uenundabant. Et quid opus est famis improbitatem ex rebus anima carentibus demonstrare? Factum enim relaturus sum, neque apud Graecos, neque apud Barbaros cognitum, & dictu quidem horrendum, auditu uero incredibile. Itaque libenter hanc calamitatem intermitterem, ne mentiri me posterum aestimarent, nisi testes multos haberem, & fortasse patriae frigidam referrem gratiam, parcius ea differens, quorum fata perpessa est.

De muliere quae per famem filium coxerat.

Cap. VIII.

MULIER quaedam ex numero trans Iordanem habitantium incolarum, Maria nomine, Eleazari filia de uico Vetezobra, quod significat domus hyssopi, genere ac diuitijs nobilis, cum alia multitudine refugiens in Hierosolymam recepta, cum ceteris obsidebatur. Huius alia quidem bona tyranni diripuerunt, quae ex transiordanis locis in oppidum comporta uerat. Reliquias uero conditorum, & si alimenta reperissent, irrumpentes domum eius satellites, quotidie auferabant. Grauius autem mulier indignabatur: proptereaque saepissime raptoribus maledicens, & imprecans, eos contra se uehementius iritabat: cum neque iratus, neque miserans, eam quisquam uellet interficere. Sed uictum quidem parado alijs parabat: undique autem adempta iam erat ei etiam rapiendi facultas, famesque uisceribus & medullis irrepererat. Plus uero quam fames iracundia succendebat. Igitur ui animi ac necessitate impulsus, rebus aduersis contra naturam excitatur: raptoque filio, quem lacertentem habebat, miserum te, ait, infans, in bello & fame & seditione cui te seruaueris? Apud Romanos etiam si uiixeris, seruiturus es: fames autem praueuenit seruitutem: his uero seditiosi sequiores sunt. Esto igitur mihi cibus, & seditionis furia, & humanae uitae fabula, quae sola deest calamitatibus Iudeorum. Et hoc simul dicens, occidit filium, coctumque medium comedit, ad operatum uero reliquum seruauit. Ecce autem aderant seditiosi, & contaminatissimi nidoris odore capti, mortem ei statim, nisi quod parasset, ostenderet, minabantur. Illa uero bonam partem se reseruasse respondens, aperit filij reliquias. Illos autem confestim horror cepit atque dementia, uisumque ipso dirigerunt. At mulier: & hic, inquit, est uere filius & facinus meum. comedite: nam & ego

ego comedi. Nolo ut sitis aut foemina molliores, aut matre misericordiores. Quod si uos pietatem colitis, & mea sacrificia repudiatis, ego quidem comedi. Reliquum eius me manebit. Post hoc illi quidē tremantes exierūt, ad hoc solum timidi, uixq; hoc cibi matri cessere. Mox autē repleta est eo scelere tota ciuitas: & unusquisq; ante oculos sibi cladem illam proponens, tanquā hoc ipse admisisset, horrebat. Ab omnibus autē quos fames urgebat, properabatur ad mortem: & beati appellabantur, qui priusquam id paterentur interisissent. Cito autē Romanis etiam nunciata est illa calamitas: eorumq; alij nō credebant, alij miserabātur, multos autem uehementius eius gentis odiū cōcepit. Cæsar autē super hoc deum placabat: siquidem Iudæis pacem obtulisset, eisq; liberam proposuisset omnium obliuionem quæ cōmiserant. Illos autem pro concordia seditionem, bellum pro pace, pro satietate atque opulentia famem optasse: & qui proprijs manibus templum, quod ipse eis seruasset, incendere cōeperant, huiusmodi alimentis eos esse dignissimos. Veruntamen scelus huius nefandi uictus, ruina sese patriæ operturum, neq; relicturū in orbe terræ, ut sol inspiciat ciuitatem, in qua matres sic uelcerentur. Ante matres autē patribus huiusmodi alimenta deberi: qui nec post eiusmodi clades arma deponerent. Simul hæc dicens, desperationem hostium reputabat, nec eos sanam mentem recepturos existimabat, qui cuncta iam pertulissent, quibus antequā paterentur, mutare sententiam sperabantur.

De expugnatione muri, & incendio templi.

Cap. IX.

C T A V O autem die mensis Augusti, cum duæ legiones aggeres per fecissent, ad exedram occidentalem templi exterioris admoueri arietes iussit: cum diebus antè sex, qui firmissimus erat aries, parietē sine intermissione pulsando, nihil omnino profecisset. Verū & huius & cæterorum magnitudinem structura lapidum superabat. Septentrionalis autem portæ alij fundamenta suffodiebant: multumq; fatigati, exteriores tantum lapides euellere potuere, ab interioribus autem portæ sustinebātur. tamq; diu mansere, donec instrumentorum & uectium conatibus desperatis, Romani scalas porticibus applicuere. Iudæi uero præuenti, ne eas subire prohiberent, cum his congressi dimicabant. Et alios quidem retro depellentes præcipitabant, accedentes alios subsidio trucidabant. multos de scalis egredientes, prius quàm se scutis obtegerent, ferientes gladijs præueniebant, nonnullas autē scalas armatorum plenas, in latus declinantes, deijciebant. Vnde Romanorum quoq; non parua cædes sequebatur. Alij signis ablati pro his decertabant, rapinam eorū grauissimæ fore turpitudini ducentes. Postremo tamen Iudæi & signis potiuntur: & eos qui unā ascenderant interficiunt, cæteri uero clade intereuntium perterriti descēdunt. Romanorum quidem nemo non aliquo facto opere procubuit. Seditiosorum autem, qui prioribus prælijs etiam tunc fortiter pugnauerunt, & præterea Eleazarus fratris Simonis tyranni filius. Titus autem cum uideret se alieno templo cum damno & nece militum parcere, ignem portis subijci iussit. Inter hæc autem ad eum profugi ueniunt, Ananus Ammauntinus, Simonis satelles crudelissimus, & Archelaus filius Magadati, idcirco sperantes ueniā, q; Iudæos uictores reliquerāt. Titus autē, cū hanc eorū in Iudæos crudelitatem audiuit, utrūq; obtruncare decreuit.

Vu 4 Dicebat

Dicebat enim necessitate, nō uoluntate uenisse: nec salute dignos esse, incensam ipsorum causa patriam deferentes. Veruntamen cohibuit iracundiam fides, eosq; dimisit, sed non eo loco habendos, quos etiam alios credidit. Iam uero portis milites ignem admouerant, liquefactoq; argento cito lignū flammæ absumpserant, cum subito auctæ proximas inde porticus corripuere. Iudæis uero ignem circum se uidentibus, corpora simul animiq; ceciderunt: & stupore attoniti, adiuuare quidem uel extinguere nemo conatus est: stantes uero aspiciēbant, nec tamen his quæ absumerentur dolentes, saltem ut quod reliquum esset saluum haberent, animum colligebant. Illo quidem die, quæ secuta est nocte, crescebat incendium: paulatim enim nec simul undiq; inflammari porticus potuerunt. postero autem die Titus parte militum iussu incendium restinguere, perq; proxima portis loca uiam sternere, ut facilius agminibus esset ascensus, rectores ad se conuocat: sexq; collectis qui erant proceres, Tiberio Alexandro totius militiæ præfecto, & Sexto Cereali quintæ legionis præposito, & Largio Lepido decimæ, & Tito Frigio quintædecimæ, cum quibus erat etiam Aeternius Frōto magister duarum Alexandrinarum legionū, & Marcus Antonius Iulianus procurator ludææ, cōgregatisq; præterea chiliarchis & procuratoribus, consilium de templo proposuit. Alijs quidem uidebatur lege belli utendum esse: nunquam enim ludæos à nouis rebus posse desinere templo manente, quod omnes ubicunque essent colligerent. Nonnulli si templum reliquissent ludæi, neque armis pro eo quisquam certaret, conseruandum esse suadebant: si uero id pugna obtinuissent, ignibus consumendum: quoniam castellum iam uideretur esse non templum: & piaculum non ipse, uerū illi qui id fieri coegere, committerent. Tito autem, nec si super stantes dimicarent ludæi, pro hominibus anima carentia ulciscendum esse dicente, neq; se unquam tantum opus incensurum: iam enim Romanorum fore hoc damnum, sicut ornamentum quoq; fore imperij, si maneret: iam certi quid uellet, ad eius accedunt sententiam, Fronto, Alexander & Cerealis. Tunc quidem cōsiliū dimisit: iussisq; militibus quiescere, itemq; duobus ut his in procinctu ualidioribus uteretur, uiam sternere per ruinas læctis ex cohortibus imperat, ignemq; restinguere. Illo quidem die ludæos labor timorq; ab impetu continuit. Postero autem collectis uiribus, & recepta fiducia, per orientalem portam cōtra templi exterioris custodes, secunda hora diei procurrunt. Illi autem primam quidem coitionem fortiter excepere: septiq; scutis, à fronte murum cōdensa acie imitantur: certum tamen erat eos nō diu duraturos, q; & multitudine infestantium & animis uincerentur. Cæsar autem priusquam uerteretur acies (nam pugnam ex Antonia prospectabat) cum equitibus læctis uenit auxilio, impetum uero eius non sustinere ludæi: sed primis interfectis, plerique fugam petunt: & cedentibus quidem Romanis, reuertentes instabant: cum autem illi retorsissent, iterum refugiebant: donec circa horam quintam, ludæi ui coacti templum introire conclusi sunt. Titus autē discessit in Antoniam, decreto postridie mane cum omni exercitu aggredi, templumq; oppugnare. Sed id planè dei sententia iamdudum igne damnauerat: euolutisq; temporibus aderat fatalis dies, qui erat decimus mensis Augusti, quo etiā prius à rege Babyloniorū fuerat cōcrematū. A domestica

eis autem causam principiumque sumpsit id incendium. Nam cum paulisper Titi discessu seditiosi quieuisent, Romanos rursus aggrediuntur, custodumque templi cum ignem exterioris fani restinguentibus pugna committitur. Hi que Iudæis in fugam uersis, usque ad templum accesserunt.

Quemadmodum templum incensum est inuito Tito.

Cap. X.

Ic itaque tunc militum quidam, non expectato cuiusquam edicto, neque tantum facinus ueritus, sed diuino quodam motus impetu, à contubernali suo sustollitur, & ex ardente materia raptum ignem in fenestrâ inserit auream, unde ad membra circum templum edificata de septentrionali regione aditus erat. Flamma uero excitata, Iudæorum quidem calamitate dignus clamor exoritur, & ad subueniendum properabant: neque iam uitæ parcendum rati, neque uiribus temperandum, amisso eo cuius gratia cautissimi uidebantur: mature autem hoc Tito quidam nuntiat. Et ille (namque casu in tabernaculo quiescebat sicut à prælio redierat) exiit, templumque curriculo petit, prohibiturus incendium: omnesque post eum duces, & hos agmina perterrita sequebantur. Clamor autem ac tumultus erat tanto exercitu sine ordine concitato. Cæsar autem uoce simul ac dextera pugnantibus signo dato, ignem iubebat extinguere. Sed neque uox eius audiebatur, quod aures eorum maior clamor obstrueret, nutumque dexteræ non attendebant, cum alios bellum, alios ira distraheret. Introcurrentium uero agminum impetum, non præcepta neque interminationes continebant: sed quò furor eos duceret, sequebatur. Ad ipsos autem introitus conferti, multi quidem sese inuicem conculcabant: multi uero ardentibus adhuc & fumantibus porticu incidentes ruinis, eadem que uicti patiebantur. Cum uero ad templum accessissent, edicta quidem Cæsar's non audire simulantes, præcedentem quisque ut ignem immitteret hortabatur: seditiosis autem iam subueniendi quidem spes nulla erat, sed fuga & cædes omnia possidebat. Magna uero populi multitudo inualida & inermis, ubicunque occupati fuerant, interficiebantur. Et circum aram quidem ingens mortuorum numerus congregabatur: per gradus uero templi, & sanguis multus profluebat, & eorum corpora qui supra ceciderant delabebantur. Cæsar autem ubi neque impetum insanientium militum continere poterat, & flamma dominabatur, intro cum rectoribus ingressus, & sanctum templi, & quæcunque illic erant aspexit, ea quidem quæ apud alienigenas erant fama meliora, iactatione uero & opinione domestica non minora. Cum autem flamma nondum ex ulla parte ad interiora penetrasset: nec membra quæ circum templum erant depasceretur, quod erat uerum, existimans adhuc illud posse seruari, & ipse prosiluit, militesque rogare ut ignem restinguerent conabatur: & Liberalem centurionem de stipatoribus suis, fustemulctatos qui non obedirent iussit arcere. Illorum autem furor bellique impetus quidam uehementior, Iudæorum que odia, & Cæsar's reuerentiam & prohibentis metum superabant: plerisque autem prædæ spes incitabat, suspicantes intus omnia pecunia referta esse: quoniam fores auro factas conspicerent. Præterea quidam milites ex his qui intrauerant, cum Cæsar ad inhibendum incendium cucurrisset, ignem iam cardinibus portæ subiecerat. tumque subito

subito, postquā flāma intus apparuit, & duces cū Cæsare discedebant, & stantes extrā succendere nemo prohibebat. Templum quidem hoc modo inuito Tito exurit. Sed quamuis hoc multū quis deslendū putet, ut opus omnī quæ audiuius aut uidimus maxime admirabile, tam extructionis genere, quā magnitudinis, itemq; munificētiæ in singulis rebus, & gloriæ quæ de sanctis habebatur, maximum tamen ex fato capiet solatium: quod ut animalibus, ita operibus locisq; fatum sit ineluctabile. Mirabitur autē in eo etiam circumacti temporis & fidē, Nam & mensem, ut dictum est, eumq; diem seruauit, quo primū à Babylonīs templū erat incēsum. Et à prima quidem structione templi, quam Solomon rex inchoauerat, usq; ad hoc excidium, quod euenit secundo anno principis Vespasiani, mille centum triginta colliguntur anni, & septē menses, ac dies quindecim. A posteriore uero, quā secundo anno Cyri regis Aggæus fecerat, usq; ad excidiū quod Vespasiano imperante sustinuit ciuitas, anni sexcenti trigintanouem, & dies quadragintaquinq;.

De sacerdotibus, gazophylacijs, & porticu.

Cap. XI.

CVM templum autem incenderetur, etiam quicquid in manus forte uenisset, rapiebatur, & cædes erat infinita deprehensorum. Nec actæ fuit ætatis miseratio, aut reuerentia castitatis: sed & pueri & senes & sacri & profani similiter interficiebantur, atq; omne genus hominum belli calamitas persequabatur, unaq; supplices cum repugnantibus necabatur: flammāq; ulterius progrediens, cum gemitu occumbentium concrepabat, Et pro altitudine quidem collis, ardentisq; operis magnitudine, totam quis ardere crederet ciuitatem. Illo autem clamore nihil maius aut horribilius excogitari potest. Nam & Romanorum legionum fremitus erat, & seditiosorum ferro igniq; clausorum clamor ingens, & populi sursum deprehensi ad hostes fuga cum stupore, ac calamitatis conquestio: in colle autem constitutis, etiā multitudo oppidi consonabat. Iam uero multi fame marcidī, in mortem penē luminibus clausis, postquam ignem templi uidere, in questus interim uires clamoremq; receperunt. Resonabat autem & trans fluuium regio, & mōtes circumpositi grauiorem sonitum reddebant: & tamen erant clades acerbiores tumultu. Nam collem quidem in quo templum erat exuri radicitus quis putaret, ita undique flamma plenum: uidebatur autē sanguis igne largior esse, pluresq; interfectoibus interfecti: omnisq; terra cadaueribus tegebatur, & supra corpora mortuorum gradientes milites cursum fugientium sequebantur. Latrocinialis quidem multitudo, tandem pulsīs Romanis, in exterius templum, deinde in ciuitatem inuadit: populi autem quod fuit reliquum, in exteriorē porticum confugerat. Sacerdotum autem nonnulli, primum uerubus, itemq; sedibus suis, quæ ex plumbo factæ erant, ausis, in Romanos pro missilibus utebantur: deinde cum nihil proficerent, ignisq; in eos euomeretur, in parietem secedentes octo cubitis latum ibi manebant. Duo tamen ex nobilibus, cum ad Romanos transeundo seruari possent, aut communem cum cæteris durare fortunam, semetipsos in ignem iniecere, & cum templo concremati sunt, Meirus filius Belgæ, & Iosephus Dalæi. Romani autem, quod frustra se circum templum ædificijs parcere iudicabant

dicabant, cum ipsum templum arderet, omnia simul incendunt, & quicquid ex porticibus reliquum erat, & portas: præter unam ex parte orientali, alteram ex meridiana, quauis eas quoque postea funditus euerterint. Quinetiam arculas, quæ gazophylacia uocantur, incendunt, in quibus magna uis erat pecuniæ, ac plurimum uestiū, aliæque bona, & (ut breuiter dicam) omnes ludæorum congestæ diuitiæ, quod opulētissimus quisque illuc totas domos exhaurerant. Venerunt autem etiam in eam quæ restabat unam porticū, extra templum quod cōfugerant ex populo mulierculæ, itemque pueri & promiscua multitudo, propè ad sex hominū millia. Sed priusquam de his Cæsar quicquam decerneret, uel ducibus imperaret, ira flagrantes milites incendunt porticum. Hinc contigit, ut alij quum se ex flamma præcipitarent morerentur, alios ipsa corrumperet: ex tanto autem numero nemo seruatus est. His causa interitus quidā pseudopropheta fuerat, qui eo die prædicauerat in ciuitate, quod eos in templum deus ascendere signa salutis accepturos iuberet. Multi enim à tyrannis tunc subornati propheta, populo denunciabant, ut expectarent dei auxilium, quo propterea minus profugerent, & eos qui supra timorem & custodiam fierent, spes retineret. Cito autem in aduersis homini persuadetur: Quod si etiam malorum instantium liberationem polliceatur qui fallit, necesseario qui ea patitur, spei totus efficitur.

De prodigijs excidium Hierosolymæ præcedentibus & prælagijs.

Cap. XII.

DENIQUE miserabilis populus, illis quidem fallacibus deumque calumniantibus, credulus erat. Certis uero prodigijs & futuram solitudinem prænunciantibus, neque attendebant animo, neque credebant: sed uelut attoniti, nec aut oculos habentes, aut animas, edicta dei dissimulauerunt: modò cum supra ciuitatem sidus stetit simile gladio, & per annum perseuerauit cometes: modò cum ante defectionem primique belli motus ad diem festum Azymorum populo cōueniente (octauus autem dies erat Aprilis mensis) nona hora nocturna, circum aram itemque templum tantum lumen effulsi, ut clarissimus dies putaretur: & hoc usque ad mediam permansit horam: quod imperitis quidem bonum augurium esse uidebatur: sacrarum uero peritis, prius quam eueniret, statim diiudicatum est. Eodemque festo die etiam bos cum ad hostiam duceretur, agnum in medio fani peperit. Orientalis autem porta interioris templi, cum esset ænea atque grauissima, & sub uesperam uix à xxx uiris clauderetur, serisque ferro uinctis obseraretur, pessulosque altos haberet in saxeum limē demissos, uno perpetuo lapide fabricatum, uisa est noctis hora sexta sponte patefcere. His autē curriculo, per custodes templi magistratui nunciatis, ascendit ille, uixque eam potuit claudere. Verum & hoc iterum ignaris quidem signum optimum uidebatur. Deum namque bonorum portam aperuisse dicebant. Prudentiores uero templi tutamen sponte sua dissolutum iri cogitabant: & hostium donum esse, portas aperiri: solitudinemque illo ostentosi gnari inter se pronunciabant. Post dies autē festos diebus paucis, uicesimo primo die mensis Maij uisio quædā apparuit fidē excedēs. Pro fabula autem fortasse quod dicturus sum haberetur, nisi, qui uiderunt, superessent, & clades dignæ prælagijs securæ fuissent. namque ante solis occasum uisi sunt per inane ferri currus totis regionibus, & armatæ acies tranantes nubila, & ciuium
rati

tati circumfusæ. Festo autem die, quam pentecosten uocant, nocte sacerdotes intimum templum more suo ad diuinas res celebrandas ingressi, primū quidam motum quendamq; strepitum senserūt, postea uero subitam uocem audire, quæ diceret, Migremus hinc. Quod autē his horribilius fuit, Iesus quidam, filius Anani, plebeius & rusticus, quadriennio prius quā bellum gereretur, in summa ciuitatis pace atque opulentia, cum ad festum diem uenisset, quo ategias in honorem dei cōponi in templo ab hominibus mos est, repente exclamare cœpit: Vox ab oriente: Vox ab occidente: Vox à quatuor uentis: Vox in Hierosolymam & templum: Vox in maritos nouos nouasq; nuptas: Vox in omnem hunc populum. Atq; hæc inter diu noctuq; clamitans omnes ciuitatis uicos circuibat. Nonnulli autem uiroꝝ insignium, aduersum omen indigne ferentes, corripuunt hominem, multisq; uerberibus afficiunt. Ille autem neq; pro se, nec ad eos qui se mulctabant, secretò quicquā loquutus, eadem quæ prius uociferans perseverabat. Magistratus autem rati, quod erat uerum, magis diuinum esse hominis motū, ducunt eum ad Romanorum præfectum: ubi plagis usq; ad ossa laceratus, neque supplex cuiquam fuit, neq; lacrymauit: sed ut poterat inclinans maxime flebiliter uocem ad singulos ictus respondebat: Veh ueh Hierosolymis. Albino autem interroganti (is nāq; iudex erat) quis esset, uel unde ortus, aut cur ista diceret, nihil retulit. Non prius autem cessauit à luctu miseræ ciuitatis, donec eum Albinus furere iudicatum dimisit. Ille autem ad belli usq; tempus neq; adibat quēquam ciuium, neq; loqui uisus est: sed quotidie uelut orationem quandam meditatus, Veh ueh Hierosolymis querebatur. Sed neq; imprecatus est cuiquam, cum in dies singulos mulctaretur, nec uictum offerentibus bene dicebat, Sola uerò eius responsio ad omnes erat, triste prælagium. Maxime autem diebus festis uociferabatur: idq; per annos septem, & quinq; menses continuos faciens, neque uoce rauior fuit, neq; de lassatus est, donec obsidionis tempore ipsa re perspectis augurijs ipse quieuit. Supra murum enim circumiens iterum, Veh ueh ciuitati ac phano ac populo, uoce maxima clamitabat. Cum autem ad extremum addidit, ueh etiam mihi, lapis tormento missus eum statim peremit, animamq; adhuc illa omnia lugentem dimisit. Hæc si quis reputet, profectò inueniet deum quidē hominibus consulere, modisq; omnibus præmonstrare quæ sint eorum generi salutaria: ipsos autem ob demeritiam suam malis uoluntarijs interire: quandoquidem & Iudæi post Antoniam captam quadratum phanum fecerant: cum in sacris libris scriptum haberent, capiendam ciuitatem ac templum, si fanum quatuor angulis esset effectum. Sed quod maxime eos ad bellum excitauerat, responsum erat ambiguum, itidem in sacris libris inuentum, quod eo tempore quidam esset ex eorum finibus orbis terræ habiturus imperium. Id enim illi quidē quasi proprium acceperunt, multisq; sapientes interpretatione decepti sunt. Hoc autem planè responso, Vespasiani designabatur imperium, qui apud Iudæam creatus est imperator. Sed enim homines fatum uitare non possunt, etiam si præuiderint. At uerò hi signorum quædam pro sua libidine interpretati sunt, alia contempserunt: donec patriæ excidio suæque perniciē, eorum iniquitas confutata est.

ROMANI quidem, postquā seditiosi ad ciuitatē cōfugēre, tēplo itēq̃ omnib. circum locis ardentib. signa in fano reposuere contra portam orientalem: hīq̃ ibi sacrificio celebrato, maximis cum clamoribus declarabant Titum Imperatorem. Vsq̃ adeo uero praeda satiati sunt milites uniuersi, ut in Syria dimidio q̃ pridem fuerat pretio pondus auri ueneret. Ex his autem sacerdotibus, qui in templi pariete perdurauerant, puer sitiens à Romanis custodibus pacem petebat, sitimq̃ fatebatur. Sed ubi illi tam ætatis q̃ necessitatis miserti, dedere ei dexteram, & ipse bibit, & quam secum attulerat lagena repleta, sursum refugiens abiit ad suos: nec eum quisquam custodum assequi ualuit, sed eius perfidiæ maledicebant. Ille autē nihil se præter placita fecisse dicebat. Dexteram enim sibi datam, non ut apud ipsos remaneret, sed ut tantum descenderet, atq̃ ut aquam acciperet: quæ cum fecerit, in fide mansisse. Astutiam quidem propter ætatē, maxime pueri, qui decepti fuerant, mirabantur. Quinta uero die sacerdotes oppressi fame descendunt, & à custodibus ad Titum perducti, ut salutem sibi cōcederet orabant. Ille autē ueniam quidem tempus illis præterisse fatus, perisse uero id cuius eos gratia merito conseruasset, decere autē sacerdotes interire cum templo, duci homines ad supplicium iubet. Sed tyranni cum socijs, quoniam bello undiq̃ tenebantur, circundatis autem nusquam erat fugæ copia, Titum ad colloquia prouocant. Ille autem pro humanitate naturali semper oppidum seruare cupiens, & amicis præterea suadentibus (latrones enim iam moderatiores factos esse arbitrabantur) in parte occidua templi interioris consistit. Hic enim super Xystum erant portæ, ac pons qui ciuitatem superiorē templo iungebat, isq̃ tunc inter tyrannos ac Titum interueniebat. Multi autem militum utrinq̃ densi astabant: ludæi quidē circum Simonem ac Ioannē suspensi spe ueniam: Romani uero ad Cæsarem speculandi studio, qualiter eos reciperet. Edicto autem dato militibus, Titus, ut & iracundiam & sagittas continerent, adhibitoq̃ interprete, quo argumento superior ostendebatur, prior alloqui cœpit. Etiamne saturati estis patriæ malis, o uiri: quibus neq̃ uirtutis nostræ, neq̃ infirmitatis propriæ uenit in mentē: sed inconsulto impetu ac furore perditis populum & ciuitatē simul ac templum, ipsi quoq̃ iuste perituri: qui primū quidem, postquā uos Pompeius fortiter debellauerat, nouas res affectare nō destitistis, deinde etiam bellum apertum cōtra Romanum populum extulistis: utrumne multitudine freti: atqui parua manus uobis Romani exercitus satis restitit. Auxiliatorum fide? Et quæ gens imperio nostro libera, ludæos præ Romanis optaret? Sed uiribus corporum? Atqui scitis nobis seruire Germanos. Firmitate murorū? Et qui maior Oceano murus, atq̃ obstaculum? quo septi Britanni, adorant arma Romanorum. Animorum obstinatione, uel astutia ducum? Atqui Carthaginenses captos esse noueratis. Itaq̃ uos contra Romanos ipsorum excitauit humanitas, qui primum uobis & terram dedimus possidendam, & gentiles imposuimus reges, deinde leges seruauimus patrias, & uiuere uos non solum discretos, sed cum alijs etiam uestra uoluntate concessimus: quod q̃ maximum est, tributum capere dei nomine, ac donaria colligere permisimus: ea q̃ offerentes neq̃ monuimus, neque prohibuimus.

buimus, ut hostes nobis efficeremini ditiores, nostra' que pecunia uos contra nos instrueretis. Ergo tātis bonis affecti, satietatē in eos qui hęc uobis pręstiterant, extulistis, & immitiū exēplo serpentiū uirus blandientibus infudistis. Esto, Neronis negligentia contempsistis, & ueluti ruptū aliquod mēbrum, siue contractū aliās, male quieti in maiore uitio detecti estis, & ad spes improbas, etiā cupiditates immodicas explicastis. Venit pater meus ad patriā uestrā nō ut pœnas à uobis ob ea quę in Cestium cōmiseratis, exigeret, sed monitis emendaret. Deniq; cū deberet, si depopulandę nationis causa uenisset, stirpē uestrā petere, atq; hanc delere ciuitatē, Galilęā & circa eam loca uastare maluit, ut pœnitendi uobis pręberet inducias. Sed hęc eius humanitas infirmitas uidebatur, nostraq; lenitate aluistis audaciā. Et Nerone mortuo, fecistis q̃ nequissimi solent, & ex intestinis nostris dissensionib; fiduciā pręsumpistis: meq; ac patre meo digressis ad Ægyptū, ad struendū bellum tēpus illud utile putauistis. Neq; uos puduit perturbare principes declaratos, quos etiam duces humanissimos fueratis experti. Deniq; ubi ad nos cōfugit imperiū, & omnibus in eo quiescentibus, per legatos autē gratulantib; exteris nationibus, ecce iterum hostes Iudęi: & legationes quidē à uobis trans Euphraten usq; nouarū rerū gratia missę, murorū autē noui ambitus: seditio etiam, tyrannorūq; contentio, & bellū intestinum, quę sola huiuscemodi nequissimos decēt. Lusus ergo ab inuito patre cū mandatis tristibus ad ciuitatē uenire, lætabar, cognito populū de pace sentire. Ante bellum rogabā uos desistere, pugnantib; aliquandiu parcebā, sponte ad me uenientibus dexterā dedi, fidem seruauī cōfugientibus, multos captiuos miseratus, uerberibus urgentes bellū coercui, muris uestris machinas inuitus admoui, semper cędis uestrę cupidos milites continui. Quoties uici, toties uos ad pacē tanq; uictus prouocaui. Cum propē ad templū accessissem, consultō iterum legis belli oblitus parcere uos proprijs sanctis orabā, tēplumq; seruare, data uobis exeūdi copīa & fide salutis: uel etiā pugnare alio tēpore si uelletis, in alio loco facultatē prębui. Ista omnia spreuistis, & tēplum manibus uestris incendiistis. Deinde sceleratissimi nunc me ad colloquiū prouocatis, ut quid tale cōseruetis quale perijt: Qua uosmet ipsos salute dignos esse post templi excidium iudicatis? Quinetiā nunc armati statis, & nec in extremis supplices asimulatis. O miseri, qua fiducia? Non ne populus uester exanimatus? Templum uero perijt, mihiq; subdita est ciuitas: in manibus autē meis habetis animas uestras. Et tamē fortitudinis esse gloriā mortem arbitramini? Nō cōtendā cū pertinacia uestra. Proiectis autē armis, traditisq; corporibus, uitam uobis indulgeo, & sicut in priuata domo, domus mitis ultus grauiora, cętera mihi seruo. Ad hęc illi mihi responderūt, fidē quidē se ab eo minime posse accipere: nam iurasse nunq; id esse facturos: exeūdi uero per munitiones, quā murū sepserat, cum cōiugibus ac liberis facultatē petebāt. Ituros em̃ se in solitudinē, ipsiq; oppidū relicturos. Ob hoc Titus uehementer iratus, q̃ in sorte captorū cōstituti, uictorū sibi cōditiones ponerent, declarari quidem his iussit uoce pręconis, ne ulterius ad se profugerent, ne ue fidem sperarent: nulli enim esse parcendum: cunctis autem uiribus dimicarent, & quantum possent, salutis suę consulerent: iam enim se omnia iure belli gesturum. Militibus autem diripere ciuitatem, atq; inflammare permisit

misit. Illi autē ipso quidē die nihil egerūt, postero autē die Archiuū, & Acram, & curiā, & qui uocatur Ophla, succedere: & progrediebatur ignis usq; ad Helenæ regiam, quæ in media erat Acra: nec minus ciuitatis mortuis plenæ uici domusq; ardebant. Eodē die Izatę regis filij, & fratres, cūq; his multi nobiles ex populo cōgregati, ut fidē sibi daret, Cæsari supplicarunt. Ille autē, quanquā cæteris omnibus iratus erat, mores tamē non mutauit, sed eos suscepit. Et tūc quidem omnes in custodia habebat: regis autem filios ac propinquos postea uinctos Romam perduxit, fidem obsidium præstatu-
 rous.

De præda seditiosorum & succensione interioris ciuitatis.

Cap. XIII.

SEDITIOSI autem ad domū regiā profecti, ubi (quā tuta erat) multi facultates suas deposuerant, & Romanos hinc pellunt, & omnibus popularibus qui eō cōuenerant propē ad octo milia & quadringentos occisis, pecuniā etiā diripuerunt. Viuos autē duos milites Romanos cepere, unum equitē, alterum peditē. & peditē quidem interfectū per omnē traxere ciuitatem, uelut uno corpore omnes Romanos ulciscerentur. eques uero quiddā his quod saluti foret, suadere pollicitus deducitur ad Simonē, cum q; ibi quæ diceret nō haberet. Ardalæ cuidam ex numero ducū traditur puniendus. Is autē eum reuinctis post terga manib. oculisq; fascia obstrictis, in conspectum Romanorū ueluti capite cæsurus produxit. Verum ille dum gladiū ludæus educeret, ad Romanos refugit. Hunc Titus quoniā ab hostibus esset elapsus, non est passus quidē occidi, indignū uero esse Romanorū militem iudicauit, quia uiuus fuerat captus: & armis ablatis eū agmine pepulit, quæ res prudenti uiro grauior esse morte uidebatur. Postero autē die Romani, uersis in fugam ex inferiori ciuitate latronibus, omnia Siloam usque igni tradidere. & oppidum quidem gaudebant absumi, rapinis uero carebant: quoniā latrones exinanitis prius omnibus, in superiorē ciuitatem recedebant. Erat namq; illis malorum quidem nulla pœnitudo: arrogantia autem tanquā in rebus secundis. Deniq; ardere ciuitatem lætis uultibus aspicientes, alacri uoto mortem se expectare dicebant, q; perempto populo, incēso templo, & flagrāte oppido, nihil essent hostibus relicturi. Sed tamen Iosephus in extremis eorum rebus, pro reliquijs ciuitatis obsecrādo laborat. Sed multa quidē in eorū crudelitatem atq; impietate locutus, multa uero pro salute adhortatus, nihil amplius q; elusus est: quia neq; se tradere propter iusiurandum patiebātur, neq; pugnare cum Romanis ex æquo iam poterant, ueluti custodia circumuallatis: cædisq; insuper consuetudo dexteras commouebat. Dispersi autem per ciuitatem, per ruinas latitabant, profugere paratis insidiantes. Multi autem capiebantur, omnesq; interficiebantur: nam propter inedia fugere non ualebant: mortuos autem canibus proijciebant. Omne autem pereundi genus, fame leuius uidebatur: adeo ut ad Romanos quoq; sine licentia, etiā desperata misericordia, tamen fugerent: atque in seditiosos à cæde non cessantes, sponte inciderent. nullusq; in ciuitate locus uacuus erat: sed cuncta mortuos habebant, quos fames aut latrones confecerant, & cadaueribus eorum plena erant, qui alimentorū penuria uel seditione perierant. Tyrannos autem fovebat, factionemq; latronum, spes ultima sita in cloacis: quō si fugissent, minime inueniri posse arbitrabantur: sed peracto excidio, post Romanorum digres-

Ioseph.

Xx 2 sum

sum prodire ac fugere cogitabant. Id autē planē illis erat somnium. Nec enim uel deum, uel Romanos fuerāt, latituri. Tunc quidem subterraneis freti, plura quā Romani cōcremabant, & qui ex incendijs fugientes in cuniculos descendissent, eos improbe necabant, itemq; spoliabant. Quinetiam cibū sibi reperissent concretum sanguine rapientes, deuorabant. Erat autem inter se illis iam rapinarū causa bellū: eosq; putauerim, nisi excidio prāuenti essent, nimia crudelitate mortuorum quocq; corpora degustaturos fuisse.

Superior pars ciuitatis oppugnatur, & confugiunt aliqui Iudæorum ad Titum.

Cap. XV.

AB S A R autem fieri nō posse pospiciēs, ut sine aggeribus superiorem caperet ciuitatē, in prærup̄to undiq; loco sitā, distribuit operib, militem uicesimo die mēsis Augusti. Erat autē transuectio materiæ difficilis: omnibus, ut dictū est, circū ciuitatē usq; ad centesimum stadium in priorum aggerū extructionē detōsis. Quatuor quidē legionū opus in occidentali parte ciuitatis cōtra aulā regiā erigitur: auxiliariū uero manus, & cetera multitudo xystū uersus, ac pontē, & Simonis turrin: quā cum Ioanne bellū gerēs, pro castello sibi ædificauerat. His autē diebus, Idumæorū duces clām congregati, consiliū de sui traditione cepere: missisq; ad Titum quinq; , ut dexteram sibi daret, precabantur. Ille uero tyrānos sperās esse cessuros Idumæis abstractis, quoniā belli pars uidebantur, sero quidē, ueruntamē uitā his pollicitus, legatos remisit. Discessum autē parantibus Simō præsensit, & eos quidē, qui ad Titum perrexerant, quinq; uiros statim occidit: duces uero, quorū nobilissimus erat Solæ filius Iacobus, correptos in custodiā conijcit. Nec multitudinem Idumæorum, abductis rectoribus, quid ageret nescientem, sine custodia habebat: sed diligentioribus eam custodijs amplectebatur: & tamen custodes profugientibus obstare non poterant. Quāuis enim multi necarentur, plures tamen erāt qui fugerent. Omnes autē suscipiebātur à Romanis, quod Titus nimia lenitate priora præcepta neglexerat: ipsiq; milites iam & spe lucri, & satietate, cædibus temperabant. Sola enim relicta plebe, aliud uulgus cum cōiugibus ac liberis, paruo quencq; pretio uenūdabant. Cum multi autem distraherentur, & emptores pauci essent, quantq; uoce præconis edixerat, ne quis solus transfugeret: ut eo modo familias suas educerēt, tamē hos quocq; recipiebat: appositis, qui ab his secernerēt, si quis dignus supplicio uideretur. Et infinita quidē multitudo uenijt. Ex populo uero seruati sunt plus q; quadraginta milia, quos imperator quomodo cuiq; gratum erat, dimisit. Iisdem autē diebus, etiam sacerdotū unus, filius Thebuthi, nomine Iesus, accepta fide salutis à Cæsare, ut de sacris donarijs quædā traderet, egreditur, ac tradit ex fani pariete candelabra duo, his quæ in templo erant posita, similia: mensasq; & crateras, & pateras, omnia ex auro solido & grauissimo facta. Tradit etiam uela, pōtificum indumenta, cum gemmis, & uasa multa sacrificiō comparata. Quinetiam custos sacræ pecuniæ comprehensus, Phineas nomine, uestes & cingula sacerdotum ostendit, multamq; purpuram & coccum, quæ ad usum reposita catapetasmatis seruabantur. Cum quibus aliquatum cinnami erat, casia, pigmentorumq; aliorum multitudo, quibus commixtis deo in dies singulos adolebāt. Tradita sunt autem ab eo & ex alijs opibus multa, & sacra ornamenta nō pauca: quorum gratia: licet ui capto, ut transfugæ tamen data est uenia.

De

IAM uero perfectis aggeribus, Septēbris mēsis die septimo, qui erat à cœpto opere octauus & decimus dies, Romani quidem machinas admouebant. Seditioforum autē alij, qui ciuitatē desperauerant, muris relictis in Acram recedebant, alij se in cloacas demittebant: multi dispositi prohibebant eos qui arietes applicarent. hos autē superabant multitudine ac uirtute Romani: quodq; maximū est, læti mœstos atq; iam debiles. Cum autē pars esset aliqua muri subruta, nōnullæq; turres arietibus pulsatae celsissent, statim quidem propugnatores earum diffugiunt: timor autem etiam tyrannos necessitate maior inuadit, nam & prius q̃ transgrederentur hostes, torpore tenebantur, & ad fugiendum suspensi erant. Videres autē paulo antē superbos, & factis impijs arrogantes, ita tunc humiles esse ac tremere, ut miseranda esset, quanquam in nequissimis, tanta mutatio. Conati sunt quidem ambitu & muro, quo mœnia cingebātur, inuaso atq; perrupto, custodes pellere, atque egredi: cum uero, quos antea fideles habuerant, nusquā uiderent, fugiebant quò quemq; necessitas impulisset. Adeuntes autē alij cum totum ab occidente murum subuersum esse nunciarent, alij subiisse Romanos, ac etiam propinquare se quærentes, alij etiam uidere hostes in turribus affirmarent, metu fallente conspectū, in ora prostrati, pro sua dementia querebātur: ac ueluti succisi neruos, quā fugerent hæsitabant. Vnde & maxime quis, & uirtutē dei per spexerit contra iniustos, & fortunam Romanorū. Tyranni siquidem semet ipsos tuitione priuauere, ac sponte de turribus descendere: unde ui nunq̃, sola uero fame capi poterant. Romani uero qui tantū in muris inferioribus laborauerant, eos quos instrumentis nō potuissent, nunc fortuna cepere. Omnis enim machinis, tres turres ualidiores erant, de quibus suprà memorauimus. Relictis itaq; his, uel (quod est uerius) dei nutu ab his depulsi, confestim quidem ad uallem Siloam cōfugere, rursus autē ubi à metu paululum respira uerunt, munitionem qua murus erat accinctus ex ea parte petiere. Vbi autē in firmiori audacia, q̃ necessitate (iam enim uires eorū labor, metus & calamitas fregerat) à custodibus retruduntur, & per diuersa disiecti, in cloacis delitescunt. Romani uero muris potiti, signa in turribus posuere: & plausu atq; lætitia uictoriā & cantu celebrabāt, q̃ principio finem belli multo senserant leuiorem. Deniq; sine sanguine murum nacti, nouissimum non esse credebant: cumq; nullum reluctantē uiderent, pro incerto mirabantur. In angustias autē uiarum strictis gladijs fusi, & quos cepissent interficiebant nullo discrimine: domosq; totas, cum omnibus qui eò confugerant, igni tradebant. Multas uero uastantes quas prædæ causa penetrassent, integras mortuorū familias, & plenas mortuis tecta, quos fames cōfecerat, offendebant. Ipsum deinde horretes aspectū, uacuis manibus egrediebantur. Nec tamen eo modo peremptos miserātes idem etiam circa uiuos patiebantur: sed unumquemq; obuiū transfigendo, & angusta uiarum cadaueribus ostruendo, totam ciuitatem sanguine diluere, ut pleraq; incensorum cædes extinguerent. Et occidentes quidem uespere cessabant, nocte uero crescebat incendium. Ardentibus autem Hierosolymis, illuxit dies Septēbris mensis octauus ciuitati, tot clades cum obsideretur expertæ, quot bonis si usā esset ex quo fuerat condita, inuidenda fuisset.

Ioseph.

Xx 3

set

ser: nulla tamē alia re tantis infelicitatib. digna, nisi q̄ talem progeniē qua sub uersa est, edidit. Intro autē Titus ingressus, & alia, & ciuitatis munitiones ac turrium cautes miratus est, quas tyrāni per dementiā deseruerant. Conspēcta quidem earum solida altitudine, itemq̄ magnitudine, subtiliq̄ lapidum cōpagine singulorum, quantumq̄ paterent uel quantū erigerentur, deo, inquit, plane adiuuante pugnauius, & deus erat, qui detraxit ab istis munimentis ludæos. Nam quæ hominū manus, aut quæ machinæ ad istas ualerent? Tunc quidem multa eiusmodi cum amicis collocutus est, quos uero à tyrannis uinctos in castellis reperit, relaxauit. Cū autē alia ciuitatis deleret, murosq̄ subuerteret, eas turres fortunæ suæ monimentū reliquit: qua cōmilitante his potitus fuisset, quæ capi nō potuissent. Quia ergo milites interficiēdo defatigabātur, magnaq̄ adhuc extabat superstitū multitudo, solos quidem armatos Cæsar, & qui manum opponerent, iubet interfici, reliquā uero multitudinē saluam esse. Illi autē cum his, quos occidi mandatum fuerat, etiam senes, ac debiles trucidabāt: uegetos autē atq̄ utiliores coactos in tēplum in destinatum mulierib. ambitum cōcluserunt. Custodem autē his Cæsar apposuit unum ex libertis, & amicum suum Frontonem, qui fortunā quā quisq̄ meritus esset, decerneret. Ille autem latrones quidem omnes, atq̄ seditiosos, cum alius ab alio indicaretur, occidit: iuuenes autem lectos, qui procero atque formoso essent corpore, triumpho seruabat: ex residua multitudine septum & decē maiores annis, uinctos mittit ad Ægyptū, operib. deputādos. Plurimos autē per prouincias Titus distribuit, in spectaculis ferro & bestijs consumendos. Qui uero infra decimū & septimū annū ætatis agerent, uenditi sunt. Iisdem autē diebus, quib. se cernebātur à Frontone, mortui sunt fame duodecim milia, quib. partim odio custodū non præbebatur cibus, partim ipsi uictus fastidio tenebantur. Erat autem præ multitudine hominum frumenti penuria.

De numero captiuorum & peremptorum.

Cap. XVII.

R captiuorum quidē omniū qui toto bello cōprehensi sunt, nonaginta & septē miliū cōprehensus est numerus. mortuorū uero per omne tēpus obsidionis undecies centū milia. Horū pleriq̄ gentiles fuere, sed nō indigenæ: ab omnib. em regionibus ad azymorū diem festū congregati, bello subito circūfusi sunt: ubi primo quidē illis pestifera lues ex loci angustia nasceretur, deinde citius fames. Quod autē caperet tantam hominū multitudinē ciuitas, certum erat ex his, qui sub Cestio fuerāt enumerati. Is em tunc uires ciuitatis ac florem Neroni significare cupiens, contemnenti nationem, à pontificib. petijt, ut si quo modo possent multitudinē numerarent. Illi autē, cum dies festus adesset, qui Pascha uocatur, quando à nona quidem hora usq̄ ad undecimā hostias cædunt, per singulas uero contubernia non pauciorum quàm decem uirorum fiunt: solum enim epulari non licet, multi etiam uiceni conueniunt: hostiarum quidem ducenta & quinquaginta sex milia & quingentas numerauere. Fiunt autem, ut denos epulatores per singulas imputemus, uicies centena ac septingenta milia, sancti omnes ac puri: nec enim leprosis siue uutiliginosis, aut semine fluentibus, quos gonoroicos uocant, neq̄ mulierib. menstruo cruore pollutis, neq̄ alijs inquinatis participare sacrificia permittebatur: sed nec alienigenis quidem, nisi qui religionis causa

sa uenissent. Magna uero hæc multitudo ab extraneis congregabatur. Tunc ta-
men uelut in carcere tota gens fato conclusa est, & facta hominib. ciuitas bello
obsidebatur. Itaque superat omnem humanam, & diuinitus emissam pestem nume-
rus peremptorum, quos partim palam occidere, partim cepere Romani. Reman-
tes enim cloacas, & sepulchra eruentes, quos offendissent iugulabant. Inuenti autem
sunt ibi quoque plusquam duo milia, quorum alij manu sua, plures autem mutuis se
uulneribus interfecerant, cum alios fames corrupisset. Foedus autem corporum odor
introeuntibus occurrebat, adeo ut statim multi recederent: alij plura habendi
cupidine, congesta cadauera calcantes, se immergerent, multae namque opes in cu-
niculis inueniebantur, nefasque omnem uiam lucri faciebat. Subducebantur autem mul-
ti, quos tyranni uinxerant: nec enim in extremis a crudelitate cessauerant. Vltus est
autem deus utrumque merito. Et Ioannes quidem oppressus fame cum fratribus in cloa-
cis, quam saepe despexit, a Romanis dexteram sibi dari precatus est. Simon uero
multa ui cum necessitate luctatus sicut infra designabimus, semet tradidit.
Seruatus est autem alter triumpho. Ioannes autem uinculis sempiternis. Ro-
mani uero extremas urbis partes incendunt, murosque subuertunt.

Hierosolyma urbis historia breuis.

Cap.

XVIII.

ITA quidem Hierosolyma capta est, secundo anno principatus Vespasiani, Septembris mensis octauo die. Quinquies autem prius capta, tunc iterum uastata est. Aegyptiorum quidem rex Asochæus, & post eum Antiochus, deinde Pompeius, & post hos cum Herode Sosius captam urbem seruauere. Antea uero rex Babyloniorum ea potitus excidit: post annos ex quo ædificata est, mille trecetos sexaginta, & menses octo, & dies sex. Primus autem conditor eius fuerat Chananæorum dynasta qui patria lingua iustus appellatus est rex. Erat quippe talis. Ideoque sacerdotium deo primus exhibuit, & fano primum ædificato, Hierosolymam ciuitatem uocauit, cum antea Solyma uocaretur. Chananæorum quidem populo rex Iudæorum Dauid pulso, colendam suo populo tradidit: & quadringentesimo sexagesimo quarto anno post, ac mensibus tribus, a Babylonijs euersa est. A rege autem Dauide qui primus Iudæus in ea regnauit, usque ad id quod Titus fecit excidium, anni mille centum septuagintanoue. Ex quo primum autem condita est, usque ad excidium, anni duo milia centum septuaginta septem. Sed enim neque antiquitas, neque ingentes diuitiae, neque per totum orbem terrarum diffusa fama, nec magna religionis gloria quicquam iuuat quo minus periret. Talis quidem finis Hierosolymorum obsidionis fuit. Postquam uero quos occideret quid ueraperet, non habebat exercitus, quod iratis animis omnia deerant (nec enim parcendo si esset quod agerent, abstinuissent) iubet eos Cæsar totam funditus iam eruere ciuitatem ac templum: relictis quidem turribus, quæ præter alias eminebant, Phasaelo, & Hippico, & Mariamne: murique tanto, quantum ciuitatem ab occidente cingebat. Id quidem, ut esset castrum illic custodiæ causa relinquendis: turres autem, ut posteris indicarent qualem ciuitatem, quam uel munitissimam, Romanorum uirtus obtinuisset. Alium uero totum ambitum ciuitatis ita complanauere diruentes, ut qui ad eam accessissent, habitam aliquando esse uix crederent. Hic quidem finis eorum dementia, qui nouas res mouere tentauerunt, Hierosolymis fuit, clarissimæ ciuitati, & apud omnes homines prædicatissimæ.

Cum autem praesidio quidē illic statuit relinquere decimā legio-
 nem, nonnullasq; alas equitum, ac peditum cohortes. Omnib. autē
 in partibus administratis, & laudare uniuersum cupiebat exer-
 citū, pro rebus fortiter gestis, & debita uiris fortib. praemia persol-
 uere. Cōposito autē in medio ante castra magno tribunali, stans in eo cū proce-
 rum eminentissimis, unde ab omni milite posset audiri, magnam illis ait habe-
 re se gratiam, q̄ beneuolentia erga se utendo perseuerassent. Laudabat autē, q̄
 per omnia bella morigeri fuissent, quodq; praeliando fortitudinem in multis
 magnisq; periculis monstrassent, patriae per se amplificantes imperium: om-
 nibusq; planum facientes hominibus, quia neq; hostiū multitudo, neq; mu-
 nitiones regionū, neq; magnitudines ciuitatum, uel audacia inconsulta, & im-
 manitates efferae aduersantiū, possint unquam Romanorum uires, uel manus
 effugere, quamuis in multis rebus aliqui fortunam opitulantem habuerint.
 Pulchrum quidē esse, ait, illos etiam bello finem imponere, quod multo tem-
 pore gestum sit. nec enim optasse his quicquam melius, cum id ingrederen-
 tur. Hoc autem pulchrius atq; praeclarius, quod duces Romani & administra-
 tores imperij, ab his declaratos ac praemissos in imperium cuncti libenter sus-
 ciipiunt. & his quae ipsi decreuere, standum putant, agentes his gratias, qui le-
 gissent. Mirari autem se eos ac diligere omnes, quia nemo uiribus alacritatem
 habuit tardiores. Et illis tamen, qui pro maiore ui clarius decertassent, uitāq;
 suam cōdecorassent fortibus factis, & re bene gesta militiam suam nobiliore
 fecissent, dixit se & honores & praemia redditurum: nec ullum eorū qui plus
 alio laborare uoluisset, iusta uicissitudine cariturum: magnamq; sibi huius rei
 fore diligentiam, quod magis uellet honorare uirtutes eorum, qui militiae so-
 cii fuissent, q̄ punire peccata. Confestim ergo iussit eos quorum partes sunt,
 indicare, quosnam scirent fortiter aliquid in bello fecisse: & nominatim singu-
 los appellans, praesentes collaudabat, quasi qui domesticis recte gestis nimis
 uelaretur: & coronas eis aureas imponebat, & torques longasq; hastas,
 & signa ex argento facta donabat, & uniuscuiusq; ordinem mutabat in meli-
 us. Quin & ex manubijs aurum & argentū, itemq; uestes, aliamq; praedam lar-
 giter distribuebat. Omnibus autem ita donatis, ut quisq; se meritum praebue-
 rat, uotisq; cum uniuerso exercitu factis, magno fauore descendit uertiq; se
 ad sacra pro uictoria celebranda: magnaq; astante bouum multitudine circum-
 aras, immolatos omnes exercitui dedit ad epulas, ipse uero cū honoratis per
 triduum laetatus, milites quidem alios quod quēq; cōueniret, dimittit. Hiero-
 solymorum autem custodiam decimae legioni credit: neq; ad Euphratem, ubi
 pridem fuerat, eam remisit. Duodecimam uero legionem, memor q̄ Ces-
 stio duce Iudaeis cesserat, totam Syria pepulit: erat enim olim apud Raphanae
 as: ad Meliten autem, quae sic uocatur, misit. Haec ad Euphratem in confinio
 Armeniae & Cappadociae sita est, duas uero sibi obsequi satis esse duxit, do-
 nec ad Aegyptum perueniret, quintam & quintamdecimam legiones. Dein-
 de cum ad Maritimam Caesaream cum exercitu descendisset, in eam manubia-
 rum multam finem reposuit, captiuosq; ibi asseruari praecipit, quod ad Italia-
 am nauigare tempus hyemis prohibebat.

De navigatione Vespasiani, deq̃ comprehenso Simone & spectaculo die natalitio exhibito. Cap. XX.

PER idem uero tēpus, quo Titus Cæsar obsidionis causa apud Hierosolymā cōmorabatur, ascensa naui oneraria Vespasianus Rhodum transmittit. Hinc aut̃ uectus triremib. postq̃ omnes quas præterna uigauit ciuitates inuisit, ab his cū uotis exceptus, in Græciā ex Ionia trāsit. Egressus deinde Corcyra in Iapygiā delatus est, unde iam terra iter agebat. Titus aut̃ ex maritima Cæsarea reuersus, in Cæsareā qui Philippi uocatur, aduenit, diuq̃ ubi cōmorabatur, celebrās omnia genera spectaculorū: multiq̃ in ea captiui cōsumpti sunt, aliq̃ bestijs obiecti, aliq̃ aut̃ cateruatim more hostiū inter se depugnare coacti. Hic Simonē etiā Giorē filiū cōperit hoc modo cōprehensum. Iste Simon cū Hierosolyma obsideretur in superiore ciuitate cōstitutus, postq̃ muros ingressus exercitus totā uastare ciuitatem cōeperat, tūc fidelissimis amicorū ascitis, & lapidarijs cū ferramētis eorū necessitati cōgruis, & alimētis quę multis dieb. sufficere possent, unā cū illis omnib. in quādā occultiorē cloacā sese demittit. & quoad fossa patebat, illi p̃grediebantur: ubi uero soliditas obstitisset, eā suffodiebāt, sperātes posse ulterius p̃gressos tuto emergere, atq̃ ita seruari. Sed hāc expectatiōē ueram nō esse, rei periculū refellebat. Vix em̃ paululū fossores p̃cesserāt, iamq̃ alimēta, quāuis parce his uterētur, eos deficiebāt. tūc igitur uelut stupore posset Romanos fallere, albis tunicis, innexaq̃ fibula, ac chlamyde purpurea indutus, illo in loco ex terra editus ubi tēplū antea fuerat apparuit. Ac primo quidē obstupere qui eū uiderūt, locisq̃ suis manebāt. deinde p̃pius cū accessissēt, quis esset, percōtati sunt. & id quidē Simō nō dicebat. iubebat aut̃ ad se ducē uocari, statimq̃ accersitus ab his qui ad eū cucurrerāt, uenit Terētius Rufus: nāq̃ is rector militiæ relictus erat. Omni aut̃ ab eo ueritate cōperta, ipsum quidē uinctū custodiebat: Cæsari uero quēadmodū esset cōprehensū, indicauit. Simonē quidē in ultionē crudelitatis, qua in ciues suos amarē ac tyrānice fuerat usus, in potestate hostium quib. maxime inuisus erat ita deus posuit, nō ui subditum eorū manib. sed sua spōte ad suppliciū adductū: p̃pterea q̃ plurimos ipse crudeliter interemerat falsis criminationib. insimulatos, defectionis scilicet ad Romanos. Nec em̃ potest iram dei effugere nequitia, nec inualida res est iustitia, sed quādoq̃ sui remeratores ulciscitur, & grauiorē pœnā ingerit criminosis, cū iā se liberatos esse crediderint, eo quod nō statim luere cōmissa, Id etiā Simō didicit, postq̃ in iras Romanorū incidit. Illius aut̃ ascēsus ē terra, magnam etiam aliorū seditionum multitudinē h̃sdem diebus fecit in cloacis deprehēdi. Cæsari aut̃ maritimam Cæsaream reuerso, uinctus Simō oblatus est. & illum quidē triūpho, quem Romæ acturus erat, seruari iussit. Ibi aut̃ moratus, fratris sui natalē diē clarissime celebrabat, multam partem damnatorū eius honorī attribuēs. Numerus enim eorum qui cum bestijs depugnarūt, quiq̃ ignibus cremati sunt, & inter se digladiatores periire duo milia quingentos excessit. Omnia tñ Romanis uidebantur hęc licet mille modis illi consumerentur, minus esse supplicij. Postea Cæsar Berytū uenit (hec aut̃ est ciuitas Phœnices p̃uinciæ, colonia Romanorū) & in hac quoq̃ diutius demoratus est, maiore usus claritudine circa natalē patris diē, tā magnificētia spectaculorū, q̃ sumptibus alijs excogitatis, cum etiam captiuorum multitudo eodem quo antea modo periret.

De

VENIT autem per idem tempus, Iudæos qui apud Antiochiam reli-
 qui erant, acerba & exitiosa pericula perpeti, concitata in eos Antio-
 chensium ciuitate, tam propter criminationes illatas eis in præsentia,
 quam propter ea quæ fuerant non multo ante commissa. De quibus necessa-
 rium mihi uidetur pauca prædicere, ut etiã quæ postea gesta sunt, consequenti
 narratione referamus. Iudæorū namq; gens multū quidē totius orbis indige-
 nis asseminata est. Plurimū autē Syris uicinitate permixta, præcipue apud An-
 tiochiã uersabatur, propter magnitudinē ciuitatis. maxime uero his liberã do-
 miciliij facultatē reges, qui post Antiochū fuerant, præbuerūt. Namq; Antio-
 chus quidem, qui Epiphanes dictus est, uastatis Hierosolymis templum spo-
 liauit. Qui uero post eum regnū assecuti sunt, quicquid æneū in donarijs fuit,
 hoc Iudæis apud Antiochiã degentib. reddidere, in eorū synagoga dedicatū:
 concesseruntq; ut pari cum Græcis iure ciuitatis uterentur. A secutis quoque
 postea regibus eodē modo tractati, & multitudine profecere, & extructione
 itemq; magnificentia munerum templum clarius reddidere: semperq; religio-
 ne sibi sociantes magnam paganorū multitudinē, etiam illos quodāmodo sui
 partē fecere. Quo tēpore autē bellum fuerat conclamatū, & recens in Syriam
 Vespasianus delatus est nauigio, Iudæorū uero odium apud omnes pullula-
 bat, tunc unus eorū Antiochus quidā plurimū patris causa honorabilis (erat
 em̃ princeps apud Antiochiã Iudæorū) cum Antiochensium populus cōcio-
 naretur in theatro, progressus in mediū, patrē suum & cæteros deferabat, insi-
 mulans eos q̃ una nocte totam ciuitatē incendere statuissent: & uelut huius
 consilij participes quosdam hospites Iudæos tradidit. His autem auditis, po-
 pulus iram cohibere nō poterat: sed in eos quidē qui traditi fuerant, ignē ius-
 sit afferri: statimq; omnes in theatro concremati sunt. In multitudinē uero Iu-
 dæorū properabat irruere: si eos celeriter ulti essent, patriam suam seruātū iri
 existimantes. Antiochus autē iracundiam magis accendere, mutatæ uolunta-
 tis argumentū, quodq; Iudæorum mores odisset, exhibere se credens, si paga-
 norum ritu sacrificaret: idemq; iussit & cæteros compelli facere: renuendo e-
 nim manifestos insidiatores fore. Huius autem rei periculo ab Antiochenſib.
 facto, pauci quidem consenserunt: alij uero qui noluerunt, perempti sunt. An-
 tiochus autē acceptis à Romanorum duce militibus, sæuius instabat suis ciui-
 bus, nequaq; eos die septimo ab opere cessare permittens, sed omnia cogens
 facere, quæ diebus alijs agerent. Tamq; ualidam necessitatem imposuit, ut nō
 modo apud Antiochiam septimi diei ferig soluerentur, sed ab hoc exordio in
 cæteris quoq; ciuitatibus ad breue similiter tēpus fieret. Iudæis autē apud An-
 tiochiam tūc eiusmodi mala perpessis, altera denuo calamitas accidit: de qua
 narrare conati, hæc quoq; persecuti fuimus. Namq; quod quadratum forum
 exuri contigit, & archiua monumentorumq; receptacula publicorum, itemq;
 basilicas, uixq; ignis inhibitus est super omnem ciuitatem magna nimis ui ru-
 ens, huius facti Antiochus Iudæos accusat: & Antiochenſes, quos scilicet
 si his infesti antea non fuissent, recenti tamen ex incendij tumultu facile ca-
 lumnia perpulisset, multo magis ex antea ctis fidem habere dictis suis persua-
 sit, ut penē se uidisse ignem à Iudæis iniſci arbitrarentur: & tanquam furore
 cor-

correpti. magnis cū ardore cuncti aduersus eos qui accusabantur, impetus facerēt. Vix aut motus eorū potuit reprimere Collega adhuc iuuenis legatus, postulans sibi permitti referre ad Cæsare gesta. Rectorē nāq; Syriæ Cæsennium Pætū iam quidē Vespasianus ad eam miserat, nondū autē ille peruenerat. Habita uero diligētī quæstione Collega reperit ueritatē. & eorū quidē Iudæorū quos Antiochus accusauerat, nemo cōsciū fuit. omne autē facinus ad misere homines quidē nocētissimī necessitate debitorū: rati q; si forū & scripta publica cōcremassent, exactione liberarentur. Iudæi quidē pro suspensis criminationibus futura expectantes, magno timore fluctuabant.

Quomodo Vespasianus rediens à Romanis exceptus est.

Cap. XXII.

I T V S autem Cæsar à patre sibi allato nūcio, quod uniuerfis quidē Italiæ ciuitatib. desiderabilis peruenisset: maxime uero, q; urbs eū Roma summa cum alacritate & claritudine suscepisset, in maximā læticiā uoluptatē q; translatus est, curis de eo ita ut sibi erat suauissimū liberatus. Vespasianū enim etiā longē absentē, omnes homines Italiæ uoluntatibus ut præsentiē colebant: expectationē suam, q; nimis eum uenire cupiebāt, pro eius aduentu ducentes, & omni habentes necessitate liberā erga illū beneuolentiā. Nam & senatus memor calamitatū, quę mutatione principum cōtigissent, optabat imperatorē suscipere senectutis honore bellicorūq; gestorū maturitate decoratū, cuius præsentiā sciebat soli saluti subiectorū cōmodaturā: & populus malis intestinis sollicitus, magis eū uenire cupiebat: tūc se calamitatibus quidem pro certo absolundū esse confidens, antiquā uero libertatē cum opulentia recepturū. Præcipue milites ad eum respiciebant. hi enim maxime bellorū per illum patratorū nouerāt magnitudinem. imperitiā uero aliorum ducum experti atq; ignauīā, magna quidē se optabant turpitudine liberari. eū uero qui se & seruare & honestare solus posset, recipere precabantur. Cum uero hac beneuolētia diligeretur ab omnibus, honore quidē præcipuis uiris ulterius expectare intolerabile uidebatur, sed eum longissime ab urbe Roma cōuenire antē properabant. Nec tamē quicquā moras eius cōueniendi ferebat, sed ita simul omnes effundebantur, & uniuerfis facilius & promptius ire q; manere uidebatur, ut etiam ciuitas ipsa tunc primum inter se iucundam sentiret hominum charitatē. Erant autē pauciores abeuntib. remanentes. Vbi uero eum appropinquare indicaretur, quamq; mansuete singulos suscepisset, qui præcesserant, nunciatum est, omnis iam reliqua multitudo per uias cum cōiugibus & liberis præstolabantur: & quod trāsire aduenisset, uidendi eius uoluntatē, uultusq; lenitatē omniū generū uocibus prosequēbatur, benemeritū & salutis datorem, solumq; dignū Romanorū principem appellantes. Tota uero ciuitas ueluti tēplum erat, fertis atq; odoribus plena. Cū uero uix per circumstantē multitudinē in palatiū uenire potuisset, ipse quidē penatibus dīs aduentus sui gratulatoria sacra celebrauit. Vertunt autē se ad epulas turbæ, perq; tribus & cognationes & uiciniās cōuiuia exercētes, deo libabant, & ab eo precabantur ipsum Vespasianum quamplurimū temporis in Romano imperio perseuerare, & filium eius, & qui ex his nasceretur seruari inexpugnabilem principatum. Vrbs quidem Romana Vespasiano ita suscepto, statim maxima felicitate crescebat.

Domitia

ANTE hæc uero tempora, quibus Vespasianus quidem apud Alexandriam erat, Titus uero Hierosolymam obsidebat, magna pars Germanorum ad defectionem mota est: quibus etiam Gallorum proximi conspirantes, magnam spem contulerant, quod etiam Romanorum domino liberarentur. Germanos autem deficere uelle, bellumque inferre, sustulit primo natura bonis consilijs uacua, parua spe appetens periculorum: deinde odium principum, quoniam solis sciunt gentem suam ui coactam seruire Romanis: nec non equidem maximam tempus eis fiduciam dedit. Nam cum uiderent Romanum imperium crebris imperatorum mutationibus intestina seditione turbari, omnemque his subditam orbis terræ partem pendere ac nutare cognoscerent, hoc sibi optimum tempus ex illorum rebus aduersis atque discordijs oblatum esse putauerunt. Id autem consilium dabant, & hac eos spe decipiebant, Clasicus quidam & Ciuilis, ex eorum potentissimis: qui olim quidem res nouas cupiebant: occasione autem inducti, suam sententiam prodidere, iamque alacriter affectæ multitudinis periculum facturum erant: uerum maxima parte Germanorum defectionem pollicita, & cæteris fortasse non dissentientibus, ueluti quadam diuina prouidentia, Vespasianus ad Petilium Cerealem, qui pridem Germaniam rexerat, literas mittit, quibus eum consulem declarauit, iussitque ad Britannias administrandas proficisci. Igitur ille quò iussus erat abiens, audita rebellione Germanorum, eos iam congregatos aggressus magna clade affecit, deposita que amentia ad sobrietatem coegit. Sed etiam si ille ad ea loca non peruenisset, tamen haud multo post essent supplicia luituri. Nam ut primum defectionis eorum nuncius allatus est Romam, Domitianus Cæsar hoc audito, non sicut alter in illa ætate fecisset (nam admodum adulescens erat) tantam rei magnitudinem suscipere non detrectauit: sed à patre habens ingenitam fortitudinem, & supra ætatem exercitatus, ilico tendebat in Barbaros. Illi autem expeditionis fama perculsi, ei se permiserunt: lucrum hoc ex ea re maximum nacti, ut sine clade pristino iugo subijcerentur. Omnibus ergo circa Galliam ut oportuit ordinatis, ne facile rursus unquam turbarentur, Domitianus clarus atque insignis, ætatem superantibus factis, & patrium decus afferentibus, Romam regreditur. Cum super prædicta uero Germanorum defectione, iisdem diebus etiam Scytharum conuenit audacia. Nā qui appellantur Sarmatæ, maxima multitudine clam transgressi flumen Istrum, uiolenti atque sæuissimi, propter inopinatum impetum multos Romanorum quos in præsidijs offendere, interficiunt: & consularem legatum Fonteium Agrippam, qui fortiter his obuius pugnauerat, occidunt: proximasque regiones totas ferendo atque agendo, omniaque incendiando peruegabantur. Vespasianus autem hoc facto, & uastitate Mœsiæ cognita, Rubrium Gallum mittit poenas de eis sumpturum, à quo multi quidem in prælijs trucidati sunt, qui uero salui esse potuere, cum timore domum refugere. Hoc autem bello magister militum finito, etiam futuri temporis cautioni consuluit. Pluribus enim & maioribus præsidijs loca circumdedit, ut omnino Barbaris esset impossibilis transitus. In Mœsia quidem ea celeritate debellatum est.

De amne

De anno sabbatico & triumpho Vespasiani ac Titi celeberrimo.

Cap. XXIII.

Princeps uero Titus aliquandiu quidem Beryti commorabatur, ita ut diximus: inde autem reuersus, & per omnes quas obiret Syriæ ciuitates magnificentissima celebrans spectacula, ludæorum captiuis ad ostentationē cladis eorum abutebatur. Conspicit autem in itinere fluuium cognitione dignissimum. Is fluit medius inter Arcas & Raphanæas Agrippæ regni ciuitates. Habet autem quoddam peculiare miraculum. Nam cum sit quando fluit plurimus, neq; meatu segnis, tamen interpositis sex diebus à fontibus deficiens, siccum exhibet locū uidere. Deinde quasi nulla mutatione facta, septimo die similis exoritur: atq; hunc ordinem semper eum obseruare pro certo compertum est. Vnde etiam Sabbaticus appellatus est, à sacro ludæorū septimo die sic denominatus. Ciuitatis autē Antiochenſium populus, postquam Titum aduentare cognouit, manere quidē intra mœnia præ gaudio non sustinebat. omnes autē obuiam ei pergere properabant, & usq; ad tricesimū uel eo amplius stadium progressi, nō modo uiri, sed etiam foeminæ cum pueris expectabant. Et cum appropinquantē uidissent, ex utroq; uiæ latere stantes dextras cum salutatione tendebant: multisq; fauoribus exultātes, cum ipso reuertebātur. Crebro autem inter omnes alias laudes precabantur, ut ludæos expelleret ciuitate. Titus quidem nihil precibus istis indulſit, sed otiose quæ dicebātur audiebat. Incerti autē quid sentiret, quid ue facturus esset, ludæi magno & atroci metu tenebātur. Nec enim commoratus est Antiochiæ Titus, sed continuo ad Zeugina Euphratem uersus iter contendit. Quō missi etiam ab rege Parthorum Vologeso uenere, aureā ei ferentes coronam, q̃ ludæos uicisset. Ea q; suscepta etiam conuiuium exhibuit regijs, atq; ita Antiochiam remeauit. Senatu uero & populo Antiochenſi multum petentibus ut in theatrum ueniret, ubi omnis eum multitudo præstolabatur, humanissime paruit. Rursus autem fortiter iisdem instantibus, & crebro postulantibus expelli ciuitate ludæos, ingeniose respondit, patriā eorum dicens quō expellendi fuerāt interſiſſe, nullumq; iam esse locum qui eos reciperet. Vnde ad aliam petitionē sese conuertunt Antiochenſes, quōd priorem impetrare non potuerunt. Aeneas enim tabulas eum precabantur eximere, quibus incisa essent priuilegia ludæorum. Sed ne id quidem Titus annuit. uerū in eodem statu relictis omnibus quæ habebant apud Antiochiam ludæi, ad Aegyptum inde discessit. Iter autē agendo cum ad Hierosolymā uenisset, tristēm q; solitudinē quam uidebat, antiquæ ciuitatis claritudinē compararet, disſectorū operum magnitudinem & ueterem pulchritudinē recordatus, miserabatur excidium ciuitatis, nō sicut alius fecisset exultāns, q̃ talem ac tantam funditus excidisset, uerū multa imprecans seditionis authoribus, & qui hanc pœnam ei inferre coegeret: ita certus erat, quōd nunquam uirtutē suam uoluisset punitorū calamitate clarescere. Ex magnis enim diuitijs, non minima pars in ruinis adhuc inueniebatur. Quædam enim eruebāt Romani, plura uero captiuis indicantibus auferebant, aurum atq; argentum, aliāq; instrumenta preciosissima, quę domini propter incertam belli fortunam terre condidere. Titus autem propositū iter ad Aegyptum tendens, emensa uelociter solitudine, peruenit Alexādriam: decretoq; ad Italiam nauigare, cum se

Ioseph. Yy duæ

duæ legiones comitarentur, utramque unde uenerat remisit: quintam quidem in Moesiam, quintam uero decimam in Pannoniam. Captiuorum autem duces Simonem & Ioannem, & alios numero septingentos uiros electos, tam magnitudine corporum quam pulchritudine praestantes, ilico ad Italiam portari praecipit, cupiens eos in triumpho traducere. Peracta uero nauigatione pro uoto, similiter quidem Roma in eo suscipiendo erat affecta, & occursum exhibuit ei quos patri. Claritudinem uero Tito pater attulit, qui uenit obuiam, eumque suscepit. Multitudini autem ciuium diuinam quandam laeticiam suggerebat, quod uidebat in unum tres conuenisse. Non multis autem diebus post, unum communem triumphum ob res gestas agere statuere, quamuis utriusque senatus proprium decreuisset. Praedicto autem die, quo futura erat pompa uictoriae, nemo ex tam infinita ciuitatis multitudine domi remansit. Omnes autem cum exissent, loca ubi tantum stare possent occupauerant, quantus spectandis imperatoribus modus sufficeret, concesso necessario transitu. Cuncta uero turba militari ante lucem per turmas atque ordines progressa cum rectoribus suis, & circa ostia constituta non palatii superioris, sed prope Idis templum (ibi enim principes nocte illa quiescebant) prima iam aurora incipiente procedunt Vespasianus & Titus lauro quidem coronati, amicti uero patria ueste purpurea; & ad Octauianas ambulationes transeunt. ibi enim senatus, & ducum procures, & honorati equites, eorum praestolabantur aduentum. tribunal autem ante porticus factum erat, sella quoque eburnea in eo praeparata. Quod cum ascendissent, confederunt. Statimque eos militaris fauor excepit, multis uirtutem testimoniis praedicans. Illi autem inermes erant, in ueste serica laureis coronati. Perceptis autem laudibus eorum Vespasianus, cum dicere adhuc uellent, silentij signum dedit. Magnaque omnium quiete facta surrexit, & amictu magnam partem capitis adopertus, solennia uota celebrauit: idemque Titus fecit. Perfectis autem uotis, Vespasianus in commune omnes breuiter allocutus, milites quidem ad prandium, quod his ex more ab imperatore parari solet, dimittit. ipse uero ad portam recedit, quae ab eo quod per illam semper triumphorum pompa ducitur, nomen accepit. Ibi & cibum prius capiebant, & triumphalibus uestibus amicti, deus ad portam collocatis celsa hostia, inter spectacula transeuntes triumphum ducebant, ut multitudini facilius praeretur aspectus. Pro merito autem narrari multitudo eorum spectaculorum & magnificentia non potest, in omnibus quae quisque cogitauerit, uel artium factis, uel diuitiarum opibus, uel naturae nouitate. Nam penes quaecumque hominibus qui usquam sunt fortunatis paulatim quaesita sint, alijs alia mirabilia atque magnifica, haec uniuersa illa die Romani imperij magnitudinem probauere. Etenim argenti aurique necnon eboris in omni specie operum multitudinem, non ut in pompa ferri cerneretur, sed ut ita dixerim omnia fluere. & alias quidem uestes ex rarissimis generibus purpureae portari, alias diligentissima pictura uariatas arte Babylonia: gemmae autem clarissime tam multae, aliae coronis aureis, aliae alijs operibus inclusae traductae sunt, ut appareret frustra nos earum usquam rerum esse aliquid suspicari. Ferebantur etiam simulacra, quae illi deos habent, & magnitudine mirabili, & arte non defunctorie facta. horumque nihil non ex preciosa materia. Quin & animalium diuersa genera producebantur, proprijs ornamentis induta. Erat autem etiam quae singula portaret

ret magna hominū multitudo, purpureis uestibus atque inauratis ornata. Ipsi etiam qui ad pompam fuerant ab alia turba discreti, præcipua & mirabili ornamentorū magnificentia culti erant. Insuper his, ne captiuorū quidē uulgus inornatū uideres, sed uarietas & pulchritudo quidē uestium natam ex fatione corporum deformitatē, oculis subtrahebat. Maxime autē stupori erat, pegmatum quæ portabātur fabricatio, pro cuius magnitudine timendum uiribus portantium occurrentes putabant. multa enim in tertium nidum quartumq; surgebant: & magnificentia fabricæ cum admiratione delectabat: multis aurata ueste circumdatis, cum aurū præterea factum atq; ebur omnibus esset affixum. Multis autē imitationibus bellū aliter in alia diuisum, certam sui faciem demonstrabat. Erat enim cernere uastari quidem fortunatissimam terram, totas uero interfici acies hostiū: & alios fugere, alios captiuos duci: murosq; excellentes magnitudine machinis dirui, & castellorū excindi munimina, & populosa ciuitatū moenia disturbari, exercitumq; intra muros infundī: cædisq; omnia loca plena, & eorum qui manu resistere non poterant preces: ignemq; templis immissum, ædiūq; super dominos post multā uastationem euerfiones: atq; amnis tristitiam, defluentis non in arua culta, neq; ad hominum uel pecorū potum, sed per terram ex omni parte flagrantē. Hæc enim Iudæi bello passi sunt: ars autē & confectorum operum magnitudo, nescientibus adhuc facta tanquam præsentibus ostendebant. Erat autem per singula pegmata captæ ciuitatis dux, ita ut captus fuerat ordinatus. Multæ etiā naues sequebantur. Spolia uero alia quidē passim ferebantur, eminebant autem ea quæ apud Hierosolymam in templo reperta sunt, mensa aurea pōderis talenti magni, & candelabrum similiter quidem auro factum, sed opere commutato ab usus nostri consuetudine. nam media quidem columna basi hærebat, tenues autem ab ea cannulæ producebantur, formatæ ad similitudinē fuscine, ad summū quæq; in lychni speciem fabricatæ. erant autē numero septē, septimidiæ, qui apud Iudæos est, indicantes honorē. Post hæc autē portabatur lex Iudæorum, nouissima spoliū. Deinde transibant plurimi uictoriæ simulacra portantes, omnia ex auro & ex ebore facta. Post hæc Vespasianus prior ibat, & Titus deinde sequebatur. Domitianus autē adequitabat, ipse quoq; ornatus pulchritudinē, dignūq; spectari exhibens equū. Pompæ autē finis fuit Capitolini Iouis templū, quò postquā uentum est, consistere. Erat autē uetus mos patrius, operiri donec ducis hostiū mortem quispiā nunciaret. Is erat Simon Gioræ, tunc inter captiuos in pōpa traductus: laqueo uero circumdatus per forum trahebatur, quò eū simul cæderent qui ducebant. Lex autē Romanis est, ibi necare criminū reos morte damnatos. Postquā igitur eū finē uitæ habere nunciātū est, omniūq; fauor secutus est, tūc hostias inchoauere. hisq; secundo per uota solennia omine peractis, in palatium recessere. Et alios quidē epulis ipsi exceperē, alijs autē omnibus domi conuiuiorū instructi erant apparatus. Hūc enim diem urbs Romana celebrabat, uictoriæ quidem in hostes gratulatoriū, finem uero malorū ciuiliū, & spei bonæ pro felicitate principum. Post triumphos uerò, & Romani imperij firmissimū statū, Vespasianus Paci templū ædificari decreuit. Itaq; mira celeritate, & quæ hominū cogitationē superaret, effectum est. Magna enim diuitiarū largitate usus, insuper

perfectis id picturæ ac figmentorum operibus exornauit. Omnia namq; in illud fanum collecta ac deposita sunt, quorum uisendorum studio per totum orbem, qui ante nos fuerunt, uagabantur: quomodo aliud apud alios situm esset, uidere cupientes. Hic autem reposuit etiam quæ Iudæorum fuerant instrumenta, his se magnifice ferens. Legem uero eorū, & penetralium uela purpurea in palatio condita seruari præcepit.

Herodium & Macherus à Basso capta.

Cap. XXV.

IN Iudæam uero legatus missus Lucilius Bassus, suscepto à Cerali Vettiliano exercitu, castellum quidē Herodion cum præsidio deditione cepit. Post autē omni manu militari collecta, multi aut in partes diuisi erant, & legione decima bellū inferre Machærunti statuit. Valde enim necessariū uidebatur id excindi castellū, ne multos sui munimine ad defectionē inuitaret. Nam & salutis spem habitatoribus certā, & aggredientibus hæsitatiōē atq; formidinē, natura loci præstare maxime poterat. Nam ipsum quidē quod muro cinctū est, saxosus est collis, in procerā altitudinē surgens, & ob hoc etiam capi difficilis uidetur: sed ne uel accedi posset eō natura excogitat, quæ uallibus eum ex omni parte uallauerat, quarum altitudo oculis cōprehendi non posset: nec transire erat facile, nec aggestu ulla ratione cōpleri possibile. Nam ea quæ ab occidente secat uallis, LX stadjijs distenditur, unde Asphaltites lacus ei limitem facit. ex hoc uero tractu ipse Macherus altissimo uertice supereminet. A septentrione autē & meridie, ualles magnitudine quidē supradicta cingūt, similiter uero sunt inextricabiles ad oppugnationem. eius uero uallis quæ ab oriente est, altitudo non minor centum cubitis inuenitur: monte uero ex aduerso Machærunti posito terminatur. Ea loci natura perspecta rex Alexander, primus in eo castellum communiuit, quod postea Gabinius bello cū Aristobulo gesto deposuit. Herodi autē regnāti, omnibus locis dignior cura uisus est, & constructione tutissima, propter Arabū præcipue uicinitatē. namq; opportune situs est, eorum fines prospectans. Magno ergo locū muro amplexus ac turribus, ciuitatē illic fecit incolis, unde in arcē ipsam ferebat ascensus. Quin & circa ipsum uerticem rursus murū ædificauerat, turesq; in angulis sexagenorū cubitorū erexerat. In medio autē ambitu regiā struxerat, magnitudine simul habitationū & pulchritudine locupletē. Multas uero cisternas recipiēdis aquis abundēq; suppeditandis, locis maxime idoneis fecerat: ueluti cum natura certaret, ut quod illa situ loci expugnabile fecerat, ipse manu structis munitionibus superaret. Insuper enim & sagittarum multitudinē machinarūq; reposuit: & omnē apparatū excogitauit, qui habitatoribus posset magnę obsidionis præstare contēptum. Erat aut in ipsa regia tuta mirabilis magnitudinis: à nulla enim ficu uel celsitudine uel magnitudine uincebatur. Ferebant autē eam ex Herodis tēporibus perseuerasse: māssissetq; ulterius profecto, sed ab Iudæis qui locum ceperant excisa est. Vallis autē, qua ciuitas à parte septentrionali cingitur, quidam locus Baaras appellatur, ubi radix eodem nomine gignitur: quæ flammæ quidem as similis est colore, circa uesperā uero ueluti iubare fulgurans, accedentibus eamq; euellere cupiētibus facilis nō est: sed tam diu refugit, nec prius manet, quā si quis uinam muliebrem uel menstruum sanguinem super eam fuderit. quinetiam
tunc

tunc si quis eam tetigerit, mors certa est, nisi forte illam ipsam radicē ferat de manu pēdentem. Capitur autem alio quoq; modo sine periculo, qui talis est: Totam enim circūfodiunt, ita ut minimum ex radice terra sit conditum. dein de ab ea religant canem: illoq; sequi eum à quo relegatus est cupiente, radix quidem facile euellitur: canis uero cōtinuo moritur, tanquam eius uice à quo herba tollenda erat, traditus. nullus enim postea accipiētibus metus est. Tantis autem periculis propter unam uim capi eam operæ precium est. Nam quæ uocantur demonia, pessimorum hominum spiritus, uiuis immersa, eosq; necantia quibus subuentum non fuerit: hæc cito, etiam si tantūmodo admoueat ægrotantibus, abigit. Fluunt autem ex eo loco aquarum fontes etiam calidarum, multū inter se sapore diuersi. Alij namq; amari sunt, alijs nihil dulcedinis deest. Multi autem frigidæ aquæ ortus, non solum in humilioribus locis fontes alternos habent: sed quod amplius quis miretur, in proximo quædam spelunca cernitur, non quidem alte caua, saxo autē imminente protecta: super hoc ueluti duæ mamme inter se paululum distantes emīnēt: & altera quidem frigidissimum fontem, altera calidissimū fundit: qui mixti lauacrum suauissimum præbent, multisq; morbis ac uitij salutare: maxime uero neruorum curationi cōueniens: habetq; idem locus metalla sulfuris & aluminis. Bassus autem contēplatus undiq; regionem, ualle orientali repleta accessum parare statuit: opusq; inchoauit, properans aggerem quamplurimū extollere, facilēq; per eum oppugnationem facere. Qui uero intus fuerāt deprehensi, ab externis segregati ludæi, illos quidem coegere, inane uulgius esse existimātes, inferiorem obseruare ciuitatē, ac pericula priores excipere: superius uero castellum ipsi occupatū tenebant, & propter munitionis firmitatē, & ut salutis suæ consulerent. Impetraturos enim se ueniam opinabātur, si locum tradidissent Romanis. Prius autē uolebant spem declinandæ obsidionis experiēdo conuincere: ideoq; alacri animo in dies singulos excursus habebāt, & cū his quos fors obtulisset confertis manibus, multi moriebantur, multosq; Romanos interficiebant. semper autē utrisq; ex tempore plus uictoriæ captabatur: ludæis quidem, si incautiores aggredierentur: in aggere autem positis, si improuisum excursum eorum bene septi armis exciperēt. Sed non is erat finis obsidionis futurus. Res autem quædā fortuito gesta, inopinatā castelli tradendi necessitatem ludæis imposuit. Erat inter obfessos iuuenis & audacia ferox, & manu strenuus, Eleazarus nomine. is autem fuerat excursibus nobilis, multos egrēdi aggestūq; prohibere cogitās, & in prælijs semper grauiter Romanos afficiens: audaciaq; sua socios prosequens, impetum quidem facilem his, periculo autem uacuum discessum efficiebat nouissimus recedēdo. Itaq; discreta quodam die pugna, & utraq; parte digressa, ipse tanquā despiciens omnes, existimans neminē tunc hostium prælium excepturū, extra portā remāsit: & in muro stantes alloquebatur, tota mente illos attendens. Hanc autē opportunitatē uidit quidam ex castris Romanorū Ægyptius, nomine Rufus: et quod nemo sperasset, impetu facto cum ipsis eum armis repēte correptum, cum hoc uiso stātes in muro stupor teneret, in castra Romanorū traduxit. Postq; uero dux nudū præcepit extendi, & in aperto constitutū, ut ex ciuitate cōspiceretur, cēdi uerberibus, uehemēter ludæos cōfudit casus iuuenis, uniuersaq; ciuitas in

Ioseph.

Yy 3 fletu

Retu erat & questibus, unius uiri clade perculsa. Id ubi Bassus animaduertit, consiliorū aduersus hostes hoc principium sumpsit: eorumq; miserationē augere cupiens, quatenus coacti pro eius salute castelli traditionem facerēt, q̄ sperauit adeptus est. Nā ipse quidē, uelut mox Eleazarū suspensurus, crucē desigī iussit, ea uero cōspecta, maior castellanos dolor inuasit, & ululando quārebātur, intolerabilē esse calamitatē uociferantes. Tunc igitur Eleazarus eos orabat, ne uel se despicerēt, mortem miserrimā subiturum, sibiq; ipsis salutē praeberēt, postquā iam subacti omnes Romanorū uiribus fortunae concederent. Illi autē & eius sermone fracti, & quod multi intus pro eo precabātur (ex magna enim & numerosa cognatione genus ducebat) & cōtra ingeniū suum misericordia uicti sunt: & quibuscūq; celeriter missis colloquebātur, castelli traditionem facere petētes, ac reddito sibi Eleazaro, sine metu dimitti. Cum autem his assensus esset dux Romanorū, multitudo ciuitatis inferioris, inita separatim cū Iudeis cognita pactiōe, ipsi clam nocte aufugere statuere. Cū uero portas aperuissent, ab his qui deditiōē promiserant ad Bassum nuncius uenit, siue inuidia salutis eorū siue formidine, ne eorum fugae causam ipsi praestarent. Sed fortissimi quidem fugientium, qui praecesserāt, euasere. reliquorū autem uiri quidem mille septingenti perempti sunt, mulierculae uero & pueri in seruitium ducti. Sponsiones autem cum his qui castellum dedidere habitas, Bassus conseruandas esse ratus, & ipsos dimisit, & Eleazarum reddidit.

De Iudeis à Basso interemptis & Iudaea diuendita:

Cap. XXXVI.

Is autem administratis, in saltū, qui appellatur lardes, ducere properabat exercitum. multi enim illuc cōgregati esse nunciabantur, qui pridem tempore obsidionis, ex Hierosolymis & Machērunte profugerant. Ergo cum ad locū uenisset, neq; falsum fuisse nunciū perisset, primo quidē omnem locū cum equitibus cingit: ut si quis Iudeorum conatus fuisset euadere, fugiendi per equites copiam non haberet. pedites autem syluam iussit cedere, in quam confugerant. Hoc modo ad necessitatem adducti sunt fortiter aliquid faciendi, uelut ex audaci certamine fortasse fugā etiam reperirent. Itaq; simul uniuersi, & cum clamore impetu facto, in eos à quibus cincti fuerant, irruunt. Illi autem fortiter excipiebant: multaq; his audacia illis contentione usis, diu quidem praelium tractum est, non autem similis euenit finis pugnae certantibus. Nam Romanorum quidem duodecim tantum contigit occumbere, neq; multos sauciari: Iudaeorū uero ex illo praelio nullus euasit. Sed cum non essent pauciores tribus milibus, prostrati sunt omnes: eorumq; dux Iudas Iairi filius, de quo supra meminimus, qui ordini cuidam praepositus cum Hierosolyma obsideretur, quibus demersus fuerat eloacis, latenter effugit. Eodem uero tempore Caesar etiam ad Liberium Maximum scripsit (erat autē procurator) ut omnē terrā uēderet Iudaeorū. nec enim ciuitatem in ea cōdidit proprium seruans sibi eorum agrum. Solis autē octingentis militibus illic relictis, locum dedit quem incolerent, qui uocatur Ammaus. distat autem ab Hierosolymis triginta stadiis. Stipendiū uero ubicūq; degerent Iudaeis indixit: binasq; drachmas singulis annis deferre in Capitolium iussit, ita ut antehac Hierosolymorum templo penderēt. Et res quidem Iudaeorum illo tempore hunc statum habebant.

De

De clade Antiochi regis & eruptione Alanorum in Armeniam.

Cap. XXVII.

IAM uero quarto anno Vespasiano administrante imperiū, contigit Comagenes regem Antiochum in maximas clades cum tota domo incurrere, ex causa huiusmodi. Cesennius Petus, qui tūc Syriam administrabat, siue re uera, seu propter inimicitias Antiochi (certū non ualde patet factum est) literas ad Cæsarem misit, Antiochū dicens deficere ab Romanis cum Epiphane filio decreuisse, pactis habitis cū rege Parthorū: propterea quod debere illos ante capere: ne si priores nouas res adorti essent, totum Romanorum imperium bello perturbarent. Non erat autē Cæsar huiusmodi nūcium ad se perlatum neglecturus. Nam uicinitas regum, maiore negociū prouidentia dignū esse faciebat. Samosata enim Comagenes maxima ciuitas iuxta Euphratē sita est, ut esset Parthis (eo namque id cogitauere) facillimus trāsitus, tutum autē receptaculū. Fide igitur habita, & potestate sibi permessa, ut ageret quod expedire uideretur, negligendū non putauit. Subito tamen, Antiocho eiusque socijs nihil opinātibus, in Comagenē ingressus est, ex legionib. quidē sextā ducens, & insuper quasdā cohortes alasque equitū. habebat autē auxilio reges, Chalcidicæ Aristobulū, Emesæque Sohemū. Introitus autē illis erat sine certamine, quod nemo indigenarū manius ualebat opponere. Antiochus enim insperato perculsus nūcio, bellū quidem cōtra Romanos nec cogitatione cōcepit. Decreuit autē, toto regno in eo quod erat statu relicto, cum cōiuge ac liberis egredi, hoc se Romanis purū ab ea suspitione quæ sibi ingereretur probaturū esse ratus. progressusque de ciuitate centum triginta propemodū stadijs, in campo tabernaculū ponit. Petus autē in Samosatā qui eam capefferet mittit, & per eos ciuitatē tenebat. ipse uero cum alio milite in Antiochū ire tendebat. Non tamen rex uel ipsa necessitate adductus est aduersum Romanos aliquid bellicū gerere: sed fortunā suam questus, quiduis pati sustinebat. adolescentibus autē, bellicę peritis, uicę corporis præstantibus filijs eius nō erat facile in calamitate sine pugna durare. Itaque ad uirtutē se cōferunt Epiphanes & Callinicus. Vehementi autē pugna per totam diem habita, insigni fortitudine demonstrati sunt: nullaque parte suarum uirū diminuta discedunt. Antiocho uero neque pugna hoc modo peracta manere domi tolerabile uidebatur: sed abducta cōiuge cū filiabus in Ciliciā fugit, atque hoc facto militū suorū animos fregit. nā ueluti desperato ab eo regno defecere, & ad Romanos se transstulere, omniūque erat desperatio. Ergo priusquam penitus destituerentur auxilijs, Epiphani cum cæteris seruare se ex hostibus erat necessariū. suntque omnes equites decē, qui cū his unā trāsgressi sunt flumen Euphratē. hinc iam sine metu profecti, cū ad Vologesem Parthorum regē uenissent, nō quasi profugi despecti sunt: sed ac si fortunam pristinam retinerēt, omni honore dignati sunt. Antiochū uero, ubi Tarsum Ciliciæ uenit, misso centurione Petus uinum & cum Romam transmisit. Vespasianus autē ita regem ad se deduci non passus est. dignius esse ratus, ueteris amicitiaē habere rationē, quā belli occasione inexorabilē iracundiā seruare. Itaque iubet ei iter agēti auferri uincula, intermissaque interim profectioe Romā, apud Lacedæmonē degere: magnos uero ei pecuniæ redditus præbet, ut nō modo copiose, sed etiam regie uictū haberet. His Epiphanes & cæteri cognitis, qui patri ante metuebāt magna cura & in-

extricabili animos relaxarūt, & ipsi quoq; spem recōciliandi cū Cæsare concepere. Cum aut̃ etiam Vologeses de his scripsisset ad Cæsarē (nec enim quā uis feliciter agerēt, extra Romanum uiuere patiebātur imperium) & cum Cæsar his mansuete facultatem dedisset, Romam uenerūt. patre autem ad eos ex Lacedæmone statim aduecto, cū omnis honor eis haberetur, ibi māfere. Alacrorum autem natio, quod quidem Scythę sint, iuxta flumen Tanain & Męotides paludes sedes habentes, iam quodam loco memorauimus. His uero tēporibus inito cōsilio, ut terram Mediā, & ulterius prædandi causā peruaderent, cum rege Hyrcanorum colloquuntur, namq; is est illius transitus dominus: quē rex Alexander ita fecerat, ut portis ferreis clauderetur. Aditu autem sibi præbito, uniuersi nihil suspicantibus Medis incumbūt: eorumq; fines populosos, omnigenumq; pecorum plenos diripiebant, cum resistere nullus auderet. Nam qui regnū eius terræ obtinebat Pacorus, metu percussus, in difficiliora loca refugiēs, cæteris quidē bonis omnibus cesserat: uix autem ab illis coniugem ac concubinas suas captas, datis centum talentis redemerat. Summa ergo facultate sine pugna prædabundi, & usq; ad Armeniā uastantes omnia processere. Eius autem Tyridates rex erat. Qui cum his obuius bello conflixisset, nō multum abfuit quin uiuus in illa acie caperetur. Procul enim quidam misso eū laqueo circūdatum tracturus fuerat, nisi celeriter gladio rupisset laqueum, atq; ita fugisset. Illi autem pugna multo magis efferati, terrā quidē depopulati sunt: magnam uero hominum multitudinē, aliamq; ducētes prædam ex utroq; regno, ad sua domicilia rediere.

Excidium Massade castelli munitissimi.

Cap. XXVIII.

A P V D Iudæam uero mortuo Basso, Flavius Silua in administratione succedit. & aliam quidē terrā bello subactam uidens, unum autē adhuc rebelle superesse castellū, omni quæ in illis locis habebatur manu collecta, aduersus id militem mouit. Nomen est autem castello Massada. Princeps uero sicariorū, à quibus fuerat occupatū, erat uir præpotens Eleazarus, ex origine Iudæ, qui non paucis Iudæis persuaserat, ut ante diximus, ne professionem facerent, quando censor Cyrenius in Iudæam missus est. Tunc enim sicarij conspirauerunt in eos, qui Romanis dicto audientes esse uellent: omniq; modo his quasi hostibus utebātur, diripiendo quidem & abigendo eorum bona, ignem uero domibus inijciēdo. Nihil enim illos ab alienigenis differre dicebāt, qui pugna etiam petēdam Iudæorum libertatem tanta ignauia prodidissent: magisq; se optare sub Romanis seruitiū professi essent. Erat autem id plane causatio, & crudelitatis atque auaritiæ dicebatur obtentu: manifestum aut̃ rebus effectum est. Nam ijdem illi & defectionis socij fuerūt, & bellum cum Romanis cōmuniter susceperunt. Causa uero peior illorū in eos facta est: & cum mēta prior eorum refelleretur occasio, peius tractabant eos, qui nequitia suā iustis assertionibus exprobrarēt. Fuit enim quodāmodo illis Iud tēpus apud Iudæos omniū generū malitiæ fecundissimū: ut nullū opus intermitteretur infectū: nec si quis excogitādo fingere uoluisset, haberet quo magis nouum aliquid inueniret. Ita & priuatim & cōmuniter omnes unum erant, & exuperare alium alius tam impietate q̃ iniquitate in proximos certabant: potētes quidē multitudinem male tractando, multitudo uero ad interitum

tum potentium properando. Illis autē erat dominiandi cupiditas, hic autē uim faciendi, bonaq; locupletū diripiēdi. Primi quidem sicarij fuere iniquitatis in propinquos & crudelitatis auctores, nullo neque uerbo indicto ad iniuriam, neq; facto intentato ad exitiū eorum quibus insidiarentur penitus prætermisso. Verū & hos Ioannes moderatiores esse demonstrauit. Non solū enim omnes interficiebat qui necessaria & profutura suaderent, tanquā inimicissimos maxime ciues eiulmodi impetens, sed etiam patriam malis plurimis cumulauit: qualia facturū fuerat qui deum quoq; iam esset ausus impietate cōtemnere. Nam & mensa nefaria uescebatur, & legitimā patriāq; exterminauerat castimoniam: ut iam sit minime mirum, si mansuetudinis cōmunionem minime seruabat hominibus, qui dei pietatē furore contempserat. Rursus Simon Gioræ, quid mali non commisit, quā ue liberorum corporum iniuria temperauit, qui eum creauere tyrannū. Quæ uero eos amicitia, quæ ue cognatio ad quotidianas cædes non ferociore effecit: namq; alienos quidem male tractare, inertis nequitia opus esse arbitrabatur: clarissimam uero gloriā parere crudelitatem in familiarissimos existimabant. Horum furoris æmuli, etiam Iduæmazī fuere: illi enim sceleratissimi peremptis pontificibus, ne quæ pars conseruaretur pietatis in deum, totū quod ex ciuitatis facie supererat, abscidere, summamq; per omnia iniustitiam induxerunt: in qua illud hominum genus, qui Zelotæ appellati sunt, uiguit: qui nomen factis uerum probauerunt. Omne enim malitiæ facinus æmulati sunt, nullo inæmulato, quod ante commissum memoria tradidit, prætermisso: quamuis nomen sibi ex bonorū æmulatione imposuissent: qui eos quos læderent, propter efferam sui naturam cauillando fallebant, qui malorū quæ maxima essent, bona ducebant. Itaq; debitum uitæ finem inuenere, merita illis omnibus poena dei uolūtate decreta. Cūcta enim quæ natura hominis posset ferre supplicia, in eos usq; ad extremū uitæ terminum congesta sunt, quæ uarijs perempti cruciatibus pertulere. Fortasse dixerit aliquis minora eos q̃ committere perpeffos, uerum qua tandē digna tantis sceleribus poena affici poterant. De illis autē qui in eorū crudelitatem inciderunt, non est huius temporis pro merito conqueri. Rursum igitur ad eam narrationis partē redeo, unde digressus sum. Venit enim dux Romanorū contra Eleazarum, & qui cum eo Massadam tenebant, sicarios, exercitū ducens, & fines quidē statim omnes obtinuit, præsidijs ubiq; locis opportunissimis collocatis: castellū autē muro circundedit, ne quis obsefforū fugiendi facultatem haberet, utq; custodes perseuerarent. ipse uero castris locum occupat, ad obsidionem quidem idoneū, quem delegerat, qua parte castelli rupes monti proximo applicabatur, ceterum difficilem ad copias utensilium. Nō solum enim commeatus ex longinquo, & cum labore Iudæorū maximo portabatur, quibus hæc fuerat cura mandata, uerum etiam potus aliunde in castra ducebatur, quoniam in eo loco nullus fons proximus nascebatur. His autem dispositis, Silua obsidionem aggressus est, artis ac laboris egentem, propter castelli munitionem, cuius natura huiusmodi est: Saxum gyro non exiguum, & excelsum lōgitudine, undiq; abruptis atque altis uallibus cingitur inuisibili super fundo habens scopulos: ipsaq; omnium sunt animalium gressibus inaccessæ, nisi quod duobus modis idem saxum in difficilem explicatur ascensum. Est autem

autem unū, iter ab lacu Asphaltite ad solis ortū, & alterū ab occidente facilius ambulari. Vocatur autem unū coluber, ex angustia crebrisq; flexibus capta similitudine. Quæ enim prominet rupes, frangitur, ac sæpe in se reuertēs, paulatim rursus producitur: uixq; illo itinere gradiens promouet pedem. nancq; mutanti uestigium, necesse est altero pede niti. Est autē certa perniciēs, si quis labatur, altitudo enim rupiū utrinq; dehiscit, ut quæ horrore quēuis terrere audacissimū possit. Per eiusmodi uiām cum xx stadijs ascenderis, quod restat uerticis est non in acutū finē coacti, sed ut habeat in summo planiciem. In hac primus quidē Ionathas pontifex castellū ædificauit, & appellauit Massadā. Post autē Herodi magno studio fuit loci illius structio. Nam et murum per omnem eius gyrū erexit, stadiorū spacio septem, ē cādido lapide factum, & duodecim altum, latumq; octo cubitis: & xxvii turres quinquagenorum cubitorum in eo stabant: ex quibus aditus erant in ædes circa omnē murum intus ædificatas. Rex enim uerticem, q; foecundus, omniq; planicie mollior esset, culturæ destinauerat: ut si quando externorum alimentorū penuria contigisset, ne hac quidē laborarent, qui salutem suam castello credidissent: Quin & regiā sibi ædificauerat, ab occidentalis partis ascensū, intra mœnia quidem arcis positam, uergentē autē ad septentrionem. regiæ uero murus erat magnus, ac firmissimas quatuor celsitudine sexagenorum cubitorum in angulis turres habebat. Membrorū autem intus, & porticuū itemq; balnearum uaria erat & sumptuosa constructio, columnis quidem ē singularibus saxi undiq; substitutis, parietibus aut membriscq; solida cōpage lapidum uariatis. Ad singula uero habitacula, & in summo, & circa regiā, & ante turres multos magnosq; puteos in scopulis exciderat, custodes aquarū: tantam molitus abundantiam, quantam qui fontibus uterentur haberent. Fossæ uero iter ex regiā in arcem summā ducebant, quas foris nemo cernebat. Sed ne manifestæ quidem uiae facilē sui usum præbere hostibus poterant. Nam orientalis quidem uia natura est inaccessa, ut suprā memorauimus. Occidentalem uero, magna in angustia posita turri conclusit, quæ non minore mille cubitorū spacio ab arce distaret, quam neq; transire posse, neq; capi facile uidebatur. Inextricabilis aut, quamuis licenter ambulantibus, fuerat fabricata. Ita quidem aduersus hostiles impetus natura simul & manu castellum erat cōmunitum. Intus autē repositi apparatus, magis & diuturnitatē & opulentiā iuuere. nam & frumentum multum erat conditum. & quod in longum tempus sufficere posset: uinumq; multū & oleum: insuper autē cuiusq; leguminis fructus, & palmulæ coaceruatæ. Cunctaq; reperit Eleazarus, castello per dolum cū sicarijs occupato, matura, nihilq; recens depositis deteriora: quanquā ferē ex quo appa-
ta sunt, ad excidiū a Romanis illatū, centum annorū tempus agebatur. Quin etiā Romani fructuū reliquias incorruptas offendere. Si quis aut causam diuturnitatis aurā esse existimet, nō errauerit, quod arcis altitudine ab omni terrena ac foeculenta materia sit remota. Inuenta est autem omnigenū quoque armorū multitudo, ab rege condita, quæ decem millibus uiro-
rum sufficerent, ferrumq; infectū, necnon æris & plumbi materia: quippe ut magnis de causis factum crederes apparatus. Aiunt enim Herodem idipsum castellum sibi ad refugium parauisse, duplex periculum suspicātem: unum quidē ab Iudæo-
rum

rum populo: ne se deposito, illos qui antea reges fuerant, ad principatū reduceret. Alterum uero maius atq; atrocius, ab regina Aegypti Cleopatra. Hæc enim suam sententiā non celabat, sed cū Antonio sæpe uerba faciebat, postulans Herodē interfici, sibi aut̃ obsecrās regnū Iudæorū donari. Et magis quis miraretur, nondū eius imperio Antoniū paruissē, male eius amore mancipatū q̃ non donaturū sperasset. Propter eiusmodi metus Herodes conditā Massadam, extremū belli contra Iudæos Romanis opus reliquit. Nam quia foris iam locum omnē muro cinxerat dux Romanorum, sicut supra diximus, ac ne quis effugeret diligentissimē procurauerat: incipit oppugnationem, uno tantum loco reperto, qui aggerū iactum posset excipere. Nam post eam turrī quæ iter ab occidente, quod ad regiam summūq; montem duceret, præcludebat, erat quædam continentia saxi uastior latitudine, multumq; porrecta: celsitudine aut̃ Massadæ trecentis cubitis inferior, quam Leucen appellabāt. Hanc igitur Silua ut ascendit ac tenuit aggerem apportare militibus iussit: illis autē alacri animo & magna manu operantibus, solidus ad ducentos cubitos erectus est tumulus. Verum neq; firma neq; sufficiens machinis ferendis hæc mensura uidebatur: sed super eum tribunal, constructis saxis ingētibus, factū est, altū itemq; latū cubitis L. Erat autē & aliarū machinarum fabrica illis assimilis, quas primo quidē Vespasianus ad oppugnationes, postea uerō Titus excogitauerat: & turris LX cubitorum effecta est, tota ferro consep̃ta, unde multis balistarum tormentorumq; iaculis Romani cito eos repulere, qui de muro pugnabāt, & caput exerere prohibuere. Simul autē ingenti etiā ariete fabricato, Silua crebro murum pulsari iubet: ac uix quidem tamen aliam quam eius deiecit partem interruptam. Cito autē præuenere sicarij muro intus altero cōstituto, qui ne machinis quidem simile aliquid pateretur: mollis enim adhuc erat, & impetus laxare uiolentiam poterat, hoc modo constructus. Trabes proceritate magnas, & quā sectæ sunt continentes composuerat: earū autem ordines erāt duo similes, tantūq; distantes quanta esset muri latitudo: & inter eos ambos replebant aggere spaciū, ne uero crescente cumulo terra deflueret, alijs trāsuersis trabibus quas in longitudinē posuerant colligabant. Erat ergo illis opus quidem ædificio simile: sed quod cedenti inferebantur machinarū ictus euanescebant, lutoq; subidente strictiorē fabricam faciebant. Hoc ubi Silua considerauit, igni magis murum captum iri putans, multas quidem ardētes faces militibus intrō iaculari præcepit: murus autem, quippe ut magna ex parte lignis constructus, ignē cito cōprehendit: & usq; ad limū sui laxitate calefactus, ingenti flamma colluxit. Incipiente quidē adhuc incendio, spirans aquilo Romanis erat horribilis: auertens enim desuper flammam in eos abigebat, & penē machinas quasi iam conflagraturas desperauerant. deinde flatu mutato, ueluti diuina prouidētia excitatus auster, multa ui in aduersum eum murum repulit: iamq; totus ardebat ex alto. Romani quidē cum dei uterentur auxilio, ad castra læti digrediebātur, decreto hostes luce aggredi, & nocte uigilias accuratiores facere, ne quis eorū clām subterfugeret, sed neque ipse Eleazarus de fuga cogitabat, neq; alijs cuiquam permisurus erat ut faceret. Videns autem murum igne consumptum, alium uero nullum salutis modum neque uirtutis excogitans: sed his quæ Romani in se

liberosq;

liberosq; suos & coniuges facturi essent si uicissent, antè oculos positis, de omnium morte consilium cepit: idq; ex præsentibus fortissimū ratus, ualidioris animi socijs uesperis cōgregatis, talibus eos uerbis ad facinus inuitabat. Cum olim uobis decretū sit, uiri fortes, neq; Romanis, neq; cuiquā alijs seruire, nisi deo: is enim solus est uerus & iustus dominus hominū: ecce nūc tempus adest, quod factis uestros, p̄bare animos iubeat. Ne igitur nos dehonestemus, antè quidē seruitutē nec sine periculo passi, nunc autē cum seruitute intolerabiles pœnas subituri: si uiuos in Romanorū potestatē uenire cōtingat, primi enim omniū ab his defecimus, & nouissimi cū his bellū gerimus. Puto autē & hanc nobis à deo gratiā datā, ut bene ac liberè possimus mori, quod alijs non euenit præter spem superatis. Nobis autē certū est, orto die futurū excidium. Libera est autē strenua mortis cōditio cum affectibus: nec enim prohibere id hostes possunt, qui profecto nos optant uiuos abducere, neq; nos illos iam possumus superare pugnādo. Nam fortasse quidē ab initio statim oportuit, quando libertatē defendere cupiētib. omnia & à nobis ipsis acerba peioraq; ab hostibus eueniebant, de dei uolūtate coniicere, & scire q; amica ei quondā Iudæorū natio damnata esset interitu: manens enim propitius, uel salte nobis leuiter infensus, nūquā tantorū quidem hominū perniciē neglexisset: sacratissimam uerò urbē suam igni hostiū excidioq; prodidisset. Nos autem soli scilicet ex omni genere Iudæorum sperauimus seruata libertate superare, tāquam nil in deū deliquissemus, nulliusq; culpe participes fuissemus, qui alios quoq; docuimus. Itaq; uidetis quemadmodū nos uana expectasse redarguit, fortiore nobis speratis rebus malorū necessitate illata. Nec enim quicquā nobis castelli natura inexpugnabilis profuit ad salutē: sed & alimentorū copiam, & armorū multitudinē, aliumq; habētes abundantissimū apparatū, ipso deo manifestissime auferēte spem salutis perdidimus. Ignis enim qui ferebatur in hostes, in ædificatū à nobis murū non sponte reuersus est. Sed hæc multorū ira sunt criminū, quæ furore capti contra gentiles ausi sumus: pro quibus quæso ne Romanis inuictissimis pœnas, sed per nos ipsos deo præstemus. istæ autē illis moderatiores sunt. morientur enim coniuges iniuria uacua, liberi seruitutis expertes. Post illos autē ipsi nobis honestam inuicē gratiā præbeamus, libertate seruata optima sepultura. Prius tamen & pecunias & castellum igne exuramus. Mœrebunt enim Romani, certe scio, si neq; corpora nostra tenuerint, cōpendioq; caruerint. Alimēta sola relinquamus. hæc enim nobis erunt testimonio mortuis, q; non penuria uicti sumus: sed ita ut ab initio statueramus, mortē seruituti prætulimus. Hæc dicebat Eleazarus: sed non in eundem modum præsentiū sententiæ congruebant. Sed alijs quidē ei obedire properabant, & quasi uoluptate replebātur, pulchram esse mortē existimātes. Qui uero molliores erant coniugū ac familiarum suarum misericordia, uel etiam proprius quemq; apertissimus deterrebat interitus, aliusq; alium intueēs, contrarium uoluntatis suæ motum lacrymis designabant. Quos cum uidisset Eleazarus formidare, ac magnitudinē consilij animis frāgi, pertimuit ne etiam eos qui fortiter dicta perceperunt, effœminarent flentes ipsi ac deplorantes. Ergo exhortationē non intermisit: sed erectior, multoq; repletus spiritu, clariore de immortalitate animæ orationē incipit: magna q; uisus exclamatione, lacry

lacrymantes attentius aspectans: Plurimū, inquit, opinione deceptus sum: qui putarē uiros fortes pro libertate certātes, mori bene malle, q̄ uiuere. Vos autē ne cui libet quidē hominī quicquā neq̄ audacia neq̄ uirtute pręstatis, qui etiā magna mala effugituri, mortē timetis: cū oporteret uos super hoc neq̄ cū ctari, neq̄ expectare monitorē. Olim em̄ & à primo sensu nos erudire sacrę patrię orationes, maiorū quoq̄ nostrorū factis & animis cōfirmātibus, perse uerabāt: quod uiuere hominis est, non mori, calamitas. Nam mors quidem libertatē animis pręstans, ad propriū purūq̄ locum eas dimittit, ab omni clade futuras intactas. Donec autē mortali corpore uinctę sunt, unaq̄ malis eius implentur, quod uerisimile dicitur mortuę sunt. Diuino enim cū mortali societas turpis est. Multū quidē potest anima iuncta cū corpore: instrumentum enim facit suum, latenter id mouens, & ultra mortalem naturam gestis produ cens: Verūtamen cum pondere, quo in terrā detrahitur, quodq̄ ab ea pēdet, absoluta, propriū locū receperit, tunc beatā & undiq̄ liberam participat fortitudinē: humanis oculis, ut ipse deus, inuisibilis manens: nec enim cum est in corpore, cōspicitur. Nam & accedit occulta, neq̄ rursus cum recedit uidetur, unam quidem ipsa habens incorruptā naturam, corpori autē causam prębēs mutatiōis. Nam quod anima attigerit, hoc uiuit atq̄ uiget: unde uero digressa fuerit, hoc marcidū moritur: tantū immortalitatis ei superat. Et huius orationis argumentū uobis sit somnus: in quo in se collectę animę, nusquā eas distrahēte corpore, iucundissimā quietē agūt: cum deo uero pro cognatione degētes, ubiq̄ adsunt, ac multa futura prædicūt. Cur igitur mortē timere conueniat, qui somni diligimus quietē: quemadmodū autem non sit dementissimū, breuitatē uitę sequētes, sibi met inuidere perpetuā? Oportebat quidē nos domestica institutione meditados, alijs esse exēplo prōptę uolūtatis ad mortem. Attamē si ab alienigenis etiā rei fides petēda est, Indorū uideamus sapiētię professores. Illi enim cum sint boni uiri, uitę quidē tempus, quasi quoddā necessariū naturę munus, inuiti sustinent: properāt autē animos corporibus soluere: nulloq̄ urgēte neq̄ exagitāte malo, propter immortalis conuersationis desideriū, alijs quidē prædicūt se esse abituros, nec est qui prohibeat quisquam, sed omnes fortunatissimos appellantes eos, ad familiares suos mādāta mittunt: ita certā ueramq̄ animis esse inter se consuetudinē credidere: ipsi autem cū mandata perceperint, igni traditis corporibus, ut immaculata puraq̄ anima secernatur, laudati moriūtur. Facilius enim ad mortem illos amicissimi prosequūtur, q̄ exteriorū hominū quisquā suos ciues, in longinquā peregrinationē ituros. Et se quidē ipsos descent: illos autē beatos dicunt, q̄ immortalitatis ordinē iam recipiant. Non ergo nos pudebit, si deterius Indis sapiamus, propriaq̄ ignauia leges patrias, quę omnibus hominibus æmulandę uidentur, inhoneste despiciamus: quanquā et si cōtraria nos à principio instituisset eruditio, quod summū bonum est hominibus uiuere, mors autē calamitas: attamen tēpus nos adhortatur eam bono animo & facile tolerare, dei uoluntate & necessario morituros. Olim enim quantū apparet, cōtra omne Iudæorū genus hoc decretū posuit deus, ut uita careremus, qui ea nō eramus quemadmodum oportebat usuri. Nō ausim em̄ nobismetipsis ascribere, neq̄ Romanis gratificari, quod nos omnes eorū bellū absumpserit. Nō enim uiribus il-

Ioseph.

Zz Iorum

Iorū hæc accidere: sed causa fortior interueniēs, illis præstitit ut uincere uiderentur. Quibus enim armis Romanorū perempti sunt, qui Cæsareā incolebāt Iudæi: ac ne defecturos quidē ab illis, dum diem septimū celebrarēt, aggressa Cæsariensiū multitudo, neq; repugnātes cum coniugibus ac liberis mactauerūt: nec uel ipsos erubuere Romanos, qui nos tantūmodo hostes, quod defeceramus, putabāt. Sed dicet aliquis, Cæsariensibus semper cū suæ ciuitatis Iudæis fuisse discordiā, tēpusq; nactus uetus odiū exaturasse: quid ergo de Scythopolitanis dicemus? Nobiscū em̄ illi, ppter Græcos bellū gerere ausi sunt, ac non cū propinquis nostris Romanos ulcisci. Multū igitur his fides illorū ac beneuolentia profuit: siquidē ab ipsis cū totis familijs acerbissime trucidati sunt, ac pro auxilijs gratias eis reddidere; nam quæ illos à nobis pati prohibuere, hæc passi sunt, uelut ea ipsi cōmittere uoluissent. Longum fiet, si uelim nūc separatim de singulis dicere. Nostis enim, quod Syriæ ciuitatū nulla est, quæ nō Iudæos apud se habitantes occiderit, nobis q̄ Romanos plus inimicos. Vbi etiā Damasceni, cū ne causam quidem probabilē confingere potuissent, ciuitatē suam cæde nefaria repleuere, octodecim milibus Iudæorū cū cōiugibus ac familijs iugulatis. Eorū autē multitudinē plagis in Ægypto peremptorum LX. milium numerū audiebamus excedere. Illi quidē fortasse in aliena terra, cū nullū inuenissent hostibus aduersariū, ita sunt mortui. At omnibus qui domi cū Romanis bellū susceperē, nihil deerat eorū, quæ spem totam posset præbere uictoriæ. Arma enim & muri, & castellorū inexpugnabiles fabricæ, atq; interriti spiritus ad pericula pro libertate subeunda, cunctos ad defensionem reddūt fortiores: sed hæc ad paucū tempus cū suffecissent, sc̄q; sustulissent, maiorū malorum exitere principiū. Omnia enim capta sunt, omniaq; hostibus succubuerunt, uelut illorum nobilioris causa uictoriæ, nō ad eorum salutē, à quib. instructa fuerant, apparata sint. Et in prælio quidē mortuos beatos existimari oportet: repugnātes enim & libertate nō perdita periere. Eorū uero multitudinis, qui à Romanis subiugati sunt, quis nō misereatur? quis uenō antequam illa patiat, mori properet? quorū alij torti, tāq; igne q̄ uerberibus excruciatī periere, alij semesi à bestijs ad secundū earū cibum uiui seruati sunt: illorū quidē miserrimi habendi sunt, qui adhuc uiuunt, qui sæpe mortem optātes nō accipiūt. Vbi est autē illa magna ciuitas? Aut ubi est quæ totius gentis Iudææ metropolis fuit? Tantis quidem murorū septis munitissima, tot uero ante muros castellis turriūq; obiectis moenib. tuta, belliq; apparatū uix capiens, tot autē uirorū pro se pugnantiū multitudinē continens, quid nobis facta est, quæ deū habere incolam credebatur? Radicitus ex fundamentis erpta est, solāq; eius monumenta restant, eorū à quibus excisa est imposita reliquis castra. Senes uero infelices ad cineres tēpli assident, & paucae mulieres ad turpissimā pudoris iniuriā ab hostibus reseruatae. Hæc secū reputans quisquam nostrū, aspicere solē durabit, etiam si uiuere sine periculo possit? Quis inimicus adeo patriæ, quis tam imbellis, aut parcus animæ, ut eū non poeniteat hucusq; uixisse? Atq; utinā omnes fuissetus mortui, priusquā illā sacram ciuitatē hostiū manibus uideremus excindi, priusquā templum sanctum tāta impietate funditus erui: sed quoniā spes non instrenua nos illexit, quod forte poterimus pro ea hostes ulcisci: nunc autē euauit, ac solos necessitati dereliquit

quit, mori bene pperemus, nostrimet ipsi misereamur, & cōiugū liberorū q̄ dū nobis licet à nobis ipsis misericordiam capere. Ad mortem nāq̄ ipsi nati sumus, & quos ex nobis genuimus, eāq̄ fugere ne fortissimī quidē possunt. iniuria uero & seruitus, & uidere cōiuges ad turpitudinē duci cū liberis, non est malum hominibus ex naturæ necessitate profectum: sed hæc sua timiditate perferūt, qui ante mori cū licuit noluerunt. Nos autem multū freti fortitudine, à Romanis defecimus: & postremo nunc illis ad salutem hortantibus, non paruimus. Cui igitur nō est eorum iracūdia manifesta, si nos uiuos subiugare potuerint? Miserandi quidem adolescētes erūt, quorū uires corporis ad multos sufficient cruciatus: miserādi aut̄ prouectiores, quorū ætas clades ferre nō poterit. Videbit alius coniugē abduci, alius manibus reuinctis uocem filij patrē implorantis exaudiet. Sed dū liberi sunt & gladios habēt, pulchrū ministeriū nobis præbeāt, expertes seruitutis hostiū. Moriamur liberi, cū filiis & coniugibus uita decedamus. Hæc nobis leges præcipiūt, hæc nos coniuges & filij deprecantur, horū necessitatē deus misit, his contraria Romani uolūt, & ne quis nostrū ante excidiū pereat, timent. Festinēmus igitur eis, pro sperata potiūdi nostri uoluptate, stuporē mortis admirationemq̄ relinquere audaciæ.

Adhuc eū orare cupientē omnes interpellabant: & effrenato quodā impetu pleni, ad opus incitabant: ac ueluti laruis exagitati, alius aliū antecapere cupiebat: hoc specimen esse fortitudinis, rectiq̄ consilij existimantes, ne quis extremus remanere uideretur: Tantus eos & coniugū & filiorū & propriæ cædis amor inuasit. Sed nec, id quod aliquis putauerit, cum facinus accederent obtutū si sunt, uerū eam seruare sententiā, quā cū dicta perciperēt, habuerūt: propriū quidē charūq̄ affectum retinentibus cūctis, rationi uero cedētibus, quia iam optime filijs cōsuluissent. Simul enim ualere uxorib. cū amplexu dicebant, ac liberos gremijs captos extremū lachrymātes osculabātur: & simul tanquā manibus alienis iussa peragētes uolētes eos cōfigebant: malorū quæ subditi hostibus passuri fuerāt, cogitationē habentes pro solatio necessitatis ad cædem. Deniq̄ nemo hac audacia minor inuentus est. Cuncti autem cōiunctissimos trāfixere: miseri, quibus id necesse fuit, quibusq̄ filios atque uxores occidere, malorū omniū uidebatur esse leuissimū. Igitur neq̄ horum iam factorum dolorem tolerantēs, & interfectos lēsos existimātes, si uel breuissimū tempus eis superuenirēt, cito quidē uniuersis bonis in unū congestis ignē inijciunt, sorte uero ex numero suo decē lectis omnium percussorib. uniuersi etiā propter liberos ac cōiuges prostratos cōpositi, eosq̄ cōplexi manibus, parato animo se mactandos præbebāt infelicissimum illud exhibentibus ministeriū. Isti aut̄ intrepide cūctis occisis, eādē sortis legem in sua quoq̄ morte statuerūt, ut cui obtigisset, nouem peremptis semet super eos occideret, ita omnes sibi confidebant, quod neq̄ in audendo, neq̄ in sustinendo facinore, præstaret alius alijs. Et ad extremum cæteri quidē se neci supposuere: unus uero atq̄ nouissimus, circūspecta multitudine mortuorū, ne quis forte in multa cæde superesset qui suæ manus egeret: ubi cognouit omnes peremptos, ignē quidē immitit regiē: uehementi uero manu toto per se trāfacto gladio, iuxta suos affectus occubuit. Et illi quidē perierant, nullā credentes animam ex numero suo Romanis subditā reliquisse. Latuit aut̄ una mulier senior, & alia quædā Eleazari

Ioseph,

Zz 2

608

cognata, plurimū doctrina sapientiāq; mulierib. prāstās, & quinq; pueri per cuniculos qui aquā sub terra potui ducebāt abditī, cū alij cādibus occupatas mētes haberēt, qui erant nongenti numero & sexaginta, cū mulieribus simul ac pueris. Hāc autē calamitas acta est Aprilis mēsis quintodecimo die. Romanī autē adhuc pugnā expectantes mane aggerib. scalarū pontibus iunctis muros aggrediebātur. Cum uero hostium neminem uiderēt, sed undiq; uersum acerbam solitudinē, ignemq; intus ac silentium, quid factū esset conijcere nō poterāt, & ad extremū uelut impellentes ictū arietis, ululatum, si quem forte prouocarēt, dederūt. Clamorē autem sensere mulieres, & ex cloacis emerſæ, factū Romanis ut erat indicarunt, altera earum quemadmodū dicta uel gesta fuissent omnia narrāte manifeste. Nō tamē Romani facile his uerbis adducebantur, ausi magnitudinē uerisimilem non credētes. Ignē uero extinguere conabātur, perq; hunc uiam sectantes cito in regiam peruenere: cōspectaq; multitudinem mortuorū, nō ut in hostib. gauisi sunt: sed consilij fortitudinē, & obstinatum in tanto numero rebus ipsis contemptum mortis admirabantur.

Interitum sicariorum, qui in Alexandriam & Thebas profugerant.

Cap.

XXIX.

IVIUS M O D I autem peracto excidio, in castello quidē prāsidū dux reliquit, ipse uero cū exercitu ad Cæsarem profectus est. Nec enim quisquam supererat in illis regionibus hostium, sed iam tota Iudæa belli fuerat longinquitate subuersa: multisq; suorum etiam procul incolentibus sensum perturbationis ac periculū exhibuerat. Nam & circum Alexandriam Ægypti ciuitatem postea contigit multos Iudæorum perire. His enim qui ex factione sicariorum illuc effugere potuerunt, non satis erat saluos esse: uerum & illic nouas res conabantur, ut libertatem defenderēt, & Romanos quidem nihil se meliores putarent, deum uero solum dominum dicerent. Cū autem quidam ijs Iudæorū non ignobiles aduersarentur, illos quidem macta uere, alijs uero instabant, ad defectionē eos hortantes. Eorum autē uidentes confidentiam principes seniorū, iam cohibere tutum sibi nō esse arbitrabantur: sed cōgregatis omnibus in cōgregationē Iudæis, sicariorū temeritatē publicabant, illos omniū malorum causam esse demonstrantes: & nunc aiebant illos, quod nec si fugissent certam spem salutis habituri uiderētur, à Romanis enim cognitos statim perituros esse, sibi debita calamitate replere eos qui nullius fuissent delicti participes. cauendū igitur ab eorum exitio multitudinem monebāt, & ut pro se Romanis ipsorū traditione satisfacerēt. His dictis, prospecta periculi magnitudine paruere, multoq; impetu sicarios aggressi corripuere. quorū sexcenti quidem statim capti sunt: qui uero in Ægyptum Thebasq; illius tractus elapsi sunt, nō multo post comprehensi reducti sunt: quorum nō est qui duritiā, siue confidentia siue pertinacia uoluntatis sit dicenda, non obstupescat. Omni enim genere tormētorum & uexatione corporū in eos excogitata, ob hoc solummodo ut Cæsarem dominū faterētur, nemo cessat, neq; dicere uelle uisus est: sed omnes illa necessitate ualidiorem sentētiā cōseruauere, tanquam brutis corporibus non animis etiam cruciatus ignemque susciperent. Maxime uero puerorum ætas, miraculo spectantium fuit: nec enim uel eorum quisquam commotus est, ut dominum Cæsarem nominaret, usq; adeo corporum infirmitatem uis audaciæ superabat.

Oniæ

Onia templum clausum apud Alexandriam.

Cap.

XXX.

LVPVS tunc Alexandriam rector administrabat, & de hoc ad Cæsarē motu uelociter retulit. Ille autem inquietum ludæorū circa res nouas studium cauendum esse existimans, ac ueritus ne rursus in unum congregarentur, & quosdā sibi adiungerent, præcepit Lupo, ut templum ludæorum, quod esset apud Onion (quæ sic appellatur) ciuitatem, destrueret: Hæc autem est in Ægypto: quæ ob hanc causam & coli cœpit, & nomen sumpsit. Onias Simonis filius, unus ex pontificibus, & Hierosolymis fugatus, Antiocho rege Syriæ cum ludæis bellum gerente, Alexandriā uenit: & à Ptolemæo suscipitur humanissime, propterea quod Antiocho erat inimicus: ait se gentem ludæorum eius auxilio sociaturum, si dictis suis obtemperasset. Cum autem rex ea quæ possent fieri annuisset, rogauit ut in aliqua parte Ægypti templum sibi ædificare permetteret, & more patrio deum colere. Ita enim & Antiochum magis odiosum ludæis, qui templū apud Hierosolymā uastauisset, ipsiq; beneuolentiores eos fore, eoq; multos ad eū religionis diligentia colligendos. Paruit his Ptolemæus, eiq; locū dedit centum & octoginta stadiis à Memphi distantem: Heliopolitanus autem ille tractus dicitur: ubi castello fabricato, Onias templum quidē dissimile ei quod est in Hierosolymis, turrim autem similem extruxit, ingentibus saxis sexaginta cubitis erectam. Aræ autem fabricam secūdam patriam imitatus est, & donarijs similiter exornauit, præter candelabri cōfectionem. Candelabrum enim non fecit, sed informatū aureum lychnum tanquam iubaris luce radiantem, de aurea catena suspēdit. Totum uero circa templum spaciū cocto latere circūdedit, saxeas portas habēte. Concessit autem rex etiam multū agri modum, ac pecunię redditus: ut & sacerdotibus esset copia ad multa, quæ dei cultus desideraret. Non tamen hæc Onias sana uolūtate faciebat, sed erat ei contentio cum ludæis apud Hierosolymam degētib; propter fugæ memorem iracundiam: & hoc templo ædificato, arbitrabatur ad id se omnem ab Hierosolymis multitudinē reuocaturū. Fuerat autem olim prædictio quædā annis noningentis septuaginta. Esaiasq; prædixerat huius templi futuram in Ægypto constructionē à quodam uiro ludæo. Templū quidem ita fuerat ædificatum. Lupus autem rector Alexandriæ susceptis literis imperatoris cum ad templum aduenisset, nonnullis ablatiis donarijs templum claudit. Postmodū Lupo mortuo Paulinus, qui eius potestati successit, neq; donariorum quicquam reliquit (uehementer enim sacerdotibus comminatus est, nisi omnia protulissent) neq; ad templū religionis causa adire uolentes admisit: sed clausis foribus ita inaccessum fecit, ut ne uestigium quidem diuini cultus in eo resideret. Tempus autem fluxerat usq; clausum templum, ex quo fuerat conditum, anni trecenti trigintatres.

De interfectione ludæorum apud Cyrenem.

Cap.

XXXI.

AVDACIA uero sicariorum, ueluti morbus quidam, etiā ea quæ circum Cyrenem oppida erant, contigerat. Elapsus enim ad eam Ionthas homo nequissimus, arte textor, nō paucis imperitorū ut se attenderēt persuasit: perduxitq; eos in solitudines, cū signa & umbrarū imagines se polliceretur ostendere. & alios quidē hæc agendo atq; fallendo latebat, dignitate uero præstantes Cyrenensium ludæorum apparatū eius

Ioseph.

Zz 3

&

& profectiōem Pentapolitanæ Libyæ rectori Catullo prænunciant. Ille autem equitibus ac peditibus missis, inermes facile comprehendit: & magna quidem pars manibus interiit, nonnulli aut uivi capti, ad Catullum perducti sunt. Autor aut consilij Ionathas tunc quidem potuit effugere: multum uero ac diligenter per omnes quæsitus regiones captus est, adductusq; ad Catullum, sibi quidē moram poenæ moliebatur, Catullo autem iniquitatis præbuit occasionem. Nam ipse quidem locupletissimos ludæorum falso insimulans, autores sibi huius cōsilij fuisse dicebat. Catullus autem criminationes alacri animo suscipiebat, remq; delatam multimode cumulabat, tragicis etiā uerbis exaggerans, ut & ipse quoddam bellum ludæorū confecisse uideretur: quodq; hoc atrocius est, præter credēdi facilitatem, etiam doctor erat calūniandi scarijs. Deniq; cum iussisset ludæum quendam Alexandrum nominare: cui iam dudum infensus odium publicauerat, etiā uxore eius Berenice criminationibus implicata, hos quidē priores occidit, deinde omnes simul pecuniarum copijs eximios, tria simul milia trucidauit. Et hæc secure facere arbitrabatur, quod eorum patrimonia redditibus Cæsaris adiungebat. Ne uero uel alibi degentium quisquam ludæorū eius iniustitiam confutaret, etiam longius mendaciū propagauit: ac Ionathæ nonnullisq; alijs qui comprehensi fuerāt persuadet, nouarum rerum accusationem uiris inferre probatissimis ludæorū, apud Alexandriam Romamq; degentium. Horū autem qui per insidias accusati sunt, unus erat Iosephus qui hæc scripsit. Nō tamē Catullo fictio ita ut sperauerat celsit. Nam Romam quidem uenit, Ionathan cæterosq; uinctos ducens, finemq; arbitrabatur esse quæstionis apud se ac per illum conflata calumniam: Vespasianus aut rem suspicatus, ueritatem requirebat: cognitoq; non iure hominibus accusationē illam illos quidem Titi studio criminibus soluit, merito uero poenam in Ionatham statuit: prius enim uerberatus, uiuus exultus est. Catullo autem tūc quidem ob lenitatem principum obtigit ne quid amplius castigationis experiretur: non multo autem post, multiplici morbo & insanabili correptus, acerbissime tortus est nō corporis tantū cruciatum sustinens, sed erat ei maior animi morbus & grauior. Terroribus em̄ expauescebat, & crebro uidebat sibi instantes umbras eorū quos peremerat, & clamitabat. Cūq; se tenere nō posset, exiliebat stratis, tanquam tormentis sibi & flammis adhibitis. Hoc autē semper multum proficiente malo, extisq; defluentibus, ac intestinis exhaustis, ita est mortuus: nulla re alia magis diuinæ providentiæ factio indicio, quàm quod nequissimos ulciscatur. Hic nobis est finis historię, quā promissimus nos cum omni ueritate tradituros, cognoscere cupientibus, quemadmodum hoc bellum Romanis gestum est cum ludæis. & qualiter sit quidem expositum lecturis, ut dicant, relinquatur: de ueritate autem confidenter dicere non pigebit, quod eam solam scopum mihi per omnia quæ scripsi proposuerim.

FLAVII IOSEPHI DE BELLO IYDAICO
libri septimi & ultimi, Finis.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises
ici volontairement.

RERVM OMNIUM APVD IOSEPHVM ME=

MORABILIVM INDEX SECVNDVM ALPHABETI ORDINEM

- A**ron Moyſi in Aegyptum redeunti occurrit 49
 Aaroni ſacerdotium conſertur 69. confirmatur 85. eius filij quatuor 69. quomodo purificatus 70. filij eius duo ſeniores dum offerunt, exuſti, ibidē. uirga eius ſloret, & proſert amygdala 85. moritur 86. primus fuit pontifex 545
 Abaneth qualis zona 66
 Abaris mons 105
 Abaſſarus à Cyro præfectus reſtituendo templo Hieroſolymis 287
 Abdartaſtus rex Tyriorū Beleaſtarto patri ſucceſſit 835. eius mors ibidē
 Abdonus Tyrius adoleſcēs problema tum diſſoluendorū peritus 212. 835
 Abdonis principatus Hebræorum 127
 Abel quid ſignificet, occiditur à fratre 5
 Abelmachea urbs 190
 Abemerigus Iſate ſuam filiam dat uxorem 532
 Abenerus præfectus exercitus 144. 153
 Ichoſthum Sauli filium conſtituit regem 166. pugnat cōtra Ioabum 166. transfert regnum ad Dauidem 167. ab Ioabo fraudulentè occiditur 168
 Aber ſecundi ex fratribus Machabæi ſupplia crudeliſſima, tolerantiaq; eius 879. 880
 Abefalomus Amnonem fratrem iugulat 180. fugit in Geſura, unde à patre reconciliato reuocatur, item forma eius & caſares qualis. tum quomodo Ioabum tractarit 181. popularem aurā captat & regnū 182. cum patris concubinis rem habet 183. cogit magnū exercitum contra patrem 185. pendens in arbore interimitur 186
 Abias Arabum rex prælio uictus ſibi ipſe manum infert 536
 Abias Salomonis filius quomodo ſegeſſerit in adminiſtratiōe principatus 136. 173
 Abiatharus Achimelech filius ſeruatus à Sauli ſeuitia 155. cōfirmatur ei pontificatus 190. quomodo à Dauide ultus, eius domus ſacerdotio priuatur 200. 201
 Abibalus rex Iromi pater 212
 Tyriorum rex 834. 835
 Abigea Nabali uxor Dauidem commotum placat 158. 159
 Abilamarodachus Nabuchodonofori filius in paternum regnum ſuccedit &
- Ioachimū ē uinculis eximit 276
 Abimelech Bethlemite in Moabiticā terram cum ſuis proſectio 130
 Abimelech Gedeonis nothus, fratres legitimos occidit, & imperiū arripit 124. urbe & tribu pellitur ibid. Sici mas captas ſolo æquat 125. occiditur ibidem
 Abimelech Paſtine rex Saram cōcupiſcit 17
 Abironi cum ſuis terra debiſcit 84
 Abiſace puella calefacit ſenem Dauidem 195. ambit eam uxore Adonias 200
 Abiſeus Ioabi frater, uir fortis 166. 188
 192. cum fratre Sabæum perſequitur 190. iudicat regem ab interitu, occiſo Acnone 191
 Abrahamus quando natus 12. Lotum nepotem adoptat 13. è Chaldaea migrat in Chananeam, & dei uerum cultum inſtituit ibid. hinc in Aegyptum proficiſcitur, ubi uxorem ſungit eſſe ſororem ſuam 14. 17. Aegyptijs diſciplinas inſtituit 14. Aſſyrios uincit 15. decimas dat Melchiſedeco, & promittitur ei filius à deo 15. 16. genuit Iſmahelem ex Agare 16. hoſpitatur angelos tres 16. migrat in Gera 17. à deo tentatur 18. monumentum ſibi & poſteris comparat 19. ducit Cheturā uxorem, ſuſcipit liberos 20. Iſaco querit uxorem ibid. moritur 21. eius arma contra Pharaonem 768. 769
 Abrahami domicilium, uicus 13
 Abſalomon tyrannidis Manahemi adiutor 671
 Abſalomus patrum, & ſocer Ariſtobuli captus 370
 Accaron non potuit capi ad Hebræis 115
 Achabus Amarini filius regnū paternum naſtus maioribus cōtaminat id ſcelatibus quā anteceſſores ſui 229
 agnoſcit ſuum fatū & poenitet 230
 cedit Adadi filio bellum inferenti 231
 eundem uincit 232. occiditur 235. ipſius liberorū capita præciſiuntur 246
 Achar ſurtū cōmittit 108. pleſtitur 109
 Achæ, quinti ex fratribus Machabæi immania ſupplicia, eiusq; inſignis tolerantia 881
 Achazes Iothami filius regnū paternum arripens, idolis filium holocausta offert, belloq; impetitus, magnam patitur ſtragem 255. Aſſyriorū regis auxilio ulciſcitur Syros, ſtultus & impius moritur 256
- Achabus Herodis nepos aui uis prædibet 466. impetitur à 2000. militibus dimiſſis 473. Herodem manum ſibi inferentē prohibet 637. militibus tum multuantibus reſiſtit 473
 Achias pontifex 142
 Achias propheta Hieroboamo regnū & alia uaticinatur 217. 222. 223
 Achilæus princeps cōmentarienſiū 190
 Achimanus Berzelai filius apud Dauidem manet 189
 Achimas Dauidi uictoriam nunciat 187
 Achimelech pontifex Dauidem cōmeatu inuat 154. acciſus ad Saulum occiditur cum omni ſua familia 155
 Achitophel à Dauide ad Abefalomū deſcit 182. male conſultat domino ſuo 183
 184. propter ſp̄retum conſilium reuoluit Abefalomum & ſe ſuſpendit 158
 Acmeſ Iulie famule dolus 463. 635
 Acmon gigas Dauidem occiſurus, ab Abiſeo perimitur 191
 Acufilaus Argiuus quo tempore hitoriā condere inceperit, & in quibus Heſiodum corrigat 828
 Adadus Azaelis filius paternum in regnum ſuccedit, quo ab Iſa Iſraelitarū rege priuatur 251
 Adadus Syriæ & Damasci rex cum Dauide conſligens uincitur 174
 Adadi huius poſteri dicti reges Syriæ, ſicut Aegypti reges Ptolemæi ibid.
 Adadus tertius Samariam uafat ibid.
 Adadus Syrus Achabo bellū inferens cedenti, ab eo tandem uincitur 231. 232
 & recipitur in gratiam 233. Ioramo inſidians & Eliſeum capere conatus fruſtratur 240. 241. bello aggreditur Ioramū 241. fugatur à deo 242
 præſecatur ab Azacle 243
 Adami creatio, & quid ea uox ſignificet 3. lapſus & mulctā 4. 5. eius ſoboles, poſteritas & mors 5. 6
 Adar menſis 105. 288. 294. 300. 333
 Adar menſis dies XIII. & XV. cur ſeſti Iudeis 300
 Aderus Syriam occupat, & rex eius efficitur 217
 Adoma quid ſignificet 28
 Adomus dictus Elſaus ibidem
 Adoni quid ſignificet 115
 Adonias Dauidis filius regnum paternū affectat 195. fugit ad aſylum, & ueniam commiſſi à patre impetrat 196
 ſalutat matrem Solomonis, & Abiſaces conubiū ambiſ occiditur 200
 Fff Adoni

INDEX

Adonibezecus capitur ac truncatur manibus et pedibus, sic uti ipse alios reges mutilauerat 115
 Adoramus quaestor tributorum ordinatur 190. lapidibus obruitur 218
 Adulterij suspecta quomodo purgetur 75
 Adramalechus Senacheribi filius patricida 261
 Adrazarus Sophenorū rex à Dauide uictus 174
 Aegyptius uates seductor Iudeorū 542
 Aegyptij populus qualis 11. 43
 Aegyptijs quis astronomiam et arithmetican primus tradiderit 14
 non licere eis greges curare 42. cur quintam fructuum portionē regibus pendant 42. pugnant cum Aethiopiabus 46. Hebraeos insequuntur 53
 quare Babylonē abducti 273. eorum antiquissima rerum memorabilium traditio 827. 829. testimonium de Iudeis 832. 841. quid eis Graecorum commercium conciliarit 831. sexaginta milia Iudeorum peremerunt 822
 Aegyptijs gratificari uolentes ueritatem de gestis Iudeorum corrumpere 842
 Aegyptiorum dii descripti 844. 854
 855. seruius 858. eorum mali mores taxati 854
 Aegyptijs nemo regum aut imperatorum ius ciuitatis largitus est 854
 Aegyptium mare totum portibus caret 745
 Aegyptii fames ingens occupat 35. 42
 Aegypti regina Solomonem inuifit 214
 Aegypti descriptio 667. 744. 745
 Aegyptus unde nomen accepit 834
 Aelius Gallus dux auxiliariarum ab Herode missorum Caesaris 418
 Aemilius Lucundus à Iudeis occisus 678
 Aemilius Regulus Corduben. 508
 Aeneas, qui Aretas postea dictus, Arabum rex constituitur 445
 Aeoles populus 11
 Aeraria quis inuentor 6
 Aeris genus auro preciosius 174
 Acinaces Persicus, qualis 543
 Aeta, petra, Sampsonis habitatio 125
 Aeternius Fronto magister duarum legionum Alexandrinarum 792
 Aethiopes, populus 11. bello Aegyptios infestant 46. quomodo à Mose uicti 47
 Aethiopus ab Aegyptijs circumcissionem accepisse 222
 Agaris insolentia ob conceptum infantem punitur 15. 16. ablegatam unam cum filio consolatur angelus 18
 Agatharchides historicus 841
 Aggeus propheta 287. 288
 Agire Nabathae facinus 774

Agrorum terminos quis primus fixerit 5
 Agriculturam quis inuenerit ibidem
 Agrippae Aristobuli filij soboles 489
 uaria fortuna 490. usque 496
 M. Agrippa in Iudeos beneuolentia 313
 Agrippa in Asiam mittitur 421. ab Herode magnifice exceptus epulum praebet populo 427. eius in Iudeos stultitiam 437. 455
 Agrippa rex Herodem apud C. Caligulam accusat 497. accusati tetrarchis ac bona consequitur 498. cui uio sumptuosissimo Caesarem excipit 501. Iudeos reconciliat Caio 500. 501. hortatur Claudium ad retinendum principatum 522. terguersator bilinguis ibid. quae beneficia à Claudio Caes. accepit 524. 525. eius in Iudeam reditus 526. Silam uinctum adseruat 527. reliqua eius gesta usque; mortem 528. 529. 530. et 654. 656 661. 663. 664. 667. 670. 674 675. 687. 714. 739. 750. 757
 Agrippa filius Agrippae 530. impetrat pontificiae stolis custodiam Iudeis 531
 Chalcidi praeficitur 538. Claudio auctor ut Iudeorum causam legitime cognoscat 540. Chalcidem aufert ei Caesar, et multis alijs toparchijs donat ibi. nuptias instruit ibid. Galileae parte donatur à Nerone 541. domum extruit 543
 Neroniada nominat et munificus est 544. Magdala certat capere 556
 uenit Tyrum cum Vespasiano 575
 Agrippae regni fines qui 687
 Agrippina Claudij Caes. uxor 540. maritum ueneficio tollit ibid. filium Neronem imperio praeficit 541
 Agrippinum à quo conditum 613. 614
 Aina inuadunt Hebraei, et fugantur 108
 capitur et succenditur 109
 Alabarchiae magistratus 537. 540
 Alanorum nationis descriptio 816. eorum irruptio in Mediam et Armeniam ibi.
 Albinus Iudeae praesidet 544. Iudeam legionibus explet 545. malus 547
 Albinus Rom. praefectus Iesum Ananias filium misere multatum dimittit 796
 Albini procuratoris direptiones et iniustitia 568
 Alcimus in pontificatu succedit aliis Iacimus dictus 331. profugit ad Demetrium ibid. perit 333
 Alexander Alabarcha mutuatur pecuniam Agrippae 491. Vide infra Alexander Lyfimachus
 Alexander Antiochi Epiphanis filius bello aggreditur Demetrium 336
 uincit 338. Ionathae amicitiam ambit

337. Ionatham in summo honore habet 340. Ptolemaeo Philometori bonis factus occiditur 342
 Alexander Aristobuli fil. Iudeam infestans à Gabinio uincitur 371. 372. rebellans Romanos quotquot potest interficit 372. 373. Hyrcano bellum infert 591. 592. cum Gabinio pugnat 593
 securi percutitur 374. 593
 Alexander fictitij actus et fallaciae 645
 Vide Pseudalexander
 Alexander Herodis filius Roma reuersus ducit uxorem 427. accusatus à patre causam dicit, et reconciliatur 432
 433. 434. calumnijs oppressus conuincitur in uincula à patre 442. reconciliatur patri per focerum 443. iterum calumnijs urgetur ab Eurycle alijsque 446. 447. et in carcerem detruditur ibi. accusatus à patre Berysi, damnatur 450. strangulatur 451
 Alexander Herodis filius ueneficij accusatur à patre 617. 618. iterum accusatur 621. et in uincula conuincitur 621
 accusatur 625. strangulatur 626
 eius soboles ibidem
 Alexandri Herodis filij posteri in maiore Armenia regnauerunt 654
 Alexander Iamnaeus Hircani filius, rex factus fratrem insidiantem interimit 357
 circumuenit astu Ptolemaeum Laibum, à quo postea uincitur 358. iterum belligatur contra eum 359. preliatur cum suis 360. 361. cum Demetrio Eucero ibidem. immanitatis causa Thracides dictus: alijsque gesta et mors 261. 363. et 585
 586. 587
 Alexander Lyfimachus Alabarcha solutus uinculis à Claudio 525. eius diuitiae quantae 537
 Alexander rex primus Macherunta edificauit 812. quo tempore mortuus 839. eius morte Iudei in Aegyptum et Phoenicem translati 840
 Alexander Philippi filius patri in regnum succedens quas tulerit uictorias 301
 Damascus et Tyrum capit atque Gazam 302. pontificem Iadadum ueneratur, et Hierosolymis deo immolat, Danielisque prophetiam interpretatur, et Iudeis quaecumque postularant concessit 303. 674. eo mortuo quomodo regna eius occupata 304
 Alexander Tiberij pater portam templi supra Corinthiam crassiori auro et argento perfudit 759
 Alexander Veles rex 342
 Alexander Zebinae Demetrii uicti loco rex

IN IOSEPHVM

rex constitutus federatur Hyrcano
353. in bello cadit ibidem
Alexandra Alexandri Iamnei uxor quo-
modo à morturo marito instructa re-
gnum seruauit & administrari 352
363. morbus eius & mors 364
365. 787. 788
Alexandra Hyrcani filia, uxor Alexan-
dri Aristobuli, infensa Herodi 399
400
Alexandra Phasaeli filia 489
Alexandria plus singulis mensibus quam
Hierosolyma toto anno pendit Roma-
nis 869. ipsam quatuor mensium
annonam ministrat ibidem
Alexandria ciuitas post Romani maxi-
ma 748
Alexandrie portus descriptio 745
urbis situs descriptus 667
Alexandrinorum seditio contra Iudeos
674. 675
Alexandrini Vespasianum pro impera-
tore prompti agnoscunt 745
Alexandrinorum fortitudo & prestan-
tia in oppugnatione Hierosol. 763
Alexandrini quandiu cesserint Iudeorum
sollicitudinis 854
Alexandrini seditionis autores, Apionis
similes ibidem
Alexandrium arx 369. 371. 589
Alexas ducis Salomem uxorem 453. in-
betur ab Herode nobiles Iudeos se de
functo occidere 466. pie agit 467
Alifas, Alifai 11
Alifragum uobis rex contra pastores ge-
rit bellum 833
Alitrus minorum actor 550
Allus Samarita, liberius Neronis 491
Althemus pre timore obrigit 611
Amalecitis gens 58
Amalecitis bellum Israelitis inferunt &
uincuntur 58. 59
Amalecitis Hebraeos subigunt 122
eorum rex captus et occisus 145. 146
Amalecitas quanto deus odio sit prosecu-
tus, & quomodo Saulus eos extirpa-
uerit 145. Dauid cecidit eos 164
Amalecus nothus Aliphaze filius 28
Amalecitis regio ibidem
Amanus quanto in honore apud Artax-
erxem habitus, & quantum in Iu-
deos propter Mardocheum cotra-
xit odium 295. consulit contra seip-
sum 297. in crucem Mardocheo pa-
ratam sustollitur 298. & filij eius
366
Amarei filij quomodo Ioannem Gaddim
interfecerint, & quas eius cedis poe-
nas dederint 335

Amaranes Moysis pater & Aaronis,
deum inuocans ut Hebraeos redimat
exauditur 44
Amaranus seditiosus exulat 531
Amarinus constituitur rex 226. obiit die
suum, relicto principatus succedere
Achabo filio 227
Amasius Absoloni copijs praeficitur 185
impetrat ueniam à Dauide, cui grati-
tudo regni restitutionem 188. consti-
tuitur praefectus exercitus 189. occi-
ditur à Ioabo 190
Amasius filius Ioasi regis Iude, uir bonus
& pius patri in regnum succedit 250
251. paternae necis autores tollit, Ama-
leccitas, Idumaeos & Gabelitas prelio
uincit, & ad idola deficit 251
increpatur à propheta ibid. minatur
Ioe regi, & prelio uictus capitur in-
terficitur 252
Amasias sacerdos 236
Amathus, Amathe 11. 12
Amathus castrum ad Iordanem 359
Ambitio quantum malum 168
M. Ambius praeficitur Iudae 481
Amenophis regni terminus 833
Amesses regni terminus 833
Amias Achaz fil. bello superatus à Za-
charia trucidatur 255
Aminadabus leuita 135
Ammanus, Ammanite 17
Hebraeorum genti bellum inferentes
male excipiuntur 125. 126
Ammanitarum contumelia in Dauidem,
& quae de eis ultio accepta 176. ex-
citantur 179
Ammanite & Moabite socij mutuo sese
occidunt 237
Ammaus exusta 643
Ammaus thermae sanandis corporib. ido-
neae 714. uide & Emmaus
Ammonius insidiator Ptolemai Philome-
toris occisus 342
Annon sorore Thamaram stuprat 179
occiditur à fratre Absalomo 180
Amoraei cum suis regibus deleti 87. 88
qui eorum ditionis termini 87
Amoritica regio duabus & dimidia tribu-
bus conceditur 93
Amosus Manassis filius regno paterno
substituitur, quod propter impietatem
non diu tenens occiditur 263
Ananias constituitur pontifex ab Hero-
de 399. honore priuatur 400. resis-
tunt ei 401
Ananias Masbali pontifex cum quindecim
alijs crudeliter necatur 777
Ananias mercator Iudeus regis mulie-
res Iudaicam religionem docet 533

Ananias Nebedei fil. pontificatum acci-
pit 537. uinctus mittitur Romam 539
Ananias nominatur Sedrachas 273
Ananias Onie filius copijs Cleopatrae
praeficitur 354. 358
Ananias Pharisaeus Iosepho se opponit
562
Ananie pontificis liberalitas, eiusque ser-
uorum iniquitas 544. 545
ipsius filius captus à sicarijs 544
Ananie pontificis domus incenditur 670
Ananias pontifex cum Exechia fratre, et
pontificibus alijs in cloacis latere pro-
pter seditionem 670. cum fratre ma-
terficitur 671
Ananias Anani filius pontificatum acqui-
rit, & Iacobum lapidat 544
Anani senioris felicitas ibidem
Ananias Ionathae filius Cestio portas pro-
dere noluit 678
Ananus Iudeorum dux uinctus Romam
mittitur 539
Ananus pontifex cum Hierosolymitis bel-
lo contra Romanos se preparat 684
685. apparatus belli rursus amitte-
re noluit 685. milites contra Simonem
Goria mittit ibidem
Ananus pontifex, eiusque gesta 721. 723.
724
Anani mors Hierosolymae excidij princi-
pium 730. eiusque uirtutes celebrate
ibidem
Ananus Sethi filius pontifex constituitur
481. eo priuatur 482
Ananus Simonis satellites ad Titum profu-
git 791
Ananabarches, pontifex Hebr. 66
Anaxagoras Clazomenij mors 868
Anchus rex Gitta 154. 160. exercitum
ducit in Hebraeos 161. 163
Andromacho amicitiam renunciat Hero-
des 442
Andronicus Messalae filius orator 339
Angelus, quale nomen 407
Angelos cum mulieribus coisse 6
Anilei & Afinei Neerdensium facinora
503. 504. 505. 506
Animi unde certissimum argumentum col-
ligatur 157
Anna Helcanis uxor 131. 132
Anibab seditiosus plectitur 531
Annius Minutianus 508. 511. 523
Annius Rufus Iudae praeficitur 481
Annius magnus quot annis constet 9
Anni septimi, quinquagesimi seu Iobeli
remissio 75
Anni quot ab exitu Israelis ex Aegypto
usque ad templi Salomonis constructio-
nem 546

- Antioj interitus 315
 Antiocho postea Agrippas dicta 359
 Antigonus Asia occupat mortuo Alexandro 304
 Antigonus Aristobuli filius cum patre transfugiens capitur 372. accusat apud Cæsarem Hyrcanum et Antipatrum 375 paternum regnum affectans profligatur 383. reducitur in regnum per Parthos 386. amputat Hyrcano auriculas 388 accusatur Roma, et placat pecunijs hostem 390. quomodo ab Herode oppugnatus sit 391. et inde. quomodo expugnatus et irrisus a Sosio 396
 Antonius Herodis pecunijs corruptus eum occidit 397. 398. Antipatrum et Hyrcanum accusat 594. vincitur ab Herode 599. rex constituitur 601 quam insolens ex unica victoria factus 606. dat se vincendum Sosio 609 securi percussus ibidem
 Antigonus Hyrcani fil. Samariae obsidione praeficitur 354. quomodo a fratre et cur occisus 356. 584
 Antiochia Mygdonia, urbs 535
 Antiochia, Syria metropolis 686
 Antiocheni Demetrium eiectionem recipiunt 342
 Antiocheni soli cum Sidonijs et Apamenis pepercerunt Iudeis cohabitatoribus suis 674
 Antiochenis odium in Iudeos 312
 Antiochenis petitiones apud Titum 309
 Antiochus Antiochi Grypi filius victus et occisus ab Antiocho Cyziceni filio 360
 Antiochus Antiochi Cyziceni filius superat Antiochum Grypi, et superatur inde ab Eucaro et Philippo fratribus ibidem
 Antiochus Aspendius ab Hyrcani filijs uictus 583
 Antiochus Comagene rex 483. 529
 Antiochus Cyzicenus cum fratre Antiocho Grypo belligeratur 353. 357. vincitur ab Hyrcano 354. occiditur a Grypi filio Seleuco 360
 Antiochus deus Alexandri fil. adolescens. rex coronatur, et amicitiam cum Ionathas inuit 344. trucidatur a Tryphonis suo tutore 350
 Antiochus Dionysius Antiochi Grypi fil. Damasci regno potius quid gesserit 361. 362. eius cum Alexandro et Arabibus bellum 586. 587
 Antiochus Epiphanes Seleuci fil. 320. eius gesta contra Iudeos 320. usque 329. 306. 855. ad Elymaida vincitur 328. commissa regi cura Philippo moritur ibid. 329. aliaque eius gesta 874. 876. 857. 878
 Antiochi Epiphanis cum Ptolemaeo Sexto contentio propter Syriam, et in Iudeam irruptio Iena 581
 Antiochus Epiphanes quomodo cepit Hierosolymam 769. 773
 Antiochus Eupator Antiochi Epiphanis fil. rex constituitur 329. Bethsarus expugnat 330. Philippum tutorem regnum invadentem occidit 331. captus a Demetrio trucidatur ibidem
 Antiochus Eupator Antiochi Epiphanis fil. quomodo Iudeam afflixerit 582
 Antiochi Magni bellum cum Ptolemaeo Philopatore, et beneficia in Iudeos 313. dat filiam Ptolemaeo uxorem 315
 Antiochi Pharanx, loci nomen 587
 Antiochus Seleuci nepos Deus cognominatus 313
 Antiochus Soter, etiam Pius dictus frater Demetrii rex natus Tryphonem persequitur et interficit 350. Simonem Mathie in amicitiam receptum conatur subigere, sed infeliciter 350. oppugnat Hyrcanum Hierosolymis, et cognominatur Pius 351. 352. regno et vita priuatur ab Arsace ibid. Seleucus cum Grypi vincit 360
 Antiochus Grypus qui et Philometor Demetrii Nicanoris fil. Alexandrum Zebinam bello occidit, et regnum Syriam occupat 353. Heracleonis insidias occisus 369
 Antiochus, Agrippa et Sohemus Vespasiano in auxilium miserunt bina milia pedum, et sagittarios equites mille 689
 Antipas Herodis fil. constituitur tetrarcha 467. affectat regnum 469. portionem paterni regni acquirit 476. 644
 Antipas pro Antipatro fratre rex constituitur testamento 635. tetrarcha instituitur 637
 Antipas pater Antipatri Iudaeae praefectus ab Alexandro 366
 Antipas regij generis uir comprehensus custodia traditur 720. occiditur 721
 Antipater Herodis fil. a patre uocatur domum 431. honoribus augetur 432. fratres crebris calumnijs infestat 432. 442. 447. malicia eius 453. 454. eius in patre insidia 455. 457. 458. capitis damnatus vincitur 436. occiditur 467. ab Herode patre pellitur ciuitate 616. fratribus insidiatur 617. 619. 621. 623. prodigit 626. 627. fratrum occisorum liberis etiam male uult, et conspirat contra patrem 627. 628. ueneno cum tollere conatur 630
 631. alij duobus fratribus calumniis: sruuit 631. causam dicit 633. 634. occiditur 637
 Antipater Iudaeus Hyrcanum in regnum restituit 588. 589. aliaque eius gesta 593. usque 597
 Antipater accusatus, declaratur praefectus Iudaeae a Iulio Cæsare et Hierosolymam murum reficit, et filijs suis praefecturas attribuit 595
 Antipater qui prius Antipas, quomodo se suosque euexerit, et Aristobulum regno eiecerit 366. 367. Scaurum comen tu inuocat 371. 372. eius auctoritatem, uxor et liberi 374. qualem operam nauerit Cæsari, aliaque eius gesta 374. 375. dynasta et procurator Iudaeae constituitur a Cæsare 376. suos liberos ad gubernacula prouehit 377
 Antipater Salomes fil. accusat Archelaum 470. 640
 Antipater Samarita Antipatri Herodis filij procurator 458. ueneficium apparatum Herodi indicat 630
 Antipatris ciuitas edificatur 435. 614
 Antiphibus cum suo fratre uenenum, apparant in Herodis interitum 458
 Antiquitatum libri xx. quod tempus complectantur, et quas historias 548
 Antonia Drusi maioris uxor, Germanici et Claudij mater Agrippae dat multo pecuniam 490. 491. eius fauor in Agrippam 493. 494. eius prudentia 496
 Antoniae edificij Herodiani descri. 764
 Antonia porticus incensa, et praesidium ex ea deturbatum 670
 Antonia turris ab Herode condita 425. 486. 613
 Antoniae fundamenta subuersa 787
 M. Antonij decreta pro Iudeis 381
 M. Antonium, dux Ro. 371. in Asiam proficiscitur et Herodem defendit 384. 599. amore Cleopatrae captus Herodem, et Phasaelum tetrarchas constituit 385. 399. ad regium subsidium eundem promouet 390. ab eodem pecunijs corruptus Antigonom e medio tollit 397. 398
 M. Antonius donatur ab Herode 398. homo impurus 399. Herodi nimium indulget 402. multa indecore, agere in gratiam Cleopatrae 404. subigit Armeniam 404. vincitur apud Actium a Cæsare 408. occisus 412. qualem operam Gabinio praestiterit 592. Herodem exule regno Iud. praeficit 603. 603. propter Cleopatram multis facit indecore 699
 Antio

IN IOSEPHVM.

Antonius centurio à Iotapatenò infidijs
interemptus 702
Antonius præfectus ale equitū cōtra Ro-
manos 686. eius gesta ibidem
Antonius Prmuis è Moesia contra Vitel-
liū cū legione tertia properat 746
eius gesta ibid. Vitellium interficit
739. in conflictu cum Vitellianis qua-
tuor milia & quingentos amittit 746
Romam properat 747
Antonius Silo Taricheas missus cū duo-
bus milibus sagittariorum 710
Aod. uide Iodes
Apachne regni termini 832
Apamia obsidione liberata 597
Apelleus, mensis 291. 321. 326
Aphrica unde sic denominata 20
Aphri & Aethiopes quantum annue pen-
dant Romanis 666
Apion Alexandrinorum legatus contra
Iudeos 498
Apion grammaticus res Aegyptiacas cō-
scripsit 849. eius portentosa menda-
cia de Iudeis & tota uita taxata ibid.
& 850. 851. eius calumnie & men-
dacia confutata 852. 853. 854. 855
propheta factus fabulam tragicam de
Iudeis impudentissime fingit 855
856. 857. 858. 859
Apionis mors 858
Apobaterion locus 8
Apochis regni termini 832
Apollodoti Gazareorum duciū prelium
cum Iamneo, & mors 119. 359
Apollonius Antiochi dux, à Iuda Maccha-
beo uictus occiditur 324
Apollonius Datus præfectus Alexandri
filij Antiochi Epiph. 340. uincitur à
Ionatha 341
Apollonij Molonis mendacia de Iudeis
855. 859. 866. 867. 868.
Aponius senator sauciatur 524
Apphanes Iudeis præficitur 126
Aquila aurea supra portam posita deijci-
tur 464. 635. 636
Aquila quare Romanorum insigne 692
Aquila Caligulae interfector 514
Ara tabernaculi, & Arula suffumigato-
ria 66
Arabia, confinis Iudæe 366
Arabes qua etate infantes suos circumci-
dant 18
Arabes Hebreos subigunt 122. ab ipsis
tursum cæduntur 123
Arabū prelium cum Herode 405. 406
Arabum Iudeam deuastantium seuiua
474
Arabum gesta in Iudæa post mortem He-
rodæ 643

Arabes Iudeorum transfugarū uiscera
patefaciunt, aurumq; eximunt 778
Aramus, Aramei 12
Arami liberi quibus gentibus appellatio
nem indiderunt ibidem
Arane ubi mortuus ibidem
Ara sci templum 261
Arbela uicus 569
Arbori interdixit que uis indita fuerit
4
Arca Noe 7
Arce Noe reliquie ubi seruentur 532
Arce tabernaculi forma 65
Arca in potestatem hostium uenit 133
quantorum malorum his fuerit autor
ad quos peruenit, & quomodo He-
breis reddita 133. 134
Arca transfertur Hierosolymam in tem-
plum Salomonis 208
Arcades de antiquitate gloriantes, post
Athenienses literis eruditi 828
Arce, alio nomine Arctipus, ciuitas 112
Arce, que nunc Petra, ciuitas 86
Archelais uicus conditur 478
Archelaidis palmeta 481
Archelaus Cappadocum rex 427. 435
Herodem ad sanam mentem reducit
443. eius prudentia 622. 623
Archelaus Herodis filius à patre regno
præfectus ipsius funus curat 467
populo se accommodat, & incidit in
seditionem 468. 469. accusatur a-
pud Augustū 470. 476. ethnarcha
non rex cōfirmatur ab Augusto 476
Glaphyram fratris defuncti uxorem
ducit 478. accusatur apud Augustum
& relegatur Viennam Gallie 478
646. uenditur eius bona 481. 646
à fratre falsè calumniatur 631. rex cō-
stituitur 637. in seditionem incidit
638. 639. 643. quod non rebellasset
quarta tributorū parte leuatus 645
eius reditus quanti ibidem
Archelaus Magdani ad Titum profugit
Arcyon medicus 5 (791
Aretis, sexti ex fratribus Machabei im-
mania supplicia, eiusq; cum insigni to-
lerantia sermones 881. 882
Aretas Arabum rex fugientē Hyrcanum
recipit hospitē, oppugnationē Aristo-
buli cogitur intermittere 366. 367
cum Scauro fœdus init 371
Aretas qui antea Aeneas, cōstituitur Ara-
bum rex 445. cōfirmatur 449
Aretas Coeleſyrie regnū adipiscitur 362
587. cū Herode bellatur 487. 488
& Iudæa inferi bellum 587. à Scauro
multatur ccc. talentis 591
Aretas Petreus Rom. auxiliatur 474

Argolice historie scriptores discrepan-
tes 828
Ariphanes Græcus historicus Iudeorum
mentionem facit 841
Arietis instrumenti bellici descriptio 696
Ariochus Nabuchodonosori satellitum
præfectus 274
Ariō procurator Iosephi Tobie filij 318
Aristæus Iudeorum negocium agit apud
Ptolemæum Philadelphū 305. 306
Aristocratiā esse optimā administr. 97
Aristotelis apud Clearchum uerba de Iudæa
deis 839
Arius centurio confusus 474. 642
Aristobuli odiū erga frat. Agrippā 490
Aristobulus Agrippæ frater, Iudeorum
causam agit apud Petronium 499
Aristobulus Aristobuli fil. adolescens pul-
cherrimus 399. ab Herode constituitur
pontifex, & occiditur ab eodem
400. 401
Aristobulus Alexandri Lamnei fil. genero-
sus 663. quomodo adscutus sit regnū
364. 365. obsessus ab Areta liberatur
per Scaurū 367. quale donū Pōpeio
miserit, & controuersia cū fratre apud
eundem disceptauerit 368. quomodo
à Pōpeio tractatus 369. uinctus abdu-
citur Romā 371. uinculis elapsus ite-
rum capitur & mittitur Romā 372
ueneno sublatus est 374
Aristobulus Herodis fil. reuersus Roma
ducit uxore 427. conicitur in carce-
rem falsis calumnijs oppressus 447
accusatus à patre Beryti damnatur
450. strangulatur 451. 626
Arist. filij Herodis, liberi qui 626. 654
Aristobulo Herodis filio Armeniam minor
à Nerone data 656
Aristobulus Herodis frater, priuatus mor-
tuus, filia unica relicta 654
Aristobulus Herodis dynastæ Chalcidis f.
dominijs multis donatur à Ner. 541
Aristobulus Hyrcani fil. obsidioni Sama-
rie præficitur 354. quō imperarit, et
seuierit in matrem ac fratres 355
fratris cede pollutus moritur philhellē
dictus 356. primus diadema regium
usurpauit, & quomodo se gesserit in
matre et fratres 584. mors eius 585
Aristobuli & Hyrcani furor & conten-
tio 769
Aristobulus rex Chalcidis contra Antio-
chum 815
Armenia regio 12
Arnon fluiuius 86. 57
Arphas uicus 688
Arphaxades, Arphaxadei 12
Artabanus Vonone uicto Parthorum re-
ff 3 gnum

INDEX

gnum assequitur	483	Asphaltites lacus repletus cadaver.	736	Azotum captum & concrematum	344
Artabanus à Vitellio uictus	486. recupe	Asphaltites lacus Tiberiensi natura con-	737	Azymorum festiuitas restauratur	257
rato impio foederatur Neroni	487	trarius 737. eius descriptio	738	Azymorum festiuitatis institutio	52. 73
Artabani cum Asineo & Anileo recon-		Asphar lacus	335		
ciliatio & amicitia	504	Asprenatis prodigium & interitus	513		
Artabanus regno pulsus restituitur per		Assamonei principatus quando desierit			
lratem	534. 535	397			
Artabazes rex Parthorum donatus Cleo		Assamoneorum familie quando & quā			
patre	609	diu principatus Iudeorū cōcess.	546		
Artabazes Tigranis fil. captus	404	Assara coddas Senacheribi filius patri			
Artaxerxes regnum paternum accipies		succedit in regnum	261		
quale conuiuium instruxerit	293. ac-	Assaron quantum contineat	66		
cusat uxorem & diuertit ab ea	294	Assis regni termini	832		
ducit aliam nomine Estheram	ibid.	Assuras, Assyrii	12		
Amanē in summo habet honore	295	Assyriorum imperium quando dissolutū			
eundem cruci suffigit	298. Iudeos pe	fuert	261.		
riclitantes liberat	299. 300	Astabarri populus	11		
Artaxias Tigranis fil. regno non diu po-		Astapus fluuius	47		
titus pellitur	404	Astartes templum	165		
Artemisius mensis	205	Astatis rex Tyriorum, eiusq; successo-			
Artorius quēdam modum ex incēdio per		res cnumerati	835		
Lucium cōmilitonē seruatus sit	789	Astoborta fluuius	47		
Arucæus Arcen condidit	12	Astronomie qui primi inuentores	6		
Arudæus, Aradus insula	ibidem	Athenienses quando & quemadmodum			
Aruntius præco retundit Germanorū mi		Romanis subiecti	665		
litum impetum	516	Atheniensibus nulla cura fuit historia cō			
Arus uicius	474	scribendæ	828		
Aruum loci nomen	154	Athenienses religiosissimi crediti	858		
Asanoneorum gens Iudeorū reip. statu		scriptis legibus utebantur	861		
mutauit	288	Athenio legatus Ptolemæi Evergetis. ad			
Asanoni montis Galilææ situs	676	Iudeos	315. 316		
Asanus Abie filius regnum paternū acci		Athenio dux Cleopatra, Herodem repel			
pit 224. eius pietas, & bellum cū Za		lit iam uictorem	495. 610		
rao Aethiopū rege ac uictoria	225	Atrongeus pastor regnum affecit	473		
mors	226. 227	642			
Ascalon capitur	115	Auaris urbs Aegyptia	832. 833. 843		
Ascalon Iudeis semper inuisa	685. eius	Augusti Cesaris in Iudeos beneficia	437		
situs ibidem	& 686	778. in Herodem odium & Aretam			
Ascalonitæ quingentos & duo milia Iu-		445. rediit cum utroq; in gratiam			
deorum apud se habitantium interfe-		449. confirmat testamentum Hero-			
cerunt	674	dis 476. in Italiā proficiscitur	599		
Ascalonitis quantum incommodi arca at		Augusti mors, & quot annis imperarit			
tulerit	134	482. 610			
Aschanes eunuchus prepositus Hebreo		Aula regie descriptio elegans	757		
rum nobilium curæ obsequitur Da-		Aulicæ delicie quæ	189		
nieli	273	Aurea terra, regio	214. 215		
Aschanaxes Aschanaxi	10	Azael ab Adado cum muneribus mitti-			
Asfer natiuitas 25. filij	41	tur ad Eliseum, unde se regem futurū			
Asferitarum fors in Chanaanæa	112	cognoscit 243. contra Israelitas belli-			
Asia quingentas ciuitates uni rectori, &		geratur & Hierosolymitanos, à quo			
consuli Romano parere	665	pacem redimit loasus rex	249. 250		
Asineus & Anileus Neerdenses grassa-		moritur	251		
tores quomodo cum Artabano amici		Azarias propheta uaticinatur Asani ag			
tiam ineunt	503. 504. 505. 506	mini	225		
Asongaber, loci nomen	214	Azarias compellatur Abdenago	273		
Asorix ciuitas	121	Azixus Emeferiorū rex Agrippæ iunio-			
Asosra, buccina	76	ris sororem duxit	540		
Aspersorium tabernaculi	64	Azotum pestis propter arcam detentam			
Asphaltites lacus	14. 636	inuadit	133		

IN IOSEPHVM

Banaias satellitibus preponitur 190
 unus fortium Davidis 192
 Banaias Salomonis copiis prefigitur 201
 Banaothas & Thannus occisores laborum sibi supplicio afficiuntur 169.170
 Barachas autor Israelitis ut captiuos Iudeos & Beniamitas dimittant 255
 Baracus Hebreos in libertatem vindicat 121
 Barasa expugnata concremata 327
 Baruchus Neri fil. Hieremie propheta scriba 266. liberatur e carcere 271
 Baris Castellum, postea Antonia 588
 Baris mons 8
 Barzapharnes Parthorum satrapa 386
 Syriam obtinet 599
 Basanes Hieroboami totam familiam sustulit 224. regnum occupat 225
 Basana impietas a Gimone propheta grauiter carpitur, sed frustra, regnumque ab hostibus infestatum tueri non ualens moritur, Elano filio successore relicto
 Bassus addit se Cassio 597 (228)
 Batanea, Trachonis & Auranitidis, partiumque quarunda domus Zenonis centum talenta redditus erant 644
 Bathuel Nachoris filius 913
 Bathyllus Antipatri libertus uenenum herodro adfert 631
 Batibij dictum 513
 Beelsephon ciuitas 52
 Bezabri Idumea uicus 737
 Belasartus rex Tyrionum Hiramum patris successit 835
 Belli leges 102.103
 Beniaminis natiuitas et nominis ratio 28
 filij decem 41
 Beniamitarum fors in Chananea 112
 Beniamite post Iesu ducis mortem quieti & agriculture student 115
 Beniamitarum fortitudo & peritia militaris 117. cedes omnium usque ad sexcentos uiros 118. quomodo eatribus restituta 118.119
 Berenice, locus 214
 Bernice Agrippae filia 489.525
 Bernice Costobari filia 498
 Bernice Polemoni nubit 540
 Bernice Salomes filia datur nuptum Aristobulo Herodis filio 427. fit exosa Glaphyre 439. datur alij marito 626
 Bernices supplicatio ante tribunal Flori, & eius uite pericula 661
 Bernice & Iudaei ad Cestium de Flori gestis retulerunt 663
 Berotha ciuitas 110
 Berosus Chaldaeus de astronomia et Chal-

dæorum philosophia Graece scripsit 835.836. eius historiae uerba & commentarium de Iudeis 836. Graecos scriptores taxauit ibidem
 Bersabe, ciuitas 229.249
 Bersabe puteus 17
 Berytus domicilium Romanorum 449
 Berytus Phoenices, colonia Romanorum 805
 Berytus quomodo ab Agrippa exornata 528
 Berzelæus quævis beneficijs inuenerit Davidem regno pulsum 185. quam gratiam ei obtulerit rex 189.190
 Besana oppidum 558
 Bezelel architectus 63.70
 Besemmathe uxor Isaci 23
 Bethalaga uicus 336
 Bethel quid significet 23
 Bethenabem uicus 735
 Bethleem toparchia 736
 Bethmaus uicus 553
 Bethona locus 110
 Bethsabee forma Davidem ad adulterium Bethsama uicus 134 (pellicit 117)
 Bethsamitarum prophani lxx. arcem contingentes moriuntur 135
 Bethsana, quæ Scythopolis 328.347
 Bethsana ciuitas 112
 Bethsuritarum deditio 330
 Bettea capta & predata 174
 Bezedel uicus cum turri inexpugnabili
 Bezethe collis descriptio 761 (688)
 Biblia quot annorum historiam complectantur 2
 Bitynos, Cappadoces, Pamphylios, Lydos & Cilices Romanis tributa pendere 665
 Borcaeus Agrippae legatus a Iudeis uulneratus effugit 677
 Borceos uicus 688
 Bonis cornupete noxa quomodo uindicanda 101
 Boz columna uestibuli templi 206
 Bozus quomodo Ruthem acceperit uxorem 130.131
 Britannicus Cl. Caesaris filius 540
 Britanic. Claudij ex Messalina fil. Neroni priuigno in imperio posthabitus 656
 Britanni quomodo & quando Romanis subiugati 665.666
 Broccus trib. plebis 522
 Buccinarum excogitatio & usus 76
 Burrus prefectus praetorianorum militum 541

C

Abrothaba locus 77
 Cadmus Milesius quo tempore historiam conscribere incepit 828

Caduceatores sacros esse & inuolabiles 407
 Cecilius Bassus occiso Sexto Caesare praefectum unciam occupat 381
 Cecilius Bassus Sex. Caesarem interficit & copias eius occupat 596
 Cecinna ab Antonio Primo rerum gestarum nuncius ad Vespasianum mittitur 746
 Cecinna de produtione cogitat, & cum militibus ad Antonium transfugit 746
 Cedeasa ciuitas 110.112
 Cenopolis et fortis quod uocatur materia rium a Cestio incensum 677
 Cephalio fr. Antip. cadit in praelio 367
 Ceron regio amoni ferax 532
 Caesar Iudeorum & Archelai conuentum diremit 644. Archelae ethnarchiam seu mediam regni partem dedit ibidem
 eius promissio Archelao facta ibidem
 reliquam regni dimidiam partem in duas tetrarchias diuisit ibidem
 Caesar quæ Salome largitus sit 645
 Caesar quas ciuitates Iudeorum regno auulsas Syriae adiecerit 645
 Caesaris liberalitas in duas filias Herodis uirgines ibidem
 Caesar falsum Alexandrum deprehendit ibidem
 eum remigum numero inserit 646
 Caesares uocatos imperatores Rom. 213
 Caesarea conditur 613.614
 Caesarea Philippi dicitur Neronis 544
 Caesarea Iudaea maxima ciuitas 706
 Caesaria templa 614
 Caesariensium contumelia in mortuum Agrippam 530
 Caesarienses contra Iudeos apud Neronem uictores 659
 Caesarienses omnes Iudeos apud se habuitantes trucidant 672
 Cefennius Gallus duodecime legionis ductor a Cestio in Galileam missus 676
 duo milia Galileorum cedit ibidem
 Cefennius Petrus rector Syriae 807
 Cefennius Petrus Antiochum regem Comagenes apud Vespasianum defectionis accusat 815. bellum mouet contra eum ibidem
 uinctum Romanæ Cilicia mittit ibidem
 Cesonie iugulata cum filia magnanimitas 529
 Caiaphas constituitur pontifex 482
 Cain quid significet, sacrificat, iugulat fratrem, totus malus, multa inuenit eius posterum 6
 Caius Agrippa & Iulia fil. Augusti adoptiuus 470
 Caius Caesar Agrippam uinculis soluit, et tetrarchia Philippi tradita, regem appellauit 651. et etiam Herodis tetrarchiam addidit ibidem

INDEX

<i>Caius uxore filia occise</i> 519. eius ingenium & mores 519. 520	<i>Cassius Loginus Syriae praefes</i> 424. 531	<i>Citta ciuitas</i> 256.
<i>Caius Caesar Deum se uocari uoluit</i> 651	<i>Cassius Iulio Caf. interfectio Syriam petit & qd gesserit</i> 597. 598. occis. 599	<i>Cillanos à Palestina bello uexator Dauid inuadit</i> ibidem
<i>Petronium ob statum in templo locandae Hierosolymam misit</i> ibidem	<i>Castor rerum Iudaicarum scriptor</i> 855	<i>Cinthere idem quod talentum</i> 66
<i>Caii littere ad Petronium</i> 653	<i>Castoris Iudaei uersutia & dolus erga Titum</i> 765	<i>Cinnyra instrumentum musicum</i> 192
<i>Caius per dolum interemptus, quanto tempore imperauerit</i> ibidem	<i>Castra Iudeorum, locus</i> 375. 594	<i>Cinyra fabula</i> 513
<i>Calebus explorator Chanaanæ</i> 78	<i>Catullus Libyæ Pentapolitane rector si carys calumniandi doctor erat</i> 826	<i>Circenses ludi</i> 509
<i>Calide ad Baiae</i> 497	<i>tria milia Iudeorum trucidauit ibi. eius cruciatus & mors horrenda</i> ibidem	<i>Circumcisionis prima institutio</i> 16. 17
<i>Calide ad Emmauentem</i> 482	<i>Cedasa urbs</i> 345	<i>Cisus Saulis pater</i> 137
<i>Calide apud Callirhoen</i> 465. 636	<i>Celadus Augusti libertus</i> 477. <i>que Celsaris nomine cū falso Alex. egerit</i> 645	<i>Cithare quis inuentor</i> 6
<i>Caligo tabernaculi qualis fuerit</i> 70	<i>Celer accusatus Romæ causam dicit, & plectitur</i> 539. 340	<i>Ciuitatem quis primus instituerit</i> 56
<i>C. Caligula constituitur Caesar</i> 488	<i>Celer tribunus uinctus à Claudio Iudeis ad supplicium Hierosol. mittitur</i> 656	<i>Claudius à militibus constituitur Caf.</i> 517
<i>C. Caligula Germanici fil. 494. designatur Caesar à Tiberio 495. occiso Tiberio fratre opprimitur & ipse 495. Herodem cū coniuge mittit in exilium 498. quali fuerit ingenio 500 501. Iudeis bellum illaturus reuocatur à Petronio & Agrippa 500. 501 moritur 502. eius in omnes seuitia, et diuini honoris uendicatio, insaniaq. tum coniuratio in ipsum, & eius interitus 507. usq. 514. 519</i>	<i>Cedebæus praefectus uincitur à Sim.</i> 350	<i>Claudius Agrippam ad senatum legatum mittit</i> 653
<i>Callimander ab Hyrcano uictus interiit</i> 354	<i>Cenizus Hebr. in libertate restituit</i> 119	<i>Cl. Romæ cōtra Samaritas pronūciāstrae eorum nobilissimos interfici iussit</i> 656
<i>Callistus Caligulae libertus</i> 511	<i>Cestius Gallus Syriae praefes inuadit Galileam</i> 563. 571	<i>Claudius quādiu imperiū administrauerit ibi. Agrippinae uxoris Nerone priuignū in imperium cooptauerat ibid.</i>
<i>Calumniarum quanta uis</i> 585	<i>Cest. Festus à Claudio in Iudeā procurator praemissus</i> 654. <i>eius malitia</i> 659	<i>Clearchus peripateticus Aristotelem praecptorem suum de Iudeis narrantem inducit</i> 839
<i>Cambyses Cyri filius patri in regno successit, & Iudeos à templi & urbis edificatione prohibet, moritur</i> 282	<i>Cestius Sauli cum ceteris legatum ad Neronem in Achaia mittit</i> 679	<i>Clemes praefect. urbanarū cohortū</i> 510
<i>Campus regius, loci nomen</i> 15	<i>Chabalon terra cur sic dicta</i> 212	<i>Cleopatra Antiochi filia nubit Ptolemeo Philopatori</i> 315
<i>Canā, loci nomen</i> 405	<i>Chabalo uicus</i> 563. 564	<i>Cleopatra Flori uxor</i> 547
<i>Cana uicus Galileæ</i> 554. 607	<i>Cherea Caii uxorem & filiam interficiēdas curat</i> 519	<i>Cleopatra Ptolemei Epiphanis filia datur nuptum Antiocho</i> 315
<i>Cana seu Canatha</i> 610	<i>Chalæus Syrorum trans euphraten fium rex</i> 176	<i>Cleopatra Ptolemei Philometoris filia ducitur uxor ab Alexandro Antiochi, qui & Demetrius dictus</i> 340
<i>Canathenses</i> ibidem	<i>Chalebo donatur pars agri Hebronis</i> 115	<i>Cleopatra M. Antonium in sui amorem pertrahit 385. 599. Mariammē cum filio ad se uocat, & Antonium contra Herodem incitat 400. usq. 503. 610 819. contra omnes omnium opibus inhians 403. 404. 609. Herodem ad suprum sollicitat 404. occiditur 412. 612</i>
<i>Candelabrum tabernaculi</i> 66	<i>Chaldei, populus</i> 12	<i>Clitus Tiberiensis altera manu emulsetur</i> 560. 684
<i>Capernaum fons, Nilī uena esse creditus</i> 712	<i>Chaldeorum cōsensus cū sacris literis</i> 838	<i>Cluuitus</i> 513
<i>Capharsaba, campi nomen</i> 435	<i>Chamis patris irrisor</i> 12	<i>Colossus Caesaris</i> 614
<i>Caphartophan Idumæe uicus</i> 737	<i>Chananeus, Chanaan</i> 11	<i>Comagenensium ciuili contentio</i> 483
<i>Capito cēturio à Floro praemissus ad Hierosolymitanos</i> 660	<i>Chananeorum terre prestantia</i> 78	<i>Commeatus centum annorū qua de causa in Massada incorruptus manserit</i> 818.
<i>Capitolij templū à militibus direptis donarijs incenditur</i> 747	<i>Charetis mors apud Gamalam</i> 717	<i>Conon Graecus Iudeorum mentionem facit</i> 841
<i>Cappadoces populus</i> 10	<i>Chariathiaris ciuitas</i> 135	<i>Conuallis laudationis</i> 237
<i>Carmeli montis situs</i> 687	<i>Chasleus mensis</i> 321. 326	<i>Conuictus ciuium que utilitas</i> 96
<i>Carre, Mesopotamiae ciuitas</i> 12	<i>Chebronis ciuitatis antiquitas</i> 741	<i>Coponius Iudei praeficitur</i> 479. 481
<i>Carthaginensium originis & fati descriptio</i> 666	<i>Chelcias Onie fil. copijs Cleopatrae praeficitur</i> 354. 358. <i>moritur</i> 359	<i>Coponius procurator constituitur, Archelai finibus in prouinciam redactus</i> 646
<i>Carus, deliciae Herodis</i> 456	<i>Cherubeis quid fuit</i> 65	<i>Corban iuramenti explicatio</i> 838
<i>Casander occupat Macedoniam mortuo Alexandro</i> 304	<i>Cheruborum descriptio</i> 206. 208	<i>Corban, quomodo se liberent</i> 86
<i>Caspiae portae</i> 486	<i>Chetim quid Hebraeis significet</i> 11	<i>Coree, loci nomen</i> 539
<i>Cassius Cherea</i> 508. 509. 510. 514	<i>Chetimus, & Chetima insula</i> ibidem	<i>Corres seditionem contra Moysen et Aaronem</i>
<i>523. occiditur</i> 524	<i>Chetomene qualis uestitus</i> 66	
<i>Cassius que gesserit in Iudea</i> 374. 543. <i>affligit Iudeos</i> 282	<i>Cheton quid significet</i> ibidem	
	<i>Chettæi populus</i> 12	
	<i>Chiramus operarius insignis</i> 206	
	<i>Christus & Christiani</i> 484	
	<i>Chusarthes Assyriorum rex Hebræos sibi subijcit</i> 119	
	<i>Chusus, Chusæi</i> 11	
	<i>Chusis amicus Davidis constantissimus quomodo se gesserit apud Abesalomū</i> 183	

ronem excitat 81. dat eius poenas 84.
Cornelius Fauftus Sylle filius. qualem se
præfuerit in expugnatione templi
370
Cornelius Sabinus sibijpsi mortem infert
510. 514. 523. 524
Corona triplex pontificis 68
Correi, locus 136
Corus mensura qualis 79. 418
Cotobarus Idumæ Gaze præfectus ab
Herode, lucro intentus, repudiatur ab
uxore 414. 415. eius uolentia 549
Cotobarus & Saulus fratres unâ cū Phi
lippe ad Cestium transfugiunt 679
Coturnices ubi copiose inueniantur 57
Cotys Armenia rex 529
Crassus in Partibus proficiens Hierosol
imitanum templum spoliât peruersus
373 cum omnibus suis copijs perit
374
Crassus in Syria prouinciâ Gabinio suc
cedens quid gesserit 593
Cretenses moribus, non uerbis erudiebân
tur 861
Ctesiphon, urbs 507
Cumanius Iudæe præfes constituitur 537
654. & quid sub eo Iudæis acciderit
ibid. & 539. accusatur à Iudæis 539
exulat 540. 658
Cuspius Fadus Iudeorum regno præfici
tur 242. 530 seduciosos punit 531
537
Cydoessa Tyrionum uicus 719
Cyprus insula 11
Cyprus presidij locus in finibus Hieru
solum 674
Cypros Herodis filia 489. alia Phasaeli
filia ibidem
Cypron, castellum 435. 615
Cypris Antipatri uxor 593
Cyrenæi, Marmaride & terribiles Syr
tes quæadmodum Romanis subditi 666
Cyrus Persarum rex Babylonem & regem
eius capit 278
Cyrus Iudæis Hierosolyma repetere per
mittit templumq; restituere, ac uasa te
pli eis reddit, multa; præstat benefi
cia 281. 282. 287. 769. perit 282

D

Dabariteni uxorem Ptolemæi regij
procuratoris inuadunt 557
Dacchari herbe descriptio 68
Dagon, arx 351
Dagon præcipitatus 133
Dagonis templum exustum 341
Dalale, meretrix Sampsonis 129
Dalmatas bellicosissimos sub una tantum
legione Romanorum quietem agere
666

Damascus à quo condita 12
Damascus imperio Davidis subijcitur
174
Damascus à Metello & Lollio capta est
367
Damascenorum in Iudeos seueritas 552
679. 822
Dana oppidum 119. 219
Danaus Argiuorum antiquiss. 834
Daniel uocatur Balihafar, & cupit duri
us uiuere propter ualitudinem & stu
dia 273. insomnia diuina uidet 274
regi somnia interpretatur 274
275. Balthasaris uisionem in parie
te explicat 277. abducitur à Dario
in Mediâ & constituitur summus sa
trapa 278. insidias patitur, sed insi
diatores eius luunt poenam 278. 279
apud Ecbatana turrim ædificat ibid.
quàm carus deo fuerit, & quantum
ceteros prophetas superauerit 279
280
Danielis prophetia 326
Danitarum fors 112
Danitæ à Chananeis sedes mutare coacti
119
Dannus, fons Iordanis 19
Dannus nascitur 25 filij eius 41
Darabita uicus 569
Darius Artabani filius. Neroni obfes mis
sus 487
Darius Astyagis filius imperium Babylo
norum uastat, & Danielem abductum
constituit satrapâ, quem inuitus postea
leonibus obijcit 278. hostes Danie
lis ipsam obijcit, & deum eis prædia
cat 279
Darius equitum præfectus sub Agrippa
670
Darius Hystaspis filius rex Persarum crea
tur, questionem proponit quenam o
mnium rerum fortissima aut potentis
sima 283. 284. cõmonitus uero à Zo
robabele Iudeos libertati instituit, &
immunitati, urbemq; & templum re
stituere promittit et iuuat 285. 289
mortuus successorem filium Xerxem
relinquit ibidem
Dathamo cum uniuersa sua familia ter
ra dehiscit 84
Dauid filius Iessei 131
Dauid qualis, et quomodo rex à Samuele
unctus prophetat, & Saulo furioso
hymnos occidit ad citharam 147
eius magnanimitas 148. uictoria de
Goliatho 149. amatur à Sauli filia,
& sexcenta hostium capita Saulo ad
fert, & filiam eius uxorem ducit 150
focetum fugit 150. 151. 152. spiculo

ab eo petitur 151. accepto Goliath
gladio fugit in Gittam, & insanum se
fingit 154. fugit inde aliò atque aliò
ibidem. Cillanis auxiliatur ac ite
rum Saulum effugit 157. 159
cum Saulum occidere potuisset noluit
157. 159. reconciliatur Saulo 158
Nabali defuncti uxorem ducit 159
Amalecitas prædatur 160. iungit se
Ancho. contra Hebræos 161. 163
abducitur ei ambæ uxores capte 163
Palestinos cedit & uxores recuperat
164. Sauli interfectorem supplicio af
ficit, & epitaphia ipsi ac Ionathæ con
scribit 166. rex unius tribus delin
quens, & cum Abnerò pugnat 166
eius filij 167. 171. Abnerò foedere
iungitur & amicitia 168. interfe
ctum luget 169. regnum in uniuersa
sum ei confertur 170. dominorum
suorum occisores punit 166. 170
quantæ copię ad eum in Hebronem
conuenerint 170. Iebuseos illuden
tes capit 170. 171. amicitiam cum
Iramo parat, & Hierosolyma ciuita
tem Davidis appellat ibid. Pale
stinos superat, & arcam Hierosoly
mam transfert 172. 173. Palesti
nos frangit ut & Moabitis Adrazar
umq; Sopenorum regem 174
Thenonem in amicitiam recipit, Idu
meam subigit, & officia distribuit
157. 190. Ionathæ posteros benefi
cijs afficit 176. legati eius iniuria à
Naase afficiuntur, Syri, Mesopotamia
tæ, Ammanitæ debellantur 178
177. Bethsaben adulteram facit, &
ducit uxorem, Vriamq; interficiendâ
curat 177. 178. Ammanitas excina
dit 179. à filijs molestatur 180. 181
Abesalomum filium regem salutatum
fugit 182. patienter audit conuictan
tem Semeim 183. fugiens benignita
ter excipitur ab optimatibus regionis
trans Iordanem 185. prior filium ag
greditur ibid. occisum luget 187
ignoscit hostibus & recipit regnum,
salutator rex 188. 189. decem tria
bus ab eo deficiunt autore Sabao 189
Palestinos ultimo fundit, hymnos ac
musicam instituit 191. fortissimi uir
ri ipsius qui 192. populum recen
sendo deum offendit 192. 193. è tri
bus malis infligendis pestem eligit, &
Oromæ arcam emit 193. 194. templi
extruendi locus ei indicatur, ad quod
opifices & materiam comparat, filia
umq; instruit Salomonem quomodo se
debeat gerere nactus imperium 194. di
scipulus

INDEX

<i>Iofus edificat se Abifaces occidit</i>		<i>Dido soror Pygmalionis regis Tyrionū</i>		<i>Drusus turris</i>	420
195. Solomonem confirmat regem,		in Africa Carthagine edificauit	835	<i>Drymos, loci nomen</i>	599
officijs distribuit et tribus, tum tem-		<i>Diebus singulis quid deus condiderit</i>	3	<i>Dystrus mensis</i>	105.288.300.333
plius forumq; descriptionem tradit		<i>Diglaib, quid significet</i>	4		
196.197. Davidis principum adcri-		<i>Diluuij uniuersalis descriptio</i>	7.8	E	
tas in contribuendo ad templi fabricā		<i>Dina Iacobi filla 25. stupratur, quapro-</i>		<i>E Butius decadaribus sub Vespasiano</i>	
198. quid sub mortem Solomoni com-		<i>pter Sicimita uniuersi trucidantur</i>	27	693. Gamale occisus	715
miserit 198.199. expirat ac sepelitur,		<i>Diodotus Trypho Apamensis, uide Try.</i>		<i>Ecdippon locus</i>	600
maximusq; cum eo thesaurus	119	<i>Diogenes Alexandri amicis. à Phariseis</i>		<i>Edom, uide Adomus</i>	
<i>Davidica generis regū finis, et quot eo-</i>		<i>interficitur</i>	587	<i>Edraus dux militum Ionatbe</i>	234
<i>rum fuerint</i>	270	<i>Dionysius Tripolitanus securi percussus</i>		<i>Eglon Moabitariū rex qui Hebreos sub-</i>	
<i>Debora prophetis</i>	121	368		<i>ingarat, ab Iobe interficitur</i>	120
<i>Decime date</i>	15.23.85	<i>Diophantus notarius sceleratus</i>	447	<i>Ela capta et habuatores eius extindit</i>	
<i>Decius Mundus quantum infanterit in Pau-</i>		<i>discipline militaris exemplum pulcher-</i>		<i>Syrie rege</i>	259
<i>linam</i>	484	<i>ritum</i>	681.682	<i>Elanus Bafane filius altero regni anno</i>	
<i>Delatorib, quid premij fuerit apud C. Ca-</i>		<i>disciplinas à Chaldaeis ad Aegyptios, ab</i>		<i>occiditur, una omneius soboles tola-</i>	
<i>ligulam</i>	515	<i>his ad Graecos esse deductas</i>	14	<i>litur per Zamarem</i>	220
<i>Demetrius Alexandrinus</i>	340.450	<i>disimulium communionem etiam natu-</i>		<i>Elcana Iudae copiarum dux occisus</i>	259
<i>Demetrius Demetrii filius amicitiam cū</i>		<i>ram horre</i>	97	<i>Elcias Magnus, legatus Iud.</i>	499
<i>Ionathas init 341. Alexandrum uin-</i>		<i>dius in historia Phoenicū integerrimus</i>		<i>Eleazarus pontifex</i>	2
<i>cit</i>	342	<i>dius mensis</i>	7 (834)	<i>Eleazarus Moysis filius</i>	49
<i>Demetrius Eucerus Antiochi Grypi fi-</i>		<i>Docus mularum nutritor</i>	154	<i>Eleazarus Aaronis filius 84. fit pōt. 88</i>	
<i>lius rex apud Damascus constituitur,</i>		<i>occidit Abimelechum pontif.</i>	155	<i>Eleazarus pont. moritur</i>	115
<i>et Alexandrū Iannaeum superat</i>	360	<i>Dolefus nobilitate potens à Gadarense-</i>		<i>Eleazarus Dodeie filius unus fortis Dae-</i>	
<i>361. cōtra fratrem pugnans captiuus</i>		<i>bus interficitur</i>	735	<i>uidis</i>	192
<i>ducitur ad Parthos</i>	361	<i>P. Dolobelle decreta pro Iudeis</i>	381	<i>Eleaz, quidā arreptitionū medicus</i>	204
<i>Alexandrum praelio superat</i>	586	<i>Domitianus cum multis Romanorum sal-</i>		<i>Eleazarus Aurates Matthei filius</i>	329
<i>Demetrius Gadarenfis libertus Pompeij</i>		<i>uns euadit 747. à Mutiano produ-</i>		<i>fortiter ab elephanto confosso oppri-</i>	
378		<i>ctus populo rector insinuat</i>	ibid.	<i>mitur</i>	330
<i>Demetrius Nicanor rex 342. clementer</i>		<i>Domitiano Germani subiiciuntur et Gal-</i>		<i>Eleazarus phariseus homo seditionis cō-</i>	
<i>agit cum Ionatha Iudeisq; 343. uinci-</i>		<i>li</i>	808	<i>uitatur Hyrcano</i>	354-359
<i>tur à Tryphone 344. capitur à Para-</i>		<i>Domitianus in triumpho Vespasiani et</i>		<i>Eleazarus quō pontificatu adeptus 307</i>	
<i>thris 347. dimittitur, et in regnum re-</i>		<i>Tui eis adequitabat</i>	811	<i>Eleazarus thesauri templi custos quō pā-</i>	
<i>stituitur ab Arsace 352. uincitur, capi-</i>		<i>Domitius Aenobarbus</i>	540	<i>ctus cum Crasso</i>	373
<i>tur et occiditur</i>	353	<i>Domitius Aenobarbi filius</i>	ibid.	<i>Eleazarus Anani fil. pontifex cōsummū</i>	
<i>Demetrius Phalereus quomodo biblio-</i>		<i>Domitius Nero consalutatur Imperator</i>		<i>umius tantum anni</i>	483
<i>thecam Ptolomaeo Philadelpho com-</i>		<i>541. fratrem, matrē, uxorem, uirosq;</i>		<i>Eleazarus Boethi pontifex constituitur</i>	
<i>parauerit 305. legem Iudeorū trans-</i>		<i>illustrisq; trucidat ibid. Cesarea exclu-</i>		<i>478. primatur pontific. ibidem</i>	
<i>scribendam curauerit</i>	207.311	<i>dit Iudeos</i>	543	<i>Eleazarus gigas, quam uasto fuerit cor-</i>	
<i>Demetrio Phalereo in historia Iudeorū</i>		<i>Domitij Neronis ixor à marito occidi-</i>		<i>pore</i>	487
<i>uenia concedenda, quod Hebraice ne-</i>		<i>tur</i>	541	<i>Eleazari Asamonei filij fortitudo et</i>	
<i>sciuerit</i>	842	<i>Domitij Sabini fortitudo</i>	766	<i>mors</i>	523
<i>Demetrius Seleuci filius regnū Syriae oc-</i>		<i>Dora Phoenices urbs</i>	551	<i>Eleaz, Dinei, latro 539. 541. 655. 657</i>	
<i>cupat, Antiochumq; et Lyfiam occi-</i>		<i>Dore ciuitatis situs</i>	857	<i>Eleazarus seditionis exulat</i>	530
<i>dit 331. Iudam occidit in praelio</i>	334	<i>Doras Hierosolymitanus pontificem pe-</i>		<i>Eleazarus Ananiae pōtificis filius, Roma-</i>	
<i>Ionathae amicitiam ambit</i>	337.338	<i>rimis</i>	541	<i>ni belli seminarium fuit 669. reiectus</i>	
<i>occiditur</i>	338	<i>Doris mater Antipatri Herodis filij accu-</i>		<i>Cesaris hostias</i>	ibid.
<i>Dei castra, locus</i>	26	<i>satur ueneficij, et quomodo se gesse-</i>		<i>Eleaz, Semei factinas memorabile</i>	697
<i>Deus Galileorum clades Romanis dona-</i>		<i>rit</i>	457.458.599.630	<i>Eleaz, duo socij cōtra Manabemū</i>	671
<i>bat</i>	700	<i>Doritarum in Iudeos insolentia</i>	526	<i>Eleazari Simonis filij factio</i>	660.748
<i>Deus Iudeis omnem uiam salutis ad inte-</i>		<i>Dorotheus lxx. interpretib, additur</i>	311	749	753
<i>ritum uertebat</i>	778	<i>Dositheus Hyrcanum et Alexandrā He-</i>		<i>Eleaz, Simonis Giora socij mors</i>	740
<i>Dei decretum cōtra omne Iudeorum ge-</i>		<i>rodi prodit</i>	409	<i>Eleazarus sicariorū princeps Massadam</i>	
<i>nus</i>	821	<i>Dracōis leges de supplicijs antiq;.</i>	828	<i>obtinet 816. eius ad suos oratio</i>	820
<i>Dei definitio apud Moſen</i>	861.863	<i>Drama Gedeonis concubina</i>	124	<i>altera oratio de immortalitate animae</i>	
<i>Dextra porrecta quid apud barbaros si-</i>		<i>Drusilla Agrippae filia</i>	498	<i>ibid. et 821.822.823</i>	
<i>gnificet</i>	503	<i>Drusum turris</i>	614	<i>Elephantis quomodo pugnatum sub An-</i>	
<i>Diagoras Melius in mortis periculo uer-</i>		<i>Drusus Agrippae filius</i>	489	<i>tiocho Eupatore</i>	329
<i>satus propter Athenienses</i>	868	<i>Drusus Neronis filius</i>	490.494	<i>Elesa oppidum, Sebaste dictum</i>	435
				<i>Eleutherus fluuius</i>	341.346.609
				<i>Elena</i>	

IN IOSEPHVM.

Eleutheri equites	600	ditione cepit	116	uenia concedenda quod Hebraice nea	
Eliabus architectus	63.70	Epicrates pecunia corruptus Scythopo		sciuerit	842
Eliacius pontifex sub Iofia rege	263.264	lim cū alijs aliquot ciuitatibus Iudeis		Euphrates, fluius	4
Eliacimus Iofie filantea Iocimus dictus		prodit	354	Eurycles Lacedæmonius impostor maxi	
accepit regnum paternum, sed tribu-		Epicuræorum error refutatur	280	mus Herodem circumuenit, & domū	
tariū iam factum Aegyptijs	265. etiā	Epiphania, ciuitas	12	eius subuertit	446.623.624
Babylonijs tributum cogitur pendere		Epiphanes & Callinicus filij regis An-		Eutychus Agrippæ libertus & auriga ius	
266. occiditur	ibidem	tiochi Cæsennio Peto pugna forti ob-		uinculis detentus	491.492
Eliacimus Iocacimi filius in pontificatum		nituntur 815. à Vologeso Parthorum		aperit Neroni maleuolentiam Agrip	
patri succedit	291	rege magnifice excipiuntur ibidem		pæ	493
Elias propheta tēpore Achabi quæ præ-		Roma ad Vespasianum ueniunt	816	Eutychus, auriga Caij Cæs.	523
nunciauerit & gesserit	227.228	Epomidis descriptio	67	Excæcantis aliquem poena	101
229.230.237.238. exemptus ex ho-		Epule feræ Iudeorum	638	Ezechielis prophetia	265.267
minibus	238	Equitum Romanorum arma	690	Ezechas Achazæ filius regnū obūnet pa	
Elie epistola ad Ioramum Iosaphati filiū		Equus Modius Varo succedit	553.556	ternum Hierosolymis, religionem col	
sceleratum regem	244	Erebithonicus uicus	775	lapsum restituit 256. 257. Palesti-	
Elieneus Cithæi filius pontificatum ac-		Erica pretorianorū Achazæ præfectus		nos bello uincit 252. à Senacheribo	
cepit	529	occiditur	255	oppugnatur 259. in summā adactus	
Elis pontifex princeps Hebræorum	130	Esalas prodigium Ezechie regi exhibet		desperationem Esaiam implorat 260	
filij eius scelerati	131. exitium suum	261. obiurgat eundē propter thesau-		posteritatem à deo exorat 261. mori-	
cognoscit	ibidem	ros Babylonijs monstratos	262	tur	262
Elis pontificis filij scelerati	131. exitium	Esaie prophetia cognouisse & credidisse		Ezechas latronum princeps interficiuntur	
suum & suorum filiorum cognoscit		se Cyrum regem	281	595	
132. tum ipsius & filiorū mors	133	Esaie uaticinium deprauatum	825		
Eliæus prophetie donū accipit, & Eliā		Esaï natiuitas 21. uxores 22. circumue-		F	
comitatur 230. uaticinatur & aquā		nitur à fratre ibidem. iratus fratri re-		F Abatus Augusti seruus	455
suppeditat Ioramo Achabi filio 239.		conciliatur 26.27. partitur cum fra-		456.457	
uiduam à debitis liberat 240. Iora-		tre habitationem, uocaturq; Adomus		Fabatus procurator Cæsaris, pecunijs	
mo insidias Syrorum indicat, et Ada-		28		corruptitur	628.629
dum capere ipsum uolentem eludit		Esfaræ Iudeorum apud Babylonem degō		Fabij centurionis fortitudo	590
240.241. famis tempore uilitatem		tium pontifex, à Xerxe quæ & quan-		Fames ingens	229.241.242
annonæ prænuñciat 242. Adado mor-		ta impetrauerit 289. 290. quomodo		417.418	
tem indicat 243. Ieuū ungit regem		populū mundauerit, et legem ei præ-		Fati potentie nemo potest resistere	452
Israelitarum 244. 245. Iosum Ioa-		legerit, ac rempub. reformarit, mor-		Fauces locus	77
zæ filium ad se egrotum uenientē con-		tuiq; sit	290.291	Fauftus Cornelius primus Hierosolyma	
solatur 250. uita defungitur 251. ca-		Efcon puteus	22	conscendit	590.591
dauer occisi à latronib. in ipsius mo-		Esther puella quali fuerit forma	294	Felix Pallæis frater à Claudio ad Iudeos	
numentum iniectum reuixit	251	ducitur uxor Artaxerxi & corona-		missus	656
Elymus, Elymi	12	tur regina ibid. Iudeorum cladem su-		Felix præfectus militū Romanorum in	
Emiam zona sacerdotalis	66	turam cognoscens regi indicat	296	uadens Phasaelum uincitur	383
Emmaus concremata	474	297. impetrat Iudeis uitam	299	Cl. Felicis procuratoris gesta	657.
Emmaus uicus 482. Vide etiā Ammaus		Essen, uestis qualis	67.71	658. uide Cl. Felix	
Engaddi à sicarijs inuaditur	734	Essenorum secta	480.646.647	Ferrei montis situs	737
Eniachin tribus sacrata	721	648.649. eorum mirabilis constan-		Festus procurator successit Felici	658
Enochi mors nemini cognita	138	tia, & uirtus in bello cum Romanis		uide Porcius	
Enosa ciuitas	6	649. opinio de animæ diuinitate ibi.		Festorum descriptio	73
Epaphroditus	1	aliud eorum & diuersum collegium		Filij contumaces & proterui in parietes	
Ephodes, uestitus	67	ibidem & 650		quomodo multandi	100
Ephorus historicus Gallos & Hispanos		Eshæus Githæus Dauidis sectator præsi-		Filiorum hereditatis ius	95
prorsus ignorauit	831	citur exercitui	185	Flaccus Syriæ præfes	490
Ephorus Hellenicum in plurimis ostēdit		Eua quid significet	4	Flauius Iosephus. uide Iosephus	
mendacem	828	eius lapsus	45	Flauius Syllus in administratione Iudææ	
Ephremes Iosephi filius	35.41	Euei populus	12	Basso succedit 816. contra Massæ-	
Ephremes in numerum Iacobi filiorum		Euaratus Couis	625	dam militem mouet	816.817
adoptatur pro patre Iosepho	42.76	Euemerus Græcus Iudeorum mētionem		& 819. Massadam occupat & præ-	
Ephremi pars quæ cesserit	112	facit	841	sidium imponit, cum exercitū ad Cæ-	
Ephremite Gedeoni bellū inferre conan-		Eulias, Eulæ	11	sarem redit	824
tes placantur	123	Euodus Neronis libertus	494	Fletus, Sylua	172
Ephremiitis tribus quomō Bethelē pro-		Eupolemo Græco in historia Iudeorum.		Florus templi thesauris frustra inhiat, à	
				ciuius expugnatione depellitur	662
				Florē	

INDEX

flori nouus dolus et auaritia in oppres-
sione Hierosolymorum 662. menda-
cium apud Cestium 663. uide Gessius
Fortes uere qui 163
Fortunatus Agrippæ libertus Romæ mis-
sus à suo patrono 497
Fratris uxorem ducere prohibitum 478
Fratres ueri, quos et interitus ipse socia-
uit 883
Frontonis gesta in custodia 802
Frustrum interpestius et prematurus 97
Furij centurionis animositas 590
Furum poena 101

G

Gaba, quid significet 146
Gaba equitum ciuitas cur sic uocata 687
Gabaetorum iniuria in uxorem Leuite,
et quomodo eaproppter multatam 116
117. 118
Gabaon uicus 190
Gabaonite astu foedus inest cum Iesu 109
qui ipsis contra Hierosolymitarum re-
gem succurrit 109. 110
Gabaath, Saul uicus 750
Gabinus prefectus militum Pompeij 369
eius gesta 371. 372. 373
Gabinus Scauro succedens quid gesserit
clari 591. 592. 593. 812.
Gadara restaurata 591
Gadare optimates legatos ad Vespasia-
num mittunt, seq. dedunt 735
Gadarenses Herodem frustra apud Cesa-
rem accusant 421
Gade natiuitas 25. et filij septem 41
Gadus propheta Dauidi unius est tribus
malis offert electionem 193
Galade collis et Galadena regio 26
Galate à quibus denominati 10
Galba imperator creatus 739. in medio
foro necatus ibid. et 741
Gales infectans Abimelechum Gedeonis
nothum, proditur à Zebello 124. 125
Galgala quid significet 108
Galilee et regionis trans Iordanem quan-
ti reditus fuerint 644
Galilea minor que 687
Galilee utriusque descriptio 687
calamitas 688
Galilea tota à Romanis subacta 719
Galileorum et Samaritanorum consli-
tutus 655
Galilei contra Romanos 684
Galilei ab infantia pugnacissimi et om-
ni tempore plurimi 687
Galileorum quot milia Iaphæ occisa 701
Galileorum noua inueta et factiones Hie-
rosolymis 742
Galilee motus 736
Galilee bellum desit 739

Galilee situs descriptus 666
Galli centurionis facinus apud Gama-
lam 715
Gallos sub mille et ducetis militibus ser-
uire, quibus penè plures habuerint ci-
uitates 666
Gamala filius Iesu 722
Gamala ciuitas rebellat 713. 717. eius
situs ibid. et 714. 717. excisa 717
Gamalensium fides in Romanos 550
Gamalensium cum Romanis acres consli-
tutus 714. 715. 716
Gamalensium cedes à Romanis 717
Ganges fluius 4
Garizim mons 302. 701
Galanitis regio deficit ab Agrippa 561
Gazam nequeunt capere Israelite 115
Gazei à lamneo obfessi captique 359
Gazara Palestine urbs à Salomone bis
edificata 213
Gedeo quomodo Hebræos seruitute exe-
merit 122. 123. quot filios habuerit
124
Geman uici situs 655
Gemello renūciat amicitia Herod. 442
Genesar lacus descriptus 482. 711. ter-
ra eiusdem nominis descripta ibid.
Gentium enumeratio que Romano im-
perio subduntur 665
Gentium qui uerenda Iudeorum more cir-
cunciderunt, enumeratio 838
Gentibus singulis quomodo à suis auto-
ribus nomina sunt indita 10. 11. 12
Geon fluius, et quid significet 4
Geraseni quomodo se erga Iudeos coha-
bitatores suos gesserint 647
Gergei, populus 12
Germanicus ueneno sublatus 483
Germanicus qualibus moribus 494
Germanicus Claudij Cesar frater 540
Germanus augur uinctus Agrippæ uin-
cto uaticinatur 495
Germani qualis gens 515
Germanorum descriptio 666. eos octo
tantum legionibus Romanorum do-
mitos ibidem
Germanorum agmina et bellum civile
ab Antonio primo et Mutiano sedan-
tur 739
Germani Capitoliij collem occupant 747
Germani uiribus corporum laudati 797
Germanorum magna ex parte defectio à
Romanis 808. defectionis cause ibid.
Gersus Moysis filius 49
Gessius Florus Iudee procurator quomo-
do Iudeos ad arma contra Romanos
capeffenda compulerit 471. 547
et quam malus fuerit uir 558
Gessij Flori procuratoris qui Albino suc-

cessit, crudelitas, impudentia et uer-
suta 658. 659. auaritia apud Cesa-
renses 659. 660. noua crudelitas in
Hierosolymitanos 660. 661. Vide
etiam Florus
Getheris Arami filius 12
Getuli, populus 11
Gigantum reliquie in Hebrone 115
Gigantū posteritas à quib. perdomita 14
Simō propheta Basani que mala ipsum
maueant uaticinatur 225
Gineai uicus 687
Giscala Galil. oppidulum indomitum 717
Giscala succenditur et diruitur 551
Giscala à Iosephi militibus diripitur, pre-
dæque popularibus conceditur 684
Giscalorum status 551
Glaphyra Archelai Cappadocum regis
filia nubit Alexandro Herodis fil. 427
620. odio prosequitur Salomē 439
occisum marito remittitur ad patrē cum
dote 453. moritur 626. nubit Arche-
lao Herodis filio, Alexandri fratri
478. sic Iuba 479. eius sonum 646
Gobolitis regio 28. 56
Godolias Aeani filius preficitur reli-
quijs Hierosolymorum 271. humaniter
trahat Iudeos profugos ibid. eiusdem
pietas, sed illi noxia 272. occiditur
ibidem
Goliathi Gittiei statua et insolentia 148
interitus 149
Gomar, Gomarense 10
Gorgias à Iuda Machabeo uictus 325
uincit Iosephum Zacharie 328
Gorion filius Iosephi, et Simon Gamalie-
lis contra libertatis corruptores hor-
tantur et concionantur 721
occiditur 732
Gotarzes Parthorum rex 535
Gotholia Achabi filia, uxor Iorami Hie-
rosolymorum regis 244. Dauidis fi-
liam quantum potest tollit et regnum
administret 247. et regno et uia
priuatur opera loadi 248
Grecorum et Iudeorum dissidium 498
Grecis turpissimum uisum Iudeis infamia
res fore 658
Grecos bis ternis fascibus Romanorum
obedire 665
Grecorum omnia noua et heri nuperque
facta 827. eorum regiones innumere
corruptiones inuadere rerum memoria
delentes ibid. Sera cognitio literarum
ibid. et 828. philosophi primi Aegy-
ptiorum Chaldeorumque discipuli ibid.
Greci posteriores Timeum in plurimis
mendacem ostendunt 828
Grecis ab initio nulla cura fuit historię
conscripta

conscribende 828
 Græcorum historicorum elegans descri-
 ptio 828.829.830
 Græcorum leges antiquissimæ qui
 860.861
 Græcorum dii descripti 866.867.868
 eorum leges potestatem
 dederunt ut quos uellet deos introduce-
 re, rhetoribus uero ut decreta de reb.
 publicis quæ uellet conscriberent 865
 Grædo apud Aegyptios ante Moysen nun-
 quam uisa 51
 Græpæ cognata Isatæ regis Adiabenorū
 aulam regiam Hierosolymis edifica-
 uit 742
 Gratus militum præfectus, Simonem He-
 rodus filium obtruncat 473. suis suc-
 currit 474.641
 Grauidâ calce percutiens quomodo ple-
 ændus 101
 Gymnasia Herodis 615

H Ai. uide Aina

Heberus Hebræorum auctor 12
 Hebræorum declinationis forma ibidem
 Hebræorū nullus regnante Salomone ser-
 uile opus faciebat 214
 Hebræi bis ultra Euphratem ducti capti-
 ui 273
 Hebræorū decem tribuum captiuitatem,
 et reliquarum duarum tribuum trans-
 migrationem quantum temporis inter-
 cesserit 27. uide etiam Israelitæ
 Hebron expugnatur, et conceditur Lea-
 uitis 115
 Hebronis oppidi antiquitas 14
 Hecateus Abderita 839.840.841
 Hecatombæon mensis 86
 Hecatonomachi Alexandri lamnæi 358
 Hellenicus ab Acusilao de genealogijs
 multum discrepat 828
 Helcanes Lenita et eius uxores ac liberi
 131.132
 Helena Adiabenorū regina transit ad re-
 ligionem Iudaicam 532.533.534
 eius monumentū Hierosolymis 756
 Helena Monobaxi regis matris regia
 Hierosolymis 761
 Helius. uide Elias
 Heliopolis 42
 Helonis principatus Hebr. 126.127
 Heniochi Romanis subiecti 665
 Heron. arcatabernaculi 65
 Herennius Capito procurator laniæ 491
 Hermæus qui et Danaus denominatus
 843
 Hermippus Græcus historicus diligentis-
 simus 838
 Hermogenes Græcus Iudeorū mentio-

nem facit 841
 Herodes Agrippæ frater, rex Chalcidis
 529.530. moritur 537
 Herodes Antipatri f.374. Hierosolymo-
 rum dux constituitur, Ezechiasque cum alijs
 prædonibus afficit supplicio 377. in-
 fantum ob eadem exorsus dicit causam
 378. præficitur Cæsariæ ibidem. Ro-
 manorū beneuolentiam capiat et asse-
 quitur 382. Malichum trucidat 383
 Antigoni Aristobudi, profligat ibi.
 uxores et liberos sibi parat, ac M. An-
 tonium corrumpit 384. accusatus te-
 trarcha constituitur 385.386. strenue
 pugnat 386. elabitur ex hostium insi-
 dijs 387.388. difficilibus professioni-
 bus exercetur, usque Romam 389. rex
 Iudææ à senatu Rom. declaratur 390
 ex Italia nauigat, et pugnat contra
 Antigoni 391.392. auxilio ue-
 nit M. Antonio 374. prodigiose ser-
 uatus bis 395. Hierosolyma expu-
 gnatur, et Antigoni capit 396. Anto-
 nio donat 398. Aristobulum ponti-
 ficem occidit 400.401. à Cleopa-
 tra ad stuprum sollicitatur 404. bel-
 lum Aretæ infert 405. concio ad mili-
 tes 406. Hyrcanū occidit 409. quo-
 modo amicitiam Antonij excusari ac-
 pud Cæsarem, et regnū ab eo obtine-
 rit 410.411. Mariammē uxorem in-
 terfecit et magnifice donatur à Cæsa-
 re 412. necatā à se uxorem luget mi-
 ris modis 413.414. effertur ad ce-
 dem amicorū quorumcumque, et ad om-
 nia mala inclinat 414.415.416
 arces in suam tutelam extruit 417
 fami urgenti succurrit 418. quomodo
 subditos in officio continuerit 419
 Cæsaream condiderit, et à Cæsare sit
 muneratus 420.421.422. salutem
 Agrippam 421. extruit templū Cæ-
 sari, et tributorū partem subditis re-
 mittit et conuenticula populū prohibe-
 bet, et Essenos magnificat 422. templū
 nouū edificat Hierosolymis sumptuo-
 sis. 423.424. legem statuit de furi-
 bus nouam 426. nauigat ad Cæs. et
 reductis Roma liberis dat uxores, A-
 grippamque honorat 427.428. quar-
 tum tributum partem suis remittit
 430. ipsius familia domesticis agita-
 tur disidijs 431. filios suos apud Cæs.
 accusat 432. quinquennale certamen
 celebrat, arces cōdit 435. multaque a-
 lia 436. qualis ingenij ibid. pecunijs
 destitutus Davidis sepulchrum reclu-
 dit 438. omnes coniunctos habet su-
 spectos 440.441.442.443.

à Sylleo inique accusatur apud Cæsarem
 444.445. accusat filios apud
 concilium Beryense 450. strangulat
 451. liberis ipsorum prospicit 454
 quas ipse uxores habuerit et sobolem
 454.489. Antipatrum damnatum in
 uincula coniicit 463. morbo correa-
 ptus testamentum cōstitit 463.464.
 morbus qualis fuerit 465. sub mortē
 liberalissimus et crudelis. 465.466
 uim sibi conatur inferre, et Antipatrum
 iubet occidi 466.467. testamētis mu-
 tato moritur ac funeratur 467. testa-
 mento eius confirmato quantum filijs
 ipsius patrimonij superfuerit 476
 præficiunt Galilææ, et strenue agit
 595 accusatur Hyrcano à maleuolis
 596. uindictam patris mortem 598
 eius uictoria ibid. accusatur 599
 quomodo se gesserit in pugna contra
 Antigoni et Parthos 600.601
 edificat et multis premitur malis
 601.602. Romā nauigans iacturam
 facit 602 rex Iud. constituitur 603
 Antigoni expugnat et latrones 603
 604.605.606.607. fratris mora-
 tem ulciscitur 607. in graula incidit
 pericula 607.608. Syros et Ar-
 bes uincit 610.611. conciliat sibi Iud-
 limum Cæs.612. edificat, amicos ac pa-
 rentes honoribus afficit 613.614
 615.756.761. athletam et uenator-
 rem agit ac bellatorem 615.616
 disidet cum filijs duob. et uxore 616
 617. reconciliatur filijs 618. iterum
 disidet cum ipsis 621. accusat filios
 apud Cæs. et Beryti 625. occidit 626
 654. occisorū liberis prospicit 627
 quot uxores et liberos habuerit ibid.
 eius domus iterum conturbatur dis-
 dijs 628. Pherorā extrudit 629. ac-
 cusat filium Antipatrum 633.634
 morbo corripitur lethali 635.636
 crudelitas eius et mors 636.637
 quomodo Romanū adduxerit exerci-
 tum 770. inlaurat ciuitates 812.819
 Herodes Herodis fil. Iuliadæ condit 481
 489. tetrarcha fit, 481. recipitur in
 amicitia Neronis 482. quomodo pe-
 rierit ibid. Vitellij iram in se concitat
 487. bello ab Aretæ superatur ibid.
 488. Herodiadis amore capitur 487
 489. uxoris importunitate in exiliū
 detruditur 497.498. quali fuerit in
 genio 528
 Herodes Herodis fil. Tiberiadæ et Iulio-
 polim cōdidit 650. à Caio Cæsare ob
 auaritiā increpitus, in Hispaniā cum
 uxore fugit 651. quando decesserit,
 688

INDEX

- et quos liberos reliquerit 654
 Herodias Agrippæ soror, Herodis iunioris uxor 487. 488. odio prosequuta fratrem se suumq; maritum in exiliū conijcit 497. 498. eius exprobrationes et stimuli 651
 Herodion conditur 388. 601. 615
 Herodoti lapsus 261
 Herodotus cuncti mendacem ostendunt 828. Romanorum meminisse 831
 Herodotus erroris argutus 221
 Herodotus Halicarnassensis Iudeorum gentem non ignorauit 838
 Heroum oppidum 41
 Hesioidus ab Acusilao in quam magnis corrigatur 828
 Hettan prædium 216
 Hezærbunis dux captus 123
 Hieremie prophete uaticinium et epicedion Iosie conscriptum 265. 266. 267. 268. 269. damnatur, iterum ab soluitur 266. aufugit ibidem
 Hieremias in carcerem coniectus torquetur 268. in cœnosum puteū præfocandus demittitur, uerū rursus liberatur 268. non uult proficisci Babylonem 271. donatur magnis munerib. et alia eius gesta ibidem
 Hieremias consulens Ioanni Caræe abducitur ab eo in Aegyptū ubi Aegyptiis captiuitatem indicat 272. 273. eius uaticinia celebrata 769
 Hierichus urbs 88. excinditur, et restaurator ipsius diris deuouetur 108
 Hierichus desolata 737. eius agri descriptio 737. et 738
 Hierichontis fons ex pestilenti et infrugifero saluberrimus, et feracissimus ab Heliseo factus 737
 Hierichuntij agri bonitas 211. 369. 404
 Hieroboamus Nabathæi filius uaticinio cognoscens se futurū regem, populum ad defectionem sollicitat, effugit Solomonis iram 217. 218. decem tribuū rex eligitur et Sicimis habitat 219. duasq; uitulas aureas facit, et templa 219. brachium eius apoplexia tangitur, et inde à pseudopropheta seducitur 220. 221. filio suo egrotante quid responsi acceperit à propheta 222. 223. contra Abiam ducit exercitum 223. uincitur ac moritur relicto regni successore Nadabo 224. familia eius cuncta tollitur ibidem
 Hieroboamus Iosæ filius regnū Israelitarum excipit 251. 252. Syriā suo regno licet impius adiicit ibid. moritur Zacharia filio herede relicto 253
 Hieronymus historicus Iudeorum 841
 Hierosolymæ rex cum michis regibus occiditur 110
 Hierosolyma oppugnatur, inferiorēq; parte capitur 115
 Hierosolyma ciuitas Davidis dicta, et quomodo ex ædificata 171. 333
 Hierosolymorū thesauri auferuntur, moenia ad trecentorū cubitorum spatium diruuntur per Iosam 252
 Hierosolymorum captiuitatem qui prophete prædixerint 265
 Hierosolymorum captiuitas, direptio, et à fundamentis uastatio 270
 Hierosolyma capitur ab Antiocho Epiphane, templūq; eius spoliatur et prophanatur 321. restituitur tam urbs quàm templum 326
 Hierosolyma et templum à Pompeio expugnata 369. 370
 Hierosolyma diripitur à Parthis 388
 Hierosolyma cuiusq; templum cur deus auersatus 542
 Hierosolyma ad summum felicitatis euasisse fastigiū, et ad extremā esse deiecta miseriam 579. expugnantur ab Antiocho Epiphane 581. à Pompeio magno capiuntur 589. 590. diripiuntur à Parthis 601. oppugnantur ab Herode 608. 609
 Hierosolyma Iudææ umbilicus cuiusq; situs 688. descriptio 755. 756. 840
 Hierosolyma bello, dominatione, seditione laborat 734
 Hierosolyma quādo et quoties capta uastata 803. quando in ea templum edificatum ibid. eius origo et finis ibid.
 Hierosolyma nō idem uoce Iudaica quod Græca significat 849
 Hierosolymitanis fame laborantibus succurrit Helena 534
 Hierosolymitanorum supplicatio 655
 Hierosolymitani officiose Agrippæ, et Politianō obuiam progressi 663
 Hierosolymitanorum et Romanorū seditio 670
 Hierosolymitanorū luctus publicus 672
 Hierosolymitanorum turbæ et indignationes propter Iosephum 797. 708
 Hierosolymitanorum miserabilis clades, et fuga ad Vespasianum 733
 Hierosolymitani prima aggressione superiores 751. in legionem decimam excurrunt 752. eorum insidiæ contra Romanos 754. seditiones perpetuæ 761. 762. conflictus cum Romanis 762. 763. 764. 765. 766. 767. pugnant circa machinas Romanorum 763. ualde terrentur 767. eorum

pertinacia 768. autum degestum 771. crudeliter afficiuntur ibidem et 772. Romanos inuitos ad sui excidium coegere 772
 Hierosolymitanorum calamitas, et clades miserrima 772. 773. pertinacia crudelis ibidem conflictus 774. fames 776. profugia ad Romanos 778. eorum qui transigerunt, una nocte uiscera duorum milium patefacta sunt ibid. famis incrementū horribile 779
 Hierosolymitanorum quā multa milia paucis diebus per unam portam elata 779. egenorum quot milia portis eiecta ibidem. conflictus cum Romanis circa aggeres 780. 781. pugna magna et ferox 783. mendacia inter seditiosos 785. pertinacia insana ibidem. pugna atrox circa cuspideas 786. 787. pugna circa templum 788. dolus contra Romanos 789. fames 790. pugna circa porticas 791. circa templum 792. 793. strages et fuga incenso templo 793. 794. sex milia in porticum confugiant, seq; saluari ex propheta falso seducuntur 795. plurimi confugiant ad Titum 800. infinita multitudo uenit ibidem. strages crudelissima, incendium, summes captiuitasq; 801. 802
 Hierosolymitani soli quanta bonitas 113
 Hiezezielis prophetia 265. 267
 Hin, mensura qualis 69. 72
 Hippeni Iudeos suos cohabitatores male tractant 674
 Hippici turris descriptio 756. 757
 Hippodromos, locus 636
 Hiram Tyriorum rex, Salomoni quid ad templum Hierosolymis contulerit 834. multatus, quod Salomoni proposita enigmata soluere non potuit 835. eius gesta ibidem uide etiam Iromus
 Hispani quando et quemadmodum Romanis subditi 666
 Historia apud Barbaros solennior quàm Græcos 831
 Historie scriptori que curanda 365
 Historie ueritatem à Iudeis honorari, et Græcis uerò negligi 579
 Historie ueræ quod indicium 829
 Historiarum scriptoribus non idem scopus 1
 Historicus mendax quāto à falsario instrumentorum differat 570
 Historicus quis laude dignus 579
 Historici quod officium 571
 Holocaustoma sacrificium cur dictum 71
 Homeri

IN IOSEPHVM.

Homertipotenatenuum uctusius 828
 quomodo conseruatum ibidem
 Homicidarum inuitorum asyla 93
 Homicidij incerti inquisitio qualis fiat 97
 Hominis creatio 3
 Hominis etatis quis terminus prescriptus 7.13
 Homines quando degenerare à uirtutibus ad uitia coeperint 6
 Hominum cãmèrcia quibus uitanda 74
 Hominu ingenium quàm sit malum 155
 Homonœa loci nomen 567
 Hortos pensiles à Nabuchodonosoro exstructos 27
 Hostij reuerentia 16.117
 Hyc uocis significatio 832.833
 Hycsyami descriptio 68
 Hyperberetæus mensis 72.208.228
 Hyrcanium uicus 610
 Hyrcanus Alexandri Iannæi filius constituitur pontifex 383. 587. fœderatur fratri, et octosam uitam elegit 365
 366. 587. 588. cur ignauus habitus et fugerit ad Aretam 366. Scawri amicitiam frustra ambit 367. disceptat apud Pompeium cum fratre 368
 redditur ei pontificatus 370. 376
 honoratur ab exteris gentibus 376
 honoribus ab Iulio Cæs. afficitur 379
 capitur et amputantur auriculæ eius 387. 388. 600. 601. à Parthis dimissus ad Herodē reuertitur à quo perfide tractatur 398. 399. occiditur tandem ab eodem 409. 616. quali fortuna per omnem uitam fuerit agitatius ibidem
 Hyrcanus primus eius nominis pontifex 486
 Hyrcanus quomodo à Ptolemæo sororio tractatus et Antiocho Eupatore, tum gesta ipsius 582. 583
 eius felicitas 584. eius bellum cum Arabibus 589. iterum fit pontif. 591
 594. pontificatus confirmatur et regnum datur Iudæe 596
 Hyrcanus Iosephi Tobie filius, adolescens ingeniosus 317. 318. 319. eius gesta et mors 320
 Hyrcanus Simonis Matthie filius effugit Ptolemæi insidias, et principatu potitur 350. 351. oppugnatur ab Antiocho Sotere ibidem pacem ab eo redimit ccc. talentis, Davidisq. thesaurum tribus milibus talentorum imminuit 352. urbes ab hostibus ablatas recuperat, pacemq. cum Rom. init. 352. 353
 Samariam obsidet et radicibus tollit, cumq. deo colloquitur 354. 355

eius felicitas et mors 355
 somnium de filijs quale aliquando habuerit 357
 I Abinus rex Hebræos opprimit opprimiturq. ipse 121
 Iabiffa ciuitas, et Iabiffenorū officium in Saulum et filios eius extinctos 165
 Iabifus ciuitas capta, et omnes eius habitatores cæsi præter cccc. uirgines 118
 Iachin, columna nestubuli templi 206
 Iacimus. uide Alcimus
 Iacimus Zamaris filius eques 455
 Iacobi, filij Isaci natiuitas 21. præripit fratris benedictionem paternam 22. fugit fratris iram 23. dormienti uisio offertur ibidem. et nuptias celebrat 24. uisiones iterum 26. aufugit à socero 25. redit cum fratre in gratiam 26. 27. luctatur cum spectro 27
 Iacobus uocatur Israel 27. desedit Laban deos ibidem
 Iacobus partitur cum fratre hereditatē paternam 28. opulencia eius et felicitas 29. Iosephum luget 31. mittit filios frumentatum in Aegyptum 35. proficiscitur ipse etiam cum omni familia 41. moritur 42
 Iacobus et Simon Iudæ Galilæi filij aguntur in crucem 537
 Iacobus frater Christi lapidatur 544
 Iacobi rectoris Iudæeorū proditio 740
 Iacobi, septimi ex fratribus Macchabei supplicia et constantia 883
 Iaddus filius Ioannis pontifex patris loco fit. 301. Alexandro magno negatur uenaliū rerum 302. placat eundem et impetrat quod uult 303. moritur 304
 Iadon propheta Hieroboami idololatriā obiurgat 219. discerpitur à leone 220
 Iabel. uide Iale
 Iairus Galadenus, princeps Hebræorum 125
 Iale Iabinum occidit 121
 Ialus custos thesaurorum Davidis 198
 Ianie regni termini 832
 Iannæus Alexander. quære Alexander 564
 Iapha uicus 700
 Iaphæ munitiones 9
 Iaphetus filius Noe
 eius soboles quanta et quibus gentibus nomina dederit 10
 Iaphthes acciur ad principatum Israelitarum 123. 129. uictor filiam suā deo maritat ibidem
 Iar, mensis 205
 Iardan uicus 688

Iason, aliæ Iesus, Onie pont. filius, pontificatum fratri extorquet 320
 Iason ut pontifex constituitur quantum merari Antiacho. 874
 Iauanes Iapheti filius 10
 Iazarus pontificatu priuatur 481
 Iaziel propheta uaticinatur Iosaphato 237
 Iaxoron urbs spoliata et cōcremata per Iudam Macchabeum 327
 Iberi, populus 10
 Ibes serpentibus infesta 47
 Ides scelus et supplicium 482. 485
 Idumæa unde dicta 28. Dauidi subdita 175. eius tumultus 642
 Idumæi, quomodo circumcissionem et religionem admiserint 352
 Idumæorum nationis descriptio 725
 727. uiginti milia cum ducibus quatuor Hierosolymam ueniunt 726
 seditio et tumultus 728. 729
 Idumæi cum uiginti quinque milibus cōtra Simonem Gorie 740. Ioannis Lenie pecunias prædantur 742. ad Titum supplices ueniunt 800. scelerata eorum facta repetita 817
 Iebostus Sauli filius constituitur rex 166
 amittit regnum 167. 168. occiditur per insidias 169. sepeliatur honorifice à Dauide 170
 Iebusei populus 12
 Iebuseorum ludibrium in Dauidem male ipsis cecidit 171
 Iechonias. uide Ioachimus. nam binominis fuit
 Iephthe. uide Iaphihes
 Iesraela urbs 229
 Iesseus filius Obedæ 131
 Iessei filij qui 147
 Iesus Christus describitur 484
 Iesus Anani filius prædixit Hierosolymæ excidium 796
 Iesus Damnei filius fit pontifex 544
 Iesus Gamalielis filius fit pontifex 545
 Iesus Iason dictus Onie frater pontificatus honoratus et mox eo priuatus 320
 Iesus Iosedeci pontificis filius pontifex 287
 288
 Iesus Naueci filius exercitui præficitur, et uincit Amalecitas 59. Chananeæ explorationem indicat suis commilitonibus, et territis reddit animum 78. Moyses eum sibi successorem designat 93. prædicit, quæ gesturus erat 104. Chananeam explorat 106
 Iordanem cum exercitu superat 107
 Hierichuntum sine labore capit 107
 108. 737. et Ainam excindit 108
 109. Gabaonitis fœderatur capitiq. Ggg 2 quinq.

quinq; reges 110. reges Libani uicia
nos expugnat 111. munit ciuitates
ibidem terram uictoria quesitam di-
uidit tribubus 111. 112. precipit eis
ut reliquias Chananeorū tollant 112.
Sicima eligit sibi domicilium, ubi mo-
ritur 114. 115
Iesū Phabetis filius pontificatu priua-
tur 419. 420
Iesū pontificis ad multitudinem Hieroso-
lymitanam oratio 726. 727
mors 730. eius uirtutes celebrate
ibidem
Iesū Saphie filij facinora 553-557
558. 567. 568.
Iesū Sapphie filius 680
Iesū Thebuthi sacerdos Tito sacra dona-
ria tradit 800
Iesū Tobie filius, quid gesserit 708
709. 711
Iesus Amasis fil. Ramatham expugnat, et
inungitur rex Israelitarū 244. 245
Iezababā et omnem Achabī et O-
chozie cognationē tollit 246. 247
Bali sacerdotes extirpat 247. cōtem-
ptor et ipse numinis moritur Ioazā
filio succēssore relicto 249
Iesus propheta arguit Iosaphatum 236
Iezababā quā mala mulier 227. 228
minatur Elie interitum 229. Naba-
thum curat lapidib. obruendum 230
præcipitata de turri ab equitibus pro-
culcatur 246
Illyricos Romanis subditos 666
Ilyx, ager qualis 56
Immundi qui Moysi 74
Impedimentorum custodibus æque ac pu-
gnantibus prædam partiendam 164
Imperatores Rom. semper honorauerūt
et ornauerunt templum Hierosoly-
mitanum 778
Imperij Romani fines quousq; 665. 691
Indorum mortis descriptio enarrata 821
Iniuria maxima quæ 96
Inuentia debere restitui 101
Inundationis uniuersalis descriptio 7
Ioabi cum Abenro pugna 166. 167
Abenerum turpiter occidit 168. exer-
citui præficitur Dauidis 175. Syros
uincit 176. Dauidis nomine bellige-
ratur fortiter 177. 178. ingeniosum
commentum fingit 181. Abesalomum
inermis 186. Dauidem Abesalomū
lugentem increpat 187. præfectura
priuatur 189. Amasam interfecit et
Sabæum persequitur caputq; ipsius
ad regem perfert, et restituitur pristi-
næ præfecturæ 190. populum censet
192. 193. occiditur 201

Ioabius quomodo Gotholiam regno spo-
liat et occidit, Ioasumq; regno præfi-
cit 247. 248. studet templo restau-
rando et moritur 249
Ioachabius natiuitas et quid significet 133
Ioacimus Iesū filius pontifex 289
Ioachimius Ioacimi fil. in regnum pater-
nū constituitur 266. abducitur in ca-
ptiuitatem Babylonem 267. libera-
tus ē uinculis regie præficitur 276
Ioacimus Iosie, uocatur Eliacimus, acci-
pit regnum patris tributarium Aegy-
ptijs factum 265. tributarius etiā fit
Babylonijs 266. occiditur ibidem
Ioacimus pont. mortuus 291
Ioannes, alias Hyrcanus. uide Hyrcanus
Ioannes Anania filius Gophnitice et A-
crabatene regionum rector designa-
tus 680
Ioannes Asamonei fil. occisus 582
Ioannis Baptiste interitus 488
Ioannes Careæ filius dux profugorū Hie-
rosolymitanorū fideliter consulit Go-
doliæ 271. Ismaelem Godoliæ interfe-
ctorem persequitur 272. consulit Hie-
remiam, et ipsum in Aegyptum abdu-
cit ibidem
Ioannes dux militum Ionathæ 234
Ioannes Effesus Tamnam missus, ut topa-
riam administraret 680
Ioannes Gaddis Matthei fil. 322. à Me-
dabensibus Amariis occiditur 335
Ioannes Idumæorum dux ab Arabe quæ-
dam sagitta occisus 763
Ioannes Iudæ fil. in pontificatu succedit pa-
tri, et fratrē in templo occidit, ac mo-
ritur 301. Ionathæ ac Iudæ fratris
Ioannis interitum uindicat ibidem
Iacchidem adigit ad inuidium secum
amicitiam 336. eius amicitiam tam
Demetrius quā Alexāder Antiochi
Epiphanis ambiūt 337. 338. Alexan-
dro quā fuerit gratus 340. uincit
Apollonium Dauum 341. amicus fit
Demetrio Nicanori 343. sociat se An-
tiocho Alexandri contra Demetrium
344. 345. deferitur à suis, tamē uin-
cit, et renouat fœdera 345. capitur
per proditiōē 347. occiditur 349
Ioannis Leui filij Gischalensis facinora
551. 553. 554. 555. 561. 562. 564
566. Gischalam Iosephi iussu muro
cinxit 680. eius proditiō et doli ua-
rij 681. dolus nouus 682. 683. fuga
cum mille Syris fugitiuis 683. ad de-
fectionem incitat 717. Titum fallere
conabatur 718. Hierosolymam fugit
719. eius excusatio apud Hierosoly-
mitanos 720. Hierosolymitanis exi-

tij causa 724. 725. malitia, crudeli-
tas et gesta 734. 742. 743. 761. 762
764. 765. 771. 772. 779. 778
780. 781. 783. 785. 789. 797. 803
817
Ioannis Lemie confictus 748. 749. im-
pietas 759. 753
Ioannis pontificis monumentum 762
Ioas seu Ioasēs Ioaze fil. patris regno pri-
uatur 250. moriens regnum filio Hie-
roboamo relinquit 251. contemnit
Amasie minas, quem caput in pugna
252. perit ibidem
Ioasus Ochosiæ filius quomodo à Goto-
lie seuitia seruatus et rex constitutus
247. 248. 249. à religione deficit
et legibus ibid. Zachariam Ioadi fi-
liū in ipso templo lapidat 290. egro-
tans occiditur ibidem
Ioazarus dux missus contra Iosephū Ma-
thie filium 683
Ioazarus Iosepho inuidet 562. 570
Ioazarus priuatur pontificatu 481
Ioazas Ieu filius regnum paternum asse-
quitur 249. 250. dei beneficio libera-
tus moritur 250
Ioazus Iosie fil. regnum paternum caput,
uir impius captiuus in Aegyptum ab-
ducitur et moritur 265
Iobachus torrens 27. 37
Iobel fil. Lamechi 6
Iobelus quid significet 76
Iobeli anni remissio et libertas 75
Iochabel mater Moysi 44
Iodes à Moabitibus oppressor Hebreos li-
bertati restituit 320
Iohel Samuelis fil. quomodo se in princi-
patu gesserit 136. 137
Ionas propheta uaticinatur Hieroboa-
mo Amasie filio 252. quomodo ad
Ninuiam missus sit, et in mare proie-
ctus ac à ceto haustus post triduum ui-
uus in terram renouit 252. 253
Ionia unde sic dicta 10
Ionici Iudæi apud Agrippam queruntur
Gentilium iniurias 429
Ionum in Iudæos odium 313
Ionathas Anani sit pontifex 498. hono-
re priuatur ibidem
Ionathas Anani fil. 527. pontificatū obla-
tum respuit ibidem
et eius gesta 656
Ionathas Asamonei fil. Antiochi Epiphi-
lio reconciliatur, capitur à Trypho-
ne et occiditur 582
Ionathas Sauli filius castrum Padesino-
rū expugnat 141. hostes unico tantū
armigero comitatus aggreditur 142
143. animosus et honestus 144
159

259. **E**t amor in Dauidem 151. 153
 fedus cum eo 152. 153. 156. cadit in
 pugna contra Palestinos 164. eius po-
 steri quo honore à Dauide affecti 175
 Ionathas cuiusdam Saducei cum Phari-
 seis contentio 355
 Ionathas homo uiliss. prouocat ad singu-
 lare certamen Romanos 788. Puden-
 tem equitem Romanum interficit. **E**t
 à Prisco centurione sagitta transfigi-
 tur ibidem
 Ionathas Matthie fil. 322. defuncto fra-
 tri Iude succedit imperij administra-
 tione 335
 Ionathas Phariseus 562. insidiatur Iose-
 pho. seruatur 565. 566. iterum insi-
 diatur eidem 567. 568
 Ionathas pontif. perimitur 541
 Ionathas pontifex primus Massadam edi-
 ficauit **E**t nomen id imposuit 818
 Ionathas qui aliàs Ionadab. socius Ammo-
 nis 179. solatur Dauidem 186
 Ionathas Same fil. sternit uirum sex cubi-
 torum 191
 Ionathas scariorum princeps circa Cy-
 renen 825. eius supplicium. 826
 Ioppe à Cestij militibus capta, direpta et
 incensa 676. bis à Romanis funditus
 excisa 707. eius situs descriptus ibid.
 Ioppensum interfectorum quot millia
 676
 Ioramus Achabi fil. in regnum paternum
 succedit 238. Moabitis expugnat
 239. monitus ab Eliseo cauet Syrorū
 insidias 240. fame urgente Eliseum
 iubet interfici, cuius mādātū eum mox
 poenitet 241. liberatur ab obsidione
 Adadi 242. in oppugnatione Rama-
 the sagitta vulneratur 244. occidi-
 tur ab Ieu. **E**t cadauer eius in agrum
 Nabathi proicitur 245
 Ioramus Iosaphati fil. succedit in regnum
 paternum 240. fratres **E**t amicos pa-
 ternos occidit 243. deficiunt ab eo
 Idumaei aliq. gentes aliquot 244
 cognoscit suum fatum ab Elia. **E**t mor-
 tuus tractatur pro merito ibidem
 Iordanis fontium origo 12
 Iordanis refertus mortuis 736
 Iordanis fontes **E**t cursus 711
 Iosabetha Ochozie soror germana quo-
 modo Iosaphum seruauit 247
 Iosadochus pontifex Babylonem uincit
 ducitur 270. eximitur uinculis 271
 Iosaphatus à commentarijs Dauidis 175
 Iosaphates Afani fil. in regnum paternū
 succedit 227. presidia urbib. suis im-
 ponit. **E**t collapsam religionem resti-
 tuit 233. 234. quantos habuerit exra-

citū paratos 234. increpatur ab Ieu
 propheta. pietatemq. de iustitiam com-
 lit 236. Ammanitai **E**t Moabitai ci-
 tra sanguinem uincit 237. cum Iorda-
 mo bellum infert Moabitis 238. mori-
 ritur 240
 Iosephus Antipatri filius 389. 593. oppu-
 gnatur ab Antigono 390. quomodo
 perierit 394. 606. arcani non satis
 continens 402
 occiditur 403. Idumaeae presidio pra-
 ficitur ab Herode 604
 Iosephus Salomes maritus Herodis man-
 datorum proditor occiditur 617
 Iosephus Cabeni pontifex 543. priuatur
 munere 544
 Iosephus Caiaphas. quere Caiaphas
 Iosephus Canai uel Camyde pontifex da-
 tum acquirit 532
 eo priuatur 537
 Iosephi Dalei fatum miserabile 794
 Iosephus Ellemi filius 465
 Iosephus **E**t Iesus potestates cum alijs mul-
 tis ad Romanos profugunt 785
 Iosephus Gorionis filius belli dux contra
 Cestiam 679
 Iosephus Herodis nepos occurrit Varo
 475
 Iosephus Itaburijs montis planiciem mu-
 ro circumdedit 716. interfectus Ga-
 male 717
 Iosepho Matthie filio quae causa fuerit
 Antiquitatu Iudaicarū. et Belli Iudaei
 ci historie descriptionis 1. suam hi-
 storiam ueracem affirmat **E**t incorru-
 ptam 438. ipsius genus. filij. institutio
Et doctrina. profectio Roman 549.
 naufragium passus à Poppea benigni-
 ter donatur. **E**t mittitur legatus in
 Galileam 550. committitur ea ipsius
 tutela 553. in quibus uersatus sit pe-
 riculis 554. bello necessaria compa-
 rat. **E**t oppida expugnat ibidem
 Ioannis insidias effugit **E**t Iesu latro-
 num principis 555. ignoscit capto
 Iesu. **E**t cum Ebutio bellum gerit 556
 insidijs calumnijs uarijs petitus euasit
 557. 558. 559. deficientes Tiberien-
 ses cohibet 560. ciuitates munijt
 561. insidias patitur. **E**t somnio con-
 solatur 562. astutia eius in cogno-
 scendis insidijs 563. Ioannis consi-
 lijs cōtra ipsum quomodo occurrerit
 565. Ionatham insidiatorem seruauit.
Et legatos mittit Hierosolyma 566
 in salutis discrimen incidit 567
 568. accusatur à Tiberiensibus **E**t
 irridetur. eorumq. urbem cepit 569
 570. Simonem **E**t Ionatham Hie-

rosolyma mittit 570. calumnias
 falsi historici depellit 571. historiā
 suae ueritatem adstruit 572. Seppho-
 ritas seruauit 573. Tiberiada seruauit.
Et Sepphorim capit. **E**t profugatur
 à Romanis 574. in pugna contra Sia-
 lam prolabitur cum equo 575. ca-
 ptus honorifice tractatur à Vespasia-
 no Titog. **E**t captiuorum multos libe-
 rat. falsog. accusatur 576
 uxores ducit et liberos procreat 576
 577. quā diligentia quog. ordine
 bellum Iudaicum conscripserit 578
 579. 580
 Iosephus Matthie filius utriusq. Galileae
 rector designatus 680. eius singula-
 ris industria ibidem. **E**t 281
 dolo Ioannis Giscala subito oppres-
 sus 682. contra Ioannem Giscalum
 profectus 683. 684. gesta contra Ro-
 manos 688. aduentu Vespasiani in
 Tiberiada confugit 692. primatibus
 Hierosolymis à Tiberiade de ratione
 bus belli scribit ibidem. Iotapatenis
 auxilio uenit 693. 694. 695. 696
 eius machina excogitata contra arie-
 tis ictus 697. fortia facta 699. 700
 quomodo è catenis liberatus per Titū
Et Vespasianum 745. 746. eius
 proluxa oratio ad Hierosolymitanos
 767. 768. 769. 770. 881. in de-
 ditione in puteo delitescit 703. eius
 socij ipsum persequuntur ibidem. eius
 oratio philosophica ad socios 704
 eius socij cum ipso cedet mutua for-
 tiuntur 705. cum altero sortem
 euadit ibidem. ad Vespasianum duc-
 citur ibidem. uaticinatur Vespasia-
 no imperium Romanum 706. ferme
 exanimatur 777. eius mater occi-
 sum credens cruciatur animo ibidem
Et 778. curato uulnere rursus mura
 circuit hortando 778. mandata Titū
 Ioanni Hebraice nunciat 784. eidē
 colloquitur 785. 786. pro reliquijs ci-
 uitatis frustra obsecrat 799
 Iosephus medicaster defectionis auctor
 561
 Iosephi filij Iacobi natiuitas 25. fratribus
 cur exosus 29. uenditur in Aegyptū
 30. sollicitatur ad stuprum à domina
 31. 32. somnia explicat 33. 34. è uin-
 culis liberatur 34. praeficitur Aegy-
 pto. nominatur Psontomphanecus 35
 fratres capit ibidem. **E**t miris exa-
 gitat modis 36. 37. 38. 39. cognoscena-
 dum se ipsis exhibet 40. patriada
 ueniant occurrat 41. moritur **E**t
 ossa eius in Chananēam transferunt
 422 3 tu

I N D E X

tur 43. 53. laudatur	872	mone	212	tuuntur libertati per Gedeonem	123
Iosephus apud Vespasianum accusatus	826. quinq; milium annorum histo-	Isacus nascitur et circumciditur 17. du-	17.	sub Abimelecho male habentur	124
riam Græco sermone contexuit	827. eius historie certitudo 830. dux ipse	citur sacrificandus 18. ducit uxorem	21.	125. iam ab Ammanitis sed per Iapha-	125
Gabileorum à Romanis captus ibid.	solutus uinculis cum Tito ad obsidio-	21. nascuntur ei gemini 21. Abimele-	cho exosus reconciliatur, et sodit pu-	them liberantur 126. ceduntur à Pa-	126
nem Hierosolymorum profectus ibid.	831	teos 22. fallitur ab uxore ibidem. mo-	ritur	lestinis et fugantur 132. vindican-	132
Iosephus belli historiam primum Vespas-	831	ritur	28	tur in libertatem à Samuele 135. 136	135
fiano et Tito obtulit, ut sibi testes es-	831	Isacharis fors	112	male tractati ab Ammanitis libera-	136
sent 830. Agrippæ regi eam dedit	831	Isoseth. uide Iebosthus		tur à Saulo 139. 140. ceduntur à Pa-	139
ibidem. Antiquitatis libros ex sacris	831	Iseremoth locus	77	lestinis 164. 165. ciuili bello laborat	164
litteris interpretatus est	831	Isiacorum scelus et supplicium	484	166. 167	166
Iosephus Simonis filius toparchiam ad-	680	Isidis statua et templum tollitur	485	Israelite quot annis post Iesum nequice-	171
ministrat	680	Ismael Fabi filius pontificatu uix dum na-	482	runt Chananeos ex Hierosolymis eja-	171
Iosephus Tobie filius quomodo Ptoleme-	315	cto exiit	482	re 171. Reliqua ipsorum gesta sub	171
um Energete reconciliari iudeis	315	Ismaelis Abrahami filij natiuitas et cir-	18	regibus comprehenduntur, Ezechia	171
316 festinum eius responsum	316	cumcisio 16. 18. Arabum autor est 18	18	regem restituere religionem conatam	171
uxores et liberi	317	ducit uxorem, gignit fil. xij.	18	cōdemnat, et propheta occidit 257	171
Iosephus Zacharie s. prescitur præs-	317	Ismael Phabei filius constituitur ponti-	542	transfertur in Mediam et Persidem	171
dio Hierosolymorum 327. uincitur à	328	sex	542	et quo tempore id factum	258
Gorgia	328	Ismael regij generis iudeus Godoliam in-	542	Isa quid Hebreis	4
Iosias Amasis filius patri in regnum succe-	263. 264	terficit 271. 272. quantam cedem	542	Isacharis natiuitas 25. filij quatuor	4
dit, optimam remp. et ueram religio-	265	etiam aliorum hominum fecerit præ-	272	Issemus fil. Athemæi, unus fortium Dauid	192
nem instituit sublati idolorum aris et	265	ter Massphatenses abductos	272	Itaburius mons 112. 119. situs	716
sacerdotibus	265	Israel quid significet	27	Italie bella ciuilia	741
moritur	265	Israelite inhumaniter tractantur ab Aeg-	27	Itibæ seu Hirenes concubine Ptolemæ	852
Iosue. uide Iesus		gyptijs, necantur, et grauius labori-	27	Phylconis sobrietas	852
Iothamus Ozie filius uir pius patri in re-		bis atteruntur 43. 44. labor au-	27	Ithamari domus priuatur sacerdotis 208	208
gno succedit, Ammonitisq; tributa		getur 50. quantus eorum ex Aegypto	27	Ithobal Tyriorum ac Sidoniorum rex	247
pendere cogit et moritur 254. 255		migrantium numerus 52. transeunt	27	Iubal, et eius inuenta	6
Iothamus Zacharie regis filius patri in		mare rubrū 54. armis Aegyptiorum	27	Iudas Heberi filius quos liberos habue-	12
principatu succedit uir pius et iustus		se mununt 55. obmurmurant Moyse	27	rit	12
254. Ammanitis tributarijs fa-		56. coturnicibus pascuntur mannaq;	27	Iucundus equitum prefectus tumultum	660
ctis dedit, filio Achaze successore re-		57. ab Amaleitis prelio infestantur	27	Cesareæ sedat	660
lictio 255		58. 59. collatio ad tabernaculi structu-	27	Iucundus Herodis satellites falso accusatus	447. 624
Iothanes Gedeonis filius parabolis ad		ram 63 seditionibus agitantur et pu-	27	torquetur	447. 624
Hebræos loquitur contra Abimele-		muntur 77. 78. negatur eis ingressus	27	Iudea latronibus expletur	544. 545
chum	124	in Chananeam	78	Iudee regio ubi præstantissima	589
Iotape Samptigerami regis filia	489	Israelite in scio Moyse cū Chananeis pu-	78	Iudee descriptio	688
Iotapatæ situs descriptus	694	gnantes uincuntur 80. que eis trigin-	78	Iudee nulla pars erat que non una cum	735. 824
Iotapatæ excidium Hierosolymæ nuncia-		ta octo annis in deserto obuenerint	78	Hierosolymis interiret	735. 824
tum quali luctu urbē repleuerit 707		85. 86. quales milites fuerūt 87. Amo-	78	Iudeus uiuus captus, Titi iussu crucifigi-	763
Iotapatenorū confictus acer cum Roma-		reos extinguunt 87. 88. à Madianita-	78	tur pro muro Hierosolymæ	763
nis 693. 694. 696. 697. 698. cala-		rum puellis seducuntur 90. 91. eos	78	Iudei quando primum ceperint appella-	292
mitas miserabilis 698. 699. 700		excindunt 92. Hierichuntem delent	78	ri	292
Iotapateni cuiusdam capti à Vespasiano		108. item Ainā 109. partiuntur Cha-	78	Iudeis permittitur à Cyro redire Hiero-	281
constantia 702. Vespasiano produn-		naneam, et quisq; in suam sortē mit-	78	solyma, et templum ibi edificare ite-	281
tur ibidem. demum expugnatur ibid.		titur 112. 113. commouentur inter se	78	rum 281. impediuntur ab edificandi-	282
eorum quot milia occisa et capta 703		propter aram in ripa Iordanis extru-	78	do 282. à Dario Hystaspis filio libe-	282
Iouis mensis	86	ctam 113. quomodo se gesserint post	78	ri et immunes facti uiuantur in urbis	282
Iozarus constituitur pontifex 465. pri-		Iosue mortem 115. omisso bello agri-	78	et templi restoratione. et quot eor-	282
uatur eo	478	culture dant operam 116. corū præ-	78	rum Hierosolyma reuerfi sint	282
Irenæus amicitiam cum Dauide init	175	lium cum Beniamitis 117. Chusar-	78	quando templum abolerunt	282
Irenæus orator	469. 639	thi Assyriorum regi subiunguntur octo	78	eorum reip. que forma fuerit et quo-	282
Iris quid designet	9	annis 119. à Moabitibus subiugantur,	78	modo mutata ibid. duas tribus Hiero-	282
Iromi cum Solomone amicitia et mutua		à Iode libertati restituuntur	78	solyma redire uolentes per Asiam et	282
eorum beneficentia 204. 205. 214		iterum à Iabino opprimuntur	78	Europam degere, reliquis uero decē	282
quibus donis fuit remuneratus à Solo-		per Deborah redimuntur ibidem	78	ultra Euphratem esse 290. armati la-	282
		ab Amaleitis et Madianitis septem	78	borant 293. in summam calamitatem	282
		annis misere tractantur 122. resus-	78	per	282

per Amanem deueniunt 295. quomodo
do à Bagoſe tractati 301. quomodo ab
Alexandro Magno 303. quomodo ſub
Ptolemaeo Philadelpho 307. & inde
quomodo ab Aſiæ regibus alijsq; ho-
norati 312. 313. miſere ab Antiocho
Epiphane tractati 321. uſq; 329. ſub
Demetrio 331. cum Romanis primum
ſœdus incunt 333. in ſumma calamita-
te conſtituti poſt ludæ caſum 334
335. quando primum Romanis ſubdi-
ti 371. quibus honoribus et beneficijs
ab iſdem affecti 379. 384. 385
Iudeorum cum Samaritis contentio pro
pter templum 339. 338
Iudeorum ſectæ quot 346. 480
Iudei quàm ſint religioſi 370. 414
Iudeorum Cyrenenſium et Aſiaticorum
legatio ad Cæſ. propter Græcorum mo-
leſtiam 437
Iudei ſeditionem excitant 464. 468
471. 472. 473
Iudeorum conſtantia pro tuendis legibus
483. 499. 490
Iudeorum miſeria ſub Pilato 485. item
alibi 502. & inde 507. ſub Felici
541. 542
Iudeorum & Græcorum apud Alexan-
driam editio 498. 525
Iudei malè à Babylonijs tractati Seleu-
iam migrant 506
Iudeorum & Philadelphenſium diſidiũ
531
Iudeorum 30000. à ſeipſis cõtrita 538
eorum & alia clades ibidem
Iudeorum cum Syris diſidium 542
Iudeorũ pontificatus & principatus ſuc-
ceſſio & mutatio 546
Iudeorum epule ferales 638
Iudeorum cõtra Archelaum accuſatio et
petitio 644
Iudei Petronio ſupplicant 652
Iudeorum tumultus ſub Cumano & ca-
lamitas 654
Iudeorum & Syrorum ſeditio circa Ce-
ſaream 657
Iudeorum ſub Albino Hieroſolymis ſe-
ditio 658. alia ſub Floro Cefaræ 659
Iudeorum diſperſio in totum 668
Iudei legatos ad Florum & ad Agrippã
regem mittunt 669
Iudeorum contentio cum Romanis 669
captiuitatis eorum exordium 762
Iudei contra Iudeos in Sythopoli 673
Iudeorum Alexandriæ occiſorum quin-
quaginta milia 763
Iudeorum & Romanorum ſtrages in ſce-
nopregijs Hieroſolymæ 676. 677
Iudeorũ uictoria in ſignis cõtra Ceſium

678. 679. unde elati facti 885
Iudei à Romanis proſtigatũ 686. 701
Iudeorum clades ab Iudæis facta 729
Iudeorum circa ſepulturam cura 730
Iudeorum in Maſſada immane facinus
823. 824
Iudeorum apud Alexandriam & The-
bas interiũs 824
Iudeorum genas uetuiſſimum ex origi-
ne domeſtica 827
Iudeorũ cura cõſcribenda hiftoriæ 829
Iudeorum cur rara mentio in Græcis hi-
ſtorijs 827. 831. eorũ apud antiquiſ-
ſimos nomina 833. 834. eorum egreſ-
ſus ex Aegypto mille annis ante Iudaicũ
bellum 834
Iudeorũ magnanimitas & clementia in
quo conſiſtat 877. eorũ leges optime
869. omnes populi eorũ emuli ibid.
Iudeorum fides & auxilia contra Aegyp-
tios Rom. præſtita 853. merita Au-
guſti Cæſ. epistolis cõprobandur ibid.
Iudeorum integritatis teſtimonia ab Ale-
xandro, Ptolemaeis omnibus & ſena-
tu Romano, imperatoribꝫq; maxi-
mis facta 853. 854
Iudas Amaſie regis mater 251
Iudas, Iudei 12
Iude portio in terra Chananea 112
Iude natiuitas 25. conſilium de fratris ce-
de uitanda 30. homo uerbemens 36
filij tres 37
Iude tribus geſta poſt Ieſu mortem 115
Iudam inter xij fratres principatum ob-
tinuiſſe 197
Iudas Aſamonei filius quid contra Antio-
chum utrũq; fecerit, & quomodo re-
ligionẽ inſtaurauit ac pierit 581. 582
Iudas Chapeſei, uir strenuus 345
Iudas Eliasibi fil. in pontificatum patri ſuc-
cedit 301
Iudas Eſſenus propheta 585
Iudas Ezechie latronis filius Archelai re-
gnum affectat 473
tumultum excitat 642
Iudas Gaulanites Galilæus ſeditionẽ in-
ter Iudeos concitat 479. 480. eius
ſecta 481
Iudas Iairi latenter inter Romanorũ ma-
nus effugit 814
Iudas Iudæ filius præfectus Simonis cum
decem contubernaliſibus deliberat mi-
rum tradere Romanis 777
Iudas Iacchabeus 322. fratri in admini-
ſtratione ſuccedit 324. Apolloniũ &
Seronem præfectos ſuperat et occidit
ibid. Gorgiam & Nicanorem uin-
cit 325. itidem Lyſiam 326. templum
purgat & inſtaurat 326. uicinos mo-

leſtos domat magnis ſtragibus 328
327. 328. Nicanorem cum ſuis copijs
delet 332. creatur pontifex, & ſede-
tatur Romanis 333. cadit 334
Iudas Sephoræi Iophiſta 639
Iudas uates 356
Iudicum ſtatus quis 140. 141
Iudici imperium apud Iudeos quantum
durauerit 388
Iulia uxor Cæſ. Auguſti 435
Iulie Auguſti qd ab Herode legatũ 467
Iuliani centurionis fortitudo & ſanum
783. 784
Iulius Cæſar Pompeium fugat, & bellum
cum Aegyptijs gerit 374. amicus &
beneficus eſt in Iudeos 376. 379. pa-
rat expeditionem cõtra Scipionem et
Catonem 379. occiditur 381
Iulij Cæſ. magnificentia, & liberalitas in
Herodem 410. 411. 612. 613. uincit
M. Antonium 408. occidit eum cum
Cleopatra 412. beneficia in Ariſto-
bulum Alexandri 594. uic in Hyrcan-
num & Antipatrum 595
Iulius Capella 551. 553
Iulius Lupus Cefoniam cum filia interſi-
cit 519. interſicitur & ipſe 524
Iupiter Olympius 508
Iuriſurandi modus 20
Iuſtus Iofephi ſatelles cadit 578
Irate regis filij & fratres Tito ſuppli-
cant 799

L

L. Abanui Batuelis filius 13. dolore cum
Iacobo agit 24. 25. perſequitur fugia-
entem generum 25
Labofardachus Niglaſaris filius in pater-
num regnum ſuccedit 276
La edemoniorum amicitia cũ Onia pon-
tifice 319. 320
Lacedemonij cum Iudeis ſocietatem &
ſœdus faciunt 346
Lacedemonij quando & quemadmodũ
Romanis ſubditi 665
Lamechus, pater liberorum lxxvij. 6
Largius Lepidus decime legionis præpo-
ſitus 792
Latopolis 52
Latronum colluuius Hieroſolymis 720
721. eorum facinora 721
Latronum turba in Iudæa 546
542. 550
L. Lentuli decretum pro Iudeis 381
Lepidus à Caligula occiſus 508. 511
Leproſi quatuor Syrorum caſtra argen-
te inedia inuadunt 242
Leproſorum conditio 74. & quod alia
cubi ſint in precio ibidem
Lencæ loci deſcriptio 816
688 4 Lent

I N D E X

Leni, miltum præfectus	361	erfit in regnum 386. interficitur à Cleopatra	404	xilium miſit quing milia pedites equites mille	689																																													
Lenis natiuitas 25. ulcifcitur fororis ſuum 27. filij ipſius tres	41	Lysanias Parthos in Iudeos incitat	599	Malichus Iudeorum dux 592. auxilia tur Gabinio contra Alexandrum Iam neum 371. Antipatrum ueneno tollit	382. interficitur	383																																												
Leuite uxor quam nefande à Gabaonitis tractata	116.117	Lysias uincitur à Iuda Macchabeo	326	Malibæ uxor Herodis moritur	641	Malorum hominum mos	462																																											
Leuite eius prudentia	117	occiditur à Demetrio	331	Man uox interrogatiua	57	Manabafes ueſtis qualis	66																																											
Leuitarum numerus	76	Lysimachus fratrem ſuum occidit, et G4 zam prodiit	359	Manabemus Eſſenus Herodæ pueri ſcho las frequentantem ſalutat regem 422	Manabemus Iude Galilei filius Maſſadæ inuadit 670. uelut rex Hieroſolymam redit, et princeps ſeditionis fit ibidem interficitur	671	Manabemus occiſo Seleſmo regnum ſibi vindicat et Thapſenſes excindit, ag poſt à Pbullo pace redempta moritur	254																																										
Lex Moyſis cur à poetis aut prophanis historicis non tractata	307.312	Lysimachi portentoſa de Iudeis mendacia conſutata	848.849.850.859 860.866	M	Manaffes Iofeph filius	35.41	Manaffes in numerum Iacobi filiorum adoptatur 43. cenſetur loco Leni	76	Manaffe pars dimidia Chananeæ	112	Manaffes Ezechie filius regnum paternum aſſequitur, impiſſimus, et propheta rum occiſor captus à Babyloniorum rege tandem in principatum reſtituitur, et pietati ſtudet prioribus matatis moribus 262. 263. moritur relicto ſucceſſore regni filio	263	Manaffes Iohannis pont. fil. ducit uxorem Sanaballitis filiam Hicafſo uocitatem	301.302	Manaffes fit pontifex	319	Manaffes trans Iordanem miſſus, ut toparchiam adminiſtraret	689	Mandra, locus	272	Mane, quæ diei pars	3	Manethon Aegyptius historic. 832. eius hiftoria comprehendit 832.833.834. Manethon antiquitatem Iudeorum confirmat 834. Aegyptiacam hiftoriam ſe ex ſacris literis interpretaturum profeſſus 842. eius hiftoria emendata ibidem	843.844 845.846.847.850	Manna qualis cibus	57	Manna quando deſcendit	107	Manneus Lazari ad Tiſi profugit	779	Manoches Zelotypus Sampſonis pater angelum excipit	127	Mar locus cur fit uocatus	55	Mara quid ſignificet	130	M. Agrippa. uide Agrippa	525	Marcus Alexandri Alabarche fil.	525	M. Antonius. quære Antonius		M. Anton. Iulian. procurator Iudeæ 793		Marcus					
Legis nomen apud Græcos olim non fuiſe	860	Macedones traſſiſſe pedites mare Pæphylium	65	Macedones quâdo Romanis ſubditi	665	Macedones Aegyptios ſubiugarunt	858	Macchabei natu maximi et primi inter ſeptem fratres ſupplicia crudeliſſima et ipſius cum inſigni tolerantia ſermones 878.879. ubi hiftoria Macchabeorum fratrum		Macchæra dux Rom. legionum qualiſſe geſſerit apud Herodem	393.606	Machir, terij ex fratrib. Macchabei conſtantia	380	Macheruij Romanis perſuadent, ut præſidio ſuo decedant	764	Macherus quomodo capta à Romanis	813.814. ſicus eius deſcriptus	813	Macho capta et deſpredata	174	Macro præfectus prætorianorum militum	493	Madianitarum filia Iſraelitis illicitant ad delinquendum 90.91. ceduntur cū ſuis regibus	92	Madianitæ Hebreos ſubigunt 122. ceduntur maxima ſtrage	123	Madiana ciuitas	47	Madus, Madei	10	Magnus campus regio 562. eiusq; deſcriptio	737	Magog et Magoge populi	10	Magus Aegyptius pseudopropheta triginta milia hominum ſeduxit cum paucis fugit	ibidem	Magi et latrones iterum Iudeos afflixerunt	657	Magorum turba in Iudæa	541	542.543	Malichus exactionum collector pro Caſſio 597. nouas res molitur et ueneno tollit Antipatrum ibidem	luit poetas	598	Malichi Arabi regis perſidia	389.602	Malchus Arabiæ rex Veſpaſiano in aux			
Leges Moyſis ad mores pietatemq; pertinentes	45.46.95.96	Lie et Rachelis emulatio	25	Libri duo et uiginti apud Iudeos chronici	829	Liberius Maximus iuſſu Veſpaſiani Iudeis ſtipendium indixit	814	Lybia dicitur Aphrica	20	Libys, Libya	11	Linguarum multarum cognitionem cur Iudei non magni faciunt	548	Longæui cur primi homines	9	Longinus tribunus à Iudeis occiſus	678	Lōgini equitis Romani forte facti	765	Longini iuuenis Romani facinus	789	Lotus adoptatur ab Abrahamo 13. capitiuus abducitur 14. ſeruatur de excidio Sodomitarum 16.17. filia cum patre coeunt	17	Loti uxor in ſalis ſtatuum uerſa	17	Lucilius Baſſus legatus Herodium caſtellum capit 812. Macherunta quoq; 813. Iarden Syluam oppugnat	814	Lucius Annius Geraſam capit, et mille iuuenum interficit	738.739	Lutus tempus	100	Ludas, Ludi	12	Ludi Circenſes	509	Luminum feſtiuitas, et eius inſtitutio	326	Lupus Alexandriæ rector ad Veſpaſianum ſcribit de ſeditione Iudeorum 825	templum Oniæ ablatis donarijs claudit ibidem		Luftrandi populum modus	86	Luftrationis tabernaculi modus	69	Lydda ciuitas à Ceſſio exuſta	676	Lydi olim Ludi diſti	12	Lysanias Ptolemeo Mennei patri ſucc	

IN IOSEPHVM.

Marcus Sexti Cæsaris successor in Syria
507
Mardocheus dux Iudeorū Babylone de-
ducendorum Hierosolyma 286.289
Mardocheus Estheræ patruus 294. regi
insidias prodiit 295. Iudeorum cala-
mitatem Estheræ indicat ibidem. affi-
citur summo honore 298. Amanis po-
testatem & bona accipit 299.
Mare rubrum Iudeis transitum concessa-
fisse, & Pamphylum Macedonibus
455
Mare uas templi cur sic dictum 206. &
quā fuerit capax, eiusq; usus 207
Marone Græcis Samaria 226
Maresa urbs 225
Maria Eleazari filie facinus horredum
comedentis filium 790
Mariamme Agrippæ filia 489
Mariamme Alexandri Aristobuli & Ale-
xandra filia, uxor Herodis 399
occiditur à marito 412.413
Mariamme Alexandri filia, uxor Hero-
dis Antipatri 999. eius insolentia in
maritum 616. occiditur 617
Mariamne Archelai uxor repudiata 476
Mariamme ab Archelao marito trāsfit in-
thorum Demetrii Alexandrini 540
Mariamne Moysis soror 45. moritur 86
Mariammes turris descriptio 757
Marisa ciuitas deuastatur 601
Marsonane, mensis 7
Marus Syria preficitur 527. desert A-
grippam Claudio Cæs. 528. excipitur
ab Agrippa, cui sit exosus 529
Marus Agrippæ libertus 490. Tiberij
mortem patrono suo nunciat 496
Marthace Archelai mater moritur 471
Marullus praeses Iudææ constituitur 496
Massabazanes quid 67
Massade castelli descriptio 734
Massate castelli situs descript. 817.818
commeatus & apparatus qui decem
milibus uiroꝝ sufficerent 818
Masnaemphthes pileus 67
Masphatis ciuitas, & quid significet 135
Matathias Asamonei filius occidit Bac-
chidem, et duces expellit Iudæa ac mo-
ritur 581
Mathanes Balis sacerdos trucidatur
248
Matthias Ananisi pontifex 527. prima-
tur sacerdotio 529
Matthias Aspalomi, uir strenuus 345
Matthias Ioannis filius sacra prophana-
re renuit, uerāq; religionē fortiter
tuetur 322.323. instructis filiis mori-
tur 323.324
Matthias Margaloti seditionem mouet

464. exuriatur uiuus 464.
Matthias Margali, sophista 635
Matthias pontifex mittitur ut Simonem.
Giore Hierosolymā introducat 743
Matthias Theophili constituitur ponti-
fex 458. priuatur eo munere 465.
Matthie Boethi mors crudelissima 777
Maxilla, locus 129
Mazaca ciuitas 10
Medabenses Amareei Ioannem Gaddim
interficiūt 335. expugnantur ab Hyr-
cano 352
Medimnus Atticus & Siculus 79
Medi populus 10
Medi quod in Asia regnauerunt Græcis
cogniti 831
Megassari facinus audax 774
Megasthenes historicus 837
Meieri filij Belse fatum miserabile 794
Mela legatus Archelai ad Herodē 447
Melcha Aranius filia 12
Melcha Sauli filia datur nuptum Dauidi,
marito periclitanti succurrit 151
datur alij nuptum 150.159. ridet ma-
ritum 173
Melchisedecus rex Solymæ Abrahamum
conuiuio excipit 15
Melij impositus Pseudalexander 645
646
Memnonis sepulchri descriptio 852
Memphibostus Ionathe filius humanisi-
me à Dauide habitus 175. delatus Da-
uidi occurrit uictori 188
Memphitarum deditio 594
Menander Ephesus singulorum regum
actus apud Græcos & Barbaros con-
scripsit 835
Mende ciuitas 265
Menedemus Philosophus 311
Menelaus, qui alias Onias, Simonis filius
propter amissum pontificatum defi-
cit à patrijs legibus 320. abducitur ca-
ptiuus & occiditur 330
uide Onias
Mensa tabernaculi 65.66
Mense à Ptolemæo Philadelpho Iudæis
donate descriptio 309
Mensis anni primus Moysi quis & cur
7
Mensuras quis excogitarit 5
Meroe unde dicta 47
Mesas, Mesane 12
Meschus, Meschini 10
Mesopotamie difficilis transitus 20
Mesre, Mesraei 11
Mesraei filij quibus populis nomina im-
posuerunt ibidem
Messala rhetor patrocinator Herodi
389

Messalina à marito Claudio Cæs. ob zeli
typiam trucidata 540
Methir, tunica pontificalis 67
Metilius praefectus a cæde reseruatus
672
Metilius Romanorū praefectus legatos
mittit ad Eleazarum ibidem
Micheas propheta, cadere ipsum nolen-
ti male ominatur, & Achabo malum
nunciat, quare in carcerem conijcitur
233. est impius, Achabo interitū pre-
dicit 234.235
Micheas propheta 266
Michole uxor Dauidis, uide Melcha
Mileus arcis Damasci praefectus quoa
modo Philippum Grypi filium tracta-
rit 361
Militis cuiusdam facinus contra senatum
Romanum 654
Militis Rom. impudentia quantam cla-
dem Iudæis dederit 938
Militis Mosais libros discerpentis poe-
na ibidem
Militie qui non commodi 103. & qui ab
ea immunes ibidem
Mina quā uim pendeat apud Iudæos 373
Minea Aegypti rex, Memphis conditor
213
M. Minucianus 914.523
Misael appellatur Mesaches 273
Misas Moabitarum rex propter negati-
onem tributi quō necessitatis per-
uenerit 238.239
Misenum oppidum 577
Mithridates erarij Cyri praefectus 281
Mithridates occisus 369
Mithridates Pergamenus Pelusium ex-
pugnat et Aegyptios uincit 374.375
eius gesta 594
Mithridates quomodo ab Anileo traffa-
tus, quomodo ab uxore, deq; eius uia
floria 505.506
Mnaseas Græcis historicus 841
Moabite penitus fracti à Dauide 174
Moabite & Ammanite socij, mutuo sese
interimunt 237. iterum sternuntur &
praedantur 239
Moabus, Moabite 17
Molonis mendacia de Iudæis 850
Monobazus Bazeos Adiabenorū rex
quomodo Iudaismū sit amplexus 533
534. eius regnum 761
Monobazus Monobazi filius prorex cō-
stituitur 533. rex fit 537
Mons Samaron, locus 254
Montem in alium locum deuolutū 254
Mortem præter dei uoluntatem non ue-
nire 109
Moses, qualis fuerit uir 233
810918

- M**oyses natiuitas 44. quomodo seruatus 45. cur sic uocatus ibidem. adoptatur à regina ibidem
Moyses diadema regum pedibus calcat 46. preficitur exercitui Aegyptiorum et Aethiops bello uincit 46. 47. ducit Tharbin uxorem 47. fugit Aegyptios 47. Raguelis filiabus opitulatur contra pastores ex quibus unam ducit uxorem 48. conspiciatur rubrum ardentem in Sina ibid. confirmatur ei liberatio Israelitarum 49. edit miracula, nomen Dei cognoscit, rediit in Aegyptum 49. edit prodigia apud Pharaonem 50. 51. 52. educit Israelitas ex Aegypto, ex quantis eorum numerus 52. cuius etatis fuerit cum eos educeret 53. traducit eos per mare rubrum incolumes 54. aquam amaram facit potabilem 55. 56. coturnices et manna impetrat à deo 57. 77. ex petra aquam elicit 58. cum Amalecitis pugnat 59. decem præceptorum tabulas à deo acceptas populo exhibet 61. 62. quadraginta diebus in Sina detinetur 62. Aaroni fratri sacerdotium cõfert 69. dedicato templo uictimas offert 70. in tabernaculo Deum consulit 71. tribum Leuiticam Deo dedicat 74. censet omnes tribus præter Leuiticam, et ordinat processionem bellogum necessaria 76. mittit exploratores in Chananeam 77. Coræ factionem compefcit 81. 82. eius iustitia 83. 84. lustrat populum 86. Sehonem et Ogem reges delet 87. 88. Madianitas cum suis regibus cadit 92. Iesum sibi designat successorem 93. moriturus quid suis prædixerit 94. 95. quas leges præscripserit 95. 103. exhortatur Iesum ut in Chananeos exercitum ducat 104. nube circumdatus disparuit 105. lugeatur triginta diebus à populo ibidem
Moyses fabulose dicitur fuisse leprosus 74. uir admirandus 79
Moseos quing. librorum scopus 830
Moses apud Manethonem prius Osarsiphus sacerdos Osireos dei Heliopolitani dictus 844
Moses Aegyptijs uir diuinus habitus 846. eius tempora quibus uixit descripta ibi. eius uirtus et gesta 858. 860. 861. 862
Mosollami Iudei nobile factum 840. 841
Muchem ferti sententiam contra Vastan regem 294
Mulierum potentia 284
Mundi et uniuersorum creatio 3
Mundum providentia dei regi 280
Mundus quomodo Paylinam construxerit 485
Murus trigintanovem stadiorum cum tredecim castellis circum Hierosolymam triduo edificatus 775
Musicorum instrumentorum Davidis regis descriptio 191
Mutiani et ceterorum rectorum petitiones 744
Mutianus Romam ingreditur cum exercitu 747

N

Naamis uxor Abimelechi Bethleemite et quid significet 130. quomodo Ruthem instituerit 131
Naases Ammanitarum rex Hebræos crudeliter tractans à Saulo occiditur 140
Naases iunior Ammonitarum rex iniuria afficit Davidis legatos 176
Nabeotes, Nabatea regio 18
Nabalus uecors et malus cõuiciatur Davidi 158. quid significet 159. moritur ibidem
Nabla, instrumentum musicum 191
Nabrodes, qualis uir 9. 11
Nabuchodonosorus rex Babylonis bello infestat Nechaum Aegypti regem 265
Noachim occidit, et Hierosolymitanorum præstantissimos Babylonem abducit 266. 267. duces eius qui urbem Hierosolyma ceperunt 269. quomodo captum Sedeciam tractarit 270
Hierosolyma penitus excindenda, et templum spoliandum, populumque Babylonem traducendum curat 270. Cælen Syriam ac Aegyptum perdomat 273
Iudeorum nobilium quorundam pueros instituit et castrat ibidem somnium, cuius erat oblitus, uult sibi indicari et explicari, quod facit Daniel 274. 275. moritur ibid. gestorum eius repetitio 276. posterorum eius finis 278
Nabutus propter negatum regi fundum lapidibus obruitur 230
Nabuzardanem mittitur Hierosolyma ad templum spoliandum 270
Nacebus Arabum dux cæsus 445
Nachores Serugi filius 12. quot habuerit liberos 13
Nadabus Hieroboami filius accipit regnum paternum cum paterna malicia, occiditurque cum omni familia 224
Nain uicus 740
Nais à Caine condita 5
Nais uicus 538
Narbathe regionis situs 660
Narbatene toparchia à Cestij equitibus statuta 676
Nasamonem quomodo Romanis subiugerint 686
Nathan propheta 173. mittitur ad Davidem increpandum 178. indicat quomodo Adonias sibi regnum usurparet 195
Naumi prophetia de excidio Ninuitarum 255
Nazarei, deo deuoti 86
Necessitate in bello nil pugnacius 693
Necessitate laborantes subleuare, homini decentissimum et deo gratissimum 162
Nechias qui et Pharaon Saratapu 768
Nechas Aegypti rex contra Babylonios proficiscens impeditur à Iosia, quem occidit 265. captiuum abducit Iosiam filium eius ibidem
Nechaum bello petit Nabuchodonosorus 265 uincit 266
Necemias quantum inuertit Iudeos apud Xerxem 292. 293
Neerda urbs 502
Nemrod. uide Nabrodes
Nephani singulare certamen cum fortissimmo Palestinorum 194
Nephtalimi natiuitas 25. filius eius 41
Nephtalitarum fors 112
Neronis gesta et precipue contra Iudeos 656
Neronis imperium quadiu durauerit 739
Nero contemptor nationis Iudeorum 802
Nero indignatur ob res minus prosperè gestas in Iudea 685
Vespasianum ad regendos exercitus in Syriam mittit ibidem
Nero. quere Tiberius et Domitius
Neronis dicitur Cæsarea Philippi 544
Neruis cur Iudei abstineant 27
Netire et Philippi fratrum fortia facta 697
Nicanor perfidus contra Iudam Machabeum pugnans, cum suo exercitu uictus extinguitur 332
Nicanor amicus Titi sagitta uuln. 762
Nicaule regina Aegypti 283
Nicolaus Damascenus Iudeorum patronus 313
Nicolai Damasceni historia de Herode culpatur 438
Nicolai Damasceni legatio nomine Herodis ad Cæsarem 448. sententia de duobus eius filiis damnatis 450. actio contra Antipatrum Herodis filium 460. patrocinatur Archelao 471. 476
Nicolaus Damascenus rerum Iudaicarum scriptor 855
Nicolaus rhetoris oratio pro Iudeis Iosia 66

IN IOSEPHVM

eis 428. Iudeos corā Cæsare arguit,
 et reges purgat 644
 Nigro Peraite qui Idumæam regebat, à
 Iudeis mandatum ut ducibus pareret
 680
 Niger Idumæe rector in Salis oppidū Iu-
 dumæe confugit 686. iterū fugit ibi.
 Niger Peraita, Silas Babylonius, et Ioan-
 nes Essenus, duces Iudeorū contra Ro-
 manos 686. quomodo occisus 732
 Niglisar Abolamarodachi filius regnum
 paternum accipit 276
 Nilus fluvius 4
 Nilus usq; ad Elephantinem navigabilis
 745
 Ninum quis condiderit 12
 Ninus regia Assyriorum 261
 Nisan, mensis 7.52.73.288
 Nisibis regio 534
 Nisibis urbs 502
 Noba oppidum sacerdotum 154. exei-
 ditur cum uniuersis habitatorib. 155
 Nobilitas generis nulla inter Iudeos 82
 Nobilitatem generis unde Iudei disce-
 rant 549
 Noe uel Nochus uir pius sceleratorum
 commercia fugit 6
 Noe quomodo arcam cōstruxerit et ē di-
 luuiū sit seruatus 7. 8. eius filij quales
 9. 10. uini usū rector inebriatur 12
 Norbani interitus 515
 Nubis supra tabernaculū presentia quid
 significarit 76.78
 Numidius Quadratus Syriæ procurator
 539. et eius gesta 656
 Nymphidius homo nequiss. 739
 O Badamius arcam hospitatur 172
 Obedes filius Bozi et Ruthes 131
 Obedias, iumentorū Achabi curator, uir
 pius, propheta liberat 220.240
 quomodo uxor eius uidua per Eliseū
 sit à debitorū molestijs liberata 240
 Obelias propheta captiuos Beniamitas et
 Iudeos liberat 255
 Obedas sen Obodas Arabum rex 440
 444. superat Alexandrum Hyrcani
 586
 Ochobatus militum Ionathæ dux 234
 Ochozias Achabi fil. regnū paternū ac-
 cipit 236. ex casu moritur 237.238
 Ochozias Ioramī fil. paternū regnum re-
 cipit 244. sagitta ictus ab Ieu perit
 246. cognati ipsius interimuntur ibid.
 Octauia Claudij Cæs. filia 540
 Octauius Claudij Cæs. filius ibidem
 Officiosi quando plerunq; sint homines
 162
 Ofilius Phasaelum monuit de insidijs ca-

uendis et iuuat eum 387
 Oges rex excinditur 87. quantum uir sue-
 rit et quanta eius ditio 88
 Olda prophetissa uaticinatur Iosie regi
 Oliueti mons 542 (264
 Olurius uicus 740
 Olympus ad Cæs. mittitur 625
 Olympius Iupiter 508
 Onias et Dositheus Iudæi duces libera-
 uerunt Alexandriam 852
 Onias Iaddi filius patri in pontificatum
 succedit 304
 Onias Onie fil. templum in Aegypto edi-
 ficat 338.339
 Onias Onie fil. pontifex quanta mala fe-
 cerit Hierosolymis propter Tobie fa-
 lios ciuitate eiectos 581
 Onie, filij Simonis amicitia cum Ario La-
 conum rege 319. 320. Menelaus dici
 uoluit 320. Vide Menelaus
 Onias Simonis Iusti fil. pont. 307.315
 Onius alius pont. 319 (319
 Onias Simonis pontifex à Ptolemæo re-
 ge Aegypti impetrat locum condenda
 magnifico templo 825
 Onie pro Cleopatra regina bellum susci-
 pientis gesta 852.853
 Onias, uir iustus qui pluuiā precibus im-
 petrat, lapidibus obruitur 367
 Onie regio 375
 Onij ciuitatis Aegypti origo 825
 Ophnes scelestus filius Elis 131
 Ophres Abrahami filius occupat Libyā
 20
 Opobalsamum ubi et quomodo proue-
 niat 369.404
 Optimatum administratio Hierosolymis
 qualis et quandiu 137.140.288
 Ordeum, frugum omnium uilissimū 122
 Oribus rex occisus 123
 Orientis totius nobilitatem precipuam
 in Italia seruire 666
 Orodus Artabani fil. Parthorum rex con-
 stituitur 483
 Oseas rex Israelis cōstituitur, uir impius
 256. uiuus capitur ab Assyrijs, et trās-
 fertur cum uniuerso regno Israelitarū
 in Mediam et Persidem 218
 Otho imperator declaratus milites suos
 contra Vitellij exercitum duxit 739
 741. semet occidit ibidem
 Othonis imperij termini ibidem
 Otrus Armenie dominus 12
 Oza attingens arcam exanimatur 172
 Oze percussio, locus 172
 Ozias Amasie fil. regnū Iudæe patre mor-
 tuo capit 252. 253. natura bonus et
 gnauius multis deuictis gentibus urbem
 restaurat ibid. deficiens à pietate Ica-

pra percussus moritur 253.254
 P Acorus rex Medie 535. coniugem
 et concubinas captas ab Alanis cen-
 tum talentis redemit 816
 Pacorus Parthorum rex contra Iudeos
 pergit 599
 Pacorus Pacori regis pincerna explorat
 Iudæā 599. insidiatur Phasaelo 387
 600. et Herodi 601. rex Syriam occu-
 pat 386. occiditur 393
 Petina Claudij Cæs. uxor 541
 Palestina situs, et eius gentis odium in
 Hebræos 53
 Palestinos Sampson uexat 128
 Palestinorū contra Hebræos expeditio
 et uictoria 132. arcam è suis finibus
 remittunt Hebræis 134.135.769
 Palestini cū Iudeis præstantes nunc uiu-
 unt nunc uincuntur 132.135
 136. iterum bellum eis inferunt 148
 ceduntur 149. denuo redintegrāt bel-
 lum, sed infelicitè 151. Cillanorum
 agrum inuadunt 156. Sauli ditionem
 inuadunt 157. eum cum filijs occidunt
 164.165
 Palestinos David superat 172.173. pemi-
 tus subigit 174
 Pallas Nerōnis libertus 543
 Palmarum fructus præstantia 481
 Palmira urbs 213
 Pampibulum mare Macedonibus transi-
 tum præbuisse 55
 Panes propositionis 66.74
 Panium, locus 422.613
 Panij pulchritudo naturalis Agrippæ di-
 uitijs accurata 711
 Pannychis concubina 623
 Paphlagones populus 11
 Papinius tribunus 510
 Pappus Antigoni dux quid contra Hero-
 dē gesserit 395. 607. occiditur 608
 Paradisi descriptio 4
 Parricidū quā graue sit crimen 462
 Parthi Antigonū reducant in regnū Hyr-
 canumq; cū Phasaelo captiuos abdu-
 cunt 386. 387. Hierosolyma diripi-
 unt 388. profligantur 393
 Parthorum mutabilitas 483
 Parthi Armeniam bello amittunt 486
 Pasche institutio et celebratio 52.73
 77.107.469.481.538
 Pasini castrum 12
 Patrie causa nihil non faciendum 162
 Paulina quō à Mundo constuprata 484
 Paulinus Lupo in administratione Alex-
 andriæ succedit 825. templū Onie pen-
 tes spoliat, et inaccessible facit ibidē
 Pausanias Cerastræ fil. Philippi Macedo-

INDEX

nis interfector 301
 Peccata unde maxime nascantur 145
 Pecoribus olim omnis barbarorum possessio constabat 48
 Pecuniam publicam nullam esse Iudeis, quam sacram illorum templi 373
 Pecuniam uotiuā ubi deposuerint Iudei 502
 Pedanius legatus 625
 Pedanij equitis forte factum 788
 Pelusium urbs 145.745
 Pelusium capitur 375.594
 Pentecostes festiuitate Iudeos iter non facere 352
 Pentecoste unde dicta 641
 Peræ regionis descriptio 687
 Percussus in rixa quomodo uindicandus 101
 Perse populus 12
 Persarum mos in bibendo 293
 Persarum lex de uxoribus ibid.
 Persarum contra Grecos expeditio 828
 contra Aegyptios 858
 Perse in Asia regnauerunt 831
 Persicarum rerum scriptores probatissimi inter se discordant 828
 Pestis quam seua inuaserit Davidis regnum propter recensuū populū 193
 Petepbres liberaliter tractat Iosephū 31
 Petilius Cerealis procōsul Germanos ad sobrietatem coegit 808
 Petra magna, locus 157
 Petra, quæ olim Arce, ciuitas 86
 Petra, quæ Reccine 92
 Petronius Aegypti præfectus Herodem iuuat famis tempore 418
 Petronius præses Syriæ cōstituitur 498
 gratificatur Iudeis cum suo periculo 500.502
 Petronij epistola ad Doritas pro Iudeis 526
 Petronij aduētus terribilis ex Antiochia in Iudeam 651
 Petronius Iudeos adhortatur ad Cesaris statuas recipiendas 652
 Phaceias Manaemi filius, patri in regnū et crudelitātē succedit, trucidatur 254
 Phaceias Romelie fil. uir impius, regnū Israelitarum occupat 254. Achazem oppugnat 255
 Phalec quid significet 12
 Phalegus Heberi filius ibidem
 Phanasus Samuelis filius ē rure abstractus ad pontificatum 721
 Phanasus pontifex a seditiosis cōstituitur 545.546
 Phanael locus cur sic dictus 27
 Pharaones cur Aegyptiorū reges dicantur, et quādo sic appellari desierūt 213

Pharaotes Aegypti rex Abrahami coniugem concupiscit 14
 Pharaothis duritas et malitia in Hebreos 49.50.51.52. dimissos insequitur 53. cum omni exercitū deletus 54
 Phare filij duo 41
 Phari insule descriptio 745
 Phariseorum secta 346. autoritas 354
 362.363.
 Phariseorum secta qualis 455
 Pharisei 480.646.650
 Phariseorum existimatio 587. et quomodo se gesserint regnante Alexandra 587
 Pharmuthi mensis 52
 Pharnaces filius Mithridatem Ponticam gem occidit 369
 Phasaelus Antipatri fil. 593. præficitur militibus 595. superat Felicem 598
 accusatur a Iudeis 599. circūuenitur a Pacoro 600. occidit sese 601. eius progenies 489. Galilææ præficitur 377. Felicem se inuadentem uincit 383. accusatur constituitur tetrarcha 385.386. captiuus abducitur a Parthis 387. sese occidit 389
 Phasaelus ciuitas 615
 Phasaelus, turris et oppidū 436.472
 615.641.757
 Pheroræ Antipatri filio cōmittitur cura cōmeatus 392. donatur ei caput Papæpi præcisum 395. assequitur tetrarchiam 422. Herodis filiā unam respuit uxorem ducere 439. alteram eius ducit ibidem
 Pheroras Antipatri fil. Herodem fratrem accusat ipsius filio 439. Salomen accusat Herodi 440. 441. disfidet siue cum Antipatro fratris filio 455
 moritur, et uxor eius accusatur ueneficij 456.457
 Pheroras Antipatri filius 593. quid gesserit 605. odit Herodis filios 620
 accusat Salomen 621. seipsum prodit et reconciliatur Herodi 622. reijciatur ab eodem et moritur 629
 Pheroræ uxoris insolentia 628
 Phiala lacus 711
 Philadelphensium cum Iudeis disidium 531
 Philippus Ptolemæi Minnæi filius 594
 Philippus Amyntæ filius cæsus 513
 Philippus Antiochi Grypi fil. Syriæ parati imperans Antiochum Cyzicenum superat 360. cum fratre Demetrio pugnans totius Syriæ dominus constituitur 361
 Philippus Archelai frater quamobrem a Varo Romam premissus 644

Philippus Herodis fil. cōstituitur tetrarcha 467. succurrit fratri Archelao 475. portionem regni paterni consequitur 476. calumniatur a fratre Antipatro 631
 Philippo Herodis filio quæ regiones cepserint 644. Cesaream ad Iordanis fontes et Iuliadem condidit 659
 Philippus Herodis frater moritur, et quam honestus fuerit uir 487
 Philippus Iacini filius Agrippæ copiarū præfectus 455
 Philippus Iacini fil. Agrippæ præfectus 552.670. quomodo in periculis seruatus eumq. gesta 553.560.561. filie eius due in excidio Gamale seruatae 717
 Philippi Macedonis interitus 301
 Philippo uni amicorum committit Antiochus Epiphanes regnum et filij tutelam 329. regnum affectans afficitur supplicio 331
 Philistinus, Philistini 11
 Philo Iudeorū legatus a Caligula repulsus 498
 Philo historicus 842
 Philosophie tria genera apud Iud. 646
 Philosophi apud Indos Calani, apud Syros Iudei dicuntur 839
 Philosphorum de deo discordes sententiae 862
 Philostephanus Ptolemæi Lathuri dux 358
 Philostratus historicus 837
 Phineas sacre pecunie custos 800
 Phinees Zambriam occidit, et exercitū contra Madianitis præficitur 92
 Phinees domus sacerdotio donatur 201
 Phinees fil. Elis pontificis malus 131
 Phinees legatur ad Rubelitas et Gaditas cum reliqua dimidia tribu 113
 succedit patri in pontificatum 115
 Phison fluuius, et quid significet 4
 Phæbus Agrippæ legatus a Iudeis interemptus 677
 Phœnicibus pecunie amor Grecorum commercium fecit 831
 Phœnicum antiquissima rerum memoria bilium traditio 827. testimonium de Iudeis 832.834.835
 Phœnicum historie 837.838
 Phora quid significet 4
 Phraates Parthorum rex humaniter tractat Hyrcanum 398. a suo filio occisus 482
 Phraates Phraatis fil. parentem occidit et matri miscetur, exul perit ibid.
 Phruræa festi dies 300
 Phryges populus 11
 Phibes

Photes Phidi	II	fuert ab Aarone usq; ad finē belli lu-	Ptolem. Herodis procurator	438.439
Physon Ptolemei Epiphaniae filius	320	deorū cū Romanis	Ptolemæus Lagi Soter dictus Alexandro	
Pilatus à Thiberio in Iudeam missus	650	Pontificum templi Solomonis enumerati-	mortuo Aegyptum occupat & Hiero-	
Cesaris imagines Hierosolymis intui-		tiō	solyma 304. traduci Iudeos in Aeg-	
tiū ibid. quā cū Iudeis Cesare ege-		Pontificatus quidam primum ad plebeios	gyptū 305. eius pugna cum Demetrio	
rit ibid. Hierosolymis status iterum		translati	circa Gazam 839. irruptio in Hiero-	
aufert 651. Iudeorum tumultus pro-		Pontificatum solere perpetuū esse	solymam die sabbati 841. liberalitas	
pter Cesaris imagines 650. turbae		Pontificis stola custodia apud quos fue-	& benevolentia erga Iudeos	852
alius ob Corbuthi thesaurum sacra 651		rit	Ptolemæus Lathuris Ptolemæi Philome-	
Pileus pontificis qualis	68	Pontificis stola custodia repetitur à Ka-	toris et Cleopatrae filius auxiliatur Sa-	
Pinea ligna exterrita aures	215	do	maritis 364. disidens cum matre re-	
Piso legatus Pompeij	349	Pontius Pilatus Iudaeae praefides	gno priuatur 354.357. obfidet Pto-	
Pistis nobilis, deflectionis à Romanis au-		deos officis conuulsi	lemaidem 357.358. Afochū oppidū	
tor	551.554	485. accusatur à Iudeis & redit Ro-	capit, Alexandrumq; Iamneum uis-	
Pitolauū Hierosolymorum praefectus	571	man	cit, & quanta eius sententia	358
592. transfugit ad Aristobulum	372	Popedius	Ptolemæus Menneus quomodo se à sup-	
occiditur à Cassio	374.394	Poppaea Neronis uxor	plicio apud Pompeiū redemerit	368
Placidi & Iosephi uelitationes. circa Pto-		Porcius Festus Iudaeae procurator, et quae	Ptolemæus Menneus Damascus bello ue-	
lemaida	563.575	sub eo sint gesta 543. quare Festus	erat 354. Aristobuli coniugem & li-	
Placidum tribunus in exercitu Vrsiprasi		Posidonij mendacia de Iudeis	beros quomodo tractari 374. mori-	
688. in Galilea maximam multitudi-		Prætoriani milites	tur	386
nem occidit 691. à Iotapata repulsus		Prætorij in castris Rom. descriptio	Ptolemæus Minnai filius	587.594
aufugit ibid. quomodo. Itabyriū mon-		Prandium qua hora faciunt Iudei sabbat-	Ptolemæus Philadelphus I. Iudeos in Aeg-	
tem occupat 716. gesta contra		to	gypta seruientes liberos dimittit, &	
Gadarense	735.736	Principes singuli dedicato tabernaculo	legem Moysi in linguā Graecam ma-	
Plutane, iucus Sydoniorum	625	quid donarint	gnis muneribus transferendam cura-	
Plato ueritatem de deo proferre timuit		Priscus centurio Ionatham Iudeum sagit-	uit	305.456.312.852
861.865. Moysen imitatus	867	ta: transfixit	Ptolemæus Philometor Ptolemæi: Epi-	
Plinthines situs	745	Priscus sextae legionis dux à Iudeis occi-	phanis 320. succurrit suo genero Ale-	
Plistorum apud Dacos secta	482	sus	xandro seu Demetrio 341. duobus	
Polemon, Ponti regulus	529	Procymatum unde dictum, & quomo-	diadematis coronatur simul utriusq;	
Polemon circūcisionem admittit, & Ber-		do extructum	Alexandrum & moritur	342
nicem ducit uxorem	540	Procymia	Ptolemæi Philometoris & Cleopatrae u-	
Politianum tribunus cur à Cassio Hieroso-		Prodigia excidium Hierosolymae prae-	xoris liberalitas erga Iudeos	852
lytam missus 663. eius oratio & ge-		dentia	Ptolemæus Philopator	313
sta	ibidem	Prophetis & pontificibus solis potestas	moritur	320
Pollio Pharisaeus Herodiamicus	396	data historiae condende	Ptolemæi Physicis immanis crudelitas et	
397.422		Prophetae spiritus ubi multi sint cora-	iniustitia 852.853. poenitentia	853
Polybius Megalopolitanus historicus	855	repti	Ptolemæus Simonis Asanonei generoso-	
Polycrates Lacedaemoniorum nobilitatem		Proscucha, domus precationis	cerum occidit & alia scelera commit-	
facere tentauit	842	Protagoras ab Atheniensibus uix mortē	tū 350.582.583. quomodo oppugnā-	
Pompeius qualibus muneribus honora-		effugit	tem Hyrcanum eluserit, cuius matrem	
tus & quae gesserit	368.369.370	Providentia dei mundum & omnia regi	& fratres interfecit	351
371. eius uirtus	370	280.311	Ptolemæi dicti Aegypti reges	174
Pompeius Magnus Hymeni & Aristobu-		Pseudalexandri gesta 477. quomodo de	Ptol. unde Alexandrini reges dicti	213
li causam cognoscit 589. Hierosolyma-		prehensus ab Augusto & remex fa-	Ptolemæis bis expugnata	358.359
mar capit	590.591	ctus 478. uide etiā Alexander falsus	Ptolemaidis situs descriptus	652
Q. Pompeius C. O. S.	524	Pseudopropheta Hieroboami seductor	Ptolemæis duo milia Iudeorū apud se ha-	
Pompeij malitia in oppugnandis Iudeis		220.221	bitantium interfecit	374
667		Ptolemæus Agrippa & Bernices procu-	Ptolemaidenses à Iuda Macchabaeo uicti	
Pondera quis inuenerit	5	rator à Ioanne Giscaleo spoliatus	327	
Pontificis connubium & puritas	75	Ptolemæus Epiph. moritur	Puellarum hereditas	98
Pontificis ornatus qualis	67	Ptolemæus Evergetes Philopatoris filius	Pueri sitientes astutia & fallacia contra	
Pontificis summi qualis electio	862	quomodo ab Onia irritatus 315. &	Romanos	797
Pontifices Hierosolymis qua fraude crea-		tiū recōciliatus ei per Iosephū ibid.	Puerperarum purgationis tempus	74
ti sint	721	Ptolemæi Evergetis gesta post captam to-	Purgatio post coitum cum uxore ibidem	
Pontificis & sacerdotum disidium	542	tam Syriam	Purificationis leges	74.75
Pontificum iniquitas 544. origo, et qui		Ptolemæum Galileae ab Herode prae-	Puteoli urbs	507
ad eam dignitatem admittuntur, quorūq;		fectus interfecit	Putei bituminis	14

Rufus praefectus militum Arelae	473
Ruma nicus	697
Ruta mirabilis magnitudinis in regia Macheruntis descripta	812
Rubet amor erga focum suum, & eum fortuna	130.131
S	
Saba Aethiopiae regia, quam uelida, uocatur postea Meroe	47
Sabeus seditiosus persuadet decem tribu- bus defectionem a Dauid	189
Sabas, Sabei	11
Sabathes, Sabatheni	ibidem
Sabastus, Sabasteni	ibidem
Sabathes a commentarijs principis	190
Sabbas mensis	86
Sabbæus orator supplicio addicitur	339
Sabbaticus annus	380.398
Sabbaticus annus a Tito spectatus	809
Sabbatū, & eius uacatio a laboribus ser- uatur	3.590
Sabbatum magno malo obseruatum	323
negligendum aliquando ibidem	335
Sabbion Alexandrā Herodi prodit	400
Sabecus exercitus Syrorū praefectus nul- neratur & moritur	176.177
Sabinus procurator Syriae Hierosolymis regiam occupat	469. uexat Iudeos propter auaritiā suā 639.642
Sabini Syri formā, habiūs & fortitudo insignis	782
Sabinus Rome capitolium nocte occu- pans occiditur	747
Sabuchadas eunuchus indicat regi, crucē in Amanis edibus extructā pro Ma- dochai suspendio	298
Sacchæus transfuga Iosepho prodit insi- dias Ioannis	564
Sacerdotis sacrificaturi habitus	66.67
Sacerdotum castitas & connubium	75
Sacerdotum & pontificis cum eorū uesi- tu & insignibus descriptio	760
Sacerdotum immunitas	42
Sacerdotum mos Hierosolymis	743
Sacerdotum nobilitas apud Iudeos	829
nuptiae	ibidem
Sacerdotibus quae cedant	85.86
Sacrificiorum genera quibus fiant modis 71.72.73.74.	
Sacrorum scribe	43
Sadeus Xerxis praefectus	292
Sadocus pontifex constituitur	175
190.198.201	
Sadduceus monas res molitur	479.480
Sadduceorum secta	346.480.646
Salampso Herodis filia	489
Salmanasar Cuthæos in Iudeam transfert	273.286
Salmanasaris contra Israelitas uict.	282
	Salomone

IN IOSEPHVM

Salome, aliàs Alexādra, uxor Aristobuli,
soluit uinculis fr. mariti defuncti 357
Salome quæ Iulie Augusti coniugi testa-
mento reliquerit 650. eius reditus e-
rant sexaginta talenta 645
Salome Antipatri filia 593. soror Hero-
dis prodiit Iosephū maritum suū fra-
tri 403. alteri marito Costobaro re-
pudiū libellū mittit 415. odium exer-
cet in Herodis filios & earum uxores
431. 439. 620. 621. accusatur He-
rodi 440. 441. Alexe iungitur con-
nubio 453
Salome uxor Herodis moritur 481
Salomon promittitur Dauidi successor et
templi extructor 173. nascitur 179
infruit cum pater 194. constituitur
rex 196. 198. quomodo regnum na-
ctus se de hostibus sit ultus 200. 201
regis Aegypti filiam ducit uxore 201
petit à deo & accepit sapientiā 202
controuersiam mulierū duarum diu
dicat ibidem. toparchas quos habue-
rit & quantas diuitias sapientiāq; ac
philosophiam 203. coniurationes &
incantationes composuit 204. eius
cū Irom amicitia et materia cedere
petitio & concessio 204. 205. 834
835. templum cum uasis quomodo ex-
truxerit, & arcā eò transulerit 205
usq; 211. somnium uidet et regiam ex-
truit cum domo regine 211. 212. qui
bus donis remunerauerit Iromū 212
834. Hierosolyma muris & turribus
inflauit & urbes condit 213
ingentes thesauros ex Aurea terra &
aliunde accipit 215. quali satellitio si-
patus inceserit ibidem. quanta opu-
lentia Hierosolyma auxerit 216. defi-
cit à pietate, ac ducit uxores DCC. &
concubinas CCC. 216. prædicatur ei
filium ipsius poenas pro se daturū ibi.
multis hostibus à deo excitatis infesta-
tur 217. moritur, Roboamo successo-
re regni relicto 318. quo tempore edi-
ficauit templum Hierosolymis 834
Salpadi filiarum hereditatis ius 93
Saltis regis gesta 832
Saltus Libani, aula Salomonis 214. 215
Samæas propheta Hieroboamo minatur
222
Samæas uir iustus accusat Herodē, & ua-
ticinatur Iudeis mala imminētia 378
Samaræi populus 12
Samaritæ quæ Mareone unde dicta 226
Samaritæ ab Hyrcano expugnata solo æ-
quatur 353-354
Samaritæ urbs. uide Sebaste 353-414
Samaritanæ regionis descrip. 687. et quid à

Iudea discrepet 687. 688
Samaritanæ qui ante Chutibei 259. 287
Samaritarum odium in Iudeos 288. ac-
cusantur apud Darium 289
Samaritanæ Iudeos infestant 315. Iudeos se
esse negant agentes feliciter 322
Samaritarum disidium cum Iudeis pro-
pter templum 339
Samaritanorum fucinus in festo Azymo-
rum 481
Samaritanorum seditio 485
Samaritanorū & Iudeorū disidiū 538
Samofata capitur 606
Samofate ciuitatis situs 815
Sampsigeramus Emezenorum rex 529
Sampson quid significet, et quomō natus
128. cōnubiū & gesta eius 128. 129
Samuelis natiuitas & prophetia 132. cō-
silium de libertate recuperanda 135
Samuel senio grauatus filijs reip. admini-
strationem concedit 136
Samuel propheta Saulum inungit regem
138. ostento indicat Hebræis deū ira-
tum propter regem petiitum 141
Saulum docet Amalecitarum interne-
cionem 144. eidem regni amissionem
nunciat 146. Dauidem ungit regem
147. moritur. 158. ab inferis reuoca-
tur per uentriloquam 161
Sanaballetes Darij præfectus dat filiam
suam Nicaso uxore Manassi fratri Iad-
di pont. 30. deficit à Dario, Manassi
templum & sacerdotium confert, mo-
riturq; 302
Sanctum, quæ tabernaculi pars 65
Sanctum sanctorum ibidem
Sangarus princeps Hebræorum 120
Sanguinis esus interdicatur 9. 74
Sapha, loci nomen 303
Saphanus scriba 263. 264
Saphora oppidum 372
Sapientes qui Iudeis 548
Sappho uicus 643
Sara Aranis filia 12
Sara Abrahamo marito famulā adducit
prolis procreande gratia 15. nuncia-
tur ei partus sterili 16. expellit Ag-
rem cum puero 18. moritur 19
Sarabazanes 287. 288
Saramalla Syrus Phasaelo insidias indi-
cat 600
Sarepta oppidum 227
Sareptanæ uiduæ fiducia 227. 228
Sardonyches XII. cum uestitu pont. 71
quibus inscripta sunt nomina filiorū
Iacobi, in Essene 67. quæ uirtus eis
insit & quando cessarit 71
Sarmatæ Istrum transgressi præsidū Ro-
manum & Fontem Agrippā interfi-

ciunt 808. proximas regiones totas
peruasant ibidem
Saturnus quantum capiat 243
Saturninus legatus 625. 626
Saturninus Syria præses 444. eius sena-
tenuia in filios Herodis 450
Saulus asinas patris querens à Samuele
rex constituitur 137. 138. 140. quā
decora fuerit statura 139. uincit Am-
monitas 140. Palestinos superat, &
aram extruit 143. quot liberos habue-
rit 144. Amalecitas delet, & regi par-
cens peccat 145. 146. regno exiit
146. numine priuatur & fit demo-
niacus 147. commouetur contra Da-
uidē 149. insidiatur uite ipsius 150
151. Dauidi reconciliatur 158. consu-
lit uentriloquam 161. fortitudo eius
162. cadit unā cum suis filijs in præ-
lio 164. 165. ipsius progenies datur
ad supplicium Gabaonitis 191. eius
uiolentia 545
Scaurus Hyrcanum in societatem recipit
& obsidione liberat 367. cum Areta
foedus iniit 371. in Syria præses missus
589. pecunijs corrumpitur 589
Aretam multat 591
Scene, locus 27
Scipio Alexandrum Aristobuli percutit
securi 374
Scopas dux Ptolemæi Epiphanis 313
Scopi loci descriptio 751
Scythæ populus 10. à Grecis qui Pontū
nauigant cogniti 831. Anacharsim à
Grecia redeuntem quare interfeca-
runt 868
Scythopolis ciuitas 112
Scythopolis ciuitas Decapoleos maxima
708
Scythopolitarum immanitas 550
Scythopolitæ Iudeorum tredecim milia
perfidiose interficiunt 673
Scythopolitarum clades enarrata 822
Sebas fil. Ili. unus fortium Dauidis 192
Sebastē conditur 613. olim dicta Sama-
ria 353. 414. 417. expugnata & di-
ruta 583
Sebasteni, equitum ala sub Cumano 655
Sebastenorum contumeliæ in mortuum
Agrippam 530
Sebast. portus 632. à quo sic dictus 459
Sedecias Ioachim patris rex constitui-
tur 267. eruditur ab Hieremia & E-
zechiele, sed frustra 268. expugnata
urbe capitur cum uxoribus et liberis,
crudeliterq; tractatur 269. 270. mo-
ritur 271
Sedecias pseudopropheta cornib. ferreis
sibi aptatis quid Achabo uaticinatur
Hhh 2 fis

INDEX

fit	235	Septimi diei observatio	590	ministrat	428
Sehon rex negato Hebraeis transitu, prelio uincitur & occiditur	87	Septuaginta interpretes legē tāū Iudeorum in Græcam linguā transfuisse	2	Simon Canthara constituitur pont. priuatur eo	526 527
Seianus Neroni infidiās occiditur	492	Septuaginta interpretes legis transferendæ causa ad Ptolemæum Philadelphū mittuntur 308. quomodo excepti & tractati	310.311.312	Simon Cyprius magus	540
Seir quid significet	21	Serebæus dux Iudeorum Babylonē deducendorum Hierosolyma	286	Simon Effesus Herodi somnium explicat	478
Selene, alias Cleopatra, Syriæ regina Tigranem offendit	364	Serpentis inuidia, et quomodo Euam seduxerit 4. malitatio	5	Simon & Ioannes cum socijs in cloacas properant	799.800
Selennarus Senacheribi filius patris interfectior	621	Serpentes uolucres Aegypti	46	Simō Galileus defectiōn arguitur	646
Selestinus Iabesi filius Zachariam Hieroboami occidit, et regnū occupat, quod trigesima post die amittit interfectus	254	Serugus Ragai filius	12	Simō Gamalielis filius struit infidiās Iosepho 561. 562. capitur à Ioseph.	570
Seleucia urbs à quo condita & denominata	506	Sethō q et Aegyptus denominatus	843	Simon Gioræ filius Romanos apud Bethoron inuadit 677. Acrabatennā toparchiam tyrannide opprimit 684 cum latronibus qui erant Massade, Idumæam populatur ibid. ex Acrabatena toparchia pulsus est ab Anano pontifice 739. eius gesta	ibidem
Seleucus Antiochi Grypi filius patri succedens cum patruo Antiocho Cyzice no belligeratur eumq; necat 360. uincitur ab Antiocho Pio, & in Cilicia cum amicis concrematur	360	Sethus filius Adami 6. eius filij quales, et quas artes inuenerint	ibidem	& 740. 741. 742. 743. 748. 749. 757. 761. 762. 771. 772. 774. 777. 783. 797. 798. 799. 800. 803. 805	
Seleucus Asia rex opes Iudeorū sacerdotio auxit	873	Sextus Cæsar præses Syriæ	377.378	Simon Herodis seruus regnum affectans obtruncatur	473.642
Seleucus Babylonem mortuo Alexandro occupat	304	595. interficitur à Cecilio Basso	381	Simon iustus pontifex	307.315.319
Seleucus Nicanor quos honores & beneficia Iudeis exhibuerit	312	Sextus Cerealis quintæ legionis præpositus	792	eius filij tres, omnes pontifices	320
Seleucus Soter Antiochi magni fil.	319	Sica qualis gladius, & Sicarij unde dicti	543. eorum impia facinora	Simon Mattheus Matthiæ fil. 322. strenue inuadit fratrem Ionatham	335.336
Semechonitis lacus descriptio	713	Sicarij Hierosolymis palam latrocinantur	657. eorum frans	Simon Mattheus Ioannis filius præficitur exercitui, mittitur auxilio Galileæ et hostes uincit	327
Semeis conuiciatur Dauidi 183. eidē gratulatur uictoriam & regnum	188	Sicariorum in Massada crudelitas	734	Simon quidam Essenus Archelai somniorum interpres	646
occiditur	201	Sicella loci nomen 159. donatur Dauidi à Saulo 160. diripitur & incenditur ab Amalecitis	183	Simonis filij Cathle oratio ad pontifices	728
Senaar campus	9.10	Sicima urbs	27	Simonis Sauli filij & totius familie sue fatum miserabile	673
Senacheribus Assyriorum rex Hierosolyma & Ezechiam eorum regem oppugnat 259. 260. re infecta domum se recipit 260. à filijs senioribus occiditur	261	Sicima caput Samaritarum	303	Simonis uicus	556
Senacherib rex Assy. quō fugatus	769	Sicimæ capte & solo æquate	125	Sina mons	48.61
Senatus contra Claudium in Capitolium conuenit	653	Sicimitarum exitium	ibidem	Sineus mons	229
Senatus Romani et plebis dissidium	522	Sicimitis parci Saulus	145	Sinei populus	12
Senis cuiusdam magnanimitas	393	Sicimite quid petierint ab Alexandro Magno	304	Sis, nomen cliui, & quid significet	237
Senis cuiusdam seueritas	605	Siclus numus qualis	69	Sisa Davidis fil. scriba	175
Senius Gallus Syriæ præses	551	Sideralis scientiæ quis inuentor	6	Sisines Syriæ ac Phœnicis præf. 281 conatur templi adificiū inibere	282
Cn. Sentij Saturnini oratio	517	Sidonius, & Sidon urbs	11	Sobacchis Chetthæus strenue pugnat contra gigantes uictoriam reportat	191
Sephoris urbs Galileæ	473.564.571	Sidonij materiem præstant Iudeis ad templi adificium	286	Socratis mors & mortis cause	868
capta incendio absumitur	474.643	Signi dandi autoritas penes quos Roma	519	Sodomitarum felicitas, reges & prelia cum Assyrijs 14. excidium ipsorū	16
Sepphoris cū tribus alijs ciuitatibus à Iosepho deficiunt & recuperantur	683	Sila militibus Agrippæ præficitur	526	Sodomitica terre descriptio	738
Sepphoris ciuitas Galileæ maxima	687	offendit Agrippā 527. occiditur	530	Sogana Arabum uicus	568
Sepphorite à seditiosis molestantur	551	Sila Tiberiensium dux	554.567	Sogane & Seleucia rebellant	713
Sepphoritarum fides erga Romanos, bellum mouent suo malo	573	Silas Iosepho de infidijs & perfidia Ioannis Giscaleni scribit	683	earum situs	ibidem
Sepphorite à Iosephi militibus spoliatur, prædaq; redditur	684	Silo dux Rom. exercitus	390.603. coraruptus deprehenditur		
Sepphorite Ptolemaidē ad Vespasianū pacati ueniunt	687	Silus urbs	111		
Septimus annus	583	Simeonis natiuitas 25. uindex ingenium, filij sex	112		
Septimi anni remissio	75	Simeoni quæ terre portio cesserit	112		
		Simeonitidis tribus facta post Iesum mortuum	115		
		Simonis Asamonei filij gesta	582		
		Simon Boethi filius pontifex constituitur	419. priuatur sacerdotio		
		Simon Camithi annum pontificati ad-			

filium natu minimum 882
 Solomone matris Machabeorum lau-
 des 883.884.885.886. eius immania
 supplicia & insignis toler. 885.886
 Solyma que Hierosolyma 15.171
 Somnia cur deus immittat 34
 Sophaces unde dicti 25
 Sophira regio 214
 Sophiste concitant tumultum 635
 Sotius provinciā cum exercitu ab Anto-
 nio accipit 394. Antigonus suppli-
 cem factum irridet & uinctum custo-
 dit 396. Hierosolymis discedit 397
 quomodo se gesserit in expugnandis
 Hierosolymis 608.609
 Spadones abominandos 102
 Spasini castrum 532.533
 Spelunca Galilae quomodo expugnata
 ab Herode 392.393
 Spelunca latronum quales fuerint 603
 Stola pontificis quādo fuerit deprompta
 & a quibus custodita 424.425
 Stratonis turris, postea Caesaria 417
 524.542.591. edificatur 419
 Stratopedum munimentū incensum 671
 Subditi quomodo contineantur in officio
 419.420
 Supplicandimos apud Syros 233
 Susa scribis praeficitur 190
 Sufacus Aegyptiorum rex Hierosolyma
 spoliat 174. contra Roboamū ducit
 exercitum 221. Hierosolymam in de-
 ditionem accipit, templūq; spoliat
 ac thesauros Solomonis aufert 222 et
 quomodo imbelles notauerit ibidem
 Sylleus ambitio Salomes connubio fru-
 stratur 440. 441. latronibus Tra-
 chonitis auxiliatur, & credit pecu-
 niam Herodi reddere non uult 444.
 445. deserti Caesari Herodem 445
 accusatur apud eundem per Nico-
 laū, & damnatur capitis 448.449.
 iterum accusatur 456
 Sylleus procurator Obodae 621.625
 Syene puteus 22
 Syria subditur Davidis imperio 174. lu-
 deos apud se habitantes occidit 822
 Syrus Mesopotamiae rex uincitur 176
 Syri populus 12. Iudeorum ciuitates ua-
 stant 672
 Syrorum cedes 676
 Syrorum cum Graecis dissidium & reco-
 ciliatio 506.507
 Syrorum cum Iudeis dissidium 542
 Syrorū uici & ciuitates enumeratae quae
 a Iudeis uastabantur 672
 Syrorum auaritia & crudelitas 778
 Sufares dux labini exercitus quomodo
 occisus 121

T Abernaculi uasorum descrip. 65.66
 Tabernaculi institutio & extructio 63
 64. eius interpretatio 64.68. illustra-
 tio 69
 Tabernaculo dedicato quae dona princi-
 pes singuli contulerint 71
 Tabernaculi perfectionis modus 76
 Tabernaculorum festiuitas 73
 Talcum quot minas contineat 66
 Tanis Aegypti urbs 14
 Tarichearum situs 709
 Tarichearum incolae quingenti et sex mi-
 lia ceciderunt 712
 Teglabalassar Assyriorum rex quomo-
 do Israelitis tractarit 254. auxilia-
 tur Achaze contra Syros 256
 Tepsestatis horrida descriptio 728.729
 Templum in Garizin extructum 302
 304.305
 Templum Chutheorū in Garizin quan-
 do desolatum 352
 Templi structurae apparatus 204.205
 exordium & tota cum uasis descriptio
 205.206.207.208. templo absolu-
 to infertur arca 208
 Templum Solomonicū spoliatum & con-
 crematum quando 270
 Templum Hierosolymae instauratur 286.287
 288. spoliatur & prophanatur ab An-
 tiocho 321. restituitur & repurgatur
 a Iuda Macchabeo 326
 Templi Hierosolymitani descriptio 758
 759.760
 Templi incensi fatalis dies 792.793
 794. causa & principium 793. tem-
 pli a prima cōstructione per Solomo-
 nem usq; ad excidium 794
 Templi Hierosolymis cōstructio et sacro-
 rum ratio exposita 856.857. ianua-
 rum descriptio 857
 Tephthai Garsensis facinus 774
 Terebinthi circa Chebrō miraculosa an-
 tiquitas 741
 Terentius Rufus rector militie a Tito re-
 lictus 805
 Terminos terrae non mouendos 97
 Terra uera, qualis 3
 Terrae motus ingens in Iudea 406.610
 Terra Onie 594
 Testes qui sint, qui minus 97
 Testis falsi poena ibidem
 Thadamora urbs 213
 Thano Amathenorum rex cum Dauide
 amicitiam init 174.175
 Thamanus occiditur 226
 Thamara Davidis filia, Abesalomī gera-
 mana 171. stupratur a fratre Amnone
 179

Thamna & Thamnite 128
 Thamna oppidum 115. toparchia 736
 Tharbis Aethiopum regis filia Moysi nu-
 bit 47
 Tharrus Nachori fil. Abrahami pater 12
 migrat Carras ibidem moritur 13
 Tharices Aethiopum rex 260
 Tharsus, Tharsenses 11
 Tharsus Cilicie urbs ibidem
 Thaumastus Caii seruus 495. oblata An-
 grippae aquae quā gratia accepit 493
 Theatri Rom. descriptio 513
 Thebetus, mensis 291
 Thecoa uicus 576.740
 Thella uicus 687
 Themosis regis gesta 833
 Theodestes poeta cur glaucomate infir-
 matus 312
 Theodorus Zenonis filius impedimenta
 laquei diripit 359
 Theodori contra Alexandrum Hyrcani
 gesta 585
 Theodosius orator supplicio addict. 339
 Theodosius Graecus non obiter Iudeorū
 mentionem facit 841
 Theophilus Anani sit pontifex 438
 submouetur pontificatu 526
 Theophilus Graecus Iudeorum mentio-
 nem facit 841
 Theophrastus Iudeorū & Tyriorū me-
 minit 838
 Theopompus Atheniensium nobilitatem
 fodare tentauit 842
 Theopompus cur mente motus 312
 Thermusa Phraatis ancilla, & uxor ma-
 la 482
 Thermutis, regis filia Moysen educat 45
 adoptat eum ibidem
 Theudas praestigator seducit Iudeorum
 uulgus 537
 Theudio Antipatri auunculus 630
 Theudio Doridis frater 458
 Thirus, & Thires populus 10
 Thobelus & eius inuenta 6
 Thobelus, Thobeli populus 10
 Thobie filij Amiocho Epiphani autores
 urbis Hierosolymorum expugnando-
 rum 581
 Tholomeus latronū princeps plectitur
 531
 Thraces populus 10
 Thraces asperissimos Rom. subditos 665
 Thraces propter uiciniam Graecis co-
 gniti 831
 Thucydides in multis tāquam fallax ac-
 cusatur 828
 Thuri, mensis 208
 Thygrammes, Thygrammai 11
 Tiberias urbs 571. a quo condita & no-
 minata

minata	482	ros urbis oppugnat et expugnat	766	verosum dictum	517
Tiberiadis seditio & secte tres	551	767. captiuis manus amputat	773	Valerius Gratus Iudae praeficitur	482
Tiberias iterum rebellauit Iosepho, et ite- rum recuperatur	684	pugnat fortiter	774. periclitatur	Vardanes Artabani filius Parthorum rex	
Tiberienfes Vespasiano se dedunt	708	775. eius gesta & uirtutes	775. 776	bellum Izate indicit occiditurq;	535
Tiberienfis lacus Asphaltiti natura con- trarius	737	778. 781. 782. 783. 784. 785. 786		Varus Syriae praefes	632. 639. 640
Tiberiensium defectio quomodo prohibi- ta	560	787. 788. 789. 791. 792. 793. 794.		quid gesserit in Iudaea	643
Tiberiisib. spoliatis praeda redditur	684	797. 798. 799. 800. 802. 803. 804		Varus Agrippae iunioris regie praefectus	552
Tiberius Alexander Iudae praeficitur, ac Iudae Galilei filios crucifigit	537	805. 807. 809. 819		eiusq; malitia	552
Tiberius Alexander à Claudio procura- tor missus 654. praecipuus exercitus	750. 792	Titus Syriae praefes reconciliatur Arche- lao	444	Vari procuratoris Agrippae perfidia & crudelitas in legatos Bataneorum	674
Tib. Claudius. uide Claudius		Toparchiae Iudae ordine enumeratae	688	Vasle regina uxor Artaxerxis 293. ina- cidit in regis indignationem & repa- diatur	293. 294
Tiberius Drusi filius, Tiberij Neronis nepos, occiditur	495	Tormentorum bellicorum uis mirabilis, descriptio	698	Velum tabernaculi & templi	65
Tiberius Nero Caesar constituitur	482	Trabs ex solido auro in templo Hieroso- lymitano	373	Veneficiorum poena	101
Isaias & Iden supplicio afficit	485	Trachonitae bis deficientes ab Herode, rediguntur sub imperium	435. 444	Ventidius dux Rom. quomodo se gesserit in bello contra Antigonom	390. 393
pellit regno Artabanum 486. cū re- stituto in regnum init sedus	487	Trachonitis regio	12	603. 606.	
quantus fuerit cunctator	491. 492	Trachonitidis latrocinia et quomodo ab Herode sublata	420. 422	Ventiloquorum uaticinia qualia	161
morbo correptus designat successorē	494. 495.	Traianus decime legionis rector contra Iapham ciuitatem à Vespasiano. mis- sus 700. Tiberiadem missus ut ciuiū animos experiretur 708. ad Titū Ta- riches missus 710. cunctis trans Ior- danem deuictis se Vespasiano iungit	737	Veranius trib. plebis	522
mathematicorum studio sist. 495. moritur ibidem		Trebellius Maximus	518	Veritatis potentia omnium summa	284
Tiberij imperium quanto tempore stete- rit	651	Trogoditarum foeminae gregum curam gerunt	48	Vespasiani et Titi erga Iudeos animi qual- es	312. 313
Tigranes Armeniorum rex quid gesserit	364	Troianarum rerum notatio	828	Vespasianus cum Agrippa in Iudaea ue- nit	575. 576
Tigris fluuius	4	Tryphonis scurrae dictū in Hyrcanū	318	Vespasiani imperatoris laudes, & ex- peditio in Syriam 685. 686. Sepho- ritis auxiliatur 688. gesta eius in Iu- dæa passim habentur 691. 692. 693. 698. & 703. 706. 707. 708. 709	
Timagenes Graecus rerum Iudaicarum scriptor	855	Trypho tonsor garrulitatis poenas luit	451. 626	711. 712. 713. 720. & 732. 733. 734. 739. & 742. 743. 747. 770. 796	
Timaeus rex Aegypti	832	Tymius Cyprius	489	807. 808. 810. 811. 814. 815. 819	
Timidius deserti Popediam Caio	509	Tyrannidis natura	517. 518	Vespera, quae diei pars.	3
Timotheus Ammanita pugnat contra Iu- dæ Macchabeū sepeq; uincitur	327	Tyrannus, Herodis supator falso accusa- tur	447. 624	Victime saluatae	71
Tirathaba uicus	485	Tyrannus & Priscus praefecti castrorum cum pluribus equitum magistris à Flo- ro pecunia corrupti	677	Victime sint integre	75
Tiridates Armeniae rex	536	Tyridates rex Armeniae ferme in acie ab Alanis captus effugit	816	Vicus in Galilea minimus, supra quinque cim milia colonorum habet	687
Tiro, ueteranus miles Herodem honeste monens occiditur	626	Tyriorum in re nauali peritia, & pugna contra Assyrios	258	Vindex cum optimatibus Galliae à Nero ne deficit.	736
Titus Frigius quintadecima legionis pra- positus	792	Tyrii Iudeos apud se habitantes partim uinctos custodie tradunt, partim trun- cidant	674	Viri potentia	283
Titus imperator semper miseratus Iu- deos 579. cum exercitu Ptolemaidē peruenit 688. ob famam patris uul- nerati perturbatur, & perturbatione iterum liberatur	698	Tyriorū publice literae et historiae	834	Vir statura sex cubitorum, & senis digi- tis in manibus & pedibus	291
Titus Vespasiani filius Iapham expugnat 701. Iotapam capit 702. itē Gischia- lā 719. Taricheas excindit 711. Ga- malam ingreditur, Ioannem Leui per- sequitur 719. proficiscitur ab Alexan- dria Caesaream 747. 748. eius expe- ditio contra Hierosolyma & explora- tio urbis 750. obsidet urbem acriter 751. 752. 753. 754. 762. 763. 764. fortitudo eius & prudentia cum mi- sericordia 765. 766. 771. 772. mu-		Tyrus, edificium Hyrcani filij Iosephi	320	Vitellius Syriae praefes Iudeis impetrat rursus stolis pontificis custodiā	424
		Tyrus quando conditus	205	485. beneficus est in Iudeos	486
		V		adigit Iudeos in fidē C. Caligulae	488
		Valerianus Decadarchus Tiberiadē missus à Vespasiano ut populum con- ciliaret	708	exiit provincia	498
		Valerius Asiaticus	514. 523. eius ge-	Vitellij pugna circa capitolium	739
				747. mors ibidem	
				Vitellij uictoria apud Bebricum contra Othonem	741
				Vitellius cum exercitu ex Germania Ro- mam proficiscitur	742. 943
				Vitellius Caccinnam cū magna manu An- tonio Primo obuiam mittit 746. eius exercitus totus deletus ibidem	747
				Vitri	

IN IOSEPHVM

Vitri apud Memnonis sepulchrū natura
miraculosa 652

Volumnius, Syriæ præfes 444. eius sen
tentia in Herodis filios 450. 625

Vologesus Parthorum rex 535. 536
537. Tito asream coronam mittit ob
deuictos Iudeos 809

Vonones Parthorum regnum consequi-
tur 483. amittit ibidem

Vna dies, pro prima dies 3

Vra Chaldeorum, urbs 12

Vrie uirtus, et quomō à Dauide pericu-
lis fuerit obiectus ut occideretur 177

Urbem quis primus condiderit, & infli-
tuerit 5. 6

Vses Damasci conditor 12

Vxores plures permitttere Iudeorum le-
ges 454

Vxores quando, & quales ducende 99

X Aloth uicus 687

Xanthicus mensis 7. 52. 73

Xerxes Darij filius paterni regni heres
in Iudeos beneficus, quicquid petie-
runt Esdras & Neemias gentis sue no-
mine, concedit 289. 290. 291. 292
293. ei mortuo succedit filius Artax-
erxes 293

Z

Z Abadis magistratus 236

Zabelus dynasta 342

Zabulon nativitas 25 filij 41

Zabulon ciuitas Galilææ à Cestio dire-
pta & incensa 675. 676

Zabulonitarum fors 112

Zacharias Hieroboami filius patri in re-
gnum succedit 253. sexto regni men-
se occiditur 254

Zacharias Ioadi pont. filius in ipso tem-
plo lapidibus obruitur 250. 731

Zacharias propheta 287. 288

Zacharias supremus Israelitarum dux
Amiam Achaze filium superatū tru-
cidat 255

Zamares Elanum regem cum uniuerſa
familia tollit, & se regem constituit,
quo regno septem diebus potitus sei-
psum exurit 226

Zamaris Babylonij gesta & posteritas
454. 455

Zambrias alienigenæ se miscens & Moy-
si obloquēs occiditur à Phinee 91. 92

Zareus Aethiopum rex Asano bellum in-
ferens uincitur 225

Zaraza Amanis uxor mali consilij mari-
to autor 297

Zebis dux captus 123

Zelote cum Idumæis plebē mactant 730

Zelote insidijs uxore Simonis Giore ra-
piunt 741. metu percussi eam remittunt
ibidem

Zelotarum dominatio, causa excidij Hie-
rosolymitani 748

Zelotarum scelerata facta repetita 817

eorum immania supplicia ibidem

Zenon Cotyla Philadelphensium tyran-
nus 351. 583

Zenodorus Trachonitarum præfectus,
latrociniorum fotor, ditione priuatur
420. 421. 613. moritur 421

Zibus rex occisus 126

Zipheni Dauidem Saulo prodere conan-
tur 156. 157

Zona pontificis qualis 67

Zoor rusculum 17

Zopyrion Grecus non obiter Iudeorum
mentionem facit 841

Zorobabel soluta questione Darium no-
ti commonefacit 284. reducit Hiero-
solyma dimissos à Dario Iudeos eisq;
patrocinator 285. 286. 289
principes Iudeorum captiuorum 281
283. 286

FINIS.

BASILEAE, PER HIER. PROBENIVM
ET NICOL. EPISCOPIVM,
ANNO M D LIX

